ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
М.Х. ДУЛАТИ АТЫНДАҒЫ ТАРАЗ ӨҢІРЛІК УНИВЕРСИТЕТІ (ҚАЗАҚСТАН)
ШАДРИНСК МЕМЛЕКЕТТІК ПЕДАГОГИКАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ (РЕСЕЙ ФЕДЕРАЦИЯСЫ)

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КОНГРЕСС

ҚАШЫҚТАН БІЛІМ БЕРУ: СЫН-ҚАТЕРЛЕР, ЗАМАНАУИ ТРЕНДТЕР ЖӘНЕ СТРАТЕГИЯЛАР

МЕЖДУНАРОДНЫЙ КОНГРЕСС

ДИСТАНЦИОННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ: ВЫЗОВЫ, СОВРЕМЕННЫЕ ТРЕНДЫ И СТРАТЕГИИ

INTERNATIONAL CONGRESS

DISTANCE EDUCATION: CRITICAL THREAT, MODERN TRENDS AND STRATEGIES

I ТОМ

14 наурыз 2023 жыл
14 марта 2023 года
14 march 2023 year

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
М.Х. ДУЛАТИ АТЫНДАҒЫ ТАРАЗ ӨҢІРЛІК УНИВЕРСИТЕТІ
ПЕДАГОГИКА КАФЕДРАСЫ
ШАДРИНСК МЕМЛЕКЕТТІК ПЕДАГОГИКАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
(РЕСЕЙ ФЕДЕРАЦИЯСЫ)

МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ
ТАРАЗСКИЙ РЕГИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ М.Х.ДУЛАТИ
КАФЕДРА ПЕДАГОГИКИ
ШАДРИНСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
(РОССИЙСКАЯ ФЕДЕРАЦИЯ)

MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
M.KH. DULATY TARAZ REGIONAL UNIVERSITY
DEPARTMENT OF PEDAGOGY
SHADRINSK STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
(RUSSIAN FEDERATION)

«ҚАШЫҚТАН БІЛІМ БЕРУ: СЫН-ҚАТЕРЛЕР, ЗАМАНАУИ ТРЕНДТЕР ЖӘНЕ СТРАТЕГИЯЛАР» атты Халықаралық Конгрес МАТЕРИАЛДАРЫ

МАТЕРИАЛЫ
Международного Конгресса «ДИСТАНЦИОННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ: ВЫЗОВЫ, СОВРЕМЕННЫЕ ТРЕНДЫ И СТРАТЕГИИ»

MATERIALS
International Congress «DISTANCE EDUCATION: CHALLENGES, MODERN TRENDS AND STRATEGIES»

2023 жылы 14 наурыз
14 март 2023 года
14 march 2023

ТОМ 1

«Dulaty university»
баспасы
Тараз, 2023

УДК 37.0
ББК 74.00
Қ52

«Қашықтан білім беру: сын-қатерлер, заманауи трендтер және стратегиялар» атты Халықаралық Конгресс материалдары/ Материалы Международного Конгресса «Дистанционное образование: вызовы, современные тренды и стратегии. – Тараз: Dulaty university, 2023. Том 1. - 292 б.

Ответственный редактор:
Бузаубакова К.Д.

Редакционная коллегия:
Елубаева М.С., Таджибаева Ж.С., Мамбетова А.М.

ISBN 978-9965-37-417-3

Жинаққа Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің «2021-2023 жылдарға арналған ғылыми және ғылыми-техникалық жобалар бойынша гранттық қаржыландыру» бағдарламасы бойынша AP09259497 «Жаңа жағдайдағы Қазақстанда педагогикалық білім беру жүйесін жетілдіру: Қазақстан Республикасында қашықтықтан оқытуда болашақ педагогтердің цифрлы құзыреттіліктерін қалыптастырудың технологиялық-әдістемелік аспектілері» атты гранттық жоба аясында ұйымдастырылған Халықаралық Конгреске жинақталған мақалалар топтастырылған.

Жинақ жалпы орта білім беретін мектеп мұғалімдеріне және ЖОО оқытушыларына, студенттерге, магистранттарға, докторанттарға арналған.

В настоящем сборнике размещены статьи участников Международного конгресса, организованного в рамках грантового проекта AP09259497 «Совершенствование системы педагогического образования РК в новых условиях: технологические и методические аспекты формирования цифровых компетенций будущих педагогов при дистанционном обучении в Республике Казахстан» по программе Министерства науки и высшего образования РК «Грантовое финансирование научных и научно-технических проектов на 2021-2023 годы».

Материалы сборника представляют интерес для преподавателей ВУЗов, студентов, магистрантов, докторантов и учителей средней общеобразовательной школы.

ISBN 978-9965-37-417-3

©М.Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті, 2023

М.Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университетінің Басқарма Төрағасы-Ректор Байжұманов Мұхтар Қазбекұлының
ҚҰТТЫҚТАУ СӨЗІ

Қайырлы күн, Цифрлы Қазақстанның жаңашыл ұстаздары мен құрметті қонақтар!
«ҚАШЫҚТАН БІЛІМ БЕРУ: СЫН-ҚАТЕРЛЕР, ЗАМАНАУИ ТРЕНДТЕР ЖӘНЕ СТРАТЕГИЯЛАР» атты Халықаралық Конгресіне қош келіпсіздер!

М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті Шадринск мемлекеттік педагогикалық университетімен (Ресей Федерациясы) бірлесе отырып Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің «2021-2023 жылдарға арналған ғылыми және ғылыми-техникалық жобалар гранттық қаржыландыру» бағдарламасы бойынша AP09259497 «Жаңа жағдайдағы Қазақстанда педагогикалық білім беру жүйесін жетілдіру: Қазақстан Республикасында қашықтықтан оқытуда болашақ педагогтердің цифрлы құзыреттіліктерін қалыптастырудың технологиялық-әдістемелік аспектілері» атты гранттық жоба аясында Халықаралық Конгресс өткізуде.

Жаңа ғасырда педагогикалық білім беру жүйесін жаңғырту, оқу-тәрбие процесіне цифрлық технологияларды ендіру, сонымен қатар қашықтықтан білім беруді жетілдіру жолдарын айқындау кезек күттірмейтін мәселелердің бірі. Ұстаздардың маңызды миссиясы – жас ұрпақты тәрбиелеу, жастардың бойында белсенді азаматтық ұстанымды қалыптастыру, өзін-өзі жүзеге асыру дағдыларын дамыту, цифрлық құзыреттіліктерін жетілдіру.

Халықаралық Конгрестің мақсаты – цифрлы қоғамда педагогикалық кадрларды кәсіби даярлаудың заманауи тенденцияларын айқындау; қашықтан оқытудың заманауи трендтерін анықтау; XXI ғасырдың сын-қатерлі контексіндегі білім сапасын арттыратын цифрлы технологиялардың мәнін ашу; педагог кадрларды дайындаудағы әлемдегі үздік ЖОО инновациялық іс-тәжірибесін зерделеу.

Халықаралық Конгресс Цифрлы Қазақстан жағдайында педагогикалық кадрларды даярлауда сын-қатерлі контексінде цифрлы оқыту технологияларын тиімді пайдаланудың жолдарын айқындап, қашықтан оқытуды әлемдік тәжірибені зерделеу және т.б. келелі міндеттерді шешеді.

Халықаралық Конгресс барысында педагогикалық білім берудің заманауи трендтері, цифрлы ортада педагогикалық кадрларды даярлаудың заманауи тенденциялары және әлемдік тәжірибені зерделеудің қазіргі жай-күйі талқыланады.

Халықаралық Конгреске жақын және алыс шетелдерден танымал ғалымдар қатысуда: E.A.Köksal – Нигде Омера Халисдемира университетінің қауымдастырылған профессоры (Туркия); Б.Пшибыльский – Мария Гжегожевский атындағы университетінің профессоры (Польша); Н.В.Скоробогатова – Шадринск мемлекеттік педагогикалық университетінің ғылыми

және инновациялық жұмыстар жөніндегі проректоры (Ресей Федерациясы); Р.Т.Сулайманова – Ж.Баласағұн атындағы Қырғыз Ұлттық университеті, Педагогика факультеттің деканы (Қырғызстан); Б.Х.Байджанов, Д.М.Юлдашева, И.С.Солиев – Ферғана мемлекеттік университетінің профессорлары (Өзбекстан), Қ.К.Жампеисова, Ұ.Қ.Қияқбаева, Ғ.З.Таубаева – Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университетінің профессорлары (Алматы); С.Қ.Абильдина – Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университетінің профессоры, Бастауыш оқыту педагогикасы және әдістемесі кафедрасының меңгерушісі (Қарағанды); Р.Л.Калимжанова - Ы.Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық университетінің PhD докторы (Арқалық); Т.Б.Байназарова – Қазақ Ұлттық Қыздар Педагогикалық университетінің профессоры (Алматы); Г.А.Абишева – Білім Сарапшылар Қазақ Лигасының Президенті, «KPI BILIM» білім беру орталығының Бас директоры (Алматы) және «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы, «Өрлеу» біліктілікті арттыру Ұлттық Орталығы» АО басшылары, тренер-әдіскерлері; педагогикалық ЖОО-ның және орта кәсіби білім беру ұйымдарының басшылары, ғалым-педагогтері, болашақ педагогтері, магистранттары мен докторанттары; жалпы орта білім беру ұйымдарының басшылары, әдіскерлері, жаңашыл мұғалімдері қатысты.

Халықаралық Конгреске 200-ден аса педагогтер өздерінің инновациялық іс-тәжірибелерімен бөлісіп, белсенділік танытты.

Ақпараттық дәуірде білім сапасын арттыру үшін болашақ педагогтардың цифрлы құзыреттіліктерін қалыптастыру маңызды.

Халықаралық Конгресс жұмысына сәттілік тілеймін!

ӘОЖ: 378.147

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ҚАШЫҚТЫҚТАН БІЛІМ БЕРУ ЖАҒДАЙЫНДА БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТЕРДІҢ ЦИФРЛЫ ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЖОЛДАРЫ ДУЛАТИ УНИВЕРСИТЕТІНІҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ІС-ТӘЖІРИБЕСІ

К.Д. Бузаубакова
М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті
педагогика ғылымдарының докторы, профессор, «Педагогика» кафедрасының меңгерушісі,
klara_1101@mail.ru
Тараз қ. Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Мақалада Қазақстан Республикасында қашықтықтан білім беру жағдайында болашақ педагогтердің цифрлы құзыреттіліктерін қалыптастырудың мазмұны, ерекшеліктері жолдары айқындалды.

Сондай-ақ, мақалада қашықтықтан оқыту жағдайында болашақ педагогтің цифрлы-құзыреттіліктерін қалыптастыру бойынша жүргізілген ғылыми-зерттеу жұмыстарының басым бағыттары айқындалады: вебинар, онлайн курс, онлайн-байқаудың мәні және мазмұны ашылады.

Зерттеу AP09259497 «Жаңа жағдайдағы Қазақстанда педагогикалық білім беру жүйесін жетілдіру: Қазақстан Республикасында қашықтықтан оқытуда болашақ педагогтердің цифрлы құзыреттіліктерін қалыптастырудың технологиялық-әдістемелік аспектілері» атты гранттық жобасы аясында Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі тарапынан қаржыландырылды.

Кілтті сөздер: қашықтан оқыту, цифрлы құзыреттілік, вебинар, цифрлық онлайн байқау, онлайн курс.

Резюме: В статье определены содержание, особенности и пути формирования цифровых компетенций будущих учителей в условиях дистанционного образования в Республике Казахстан.

Также в статье раскрываются приоритетные направления проводимой исследовательской работы по формированию цифровых компетенций будущего учителя в условиях дистанционного обучения: раскрывается сущность и содержание вебинара, онлайн-курса, онлайн-конкурса.

Исследование AP09259497 в рамках грантового проекта «Совершенствование системы педагогического образования в новой реальности Казахстана: технолого-методические аспекты формирования цифровых компетенций будущих педагогов при дистанционном обучении РК», профинансированного Министерством Образования и науки РК.

Ключевые слова: дистанционное обучение, цифровая компетентность, вебинар, онлайн-конкурс, онлайн-курс.

Abstract: The article defines the content and features of the formation of digital competencies of future teachers in the conditions of distance education in the Republic of Kazakhstan.

The article also reveals the priority directions of research work on the formation of digital competencies of the future teacher in the conditions of distance learning: webinar, online course, subject and content of the online contest.

The research AP09259497 within the framework of the grant project «Improving the system of pedagogical education in the new reality of Kazakhstan: technological and methodological aspects of the formation of digital competencies of future teachers in distance learning of the Republic of Kazakhstan» is funded by the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan.

Keywords: distance learning, digital competence, webinar, digital online contest, online course.

Қазақстан Республикасының Президенті Қ.Тоқаевтың «Әділетті мемлекет. Біртұтас ұлт. Берекелі қоғам» атты Қазақстан Халқына Жолдауында: «Өз ісіне адал ұстаздар білім беру саласының дамуына зор үлес қосады. Орта білімнің сапасы – табысты ұлт болудың тағы бір маңызды шарты. Әрбір оқушының білім алып, жан-жақты дамуы үшін қолайлы жағдай жасалуға тиіс. Сол үшін «Жайлы мектеп» ұлттық жобасы қолға алынды. Біз 2025 жылға дейін 800 мың баланың заманауи мектепте оқуына жағдай жасаймыз» – деп атап көрсеткеніндей, жайлы мектепте сапалы жұмыс жасайтындай SMART- педагог қажеттілігі кезек күттірмейтін өзекті мәселе [1].

Жаңа жағдайдағы Қазақстанда педагогикалық білім беру жүйесін модернизациялау, болашақ педагогтердің цифрлы-креативті құзыреттілігін қалыптастыру қажеттілігі туындауда.

ҚР Үкіметінің 2017 жылдың 12 желтоқсандағы №827 қаулысымен бекітілген «Цифрлы Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасында орта, техникалық, кәсіби, жоғары білім беруде цифрлық сауаттылықты арттыру сияқты басты стратегиялық міндет айқындалды [2].

Қазіргі Төртінші өндірістік революция жағдайында кез келген мемлекеттің, кез келген елдің әлемдік бәсекеге қабілеттілігін және экономикалық өсуін айқындайтын басты көрсеткіштердің бірегейі цифрлық технологиялардың дамуы болып табылады.

Білім беру саласын цифрландырудың ең басты мақсаты – білім беру сапасын арттыру, халықаралық дейгейдегі әртүрлі зерттеу бағдарламалары аясында, оның ішінде «жасанды интеллект» және «ауқымды деректер» жасау саласында бәсекеге қабілетті болашақ мамандарды дайындау. Цифрлы Қазақстанның ақпараттану жағдайында болашақ маманның жеке тұлғасын, интеллектуалды мәдениетін, технологиялық құзыреттіліктерін қалыптастыру үшін электронды ресурстарды пайдалану оның ақпараттық қоғамда өмір сүруіне, оның ақпарат ағымында дұрыс бағдар жасап, тиімді шешім табатын кәсіби маман даярлау маңызды болып табылады.

Болашақ педагогтің кәсіби құзыреттілігі оның кәсіби және даралық қасиеттерімен сипатталады. Болашақ педагогтің кәсіби құзыреттілігі – педагогикалық іс-әрекетті жүзеге асыру үшін жоғары нәтижеге қол жеткізетін оның теориялық және практикалық дайындығының бірлігі.

Білім беру мен оқытудың цифрлық білім беру үдерісін құру қажеттілігін тудыратын факторлар цифрлық қоғамның үш құрамдас бөлігі болып табылады: цифрлы ұрпақ (ерекше әлеуметтік-психологиялық ерекшеліктері бар жаңа ұрпақ); цифрлы ортаны қалыптастыратын және онда дамитын жаңа цифрлық технологиялар; цифрлық экономика және ол қалыптастыратын кадрларға қойылатын жаңа талаптар.

«Z ұрпақ», «цифрлы ұрпақ», «желілік ұрпақ» және т.б. сөз тіркестері мен ұғымдары бүгінгі күнде күнделікті өмірде кең таралған білім беру және кәсіби қызметте цифрлық технологиялар контексінде әлеуметтенген жас ұрпақты айқындау үшін қолданылады.

Қабылдау, есте сақтау, ойлау, ынталандыру, мінез-құлық үлгілері, өмір сүру ұзақтығы, дүниетаны бойынша ерекшеленетін цифрлы ұрпақ өкілі цифрлық қоғамда сұранысқа ие, әлеуметтік және кәсіби маңызды құзыреттерге ие болатын тұлға болып табылады. Цифрлық («озық», «ақылды», «SMART») технологиялар заманауи технологиялық даму кезеңінің өзегін құрайды, жақын болашақта өзінің басым рөлін сақтайды.

Қазіргі кезеңде заманауи технологияларды оқу-тәрбие процесінде кеңінен қолдану білім беретін мекемелердің оқыту мүмкіндіктерін кеңейтті, оқытудың жаңа форматтары өмірге келді. «Цифрлы ұрпақ» өмірге келді. Бүгінде жалпы білім беретін орта мектептерде, арнаулы орта және жоғары оқу орындарында ғаламтор желісіз ойлай да алмайтын жаңа буын өкілдері білім алуда.

Жаңа ғасырда Қазақстанда әртүрлі буын өкілдері білім алуда, жұмыс жасауда, өмір сүруде:

1) GI ұрпақ(1900-1923 жылдар аралығында өмірге келгендер);
2) Үндемейтін (жақ ашпайтын) ұрпақ (1923-1943 жылдар аралығында өмірге келгендер);
3) Беби-бумер ұрпақтары (1943-1963 жылдар аралығында өмірге келгендер);
4) X ұрпақ (1963-1984 жылдар аралығында өмірге келгендер);
5) Y(Миллениум) ұрпақ (1984-2000 жылдар аралығында өмірге келгендер);
6) Z ұрпақ (2000 жылдан бері өмірге келгендер) [3].

Педагогтерге Z ұрпақтың ерекшеліктерін білу маңызды. Z ұрпақ XX ғасырдан XXI ғасырға бірегей ерекшеліктерімен өткен ұрпақ, дегенмен де оларға Y (Миллениум) ұрпақтың әсері баршылық, әйтседе оларға жеке дербестік тән [4].

Еңбек нарығы мен жұмыс берушілер болашақ мамандарға кәсіби құзыреттіліктерімен қатар цифрлы құзыреттіліктерді меңгеру талаптарын қатар қоюда. Ғалымдардың зерттеулеріне сүйенсек, цифрлы технологиялар құрал ғана емес, адамның өмір сүру ортасына айналып отыр.

Цифрлы блім беру ортасы жаңа мүмкіндіктерге жол ашады:

1) сыныпта немесе аудиторияда оқытудан кез келген жерде және кез келген уақытта оқытуға көшу;
2) дербес білім беру маршрутын жобалау;
3) білім алушыларды электронды ресурстарды қолданушыдан жаңа ресурстарды жасаушыларға айналдыру.

Еуропалық Одақ педагогтердің цифрлы құзыреттіліктерді меңгеру деңгейлерін анықтау бойынша жүргізген зерттеулер нәтижесіне сүйенсек, «оқушылар оқу процесінде белсенді пайдалануға мүмкіндік беретін қажетті цифрлы құзыреттіліктердің тек 20-25% ғана мұғалімдерден үйренеді» [5].

2006 жылы Еуропалық Одақ үздіксіз білім берудің 8 құзыреттіліктерінің қатарына кіретін «цифрлық сауаттылық» және «цифрлы құзыреттілік» ұғымдарына сипаттама берді: «Цифрлы құзыреттілік – адамдардың жұмыс жағдайында, бос уақытта және қарым-қатынас үшін ақпараттық технологияларды сенімді әрі сындарлы пайдалана алуы. «Цифрлы құзыреттілік » ұғымы сондай-ақ, адамдардың компьютерді өзінің кәсіби іс-әрекетінде қолдана алу, ақпаратты сақтай алу, ақпаратпен алмасу, ғаламтор арқылы желілік байланысқа шыға алу сияқты алғашқы дағдыларды меңгеруі болып табылады [5,European Commission (2008)].

Қазіргі кезеңде оқытудың дәстүрлі формасымен қатар, цифрлы технологияны пайдаланатын әртүрлі формалары да қолдануда: қашықтан оқыту; электронды оқыту; жаппай ашық онлайн курстар және ғаламтор мен цифрлы технологияларды пайдаланатын оқытудың басқа да түрлері.

Қашықтан оқыту (ҚО) дегеніміз – телекоммуникациялық технологиялар мен интернет ресурстарының көмегімен жүзеге асырылатын, бір-бірінен алшақ орналасқан оқытушылар мен білім алушылардың білім беру өзара әрекеттесуіне негізделген оқытудың бір түрі. Қашықтан оқыту оқу үдерісіне тән оқыту жүйесінің барлық компоненттерімен сипатталады: мақсаттары, мазмұны, ұйымдастырушылық формалары, оқыту құралдары, нәтижелерді бақылау және бағалау жүйесі.

Қашықтан оқытудың ақпараттық білім беру ортасы – бұл пайдаланушылардың білім беру қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған деректерді беру құралдары, ақпараттық ресурстардың пайдалануды аппараттық-бағдарламалық және ұйымдастырушылық-әдістемелік қамтамасыз етудің жүйелі ұйымдастырылған жиынтығы, кабельдік немесе спутниктік теледидар, бейне немесе аудио жазбалар, факс, модем, бейнеконференция сияқты білім беру ұйымынан тыс технологиялар арқылы білім беру бағдарламаларын тарату.

Білім және ғылым министрлігі тарапынан қаржыландырылған AP09259497 «Жаңа жағдайдағы Қазақстанда педагогикалық білім беру жүйесін жетілдіру: Қазақстан Республикасында қашықтықтан оқытуда болашақ педагогтердің цифрлы құзыреттіліктерін қалыптастырудың технологиялық-әдістемелік аспектілері» атты гранттық жобасы аясында 2021-2023 жылдар арасында болашақ педагогтердің цифрлы құзыреттіліктерін қалыптастыру бойынша ауқымды жұмыстар жүргізілді (1-кесте).

Кесте 1

Жүргізілген іс-шаралардың басым бағыттары

№	Іс-шара атауы, мазмұны	Сілтемесі
1	Ресейдің ШМПУ-мен ынтымақтастық келісім шарт жасалды (28.10.2021 ж., Шадринск қ.)	https://dulaty.kz/2020-01-30-02-50-58/item/3589-dulati-universiteti-men-resejdi-shadrinsk-memlekettik-pedagogikaly-universiteti-arasynda-yntyma-tasty-bajlanys-ny-ayuda.html
2	SMART-болашақ ПЕДАГОГ»: smart-pedagog.kz педагогикалық порталы әзірленді және ашылды	smart-pedagog.kz https://bilimdinews.kz/?p=174531
3	Ресейдің Шадринск мемлекеттік педагогикалық университетінің (ШМПУ) базасында «SMART-PEDAGOG» онлайн-кафедра құрылды (ШМПУ Ғылыми Кеңесінің шешімі: №1 хаттама, 28.10.2021 ж.).	https://dulaty.kz//kk/2020-01-30-02-50-58/item/3589-dylati-universiteti-men-resejdi-shadrinsk-memlekettik-pedagogikaly-universiteti-arasynda-yntyma-tasty-bajlanys-nu-ayuda.html https://www.instaqram.com/p/CWFnFpeM0K5/?utm_medium=cory_link https://z-taraz.kz/dulati-universiteti-sheteldik-o-u-ornymen-bajlanysyn-ny-ajtuda/?fbclid=IwAR29qZ0r-6JNvxac7FdmP31TxLGDim4N1_M9aBkbH939F0h2B1yyGfvYUTc
4	SMART – болашақ ПЕДАГОГ» онлайн-тесттілеудің мобильдік қосымшасы жасалды	https://play.google.com/store/apps/details?id=smart.aplivfm&hl=ru&gl=US
5	«Мен – Smart педагог» Халықаралық онлайн-коучинг вебинар өткізілді	http://lib.dulaty.kz/index.php/kz/45-ma-yzdylar/1170zha-a-kitaptar https://www.instagram.com/p/CiSPM84MV15/?igshid=YmMyMTA2M2Y= https://dulaty.kz/ru/2020-01-30-02-50-58/item/4507-onlajn-konkurs-moj-pervyj-onlajn-urok.html
6	«Менің алғашқы онлайн сабағым» болашақ педагогтерге арналған онлайн байқау ұйымдастырылды	https://dulaty.kz/ru/2020-01-30-02-50-58/item/4507-onlajn-konkurs-moj-pervyj-onlajn-urok.html https://dulaty.kz/2020-01-30-02-50-58/item/4603-dulati-universitetini-studenti-khaly-araly-baj-auda-zhe-iske-zhetti.html
7	«Ғылым таппай мақтанба, адам болам десеңіз!» ғылыми конференция ұйымдастырылды	https://dulaty.kz/ustaz-institute-kaz/ustaz-news/item/4732-ylym-tappaj-ma-tanba-adam-bolam-dese-iz.html
8	Онлайн-сауалнама және онлайн-тест жүргізілді	http://test.max-tech.kz/?page=author&lang=kaz
9	Болашақ педагогтерге арналған көлемі 72 сағаттық «Қашықтан оқыту технология-лары» онлайн курсы өткізілді	https://www.instagram.com/p/Cn7FSMGNocn/?igshid=MDJmNzVkMjY
10	«Қашықтан білім беру: сын-қатерлер, заманауи трендтер және стратегиялар» атты Халықаралық Конгресс ұйымдастырылды	https://dulaty.kz/2020-01-30-02-50-58/item/4913-ashy-tan-bilim-beru-khaly-araly-kongress.html
11	«Қазіргі заманғы оқыту технологиялары» Халықаралық ғылыми-тәжірибелік семинар ұйымдастырылды	https://dulaty.kz/kk/2020-01-30-02-50-58/item/3845-aza-standy-zh-ne-resejlik-alymdar-kollaboratsiyaly-ylymi-zertteu-zh-mystaryn-zh-rgizude.html

Қашықтықтан білім беру жағдайында болашақ педагогтердің цифрлы-креативті құзыреттіліктерін қалыптастырудың тиімді жолдарын анықтау, әдістемесін жасау қажеттілігі туындауда.

М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті (Дулати университеті) мен Ресейдің Шадринск мемлекеттік педагогикалық университеті (ШМПУ) инновациялық ынтымақ-тастығының негізінде қашықтықтан оқытуды және біліктілікті арттыруды қамтамасыз ету үшін болашақ педагогтердің барлық білім беру ресурстарына қол жетімділікті қамтамасыз ететін зияткерлік инновациялық виртуалды білім беру платформасы – педагогикалық білім беру порталы құрылды.

Жаңа жағдайдағы Қазақстанда қашықтықтан білім беру жағдайында болашақ педагогтердің цифрлы-креативті құзыреттіліктерін қалыптастырудың теориялық-әдіснамалық, инновациялық-технологиялық және желілік-әдістемелік негіздерін айқындалды және www.smart-pedagog.kz педагогикалық білім беру порталы ашылды.

www.smart-pedagog.kz білім беру порталының артықшылықтары тек білім алушылармен ғана шектелмейді, оқытушыларға да қатысты. Порталда қолданылатын интерактивті оқыту және білім беру әдістері болашақ педагогтер үшін жаңа перспективаны ашады, олар үйренген әдістерін болашақта қарапайым сыныптарда қолдана алады.

ҚР педагог мамандарды дайындау және болашақ педагогтердің цифрлы креативті құзыреттіліктерін арттыру мақсатында ашылған www.smart-pedagog.kz педагогикалық білім беру порталы төмендегідей бағытта жұмыс жасайды және 7 онлайн-педагогикалық ресурсты пайдаланады:

1) smart- онлайн педагогикалық шеберхана (педагогикалық орталық);
2) smart- онлайн педагогикалық студия;
3) smart-онлайн әдістемелік қоржын;
4) smart-онлайн коучинг;
5) smart-онлайн коворкинг-орталық;
6) smart - онлайн виртуалды зертхана;
7) smart -онлайн цифрлы контент [6].

www.smart-pedagog.kz педагогикалық білім беру порталы 3 тілде жұмыс жасайды: қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде (1- сурет).

Басты беттің сол жақ жоғарғы тұсында Қазақстан, Ресей және Англияның байрақтары қойылған. Жоғары орта тұста «Google play» таңбасымен «Сауалнама -Тест» мобильдік қосымшасы орналастырылған.

Жоғары сол жақта «Іздеу» торкөзі орналасқан. Ізделінетін ақпараттың тірек сөздерін жазу арқылы қажетті ақпаратты іздеп табуға болады.

Басты беттің 2 жолағында 6 блог топтастырылған: «Басты бет», «Жаңалықтар», «Біз туралы», «Жоба туралы»,«Медиа», «Онлайн кафедра (ШМПУ)».

www.smart-pedagog.kz педагогикалық білім беру порталының басты бетінде «Біз туралы» блогы орналастырылған. Педагогикалық білім беру порталының «Біз туралы» блогында жобаның жетекшісі және жоба мүшелері бойынша қысқаша мәліметтер беріледі.

Педагогикалық білім беру порталының «Жоба туралы» блогында жоба тақырыбы, жобаның өзектілігі, зерттеудің әдіснамасы, жобаның мақсаты, жобаның міндеттері, жобадан күтілетін нәтижелер ұсынылады.

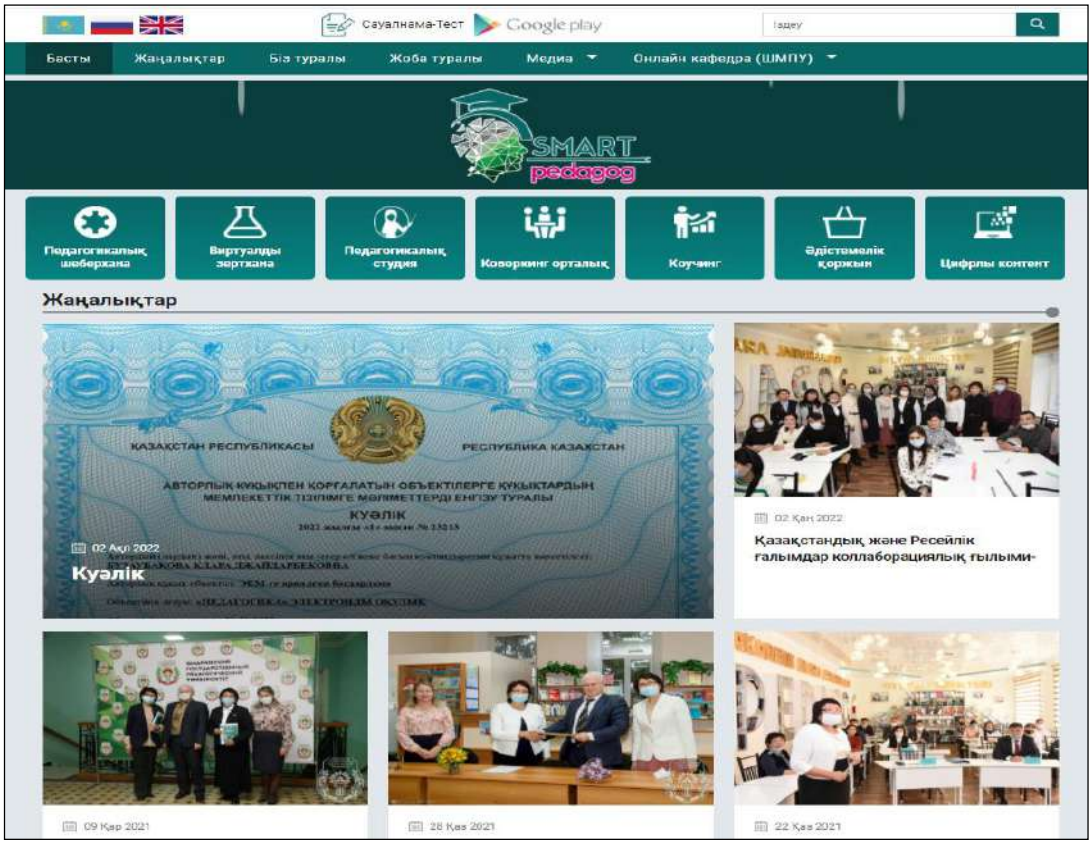

Сурет 1. www.smart-pedagog.kz педагогикалық білім беру порталының басты беті

www.smart-pedagog.kz педагогикалық білім беру порталының басты бетінде «Медиа» блогы орналастырылған. Педагогикалық білім беру порталының «Медиа» блогы 2 бөліктен тұрады: видеогалерея; фотогалерея.

Педагогикалық білім беру порталының «Медиа» блогының «Фотогалерея» бөлігінде Жоба аясында жүргізілген іс-шаралардың мазмұнын ашатын фото-суреттер топтастырылған.

Жаңа жағдайдағы Қазақстанда жаһандық бәсекеге қабілетті педагогикалық кадрларды дайындауда қашықтықтан білім беру жағдайында инновациялық іс-тәжірибені үйрену, пайдалану, зерттеу, насихаттау мақсатында Дулати университеті (Қазақстан) мен Ресейдің Шадринск мемлекеттік педагогикалық университеті (Ресей) арасында бірыңғай ортақ бірлескен желілік-әдістемелік байланысын орнату мақсатында «Мен – smart педагог!» Халықаралық онлайн коучинг-вебинар ұйымдастырылды.

Жаңа жағдайдағы Қазақстанда қашықтықтан білім беру жағдайында болашақ педагогтердің цифрлы-креативті құзыреттіліктерін қалыптастырудың тиімді жолдары анықталынды: «Менің алғашқы онлайн сабағым» Халықаралық онлайн байқауының ережесі жасалынып, ұйымдастырылды.

ҚР-да қашықтықтан білім беру жағдайында болашақ педагогтердің цифрлы-креативті құзыреттіліктерін қалыптастыру бойынша Халықаралық онлайн коучинг-вебинар ұйымдастырылды.

Халықаралық онлайн коучинг-вебинарға республикаға танымал ғалымдар, болашақ педагогтер, білім беру ұйымдарының әдіскерлері және Ресейдің Шадринск мемлекеттік педагогикалық университетінің ғалымдары мен болашақ педагогтері қатысты.

Халықаралық онлайн коучинг-вебинардың мақсаты – болашақ педагогтердің цифрлы құзыреттіліктерін қалыптастырудың басым бағыттарын анықтау.

Болашақ педагогтер SMART педагогтің келбетін – жайлы мектепте әрбір оқушыға сапалы білім беретін, сыни ойлайтын, өте мейірімді, балаға деген махаббаты шексіз, баланы шынайы жақсы көретін, жүрегі жылы, жайдарлы мінезді, оқушы жанын жүрекпен түсінетін, балаға түсінбеген материалды қайта-қайта түсіндіруге, көмектесуге, кеңес беруге ұдайы дайын тұратын, әрбір баланың қажеттіліктерін қанағаттандыратын жаңашыл педагог; цифрлы ортада жұмыс жасай алатындай цифрлық құзыреттіліктері қалыптасқан және ақпараттық-коммуникациялық технологияларды оқу-тәрбие процесінде тиімді пайдаланатын шебер педагог; рефлексиялық құзіреттілігі жоғары, сыни ойлайтын, педагогтің өзін-өзі кәсіби маман ретінде бағалай алатын, білім сапасын арттыру бойынша ұдайы ізденісте болатын шығармашылық педагог; тұлға қалыптастырушы педагогикалық іс-әрекетті өнер деп танитын цифрлы педагогті жаңаша мазмұнда аша алды.

Онлайн коучинг-вебинарда «Білім беру процесінде цифрлы білім беру ресурстарын пайдалану» тақырыбына шебер сынып өткізілді, цифрлық білім беру ресурстарының мәнін ашып, crosswordlabs.com платформасында сөзжұмбақты жасау және дайындаудың технологиясымен таныстырылды.

Шебер сынып соңында болашақ педагогтер https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdaiuytducyazJd_pWw5nFDL_2juFiiGIPiNQRgdA0sQ9RGaSw/viewform?usp=sf_link сілтемесімен кіріп, арнайы дайындалған 10 сұрақтан тұратын тесттен өтіп, өздерінің цифрлы құзыреттіліктерін сынауға және арттыруға мүмкіндік алды.

Онлайн коучинг-вебинар болашақ педагогтерге оқыту технологияларын цифрлы білім беру тұрғысынан жетілдірілген түрлерін меңгертуді көздей отырып, оқытушы мен білім алушының серіктестікке құрылған қарым-қатынасы оқу материалының цифрлық контенттерінің жаңа формаларын тиімді қолдануға бағыт-бағдар сілтеді.

Болашақ педагогтерге арналған көлемі 72 сағаттық «Қашықтан оқыту технологиялары» онлайн курсы өткізілді.

Жүргізілген ғылыми-зерттеу жұмыстары нәтижесінде «Педагогика» және «Цифрлы педагогика» электронды оқулықтары жарық көрді.

«Педагогика» ЭО-ның болашақ педагогтердің цифрлы құзыреттіліктерін қалыптастыруда төмендегідей артықшылықтары бар:

- болашақ педагогтер өз бетінше жұмыс жасайды: болашақ педагог өздігінен ізденіп, қарастырылған материалдардан өзіне қажетті материалды, жаңа ақпаратты дер кезінде таба алады;
- болашақ педагогтердің танымдық белсенділігі артады: әртүрлі деңгейдегі таным процесі барысында болашақ педагог өзінің қызығушылығы мен қажеттілігінен шығатын мәселелерді тиімді шешу белсенділігін арттырады;
- болашақ педагогтердің креативті ойлауы қалыптасады: болашақ педагогке ең қиын сұрақтарға жауап табуға, шешім шығаруға, сындарлы ойлауға жол ашылады;
- болашақ педагог өзінің, өзгенің көзқарасын бағалап, сол арқылы сыни ойлай білуді үйренеді; болашақ педагог салыстыра отырып, бұрынғы өтіп кеткен материалдар мен жаңа білім арасындағы логикалық байланыстарды анықтауды үйренеді;
- болашақ педагогтердің шығармашылық ізденісі қалыптасады: мәселені қоя білу, сұрақтарға жауап іздеу, нәтижені сұрыптау және т.б. зерттеушілік құзыреттілігі қалыптасады;
- сыни тұрғыдан ойлау нәтижесінде болашақ педагогтер қойылған мәселені шешуде оңтайлы шешім тауып, оны дәлелдермен негіздейді;
- мәселені шешудің басқа жолдарын іздестіреді; педагогикалық процеске жан-жақты терең зерттеу, бақылау, талдау жасайды; өз ойын, өз тұжырымын дәлелдеуге тырысады; ең бастысы болашақ педагог өз бетінше білімді игереді; өзін-өзі дамытады [7].

Болашақ педагогтердің цифрлы құзыреттіліктері олардың сыни ойлау, жаңа ақпараттарды іздеу, өңдеу дәне сұрыптау сияқты практикалық машықтар арқылы ғана қалыптасатындықтан жоғары оқу орындарында электронды оқулықтарды пайдаланудың маңызы ерекше.

ЭО-тың ерекшелігі – теориялық материалдың ішіндегі сурет, кестелер студенттердің креативті ойлауына, шығармашылық ізденісіне негізделген.

Оқыту мен оқуда цифрлы технологияларды пайдалануда компьютер жұмыс құралы ретінде мәтінді дайындау және есте сақтау құралы; мәтіндік редактор; сызба, кесте құралы, графиктік редактор; есептегіш машина; нобайлау құралы қызметін атқарады.

Оқыту мен оқуда цифрлы технологияларды қолдану, бақылау, тәжірибе, толғану және пайымдау нәтижесінде алынған ақпаратты ұғыну, бағалау, талдау және синтездеуде қолданылатын әдіс болып табылады.

Оқыту мен оқуда цифрлы технологияларды пайдалану тиісті ақпарат жинауды; дәлелдерді сын тұрғысынан талдау мен бағалауды; кепілдендірілген шешімдер мен жинақталған қорытындылар; ауқымды тәжірибе негізінде болжамдар мен ұсыныстарды қайта қарауды қамтиды.

ЭО-тың Бас мәзірі 6 блоктан тұрады:«Теория»; «Білгенге маржан»; «Ұлыдан ұлағат»; «Глоссарий»; «Фотогалерея»; «Әдебиеттер» (2-сурет).

Білім беру процесінде «Педагогика» электронды оқулығын пайдаланғанда болашақ педагогтер алуан түрлі ақпараттық және бейне материалдарды пайдалану арқылы білімін жан-жақты жетілдіреді, сындарлы ойлау қабілеті артады, пәнге деген қызығушылығы артып, шығармашылық ізденісі қалыптасады, тақырыптың түсінбеген жерлерін қайта-қайта қарап, зерделеуге мүмкіндік ашылады.

ЭО-тың мақсаты – болашақ педагогтердің өзінің кәсіби қызметіне жүйелі көзқарасын қалыптастыру; болашақ педагогтердің өздігінен білім алуына дайындығын жетілдіру; болашақ педагогті *цифрлық технологияларды оқу-тәрбие процесіне тиімді қолдануға үйрету;* болашақ педагогтердің *танымдық белсенділіктерін және ақпараттық, шығармашылық құзыреттіліктерін, цифрлы-креативті құзыреттіліктерін қалыптастыру.*

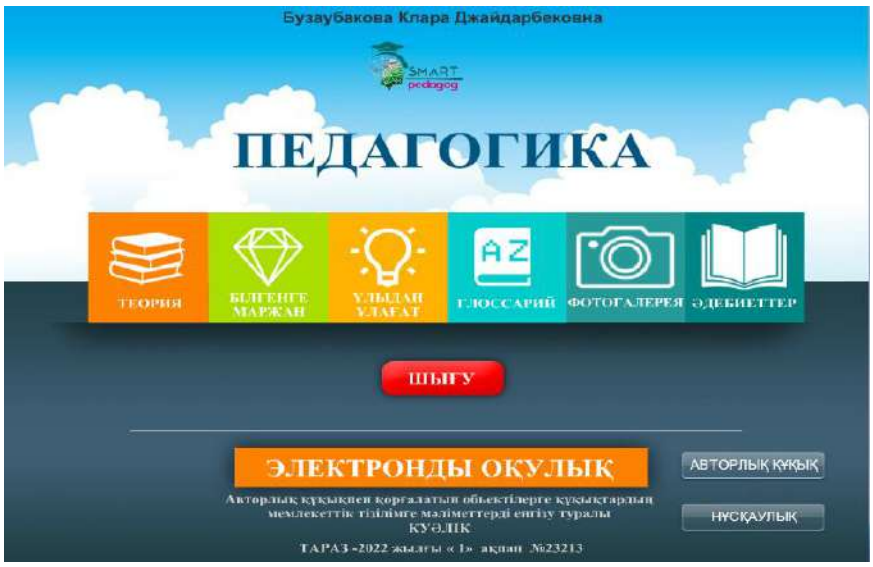

Сурет 2. Электронды оқулықтың бас мәзірі

Педагогикалық білім беру порталы «Медиа» блогының «Видеогалерея» бөлігінде Жоба авторының «Педагогика» пәнінен 12 видеосабағы ұсынылады (3-сурет).

«Педагогика» ЭО-ы болашақ педагогтерді тұтас педагогикалық процестің қыр-сырымен таныстырып, педагогикалық іс-әрекеттің теориясымен қаруландырады; болашақ педагогтердің өзінің кәсіби қызметіне жүйелі көзқарасын және кәсіби маңызды жеке тұлғалық сапасын қалыптастырады; болашақ педагогтердің шығармашылық ғылыми-ізденіс жұмыстарға, өздігінен білім алуына дайындығын қалыптастырады; болашақ педагогке *инновациялық технологияларды оқу-тәрбие процесіне тиімді қолдануға мүмкіндік береді; оқытуда іс-әрекетке бағыттап жүргізуді көздейді; студенттердің танымдық белсенділіктерін арттыруға көмектеседі; оқытудың интербелсенді әдіс-тәсілдерін қолдануға көмектеседі; болашақ педагогтердің цифрлы-креативті құзыреттіліктерін дамытады.*

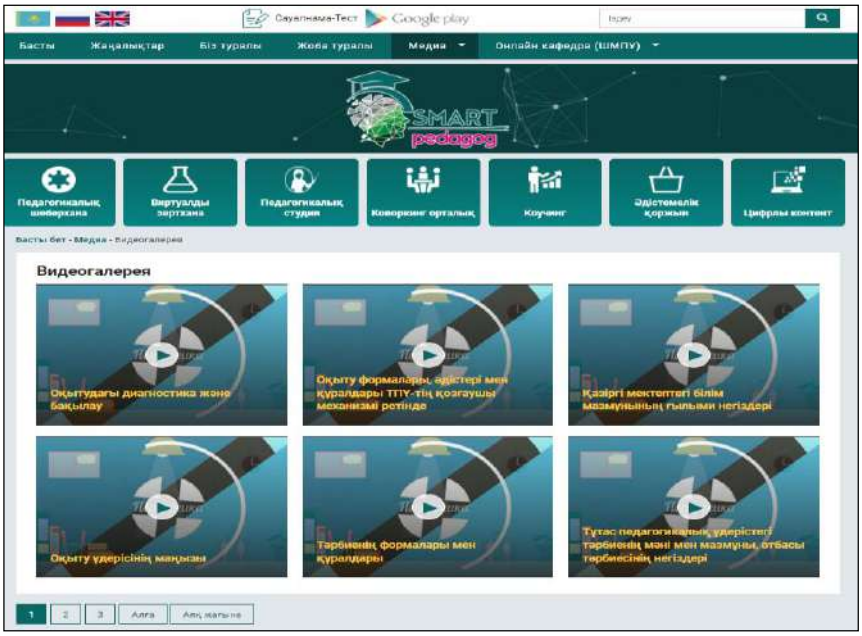

Сурет 3. www.smart-pedagog.kz педагогикалық білім беру порталы «Медиа» блогының «Видеогалерея» бөлігі

«Педагогика» пәні бойынша инновациялық-ақпараттық банк құрылды: осы жоба аясында құрылған педагогикалық порталға «Педагогика» пәні бойынша дайындалған 12 бейне дәріс, «Педагогика» электронды оқулығы және «Цифрлы педагогика» оқулығы жүктелді (2-кесте).

«Цифрлы педагогика» оқулығының «Цифрлы педагогиканың дамуы және болашағы» атты тарауында цифрлықпедагогика контекстіндегі жеке тұлғаның дамуы мен қалыптасуының мазмұны ашылып, цифрлы ортадағы мұғалім мен оқушының рөлі айқындалады. Цифрлы орта контекстіндегі жеке тұлғаның дамуы мен қалыптасуы, цифрлы ұрпақтың ерекшеліктері ашылады.

«Цифрлы педагогика» оқулығының «Цифрлы ортадағы оқыту технологиялары» атты тарауында цифрлы оқыту құралдарына қойылатын талаптар, цифрлы оқыту құралдарының ерекшеліктері айқындалып, цифрлы білім беру платформаларының дидактикалық мүмкіндіктері ашылады: Skype, Zoom, Microsoft Teams, Google Meet, Google Classroom, Nearpod, Learning Apps, Quizizz, Kahoot, «Күнделік», BilimLand, Online Мектеп және т.б.[8].

Кесте 2

«Педагогика» пәні бойынша инновациялық-ақпараттық банк қорының сілтемелері

№	Бейнедәріс және электронды оқулық	Сілтеме, штрих-код
1	Бейнедәріс №1	https://youtu.be/1ZQtnfa8bvk
2	Бейнедәріс №2	https://youtu.be/KNZeV1qeIEQ
3	Бейнедәріс №3	https://youtu.be/6KyZyVglB4k
4	Бейнедәріс №4	https://youtu.be/HDuJaE4v3F8
5	Бейнедәріс №5	https://youtu.be/hNAzo48XdPc
6	Бейнедәріс №6	https://youtu.be/g2XpxP3OvIk
7	Бейнедәріс №7	https://youtu.be/QFLGkksFS-4
8	Бейнедәріс №8	https://youtu.be/B71g0yFBCZ0
9	Бейнедәріс №9	https://youtu.be/mt6ZzsHDNiY
10	Бейнедәріс №10	https://youtu.be/9m9Y1XstsWI
11	Бейнедәріс №11	https://youtu.be/odi1SlGxpUk
12	Бейнедәріс №12	ttps://youtu.be/H8BUrH3BhEg
13	Плейпарақша	https://youtube.com/playlist?list=PLU8tanfFhA7y5w9PYPM5DtoD1aOnR854B
13	«Педагогика» электронды оқулығы	https://cloud.mail.ru/public/yNJ3 /UmAWNQXXU
14	«Цифрлы педагогика» оқулығы	http://lib.dulaty.kz/rus2/all.doc/Elektron_res/ Buzaubakova.html

Цифрлы білім беру платформалары электронды оқыту жүйесінің негізгі бір құрамды бөлігі ретінде қарастырылады. Цифрлы білім беру платформаларының әлемдік тәжірибеде қолданыста бар: эдмодо, сократтық, жоба, thinglink, TED-Бас, cK-12, ClassDojo, eduClipper және т.б. түрлеріне сипаттама беріледі.

Сондай-ақ, «Цифрлы педагогика» оқулығында білім алушылардың білімін тексеру және бағалауға арналған сұрақ-тапсырмалар, тест тапсырмалары, глоссарий беріледі.

3 ғылыми туындыға Авторлық құқық обьектісіне құқықтарды мемлекеттік тіркеу туралы куәлік алынды (3-кесте).

Кесте 3

Авторлық құқық обьектісіне құқықтарды мемлекеттік тіркеу туралы куәлік алынған ғылыми өнімдер

№	Ғылыми өнімнің атауы	Өнім түрі	Құжат
1	«Педагогика» электронды оқулық	ЭЕМ-ге арналған бағдарлама	Авторлық меншік куәлігі № 23213; 1 ақпан, 2022 ж.
2	www.smart-pedagog. kz педагогикалық білім беру порталы	ЭЕМ-ге арналған бағдарлама	Авторлық меншік куәлігі № 235 88; 14 ақпан, 2022 ж.
3	Цифрлы педагогика	Ғылыми туынды	Авторлық меншік куәлігі №26090; 3 мамыр, 2022 ж.

Цифрлы қоғамда педагогикалық кадрларды кәсіби даярлаудың заманауи тенденцияларын айқындау; қашықтан оқытудың заманауи трендтерін айқындау; XXI ғасырдың сын-қатерлі контексіндегі білім сапасын арттыратын цифрлы технологиялардың мәнін ашу; педагог

кадрларды дайындаудағы әлемдегі үздік ЖОО инновациялық іс-тәжірибесін зерделеу мақсатында «Қашықтан білім беру: сын-қатерлер, заманауи трендтер және стратегиялар» атты Халықаралық Конгресс ұйымдастырылды.

Халықаралық Конгресс төмендегідей бағытта жұмыс жасады:

1) Цифрлы қоғам: цифрлы оқыту технологиялары және мұғалім тұлғасы.
2) Қашықтан білім беру: заманауи трендтер және жаңа мүмкіндіктер.
3) Цифрлы ортада педагогикалық кадрларды даярлаудың заманауи тенденциялары: ұлттық құндылықтар, әлемдік тәжірибе, инновациялар.

Халықаралық Конгресс аясында отандық және шетелдік ғалымдардың авторлық курстары, жаңашыл педагогтердің шеберлік сыныптары, психологиялық-педагогикалық тренингтерді онлайн, офлайн форматта ұйымдастырылды.

Цифрлы Қазақстанның ақпараттану жағдайында болашақ маманның жеке тұлғасын, интеллектуалды мәдениетін, технологиялық құзыреттіліктерін қалыптастыру үшін электронды ресурстарды пайдалану оның ақпараттық қоғамда өмір сүруіне, оның ақпарат ағымында дұрыс бағдар жасап, тиімді шешім табатын кәсіби маман даярлау маңызды болып табылады.

2021-2022 оқу жылында Жоба мүшесі, 7М01104-Педагогикалық өлшемдер білім беру бағдарламасы бойынша білім алып жатқан магистрант Ж.Жақып «Қазақстан Республикасында болашақ педагогтердің цифрлы-креативті құзіреттіліктерін қалыптастырудың технологиялық және әдістемелік аспектілері» магистрлік диссертациясын сәтті қорғады.

Жүргізілген ғылыми-зерттеу жұмысының нәтижесін білім беру ұйымдарының оқу процесіне ендіру актілері анылды.

Жаңа Қазақстан жағдайында бәсекеге қабілетті педагогикалық кадрларды даярлаудағы қашықтан білім берудегі инновациялық тәжірибесі зерделенді: Дулати университеті (Қазақстан) мен Ресейдің ШМПУ (Ресей) арасында бірыңғай бірлескен әдістемелік байланыс орнатылды; педагогикалық (портал) smart-pedagog ашылды; серіктес университет ретінде ШМПУ-мен «SMART-PEDAGOG» онлайн кафедрасы ашылды; инновациялық-ақпараттық банк құрылды; зерттеу жұмысының барысында қол жеткізілген нәтижелерді өңделді.

Smart-pedagog.kz педагогикалық порталындағы «Педагогикалық студия» модулінде бейнесабақтарды жасау бойынша бейнероликтер орналастырылды (4-кесте).

XXI ғасырда білім беруді экономикалық өсудің жаңа моделінің орталық буынына айналдыру үшін оқыту бағдарламасын сыни ойлау, өз бетімен іздену дағдыларын дамытуға, қашықтықтан да білім алуға бағыттау қажет.

Кесте 4

smart-pedagog.kz педагогикалық порталындағы «Педагогикалық студия» модуліндегі бейнесабақтар сілтемесі

№	Бейнеөнім	Сілтемесі
1	Компьютерде видеосабақ жасау	https://youtu.be/k0suOPywAXA
2	Смартфонда видеосабақ жасау	https://youtu.be/-8eQLt7adVI
3	Скринкаст (экранды түсіру	https://youtu.be/i7UZFSyQ-PM
4	«Педагогика» электронды оқулығы	https://cloud.mail.ru/public/yNJ3 /UmAWNQXXU
5	«Цифрлы педагогика» оқулығы	http://lib.dulaty.kz/rus2/all.doc/Elektron_res/ Buzaubakova.html

Халықаралық педагогикалық, кәсіби білім беру орталықтарының тәжірибелерін қазіргі жағдайдағы қазақстандық нарыққа бейімдеу арқылы жаһандық бәсекеге қабілетті цифрлы-креативті құзыреттіліктері жоғары болашақ педагогтер дайындауымыз керек.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. «Әділетті мемлекет. Біртұтас ұлт. Берекелі қоғам » ҚР Президенттінің Қ.Тоқаевтың Қазақстан Халқына Жолдауы.-Астана, 2022.
2. «Цифрлы Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы/ ҚР Үкіметінің 2017 жылдың 12 желтоқсандағы №827 қаулысымен бекітілген. -Астана, 2017.
3. Джусубалиева Д.М. Трансформация образования в условиях цифрового общества//Материалы Международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы и перспективы современного педагогического образования», посвященной 70-летнему юбилею доктора педагогических наук, профессора, академика МАНПО К.К.Жампеисовой. – Алматы: «Ұлағат», 2022.- с.35-41.
4. Джусубалиева Д.М. Формирование цифровой компетентности будущих учителей иноязычного образования в ходе обучения в вузе//Сборник материалов Круглого стола «Современное языковое образование: традиции и инновации».- Алматы: КазУМОиМЯ им. абылай хана, 2022.-с 10-15.
5. The European qualifications framework for lifelong (EFQ) .Luxembourg: Office for Official Publications of the European Comminities(2008).http:ecompretences.eu].
6. Buzaubakova K. The portal smart-pedagog.kz as means of increasing digital competencies of future teachers //Incte·22 6th International Conferenceon Teacher Education. - Bragança, 2022 .-206-208 p.
7. Buzaubakova K., Kudabayeva P. The electronic textbook «Pedagogy»in the formation of digital competencies of teachers// Incte·22 6th International Conferenceon Teacher Education. - Bragança, 2022.-133-136 p.
8. Бузаубакова К.Д., Амирова А.С., Маковецкая А.А. Цифрлы педагогика: Оқулық /К.Д.Бузаубакова, Амирова А.С., Маковецкая А.А. –Тараз: «ИП «Бейсенбекова А.Ж.», 2022. -314 б.

УДК 371.134

УПРАВЛЕНЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ ПРОЦЕССА СТАНОВЛЕНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ МОЛОДОГО ПЕДАГОГА

Л.И. Пономарева
доктор педагогических наук, профессор

Н.В. Скоробогатова
кандидат психологических наук, профессор, и.о. проректора по научной деятельности
ФГБОУ ВО «Шадринский государственный педагогический университет»
г. Шадринск, Россия

Аннотация: В педагогической науке и практике всё больше возрастает стремление ученых к осмыслению целостного педагогического процесса с позиций науки управления, желание придать ему строгий научно обоснованный характер.

Цель настоящей статьи в рассмотрении теоретических позиций на проблему управления процессом становления профессиональной компетентности молодого педагога.

В качестве задач можно выделить следующее: необходимость проведения анализа психолого-педагогических исследований по рассматриваемой проблеме; определение понятийно-терминологического поля исследования.

Результатом проведенного исследования является теоретико-методологическое обоснование проблемы управленческого сопровождения процесса становления профессиональной компетентности молодого педагога.

Ключевые слова: управление, сопровождение, профессиональная компетентность, управленческое сопровождение молодого педагога

MANAGEMENT SUPPORT FOR DEVELOPING YOUNG TEACHER'S PROFESSIONAL COMPETENCE

L.I. Ponomareva, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
N.V. Skorobogatova, Ph.D. in Psychology, Professor, Acting Vice-Rector for Scientific Activity
Shadrinsk State Pedagogical University

Abstract. In pedagogical science and practice there is an increasing desire of scientists to comprehend the holistic pedagogical process from the position of management science, the desire to give it a strict scientifically grounded character.

The aim of this article is to consider the theoretical positions on the problem of managing the process of becoming a young teacher's professional competence.

As tasks it is possible to allocate the following: necessity of carrying out the analysis of psychological and pedagogical researches on a considered problem; definition of conceptual and terminological field of research.

The result of the research is a theoretical and methodological substantiation of the problem of managerial support for the process of becoming a professional competence of a young teacher.

Key words*:* management, support, professional competence, management support of a young teacher

Справедливо утверждение многих отечественных и зарубежных исследователей о том, что управление реально и необходимо не только в области технических, производственных процессов, но и в сфере сложных социальных систем, в том числе педагогических. По-нашему мнению, это закономерно, так как само слово «педагогика» в переводе с греческого означает «детовождение», «детоводство», то есть, по сути своей, и есть управление.

Терминологическое поле проблемы управления можно очертить тремя позициями, представленными в психолого-педагогических исследованиях.

Первая позиция представлена научными трудами, в которых управление рассматривается как деятельность. Так, Й. Кхола рассматривает управление как деятельность, которая направлена на достижение определенных целей конкретной организации [1]. Как отмечает Н.С. Сидельникова, особое место в череде ученых, занимает А. Файоль, по праву считающийся отцом научной теории управления. Именно он впервые охарактеризовал функционал (планирование, организация, контроль) и определил цель деятельности, под названием «управление» [2]. Преломляя понимание А. Файоля цели управления с экономики на педагогику, М.М. Поташник определяет ее как организацию совместной деятельности субъектов образовательного процесса на достижение результата по развитию школы [3].

Для настоящего исследования важны концептуальные идеи данных авторов, в частности, понимание управления как одного из видов социальной деятельности, направленного на получение образовательного результата.

Во вторую позицию объединены научные исследования, которые рассматривают управление как непосредственное воздействие (влияние) одного человека на другого, или на коллектив. При этом, как отмечают I.I. Kayl, E.V. Zudina, V.S. Epinina, Y.S. Bakhracheva, V.V. Velikanov [4], в общем смысле, управленец является субъектом, и воздействует на объект, изменяя его. При этом, воздействие может оказываться и на другой субъект, но так же приводящее к его внутренним и внешним (поведенческим) изменениям. Данная позиция имеет в современной дидактике весьма широкое распространение и различные аспекты его мы находим в исследованиях Н.П. Романовой, С.А. Белоусовой, И.Э. Вильданова, Р.С. Сафина, Е.А. Корчагина и др.

Сторонники третьей позиции под управлением в системе образования понимают взаимодействие субъектов, т.е. декларируемый современный подход субъект-субъектных отношений, здесь ярко выражен. В философских, социальных и психологических науках взаимодействие рассматривается с позиций социальных характеристик, в том числе и взаимодействие в образовательном пространстве. В социальной психологии взаимодействие рассматривается как условие восприятия человека человеком (Андреева Г.М., Богомолов Л.А.,

Бодалев А.А., Кузьмин Е.С., Обозов Н.Н., Петровский Л.А.). В социально-педагогическом смысле взаимодействие рассматривается как процесс социального взаимообмена между учителем (или школой, как социальным институтом) и учащимся (учащимися), в ходе которого формируется позиция ученика. Под взаимодействием в философии понимается сложный и многообразный процесс, в котором смена сторон не просто взаимосвязана, но и взаимно обусловлена (А.Н. Аверьянов, Н.И. Жбанкова). Его сущность заключается в неразрывности прямого и обратного воздействия, органического сочетания изменений, воздействующих друг на друга субъектов. Кроме того, взаимодействие, внутренне дифференцированная, саморазвивающаяся система (А. И. Уемов, Б.М. Кедров и др.). Такое понимание взаимодействия, представляющее собой сущность управления, предполагает взаимное изменение управляющих и управляемых.

Мы придерживаемся третьего подхода, при котором управление образовательной организацией рассматривается как взаимодействие администрации, трудового коллектива, обучающихся, родителей, общественности, различных компаний и органов по реализации познавательных, воспитательных целей и целей развития обучающихся на базе решения кадровых, материально-финансовых, организационных, педагогических и других задач. Решая эти задачи, мы, по сути, создаем условия для организации образовательного процесса [5].

Для разработки методики реализации управленческого сопровождения образовательного процесса дошкольных образовательных организаций на основе интегративного подхода необходимо уточнить понятие «управленческое сопровождение».

В работах российских ученых (А.Б. Бакурадзе, С.В. Резун, В.М. Швецова и др.), а также в зарубежных исследованиях (У. Брэддик, Г. Кунц, С.О Доннелл и др.) рассматриваются вопросы педагогической поддержки и сопровождения деятельности специалиста в области образования [6].

Представляют интерес анализ педагогического (В. Ф. Макуха), информационного (О.А. Борисова) обеспечения деятельности, содержания и методов педагогического сопровождения деятельности (С.В. Резун), выявление педагогических основ подготовки специалистов (О.Ю. Бражник, В.С. Ковкина и др.), педагогических критерий развития профессионального мышления (Л.В. Беляева, Г.Н. Лищина), развития профессионального самосознания (В.Д. Чекина).

Считаем вполне приемлемым согласиться с мнением В.А. Сластенина и И.А. Колесниковой, которые отмечают, что педагогическое сопровождение как форма помощи, направлена на развитие индивидуальности, это процесс заинтересованного наблюдения, консультирования, личного участия, поощрения максимальной самостоятельности человека в проблемной ситуации при минимальном участии сопровождающего.

Психологи (В.В. Безденежных С.А. Белоусова, В.С. Лазарев, Л.М. Митина, Т.С. Кабаченко и др.) разрабатывают вопросы социально-психологического, психологического обеспечения и сопровождения профессиональной деятельности. Психологи в своих исследованиях показывают, как анализировать организационную среду, как её формировать, как выделять принципы, содержание, факторы, влияющие на успешность и не успешность профессионалов, сильные и слабые стороны в их деятельности.

Концептуальные положения о видах, методах и механизмах психологической поддержки развития личности отражены в работах А.Г. Асмолова, Ю.П. Ветрова, И.Б. Котовой, А.В. Мудрика и др.

В.А. Толочек. и Н.С. Пряжников выделяют следующие концептуальные уровни помощи человеку в профессиональном и личностном самоопределении:

- адаптационно-производственный. Цель – помочь человеку вписаться в заданную производственную структуру, повысить ее эффективность. При этом интересы самого человека часто оказываются на втором плане (хотя учитываются его способности и другие психологические особенности);
- социально-адаптационный. Цель состоит в том, чтобы помочь человеку достичь успеха в жизни через успешный выбор профессии или места работы. Человеческие интересы учитываются в большей степени, но путь к успеху может оказаться недостаточным;
- ценностно-смысловой. Цель – помочь человеку найти смысл в профессиональном и личностном самоопределении. Именно здесь учитываются жизнеопределяющие стимулы человека, поэтому этот уровень по праву можно считать личностно ориентированным.

Реализация задач третьего уровня связана с объективными трудностями: человек не готов брать на себя обязанность за свои обстоятельства, рассматривать свои проблемы на сложном –

ценностно-нравственном и смысловом уровне; готовность и способность психолога решать сложные проблемы профессионального самоопределения человека; многообразие позиций, интересов и запросов «клиента», «заказчика», например руководителя организации, в которой работает психолог.

Сопровождение считается индивидуальным и гибким по сравнению с другими формами методической работы, содержит более тонкий инструментарий.

Итогом управленческого сопровождения профессиональной деятельности станет развитие и саморазвитие личности педагога, осуществление его психолого-педагогических способностей, знаний, умений и навыков, обеспечение профессионального самосохранения, удовлетворённость трудом и повышение эффективности профессиональной деятельности.

Об этом говорится и в профессиональном стандарте педагога, который предусматривает формирование профессиональной компетентности как одного из важных видов профессиональной подготовки педагога.

Профессиональная компетентность – ключевое понятие, характеризующее педагогическую деятельность, определяющее степень педагогической готовности к труду и являющееся фактором сохранения направленности деятельности.

Профессиональная компетентность – это качество личности, завершившей образование определенной профессиональной ступени, выраженная готовность успешной, продуктивной, эффективной профессиональной деятельности с учетом ее социальной значимости и социальных рисков, которые могут быть с ней связаны [7].

Т.Г. Браже подчеркивает, профессиональную компетентность специалиста не только профессиональными научными знаниями, но и ценностными ориентациями, мотивами деятельности, пониманием себя в мире, стилем взаимоотношений с людьми, общей культурой, способностью к развитию творчества.

На основе этой концепции, выдвинутой Т.Г. Браже, можно выделить основные параметры оцениваемой профессиональной компетентности:

- мотивационно-ценностный;
- когнитивно-деятельностный;
- эмоционально-процессуальный.

Исходя из изложенного, специфика квалифицированной деятельности педагога заключается в том, что инвариантные необходимые условия и характеристики профессиональной компетентности обогащаются отличительными признаками: правильно организованным процессом управления становлением молодого педагога; возрастными особенностями обучающихся, которые должны учитывать педагоги в своей работе; необходимостью самостоятельной организации образовательной деятельности, характером взаимодействия молодого педагога, его наставника и администрации учреждения.

Список использованной литературы:

1. Кхол, Йозеф. Эффективность управленческих решений. Пер. с чеш. / Под ред. Б. В. Губина, А. Г. Певзнера. – Москва: Прогресс, 1975. – 195 с.
2. Поташник, М.М. Кадровый менеджмент в системе образования / М.М. Поташник // Народное образование. – 2012. – №5. – С.167-174.
3. Сидельникова Н.С. Возможности применения принципов Анри Файоля к анализу организации // Экономика и менеджмент инновационных технологий. – 2014. – №3. – Ч. 1 [Электронный ресурс]. URL: https://ekonomika.snauka.ru/2014/03/4462
4. Kayl, I.I., Zudina, E.V., Epinina, V.S., Bakhracheva, Y.S., Velikanov, V.V. Effective HR Management as the Most Important Condition of Successful Business Administration // Contributions to Economies, 2017. – № 9. – С. 23-30.
5. Пономарева, Л.И. Тьюторское сопровождение молодых педагогов как инновационный компонент процесса управления дошкольной образовательной организацией // Проблемы современного педагогического образования. Сер.: Педагогика и психология. – Научный журнал : – Ялта : РИО ГПА, 2017. – Вып. 57. – Ч. 4. – С. 174-177.
6. Вильданов И. Э., Сафин Р. С., Корчагин Е. А. Педагогическое управление в профессиональном образовании // Проблемы современного педагогического образования. 2018. No58 (4). С. 46-50. Режим доступа: http://science.cfuv.ru/wp-content/uploads/2018/04/58-4-2018.pdf

7. Романова, Н. П. Управление человеческими ресурсами как форма использования человеческого потенциала [Электронный ресурс] / Н. П. Романова //Вестник Забайкальского государственного университета. – 2019. - № 2. – 88-95. – Режим доступа: https://cyberleninka.ru/article/n/upravlenie-chelovecheskimi-resursami-kak-forma-ispolzovaniya-chelovecheskogo-potentsiala

УДК: 378.1:37.013(575.2)(043.3)

ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА ПОДГОТОВКИ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КАДРОВ С СОВРЕМЕННОМ КЫРГЫЗСТАНЕ

Р.Т.Сулайманова
кандидат педагогических наук, профессор, декан педагогического факультета
КНУ им Ж. Баласагына
rahat.sulaymanova @mail.ru
г.Бишкек, Кыргызстан

Аннотация

Цель исследования: определение теоретических основ, практических путей и направлений совершенствования подготовки педагогических кадров нового поколения в Кыргызстане.

Полученные результаты: охарактеризованы сущность понятий “педагогическая профессия”, «учитель нового поколения» в современном обществе и выявлена необходимость его подготовки; раскрыты теоретические основы и обновления подготовки педагогических кадров в вузах, вклад кыргызских ученых. Проанализированы современное состояние подготовки педагогических кадров в Кыргызстане, нормативно-правовое обеспечение, документы, определяющие содержание образования; определены направления совершенствования подготовки педагогических кадров нового поколения. Разработаны научно-практические рекомендации.

Выводы: Полученные результаты исследования могут быть использованы в качестве ориентировочного инструмента при разработке стратегии, определении научно-теоретических основ, практических путей подготовки педагогов нового поколения в Кыргызской Республике.

Ключевые слова: педагогическая профессия, учитель нового поколения, процесс подготовки педагогов, совершенствование педагогического образования в вузах, профессиональное развитие.

Annotation

The purpose of the study: to determine the theoretical foundations, practical ways and directions of improving the training of new generation teaching staff in Kyrgyzstan.

The results obtained: the essence of the concepts of "pedagogical profession", "teacher of a new generation" in modern society is characterized and the need for its training is revealed; the theoretical foundations and updates of the training of pedagogical personnel in universities, the contribution of Kyrgyz scientists are revealed. The current state of teacher training in Kyrgyzstan, regulatory and legal support, documents defining the content of education are analyzed; directions for improving the training of a new generation of teachers are determined. Scientific and practical recommendations have been developed.

Conclusions: The obtained research results can be used as an indicative tool in the development of a strategy, the definition of scientific and theoretical foundations, practical ways of training teachers of a new generation in the Kyrgyz Republic.

Keywords: pedagogical profession, new generation teacher, teacher training process, improvement of pedagogical education in universities, professional development.

Изменения в современном обществе, рост потребности в человеческих ресурсах актуализирует подготовку учителей, способных сформировать растущее поколение инициативными и ответственными гражданами. Сегодняшние факторы, требующие пересмотра основной цели и задач, общей стратегии системы педагогического образования обуславлены сменой общественных социально-экономических условий абсолютно новой системой, изменениями в мировоззрении людей, в особенности молодежи в процессе глобализации, охватывающем весь мир, быстрорастущими технологическими вызовами и т.д. В связи с этим актуализируется вопрос

подготовки педагогов нового поколения, в качестве ее основной задачи выходит на первый план воспитание энергичных личностей, соответствующих требованиям государства и общества, способных к самореализации, к конкуренции в условиях рыночной экономики.

В Кыргызской Республике проблема подготовки педагогических кадров рассматривается в таких нормативно-правовых актах и официальных документах, как законы КР "Об образовании" (1993, 2003), "О статусе учителя" (2001); "Доктрина государственного образования" Кыргызской Республики (2000); "Положение об условиях и структуре реализации программ профессионального образования в Кыргызской Республике" (2004); "Национальная стратегия развития Кыргызской Республики в 2018-2040 гг." (2018); "Программа развития образования в Кыргызской Республике в 2021-2040 гг." и т.д.

Интенсивные социальные изменения, происходящие в современном информационном и коммуникационном обществе, подвергают содержательному изменению таких понятий, как профессия, профессионализм и профессиональная деятельность человека в развитом обществе. Система образования является одним из основных движущих сил в социально-экономическом развитии Кыргызстана, так как из 7 миллионов населения страны 2,5 миллиона составляют дети до 18 лет, из них 1,1 миллиона дети дошкольного возраста, 1,4 миллиона дети школьного возраста, кроме того проходят обучение 230,2 тысячи студентов, а численность учителей общеобразовательных учреждений составляет 82,7 тысяч, профессорско-преподавательский состав вузов – около 15 тысяч [1]. Таким образом, одну третью часть населения составляет группа людей, так или иначе задействованных в образовательной отрасли. С этой точки зрения, повышение уровня и качества образования в первую очередь зависит от учителя, являющегося основным феноменом в процессе обучения и воспитания, поэтому эту работу необходимо начинать с этапа подготовки к учительской профессии.

Смена целей профессиональной деятельности в образовании в настоящее время обусловлены поворотом направленности педагогов к прагматическому аспекту.

Современные отношения, изменения, научно-технологические вызовы в отношении учительской профессии ставят на первое место человеческий потенциал как основную задачу в образовании и обуславливают подготовку "учителя нового поколения", способного вносить вклад в развитие этого потенциала, формировать настоящих хозяев будущего.

А.А. Хван выделил четыре модели учителей, которые доминируют в последние тридцать лет:

- "Советский учитель" (с 80-х годов до последних лет);
- "Гуманистически-гуманитарный учитель" (90-е годы);
- «Знающий учитель» (2000-2010 годы);
- «Умелый учитель» (с 2010 года по настоящее время) [2]. Подготовка именно того умелого учителя является главной задачей современного учебного заведения.

Когда речь идет о педагогической профессии сегодня, в соответствии с «Атласом новых профессий» (2015, 2021), мы можем увидеть появление новых специальностей, связанных с образованием (*координатор образовательной онлайн платформы, ментор стартапов, модератор, мастер игр, тьютор, организатор проектного обучения, экопросветитель, тренер по майнд-фитнесу, создатель образовательной траектории, игровой педагог*).

В связи с этим на рынке труда возникла потребность в следующих видах педагогических компетенций: менеджерские и организаторские компетенции, деловые компетенции, информационные и технические компетенции, аниматорские компетенции, психологические компетенции, смарт-компетенции (компетенции, связанные с управлением сознания).

Основой таких компетенций являются целеустремленность и инициативность, способность быть лидером, сообразительность и организованность, коммуникабельность и презентативные способности, мобильность и способность к риску, стрессоустойчивость и эмоциональная стабильность, личная дисциплина и т.д.

В этом аспекте результаты анализа вышеизложенных мнений по понятию подготовки к педагогической профессии по мнению Н.А. Асиповой: «Цель модернизации видится в преимущественной направленности классических университетов на подготовку педагога-исследователя, педагога-регулятора-управленца, педагога-стратега, педагога-проектировщика и т.д.» [3].

В соответствии с запросами общества, за время независимости в Кыргызстане было защищено в общей сложности 86 (22 докторских и 64 кандидатских) диссертационных работ (табл. 1.1.)

Таблица 1.1

Исследования по подготовке педагогических кадров, проведенные в Кыргызстане (по специальностям)

Шифр специальности	Ученые, проводившие исследования по различным отраслям подготовки педагогических кадров
13.00.01 (65%)	**Докторские диссертации:**
	Д.Б. Бабаев, Ш.С.Ахраров, Д.У. Байсалов, М. Курманов, Л.П. Кибардина, С.Ж. Пралиев, М.Ж. Чоров, А. Ысыкеев, Н.К. Дюшеева, А. Алимбеков, Р.Н. Токсонбаев, А.С. Раимкулова, Л.А. Булетова, А.К. Чалданбаева, А.Ж. Ажибаева, В.В. Сергеева, М.М. Мураталиева
	Кандидатские диссертации:
	Б.Б. Муратбаев, А.Ч. Омаралиев, Н.К. Сартбекова, А.А. Токтосунов, Н. Максутов, Н.С. Шадиев, М.Y. Өмүралиев, А.Н. Тентимишева, М.Д. Сейдакматов, М.К. Сураншиева, А.Ж. Ажибаева, Ж.К. Сулайманкулова, З.А. Смадиярова, Э.А. Касымбеков, Ж.Н. Сулайманова, Ж.Э. Мамбетакунова, Ж.Б. Карасартова, Т.Н. Умаров, Э.О. Бектурова, Ф.Т. Баитова, Ч.Т. Өмүрканова, Г.А. Жутанова, Ж.А. Кашматова, Т.А. Ашымбаева, А.М. Муратова, Н.А. Бисембаева, К.К. Джакыпов, Н.А. Абдыбекова, А.К. Умирбекова, С.А. Ткачёва, С.С. Кулуева, М.В. Саванкулова, А.С. Байтокова, Г.А. Назарматова, З.Б. Джапарова, Г.А. Эсеналиева, Р.К. Нурмаганбетова, А. Качкын уулу, И.Н. Байназаров
13.00.01, 13.00.02 (2%)	К.М. Төрөгелдиева (докторская) - математика, Н.О. Мааткеримов (докторская) – физика
13.00.04 (1%)	А.М. Мамытов (докторская)
13.00.08 (6%)	Д.С. Мусина, Б.Н. Ауэзов, Ж.М. Исакова, З.С. Божонов, А.С. Ашырбекова

Исследования по специальности 13.00.02 – теория и методика обучения и воспитания, проведенные по подготовке предметных учителей составляют 26% всего количества работ. Распределение их по отраслям специальности обучения частным предметам дает следующие результаты (табл. 1.2).

Таблица 1.2

Исследования по специальности 13.00.02 – теория и методика обучения и воспитания (по отраслям специальностей)

Математика (50%)	Ш. Алиев (докторская), К.А. Стамалиева, А.О. Келдибекова, Ш.Д. Оморов, Э.С. Сейталиева, Д.А. Кедейбаева, Г.Т. Исраилова, Э.К. Арынбаев, М.К. Узакова, А.С. Турдакунова, В.Т. Исакова
Кыргызский язык (14%)	А.Р. Акунова (докторская), Т. Бейшеев, А.М. Омурова
Физика (14%)	З.И. Омаралиева, Р.У. Исаева, Д.Д. Асанбекова
Русский язык (9%)	Г.А. Сулейменова, Г.И.Досманова
Информатика (9%)	Д. Карагулов, А.Д. Онгарбаева
Кыргызская литература 4%	Н.Э. Абдраева

Кроме этого, анализ исследований показывает, что из общего количества работ были защищены диссертации, посвященные подготовке *учителей начального класса* – 8 (1 докторская – А.Ж. Ажибаева, 7 кандидатских – М.Y. Өмүралиев, Ж.К. Сулайманкулова, Ж.А. Кашматова, М.К. Узакова, Н.С. Шадиев, Р.К. Нурмаганбетова, Г.А. Сулейменова), подготовке *учителей биологии* (1 докторская - А.К. Чалданбаева), *подготовке учителей истории* (1 докторская – М.А. Мураталиева). Отсутствие среди указанных исследований работ по подготовке будущих учителей предметов химии, географии, иностранных языков, музыки, технологии указывает на необходимость ведение

работ в данных направлениях.

Непосредственно связанными с подготовкой учителя нового поколения : А.М. Мамытов (“Пути интеграции высшего физкультурного образования в Кыргызстане в международное образовательное пространство” (1998), Л.П. Кибардина (“Организационно-педагогические основы повышения квалификации педагогов в КР” (Бишкек, 2000), А. Ысыкеев (“Психолого-педагогические основы подготовки студентов к педагогической деятельности в школе” (2007), Н.К. Дюшеева (“Психолого-педагогические основы профессионально-личностного формирования будущих учителей в вузе” (2009), А. Алимбеков (“Теория и практика этнопедагогической подготовки в системе высшего педагогического образования” (2010), Р.Н. Токсонбаев (“Теория и практика профессиональной подготовки социальных педагогов для вузов педагогических направлений” (2011), А.С. Раимкулова («Научно-педагогические основы формирования профессиональных компетенций будущего учителя при активизации познавательной деятельности учащихся школ» (2012), А.К. Чалданбаева ("Теоретические основы формирования специальных компетенций учителей биологии в педагогическом вузе" (2016), А.Ж. Ажибаева (“Теория и практика управления качеством подготовки учителей начальной школы” (2018). Указанные работы смогли послужить при проведении нашего исследования методологическим фундаментом для раскрытия теоретических и практических аспектов высшего профессионального образования Кыргызстана в период независимости.

Результаты проведенного анализа современного состояния педагогического образования констатировали, что из общего количества 73 вузов ведется подготовка педагогических кадров в 30 учебных заведениях на различных уровнях, подготовка педагогических кадров не утеряла свою актуальность в столичных и региональных заведениях, где издавна велась эта деятельность, в то же время начали вести некоторую деятельность в этом направлении международные, частные вузы и вузы, которые раньше не вели подготовку по педагогическим специальностям.

Как показывает история системы образования, в советский период большинство вузов в Кыргызской Республике являлись педагогическими, а в настоящее время, напротив, нет ни одного сугубо педагогического высшего учебного заведения, только в 2021 году Ошский гуманитарно-педагогический институт получил статус Ошского государственного педагогического университета. таким образом появилось единственное педагогическое высшее учебное заведение.

На сегодня в 30 вузах Кыргызской Республики всего 55042 студента обучаются по педагогическим направлениям. Это составляет 25% всего количества студентво вузов страны. Из указанных вузов ОГПУ имени А.Мырсабекова, ОшГУ, КГУ имени И.Арабаева, Кыргызско-Узбекский университет, Баткенский государственный университет являются вузами с самым большим количеством подготовки по педагогическим направлениям, а в таких вузах, как КГТУ имени И.Раззакова, КНАУ имени К.И.Скрябина, ОшТУ готовятся педагоги по специальности *профессиональное образование*, в КГУКиИ – по специальности *хореография*.

Среди направлений подготовки по образовательным программам, реализуемым в вузах по педагогическим направлениям, на первые места по количеству обучающихся вышли “педагогика”, “филологическое образование”, “физическая культура” (информация из официального сайта МОН КР на 2021 год https://edu.gov.kg/organizations/5/pages/78/). Это связано с тем, что направления “физической культуры”, “художественное образование” входят в список 32 направлений, где для поступления не требуются результаты ОРТ.

Также в вузах республики обучаются студенты: из ближнего зарубежья (СНГ, Грузия, Прибалтика и т.д.) – 21211, из дальнего зарубежья (Индия, Пакистан, КНР и т.д.) – 157 студентов. Большинство студентов ближнего зарубежья (узбекистанцы) обучаются в вузах южных регионах.

Таблица 3.2

Количественные соотношения обучающихся в вузах по образовательным программам, реализуемым по педагогическим направлениям

№	Направление	Бакалавриат (95,8%)	Магистратура (3,98%)	специалитет (0,22%)
1	Педагогика	20079	701	
2	Филологическое образование	12518	745	
3	Физическая культура	7849	143	

4	Естественнонаучное образование	4914	145	
5	Физико-математическое образование	3371	222	
6	Социально-экономическое образование	2281	167	
7	Художественное образование	1210	50	
8	Профессиональное образование	419	16	
9	Технологическое образование	89	3	
10	Государственный язык в некыргызских учреждениях образования	-	-	69
11	Педагогика (Хореография)	-	-	51
	Общее количество	52850	2192	120

Всем известно, что в настоящее время не соблюдается гендерный баланс в школах республики. Количество учителей-мужчин в школе составляет 14858 человек, что составляет 15,3% всех учителей (https://edu.gov.kg/posts/1254/). В то же время количество юношей, поступивших в педагогические направления дают еще меньшие показатели (5%), что является проблемой отрасли образования, требующей своего решения.

Проведенный анализ нормативно-правовых актов системы высшего образования показали необходимость принятия ряда документов, связанных с улучшением, совершенствованием высшего педагогического образования в республике. К примеру, к ним можно отнести программу «Педагогические кадры Кыргызстана», «Программу развития системы педагогического образования Кыргызской Республики», «Программу модернизации педагогического образования», «Концепцию поддержки развития педагогического образования».

Отмечая, что государственные образовательные стандарты также претерпели серьезные изменения в связи с рядом реформ, проведенным в системе высшего профессионального образования Кыргызстана, А.А.Алимбеков (2020) так характеризует итоги их анализа: «Первое поколение государственных образовательных стандартов по высшему профессиональному образованию были введены в 1993-1994 годах, в них были предусмотрены обязательные государственные и вузовские компоненты проектирования учебных планов. В соответствии с этим, обязательный государственный общий компонент должен был составить не меньше 60%, не больше 80%. С 2003 года начали действовать временные государственные стандарты высшего профессионального образования КР, в них были серьезно укрупнены и интегрированы направления подготовки специалистов. Первое и второе поколения стандартов по высшему профессиональному образованию рассматривал в качестве основного приоритета серьезное расширение академических свобод вузов по определению образовательных программ. Самая главная ценность двухуровневого образования - аттестация выпускников этих программ направлена в первую очередь на измерение и оценку компетентностей, которые они освоили». Можно отметить с сожалением, что из-за неправильной организации самостоятельного образования в нашей практике оно не может дать эффективные результаты.

В рамках нашего исследования проведен анализ Государственного образовательного стандарта Высшего профессионального образования по направлению «Педагогическое образование». Это общее направление включает 8 направлений профессиональной подготовки: 1) 550100 Естественнонаучное образование; 2) 550200 Физико-математическое образование; 3) 550300 Филологическое образование; 4) 550400 Социально-экономическое образование; 5) 550500 Технологическое образование; 6) 550600 Художественное образование; 7) 550700 Педагогика, 8) 550800 Профессиональное образование.

Сравнительное соотношение объема кредитов, часов, отведенных на процессы подготовки, переподготовки и повышения квалификации учителей, следующее:

- Первый уровень вуза (бакалавриат) - 4 года: 240 кредит; второй уровень (магистратура) - 2 года: 120 кредит;
- переподготовка (дополнительное профессиональное образование) - 1-3 года: 500 часов;
- повышение квалификации (дополнительное профессиональное образование) - 72 часа.

В ходе исследования на основе результатов анкетирования и наблюдения, проведенного среди студентов вузов и учащихся школ определены сильные и слабые стороны подготовки педагогических кадров.

ВЫВОДЫ

Анализ теоретических и практических проблем подготовки педагогических кадров нового

поколения в связи с изменениями основных целей, задач, общей стратегии системы образования позволили вынести следующие выводы и практические рекомендации:

Для Правительства КР, МОН КР:

- Рассмотреть вопрос открытия современного учебного заведения с особым национальным педагогическим статусом.
- Упорядочить предельный контингент дневной и заочной форм обучения.

Усилить сотрудничество между вузами, КАО, РИПКиПК, областными УО, райУО, горОО:

Вуз – школа – детские сады – по вопросам подготовки студентов;

Вуз – КАО – РИПКиПК – областные ИПК – по вопросам повышения квалификации учителей.

Вузам:

- открыть педагогические институты в основных вузах, готовящих педагогические кадры, превратить их в крупные центры подготовки учителей;
- усилить сотрудничество с вузами ближнего и дальнего зарубежья (обмен новым опытом, открытиями);
- усилить сотрудничество с вузами внутри страны (обмен новым опытом, открытиями);
- развитие академической мобильности;
- повышение профессионального мастерства преподавателей вузов, обратить внимания на методическую подготовку;
- вести работу по профессиональному воспитанию при подготовке педагогических кадров;
- усиление методической подготовки;
- делать фокус на педагогическую практику, обратить внимание на ее качество;
- наладить подготовку будущих учителей к воспитательной работе;
- улучшить навыки работы с цифровыми образовательными технологиями, усилить подготовку к дистанционному (онлайн) образовательному процессу;
- привлекать юношей к педагогическим профессиям;
- привлекать абитуриентов в направления естественнонаучного образования, физико-математического образования;
- наладить подготовку учителей-предметников для русскоязычных школ;
- наладить подготовку педагогических кадров к полилингвальному образованию (кыргызский, русский, английский и др. языки);
- усилить подготовку воспитателей для дошкольных образовательных учреждений;
- постоянно организовывать гостевые лекции, мастер-классы, тренинги с участием известных ученых-педагогов, народных учителей, заслуженных учителей, педагогов-новаторов;
- наладить разработку учебно-методических комплексов, учебников, учебных пособий по каждой дисциплине и обеспечение ими;
- поддержка факультетов педагогического направления, укрепление их материально-технической базы.

Список использованной литературы:

1. Шабалин А. Учеников все больше, а учителей - нет. Что происходит со школами в Кыргызстане? https://kaktus.media/doc/465429_ychenikov_vse_bolshe_a_ychiteley_net._chto_proishodit_so_shkolami_v_kyrgyzstane.html
2. Хван, А.А. Какой учитель нам нужен? https://cyberleninka.ru/article/n/kakoy-uchitel-nam-nuzhen-1/viewer
3. Асипова, Н.А. Модернизация педагогического образования в классическом университете. [Текст] / Н.А. Асипова // Вестник Кыргызско-славянского университета. Серия: гуманитарные науки. 2022. Том 22, №10. — с. 126-131.

UDC 371. 17.00.09

CONTRIBUTION OF VIRTUAL MUSEUM TO NATURE OF SCIENCE VIEWS OF TEACHER CANDIDATES

Ela Ayşe Köksal
PhD, Assoc. Prof. Dr., Niğde Ömer Halisdemir University, Niğde,
eakoksal@ohu.edu.tr
Türkiye

Abstract: In this research, the contribution of Istanbul Islamic Science and Technology History Museum to the development of science teacher candidates' views on the nature and history of science was studied. Participants were given lectures about the Ancient Age, Hellenic and Roman periods, science in the Islamic world and Prof. Dr. Fuat Sezgin, and the Museum was introduced in a virtual environment. As an assignment, they were asked to design models of the animations and assess their fidelity, write down their arguments (basis) for the model, and explain their contribution to them as a student and teacher. The data were analyzed by descriptive analysis technique. Participants said that science is a process; they have understood that humanity has developed and changed since its existence and that Fuat Sezgin's prototypes are proof of this.

Key words: Nature and history of science, Istanbul Museum of the History of Islamic Science and Technology, virtual museum, Prof. Dr. Fuat Sezgin, science teacher candidate

Sanal Müzenin Öğretmen Adaylarının Bilimin Doğası Görüşlerine Katkısı

Özet: Bu araştırmada İstanbul İslam Bilim ve Teknoloji Tarihi Müzesinin fen öğretmen adaylarının bilimin doğası ve tarihi görüşlerini geliştirmeye katkısı çalışılmıştır. Katılımcılara Eski Çağ, Helen ve Roma dönemi, İslam dünyasında bilim ve Prof. Dr. Fuat Sezgin hakkında ders verilmiş, Müze sanal ortamda tanıtılmıştır. Ödev olarak animasyonların modellerini tasarlamaları ve aslına uygunluğunu değerlendirmeleri, modele yönelik argümanlarını (dayanak) yazmaları ve bir öğrenci ve öğretmen olarak kendilerine katkısını açıklamaları istenmiştir. Veriler betimsel analiz tekniğiyle çözümlenmiştir. Katılımcılar bilimin bir süreç olduğunu; insanlığın var oluşundan itibaren gelişip değiştiğini ve Fuat Sezgin'in prototiplerinin buna kanıt olduğunu kavramışlardır.

Anahtar sözcükler: Bilimin doğası ve tarihi, İstanbul İslam Bilim ve Teknoloji Tarihi Müzesi, sanal müze, Prof. Dr. Fuat Sezgin, fen öğretmen adayı

Виртуалды мұражайдың педагог кандидаттардың ғылым табиғаты туралы пікірлеріне қосқан үлесі

Түйіндеме: Бұл зерттеулерде Ыстамбұл ислам ғылым-техника тарихы мұражайының ғылым мұғалімі кандидаттарының ғылымның табиғаты мен тарихына қатысты көзқарастарын дамытуға қосқан үлесі зерттелді. Қатысушыларға ежелгі дәуір, грек және рим кезеңдері, ислам әлеміндегі ғылым және проф. Фуат Сезгин туралы дәрістер оқылып, мұражай виртуалды ортада таныстырылды. Үй тапсырмасы ретінде оларға анимациялардың модельдерін жобалау және олардың дұрыстығын бағалау, үлгіге қарсы өз дәлелдерін (негізін) жазу және олардың өздеріне студент және оқытушы ретінде қосқан үлесін түсіндіру ұсынылды. Деректерге талдау жасаудың дескриптивті техникасы бойынша жүргізілді. Қатысушылар ғылымды процесс деп айтқан; олар адамзаттың өмір сүрген кезінен бастап дамып, өзгергенін және Фуат Сезгиннің прототиптері бұған дәлел екенін түсінді.

Негізгі сөздер: ғылымның табиғаты мен тарихы, Ыстамбұл ислам ғылымы мен технологиясы тарихының мұражайы, виртуалды мұражай, проф. Фуат Сезгин, ғылым пәнінің мұғаліміне кандидат

The more concrete the knowledge is in primary school students, the more permanent the learning. The science center and museums are based on this foundation. For permanent learning to take place by enjoying, experimenting, and observing, all exhibitions of science and technology museums are designed by considering the active use and participation of people. Though science is defined differently by thinkers and scientists, scientific knowledge is factual; laws and theories are different types of knowledge; imagination and creativity are important in the production of scientific knowledge; scientific knowledge contains subjectivity; science and culture interact; scientific knowledge is open to change.

In many countries' curriculum, raising science literate individuals is put forward as a priority goal. Scientific literacy is considered the most important characteristic of the individual to have sufficient understanding of the nature of science. For students to gain a correct understanding of science, they should

be provided with the opportunity to carry out scientific activities and to discuss and think in the context of the nature of science (Bayrakçeken & Çelik, 2009).

With the development of technology, museum exhibitions have been made easier and virtual museums have emerged. Virtual museums have become an easier alternative for schools and students who are far away from organizing excursions and where opportunities are limited. Students can visit virtual museums from anywhere at any time. The talented students modeled and made arguments of Prof. Dr. Fuat Sezgin's chemistry prototypes from clay increased the success of argument structuring and developed critical thinking (Harut, Tüzün, & Eyceyurt Türk, 2019).

Prof. Dr. Fuat Sezgin (1924-2018) is the famous Turkish scholar on the history of Islam science and technology. With his PhD dissertation, he put forward the thesis that Bukhari, who has an important place in Islamic culture as a source of hadith, is based on written sources instead of oral sources. After the 1960 military coup, he left Turkey in 1961 and continued his studies at Goethe University (Frankfurt). Sezgin, who published the first volume of his comprehensive work titled Geschichte des arabischen Schrifttums (History of Arabic Manuscripts Literature) in 1967, was awarded the King Faisal Prize for Islamic Sciences in 1978. He founded the Goethe University Institute for the History of Arab-Islamic Sciences in 1982, and the following year the Islamic Science and Technology Museum, where models of more than 800 scientific instruments and mechanisms invented by Muslim scientists throughout history are exhibited. Sezgin founded a similar museum in Istanbul in 2008 and pioneered the establishment of the Islamic Science History Research Foundation in 2010 (https://fuatsezgin.erciyes.edu.tr/gsffuatsezgin/#hakkinda).

In this research, the contribution of the works of the Istanbul Museum of the History of Islamic Science and Technology to the development of science teacher candidates' views on the nature and history of science was studied. The research was conducted based on case study from qualitative research designs within the scope of the Nature and History of Science course taken by four female teacher candidates at Niğde Ömer Halisdemir University in the spring semester of 2020-21 academic year. The course was about science and Fuat Sezgin in the Islamic world after the scientific developments of the Antiquity, Hellenic and Roman periods in relation to the history of science. The Istanbul Museum of the History of Islamic Science and Technology (http://www.ibtav.org) was introduced to them in a virtual environment along with the article by Harut et al. (2019). As an assignment, they were asked to design models of animations and assess their fidelity, write down their arguments (basis) for the model, and explain their contribution to them as a student and teacher. Teacher candidates have chosen animations, i.e., works, from the fields of astronomy, maritime, clocks, geometry, optics, medicine, physics, and war technique. As a data collection tool, homework reports submitted by teacher candidates in computer environment were used. The data were analysed by descriptive analysis technique. The sample homework by Maide is given below.

Museum object	The information about the object
	The Andalusian physician Abu al-Qasim Khalaf b. Abbaz az-Zahrawi wrote a book covering the whole of medicine towards the end of the 10th century. He was the first medical book author. This book is preserved in the museum. Ez-Zehravı drew and described surgical instruments for tonsil surgery. The first is a magnificent scalpel in the form of a crescent moon at the end. Secondly, to hold the tonsils, it was easy to perform tonsil surgeries with a scissor whose ends were round and formed a full circle when closed. Today, the same method and similar surgical instruments continue to be used.
Designed object	The argument of the teacher candidate
	We made the tonsil surgical instruments with play dough. (Conclusion) In the past, it was used for tonsil surgery. (Basis) Today, tonsil surgeries are performed using the same method and similar surgical instruments. (Basis)

It was found that the four teacher candidates pointed out the different dimension of the nature of science out of their works. According to Melike, the virtual museum experience was related to three natures

of science; Scientific Knowledge is Factual, Laws and Theories Are Different Types of Information, and Imagination and Creativity are Important in the Production of Scientific Knowledge. *"... It has given me good achievements and new knowledge. For example, the thing that impressed me the most was the biological bomb. I never thought of such a combat technique..."* Melike also mentioned the fourth nature of science, which is Scientific Knowledge Contains Subjectivity: *"The prototypes of Islamic science history studies and Prof. Fuat Sezgin's life studies are truly enormous."* Melike also expressed what she gained about the course along with this activity:

"This process first scared me how I thought in the first place what I do and what I do. How much would it cost. But as time ran out and researched, I realized that there was no process to be so feared. As the name suggests, the nature and history of science are so beautifully blended with nature and history that I am glad that I have learned this lesson... The fact that all these were found in the Topkapı Museum made me feel a different atmosphere spirit. I would have liked to see the museum alive right now. I would have liked to see the place I went many times as a child as a grown-up. Although I could not feel it at first, the nature and history of science is no longer just a lesson for me, I feel the texture of science at that time, and this achievement gave me great happiness. I wish I could design more convenient and beautiful models in line with our possibilities. But even with these opportunities, I experienced this beautiful, exciting process. Thank you Ela hocam."

Other three teacher candidates included the dimensions of Science and Culture Interact, and Scientific Knowledge is Open to Change. The following quotations are an example to the first dimension.

"In fact, I realized again that every piece of information and material we use today has its origins years back years." (Gül)

"We are now using advanced models of these past tools. As a result, the past, present and future cannot be considered independently of each other. They all necessarily intersect each other." (Nur)

"To comprehend our past, we need to know our life history very well and that the scientific studies put forward in this history are still modernized today." (Maide)

The following quotations are the example of their thoughts on the second dimension.

"The Nature of Science and the History of Science is a situation and process that has developed and changed since the first day of human existence. I understood and observed this much better in each of the models I made. ... I have understood that every information and tool that makes our lives easier in many fields such as Physics, Chemistry, Engineering and Architecture is the result of years and may undergo innovative changes over the years." (Gül)

"... Science proceeds cumulatively, adding to previous knowledge. Today, scientific developments are continuing. Some sources and records that have survived from the past to the present day are evidence of these. There are many tools like the models we have made." (Nur)

"If we think that science emerges by superimposing the information put forward, we see the natural history of science with all its realism and current examples of finds. With these simulations I watch and the work I do as a model, I see that it has developed and come to the present day. In other words, the information discovered because of the scientific activities of human beings in the past is continuing." (Maide)

As a result of the research, teacher candidates stated that science is a process; that humanity has developed and changed since its existence; They stated that they understood that today's science and technology originated from the past and that Prof. Fuat Sezgin's prototypes were proof of this. The teacher candidates explained that the models they made with virtual museum animations and simulations helped them to see the nature and history of science. The practice also relieved students' concerns about their competence in doing the homework and ensured that they were satisfied with the course. One student also expressed her desire to see the museum alive.

this activity, students produced the prototype by modelling it from various materials and made them think scientifically by structuring arguments It can be said that as the number of applications increases, critical thinking also develops with the increase in the variety of argument components presented. learning by having fun, learning historical devices, multidisciplinary learning, learning history, developing a positive attitude towards science, and learning the works of Prof. Sezgin (Harut et al., 2019). This multidisciplinary application (Harut et al., 2019) aims to set an example for educators so that teacher candidates can prepare an environment where they can better learn about the nature and history of science.

The virtual museum provides transportation-access possibility, facilitates the control of crowded groups, provides economical, permanent learning, eliminates the problem of security. However, it does not give the real effect, the number of visitors decreases and loses its importance, there is no possibility to examine in detail, it prevents socialization, it depends on technological opportunity (Çalışkan, Önal, & Yazıcı, 2016; Sungur & Bulbul, 2019). In addition, spatial learning does not take place,

To apply it in the course, teachers should be informed, the number and content of virtual museums (animation-promotion-music) should be enriched, and they should take part in programs (Akkaya & Şensöz, 2014). According to Kaya and Okumuş (2018), the real museum should also be visited in person Students' history; object; building material-stone; art; It can be used in the development of the concepts of "museum" (Kartal & Şeyihoğlu, 2020) that they make in the form of life, as well as in the development of the nature and historical characterizations of science.

In future research, through the Museum of the History of Islamic Science and Technology, applications can be made for groups of students and teachers that will enable students to develop a positive attitude to science courses. Satisfaction and usability can be measured by using the Virtual Museum Virtual Tour Satisfaction Scale (Teker & Özer, 2016).

References

1. Akkaya, D., & Şensöz, G. (2014). Sosyal bilgiler dersinde sanal müze kullanımının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16*(2), Aralık 2014, 199-217.
2. Bayrakçeken, S., & Çelik, S. (2009). Bilimin Doğası. Sunu. https://celiksuat.files. wordpress.com/2012/01/bilimin-doc49fasc4b1.pptx
3. Çalışkan, E., Önal, N., & Yazıcı, K. (2016). Öğretim etkinliklerinde sanal müzelerin kullanımına ilişkin sosyal bilgiler öğretmen adayları ne düşünüyor? (What do social studies preservice teachers think about virtual museums for instructional activities?). *Turkish Studies -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 11*(3), Winter 2016, 689-706.
4. Harut, S. B., Tüzün, Ü. N., & Eyceyurt Türk, G. (2019). Özel yetenekli öğrencilerin Prof. Dr. Fuat Sezgin'in kimya prototiplerini argümesi. *Cumhuriyet International Journal of Education, 8*(4), 1187-1200.
5. Kartal, A., & Şeyihoğlu, A. (2020). Öğrenci bakış açısıyla sosyal bilgilerde okul dışı öğrenme ortamları bağlamında "müzeler". *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi, 6*(1), 128-146. DOI: https://dx.doi.org/110.30855/gjes.2020.06.01.008
6. Kaya, R., & Okumuş, O. (2018). Sanal müzelerin tarih derslerinde kullanımının öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Turkish History Education Journal, 7*(1), Spring 2018, 113-153.
7. Sungur T., & Bülbül, H. (2019). Sınıf öğretmeni adaylarının sanal müze uygulamalarına yönelik görüşleri. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 19*(2), 652-666.
8. Teker, N., & Özer, A. (2016). Sanal müze sanal tur memnuniyet ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması. *Millî Eğitim,* (209), Kış 2016, 314-335.

Brief information about the author:

She is a science teacher educator. Inquiry teaching and learning and out of school environments are her emphasis areas. She is working as a teacher in Nigde Omer Halisdemir University since 2011. She is an Associate Professor Dr. in the Faculty of Education. She can be contacted at +905306931447, and eakoksal@ohu.edu.tr.

УДК: 37.02; 371

РАЗВИТИЕ МЕТАКОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ

Р.Л.Калимжанова
доктор PhD, доцент ОП «Педагогика и психология»
НАО «Аркалыкский педагогический институт им. И. Алтынсарина»
г.Аркалык, Казахстан

Аннотация: Приоритетным направлением современной образовательной политики в условиях цифровой образовательной среды, стремительного устаревания знаний и быстроменяющейся жизни становится повышение роли самообразовательной деятельности обучающегося. Перед казахстанской системой образования ставится важнейшая задача обучить человека самостоятельно учиться, мотивировать его к непрерывному и результативному

самообразованию. Поставленная таким образом задача может быть решена посредством развития метакомпетентности, обладающей свойством надпредметности и независимости от сферы деятельности. В статье определена сущность развития метакомпетентности будущих педагогов в условиях цифровой образовательной среды.

Ключевые слова: метакомпетентность, hard scills, soft scills

Аңдатпа: Цифрлық білім беру ортасында білімнің тез ескіруі және өмірдің тез өзгеріп жатқаны жағдайында қазіргі білім беру саясатының басым бағыты – студенттің өзіндік білім алу әрекетінің рөлін арттыру. Қазақстандық білім беру жүйесінің алдында адамды өз бетінше оқуға үйрету, оны үздіксіз және тиімді өзін-өзі тәрбиелеуге ынталандыру ең маңызды міндет тұр. Осындай жолмен қойылған тапсырманы қызмет өрісінен шектен тыс субъективтілік және тәуелсіздік қасиеті бар метакомпетенттілікті дамыту арқылы шешуге болады. Мақалада цифрлық білім беру ортасында болашақ мұғалімдердің метақұзыреттіліктерін дамытудың мәні айқындалған.

Түйінді сөздер: метакомпетентность, hard scills, soft scills

Abstract. The priority direction of modern educational policy in the digital educational environment, the rapid obsolescence of knowledge and rapidly changing life is to increase the role of the student's self-educational activity. The Kazakhstani education system is faced with the most important task of teaching a person to study independently, motivating him to continuous and effective self-education. The task posed in this way can be solved through the development of metacompetence, which has the property of oversubjectivity and independence from the field of activity. The article defines the essence of the development of meta-competence of future teachers in a digital educational environment.

Keywords: metacompetence, hard scills, soft scills

Осуществляя подготовку будущих учителей, разрабатывая и обновляя образовательные программы, мы не единожды задавались вопросам: а какими важными и ключевыми навыками, какими компетенциями должны обладать современные педагоги, чтобы они были успешны, конкурентоспособны, интересны своим ученикам и вызывали у них искренний восторг своим предметом?! Однозначного ответа на этот вопрос мы не нашли, однако наши исследования доказывают и подтверждают, что существует некая «надкомпетентность» или метакомпетентность, которая и позволяет достигать успеха и быть всегда востребованным специалистом.

Метакомпетентность будущих педагогов является достаточно сложным предметом исследования, и заключается в том, что терминология метапредметного подхода находится в процессе формирования. Научные категория и понятия с приставкой «мега» или «мета» не всегда имеют четкую и однозначную формулировку. Некоторые исследователи дифференцируют метаобразование, метаобучение и метапредметный подход, другие не различают понятия метакомпетенции и метакомпетентности. Таким образом, вопрос о метаобразовании и метапознании не является до конца изученной и раскрытой, что, в свою очередь, создает значительные трудности во введении этих категорий в процесс квалификации учителей, а также в определении существенных характеристик метакомпетентности будущих учителей.

Развитие метакомпетентности у студентов будущих педагогов позволит с одной стороны, управлять информацией, знаниями и в целом своим интеллектуальным развитием в процессе обучения, с другой стороны, основой для развития метакомпетентности послужат так называемые, hard scills (профессиональных навыки), так и soft scills («мягкие» и «гибкие» навыки).

Обратимся к истории вопроса развития метакомпетентности. Началом развития компетентностного подхода, и в частности раскрытие сущности понятий «компетенция/ компетентность» относится к 60-м годам XX века и связывается с исследованием американского лингвиста Н. Хомского (Массачусетский университет) [1,с.81]. Понятие «компетенция» сформировано Н. Хомским в рамках использования языка и его теории. Семантическое значение понятия «компетенция» расширяется и содержательно обогащается личностными составляющими, в том числе и мотивацией в исследованиях Р. Уайта. В 1984 г. Дж.Равен представил виды компетенций, раскрыл их многокомпонентный состав. В 1996 г. на симпозиуме

в Берне Советом Европы были выделены ключевые компетенции. В 1978 г. понятие «метакомпетентность» было введено Ж.Н. Санбергом применительно к конкретным компетенциям педагогов. Помимо превосходного знания своего предмета, который преподает учитель той или иной дисциплины, помимо умения структурировать свою работу, умения взаимодействовать с обучающимися, Ж.Н. Санберг ввел понятие «метакомпетентность» как желание самому обучаться и решимость самосовершенствоваться, самотрансформироваться.

Следует отметить, что переход к компетентностному подходу обоснован тем, что от человека потребовалось проявление таких качеств личности, таких умений и навыков, которые не обеспечивал знаниевоориентированный подход, а именно:

1) способность принимать решения в нестандартных ситуациях и нести ответственность за них;
2) способность к обработке огромных массивов информации;
3) способность коммуницировать и работать в команде;
4) способность быть лидером;
5) способность управлять своими эмоциями и эмоциями других людей и др.

Настоящий этап развития компетентностного подхода представил реакцию на эти запросы в виде разработки частных видов компетентностей (информационная, лидерская, карьерная, социальная, математическая, лингвистическая и др.). В то же время развитие цивилизации, ее базовый тренд как ускоряющаяся и углубляющаяся изменчивость окружающего мира потребовало соответствующей изменчивости современного человека, которая предполагает непрерывное самоизменение, самообразование с использованием метакогнитивных стратегий деятельности.

Но для нас важно выяснить, что же такое «метакомпетентность» и чем она отличается от soft scills (гибких, мягких навыков)?

«Мета» - часть сложных слов., переход к чему-либо, перемену состояния, превращения (например, мета-галактика, мета-центр). То есть это определенный перелом в мышлении и восприятии, это переход от привычного к более глубинной и тонкой материи, которая охватывает всё, что мы уже знаем, понимаем и умеем.

«Мета» возникает в эпоху 4-ой технологической революции, с цифровизации, когда большой информационный взрыв, огромный поток информации предполагает наличие иных компетенций у человека. Особенный толчок развитию «метакомпетентности» дала ситуация в 2020 году с мировой пандемией, вызванной короновирусом COVID 19, когда количество изменений в мире нарастает ежедневно и в этой ситуации тебе необходимо резко перестроить свою работу, не останавливаясь, не прекращая, не снижая темп, а включиться и взаимодействовать с этой реальностью.

Сегодня мы уже немного стали забывать те времена, когда мы были изолированы друг от друга, сидя дома за экраном компьютера, спешно, вечерами, иногда и ночами осваивали те компьютерные программы и приложения в смартфонах, которые позволяли быть на связи постоянно, «24 на 7», трудиться и выдавать результат своего изолированного труда. И только человек, обладающий метакомпетентностью смог быстро адаптироваться в этой ситуации всемирного хаоса и боли. Вот именно это понятие «мета» и отражает новый мир, так как адаптироваться в этой новой реальности сейчас намного сложнее, чем трансформировать эту реальность через самоактуалзацию.

Таким образом, можно констатировать, что наступила новая эпоха метакомпетенций, которую мы пытаемся развить, а полярность между hard и soft scills становится уже обычным явлением.

«Мета» (означает «»для», «до», «выше») как часть слова используется для обозначения таких систем, которые используются для описания или изучения дифференцированных систем, например, метатеории, метаязыка.

Метазнания – это знания о знаниях, их организации и структуре, речь идет о знаниях, о приобретении знаний, о способах познания. Метазнания – архитектура целостного образа мира.

Метаспособами в свою очередь называют методы, которые помогают широко распахнуть инновационные способы решения задач.

Мы солидарны с Л.М. Ордобоевой, которая утверждает, что зарубежные исследования посвящены проблеме изучения метакомпетенций, в основном в области профессионального образования, управления знаниями и управление навыками. Они раскрывают наиболее значимые определения понятия метакомпетенций: это способность быстро адаптироваться к

новым условиям, готовность к непрерывному самообразованию/образованию, готовность переносить существующие знания, навыки, умения на новые объекты деятельности и использовать теоретические знания на практике [2].

Что собой характеризует метакомпетентноостть?! Это объединение необъединимых… Метакомпетентность – это умение управлять всем сложившимся вокруг человека и самим человеком в том числе.

В докладе экспертов Global Education Futures и WorldScills Russia «Навыки будущего» были представлены основные тренды, которые определяют образ рабочего места в XXI веке: это технологические тренды (цифровизация всех сфер жизни, автоматизация и роботизация), социальные тренды (демографические изменения, становление сетевого общества), техно-социальные тренды (глобализация экономическая, технологическая, культурная, экологизация), метатренд (ускорение).

Метатренд – все изменения происходят под влиянием одного общего метатренда – возрастающей скорости изменений. Новые технологические решения и социальные практики возникают все быстрее. Этот метатренд не только воздействует на обозначенные изменения, но и задает темпы обновления окружающего мира - темпы, к которым не готовы большинство ныне существующих социальных институтов [3].

Базовыми навыками XXI века являются:

1. Концентрация и управление вниманием – необходимы, чтобы справляться с информационной перегрузкой, управлять сложной техникой.
2. Эмоциональная грамотность – аффективная область приобретает все большую значимость в работе. Понимание своих эмоций и эмпатия помогут сохранить и сконструировать свою идентичность и взаимодействовать с другими.
3. Цифровая грамотность - способность работать в цифровой среде, в том числе AR и VR, будет столь же востребованным, как способность писать и читать.
4. Творчество, креативность – при автоматизации рутинной деятельности на любой работе будет все больше необходимости мыслить нестандартно и создавать новое.
5. Экологическое мышление – понимать связность мира, воспринимать свою деятельность в контексте всей экосистемы, поддерживать эволюционные процессы.
6. Кросскультурность – в любом городе, в любой рабочей среде будут встречаться все более разные (субкультуры, в том числе за счет разрыва поколений)
7. Способность к (само)обучению – в быстро меняющемся мире человеку придется продолжать обучение в течение всей жизни, иногда самостоятельно осваивая новые навыки.

То есть сегодня важны и hard scills (профессиональные, жесткие навыки, которые необходимы при трудоустройстве) и soft scills (мягкие, гибкие навыки, которые помогут при построении дальнейшей карьеры), но еще важнее «мета»навыки.

Метакомпетентность связывает hard и soft scills, но акцентирует внимание на так называемых **экзистенциальных** навыках, то есть навыках, которые можно универсально применять на протяжении всей жизни и в различных жизненных контекстах личности. Они включают способность ставить цели и достигать их (сила воли), стремление к чему-либо, способность делать выбор, способность к саморефлексии (осознанность, метапознание), способность учиться и переучиваться (саморазвитие).

Также существуют **кроссконтекстные** навыки, которые можно применять в более широких сферах социальной или личной деятельности: навыки чтения, письма, тайм-менеджмента, навыки работы в команде и др.

Третий блок навыков, входящих в метакомпетентность это **контекстные/ специализированные** навыки, то есть навыки, которые развиваются и применяются в конкретном контексте. Профессиональные навыки (программирование на конкретном языке), физические навыки (например, вождение машины), или социальные навыки (например, видеоблогинг).

Феномен метакомпетентности заключается в том, что мы заблаговременно не знаем экзистенцию (сущность) человека, мы не даем себе право предполагать его полную ясность, то есть это некий новый виток гуманизма, то есть это принцип человекоцентричности, который предполагает, что не судьба, не способности, не результаты каждого отдельного человека не могут быть предопределены до конца. Жизнь разворачивается в реальном взаимодействии вот этого непознанного человека с этим постоянно меняющимся миром. И в этом взаимодействии рождается настоящая суть, новый эпохальный взгляд на человекоцентричность и его

экзистенциальность. Это накладывает определенные изменения и на взгляде развития человека в образовании. То есть мы признаем эту тонкость человека, которую мы еще не постигли до конца, мы понимаем непознанность этого человека, мы не стремимся взаимодействовать напрямую, а создаем некую платформу для его развития, для его включения этих качеств, свойств и возможностей.

Итак, какие же, на наш взгляд, метакомпетенции мы должны развивать у будущих педагогов, а ныне студентов педагогических вузов?!

1. Метакомпетенция – Мыслить широко. Это понимание не только своей профессии, а и еще всех смежных профессий, это понимание общего контекста, то есть это ширина взгляда на ту проблему, которую необходимо решить.

2. Метакомпетенция – Управление приоритетами в этой сложности, в этой неопределенности, в этой ширине контекста, то есть ориентироваться в приоритетах и структурировать их.

3. Метакомпетенция – Мотивировать и вовлекать других людей в общее дело. Важно вложение каждого человека в общее дело: интеллектуальное, волевое и т.д.

4. Метакомпетенция – Постоянное развитие. Это и умение обучаться, и умение находить необходимую информацию. То есть это девиз: «Учись учиться». Здесь заложены две главные вещи для любого человека на данный момент. Во-первых, это саморефлексия – это понимание спокойное и хладнокровное своих возможностей и ресурсов. Вот именно на этом уровне очень много проблем: так как не каждый может себе честно признаться, что он умеет делать хорошо, а что не очень, сможет ли он себя заставить или не сможет.

В современном образовательном пространстве компетентностный подход рассматривается как один из ресурсов повышения качества образования. Прежде чем развивать метакомпетентность студентов будущих учителей, важно, чтобы преподаватель сам обладал метакомпетентностью. Профессиональная деятельность преподавателя представляет собой подсистему с ее своеобразием и особенностями, включенную в целостную систему отношений общества. Вне этих отношений она не существует. Образовательная система выстраивается в треугольнике: государство – общество – человек.

Современный цифровой мир и переживаемый цифровым обществом кризис ставит проблему переосмысления уровня профессионализма и деятельности преподавателя. Развитие метакомпетентности преподавателя детерминировано объективными факторами общественного развития (практикой подготовки специалистов) и субъективными факторами развития, определяющими диапазон и глубину осознания значимости образования для индивида, что, в свою очередь, требует усиления мотивации образовательной подготовки. Сегодня востребован преподаватель-профессионал, который может работать с сознанием, мыслью и личностью студента - будущего педагога, организовывать образовательные процессы и управлять ими, быть способным к самореализации.

Таким образом, метакомпетентность – это интегративное личностно-профессиональное качество, благодаря которому педагог как субъект профессиональной деятельности обретает способность к самоактуализации, самопониманию, самоидентификации, саморегуляции, самооцениванию в каждом из трех составляющих пространства педагогического труда: в системе своей профессиональной деятельности, в систем е педагогического общения и в системе собственной личности.

Каковы же пути или способы развития метакомпетентности будущих педагогов?

Прежде всего, мы считаем, что основой развития метакомпетентности является концепция личностно-ориентированного образования.

Следующий способ развития метакомпетентности, на наш взгляд, является наличие у обучающихся знаний способов, этапов их разрешения, знаний оценки возможных рисков и способов поиска альтернативных решений.

Третьим способом развития метакомпетентности будущих педагогов является их вовлечение в специально организованную деятельность, формирующую процессуально-деятельностную и рефлексивно-оценочную компоненты.

Очень важным является путь вовлечения обучающихся в проектную деятельность, так как в результате будет сформирована способность к порождению идей на основе анализа проблем, постановке целей, определению результатов и содержание деятельности по их достижению.

Таким образом, развитие метакомпетентности будущих педагогов в условиях цифровой образовательной среды представляет собой непрерывный процесс целенаправленной

педагогической деятельности, ориентированной на освоение обучающимися способов организации самообразования, саморазвития и самовоспитания на основе интеллектуальной рефлексии когнитивных процессов, их активного контроля и регуляции для достижения поставленной цели.

Список использованной литературы:

1. 1.Шершнева В.А., Осипов М.В. Метакомпетентность в иерархии компетентностей. – Вестник Красноярского государственного педагогического университета им. В.П. Астафьева. № 1, 2020. – С. 80 – 89
2. 2.Орбодоева Л.М. Метакомпетенция как компонент содержания профессиональной иноязычной подготовки студентов в языковом вузе // Вестник Московского государственного лингвистического университета. Образование и педагогические науки. – 2014. - № 14 (700).
3. Навыки будущего. Доклад экспертов Global Education Futures и WorldScills Russia. – URL: https://futuref.org/futureskills_ru
4. 4.Хуторской А.В. Метапредметный подход в обучении: научно-методическое. – М.: Изд-во «Эйдос»; Изд-во института образования человека, 2012. – 73 с.
5. Богданова О.Н. Становление метапредметной компетентности учителя в процессе дополнительного профессионального образования: автореф.дис. … канд.пед.наук: 13.00.08. Красноярск, 2018, 24 с.

УДК 378

ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ

Б.Х.Байджанов
доктор философии по педагогическим наукам (PhD),
декан факультета дошкольного и начального образования
Ферганский государственный университет
г. Фергана, Узбекистан

Аннотация. Данная работа предназначена для оценки новых методов и подходов в обучении как со структурной, так и с концептуальной точки зрения. Показана важность и удобство введения новых технологий для модернизации технологий обучения в высшей школе.

Ключевые слова: образование, инновационные методы, высшая школа, инновационные модели обучения, активные методы, кейс-метод, ситуационный анализ.

Abstract: This work is intended to evaluate new methods and approaches in teaching both from a structural and conceptual point of view. The importance and convenience of introducing new technologies for the modernization of teaching technologies in higher education are shown.

Key words: education, innovative methods, higher education, innovative learning models, active methods, case method, situational analysis.

Современная система высшего профессионального образования – это результат заметных перемен, происшедших за последние годы. Она проходит этап модернизации: обновляется содержание, внедряются новые образовательные технологии. Рыночная экономика предъявляет все новые и новые требования к выпускникам вузов. Современный работодатель нуждается не просто в молодом специалисте, а в профессионале, обладающем специальными познаниями в области избранной профессиональной деятельности. К сожалению, в настоящее время существует значительное расхождение между направленностью профессиональной подготовки и содержанием будущей деятельности выпускника вуза.

В соответствии с этим одним из актуальных направлений деятельности вузов становится осуществление инновационного подхода к организации образовательного процесса.

Как часто мы слышим понятие «инновация», «инноватика», они употребляются везде и чаще для придания статусности. Сегодня каждое развивающееся образовательное учреждение должно

уметь вести инновационную деятельность, но, прежде всего, для этого необходимо уметь работать с инновационной терминологией, разбирать понятия и отличать наличие инновационности в работе.

Педагогика, так же, как и другие науки широко пользуется инновационными терминами, например «педагогические инновации». В данной работе мы попробуем разобраться, что же всё-таки обозначает данный термин, и какие проблемы он за собой влечет.

Под педагогической инноватикой подразумевают один из подразделов педагогики, изучающий создание, оценку и внедрение педагогических инноваций. Такие инновации формируются в университетах, научных школах, благодаря творчеству, самобытности и идейности педагогов и ученых. Педагогические инновации – это изменения в системе образования, нацеленные на улучшение качества, рост коммерциализуемо сти учебного процесса, посредством ранее не используемых методов, способов восприятия теории и получения практических навыков. Но не каждый может определить для себя, что именно является инновацией в педагогике [1].

Инновации, инновационное образование, инновационные технологии, инновационная деятельность становится предметом активного обсуждения в педагогической науке. Анализ научной литературы свидетельствует, что в самом общем смысле инновация – это конечный результат инновационной деятельности, воплощенный в виде нового или усовершенствованного продукта, нового или усовершенствован-ного технологического процесса. Под инновацией понимают не просто создание, распространение новшеств, а изменения, которые носят существенный характер, сопровождаются изменениями в образе деятельности, стиле мышления. Педагогическая инновация – нововведение в педагогическую деятельность, изменение в со-держании и технологии обучения и воспитания, имеющие целью повышение их эффективности.

Развитие общества диктует все возрастающие требования к подготовке специалиста. Интенсивное обновление производственных технологий, интеграция научных знаний, увеличение комплексных научных и прикладных проблем междисциплинарного характера ставят перед высшей профессиональной школой задачу подготовки специалиста, готового к творческой постоянно обновляющейся профессиональной деятельности.

Основой модернизации системы образования в Узбекистане является изменение сущности системы образования, ее развитие на основе изучения и применения передового опыта развитых стран, применение новых методов, передовых педагогических технологий. При этом приоритетной политикой государства в системе образования остается сохранение и развитие национальных и исторических ценностей, национального опыта и также их соединение с прогрессивным опытом развитых стран в данной сфере. То есть сохраняется все, то положительное в системе образования, что будет способствовать развитию и вместе с тем принимается все новое, прогрессивное, которое соответствует национальным духовным и нравственным ценностям общества. Это означает, что осуществляется модернизация на собственной основе, так как сохраняется преемственность в развитии данной сферы и в то же время применяется инновации.

В соответствии с Концепцией модернизации образования в республике Узбекистана основными целями профессионального образования являются: подготовка квалифицированного работника, соответствующего уровня и профиля, конкурентноспособного на рынке труда, компетентного, ответственного, свободно владеющего своей профессией и ориентирующего в смежных областях деятельности, способного к эффективной работе по специальности на уровне мировых стандартов, готового к постоянному профессиональному росту, социальной и профессиональной мобильности [2].

Повышение качества высшего образования может обеспечиваться путем внедрения новых образовательных технологий, развития интерактивных форм обучения, широкого использования проектных методов и инструментов, позволяющих имитировать реальные ситуации, а также современных обучающих программ. Своевременное определение качества образования влияет на конкурентоспособность государства и выход его на мировой рынок образовательных услуг. К одной из важнейших составляющих проблемы относится система управления качеством, цель которой состоит в повышении эффективности подготовки высококвалифицированных специалистов в соответствии с требованиями международных стандартов [3].

Положения Болонского процесса, нормативы Государственных образовательных стандартов специальностей профессионального образования требуют от вуза поиска новых форм организации образовательного процесса, создания инновационной образовательной среды.

Это естественно, поскольку о конкурентоспособности страны во всем мире судят по уровню образовательной подготовки специалистов. Исследования и опыт практической работы показали, что модернизация системы высшего образования актуализирует проблему развития инновационного

обучения в высших учебных заведениях. Несмотря на достижения теории и практики в области проектирования образовательных систем (З.Д. Жуковская, А.В. Карпов, В.А. Макаров, Н.Ф. Талызина и др.), приходится констатировать, что проблема организации профессиональной подготовки специалиста в условиях многоуровневого образовательного комплекса требует особого внимания и дополнительного исследования [4].

В современном обществе образование имеет огромное значение, поэтому особо актуальным становится поиск перспективных направлений его развития. Учитывая переход к глобальному информативному обществу и становлению знаний, о соответствии образования социально-экономическим потребностям настоящего и будущего можно говорить лишь в том случае, если его модернизация будет основываться не только и не столько на организационных нововведениях, сколько на изменениях по существу – в содержании и технологиях подготовки кадров и подготовке научных исследований.

Информационные образовательные технологии – технологии обучения, научных исследований и управления, основанные на применении вычислительной и другой информационной техники, а также специального программного, информационного и методического обеспечения. Информационные технологии могут быть ориентированы на специальные технические информационные средства, так как в настоящее время в системе образования используются разнообразные информационные средства: электронные учебники, мультимедийные системы; экспертные системы, системы автоматического проектирования, банки и базы данных, электронные библиотечные каталоги и Интернет (глобальные), национальные (региональные, отраслевые и локальные) сети и т.п.

Инновационные образовательные технологии как процесс – это «целенаправленное, систематическое и последовательное внедрение в практику оригинальных, новаторских способов, приемов педагогических действий и средств, охватывающих целостный учебный процесс от определения его цели к ожидаемым результатам» [5].

Под образовательной инновацией принято понимать новый подход к организации народного образования, связанный с требованиями экономической, социальной, политической и культурной жизни народа, и реформирование на этой основе ее теоретико-методологических основ, концептуальных подходов, структуры, созданиеоригинальныхтехнологий обученияивоспитания, методовуправления, внедрение в практику научных достижений и распространения передового опыта [6].

Целью использования инновационных технологий обучения является повышение качества и обеспечение доступности образования на уровне европейских стандартов. Актуальными задачами на этом пути являются:

- развитие системы образования в течении жизни;
- совершенствование системы внешнего независимого оценивания;
- интеграция образования и науки, что является необходимым условием обеспечения качества и ее живого развития.

Главными составляющими учебной среды с использованием инновационных технологий обучения выступают современные средства обучения, в частности аудиовизуальные, активные методы обучения (“мозговой штурм”, “метод кейсов», метод проектов и т.д.), современные технологии обучения: “Дебаты”, “Диспут”, “Коллаж”, игры-тренинги и т.д., а также научно-исследовательская работа студентов разного уровня сложности [7].

Современные технологии обучения главным образом базируются на личностно-ориентированном подходе, который предусматривает не только учет индивидуальных особенностей учащихся, но и на дифференцированном подходе к обучению. Этот подход требует определения собственной учебной цели, осознание личностной образовательной траектории и создание личного образовательного продукта, который отражает опыт практической деятельности студента по усвоению им средств деятельности, а также его собственное творчество.

Резкий скачок в развитии компьютерной техники и программного обеспечения способствовал внедрению в учебный процесс таких технологий, как мультимедиа-технологии, Интернет-технологии, Web-дизайн, а их правильное использование способствует комплексному развитию личности и способностей человека.

Современные методы обучения предполагают использование средств массовой информации, в частности компьютерных сетей, web-сайтов, электронных учебников, видеопрограмм. Главной особенностью использования этих средств, кроме научной направленности, является их интерактивность, которая обеспечивает взаимодействие как между студентами, так и между

студентами и преподавателями. Интерактивные средства способствуют обмену информацией и организации совместной деятельности всех участников образовательного процесса.

Использование активных методов обучения способствует активизации познавательной деятельности студентов, развитию самостоятельного мышления. Активные методы обучения по своей сути направлены на образование собственной образовательной позиции учащихся, предусматривают творческий подход крешению учебных, познавательных инаучных проблем. Эти методы предусматривают постепенное повышение самостоятельности учебной деятельности, с одной стороны, а с другой, создают условия для обсуждения проблем, возникающих в процессе обучения. Во-первых, это способствует развитию самостоятельности мышления, а во-вторых, влияет на формирование положительной мотивационной установки на выполнение такой работы. Следовательно, можно утверждать, что создание креативной учебно-воспитательной среды в вузе влияет на мотивацию обучения учащихся, привлекает их к различным видам самостоятельной работы, в результате чего повышается уровень знаний, умений, навыков в будущем, приобретается опыт творческой деятельности, формируется ценностное отношение к научной деятельности, а, следовательно, повышается качество образования.

Таким образом, в условиях глобализационных изменений нововведения выступают важным фактором экономического, социального и культурного прогресса современного общества всех стран, а это требует новой инновационной модели образования. В отличие от традиционной «поддерживающей» модели образования, которая преследует цели познания настоящего, инновационное образование тесно связано с новым информационным подходом к организации образовательного процесса, с требованиями реформирования всех сфер общественной жизни, которая нацелена на будущее, носит опережающий характер и задает вектор развития образования на ближайшую и отдаленную перспективы, опираясь на использование различных информационных, интеллектуальных и инновационных технологий. Она дает возможность обучения в удаленном режиме благодаря использованию современных технологий [7].

Основой инновационной модели образования должны стать педагогические инновации, направленные на повышение качества образования студентов, формирование гармонично развитой, творческой, профессионально подготовленной личности, ориентированной на общечеловеческие ценности. Это возможно, если образовательный процесс будет носить личностно-ориентированный характер и проводиться в русле гуманистической парадигмы.

Список использованной литературы:

1. Захарова И.Г. Информационные технологии в образовании: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений.- 2-е изд., стер.- М.: Издательский центр “Академия”, 2005
2. Байсарийев Н.Х. Повышение качества образования в Узбекистане. Ученый XXI века. № 5-2 (18). С. 30-33.
3. Баратов Р.У. Raматов Ж.С. (2018). Новый подход подготовки кадров с высшим образованием в Узбекистане: перспектива и инновации. Theoretical & Applied Science. № 4 (60). С. 89-91.
4. Кларин М.В. Инновации в мировой педагогике: обучение на основе исследования, игры и дискуссии. (Анализ зарубежного опыта) – Рига, НПЦ “Эксперимент”, 1998.
5. Хасия Т. В. Педагогические инновационные технологии в вузе. Актуальные вопросы современной педагогики : материалы I Междунар. науч. конф. (г. Уфа, июнь 2011 г.). -Уфа : Лето, 2011. - С. 120-122. — URL: https://moluch.ru/conf/ped/archive/18/777/ (дата обращения: 10.03.2023).
6. Копыльцов А.А. Инновационные технологии образования // Современное образование: содержание, технологии, качество: XIX Междунар. научно-методич. конф.: в 2 т. — Т. 2. — СПб., 2013. — С. 197–198.
7. Шинкаренко Р.В. Попова Ю.М. Инновацонные технологии обучения в высшей школе // Международный журнал экспериментального образования. – 2013. – № 4. – С. 329-332;

УДК: 373.1:371.83

РОЛЬ ДИСЦИПЛИНЫ «АРТПЕДАГОГИКА» В РАЗВИТИИ ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Т.Б.Байназарова
кандидат педагогических наук, профессор
заведующая кафедрой «Дошкольного и начального образования»
Казахский национальный женский педагогический университет, tursinai-64@mail.ru
г. Алматы, Казахстан

Артпедагогика - это особое направление в педагогике, где обучение, развитие и воспитание личности обучающегося осуществляется средствами искусства в любом преподаваемом предмете. Данная дисциплина, отходя от приемов традиционной системы образования, трактует непосредственное творческое взаимодействие педагога, ученика и родителей. Ценно здесь то, что и педагог, и дети и родители являются носителями культуры, а арт - педагогика позволяет плодотворно работать с различными категориями учеников: от одаренных до девиантных. Артпедагогика формирует стремление к тому, чтобы обучение перешло в самообучение, воспитание - в самовоспитание, а развитие - непосредственно в саморазвитие.

Основными задачами арт - педагогики как науки являются:

– формирование осознания ребенком себя как личности, принятие себя и понимание собственной ценности как человека;
– осознание своей взаимосвязи с миром и своего места в окружающем социокультурном пространстве;
– творческая самореализация личности.

Специальные образовательные технологии в арт-педагогике направлены на решение задач художественного развития обучающегося, облегчение процесса учения, мыслительной деятельности. Они содействуют сохранению целостности личности, т.к. соединяют интеллектуальное и художественное восприятие мира, приобщают учащихся к духовным ценностям через целостную сферу искусства, вооружают педагога системой приёмов.

Основным методом в арт - педагогике является проблемно-диалоговый метод, который ориентирован на развитие духовно-личностной сферы ребенка, нравственное воспитание, формирование этического и эстетического иммунитета. Основа данного метода - диалог, предполагающий не просто поочередный обмен информацией, а совместный поиск общих позиций, их соотнесение.

Структура и содержание арт-урока многовариантны, т.к. каждый ребенок приходит на занятия со своим багажом знаний, следовательно, образовательное пространство, содержание, методы, технологии создаются не только педагогом, но и учащимися.

Помимо традиционных требований: высокий интеллект, развитое мышление и память, педагог должен быть психологически готовым к импровизации, испытывать потребность в самореализации, знать основы педагогического творчества, владеть основами риторики, драматургии, уметь применять их на практике, формировать свой стиль деятельности, педагогический вкус, ломать привычные стереотипы.

Понимая *актуальность* данного направления в университете изучают дисциплину «Артпедагогика». В связи с этим, перед нами стоит вопрос, что необходимо знать будущему педагогу начального образования?

Так дисциплина «Артпедагогика» *рассматривает* концепции артпедагогики; раскрывает технологии и методики интеграции искусства с педагогикой, возможностями искусства в психолого-педагогическом сопровождении процессов образования; определяет особенности сказкотерапии, песочной терапии, асык-терапии, драматизации и др. ее содержание формирует умения и навыки применения артпедагогики на уроках начальной школы. *Цель изучения дисциплины* заключается в расширении профессиональных возможностей студентов, будущих педагогов начального образования, обогащение практических навыков и умений артпедагогическими технологиями в работе с учащимися начальных классов.

Задачи изучения дисциплины «Артпедагогика»:

- повышение общей эстетической культуры студентов;
- ознакомление с технологией интеграции искусства с педагогикой, с возможностями искусства в психолого- педагогическом сопровождении процессов образования;
- формирование теоретических знаний в области функциональных возможностей различного вида искусства (познавательных, коммуникативных, ценностно-ориентационных, социально-личностных, воспитательных) для эффективного их использования будущими педагогами в контексте образовательного процесса.

Результаты обучения по дисциплине:

- РОД 1 – Знание арттерапевтической технологии, ее сущности, особенности применения с учетов возрастных и индивидуальных особенностей детей начального возраста.
- РОД 2 – Понимание педагогических возможностей артпедагогики в развитии критического и креативного мышления, навыков командной работы, коммуникации у начальников.
- РОД 3 – Применение артпедагогических методов и арттерапевтических технологий с целью развития творческого начала с учетом возрастных и индивидуальных особенностей, организовывать учебно-воспитательный процесс и коррекционную работу.
- РОД 4 – Анализ арттерапевтических технологий их педагогических возможностей в воспитании, обучении, социализации, коррекционной работе в развитии личности начальника.
- РОД 5 – Синтезировать разработку комплекса арттерапевтических технологий для внедрения в воспитательно-образовательный процесс начальной организации.
- РОД 6 – Умение интегрировать предметы художественного цикла, артпедагогические технологии и внедрять в образовательный процесс с учетов приоритетных направлений начального образования.

Согласно поставленной цели, задачам и краткому описанию, дисциплина включает в себя следующую *тематику:*

1. Основные понятия, цели, задачи и принципы артпедагогики.
2. Характеристика своеобразия видов арттерапии
3. Организация артпедагогического сопровождения начальника.
4. Написание ЭССЕ «Эстетическая образованность как показатель компетентности педагога»
5. Психолого- педагогические возможности искусства
6. Анализ воздействия на детей различных видов искусства
7. Сказка как средство обучения и воспитания начального обучениях
8. Сказка и их воздействие на начального обучениях
9. Современная лирика в жизни начальная образования
10. Осуществление психолого- педагогической характеристики различных видов игрушек
11. Игры и их педагогические возможности
12. Выявление образовательного значения различных видов игр (компьютерные, спортивные, художественно- дидактические)
13. Нравственно- духовное воспитание средствами художественной литературы
14. Словесное творчество как средство повышения активности обучающихся
15. Речевое развитие начальников на основе восприятия произведений живописи
16. Составление рассказа по произведению живописи.
17. Театр и драматизация
18. Проигрывание мини спектаклей
19. Изобразительное искусство и детское творчество
20. Коллективное изобразительное творчество
21. Арттерапия как средство адаптации ребенка к школе.
22. Применение изотерапии в работе с начальная обучения
23. Изобразительная деятельность как средство подготовки руки ребенка к письму.
24. Праздник как синтез искусств
25. Образовательный потенциал различных видов праздников
26. Кино как современный вид искусства
27. Характеристика отечественных и зарубежных мультфильмов для детей
28. Проектно- исследовательская деятельность в области артпедагогики
29. Выполнение мини проекта по артпедагогике
30. Телевидение и компьютер в жизни ребенка

Тематика СРСП

1.Артпедагогика как средство адаптации ребенка к школе

Разработка путей применения арттерапии для успешной адаптации ребенка к школе

2. Анализ современного рынка игрушек для старшего начальная обучения в Казахстане

Выявить современный рынок игрушек и его проанализировать.

3. Игра как средство нравственного воспитания старших начального обучениях

Раскрыть воспитательный потенциал различных видов игр.

4. Народное искусство как средство ознакомления детей с культурой этносов

Определить влиянии народного искусства на познавательный интерес к культуре этносов .

5. Изобразительная деятельность как средство подготовки руки ребенка к письму.

Раскрыть влияние изобразительной деятельности на развитие мелкой моторики руки ребенка.

На основании предложенных тем нами разработаны следующие *критерии оценивания по дисциплине:*

1. Тема раскрыта в полном объеме, высказывания связные и логичные, четкое понимание научного аппарата исследования, использована научная лексика, приведены примеры, сделаны выводы. 95-100
2. Тема раскрыта в полном объеме, высказывания логические, использована научная лексика. Приведены примеры, делает четкие выводы. Затрудняется ответить на вопросы в полном объеме.90-94
3. Тема раскрыта достаточно в полном объеме, высказывания в основном логичны. Приведены примеры, делает выводы. На уточняющие вопросы затрудняется ответить в полном объеме.85-89
4. Тема раскрыта не в полном объеме, высказывания в основном логичны. Приведены примеры, сделаны выводы. На уточняющие вопросы ответы не достаточно полны. 80-84
5. Тема раскрыта не в полном объеме, высказывания в основном связные и логичные, использована научная лексика, приведены примеры, сделаны выводы. 75-79
6. Тема раскрыта недостаточно, высказывания логичные. Научная лексика использована в редком случае, примеры не полные, затрудняется привести. 70-74
7. Тема раскрыта недостаточно, высказывания несвязные и нелогичные. Научная лексика используется редко, затрудняется привести примеры, выводы слабые. Ответы на вопросы в значительной степени зависят от помощи со стороны преподавателя. 65-69
8. Тема раскрыта недостаточно, высказывания несвязные и нелогичные. Научная лексика отсутствует, затрудняется привести примеры и формулировать выводы. Ответы на вопросы в значительной степени зависят от помощи со стороны преподавателя. 60-64
9. Тема раскрыта недостаточно, высказывания несвязные и нелогичные. Научная лексика отсутствует, не приводит примеры и затруднения в формулировании выводов. Ответы на вопросы в значительной степени зависят от помощи со стороны преподавателя. 55-59
10. Ответы на вопросы сигнализируют о наличии проблемы в понимании темы. Тема раскрыта недостаточно, высказывания несвязные и нелогичные. Научная лексика не использована, примеры не приведены, выводы отсутствуют. Ответы на вопросы в значительной степени зависят от помощи со стороны преподавателя. 50-54
11. Тема не раскрыта. Нет понимания в изложении выводов. Приведенные примеры не соответствуют расстраиваемой теме. 25-49
12. Тема не раскрыта. Логика изложения, примеры, выводы и ответы на вопросы отсутствуют. 0-24

Таким образом, «Арт-педагогика» как учебная дисциплина способствует достижению следующих целей:

– облегчает процесс учения и ребенку, и учителю (студенту-практиканту). некоторые сложные по структуре, форме, содержанию знания легче усваиваются с помощью художественных образов разного порядка: зрительных, слуховых, тактильных и др. невербальное общение, обучение зачастую дает более мощный эффект, чем самое грамотное вербальное изложение учебного материала учителем (студент-практикант);
– дает социально приемлемый выход агрессивности и другим негативным чувствам, которые, естественно, нередко возникают в процессе общения педагога с учащимися;
– дает возможность получить материал для интерпретации и диагностических заключений об учащимся.

УДК: 373.2

ИННОВАЦИОННЫЙ МЕТОД ИСПОЛЬЗОВАНИЯ КРЕОЛИЗОВАННОГО ТЕКСТА В РЕЧЕВОМ РАЗВИТИИ ДОШКОЛЬНИКОВ

Д.М.Юлдашева
доктор филологических наук (DSc), доцент
Ферганский государственный университет, г.Фергана Узбекистан

Ё.Б.Холматова
магистр
Ферганский государственный университет г. Фергана, Узбекистан

Аннотация: В статье рассматривается ориентация детских текстов на определенный возраст и процесс креолизации. Были проанализированы три различных взгляда на взаимосвязь вербальных и невербальных слов в креольском тексте в дошкольном возрасте.

Обсуждаются параллельная корреляция, основанная на полной мощности текста и изображения, комплементарная корреляция, основанная на частичной мощности, кубическая корреляция, где вместо текста используется невербальное изображение. Тексты для детей дошкольного возраста являются образцами детской литературы и, кроме художественной, ориентированы на определенный возраст.

Соответственно, на примерах поясняются следующие три критических периода детского чтения. Чтение детей дошкольного возраста: от 2-3 до 6-7 лет; дети младшего школьного возраста были разделены на типы с учетом чтения и других возрастных особенностей.

Ключевые слова:чтение, визуальное представление, изобразительное искусство

Annotation: The article discusses the orientation of children's texts to a certain age and the process of creolization. Three different views of the interrelationship of verbal and non-verbal words in the Creole text at preschool age were analyzed.

Parallel correlation based on the full power of text and image, complementary correlation based on partial power, and cumulative correlation based on the use of non-verbal image instead of text are discussed.

Cross-written texts for children of pre-school age are examples of children's literature, and in addition to art, they are aimed at a certain age. Accordingly, the following three critical periods in children's reading are explained in the examples. Reading of children of preschool age: from 2-3 to 6-7 years; children of junior school age were divided into types, taking into account reading and other age characteristics.

Key words: reading, visual representation, visual arts

В педагогике и психологии подчеркивается, что периоды младенчества, раннего детства, дошкольного возраста, юности, зрелости и старости являются не только показателями хронологического возраста, но и представляют своеобразие переживаний, происходящих во внутреннем мире и психике ребенка в этот период по психологическим законам.

Произведения (тексты), написанные для детей, являются образцами детской литературы и, кроме художественной, ориентированы на определенный возраст. Соответственно в детском чтении выделяют следующие три критических периода: детское чтение дошкольного возраста: с 2-3 до 6-7 лет; чтение детей младшего школьного возраста; с 7 до 11-12 лет; юношеское чтение: с 13 до 16-17 лет.

На самом деле дети получают информацию об окружающей среде через восприятие мира. Потому что ребенок понимает образ раньше восприятия текста, а его смысл раньше формы стихотворения. С момента рождения ему показывали предметы и называли ему его название. Это показывает, что у ребенка значение формируется раньше восприятия формы слова. Поэтому естественно, что его экстатические потребности больше сосредоточены на визуальных удовольствиях. Любой творец (независимо от того, к какой эпохе и к какому таланту он принадлежит) создает исскуство с учетом запросов своего «потребителя».

Поэтому синтез детской фантастики с другими жанрами обусловлен, прежде всего, специфической потребностью. На самом деле эта потребность также выступает в качестве важнейшего фактора непрерывного развития видов.

В этом уникальность детских художественных произведений, то есть взгляд читателя следует за определенной формой в голосе и визуализирует реальное изложение. Прочитав произведение, в своем воображении смешивает содержание стихотворения с образами. Именно этот процесс чтения важен для детей , и этим поэт достигает объективации созданных им персонажей.

Ребенок может наслаждаться как выразительным, так и фигуративным искусством одновременно. Так, в произведениях, написанных для детей, присутствуют черты художественности, возрастной направленности и адаптации (креолизации) с образным вкусом.

Глаза не меняются, но по мере взросления ребенка взгляд может меняться. В каждом возрасте он пытается оценивать мир через свои меняющиеся взгляды. Так, в детской литературе добро сочетается с внешней красотой, а зло гармонично проявляется с уродством, злобой.

Следует отметить, что креолизованные тексты отличаются наличием «иконической составляющей». Дать тексту иллюстративный источник (рисунок, картину, описание) или кросс-таблицу к содержанию текста, Образцом креолизованного текста могут быть знаковые выражения, формулы, эквиваленты различных образных знаков. В детских произведениях порядок осуществляется в следующем порядке:

1. Наглядное представление первично, текст произведения дается во вторую очередь, как его пояснение. Оба представляют денотативные значения. В качестве примера можно привести тексты из республиканских детских журналов «Билимдон» и «Гунча».

2. На втором этапе учитывается восприятие ребенка, при котором наглядное представление служит для возбуждения в ребенке большей эмоциональностью, чем текст. В этом случае изображение является первичным, а текст воспринимается позже. Иллюстрации загадок, стихов, рассказов и басен во многих детских книгах помогают детям быстро понять. Это изображение выявляет денотативное значение, а текст выявляет коннотативное значение.

На втором этапе учитывается восприятие ребенка, при котором этот тип креолизованного текста эффективно использовался в «Дитях третьего тысячелетия» и «Гульгунча», сборнике текстов написанных для детей. Следует сказать, что авторы в книгах и журналах делятся на две части: статичные авторы и подвижные авторы. Статические автры будут касаться только одного текста. Движущиеся курсоры представляют информацию за пределами текста один за другим.

Поскольку учебники являются статичным помощником, иллюстративные материалы в детских журналах оцениваются как подвижный помощник. Термин динамический и статический автор дан в книге Ф. Кадыровой "Методика детской речи".

3. На третьем этапе креолизации текст первичен, а визуальное представление вторично. В иллюстрациях таких креольских текстов изображение различных символов, голубя как символа мира, голубя как символа счастья, исполнения искренних надежд, не имеют прямого отношения к содержанию текста, но являются синтезируется с идеей произведения. Невербальное имеет коннотативное значение.

Один из ученых, Э. Э. Аничимова, изучала взаимосвязь между вербальными и невербальными значениями креольского текста, а К. Д. Зауэр — взаимосвязь вербальных и невербальных значений в креольском тексте:

1) параллельное соотношение полной мощности текста и изображения;

2) дополнительная корреляция, основанная на одной из части;

3) объемная корреляция, когда вместо текста используется невербальное выражение;

4) использует интерпретативную корреляцию, когда текст и изображение не перекрываются.

Тексты, написанные для детей, сегодня становятся все более наглядными и доступными для детей. Помимо яркой, высокой и средней креолизации, индикативная креолизация указывает на мастерство детских писателей. Развитие науки и смена времени повысили требования к слушателю, реципиенту, который не только слышит и чувствует текст, но и должен его видеть.

Список использованной литературы:

1. Данилова Е. С . Духовный аспект психотерапевтического эффекта сказок Г.Х. Андерсена. 2021 - dspace.onu.edu.ua
2. Лагута О. Н. Метафорология: теоретические аспекты . – Новосибирск, 2003. Ч.1 . –С.7.
3. Юлдашева Д.М. Ўзбек болаларига хос оғзаки ва ёзма матнларнинг антропоцентрик тадқиқи. Монография. - Фарғона: *Classic* , 2021. – 130 б.
4. Юлдашева Д.М. Оилада дастлабки нутқий кўникмаларнинг ифодаланиши. FarDU. Ilmiy xabarlar –Научный вестник. ФерГУ, 2020. – №3. – Б.157-161.

5. Юлдашева Д.М. Болаларга хос оғзаки ва ёзма матнларнинг яратилишида лингвистик гештальт хусусида. FarDU. Ilmiy xabarlar –Научный вестник. ФерГУ, 2020. – №3. – Б.157-161.

УДК 373.22

СОВРЕМЕННЫЙ ПОДХОД К ИСПОЛЬЗОВАНИЮ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИИ В ДОШКОЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ

А.А.Ауезова
докторант факультета «Педагогика дошкольного воспитания и обучения»
КазНПУ имени Абая, *aizhan.auezova@mail.ru*
г.Алматы, Казахстан

Аннотация: Цифровизация как инновационная практика в сфере образования преобразует субъекта, познающего в субъект действующий, меняет взаимодействие «педагог-обучаемый» на диалогическое сотрудничество, трансформирует традиционное обучение в интерактивное. Цифровые технологии стали важным инструментом, позволяющим работать с любыми видами информации. И именно поэтому они сегодня так актуальны в сфере образования. Цифровая трансформация коснулась сегодня не только школы и высшего образования. Использование цифровых технологии в дошкольном образовании – одна из актуальных инновационных проблем современности. Детский сад не остается в стороне от тенденций современного цифрового общества.

Ключевые слова: робототехника, искуственный интеллект, инженерное мышление, конструирование, Lego конструкторы

Аңдатпа: Цифрландыру білім беру саласындағы инновациялық практика ретінде таным субъектісін әрекет етуші субъектіге айналдырады, «педагог-білім алушының» өзара іс-қимылын диалогтік ынтымақтастыққа өзгертеді, дәстүрлі оқытуды интерактивтіге айналдырады. Цифрлық технологиялар ақпараттың кез келген түрімен жұмыс істеудің маңызды құралына айналды. Сондықтан олар бүгін де білім беру саласында өте өзекті. Бүгінгі таңда цифлық трансформация тек мектеп пен жоғарыбілімге ғана қатысты емес. Мектепке дейінгі білім беруде цифрлық технологияларды қолдану – қазіргізаманның өзекті инновациялық проблемаларының бірі. Балабақша қазіргі цифрлық қоғамның тенденцияларынан тыс қалмайды.

Түйін сөздер: робототехника, жасанды интеллект, инженерлік ойлау, дизайн, Lego конструкторлар.

Abstract: Digitalization as an innovative practice in the field of education transforms the subject of cognition into an acting subject, changes the interaction of "teacher-learner" to dialogical cooperation, transforms traditional learning into interactive. Digital technologies have become an important tool for working with any kind of information. And that is why they are so relevant in the field of education today. Digital transformation has affected not only schools and higher education today. The use of digital technologies in preschool education is one of the urgent innovative problems of our time. Kindergarten does not stay away from the trends of modern digital society.

Keywords: robotics, artificial intelligence, engineering thinking, construction, Lego constructors.

В настоящее время сложно найти человека, который бы не сталкивался с цифровой средой в профессиональной деятельности либо в повседневной жизни. Использование цифровых технологий в настоящее время заключается в том, что данные технологии рассматриваются не столько как инструмент, а сколько как среда существования, которая открывает новые возможности: обучения в любое время, непрерывное образование, возможность проектировать образовательные маршруты и т.д. Владение цифровыми технологиями ставится в современном мире в один ряд с такими качествами, как умение читать и писать.

Цифровизация детского сада как самостоятельный процесс, а также как часть процесса цифровизации системы образования, связана с усовершенствованием системы образования. На современном этапе одним из требований времени является необходимость эффективного

использования цифровых технологий для формирования единой информационной среды сферы образования.

Современные технологии развиваются с большой скоростью. Уже выросло новое цифровое поколение; возникли новые цифровые технологии, изменились образовательные технологии – началась цифровизация образования. Она обусловлена тем, что происходит сближение цифровых и образовательных технологий.

Дошкольник XXI в. – это ребенок, являющийся активным пользователем цифровых устройств. Их воздействие на психику ребенка велико, и последствия этого воздействия уже сейчас невозможно не заметить. Современные дети прекрасно справляются с решением сложных технических задач, в то время как логические операции вызывают у них сложности. Длительное время, проведенное за компьютерной игрой, отражается на качестве и продолжительности сюжетно-ролевой игры в офлайн-пространстве: ребенок с легкостью осваивает работу цифрового устройства и гаджета, но при этом испытывает сложности в социальной коммуникации.

Общественное родительское сообщество уже несколько лет делится на две группы: сторонники и противники ранней детской цифровой социализации. Однако прогресс остановить невозможно. Цифровизация – это тренд XXI в. и среда, в которой растет и развивается современный ребенок.

Цифровизация образования берет свое начало от явления компьютеризации, которое в середине XX в. произвело переворот в системе взаимодействия и передачи знаний. Начался процесс активного внедрения компьютерных и информационнокоммуникационных технологий во все сферы жизни общества.

Современные детские сады активно работают со средствами мультимедиа, интернет-ресурсами, цифровыми проекторами, интерактивными досками. Для улучшения понимания и наглядности материала педагоги успешно используют в своей работе видео, презентации, анимации, иллюстрации и прочие средства наглядного представления информации. Цифровые и мультимедийные средства улучшают качество подачи материала, обеспечивают обратную связь с ребенком, помогают в организации как индивидуальной, так и групповой работы, стимулируют мотивацию воспитанника активно освоить социальную среду.

Социализация личности – процесс, длящийся почти всю жизнь и заключающийся во влиянии общества на личность и формирования отклика личности на эти воздействия с целью адаптироваться к социальным, психологическим и эмоциональным условиям жизни в социуме и по возможности успешно функционировать в нем. И именно на детский возраст приходятся наиболее важные и продуктивные моменты этого процесса. Социализация – это процесс социального становления личности. Дошкольный возраст – первая ступень в овладении детьми социального опыта взаимодействия с обществом. В этот период происходит приобщение детей к общечеловеческим ценностям, общественным нормам, к культуре, нравственному опыту, ребенок входит в систему социальных отношений, познает мир социальных ролей. Социализируясь, дошкольник определяет свое место в обществе. И для успешного социализации детей в окружающем среде в детских садах используют новые инновационные технологии которые развивают детей в разных деятельностях.

Современные учёные Поддъяков Н.Н., Венгер Л.А., Панько Е.Л. констатируют, что способности к исследованиям необходимо стараться развивать в более раннем возрасте, чем на ступени начального и основного общего образования [1]. Результаты современных психологических и педагогических исследований Венгер Л.А., Ветлугина Н.А., Поддьяков Н.Н., Лернер И.Я., показывают, что возможности интеллектуального развития детей дошкольного возраста значительно выше, чем это считалось ранее. Так, оказалось, что дети могут успешно познавать не только внешние, наглядные свойства окружающих предметов и явлений, но и их внутренние связи и отношения [2].

Поток информации в сфере образования и науки в условиях цифровой и коммуникационной трансформации в современном глобальном обществе вносит свой вклад в познавательный и интеллектуальный мир дошкольников. Современные дети живут в эпохе активной информатизации, компьютеризации и робототехники, что вызывает у них интерес к современным технологиям искуственного интеллекта. В связи со стремительным проникновением технических достижений во все сферы жизни человека важно с дошкольного возраста развивать у детей интерес к техническим устройствам и их конструкции, формировать у детей инженерное мышление.

Инженерное мышление -это системное творческое техническое **мышление**, позволяющее видеть проблему целиком с разных сторон, видеть связи между ее частями. **Инженерное мышление** позволяет видеть одновременно систему, надсистему,

подсистему, связи между ними и внутри них. Именно **дошкольное** детство является благоприятным временем для **развития предпосылок инженерного мышления**. Многие из авторов А.Р.Лурия, Е.А.Пустовой ставят свои исследования в контекст проблем технического мышления, изучения его структурных компонентов [3]. Ими были выявлены некоторые общие и специфические особенности мышления и конструктивно – технических умений. Известно, что конструктивную деятельность дошкольников называют «Конструктивной игрой» Могут ли дети дошкольного возраста решать познавательные задачи технической направленности? Говоря о возможностях развития начальных предпосылок инженерного мышления у дошкольников необходимо рассматривать инженерное мышление с позиций практического мышления. Важным для развития инженерного мышления детей является решение ими практических задач с использованием технических средств.

Зачатки инженерного мышления необходимы ребенку уже с малых лет, так как с самого раннего детства он находится в окружении техники, электроники и даже роботов. Данный тип мышления необходим как для изучения и эксплуатации техники, так и для предохранения «погружения» ребенка в техномир (приучение с раннего возраста исследовать цепочку «кнопка — процесс — результат» вместо обучения простому и необдуманному «нажиманию на кнопки»). Так же ребенок должен получать представление о начальном моделировании, как о части научно-технического творчества. Основы моделирования должны естественным образом включаться в процесс развития ребенка так же, как и изучение формы и цвета.

В реальной практике дошкольных образовательных учреждений остро ощущается необходимость в организации работы по повышению интереса к техническому творчеству и развитию первоначальных конструктивных навыков. Конструктор побуждает работать в равной степени и голову, и руки, при этом работает два полушария головного мозга, что сказывается на интеллектуальном развитии ребенка. Ребенок не замечает, что он осваивает устный счет, состав числа, производит простые арифметические действия. От простых кубиков ребенок постепенно переходит на конструкторы, состоящие из простых геометрических фигур, затем появляются первые механизмы, и программируемые конструкторы. Программирование происходит не только благодаря компьютеру, но и созданным специальным программам.

Конструирование и робототехника — первый шаг ребенка в мир технического творчества. Робототехника открывает для детей новый мир, предоставляет возможность в процессе работы приобретать такие социальные качества как любознательность, активность, самостоятельность, ответственность, взаимопонимание, навыки продуктивного сотрудничества, повышения самооценки через осознание «я умею, я могу», настроя на позитивный лад, снятия эмоционального и мышечного напряжения. Развивается умение пользоваться инструкциями и чертежами, схемами, формируется логическое, проектное мышление. Образовательная робототехника–это интеграция математики, физики, информатики, технологии, позволяющая сформировать и развить в ребенке важнейшие качества гармоничной творческой личности. Она выявляет технические склонности у дошкольника на ранних этапах, что делает возможным их дальнейшее совершенствование. Помогает воспитанникам мыслить творчески, анализировать ситуацию и применять критическое мышление для решения реальных проблем. Работа в команде и сотрудничество укрепляет коллектив, а соперничество на соревнованиях дает стимул к обучению. Возможность делать и исправлять ошибки в работе самостоятельно заставляет воспитанника находить решения без потери уважения среди сверстников.

Занятия по робототехнике представляют собой творческий процесс, в рамках которого ребенку удается создать собственный продукт – робота. Суть занятий состоит в изучении механизмов, упрощенной работе с моторами, рычагами, колесом, создании моделей по схемам или даже придумывании своих. Для самых маленьких «робототехников» предлагается использовать особый вид конструктора – с крупными деталями, интуитивно понятными механизмами, которые легко соединить между собой. Первый успех очень важен, поскольку помогает ребенку обрести уверенность в своих силах и желание заниматься дальше. При желании малыша занятия можно продолжить и в школе, в этом случае они выйдут на новый уровень и будут не только развивать общие умения и навыки, но и помогут ребенку обрести специфические знания.

Основное оборудование, используемое при обучении детей робототехнике в детском саду - это LEGO конструкторы. Конструкторы LEGO бывают различных видов, направленные на образование детей с учетом удовлетворения возрастных особенностей и потребностей ребенка.

Конструкторы LEGO можно использовать в различных видах деятельности. Лего-технология-пример интеграции всех образовательных областей как в организованной образовательной деятельности, так и в самостоятельной деятельности детей с использованием лего-конструкторов. Занятия с конструкторами могут быть организованы вместе с другими образовательными и развивающими занятиями. Робота можно успешно использовать для развития речи, изучения основ математики, окружающей среды, ролевых игр и проектной деятельности. Одним из инструментов который помогает развить навыки планирования этапов и сроков своей деятельности, является мини-робот Bee-Bot «Умная пчела», STEM набор «Робомышь», с помощью которого дети учатся:

- создавать программу – план будущих действий;
- разбить большую задачу на подзадачи;
- усвоить, что такое последовательные действия [4].

Дети учатся программировать, спрашивая у робота план действий и создавая для него задания. Элементы игры, включенные в учебный процесс, активизируют познавательную деятельность дошкольников и улучшают усвоение материала. В ходе полевых исследований и определения путей движения дети научились видеть сходства и различия, видеть изменения, определять причины и характер этих изменений и делать на их основе выводы. Во время игры дети сотрудничают и активно ищут ответы на задания. Детям интересно самим планировать и составлять маршруты для Робомыши» [5].

Цифровая среда делает дошкольный образовательный процесс более наглядным, формирует информационную культуру ребенка, стимулирует развитие мыслительно-аналитических, исследовательских способностей. Уже сейчас есть детские сады, оснащенные компьютерами и даже компьютерными классами, но до сих пор нет единой методики использования цифровых технологий в дошкольном образовательном учреждении. Компьютер становится частью дошкольной образовательной среды, одним из факторов гармоничного развития ребенка, средством решения психолого-педагогических задач и оптимизации образовательного процесса. И для этого нужно сделать методическое пособие использования робототехники в дошкольном образовательном учреждении.

Сегодняшним дошкольникам предстоит работать по профессиям, которых еще нет; решать задачи, о которых можно только догадываться; использовать новейшие технологии и изучать новое. Поэтому в настоящее время робототехника должно быть в каждом детском саду и это позволит создать благоприятные условия для приобщения дошкольников к техническому творчеству и формированию первоначальных технических навыков, расширению кругозора старшего дошкольника, в том числе и в естественнонаучном направлении; будет способствовать ранней пропедевтики технической профессиональной ориентации; будет отвечать желаниям родителей видеть своего ребенка технически грамотным, общительным и умеющим найти адекватный выход в конкретной жизненной ситуации.

Список использованной литературы:

1. Венгер, Л. А. Путь к развитию творчества. // Дошкольное воспитание. - 2008. - № 11. - с. 32-38
2. Фешина, Е.В. Лего-конструирование в детском саду: пособие для педагогов / -М.: Сфера, 2012.-144 с.
3. Кайе, В.А. Конструирование и экспериментирование с детьми 5-8 лет. Методичсекое пособие. -М: ТЦ Сфера. 2015.-121,2
4. Погожина И.Н., Сергеева М.В., Егорова В.А. Цифровая компетентность и детство – уникальный вызов 21 века (анализ современных исследований) // Вестник Московского университета. Серия 14. Психология. – 2019. – №4 – с. 80–106.
5. Литвинова С. Н. Цифровые инструменты в работе с детьми дошкольного возраста: учебное пособие для вузов / С.Н. Литвинова, Ю.В. Челышева. – Москва: Издательство Юрайт, 2021. – 188 с.

ӘОЖ 615.851.4

ЕСТУ ҚАБІЛЕТІ НАШАР БАЛАЛАРДА ҰСАҚ МОТОРИКАНЫ ДАМЫТУДА ҚҰМДЫ ОЙЫН ТЕРАПИЯСЫНЫҢ ДАМУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

А.Н.Аутаева
ғылыми жетекші, психол.ғ.к., доцент
Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университеті, akbota-n@mail.ru

А.Ж.Айдарқұлова
Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университеті
7М01901 – Арнайы педагогика, сурдопедагогика мамандығының 2 курс магистранты
aziza.aidarkulova@mail.ru
Алматы қ., ҚазақстанРеспубликасы

Аңдатпа: Мақалада есту қабілеті нашар балаларда ұсақ моториканы дамытуда құмды ойын терапиясының даму ерекшеліктері жайлы айтылған. Қазіргі уақытта «құмды ойын терапиясы» деген ұғымды жиі кездестіреміз. Құмды ойын терапиясы балалардың ауызша сөйлеу тілін дамыту кезеңінде ықпал ететін ұғым ретінде қарастырамыз. Құмды ойын терапиясы балаларға өтпелі дағдарыстарды, сөйлеу қиындықтарын, агрессияның жоғарылауын, өзін-өзі бағалаудың төмендігін және басқа да мәселелерді жеңуге көмектеседі.

Кілтті сөздер: есту қабілеті зақымдалған бала, құмды ойын, ұсақ моторика, даму деңгейі, ерекшеліктері, ауызша сөйлеу тілі.

Аннотация: В статье рассказывается об особенностях развития песочной игровой терапии в развитии мелкой моторики у детей с нарушениями слуха. В настоящее время мы часто сталкиваемся с понятием «песочная игровая терапия». Мы рассматриваем песочную игровую терапию как понятие, способствующее развитию устной речи у детей. Песочная игровая терапия может помочь детям преодолеть переходные кризисы, трудности с речью, повышенную агрессию, низкую самооценку и другие проблемы.

Ключевые слова: ребенок с нарушением слуха, песочная игра, мелкая моторика, уровень развития, особенности, устная речь.

Abstract: The article describes the features of the development of sand play therapy in the development of fine motor skills in children with hearing impairments. Nowadays we often come across the concept of "sand game therapy". We consider sand play therapy as a concept that promotes the development of oral speech in children. Sand play therapy can help children overcome transitional crises, speech difficulties, increased aggression, low self-esteem and other problems.

Keywords: child with hearing impairment, sand game, fine motor skills, level of development, features, spoken language.

Қазіргі таңда балалардың ұсақ қол моторикасын дамытуда құмды ойын терапиясын қолдан отырып ауызша сөйлеу тіліне әсер ету өзекті болып саналады. Яғни, нашар еститін баланың ерте жастан, мектеп жасына дейінгі кезеңде, мектеп жасында ұсақ қол моторикасын дамытуға арналған әртүрлі тиімді әдіс-тәсілдер, ойындар, әдістемелер және іс-әрекеттерді іріктеп, жұмыстарды тиімді жүзеге асыра отырып, ауызша сөйлеу тілін дамытуға оң әсері тигіземіз.

Құм терапиясы интегративті психология әдістерінің бірі болып табылады. Аналитикалық психология аясында пайда болған арт-терапияның бұл түрі ұзақ уақыт бойы юнгиялық психотерапевтердің құралы болып қала отырып, осы тұжырымдама аясында дамыды. Қазіргі кезеңде бұл әдісті әртүрлі бағыттардың өкілдері қолданады, олар көбінесе оған жаңа нюанстарды қосады, бұл басқа тұжырымдамалар аясында құм терапиясын одан әрі қолдануға мүмкіндік береді. Құмды терапияны ең танымал және кеңінен қолданылатын арт-терапиялық әдіс деп санауға болмайтынына қарамастан, бұл әдіс өзінің ізбасарлары бар және арт-терапиялық тәжірибеде қалыптасқан орын. Бірқатар авторлар құм терапиясын тәуелсіз процедура мен техника түрінде қарастырады. Т. Зинкевич-Евстигнеева құм терапиясы ертегілер терапиясының

бөлігі, ал О. Чернявская құм терапиясын интерактивті театрдың ажырамас бөлігі деп санайды және т. б [2].

Құм - бұл табиғи материал, ежелден бері адам қолданған. XX ғасырдың 20-жылдарында психологтардың тәжірибесінде қолданыла бастады. Д. Кальф ұсынған "құм терапиясы" әдісі-бұл бала (немесе ересек адам) өз тәжірибесін, тәжірибесін көрінетін және айқын бейнелерге айналдырып, өз әлемін білдіре және зерттей алатын бос және қорғалған кеңістік құру. Құмдағы суретті Д. Кальф адамның психикалық күйінің кез-келген аспектісінің үш өлшемді бейнесі ретінде көрсетті [3]. Құммен ойнау балалардың эмоционалды әл-ауқатына оң әсер етеді, баланың дамуы мен өзін-өзі дамыту құралы болып табылады. Құм терапиясы әдісі мазасыз және күдікті балалар үшін пайдалы, агрессияны жеңілдетуге көмектеседі, қарым-қатынас проблемалары бар балалардың өзіне деген сенімін арттырады. Бұл әдіс теңгерімсіз жүйке жүйесі бар балалармен жұмыс жасау кезінде жақсы нәтиже береді, стресстік жағдайларды бастан кешірген жоғары мазасыздық. Психологтардың, мұғалімдердің айтуынша, бала құмнан бірдеңе жасап, құмда түрлі ертегі сюжеттерін ойнап, әртүрлі өмірлік жағдайларды символдық түрде шешудің баға жетпес тәжірибесін алады[2]. Сонымен қатар, құмсалғышта ойнаудың арқасында бала әріптер мен сандарды тезірек игереді, "оң" және "сол" ұғымдарын, күн мен түннің, жыл мезгілдерінің уақытша түсініктерін үйренеді. Құмдағы құрылыстардың көмегімен баланың визуалды ойлау, қабылдау және есте сақтау қабілеті дамиды. Айта кету керек, құм терапиясы баланы өзгертуге және қайта құруға бағытталмайды, бұл оған өзі болуға мүмкіндік береді. Құм терапиясы әдісі диагностика, алғашқы психологиялық көмек көрсету үшін де, қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді психотерапиялық әсер ету процесінде де қолданылады[4].

Құм терапиясы әдісімен жұмыс істеу арнайы мамандарға немесе психологқа диагностикалық, терапиялық, түзету міндеттерін, жеке тұлғаның шығармашылық даму міндеттерін шешуге мүмкіндік береді. Психологиялық жарақат алған; эмоциялар көрінісінде органикалық, жас дағдарысын бастан кешіретін және т. б. жағдайларда құм терапиясын ұсыну ұсынылады. Құм терапиясы ішкі әлемге жүгінуге, ішкі мағыналарды, жеке ресурстар мен нұсқаулықтарды іздеуге, өзекті сұрақтарға жауап іздеуге мүмкіндік береді. Құм терапиясын қолданатын сеанстар барысында "мен" бейсаналық бөліктеріне қол жеткізіледі, бұл өз кезегінде психикалық энергияның босатылуына әкеледі.

Мектеп жасына дейінгі және мектеп жасындағы балалармен жұмыс жасауда құм терапиясын қолдану оңтайлы, өйткені осы кезеңде балалар идеялардың таяздығы мен ауызша аппараттың жеткіліксіз дамуына байланысты өз тәжірибелерін әлі нақты білдіре алмайды. Сонымен қатар, әдісте фигуралардың әрқайсысы басқа кейіпкерлермен өзара әрекеттесетін белгілі бір кейіпкерді бейнелейді. Құмсалғыштағы ұқсас кейіпкерлермен ойнаған кезде, мектеп жасына дейінгі бала өзінің ішкі әлемінің иесін сезінеді, сонымен қатар "құм парағындағы драманың" режиссері болады[5].

Арт-терапияның басқа түрлерінен құм терапиясы жаңа формаларды ойлап табу мүмкіндігімен, манипуляциялардың қарапайымдылығымен, бала жасаған объектілердің қысқа мерзімділігімен және т.б. жаңа сюжеттерді бірнеше рет жасау, құм композициясын тез жою мүмкіндігі, жаңа формаларды ойлап табу мүмкіндігі құм терапиясына белгілі бір рәсім түрін береді. Құмды дәйекті композициялар жасау психикалық өмірдің циклдік сипатын, баланың психикалық өзгеру динамикасын көрсетеді. Сонымен қатар, құм терапиясында баладан арнайы дағдылар қажет емес. Табиғи материалдар, миниатюралық фигуралар суреттерге қосымша қасиеттер бере отырып, көлемді композициялар жасауға мүмкіндік береді, психикалық мазмұнның әртүрлі деңгейлерін көрсетеді және психиканың бейсаналық деңгейіне қол жеткізуді жеңілдетеді.

Құм терапиясы ересектермен де, балалармен де жұмыста қолданылады. Арнайы мамандар ақыл-ойдың жеткіліксіз дамуына, сөйлеу эмоционалды бұзылуларына және т. б. байланысты түзете- дамыту сабақтарында құм терапиясы әдісін қолданады. Құм терапиясы мыналарға бағытталған:

(біздің балалар туралы)

- балада танымдық процестерді дамыту-қабылдау, зейін, есте сақтау, бейнелі - логикалық ойлау, кеңістіктік қиял;
- шығармашылық әлеуетті дамыту, қарым - қатынас дағдыларын қалыптастыру;

- шығармашылық өзін - өзі көрсету процесінде жағымсыз эмоционалды тәжірибеге жауап беруге үйрету;
- қолдың ұсақ моторикасын дамыту;
- символдық деңгейде травматикалық жағдайды жасауға;
- қайта тәжірибе алу және түпкілікті босату үшін өткен тәжірибеге регрессияны қамтамасыз ету;
- өзіне, өткенге және болашаққа деген көзқарасты өзгерту;
- баланың психоэмоционалды жағдайын үйлестіру[6].

Құммен ойнау балаға өзінің терең эмоционалды тәжірибесін білдіруге, оны қорқыныштан, ішкі тәжірибелер мен проблемалардан босатуға мүмкіндік береді. Қазіргі уақытта құммен ойнау әдісін мамандар балалармен де, ересектермен де бірдей қолданады.

Құм-жұмбақ материал: кез-келген пішінді алу мүмкіндігі. Иілгіш, құрғақ және дымқыл, жеңіл және тайып кететін, пластикалық және тығыз болу балалар мен ересектерді де қызықтырады. Құмның өзгергіштігі мен икемділігі одан нақты әлемнің миниатюраларын жасауды қалайды. Құм көбінесе мәңгілікпен байланысты: ол өткеннің іздерін сақтайды және сонымен бірге тәжірибе бейнелері үшін «таза парақ» болып табылады.

Құм терапиясы түзету-аналитикалық және дамыту процесінің тиімді әдістерінің бірі болып табылады, оның барысында бала немесе ересек адам құм мен миниатюралық фигуралардан өз әлемін құрады. Бұл әдіс қызықты өткен, қазіргі уақытта танылған теориялар мен техникалар және болашақ перспективалары бар. Ішкі суреттерді көрсету үшін құмды қолдану ұзақ тарихы бар. Мысалы, Американың оңтүстік-батысындағы навахо және хопи, Оңтүстік Калифорниядағы диайено және луизино тайпалары құм композицияларын тек бастамашылық рәсімдерде ғана емес, сонымен қатар емдеуде де белсенді қолданды. Навахи үйлесімділік пен әл-ауқатты қалпына келтіру үшін құмды суреттерді сауықтыру жүйесінің құрамдас бөлігі ретінде қолданды. Олардың құм композициялары дәстүрлі фигуралармен ұсынылды: Жануарлар, ағаштар, табиғи құбылыстар (жел, дауыл, жаңбыр, бұршақ),құдайлар, яғни навахо дінінде болған барлық нәрсе қолданылды. Американдық үндістер көптеген ғасырлар бойы құмда өздерінің көзқарастарын жүзеге асырып, дәстүрлі орта техниканы қолдана отырып, суреттермен психологиялық жұмысты оңай орындайды [5,6].

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 11 шілдедегі N 343 Заңы. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z020000343_
2. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д., Грабенко Т.М. Чудеса на песке. - СПб.: Речь, 2005.
3. Бердюгина А.С., Перминова Д.В. Песочная терапия как метод развития эмоциональной сферы детей дошкольного возраста. - Уральский государственный педагогический университет, г. Екатеринбург.
4. Епанчинцева О. Ю. Роль песочной терапии в развитии эмоциональной сферы детей дошкольного возраста. - СПб.: Детство-Пресс, 2010.
5. Медведева Е.А., Левченко И.Ю., Комиссарова Л.Н., Добровольская Т.А. Артпедагогика и арттерапия в специальном образовании: учеб. для студ. сред. и высш. пед. учеб. заведений. – Москва: Академия, 2011. – 248 с.
6. Григорян Е., Минаева В.А. Коррекция детских страхов у дошкольников средствами песочной терапии. - Екатеринбург, 2018. // Выпускная квалификационная работа Направление 44.03.02 – Психолого-педагогическое образование.

ӘОЖ 371.14.15

ЦИФРЛЫ ҚОҒАМ: ЦИФРЛЫ ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ ЖӘНЕ МҰҒАЛІМ ТҰЛҒАСЫ

Ж.Е.Абдикадирова
Қаратай Тұрысов атындағы № 53 мектеп гимназиясы
ағылшын тілі пәні мұғалімі, janok092@mail.ru
Тараз қ., Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Бұл мақалада мектеп сабақтарында қолданылатын заманауи цифрлық технологиялар туралы айтылады. Қазіргі уақытта біз цифрлық технологияларды барлық жерде кездестіреміз, білім де бұл бағытта табысқа жетуде. Мұғалім заман ағымынан қалмай, шәкірттерімен бірге сәнді гаджеттер мен технологияларды шебер пайдаланады. Бұл мақалада мұғалімдер меңгеруі қажет кейбір цифрлық технологиялар тізімі беріледі.

Кілт сөздер: оқу үдерісіндегі цифрлық технологиялар, скринкаст, бейне скрипт, хрома кілті.

Аннотация: В данной статье рассказывается о современных цифровых технологиях, используемых на школьных занятиях. В настоящее время мы находим цифровые технологии повсюду, и образование также делает успехи в этом направлении. Преподаватель идет в ногу со временем и умело использует вместе со своими учениками современные гаджеты и технологии. В этой статье перечислены некоторые цифровые технологии, которыми необходимо овладеть учителям.

Ключевые слова: цифровые технологии в образовательном процессе, скринкаст, видеосценарий, хромакей.

Annotation This article talks about modern digital technologies used in school classes. Nowadays, we find digital technologies everywhere, and education is also making progress in this direction. The teacher keeps up with the times and skillfully uses modern gadgets and technologies together with his students. This article lists some digital technologies that teachers need to master.

Keywords: digital technologies in the educational process, screencast, video script, chroma key.

Цифрлық технологиялар енді тек құрал ғана емес, адам өмірінің жаңа ортасы болып табылады. Цифрлық білім беру ортасы түбегейлі жаңа мүмкіндіктер береді: сыныптағы оқудан кез келген жерде және кез келген уақытта оқуға көшу; жеке білім беру бағытын жобалау, сол арқылы оқушы тұлғасының білім беру қажеттіліктерін қанағаттандыру; студенттерді электронды ресурстардың белсенді тұтынушыларына ғана емес, сонымен қатар жаңа ресурстарды жасаушыларға және т.б. айналдыру. Әртүрлі курстардың, вебинарлардың, семинарлардың арқасында мұғалімдер білім беруде қолданылатын жаңа цифрлық технологиялармен танысады. Осы тақырыпты зерттеуді ынталандыру үшін мұғалімдер заманауи технологияларды қолданудың әдіс-тәсілдерімен бөлісетін түрлі байқаулар өткізіледі. Мұғалім неғұрлым көп технологияға ие болса, соғұрлым сабақ қызықты және жан-жақты болуы мүмкін. Цифрлық технологиялар мұғалімге жаңа мүмкіндіктер ашады, олар шексіз болады. Бұл технологияларды қолдану арқылы мүмкін болатын көрнекіліктің демонстрациясы сәтті болады. Технологияның үлкен көлемі бар. Заманауи цифрлық технологияларға: мұғалім мен оқушының бірлескен эксперименттік зерттеу технологиясы, «виртуалды шындық», «панорамалық кескіндер» технологиясы, «3D модельдеу», «білім беру робототехникасы», MSI технологиясы (шағын ақпараттандыру құралдарын пайдалану), мультимедиялық білім беру мазмұны, интерактивті электронды контент және т.б. Мультимедиялық технологиялар оқу процесіне үйлесімді түрде енгізілді.

Қоғамды ақпараттандыру және оның нақты көрінісі ретінде білім беруді ақпараттандыру білім беруді ұйымдастырудың жаңа технологияларының пайда болуына әкеледі. Ақпараттандырудың салдарын көрсететін осындай технологиялардың бірі ашық білім беру, ал ашық білім беру кеңістігін кеңейту мен жаһанданудың тиімді әдістерінің бірі ашық білім беру жүйесінің маңызды құрамдас бөлігі ретінде қашықтықтан оқыту технологияларын (ҚБТ) дамыту болып табылады. Шындығында, жақында біз ақпараттық технологияларды талқылап, олардың Қазақстандағы және әлемдегі даму тенденциялары туралы әңгімелестік, әркім өзінің не істей алатынын, осы технологиялардың

қайсысын өз шеберлігі, сондай-ақ техникалық мүмкіндіктері арқылы пайдалана алатыны туралы ойландық. қолдау көрсету. Бірақ цифрлық технологияларды қолдану тақырыбы оны кеңінен қолданысқа енгізуге жақын болғаны сонша, артымыздан жүгіріп, кейін кенеттен қуып жетіп, бағынуға мәжбүрлеген сияқты. Ал енді барлығы, тіпті осы бағытта дамуын жоспарламағандар да тағдырдың жазуымен ақпараттық білімнің жаңа белестерін түсіне бастады. Әрбір мұғалім бұл жағдайда ең қолайлы, түсінікті және өнімді технологияларды таңдады. Өз кезегінде мен сіздермен осы саладағы таңдаулыларымменбөлісемін. Технологияны қолдануды білу – өмірлік дағды және сауаттылықтың маңызды түрі. Қазіргі уақытта білім беру саласына ақпараттық технологияларды енгізу процесі жүріп жатыр. Бұл көп уақыт пен күш-жігерді қажет етеді, бірақ соңында «технология – жаңа білім мен жаңа тәжірибеге апаратын жол». Уақыт өте келе технологияны қолдану мұғалімге үйреншікті және оңай болады.

Мұғалімдердің баға жетпес көмекшілері - бейне өңдеу және дыбысты өңдеу бағдарламалары. Осындай бағдарламалардың көмегімен оқу бағдарламасының әртүрлі тақырыптары бойынша оқу бейнероликтерін жасауға болады. Мен бүгін мультимедиялық контентті жасау үшін қандай бағдарламалар мен технологияларды қолданатынымды айтқым келеді. Мен VideoPad Video Editor бағдарламасы арқылы бейнеклиптерді өңдеймін. Мен экранның скриншотын алу үшін қажет oCam бағдарламасын да қолданамын. Бейне монтажды қолдана білу керек, өйткені бейнематериал жасау мұғалімнің барлық жерде қолданатын қажетті дағдысы. Мұғалімге көбінесе бейнесабақ жасап, ұзын бейнені қиып, өз бетінше бірдеңе жасап, түсіруге тура келеді. Келесі кезекте мен жиі қолданатын сүйікті технологиям туралы айтатын боламын. Скринкаст – компьютер экранында көрсетілетін ақпараттың сандық бейнежазбасы, басқаша айтқанда, көбінесе дауыстық пікірлермен бірге жүретін «бейне экранды түсіру». Бұл технология экранда не болып жатқанын дауыспен түсіндіре отырып, қадамдық жұмысты жазуға мүмкіндік береді. Скринкаст жасауға арналған көптеген бағдарламалар бар. Менің қазіргі сүйіктім - OBS Studio деп аталатын бағдарлама, бұл тегін бағдарлама, оның көмегімен мен студенттеріме бейне оқулықтарды жаза аламын. Бұл қалай болады? Жазуды қосқаннан кейін мен студенттерге алдын ала дайындалған суреттерді, бейнелерді, презентацияларды пайдалана отырып, материалды түсіндіремін, белгілі бір білім беру платформасымен қалай жұмыс істеу керектігін түсіндіре аламын, ақпаратты қайдан іздеу керектігін көрсете аламын және т.б. Оқушылардың онлайн сабақтарға қатысу мүмкіндігі болмаған жағдайда скринкаст қажет болуы мүмкін. Экрандық бейне технологиясы оқу процесінде өте сәтті шешім болып табылады: әрбір қимыл мен сөзді бақылай отырып, оқушының өзі процеске енгізіледі; ол үшін ең қиын сәттерге назар аудара отырып, бейнені қайта-қайта айналдыра алады, материалды жеке қарқынмен оқи алады; көрген-білгеніңнің барлығын бірден іс жүзінде іске асыру [3]. Тағы бір өте қызықты технология - бейне жазу (бұл анимация және арнайы эффектілермен толықтырылған сурет пен қызықты оқиғаның үйлесімінен тұратын динамикалық қолмен салынған бейне). Бұл құбылыстың танымал болуы бірнеше себептерге байланысты. Ең алдымен, бейнежазушылар назар аударады және оны ұзақ уақыт бойы ұстай алады. Өз стилінде олар бейнебаяндардан өте ерекшеленеді. Танымалдықтың тағы бір себебі, бейне скрипт көрерменді болып жатқан оқиғаға тарта отырып, қатысу әсерін жасайды. Сюжет шынайы түрде, көрерменнің көз алдында өрбіп жатқандай.

Бейнежазбалар эмоцияны тудырады. Суреттерді салу процесінің өзі гипнозды: анимациялық кескіннің жасалуына қарап, көрермен бейненің сюжеті қалай дамитынын және оның қалай аяқталатынын білгісі келеді. Бейнежазба жазудың жаңалығы, оның бейтаныстығы осы технология арқылы жасалған бейнелерді қарауды тоқтатады [4]. Сондай-ақ chroma key технологиясы мен мұғалімнің бейне қолдауымен бейне сабақтарды құру технологиясы бар, мен онымен енді танысып жатырмын. Chromakey технологиясы - екі немесе одан да көп кескіндерді немесе кадрларды бір композицияға біріктіру арқылы оны берілген, біркелкі, негізгі түске бояу арқылы бірнеше кадрлардан мазмұнның жағымсыз бөлігін анық кесіп алу технологиясы. Хрома кілті қалай жұмыс істейді? Түсіру кезінде объект қарапайым түсті фонда (артқы экран) орналастырылады. Сахнаны жазу кезінде немесе өңдеу кезінде кадрдағы фонмен нысанды біріктірген кезде фонның орнына басқа кескінді қоюға болады. Бұл негізгі қағида, содан кейін суретшілер мен редакторлардың кәсіби шеберлігімен еселенген режиссерлік фантазия бізді сиқырлы, шындыққа жатпайтын, бірақ соншалықты шынайы дүниелерге батырады [5]. Оқушылардың өздері бейнероликтер жасай алады, әр сыныпта сурет салуды және бейнелерді өңдеуді ұнататын балалар бар. Бұл жерде, әрине, студенттерді компьютермен, планшеттермен және интернетке қолжетімділікпен қамтамасыз ету үлкен рөл атқарады. Мұғалімге тек цифрлық технологияларды зерттеп, осы бағытта өз құзыреттілігін дамыту қажет, мұны заман талабы. Бірақ электронды оқыту дәстүрлі оқытуды толығымен

алмастырмауы керек, ол оны толықтыруы керек екенін ұмытпауымыз керек, өйткені мұғалім мен студенттер арасындағы тірі байланысты ешкім және ештеңе алмастыра алмайды. Мұғалім оқушымен кері байланыс жасай отырып, оқыту барысында оқу материалын түсінікті және қолжетімді етіп қайта құра алады. Электрондық оқытудың өзі оқушыға бейімделе алмайды, оны тірі ақыл басқарады, бұл жағдайда мұғалім [2]. Қалай болғанда да, цифрлық технологиялар біздің өмірімізге енді, сондықтан біз оларды пайдалануды үйренуіміз керек.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Білім беруде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану [Электрондық ресурс]: электрондық оқу құралы / А.В.Сарафанов, А.Г.Суковаты, И.Е.Суковатая және т.б. Красноярск: ҚарМТУ ППИ. 2006. Жоғары оқу орындарының оқу процесінде цифрлық технологияларды қолдану Карабельская И.В.
2. Сергеева И. Л. Трансформация массовой культуры в цифровой среде / И.Л . Сергеева // Культура и цивилизация. — 2016. — Т. 6. — № 6А. — С. 55–65.
3. Соколова Н. Л. Цифровая культура, или культура в цифровую эпоху / Н. Л. Соколова // Междунар. журн. исслед. культуры. — 2012. — № 3. — С. 6–10.
4. Прокудин Д.Е. «Цифровая культура» & «Аналоговая культура» / Д.Е. Прокудин, Е.Г. Соколов // Вестн. СПбГУ. — Сер. 17. — 2013. — Вып. 4. — С. 83–91.
5. Тэйлор М. Л. Поколение next: студент эпохи постмодерна / М.Л . Тейлор // Отечественные записки. — 2006. — № 3. — Режим доступа: http://jarki.ru/wpress/2009/01/26/413/).

ӘОЖ: 373.2:379.8

«LEGO ҚҰРАСТЫРУ ЖӘНЕ ОНЫҢ БАЛАНЫҢ ДАМУЫНДАҒЫ РӨЛІ»

Д.С. Амержанова
Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің магистранты
dinaamerzhanova@mail.ru

Ұ.Қ. Қыяқбаева
ғылыми жетекші: п.ғ.к., қауымдастырылған профессор
Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, kyakbaeva@mail.ru
Алматы қ., Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Бұл мақалада заманауи білім беру технологиясына арналған-LEGO құрастыру технологиясы, атап өтілген баланың танымдық қызығушылықтарын қалыптастыруға ықпал етеді, шығармашылық-зияткерлік дағдыларын қалыптастырады. Мақалада LEGO технологиясы туралы, анықтамасы, осы жүйенің артықшылықтары жайлы жазылған. Сонымен қатар мектеп алды топ балалардың шығармашылық-зерттеушілік дағдылары және құрастырудың түрлері мен формалары, робототехника мен lego конструкторлары туралы ақпарат берілген, балалардың құрастыру біліктері мен дағдыларын дамыту жағдайлары ашып көрсетілген.

Кілт сөздер: LEGO құрастыру, дағды, мектепке дейінгі білім, білім беру, робототехника, ғылыми-техникалық білім, технологиялық шығармашылық.

Аннотация: Данная статья посвящена современной образовательной технологии - технологии LEGO, которая способствует формированию познавательных интересов у ребенка, формирует творчески-интеллектуальные умения, описывает технологию LEGO, ее определение и преимущества данной системы. При этом были даны сведения о творческих и исследовательских способностях дошкольников видах и формах сборки, робототехники и конструкторов «Лего». Выявлены условия развития у детей сборочных умений и навыков.

Ключевые слова: LEGO, навыки, дошкольное образование, образование, робототехника, научно-техническое образование, технологическое творчество.

Abstract: This article is devoted to modern educational technology-LEGO assembly technology, which contributes to the formation of cognitive interests of the noted child, forms creative and intellectual skills. This article is about LEGO technology, definition, advantages of this system. In addition, the pre-school group provides information about the creative skills of children and types and forms of Assembly, robotics and lego constructors, reveals the conditions for the development of Assembly skills and skills of children.

Keywords*:* LEGO building, skills, preschool education, education, robotics, scientific and technical education, technological creativity.

Қазақстан Республикасы білім беру және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында патриоттық, рухани-адамгершілік азаматтық тәрбие беру мәлесін қойып, білім беру жүйесінің мектепке дейінгі кезеңнен бастау алуды көздейді. ҚР мемлекеттік жалпыға міндетті мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту стандартында мектепке дейінгі ұйымдарда зияткерлік, тұлғалық, әлеуметтік және эмоционалдық дамуымен тұлға қалыптастыру басты міндет болып берілуде. Жалпы мектепке дейінгі ұйымда тәрбиелеу мен оқыту процесінде педагогикалық білімі бар тәрбиешілер қызмет атқарады, десек те осы педагогтарға бағыт беріп, жаңашыл әдістерді таныстырып, білім сапасын арттыруда жаңа технологияларды қолдана ала білуінде алатын орны ерекше.

Ойын-адам қызметінің ерекше түрі. Бұл өскелең ұрпақты өмірге дайындаудың әлеуметтік қажеттілігіне жауап ретінде пайда болады және баланың психикалық дамуында жетекші болады

Құрастыру іс-әрекеті мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуда маңызды орын алады және күрделі танымдық процесс болып табылады.Нәтижесінде балалардың интеллектуалды дамуы жүреді: бала тәжірибиелік білімді игереді, маңызды белгілерді бөліп көрсетуді, бөлшектер мен заттар арасындағы қатынастар мен байланыстарды орнатуды үйренеді. ЛЕГО құрастыру -бұл балалардың дамуының ең заманауи бағыттарының бірі, ол нақты әлемнің үш өлшемді модельдерін және өзін-өзі оқытудың , баланың дамуының пәндік және ойын ортасын кеңінен қолданады. ЛЕГО конструкторын ойнау арқылы балаларға оқуға мүмкіндік береді.

Мектеп жасына дейінгі балаларды оқытуда ЛЕГО конструкторларын қолдану қажеттілігі даусыз. Балалардың "ойнап" оқитынын отандық психологтар мен педагогтар (Л.С. Выготский, В. В. Давыдов,Л.В Запорожец және т. б.) балалардың шығармашылық мүмкіндіктері мектеп жасына дейінгі жасында пайда болатындығын және олардың дамуы арқылы ұйымдастырылған іс-әрекетінде әлеуметтік дамыған қызмет құралдарын игеру кезінде пайда болатындығын дәлелдеді. Зерттеуші-ғалымдар Л.П. Лурия, Н. Н. Поддякова, А. Н. Давидчук, Л. А. Парамонованың айтуынша, жеңіл бөлшектерден жасалған заттарды жобалау-бұл мектеп жасына дейінгі балалардың интеллектуалды дамуы үшін керемет құрал, әр түрлі іс-шаралардың интеграциясын қамтамасыз етеді.

Конструктор эксперимент жасауға және өзінің шексіз әлемін құруға, бір жағынан ұжымның ажырамас бөлігі ретінде, екінші жағынан қалыптасқан жағдайда сөзсіз көшбасшы болуға мүмкіндік береді .Бірақ ең бастысы – ойын балаларға өзіне деген сенімділік береді. Балалар талдауды үйренеді, сөйлеу, шығармашылық қиял, қарым-қатынас қабілеттері дамиды, есте сақтау қабілеті жақсарады, зейін тұрақты болады, балалар логикалық ойлауды үйренеді.

ЛЕГО-конструкторды игеру қарапайымнан күрделіге қарай дәйекті түрде жүзеге асырылады. ЛЕГОны игерудің бірінші бөлігі-логикалық ойлауды дамытуға арналған жаттығу. LEGO конструкторы үздіксіз білім беру іс-әрекетінде кеңінен қолданылады және келесі мәселелерді шешеді: ойлау процестерін дамытады (Талдау, синтез, салыстыру, жалпылау және т.б.). Ойлауды белсендірудің тиімді құралы модельдер, сызбалар, жоспар, үлгі, жад бойынша жобалау болып табылады.

Негізгі міндеттер :

1. Жіктеу дағдыларын жетілдіру
2. Логикалық заңдылықтарды талдауға және талдау негізінде дұрыс қорытынды жасауға үйрету.
3. Жад пен зейінді белсендіру.
4. Симметрия жиындары мен принциптерімен танысу.
5. Комбинаторлық қабілеттерді дамыту.
6. Кеңістікте бағдарлау дағдыларын бекіту

Балалар көбінесе бейнелеу өнері немесе есте сақтау бойынша жұмыс жасайды. Идеялардың болуы қиялдың дамуына тамақ береді. Балалар тақырыпты таңдап, өз идеяларын

жұмыста бейнелейді. Олар өз моделін құрып қана қоймай, оны басқаларға көрсете алады. Не салынды? Бұл не үшін қажет? Нысанды талдай отырып, бала жасалған әрекеттер туралы ауызша есеп береді. Демек, құрастыру сабағында балалардың сөйлеуі дамиды. Ұжымдық құрылысты орындау кезінде балалар дауласуға, сұрақтарын тұжырымдауға, шешім қабылдауға үйренеді. Бала үшін өз еңбегінің өнімімен ойнауға тамаша қызығушылық ашылады.

Құрастыру жиынтығымен ойнай отырып, әр баланың даму деңгейін үнемі арттыруға мүмкіндігі бар. Ең қызығы, балалар өздерін нағыз жасаушылар сияқты сезінеді және олардан бұрын ешкім мұндай нәрсені жасаған жоқ деп ойлайды. Кішкентай балалар ойнап, дағдыларды игеріп, әртүрлі ғимараттарды жобалауды және салуды, машиналарды немесе ерекше механизмдерді жинауды үйренеді. Құрастырудың бөлшектерін сұрыптай отырып, ұлдар заттарды бөлуге, оларды түсі, пішіні, өлшемі бойынша ажыратуға тырысады. Бұл процесте педагогтар шыдамдылық, төзімділік,табандылық танытып , бәрін соңына дейін жеткізуге тырысуы қажет. Бұл балаларды тәрбиелейді және жауапкершілікке тартады, тәртіпке үйретеді, өйткені ойыннан кейін әр уақытта конструкторды қорапқа салу керек, ал егер баланың туындысы ерекше сәтті болса, оны көрнекті жерде қалдырып, келесі ойынға таңдануға болады.

«ЛЕГО» ойындары баланы нақты әлемде, кеңістікте және уақытта зерттеу және бағдарлау тәсілі ретінде әрекет етеді. ЛЕГО технологиясы интерактивті педагогикалық технология деп аталады, өйткені ол балалардың танымдық белсенділігін ынталандырады. ЛЕГО өнімдерін қолдануы оның жоғары білім беру мүмкіндіктерімен анықталады: көпфункционалдылық, техникалық және эстетикалық сипаттамалар, әртүрлі ойын және оқу аймақтарында қолдану. ЛЕГО құрылысы-бұл модельдейтін шығармашылық және өнімді іс-әрекеттің бір түрі. Оның көмегімен қиын оқу міндеттерін жеңілген адамдар болмайтын қызықты шығармашылық ойын арқылы шешуге болады,әр бала оны жеңе алады. ЛЕГО-конструкторлардың практикалық құндылығы балалардың ерлі-зайыптыларда жұмыс істей білуінде; ЛЕГО-терминологияны меңгеруінде; ғылым мен техника әлемінде жаңа нәрселерді ашуға деген ұмтылыста; қойылған міндеттерді шешуде стандартты емес және екіұштылықта; балалардың бір-біріне көмектесуге, коммуникативтік дағдыларды дамытуға деген ұмтылысында; конструкторлық қабілеті бар балаларды анықтауда; логикалық ойлау қабілетінде көрінеді.

Қорытындылай келе, ЛЕГО құрастыру мектеп жасына дейінгі баланың психикалық процестерін дамытуда үлкен рөл атқарады деп айта аламыз, атап айтқанда:

- назар аудару,
- жад,
- қиял,
- зейін,
- көрнекі және тактильді есте сақтауды дамыту,
- шығармашылық ойлау,
- коммуникативтік дағдыларын дамыту.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығы.
2. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 14 қазандағы № 422 бұйрығы
3. «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің міндетін атқарушының 2016 жылғы 12 тамыздағы № 499 бұйрығына өзгеріс енгізу туралы - "Әділет" АҚЖ (zan.kz)
4. Ишмакова М.С. Конструирование в дошкольном образовании условиях введения ФГОС: пособие для педагогов. - ИПЦ: Мосвка, 2013. - 100 с.
5. Куцакова Л.В. Конструирование и ручной труд в детском саду. - Программа и методические рекомендации для детей 2-7 лет. - М.: МОЗАИКА-СИНТЕЗ, 2010. - 90 с.
6. Варяхова Т. Примерные конспекты по конструированию с использованием конструктора ЛЕГО // Дошкольное воспитание. - 2009. - № 2. - С. 48-50.
7. Емельянова, И.Е., Максаева Ю.А. Развитие одарѐнности детей дошкольного возраста средствами легоконструирования и компьютерно_игровых комплексов. – Челябинск: ООО «РЕКПОЛ», 2011. – 131 с.

ӘОЖ: 373.1.02:372.8

АҒЫЛШЫН ТІЛІ ПӘНІН ОҚЫТУДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ МЕҢГЕРУІ

А.Т.Әлімбекова
№ 23 орта мектеп, ағылшын тілі пән мұғалімі
педагог - модератор, магистрант, alinbekova1995@mail.ru
Тараз қ., Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Мақалада ақпараттық технологияларды қолдану сонымен қатар ағылшын тілін оқытуда цифрлық технологиялармен оқыту қарастырылады. Ағылшын тілін оқытуда цифрлық технологияларды қолданудың өзектілігі қазіргі ақпараттық-коммуникациялық технологиялар мұғалімге коммуникативті қызметтің барлық түрлерін: сөйлеу, тыңдау, оқу және жазуды үйретуге мүмкіндік береді. Мақалада оқушылардың ағылшын тілін меңгеру дағдыларын дамыту және жетілдіру үшін бірқатар интернет-ресурстарды пайдалану әдістері сипатталған.Жұмыстың мақсаты цифрлық технологияларды қолданудың практикалық тәжірибесін жинақтау болып табылады.

Кілт сөздер: цифрлық ақпараттық технологиялар, интернет –ресурс, шет тілі, шет тілін оқыту.

Аннотация: В статье рассматривается использование информационных технологий, а также обучение цифровым технологиям в обучении английскому языку. Актуальность использования цифровых технологий в обучении английскому языку современные информационно-коммуникационные технологии позволяют учителю обучать всем видам коммуникативной деятельности: речи, аудированию, чтению и письму. В статье описаны методы использования ряда интернет-ресурсов для развития и совершенствования навыков владения английским языком учащимися. Целью работы является обобщение практического опыта применения цифровых технологий.

Ключевые слова: цифровые информационные технологии, интернет -ресурс, иностранный язык, обучение иностранному языку.

Annotation: The article discusses the use of information technology, as well as digital technology training in English language teaching. The relevance of the use of digital technologies in teaching English modern information and communication technologies allow teachers to teach all types of communicative activities: speech, listening, reading and writing. The article describes the methods of using a number of Internet resources for the development and improvement of English language skills by students.The purpose of the work is to generalize the practical experience of using digital technologies.

Key words: digital information technologies, foreign language, Internet – resource, foreign language teaching.

Ақпараттық коммуникациялық технологиялар (АКТ) іске асырылатын цифрлық орта – қазіргі оқу процесінің маңызды құрамдас бөліктерінің бірі. Ағылшын тілін оқытуда цифрлық технологияларды қолдану тәсілдерін зерттеудің өзектілігі-компьютерлік құралдарды қолдану мұғалімге коммуникативті қызметтің барлық түрлерін үйретуге мүмкіндік береді: сөйлеу, тыңдау, оқу және жазу. Сонымен қатар, цифрлық технологияларды қолдана отырып, мұғалім үнемі білім мен дағдыларды жетілдіре алады, сондай-ақ оқушылардың коммуникативтік дағдыларының дамуын бақылайды. Зимина М. В. және Люляева Н. А. шетелдіктерді оқыту процесінде АКТ қолдануды шешуге арналған бірқатар міндеттерді анықтайды. Олар : 1) оқыту уәждемесін арттыру; 2) білім алушылардың танымдық саласын жандандыруға жәрдемдесу; 3) оқыту мен тәрбиелеу нәтижелерін уақтылы қадағалау; 4) өз жұмысын жоспарлау және жүйелеу; 5) сабақты (іс-шараны) сапалы және жылдам дайындау. Оқушылардың АКТ-ны сабақтан тыс уақытта қолдануы үлкен маңызға ие. Касаткина Н.Н. және Личак Н. А. келесі бірқатар маңызды аспектілерді ажыратады: 1) web-чаттар тіпті ұялшақ адамдарға да шет тілінде сөйлесуге мүмкіндік береді; 2) интернет-ресурстар қол жетімді түпнұсқа материалдарға толы; 3) әлеуметтік желілер әртүрлі мәдени ортадан нақты ана тілдерімен сөйлесуді ұсынады; 4) бұрын ойын-сауық және коммуникация құралы ретінде пайдаланылған портативті құрылғылардың барлық түрлері қазір дәстүрлі ресурстармен қатар қуатты оқу құралына айналуда. А. К. Купцова оқушылардың АКТ-ны сабақтан тыс уақытта қолдануға мүмкіндік беретініне назар аударады. Мысалы: Kundelik.kz сайтынан олар өздерінің оқуын өздері бақылап, үй

тапсырмаларын және жетістіктерін бақылай алады. Қазіргі интернет кеңістігінде ағылшын тілін үйренетін оқушылар үшін әртүрлі ресурстар бар.

Сандық ақпараттық технологиялар арқылы лексиканы оқыту. Өздеріңіз білетіндей, лексиканы үйрену өте қиын . Білім алушылар көптеген сөздерді үйреніп қана қоймай, оларды есте сақтап, тәжірибеде қолданар алдында бірнеше рет контексте кездестіруі керек. Жеке сөздерден басқа, оқушылар көптеген сөз тіркестерін білуі керек. Көптеген тілдік курстарда оқушыларға қажет барлық лексиканы үйренуге уақыт жетіспейді, сондықтан оның көп бөлігін сабақтан тыс жерде үйрену керек. Ақпараттық технологиялар білім алушыларға сөздерді үйренуге көмектесе алады, өйткені сөздер қызықты түрде ұсынылса және сөздер мен сөз тіркестері білім алушыларға эмоционалды әсер етсе, жақсы есте қалатыны дәлелденген. Осылайша, технология мұғалімге сабаққа сөздік қорын енгізудің әртүрлі және кейде қызықты жолдарын табуға көмектеседі. Мұндай тапсырманың мысалы "сөзжұмбақтар" және т.б.

Сандық ақпараттық технологиялар көмегімен грамматиканы оқыту. Грамматиканы оқыту үшін ақпараттық технологияны қалай қолдануға болатынын қарастыратын болсақ көптеген технологияларды адамдар күнделікті өмірде пайдаланады. Грамматика саласындағы білімдерін тексеру, сондай-ақ жазуға көмектесуде цифрлық технологиялардың маңызы зор. Мысалы: мәтіндер мен құралдарды автоматты түрде аударатын сайттар, мәтінді өңдеу бағдарламаларына енгізілген (емле мен грамматиканы тексеру бағдарламалары), Google-дегі нәтижелерді Googlefight деп аталатын веб-бетті қолдана отырып салыстыру және т.б. бұл технологиялар тіл үйрену процесінде де, күнделікті өмірде де пайдалы деп ойлаймын.

Сандық ақпараттық технологиялар арқылы тыңдауға үйрету. Технология ежелден тілдерді үйренуге көмектесті, ол Linguaphone-да және граммофон жазбаларында шығарылған балауыз роликтерінен бастап, CD-дискілердегі сандық жазбаларға дейін, интернеттің пайда болуымен, подкасттар мен басқа да онлайн аудио көздер арқылы шет тілдерін оқыту әлдеқайда қызықты болды деп сенімді түрде айтуға болады. Технология дұрыс қолданылған кезде мұғалімдер мен оқушыларға нақты өмірде ауызша сөйлеуді түсінуге көмектеседі.

Тыңдалым -бұл тыңдаушылар аудио және визуалды ақпараттан келетін ақпаратты таңдап, түсіндіретін белсенді процессте болып жатқанын және сөйлеушінің не жеткізуге тырысатынын анықтау үшін дереккөздер. Дегенмен, тыңдалымды үйрету оңай шаруа емес және нәтиже көрсету оңай емес. Сандық технологиялар қалай көмектесе алады? Негізгі мақсат мотивацияны сақтау, ықпал ету болуы керек деген пікір қалыптасады. Оқытушылар технологияларды, әсіресе интернетті оқушыларға нақты әлемдегі ақпарат көздерінің артықшылықтарын олар үшін жеке қызығушылық тудыратын тапсырмаларға тарту арқылы көрсету үшін пайдалана алады. Тыңдау дағдыларын жақсартуға бағытталған көптеген шынайы YouTube бейнелері мен подкасттары бар. Интернеттен басқа дыбыс жазу құрылғыларын да пайдалануға болады (ұялы телефондар және MP3 ойнатқыштар) .

Сандық ақпараттық технологияларды қолдану арқылы оқуды үйрету. Оқу-күрделі және көп қырлы дағды. Оқуды қалай жақсы үйренуге болатындығы туралы идеялар үнемі өзгеріп отырады, әсіресе интернеттің танымалдылығының артуымен. Халықаралық оқу қауымдастығы қазіргі әлемде толық сауатты болу үшін ақпарат пен коммуникация саласында жаңа құзыреттіліктерге ие болу қажет деп мәлімдеді. Сондықтан мұғалімдер білім алушыларға оқу дағдыларын дамытуға көмектесуі керек, Электронды мәтіндерге қатысты әр түрлі оқу стратегиялары қажет (мысалы, мәтіндерге гиперсілтемелермен қалай күресуге болады), ал мәтіннің жаңа жанрларының пайда болуымен (электрондық пошта, чат, микроблог және т. б.), сондай-ақ мәтін мен кескіннің жаңа комбинациялары, мәтіннің сипаты өзгерді. Осы жаңа мәтіндердің барлығы әдетте "цифрлық сауаттылық" жалпы терминімен біріктірілген жаңа дағдылар жиынтығын қажет етеді.

Сандық ақпараттық технологиялар арқылы жазуды үйрету. Жазуды үйренудегі тағы бір мәселе-грамматика. Джеймс Д. Виллиамстың "жазуды үйренуге дайындық" атты еңбегінде Вайз (2001) қарқынды грамматикалық оқыту жұмысын жақсартудың ешқандай дәлелі жоқ екенін атап өтті . Дегенмен, Джон Фостер сөздердің ағылшын тілінде бір-бірімен қалай байланысатыны туралы айтады және жазылым тілдің құрылымы ретінде танылады. Құрылым мен ережелер грамматика деп аталады. Ол сондай-ақ алдымен сөйлем құрылымынан жазуды бастауды және біртіндеп күрделі сөйлемдерге көшуді және т. б. ұсынады. Грамматиканы білетін ағылшын тілін екінші шет тілі ретінде үйренушілерді іздей отырып, бұл оларға жазуға деген сенімділік береді және сөйлемдерді дұрыс құруда өте маңызды екені көрсетіледі. Оқушылардың жазу дағдыларынан басқа сандық сауаттылық дағдылары қажет, бұл сандық құралдарды қолданудың тағы бір себебі. Оқушылармен үйренуге болатын көп нәрсе бар: сандық мәтіндердің мультимодальділігі (мысалы, мәтін мен суретті

біріктіру), әртүрлі цифрлық контексттерде жазу (мысалы, мобильді мәтіндік хабарларды немесе SMS-ті пайдалану, сондай-ақ қаріптерді пайдалану және басқа дизайн ерекшеліктері және т. б.

Сандық ақпараттық технологиялар арқылы сөйлеуді үйрету. Ағылшын тілі пәні оқушылардың коммуникативтік қабілеттерін дамытуға мүмкіндік береді. Диалог сөйлеуді дамытуда ерекше маңызға ие. Оқушы мен оқушы, мұғалім мен оқушы арасындағы қарым-қатынас және ауызша қарым-қатынас диалог арқылы жүзеге асырылады. Кейс-стади технологиясы арқылы проблемалық сұрақтар қою арқылы оқушылардың ойлау және диалогтық қарым-қатынас дағдыларын дамытуға болады. Проблемалық сұрақтар тақырыптың мазмұнына байланысты таңдалады және қалыптасады. Мәселені шешу барысында оқушы деректер мен фактілерді іздейді және әртүрлі ғылыми дәлелдер келтіреді. Мысалы, егер ағылшын тілі пәнінде Қазақстанның географиялық жағдайы, тұрғылықты жерінің ерекшеліктері басқа мемлекетпен салыстырылатын болса, онда бұл мәселе бойынша бірнеше проблемалық сұрақтар дайындалып, оларға жауаптар жан-жақты дайындалып, оқушылардың сұранысына ие болады.

Қорыта келе, заманауи технологияларды сабақта тиімді қолдану, оқушының танымдық белсенділігін арттыруға, өз бетінше білім алуға, шығармашылығын қалыптастыруға ықпал етеді. Қазір цифрлық технологиясыз адамның болашағын елестету мүмкін емес. Сондықтан оқытудың ең тиімді, және жылдам жолы болып табылады. Оқытуда цифрлық технологияны қолдану дұрыс деп есептеймін. Сабақта инновациялық технологияларды қолдану-оның нәтижелілігі үшін қолайлы жағдай жасаудың жалғыз жолы, бұл өз кезегінде бірлескен жұмысқа, адами қатынастарға ықпал етеді. Оқытуға инновациялық тәсілді қолдану тәжірибеге бағытталған оқытудың үлкен жетістігі болып табылады , сондай-ақ оның сапасы өмір сапасын арттыруда алған білімге деген үлкен сұранысты қанағаттандыруды, сондай-ақ нақты жағдайларда мақсаттарға қол жеткізуді қамтамасыз етеді.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Берулава Г.А., Берулава М.Н. Ақпараттық қоғамда және жеке тұлғада жоғары білім беру жүйесін дамытудың әдіснамалық негіздері / / Педагогика. - 2010.
2. Назарова Н.Б., Мохова О.Л. Шет тілдерін оқытудағы жаңа ақпараттық технологиялар / / ғылым мен білімнің заманауи мәселелері. - 2016. №3; URL: http://science education.ru/ru/article/view?id=24564
3. Абилова Л.К. Оқу үдерісінде АКТ-ны қолдану арқылы білім мазмұнын жетілдіру //www.zkoipk.kz/kz/2016smart5/2445-conf.html
4. Полат Е.С. Білім беру жүйесіндегі жаңа педагогикалық және ақпараттық технологиялар / Е. С. Полат / / М.:"Академия" баспа орталығы.

ӘОЖ: 821.512.122 А46

ЫБЫРАЙ ҰРПАҒЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫН ӨЛЕҢДЕРІМЕН БОЛЖАП КЕТКЕН АҚЫН

А. Ақанқызы
«Әлихан Бөкейханов атындағы орта мектебі» КММ
тарих пәнінің мұғалімі, aanyzy86@mail.ru
Құлан ауылы, Т.Рысқұлов ауданы, Жамбыл облысы

Аңдатпа: Ыбырай Алтынсарин көзі тірісінде қазаққа мәшhүр болған талант иесі. Оның ұлылығының сыры ақындығында. Ақындық тұла бойына тұнған, өз заманының жаршысы, халық жалауын желбіреткен туы болды десек артық айтқандығымыз болмас. Қазақ даласына шам болып, жарқырап білім нәрін шаша білген, ең алғашқы рет қараңғы қазақ жеріне білім тұқымын сепкен адам болатын. Ыбырай Алтынсарин қазаққа неге керек екенін жақсы білді. Қараңғы тар қапастың бодауына түскен қазақты құтқарып, жарық жерге жетелей алып шығу Ыбырайға жүктелгендей еді.

Кілт сөздер: мәдени мұра, ақын, өнерпаз, ұстаз.

Аннотация: Ыбырай Алтынсарин – первый педагог казахский степи. Мечтал видет свой народ свободным и образованном.И это сбылось во многом благодаря его титанический работе. Он

талантливый казах, прославившийся еще при жизни. Секрет его величия кроется в его стихах. Без преувеличения можно сказать, что поэт был вестником своего времени, флагом, развевающим знамя народа. Он был человеком, который был маяком в казахских степях, сияющим знанием, и впервые посеял семена знаний в темной казахской земле. Ыбырай Алтынсарин знал, зачем он нужен казахам. Ыбыраю показалось, что его долг - спасти казаха из темной клетки и вывести его к свету.

Ключевые слова: культурное наследие, поэт, артист, педагог**.**

Annotation: Ibrai Altynsarin is a talented Kazakh who became famous during his lifetime. The secret of his greatness lies in his poetry. It is no exaggeration to say that the poet was a messenger of his time, a flag waving the banner of the people. He was a man who was a beacon in the Kazakh steppes, shining with knowledge, and for the first time sowed the seeds of knowledge in the dark Kazakh land. Ibrai Altynsarin knew why the Kazakhs needed him. It seemed to Ibra that his duty was to save the Kazakh from the dark cage and lead him out into the light.

Keywords: cultural heritage, poet, artist, teacher.

Қазақ жерінде қолына қалам алып, ақындығын ұштаған ақын өте көп. Туған жерінен шабытына шабыт қосып, аузына дүйім елді қарата білген ақынның бұлда бір даралығының көрінісі болар. Ақынды ақын деп, тұлғаны тұлға деп танитын халық. Халық таныған тұлға қашанда тұлға болып қалыптасады. Осындай тұлғалар қашанда жарқырай түспек. Сол аты аңызға айналған тұлғалардың бірі де, бірегейі –Ыбырай Алтынсарин. Аты әлемге жайылған, атағы кең тараған тұлғаны білмейтін адам әсіресе қазақ кемде - кем шығар. Ыбырай Алтынсарин көзі тірісінде қазаққа мәшhүр болған талант иесі. Оның ұлылығының сыры ақындығында. Ақындық тұла бойына тұнған, өз заманының жаршысы, халық жалауын желбіреткен туы болды десек артық айтқандығымыз болмас. Қазақ даласына шам болып, жарқырап білім нәрін шаша білген, ең алғашқы рет қараңғы қазақ жеріне білім тұқымын сепкен адам болатын. Ыбырай Алтынсарин қазаққа неге керек екенін жақсы білді. Қараңғы тар қапастың бодауына түскен қазақты құтқарып, жарық жерге жетелей алып шығу Ыбырайға жүктелгендей еді. Сол жүкті шамасы келгенше алға сүйрей білді. Тар заман, яғни зар заманда қиындық көріп, алдан еш жарық көрінбей, үміті үзілген қазаққа үміт сыйлаған ең алғашқы қазақтың тұлғасы Ыбырай еді. Ол қандай үміт, сәуле деген ой ойымызға бірінші келеді. Ол әрине білім болатын. Білімнің жарығы кеңге жайылып, қараңғы тар қапас жоғалатынын ақын тұлғамыз қазақтың жанына, санасына, миына сіңіре білді. Қазақтың қазақ болып, осы күнге жетуіне Ыбырай барын салды.

Бұл білімнің нәрін себе отырып, ақын өлеңдерінің барлығынан біразын білімге арнады. Білімнің, өнердің адамға қанат бітіріп, биікке самғай түсетініне сене қарады. Соңына шәкірт ерте жүруді өзіне міндет тұтты. Бойында ақындық қасиетімен, ақылдылық қасиеті біте қайнасқан ақын әр-түрлі тақырыптарда қалам сермеді. Қаламының қарышын ұзаққа қарыштады. Қазақ халқы үшін соның ішінде, қазақ балалары үшін Ыбырайдың алатын орны ерекше еді. Балалар, яғни ұрпаққа жасаған жақсылығы ұшан-теңіз. Ең алғаш рет қазақ даласына мектеп аша отырып, сол оқуға қажетті оқулықты жазып шығарған да Ыбырай болатын. Ұстаздық-ағартушылық қызметіне қоса, басқада қазаққа керекті қызмет тізімін ұстаған Ыбырай алға қарай ілгерлей берген еді. Барлық қызметте жүрсе де, оқу-ағарту қызметін еш тастамай, қайта жандандыра, жаңғырта білген еді.

Ұлы педагог атағына ие бола білген Ыбырай ақындық өнерден, шынайы өмірге ауыса білген десек артық айтқандығымыз болмас. Сол заманның өзекті өртер проблемасын оқу-ағарту ісін өзіне мақсат тұтып, сол мақсат жолына өзін құрбан етті. Ұлы педагог- ғалым сонымен қоса қазақ әдебиетінің негізін қалаушы, тың жаңалықтар әкелуші тұлға. Ақынның адамгершілікке, әдептілікке, патриоттыққа толы көптеген еңбектері жарық көрді. Барлығы тұнып тұрған тарихи қазына іспеттес. Жаңашыл ақын әдебиетке тың тақырыптармен, озық ойлы еңбектер енгізе білді. Қазақ даласының, әсіресе табиғаттың тамаша тылсым сырларын өлеңдеріне арқау ете білді. Қысқаша әңгімелеріне барлық керекті мәселелерді сыйғызды. Қазақтың басына біткен қиыншылық, сол замандағы келеңсіз жағдайларды публицистикалық мақалаларына арқау етті. Оқушыларға арналған көптеген оқулықтарды қазақ тілінде аударып, сол оқулықпен қазақ балаларын оқытты. Осылай қазақтың халық- ағарту ісіне өз үлесін қоса білді. Қазаққа білім нәрін сусындатушы, білімге өз үлесін қосушы деген тамаша өшпес атпен ене берді. Қай шығармаларын алып қарасақ та, арманшыл болашаққа бағдар жасай білген тұлға бейнесін көреміз. Ыбырай өзге ақыннан несі өзгеше деп, ой толғайтын болсақ әрине жаңашыл жазбаларымен өзгеше дер едік. Ескі ақындар шығарған еңбектерінің ескіл жолын жаңа жолға алып келген жаңашыл ақын. 60-70жылдарына жазушылық қызметімен, оқу-ағарту ісін бір арнаға тоғыстырып, халыққа паш ете білген дара тұлға еді. Қандайда бір еңбегін ала қалсақ үлкен құбылысқа арналған.

Ыбырай қазақ поэзиясында ойып орын алған тұлға. Ыбырай қазақ әдебиетіндегі және тарихтағы ұлы тұлға, ерекше еңбегімен, таңдаулы туындыларымен жәнеде дүние жүзі еңбектерімен поэзияның майын ішкен талант иесі. Сан ғасырлық бай поэзиясы, ел қамын жоқтаған халықтың жоқтаушы жаршысы ақындары бар қазақ ешқашанда жұртта қалмас. Ұлы тұлғаны заман туғызды. Ыбырай халықтың мүддесін, тілек- талаптарын өмір шындығын арқау етті. Қоғам өміріндегі аса маңызды мәселелерді терең толғап, заман қамын, ел зарын шебер бейнелей білген тұлға. Әр ақын әр қырынан таныла біледі. Әр қырымен әдебиеттен орын алары хақ, ақиқат. Ыбырай-қазақтың оқу ағарту ісінің негізін қалаушы ақын, оқу-ағарту ісінің үздігі. Ыбырайды оқу-ағарту ісінің үздігі дей отырып, білімнің беделін көтере отырып, көп адамның көкірегіне білімді ұялата білген тарихи тұлға ретінде көре аламыз. Сан ғасырылық саралы да, даналы жолды жалғастыра білу үлкен нәтижелі іс екенін айтпаса да түсінікті. Сол осындай халыққа пайдасы бар, еліне елеулі еңбегін сіңіре білген тұлғаны таныта да, бағалай да білетін халық. Халықтың ілтипатына бөленіп, халықтың таңдауымен талғамына іліге білген тұлғаларды білеміз.

Сол тұлғалардың танымал да, таланттысы да әрине Ыбырай Алтынсарин. Ыбырайдың жалғыз оқу- ағарту ісіне көңіл бөлмей жан- жақты қамти білгенінің куәсі мына біз халық. Өз заманының ойшылы да, озығы Ыбырайды сол заманның танымаған пендесі болмады. Жалғыз қазақ поэзисына ғана араласа қоймай, өзге ұлт өкілдерінің еңбектеріне де орала білді. Сол уақытта қазақ деген елдің білімге еш таласы болмаған еді. Тек орыс балаларына арналған мектеп, оқулық легі ғана болды. Келешек ұрпақ қамына аса ыждаhаттылықпен қарай отырып, қазақ баласы оқу үшін оқулықтың жоқтың қасы екенін білді. Сол қол жетпес жоқшылықтың жолынан шығудың жолын іздеді. Әрине ол үшін сол жолдың торабын аша түсу үшін білімді болу керек екенін ақын сезді. Осы жолда белді буып әрекет ету қамына кірісуді білді. Еңбегі еленіп, арманының орындалғанының, туындыларының тарихтан ойып орын алғанының куәсі бола білдік. Ғасырдан ғасырға, ұрпақтан- ұрпаққа аты жаңғырып жете беретініне кәміл сенеміз. Тәуелсіз елімізде, білім ошағы, мектептің алдында оқушылардың әнұран шырқауы Ыбырай атамыздың арманының орындалуы деп білеміз. Көкте қыран самғаса, жерде күлген балалардың даусы естілсе барлығы тұлғамыздың аты тасқа жазылғанының белгісі. Біздің азаматтық борышымыздың үлкен белгісі қазіргі жас келер ұрпаққа, оқушыларымызға Ыбырай Алтынсариннің атын, барлық еңбектерін жеткізудеміз. Осы әңгімелердің оқушыларға берер тәлім- тәрбиесі мол. Бұл әңгімелер ұрпақтан-ұрпаққа сабақтасып жалғасуда. Себебі біз сол тұлғаны әрдайым жеткізіп әңгімелеудеміз.

Шығармаларының мәнді де, мағыналы тұстары өте көп. Зерттеп, әр-бір бөліміне зер салсақ, зерделі тұстары құлағымызда ызыңдап тұрады. Сөзінде, әріпінде сөздік қасиеті жетіп артылады.

«Қазақ деген- жасанды мінезі жоқ, қарапайым халық, бірақ сол қарапайымдылығының өзінде оның, көп жақсылығы жатыр», қазақтың аңқау, арамдығы жоқ, мінезі жайсаң деп жазды Ыбырай Алтынсарин.

Осындай бойында тектілігімен асылдығының кілті қарпайымдылығында екенін жан-жағына таныстыра, ұқтыра білді.

Ыбырай өлеңдері кең мағыналы мәнге ие. Тақырыбы толық ашылған. Құрылымдық жағынан жатық. Солардың бірі де, бірегейі «Өнер, білім бар жұрттар» өлеңі. Бұл өлеңге білім, арман, мақсат, болжау барлығы тоғысып сыйып түскендей. Ақын өлеңі арқылы болашақты болжай білген. Сол бір тар заманның көрінісімен қазіргі біз өмір сүріп заманды салыстырып кеткендей. Оның дәлелін өлең жолдарын зерттеп, жеке-жеке тоқтала кетсек.

Өнер, білім бар жұрттар
Тастан сарай салғызды
Айшылық алыс жерлерден
Көзіңді-ашып жұмғанша

Жылдам хабар алғызды дей отырып, ақын өнер, білімнің бар кезінде барлық нәрсеге қол жеткізуге болатынын айтқан. Тастан сарай салғызды деп, қазіргі көрсең көз тоятын, зәулім-зәулім небір ғажайып архитектурамен салынған үйлердің болатынын болжап айта кеткен.

Сондай-ақ, алыстан хабар алу үшін ат- арбамен айшылық алыс жерлерге айлап, жылдап жүрмей, тез хабар келетініне назар сала аламыз. Керек хабарыңды, аман-саулықты, жаңалықтарды біз ақпараттық құралдардан білеміз. Мысалы телефон, мобильді телефон, хат, газет-журналдар тағы басқа ақпараттық құралдар көзі. Ақынның болжамының шынайы болғанының пайдасын, қызығын біз көріп жатырмыз.

Аты жоқ құр арбаны
Мың шақырым жерлерге,
Күн жарымда барғызды.

Деген өлең жолдарына талдау жасай отырсақ, аты жоқ арба не екенін ойланбай –ақ байқауымызға болады.Сол заманның көлігі түйе, яғни төрт-түлікті мініп жүретін қарапайым қазаққа білім, өнер болса, барлығы болатынын өлеңі арқылы түсіндіре отырған. Бұл дегеніміз қазіргі поезд, жеңіл автокөліктер, транспорттар түрлері.

Адамды құстай ұшырды,
Мал істейтін жұмысты
От пен суға түсірді
Отынсыз тамақ пісірді.

Бұл жолдарды саралай отырып, адамды құстай ұшырғанын, деп сол уақытта әуе қатынасы болмағаны барлық адамға аян екенін айта отырып, болашақта яғни біздің заманда әуе қатынас көліктерінің болатынын анық айта түскен. Ұшы қиыры жоқ кең аспанға армандап қана қарай алған, құстай қанатының болғанын армандап қана білген қазақ арманын орындай білген сиқыршыма деп те ойланасың. Бұл өлең жолдарынан мен әуе көліктерін, су жолы көліктерін және де қазіргі түрлі пеш толқындарын көре аламыз.

Ақын халқына көп еңбегін сіңірсе де, қарапайымдылығының куәсі боламыз. Өзінен де оза туатын ұрпақ туатынына сене түскендей. Қазіргі дамыған заманды болжау көріпкел қолынанда келмес болар. Өлең жолдарымен кеңінен талдай, таныса отырып көп нәрсеге қанық болғандаймын. Өлеңнің сол уақытта үлкен мағына бергенін біле аламыз. Бұл айтылған болжамдардың айтуына , орындалуына ең бірінші әсер ететін–өнер, білім. Осы екеуі адам бойында тоғыса білсе барлық қалаулы арман тілектер жүзеге асатыны анық, ақиқат еді. Өнер, білімге итермелей түседі. Өлеңнің идеясын толығымен аша білген. Мағынасы құрылымдық жағынан жатық, түсіне білген адамға тұшымы бар дүние.Біз балаларға осындай шығармаларын оқыта отырып барлық дүниелерінен рухани қасиеттер, патриоттық көзқарас, танымдық ой, шебер ұйқас өріле түскеннің куәсі боламыз.

Қорыта айтқанда, ең алғашқы проза жанрының негізін қалаушы, өмір шындығын өлеңмен көрсетуші, балалар әдебиетінің іргетасын бекітуші, жүйелі сөздің жілігін шағып, майын ішуші әбден айтуымызға болады. Барлық шығармалары өзекті мәселені қозғай түсіп, қорытындылай білген. Қай тақырыптада таласқа түсе білетін туындылары жетіп артылады. Оқу-ағарту ісіде бір орында тоқтап қалмады. Туындылары еш өлмей, өлеңшіл өмірі өлмес бейнеге айналғандай.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Алтынсарин Ы. «Избранные произведения». - Академия наук КазССР, 1957.
2. Алтынсарин Ы. «Даланың оятқан қоңырау иесі». - Қостанай, 2001.
3. Алтынсарин Ы. «Даланың алып қоңырауы». - Қостанай, 1991.
4. Дербісалин Э. «Ы. Алтынсарин-өмірі мен қызметі туралы». - 1965.
5. Алтынсарин Ы. «Избранные произведения». - Академия наук КазССР, 1957.
6. Алтынсарин Ы. «Даланың оятқан қоңырау иесі». - Қостанай, 2001.
7. Алтынсарин Ы. «Даланың алып қоңырауы». - Қостанай, 1991
8. Ақылжанов М. Қазақ ағартушыларының қоғамдық саяси көзқарастарының қалыптасуы. - Алматы, 1975.
9. Дербісәлин Ә. Әдебиет туралы толғаныстар.- Алматы, Ғылым, 1990.
10. Жарықбаев Қ. Қазақ ағартушылары жастарды тәрбиелеу туралы. - Алматы, 1965.

ӘОЖ 37.013

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ҚАШЫҚТАН БІЛІМ БЕРУ ЖАҒДАЙЫНДА БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТЕРДІҢ ЦИФРЛЫҚ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ БОЙЫНША ЖҮРГІЗІЛГЕН ТӘЖІРИБЕЛІК –ЭКСПЕРИМЕНТТІК ЖҰМЫСТАР

К.Д.Бузаубакова
М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті
п.ғ.д., профессор, «Педагогика» кафедрасының меңгерушісі, klara_1101@mail.ru

П.А.Кудабаева
PhD доктор
М.Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті
Тараз қ. Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Мақалада әлемдік деңгейде бәсекеге қабілетті мұғалімдерді даярлауда қашықтықтан білім беруде инновациялық тәжірибелерді зерделеу, пайдалану, зерттеу және ілгерілету жолдары қарастырылады.

Сондай-ақ Дулати университетінде бәсекеге қабілетті оқытушыларды даярлау кезінде қашықтықтан білім берудің инновациялық тәжірибелерін зерттеу, пайдалану, зерттеу және ілгерілету туралы есеп берілген.

Зерттеу AP09259497 «Жаңа жағдайдағы Қазақстанда педагогикалық білім беру жүйесін жетілдіру: Қазақстан Республикасында қашықтықтан оқытуда болашақ педагогтердің цифрлы құзыреттіліктерін қалыптастырудың технологиялық-әдістемелік аспектілері» атты гранттық жобасы аясында Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі тарапынан қаржыландырылды.

Кілтті сөздер: құзыреттілік, цифрлы құзыреттілік, білім беруді цифрландыру, смарт педагог, ақпараттық-коммуникативтік технологиялар.

Аннотация: В статье рассматриваются пути изучения, использования, изучения и продвижения инновационных практик в дистанционном образовании при подготовке конкурентоспособных учителей на мировом уровне.

В университете Дулати также представлен отчет об исследованиях, использовании, исследованиях и продвижении инновационных практик дистанционного образования при подготовке конкурентоспособных преподавателей.

Исследование AP09259497 в рамках грантового проекта «Совершенствование системы педагогического образования в новой реальности Казахстана: технолого-методические аспекты формирования цифровых компетенций будущих педагогов при дистанционном обучении РК» финансируется Министерством Образования и Науки РК.

Ключевые слова: компетентность, цифровая компетентность, цифровизация образования, смарт педагог, информационно-коммуникативные технологии.

Abstract: The article discusses ways to study, use, research and promote innovative practices in distance education in the training of competitive teachers at the world level.

Also, the article presents the report on the study, use, research and promotion of innovative practices of distance education in the training of competitive teachers in Dulati University.

The research within the framework of the grant project AP09259497 "Improving the system of pedagogical education in the new reality of Kazakhstan: technological and methodological aspects of the formation of digital competencies of future teachers in distance learning of the Republic of Kazakhstan" is funded by the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan.

Key words: competence, digital competence, digitalization of education, smart teacher, information and communication technologies.

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі тарапынан қаржыландырылатын AP09259497 «Жаңа жағдайдағы Қазақстанда педагогикалық білім беру жүйесін жетілдіру: Қазақстан Республикасында қашықтықтан оқытуда болашақ педагогтердің цифрлы құзыреттіліктерін қалыптастырудың технологиялық-әдістемелік аспектілері» атты гранттық жобасы аясында Дулати университетінде бірқатар жұмыстар атқарылуда.

Жаңа жағдайдағы Қазақстанда жаһандық бәсекеге қабілетті педагогикалық кадрларды дайындауда қашықтықтан білім берудегі инновациялық іс-тәжірибені үйрену, пайдалану, зерттеу, насихаттау мақсатында «Менің алғашқы онлайн сабағым» Халықаралық байқауы ұйымдастырылды.

Халықаралық байқауға республикаға танымал ғалымдар, болашақ педагогтер, білім беру ұйымдарының әдіскерлері және Ресейдің Шадринск мемлекеттік педагогикалық университетінің ғалымдары мен болашақ педагогтері қатысты.

Халықаралық онлайн байқаудың мақсаты – педагогикалық білім беру бағдарламалары білім алушыларының цифрлық құзыреттілігін дамыту, болашақ педагогтердің шығармашылық белсенділігін ынталандыру, білім беру қызметінің сапасын арттыру және білім беру процесін ғылыми-әдістемелік қамтамасыз етуді жетілдіру [1].

«Менің алғашқы онлайн сабағым» Халықаралық онлайн байқауы болашақ педагогтердің шығармашылық және кәсіби әлеуетін жандандыру; қазіргі заманғы инновациялық білім беру технологияларын оқу-тәрбие процесінің практикасына енгізу; болашақ педагогтердің кәсіби шеберлігін арттыру; болашақ педагогтердің әлеуметтік және кәсіби имиджін қалыптастыру және т.б. міндеттерді шеше алды.

Халықаралық вебинарға қашықтан қосылған Ресейдің Шадринск мемлекеттік педагогикалық университетінің «Бастауыш білім берудің теориясы мен әдістемесі» кафедрасының доценті, п.ғ.к. Н.М.Жданова онлайн байқау Дулати университеті мен Шадринск мемлекеттік педагогикалық университетінің болашақ педагогтердің цифрлы ұзыреттіліктерін қалыптастыру бойынша жүргізіліп жатқан коллаборациялық зерттеулерінің нәтижесі екендігін тебіренте жеткізді.

Болашақ педагогтердің онлан-сабақтары 5 критерий бойынша бағаланды: оқу материалының мазмұнының дидактикалық талаптарға сәйкестігі; болашақ педагогтің пәндік және технологиялық құзыреттіліктерді меңгеруі және жалпы эрудициясы; сөйлеу мәдениеті мен оқушылармен оңтайлы қарым-қатынас жасау стилі; болашақ педагогтің жалпы мәдениеті; бейнесабақтың сапасы, сюжеттік желіні құру логикасы, таңдалған фрагменттердің оңтайлылығы, мазмұны мен ақпараттылығы; бейнесабаққа қоса берілетін материалдардың сапасы; ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолданудың тиімділігі; бейнесабақты жазу мен монтаждаудың техникалық деңгейі [2].

Байқауға қатысқан болашақ педагогтер өз сабақтарында Zoom, Microsoft Teams, Google Meet, Google Classroom, Padlet, Clideo, Quizizz, Wordwall, Crossword Labs, Canva, Survio және т.б. цифрлы білім беру платформаларының мүмкіндіктерін пайдаланған .

Дулати университетінің 6В01501– Математика мұғалімдерін даярлау білім беру бағдарламасы бойынша білім алып жатқан 2 курс студенті Ә.Абулхаир топ жарып, «Smart-педагог – Ол кім? » тақырыбына жасаған онлайн-сабағы 1-орынды иеленді.

Дулати университетінің студенттері А.Байсултанова және А.Тумабаева жүлделі 2-орынды иеленді.

М.Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университетінің студенті Ж.Жайберген, Ресейдің Шадринск мемлекеттік педагогикалық университетінің студенті А.Манакова және Дулати университетінің студенті Н. Серік жүлделі 3-орынды бөлісті (2-кесте).

Кесте 1

«Менің алғашқы онлайн-сабағым» байқауының нәтижесі

№	Қатысушының аты-жөні, ЖОО	Сабақтың әлеуметтік желідегі сілтемесі	Жалпы балл	Орын
1	Абулхаир Ә. Ж., Дулати университеті	https://youtu.be/qWnffOc_nSI	117	I
2	Байсултанова А.В. Дулати университеті	https://youtu.be/ WmdSvqln1I8	115	II
3	Тумабаева А.Б., Дулати университеті	https://youtu.be/--Qv00FUqrM	114	II
4	Серік Н.Л., Дулати университеті	https://youtu.be/kiL4BJwQeUw	110	III
5	Жайберген Ж..Ә., М.Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	https://youtu.be/0xFGAiMrvm0	110	III

6	Манакова А.В., Шадринск мемлекеттік педагогикалық университеті, Ресей	https://youtu.be/d7S4A5-aBjc	110	III
7	Сарыпбек Қ.М., Дулати университеті	https://youtu.be/ECJVhC5pa3w Дулати университеті	109	Көрермендер көзайы

Халықаралық онлайн байқау болашақ педагогтерге оқыту технологияларын цифрлы білім беру тұрғысынан жетілдірілген түрлерін меңгертуді көздей отырып, оқу материалының цифрлық контенттерінің жаңа формаларын тиімді қолдануға бағыт-бағдар сілтеді [3].

Әлеуметтік желіде электронды дауыс беру нәтижесінде ең жоғары балл жинаған Дулати университетінің студенті Қ.Сарыпбек көрермендер көзайымы атанды (18-сурет).

«Менің алғашқы онлайн-сабағым» байқауының толық нұсқасымен төмендегі сілтемен кіріп, танысыға болады : https://youtu.be/z2CxM-gApeI.

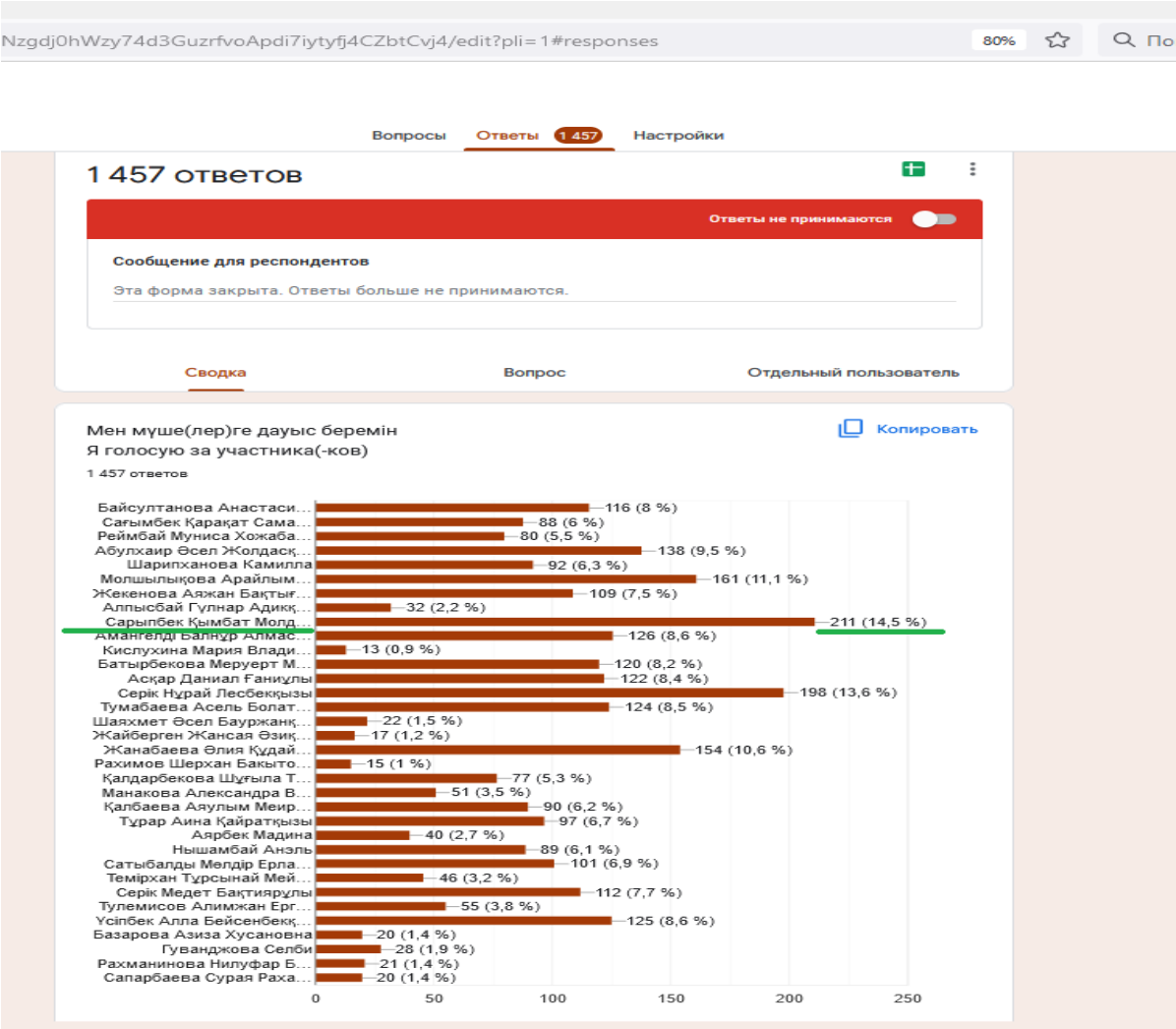

Сурет 18. «Менің алғашқы онлайн-сабағым» байқауының
әлеуметтік желідегі электронды дауыс беру нәтижесі

3 ғылыми туындыға Авторлық құқық обьектісіне құқықтарды мемлекеттік тіркеу туралы куәлік алынды (3-кесте; В,Б,Г -қосымшалар).

Жоба мүшесі, 7М01104-Педагогикалық өлшемдер білім беру бағдарламасы бойынша білім алып жатқан магистрант Ж.Жақып «Қазақстан Республикасында болашақ педагогтердің цифрлы-креативті құзіреттіліктерін қалыптастырудың технологиялық және әдістемелік аспектілері» магистрлік диссертациясын сәтті қорғады.

Ғ-**қосымшада жүргізілген** ғылыми-зерттеу жұмысының нәтижесін білім беру ұйымдарының оқу процесіне ендіру актілері **берілді.**
Д-қосымшада жарық көрген ғылыми еңбектердің тізімі берілді.

Кесте 3

Авторлық құқық обьектісіне құқықтарды мемлекеттік тіркеу туралы куәлік алынған ғылыми өнімдер

№	Ғылыми өнімнің атауы	Автор	Өнім түрі	Құжат
1	«Педагогика» электронды оқулық	Бузаубакова К.Д.	ЭЕМ-ге арналған бағдарлама	Авторлық меншік куәлігі № 23213; 1 ақпан, 2022 ж.
2	www.smart-pedagog.kz педагогикалық білім беру	Бузаубакова К.Д.	ЭЕМ-ге арналған бағдарлама	Авторлық меншік куәлігі № 235 88; 14 ақпан, 2022 ж.
3	Цифрлы педагогика	Бузаубакова К.Д., Амирова А.С., Маковецкая А.А.	Ғылыми туынды	Авторлық меншік куәлігі №26090; 3 мамаыр, 2022 ж.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Бузаубакова К.Д., Амирова А.С., Маковецкая А.А. Цифрлы педагогика: Оқулық /К.Д.Бузаубакова, Амирова А.С., Маковецкая А.А. –Тараз: «ИП «Бейсенбекова А.Ж.», 2022. - 314 б.
2. Бузаубакова К.Д., Жақып Ж.Ш. Болашақ педагогтердің цифрлы-креативті құзыреттіліктерін қалыптастыруда ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолданудың тиімділігі //«Педагогикалық білім беру – ел өркендеуі мен тұрақтылығының негізі: жаңа мүмкіндіктер және заманауи трендтер» атты Дулати халықаралық педагогикалық оқулар жинағы. I том. - Тараз: TarSU2022. -33-35 б.
3. Бузаубакова К.Д., Жақып Ж.Ш. Жоғары оқу орындарында ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдану //«Педагогикалық білім беру – ел өркендеуі мен тұрақтылығының негізі: жаңа мүмкіндіктер және заманауи трендтер» атты Дулати халықаралық педагогикалық оқулар жинағы. I том. -Тараз: TarSU, 2022. -25-28 б.

ӘОЖ 371:351.851

ЦИФРЛЫ ҚОҒАМ: ЦИФРЛЫ ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ ЖӘНЕ МҰҒАЛІМ ТҰЛҒАСЫ

К.А.Берметова
Бәйтелі бастауыш мектебі, kamila.bermetova@mail.ru
Т.Рысқұлов ауданы, Жамбыл облысы

Аңдатпа: Педагогтердің алдына қойылып отырған басты міндеттемелердің бірі – оқыту технологияларын үнемі жетілдіру. Сол себепті бұл мақалада мектептегі оқу-тәрбие үдерісінде цифрлы оқыту технологияларды жүзеге асырудың тиімділігін жан-жақты қарастырамыз. Аталмыш технологияларды пайдалану арқылы қандай нәтижеге қол жеткізенімізді талдаймыз. Сондай-ақ, цифрлы технологияның жеке тұлғаны жан-жақты дамытудағы маңызын анықтаймыз.

Кілт сөздер:цифрлы технология, білім беру, әдіс-тәсіл, электрондық оқулық, оқушы.

Аннотация. Одной из основных обязанностей учителей является постоянное совершенствование технологий обучения. Поэтому в данной статье мы комплексно рассмотрим эффективность внедрения цифровых технологий обучения в образовательный процесс в школе. Мы проанализируем, каких результатов мы можем добиться, используя эти технологии. Также определим значение цифровых технологий во всестороннем развитии личности.

Ключевые слова: цифровая технология, образование, метод, электронный учебник, учащийся.

Annotation. One of the main obligations of teachers is to constantly improve teaching technologies. Therefore, in this article, we will comprehensively consider the effectiveness of the implementation of digital learning technologies in the educational process at school. We will analyze what results we can achieve by using these technologies. We will also determine the importance of digital technology in comprehensive development of an individual.

Keywords: digital technology, education, method, electronic textbook, student.

Цифрлы технологияның біздің өмірімізге етене араласып кеткені сонша, бүгінде бұл технология қоғамдық салалардың сан алуан бағытында қолданылып жүр. Қазіргі таңдағы білім мен ғылымның дамуы түрлі қоғамдық өзгерістердің туындауына әкеліп жатыр. Соның ішінде білім беру саласында осы бағытта түрлі шаралар жасалуда.

Бүгінгі күні цифрлы оқыту технологияларын қолдану аса маңызды болып саналып жүр. Бұл үшін еліміздің білім беру саласында бірқатар реформалар жүргізіліп, сабақты оқушылар үшін аса қызықты әрі пайдалы өткізу жолдары қарастырылып, өз кезегінде нәтижесін де беріп жүр.

Адамға білім беру процесі ең алғаш бастауыш сыныптарда берілетіні белгілі. Жалпы бастауыш сынып баланың білім мен тәрбиені бойына барынша жинап, тұлғалық дамуына ерекше жағдай жасайтын кезең. Алғашқы білімнің іргетасы қаланатын тұстардың түйісетін уақыты да бастауыш сынып болмақ. Міне, бүгінгі цифрлы оқыту жүйесінде бастауыш сыныптағы оқыту процесін дамыту арқылы елдің өркендеу мәселесін көздейді.

Бір кездері дамытушы ойыншықтар мен проекциялық аппараттарды инновациялық технология ретінде қолданған мен үшін ақпараттық технологияларды меңгеріп, пайдаланудың пайдасы зор болды. Бірінші кезекте өзімнің материалдық базамды толықтырдым, екінші кезекте уақыт үнемдей алдым. Ақпараттық технологиялар дамыған сайын, білім беру жүйесіне де түрлі өзгерістер енуде. Жалпы, педагогика цифрлы оқыту технологияларымен тығыз байланысты. Олардың дамуына орай, педагогикалық орта мен әдіс-тәсілдер де өзгереді. Бүгінде цифрлы технологиялардың алуантүрлілігі білім алудың сапасын көтеріп қана қоймай, білім алудың жаңа тәсілдерін құруға да мүмкіндік беріп отыр. Және де ұстаз пен оқушының арасындағы қарым-қатынастардың жаңаша түрін қалыптастыра бастады.

Түрлі технологиялар көп-ақ, дейтұрғанмен олардың арасынан қажеттілігін ғана таңдап, сабақтың әр кезеңінде тиімді қолдану – менің басты талаптарымның бірі. Мәселе, технологияларды кеңінен пайдалану емес, мәселе – тұлғаны нәтижеге бағыттай білім беруде. Сол себепті де сабақ барысында барысында көрнекілік әдістер мен техникалық құралдарды қолданамын.

Жалпы, сабақ барысында жаңа технологияларды, техникалық құралдарды жан-жақты қолдану, сабаққа керекті материалды ақпараттық кеңістіктен іздеу, мұғалімнің жұмысын жеңілдетіп, оның уақытын үнемдейді. Сондай-ақ, жаңа ақпараттар легі көбейіп оқушылардың қызығушылығын оятуға мүмкіндік береді. Мәселен, сабақ барысында қолданатын электрондық оқулықтардың артықшылықтарын айтып өтейін. Аталмыш оқулықты пайдалану барысында оқушы бұрын алған білімін кеңейтіп, өз бетімен шығармашылық тапсырмалар орындайды.

Цифрлық технологиялардың жедел дамуы салдарынан бүгінде ақпараттар ағымы өте көп. Тіпті, санынан адам жаңылады. Осыған байланысты педагогтерге артылар жүкте артты. Мәселен, педагог – ақпараттық мәдениеті жоғары, кез-келген технологияларды меңгерген болуы шарт. Бұл мәселеге мен де бей-жай қарамаймын. Өз тәжірибемде мультимедиялық технологияларды көбірек қолданып, оқушыларға ғаламтордан тақырыптық бейнекөріністер көрсетемін. Компьютерлік техниканың мүмкіндіктерін толық пайдаланып, оқушыларға талдау жұмыстарын жасатамын. Олардың терең де тиянақты білім алуларын қамтамасыз етемін. Графикалық материалдар мен презентациялық слайдттар жасау арқылы, оқушылардың сабаққа деген қызығушылығын оятып, танымдық және есте сақтауын қалыптастыруға әрекет етемін. Оларға сұрақ қоя отырып, өздерінің көргендерінен ой-пікірлерін сұрауды да ұмытпаймын. Бұл арқылы жасөспірімдердің өз пікірлерін еркін жеткізе білуіне, бірін-бірін тыңдай білуге ұмтылады.

Ал, компьютерлік сабақтарда көбіне компьютерлік бағдарламалар мен электрондық ресурстарды пайдалануға мүмкіндік беремін. Себебі, бұл әдіс арқылы оқушылар кез-келген тақырыпты еркін меңгеріп, пәнге деген қызығушылығы артады, ой-танымы кеңейеді, өз бетінше шығармашылықпен, ізденімпаздықпен жұмыс жасайды. Жалпылама пәндерде компьютерлік тестілеуді қолданудың өте көп көмегі тиеді. Бұл – оқушылардың интеллектуалдық танымын, логикалық ойлауын дамытуға ықпал етеді.

Сабақтарымда әр тақырып сайын оқушылармен түрлі шығармашылық жұмыстарды шеберлігіме қарай ұйымдастырып, түрлендіріп, өткіземін. Және де жаңа сабақты түсіндіру барысында сабақтың мазмұнын дайын күйінде бермеймін. Оқушылардың өздігінен танып-білу дағдыларын қалыптастырып, жаңа тақырып бойынша анықтама, ережелерді өздері құрастырып тұжырымдай білуіне үшін логикалық, талдамалық сұрақтар қоямын.

Негізінен, білім беруде цифрлық технологияларды қолданған да сабақ барысы ерекше форматта өтеді. Себебі, аталмыш құралдардың өзіне тән формальды колориті мен танымы болғандықтан, сабақ беру методикасы қызығырақ болады. Бұндай танымда өскен балалар белгілі бір қабілетті игеріп, соған жетік болады. Міне, осы тұрғыдан алып қарағанда жоғарыда атап өткен жүйелі-әрекеттік тәсілдің тигізер пайдасы зор.

Мектеп қабырғасында оқушыларды оқыту процесінде ең алдымен жүйелі-әрекеттік әдісі басты назарға алынуы керек. Өйткені, қазіргі таңдағы оқулықтар мен оқу құралдары жүйелі-әрекеттік әдісі бойынша жазылған. Сондықтан, әрбір мұғалім аталмыш технологиядағы негізгі функцияларды өзінің сабағында жетік қолданып, оны бүгінгі күннің талабына сай икемдеп, жаңа форматты оқыту процесінің үлгісін қалыптастырғаны абзал. Жүйелі-әрекеттік әдіс бүгінгі күні өте кең ауқымда қолданылып келе жатыр. Оқушылардың сабаққа деген ынтасы мен ықыласын арттыру мақсатында қолданылып жүрген бұл технологияның беріп жатқан нәтижесі де өте үлкен.

Оқушыны жеке тұлға ретінде қалыптастыруда және ақыл-ой зердесін дамытуда аталмыш технологияның мәні зор. Мәселен, оқушының еңбек етуге деген ұйымшылдық қабілетін оятуға ынталандырады, өзін-өзі басқару, бақылау, байқампаздыққа, ақыл-ой іскерлігінің белсенділігін дамытады. Сондықтан, цифрлы технология үрдісін әр ұстаз жүйелі пайдалана білсе, ертеңгі қоғам иелерінің білімді, білікті, ынталы болары сөзсіз.

Қорыта келе, әрбір сабақ - мұғалімнің шығармашылық жұмысы. Сондықтан да әр сабақты оқушының есінде қалатындай етіп түрлендіріп отырған жөн. Ғылым мен техниканың дамыған заманында оқушылардың білім деңгейін тереңдету, ғылыми тұрғыда дамыту, өз бетімен жұмыс істеуге дағдыландыру, ойлау қабілетін дамыту, сөйлеу шеберліктерін арттыру, өз беттерімен ізденушіліктерін, ақпараттық құралдарды іздестіру және оны пайдалана білу мақсатында цифрлы технология әдістерін тиімді пайдалану – ұстаз шеберлігінің белгісі.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Жабелова Т.Е Еуразиялық кеңістікте ұлттық білім беру жүйелерінің дамуы мәселелері // Саясат-Policy.- 2011.- №8. б.12-13
2. С.Жолдасбеков, С. Мәжитов Қазақстан тарихы Оқулық. - 2006.
3. Рахитов А. И. Философия компьютерной революций. - 1991.
4. Бөрібаев Б. Жаңа ақпараттық технологиялар. – 2003.
5. Істеміров И. Қазіргі педагогикалық технологиялар мен оқыту құралдары. - 2007.

ӘОЖ 378.14

«ПӘНГЕ ДЕГЕН ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҒЫ ТӨМЕН ОҚУШЫЛАРДЫҢ АЙТЫЛЫМ ДАҒДЫЛАРЫН АКТ АРҚЫЛЫ ЖЕТІЛДІРУ»

Д.Б.Баймуратова
Қаратай Тұрысов атындағы №53 мектеп-гимназиясы
тарих магистрі, тарих пәні мұғалімі, dinabai-83@mail.ru
Тараз қ., ҚазақстанРеспубликасы

Аннотация: Мақалада оқушылардың цифрлық сауаттылықтарын арттыру, дұрыс оқуы үшін жылдам үйренуіне ықпал жасау қарастырылған. Мұғалімнің кәсіби дамуына, әріптестермен бірлесіп жұмыс жасауына, басқа да қалалардың ұстаздарымен тәжірибе алмасуына ықпал жасауда. Білім беруде АКТ-ны пайдалану мұғалімнің де, оқушылардың да құзіреттілігін қалыптастырады. Қазіргі заман талабына сай АКТ-ны, электрондық оқулықтарды және Интернет ресурстарды пайдалану оқушының білім беру үрдісінде шығармашылық қабілетін дамытуға мүмкіндік береді.

Кілтті сөздер: интернет, мультимедия, гаджет, бәсекеге қабілетті, презентация.

Аннотация: Статья направлена на повышение цифровой грамотности школьников, на содействие их быстрому обучению правильному чтению. Способствует профессиональному развитию педагога, сотрудничеству с коллегами, обмену опытом с педагогами других городов. Использование ИКТ в образовании формирует компетенции как учителя, так и учащихся. Использование ИКТ, электронных учебников и интернет-ресурсов в соответствии с современными требованиями позволяет развивать творческие способности студента в образовательном процессе.

Ключевые слова: интернет, мультимедиа, гаджет, конкурс, презентация.

Annotation: The article aims to increase the digital literacy of students, to promote their rapid learning in order to read correctly. It contributes to the professional development of the teacher, cooperation with colleagues, exchange of experience with teachers of other cities. The use of ICT in education forms the competence of both the teacher and the students. The use of ICT, electronic textbooks and Internet resources in accordance with modern requirements allows the development of the student's creativity in the educational process.

Key words: internet, multimedia, gadget, competitive, presentation.

Қазіргі таңның балалары азаннан қара түнге дейін қолдарынан гаджет түспейтін болды. Еңбектеген баладан қартайған қария да қолынан ұялы телефондарын тастамай жүретін болды. Егер де заманауи технологияларға білім алушыларымыз құштар болса, неге қолдарындағы смартфондармен жұмыс істетпеске. Қазақстан Республикасының тұңғыш президенті Қазақстан халқына арналған Жолдауында «Цифрлы Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы жайында айрықша атап өткенін айтуға болады.«Цифрлы Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы 2017 жылдың 12 желтоқсанында іске қосылған болатын, содан бері міне он жыл уақыт өтті.

Қазақстан Республикасы тұңғыш президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың «Цифрлы Қазақстанды» ерекше атап өтуінің де өзіндік жөні мен себептері бар. Қазіргі таңда IT саласы дүниежүзі бойынша айрықша сұранысқа ие болып отыр. Бізде IT саласының маманы болмасақта мемлекеттік бағдарламаның кең көлемде жүзеге асуына мектеп деңгейінде өз үлесімді қосуды жөн көрдім.

Содан сабақта өтілген жаңа тақырыптар бойынша, әр түрлі программаларға салып үй тапсырмаларын дайындап келсе екен дедім. Ол үшін тақырып бойынша таныстырылымды Power Point программасында презентация жасауды ұсындым. Бұл программаны қолданып, үй тапсырмасын дайындап келген екі ғана оқушы болды. Бұл оқушылар презентацияларына сүйене отырып, өтілген сабақ бойынша сөйледі, суреттермен көрсете алды және бастысы көмекші құрал ретінде пайдаланып, өз-өздеріне сенімдері мол болды. Мен өз тарапымнан таныстырылым дайындаған білім алушыларға жоғары баллды қойдым. Бұл басқа оқушылар үшін мотивация болды. Жоғары балл алған білім алушылар одан әрі жанданып, келесі сабаққа бұдан да күшті етіп дайындайтындарына уәде беріп кетті. Ал келесі сабақта сыныптың жартысынан көбі презентация дайындаған және де қазіргі INSHOT, VN программаларында видеосабақ дайындап келгендері де болды. Бұл күнгі сабағымыз мен үшін де, бастысы білім алушылар үшін де өте қызықты өтті. Ендігі кезекте мен оқушыларға видеосабақ жасаған кезде өз аудиожазбаларын басып келуді сұрадым. Бұндағы мақсат айтылым дағдыларын АКТ арқылы дамыту болатын. АКТ-ны игеру қазіргі заманда әрбір жеке тұлға үшін қажетті шартқа айналды. АКТ-ның дамуы кезеңінде осы заманға сай білімді шәкірт тәрбиелеу мұғалімнің басты міндеті болып табылады [1].

Мұғалімдердің тәжірибесі көрсеткендей, дәстүрлі емес сабақтарды ұйымдастыру оқушылардың сабаққа деген ынтасын арттырады. Бүгінгі күнде мұғалімдер оқушылардың жемісті және тиімді іс-әрекетін ұйымдастыру үшін белсенді түрде дәстүрлі емес сабақтарды пайдалануда. Дәстүрлі емес сабақ түрлеріне видеосабақтар, интернет сабақ, спектакль-сабақ, саяхат-сабақ және т. б. жатқызуға болады.

Оқушыларға бағыт-бағдар беру үшін әдебиеттер қорымен таныса отырып Ф. Б. Бөрібекова, Н. Ж. Жанатбекованың «Қазіргі заманғы педагогикалық технологиялар» оқулығында«Компьютерлік оқыту технологиясы» бөлімінде компьютерлік технологиялар түрлері мен қызметі және анықтамалары жайында материалдар таптым [1]. Атап айтсам, интерактивті тақта және ACTIVstudio программасы, ACTIVboard тестілеу жүйесі қызметі жайында деректер қорымен таныстым. Аталған интерактивті тақталармен жұмыс істеу мүмкін болмай тұр, оның себебі бұл тақталар мектепте жұмыс істемейді және тарих кабинетінде жоқтығы. Және де Свиридова Марина Юрьевнаның «Создание презентаций в PowerPoint» деп аталатын кітабын ғаламтордан тауып алдым. Бұл оқу құралы алға қарай жылжып жұмыс істеуіме таптырмас құрал болды. Бұл оқулықтың ішінде жаңа слайд құру, өзіндік рәсімдеу, фотоальбом жасау, презентацияны сақтау, бір мезетте бірнеше презентацияны ашу,

көру, слайдтардың көшірмесін бір презентациядан басқа презентацияға түсіру, слайд фонын жасау үшін градиентті қолдану, текстураны қолдана отырып фон жасау, суреттер аннимациясын жасау, гиперсілтеме қою, слайдтарды ауыстырғанда дыбысты әсерді пайдалану, презентацияға фондық музыка қою сияқты жаңа ақпараттармен таныса отырып, презентациялар жасадым, жасағанымды, үйренгенімді оқушыларыма, шікірттеріме де үйреттім.

Бүгінгі таңда мультимедиялық технологиялар ақпараттандырудың перспективті бағыттарының бірі болып табылады. Бағдарламалық-әдістемелік қормен қамтамасыз ету, материалдық-техникалық базаны жақсарту, сонымен қатар педагогикалық кадрлардың міндетті біліктілігін арттыру білім беруде заманауи ақпараттық технологияларды табысты қолданудың болашағы зор. Өзімнің жұмыс жасайтын мектебімде одан ары қарай жетілдіре жұмыс істеу үшін көп кедергілерге тап болып отырған жайым бар [2]. Мысалы, мендегі ең бірінші мәселе тарих кабинетінде интерактивті тақтаны айтпастан бұрын, проектордың жоқтығы продуктивті (өнімді) жұмыс істеуге мүмкіндік бермейді. Бұдан басқа нашар байланыс желілері, үлкен көлемдегі ақпаратпен жұмыс жасау үшін байланыс желілерінсіз жұмыс істеу мүмкін еместігі, проекторға жалғайтын ноутбуктық жоқтығын да айта кеткім келеді. Осы жайында мектеп әкімшілігінен табысты жұмыстарға жету үшін заманауи технологиялардың қажеттігін айтып, келешекте тарих кабинетін қажетті құралдармен, қондырғылармен жабдықтауды сұрандым. Себебі, интернет мұғалімнің ақпаратты табу мен алуда, басқа аймақтағы әріптестермен, тіпті мектепішіндегі әріптестермен қарым-қатынас құралы ретінде таптырмас көмекшіге айналуда.

Мультимедиялық технологияларды пайдалана отырып, аудиториялық сабақтарды ұйымдастыру уақытты үнемдеуге, сол арқылы кез келген оқушыға қолжетімді өте қарапайым құралдарды пайдалану арқылы оқу материалын көрсетуді күшейтуге мүмкіндік береді.

АКТ құралдарымен жұмыс істеу барысында оқушылардың өзінің жеке іс-әрекетін дұрыс жоспарлауға, дұрыс шешім қабылдай алуға үйретеді. Қазіргі білім беру жүйесінің мақсаты – бәсекеге қабілетті маман дайындау. Мектеп – үйрететін орта, оның жүрегі - мұғалім. Ізденімпаз мұғалімнің шығармашылығындағы ерекше тұсы – оның сабақты түрлендіріп, тұлғаның жүрегіне жол таба білуі.

Қорытындылай келе, білім беру саласындағы көп қолданыста жүрген АКТ құралдарын: Интерактивті тақтаны, мультимедиялық дисктерді, интернет кеңістігін, электронды оқулықтарды, сонымен қатар гаджеттерді, смартфондарды, компьютерлерді оқу үрдісінің тиімділігін қамтамасыз ету үшін пайдалануға болады. Білім беруде АКТ-ны пайдалану мұғалімнің де, оқушылардың да құзіреттілігін қалыптастырады. Қазіргі заман талабына сай АКТ-ны, электрондық оқулықтарды және Интернет ресурстарды пайдалану оқушының білім беру үрдісінде шығармашылық қабілетін дамытуға мүмкіндік береді.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Бөрібекова Ф.Б., Жанатбекова Н.Ж. Қазіргі заманғы педагогикалық технологиялар: Оқулық. – Алматы: 2014. – 360 бет., 190-198 б.
2. Свиридова М.Ю. Создание презентаций в Power Point. - Москва: Академия. - 224 с.

ӘОЖ 373.1

БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУДА САБАҚТЫ ЗЕРТТЕУДІҢ РОЛІ

С.Б.Болатова
Берікқара орта мектебі коммуналдық мемлекеттік мекемесі
директордың бағдарлы оқыту ісі жөніндегі орынбасары, тарих пәні мұғалімі
samal_bolatova@bk.ru

Б.Т.Алтынбекова
Берікқара орта мектебі коммуналдық мемлекеттік мекемесі
педагог-ұйымдастырушы, информатика пәні мұғалімі
Байзақ ауданы, Жамбыл облысы

Аңдатпа: Мақалада сабақты зерттеуді ұйымдастыру тәжірибесі қарастырылып, оны қолданудың тиімділігі негізделеді, өйткені сабақты зерттеу мұғалімнің кәсіби дамуына, оны оқытуға және қолдауға бағытталған. Оқыту әдістерін жетілдіріп, әр оқушының білім деңгейін арттыруға мүмкіндік беретін оқуға деген қызығушылығын арттырудың тиімді әдіс-тәсілдері қарастырылған.

Кілтті сөздер: Lesson Study, сабақ жоспарлау, зерттеу сабағы, сабақ жоспарын талқылау

Аннотация: В статье рассматривается практика организации уроковедения и обосновывается эффективность его использования, так как уроковедение направлено на профессиональное развитие учителя, его обучение и поддержку. Приведены эффективные методы совершенствования методов

обучения и повышения интереса к обучению, позволяющие повысить уровень образованности каждого ученика.

Ключевые слова: Lesson Study, планирование урока, урок исследования, обсуждение плана урока

Annotation: The article examines the practice of organizing lesson research and substantiates the effectiveness of its use, during the lesson research is aimed at the professional development of the teacher, his training and support. Effective methods of improving teaching methods and increasing interest in learning, which allow to increase the level of education of each student, are provided.

Key words: Lesson Study, lesson planning, study lesson, lesson plan discussion

Мұғалімдер оқыту мен оқу үдерісінің белгілі бір қырларын жетілдіруге бағытталған арнайы педагогикалық әдіс-тәсілдерді қолдана отырып, оқушылардың оқуына және прогресіне назар аударады. Сабақты зерттеу білім және тәжірибе алмаса отырып, кәсіби қоғамдастық құруға септігін тигізетін мұғалімдердің бірлескен жұмысын зерделеуді көздейді. [4]

Сабақты зерттеу тәсілі оқыту мен оқуды жетілдіру саласында ғана емес, сонымен қатар педагогикалық білімді жетілдіру, оқу бағдарламасы мен оқытуды құрылымдау, мектепті басқару және т.б. салаларда да жүргізілуі мүмкін [3].

Сабақты зерттеу жеке шара ретінде емес, күнделікті жұмыстармен, мәселен, жаңа оқу бағдарламасын енгізу, белгілі бір саладағы оқыту тәжірибесін жетілдіру, ұзақ мерзімді жоспарлаумен бірге ықпалдастырылып жүргізілгенде анағұрлым тиімді болмақ.

Сабақты зерттеу мұғалім тәжірибесі саласындағы білімді жетілдіруге бағытталған, мектепте жүргізілетін іс-әрекеттегі зерттеудің ерекше түрі болып табылады [1]. Бұл тәсіл «сабақ жоспарлау, сабақ жоспарын талқылау, зерттеу сабағын өткізу, сабақтан кейінгі талқылау үдерістерін қамтиды» [2], «оқытумен оқу тәжірибесін жетілдіруді, соның нәтижесінде түпкі мақсат– оқушылардың оқу үлгерімін арттыруды» [5] көздейді. Яғни, Сабақты зерттеу – кәсіби білім алу үдерісі. Сабақты зерттеу тәсілінің тағы бір демократиялық ерекшелігі мынада, мұғалім жинақтаған білімімен педагог қауыммен кеңінен бөлісе алады. Зерттеу топтары сондай-ақ әріптестерімен бірлесіп жаңа тәсілді оқыту жолдарын және оқу бағдарламаларының аспектілерін модельдейді, бұнымен қоса жүргізілген зерттеулер туралы көпшілік талқысын ұйымдастырады. Берікқара орта мектебінде 2022-2023 оқу жылындарына жоспарланған қоғамдық-гуманитарлық пәндері мұғалімдері зерттеу тобы зерттеу жұмысын 2022 жылдың қазан айында, I кезең зерттеу жұмысын басталды. Сабақты зерттеу бойынша ДОІЖО, сарапшы Асқарбаева Г.Қ. топ мүшелерін Пит Дадлидің «Сабақты зерттеу: Нұсқаулық»., және Чичибу Т. «Lesson Study бойынша мұғалімдерге арналған нұсқаулық». /Т. Чичибу, Л.Ду Тоит, А.Тулепова. –Астана: «Назарбаев Зияткерлік мектептері» және «Lesson Study (сабақты зерттеу) бойынша «мұғалімге арналған нұсқаулықпен» таныстырып өтті. Сонымен қатар Берікқара орта мектебінің педагогикалық кеңесімен бекітілген «Сабақты зерттеу» (lesson study) өткізу туралы ережесімен таныстырды. Сынып жетекшісі сынып туралы мінездеме берді, әлеуметтік-педагог сыныптың әлеуметтік жағдайымен таныстырып өтті. Мектеп психологы оқушылардың оқу мотивациясын анықтауда алынған MALS сауалнамасымен таныстырды. Педагог ұйымдастырушы «Оқуға қызығушылықтарын анықтау» сауалнамасы мен «Оқушылардың оқу пәндеріне деген көзқарасы» атты сауалнамасының нәтижесімен таныстырды.

Сыныпқа сабақ беретін мұғалімдер кәсіби сұхбат жүргізе отырып және алынған сауалнамаларды ескере отырып, бірқатар проблемалар анықталды:

- жоғары деңгейдегі сұрақтарды қоя алмауы;
- бастауыш сыныптарда оқып жүргендегіден қарағанда білім сапасының төмендеуі;
- көшбасшылыққа ұмтылмауы.

Топ мүшелері туындаған проблемаларды ескере отырып, зерттеу тақырыбын таңдады.

Зерттеу тақырыбы: «Төңкерілген сабақ арқылы мотивациясы төмен оқушылардың еркін сөйлеу дағдысын қалай дамыта аламыз?» Мақсаты мен күтілетін нәтиже: Таңдалған педагогикалық әдіс-тәсілдердің оқушылардың ішкі уәжін оятуға тиімділігі зерттеледі және оны жақсарту жолдары қарастырылады.

Топтың алғашқы отырысы, жетілдіретін іс-әрекеттерді анықтау.

1. Сынып жетекшісінің бақылау қорытындыларымен және оқу басымдылықтарын анықтау үшін бағалау;

2. Зерттеу сабақтарын жүргізу үшін мұғалімдердің тобын ұйымдастыру. Сабақты зерттеу бойынша нұсқаулықпен жұмыс.
3. Зерттеу тобының мақсатын айқындау және жұмыс жоспарын жасау.

Зерттеу сабақтың міндеті:

- Оқу сабағын қызықты, тартымды және маңызды етуге бағыттау;
- A,B,C оқушылардың не білетінін анықтап, ары қарай триангуляция арқылы оқушылардың салыстыру дағдысын қалыптастыруға дағдыларын дамуына ықпал ету;
- Балалардың өзіндік ойлауы мен түсінігінің кемелдеуіне көмектесу;

Күтілетін нәтиже:

- бала өзін оқушы ретінде тани отырып, өзінің мықты және әлсіз жақтарын сезінеді;
- оқу үдерісінде не ұнайтынын, не ұнамайтынын түсінеді және жеке мақсаттарды белгілеу қабілеті туындайды;
- оқушылар өз ойын анық баяндауға, салыстыра алуға дағдыланады ;
- оқушылардың өзін-өзі бағалауы қалыптасады;
- өзінің және өзгенің пікірін құрметтеуге үйренеді;
- кері байланысты меңгереді.

Зерттеу сабағын бақылаушы -қадағалаушы мұғалімдердің міндеті:

- бақылаушылар бір-бірімен сөйлеспеуі;
- сабақтың қалай басталып, қалай жүргенін және қорытындысында не болғанын түсіну үшін бүкіл сабақ бойы сыныпта болған дұрыс;
- оқушыларға тақтадағы немесе мұғалімнің басқа жерлерге жазған жазбаларын немесе көрнекі материалдарын көруге кедергі келтіруге болмайды;
- оқушылармен қарым-қатынасты барынша азайту керек.

Оқушыға үйретуден немесе оларға көмек көрсетуден аулақ болу керек. Оқушының санасында жүріп жатқан ойлау үдерістерін түсіну мақсатында ғана және басқаларға кедергі келтірместен кейде аздап қарым-қатынас жасауға болады. Зерттеушілер келесі деректер жинақтады:

- қадағаланатын оқушылардың сабаққа араласу белсенділігі;
- мұғалімнің шағын топтармен әрекеттестігі ;
- мұғалімнің қойған сұрақтары;
- оқушының өтіліп жатқан тақырыпқа берген түсініктемесі, әдетте тақырып өтіліп басталғанда және біткен соң сұралады;
- өз ойларын ерікті түрде білдіру үшін қол көтерген A,B,C оқушылар және ұлдар мен қыздардың саны;
- оқушылар басқа сыныптасының пікірі негізінде өз ойын өрбітуі немесе өз пікірін білдіргенде басқа оқушының айтқанына сілтеме жасауы; Қорытынды жасау кезінде оқушының пікірін тыңдау;
- оқушылардың эмоциялары (бет-әлпетінің өзгеруі, дыбыспен білдіруі, дене қимылдары т.б.);
- проблеманы шешу жолдары туралы оқушының бастамалары. Олардың көздері жанып тұрды ма?

Зерттеу сабағы - Lesson Study әдісін қолдану барысында ұстанған негізгі кезеңдер:

I. Сабаққа дейін:

1) lesson Study тобын құру.

2) lesson Study-дің мақсатын және күтілетін нәтижелерді айқындау.

3) таңдалған проблема ауқымында коучинг өткізіп, мәселенің теориялық мазмұнын ашу, мүмкін шешімдерін таңдау.

4) сабақты бірлесе жоспарлау.

II. Сабақ кезінде. Lesson Study сабағын бақылау.

III. Сабақтан кейін.

1) оқушылармен сабақтан кейін «оқушы үнін» жүргізу.

2) сабақты талқылау, сабақ жоспарына өзгерістер енгізу, сабақ жоспарының жақсартылған нұсқасын дайындау.

Екінші зерттеу сабағынан кейінгі бақылаушылар мен сарапшының ұсыныстары:

- Күнделікті сабақтарда жоғары деңгейдегі және ашық сұрақтар дайындау;
- Күнделікті сабақтарда оқушылар ой бөліскенде өмірмен байланыстыру;
- Ашық сұрақ қою дағдыларын күнделікті сабақтарда одан ары дамыту.

Сарапшы, кеңесшінің рефлексиясы

Жалпы lesson studyдың 3 айналымында оқушылардың топтық, жұптық жұмыстарға едәуір үйренгендері байқалды. Бұл сыныпта негізі белсенді оқушы аз, көбісі өз ойларын еркін жеткізе алмайтын. Оқушылар сабаққа деген құштарлықтары артып, ұяңдықтан арылуға тырысқандары білінді. «Миға шабуыл» әдісі арқылы өздері жаңа тақырыпты меңгеруге тырысты. Оқушылар жаппай топта жұмыс жасай алады, бір-бірінің жауабын толықтырып, қолдау көрсете білді, бірақ жеке жұмысқа келгенде көптеген оқушылар жүйелі, түйінді сөйлей алмайтындығы байқалды. Сабақ барысында проблемалық мәселені қоя білді. Жеке, жұптық, топтық жұмыс түрлері барысында оқушылардың қызығушылығы, белсенділігі артты. Оқушының сабақты қабылдау, ойын жеткізу, өзін-өзі бағалай білуге мүмкіншілік туып, оқушылар өз деңгейлерін біліп отырды. Жалпы сабақ барысында көптеген оқушылар өздігінен жұмыс жасады, ойланатын сұрақтарды меңгерді, бір-біріне көмектесті. Бағалау критерийлері арқылы өзін-өзі бағалау мен өзара бағалау жүзеге асты. «Кезбе тілші» әдісі бойынша бақылаудағы А оқушы жоғары деңгейдегі сұрақтар қойды. «Джигсо» әдісінде тапсырмаға араласпай отырған оқушыларды жеке диалогқа тарту керек деп ойлаймын. «Семантикалық карта» әдісі арқылы мұғалім сабақты қорытындылау мақсатында оқушылардың сабаққа деген көзқарасын, рефлексиясын тыңдады. Бақылаушылар тек қана бақылаудағы оқушыны ғана емес басқа оқушыларды да бақылап, оларға әдіс-тәсілдер қалай әсер етіп жатқанын бақылады.

- Әріптестермен бірлесіп жұмыс жасау арқылы арамызда ынтымақтастық орнады;
- өз ойларымызбен бөлісу кезінде жаңадан қаншама нәрсе білетініміз таңғалдырды;
- зерттеуші мұғалімдерде үдеріске деген ішкі уәж бар;
- сабақты жоспарлау кезінде мұғалімдер үздіксіз ізденісте болғандықтан, кәсіби дамуына, қоржындарының молаюына ықпал болды;
- сабақты бірлесіп жоспарлау арқылы-мұғалімдердің жоспарлау біліктілігі артты;
- оқушының оқуына баса назар аударылды;
- бақылау, салыстыру, ой қорытындылау арқылы мұғалімдер сын тұрғысынан ойлаудың жоғары деңгейіне жетті.

Демек, мектеп мұғалімдері өздерінің оқыту сапасын үздіксіз арттырып отырғандықтан оқушылардың да оқу сапасы көтерілетіні заңды құбылыс. Мектебімізде оқыту мен оқу тәжірибесіне Lesson Study әдісін енгізу сәтті жүзеге асырылуда. Балалар сабаққа қуана келеді. Сыныптың білім сапасында жоғары ілгерілеушілік байқалды, былтырғы оқу жылының соңында 63% білім сапасын көрсетсе, бірінші тоқсан қорытындысы бойынша 68% білім сапасын көрсетіп тұр. Мұғалімдер мен оқушылардың іс-әрекетіне бағытталған мақсаттар зерттелетін сыныптағы мәліметтерді талдау және жинақтау негізінде өз нәтижесін көрсетіп, проблемалық тақырыпты шешуге ықпал етті.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Дадли П. Сабақты зерттеу: Нұсқаулық.- 2011.
2. Чичибу Т. Lesson Study бойынша мұғалімдерге арналған нұсқаулық. /Т. Чичибу, Л.Ду Тоит, А.Тулепова. –Астана: «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы, 2013.
3. Lesson Study (сабақты зерттеу) бойынша мұғалімге арналған нұсқаулық. - 2013
4. Курамото Т. Сабақты зерттеу қорытындылары және куррикулумды басқару: Жапония тәжірибесі Тетсуо Курамото. «ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ДИАЛОГ» АҚПАРАТТЫҚ ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛЫ 4(10). «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы, 2014.
5. Ғабдоллақызы Б. «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы, 2015

6. Ошақбаева А.А. Сабақты зерттеуді қалай сапалы жүргізуге болады. Әдістемелік ұстаным «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы.- Астана, 2016.

ӘОЖ: 37.01+070:159.9

МЕДИА БІЛІМ БЕРУДІҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖАҺАНДАНУ ЖАҒДАЙЫНДА

Д.А.Джолдасова
Д.М.Карбышев атындағы №16 орта мектебі
директордың ғылыми-әдістемелік ісі жөніндегі орынбасары, zhanna66_16@mail.ru

Ж.А.Калыгулова
М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті,
тарих магистрі, kga_1981@mail.ru
Тараз қ., Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Мақалада медиа білім берудің психологиялық-педагогикалық мәселелері жаһандану жағдайында көрсетіліп отыр. Қазіргі білім беру кеңістігіндегі медиа және медиа білімнің рөлінің маңыздылығы зерттеліп отыр.

Кілт сөздер: медиа, медиа білім, жаһандық, педагогика, білім, инновация, қышықтықтан білім беру, ақпарат, әдістер, медиапедагогика, психология және т.б.

Аннотация: В статье отражены психолого-педагогические проблемы медиаобразования в условиях глобализации. Изучается важность роли медиаобразования в современном образовательном пространстве.

Ключевые слова: медиа, медиаобразование, глобальный, педагогика, образование, инновации, образование, информация, методы, медиапедагогика, психология и др.

Annotation: The article reflects the psychological and pedagogical problems of media education in the context of globalization. The importance of the role of media and media education in the modern educational space is being studied.

Keywords: media, media education, global, pedagogy, education, innovation, education, information, methods, media pedagogy, psychology, etc.

Қазіргі білім беру кеңістігіндегі медиа және медиа білімнің рөлі. Қазақстанның әлемдік кеңістіктегі табысты бәсекеге қабілеттілігі үшін барлық ресурстарды, оның ішінде білім беруді пайдалана отырып қазіргі таңда , адами капиталды жаңа сапалы түрде дамыту қажет. Білім мәдениеттің бір бөлігі болып табылады, сондықтан әрине, ғаламдық ақпараттандыру процесін бастан кешіреді. Ақпараттық қоғамның дамуы классикалықты алмастыратын жаңа білім беру парадигмасының қарқынды қалыптасуына байланысты болып тұр. Оның негізінде білім беру арқылы адам мен тұлғаның дамуы туралы іргелі идеялардың өзгеруі болып жатыр. Қазіргі адам тек білім көлеміне ғана емес, сонымен бірге оқуғада, ізденуге де қабілетті болуы керек: қажетті ақпаратты іздеу және табу, ол үшін әртүрлі дереккөздерді пайдалану, үздіксіз даму.

XXI ғасырда ақпараттың қарқынды және үздіксіз дамуы білім мазмұнына өзгерістер енгізеді және білім беру процесінің жаңа жолмен қалыптасуына ықпал етеді. Қазіргі уақытта бұқаралық ақпарат құралдарын (баспасөз, теледидар, радио, видео және интернет желілері) кеңінен тарату барысында білім алушылар ақпарат ағынының астында қалып отыр. Сондықтан, қазіргі білім беру мен тәрбие саласының өзекті мәселелерінің бірі өзін-өзі тәрбиелеуге ықпал ететін жеке тұлғаның медиа білімі болып табылады.

Өзін – өзі тәрбиелеу-бұл тек жастарға ғана емес, ересектерге де тән құбылыс, адамның рухани табиғаты неғұрлым дамыған болса, соғұрлым ол өзін өзгерте алады. Бұл адамның іс-әрекетінде, қарым-қатынасында және танымдық процестерінде болатын және өзін-өзі тәрбиелеудің тиімді әдістерімен жүзеге асырылатын сапалық өзгерістерден көрінеді. Осылайша, бүгінгі таңда жас

ұрпақтың әртүрлі формалар мен медиа білім берудің әртүрлі технологиялары арқылы өзіндік шығармашылық әлеуетін жүзеге асыруға мүмкіндігі бар деп айтуға болады)[1, 38-40бб.].

Білім беру жүйесін жаңғырту оқытудың инновациялық техникалық құралдарымен жұмыс істеу білімі мен дағдыларын, сондай-ақ ақпараттық материалды іздеумен, өңдеумен және ұсынумен байланысты шығармашылық жұмыстың практикалық дағдыларын қолдануды талап ететін қазіргі заманғы маманның өзекті міндеттері мен құзыреттерін айқындайды. Бұл тәсіл заманауи медиа құрылғылар мен инновациялық технологияларды қолдану контекстінде оқытудың дәстүрлі жүйелерін, әдістері мен технологияларын қайта қарауды анықтайды. Бұл мәселенің қажеттілігі мен өзектілігі қазіргі мұғалімнің медиа құзыреттілігі мен медиа сауаттылығын қалыптастыру әдістерін жетілдіруді, сыни ойлаудың кәсіби деңгейлерін меңгеруді, ақпараттық материалдарды іздеу, өңдеу, презентация және т. б. процесінде өзіндік шығармашылық жұмысты жандандыруды анықтайды.

Осылайша, қазіргі қоғам, адамды, ақпараттық әлемнің әсер ету объектісіне айналатын жағдайлар жасайды. Жаһандық және интерактивті өзара іс-қимылдың пайда болуы, қазіргі қоғамдағы медианың мега танымалдығы сыни ойлауды дамытуға, медиа ақпаратты талдай және бағалай білуге, манипуляциялық іс-әрекетке тиімді қарсы тұруға бағытталған білім беру процесінің жаңа проблемаларын қалыптастырады.

Медиа білім беру-бұқаралық коммуникация құралдарын зерттеуге, сыни ойлауды дамытуға, белгілі бір хабарламаның жасырын мағынасын түсіну қабілетіне және т. б. бағытталған педагогикадағы өзекті бағыт болып табылады.

Медиа білім беру мазмұнының негізгі бөлімдері:

- мазмұнды-мақсаты: электрондық білім беру ресурстарын пайдалану бойынша жалпы және арнайы білімді қалыптастыру;
- белсенділік-мақсаты: кәсіби қызметте электрондық білім беру ресурстарын қолданудың практикалық дағдылары мен жалпы дағдыларын қалыптастыру;
- кәсіби-тұлғалық-мақсаты: жеке қасиеттер мен құзыреттерді дамыту.

Медиа білім берудің заманауи моделі оқытудың ұйымдастырушылық формалары мен әдістерінің кең спектрін қолдануды қамтиды: дескриптивті (мазмұнды қайталау, медиа мәтінді талдау), жіктеу (тарихи-әлеуметтік-мәдени контекст), аналитикалық-ақпараттық (медиа мәтіннің мазмұнын талдау және т. б.), жеке (медиа мәтіннің эмоционалды әсерін сипаттау), түсіндірме-бағалау (медиа мәтінді бағалау, артықшылықтарды анықтау және т. б. критерийлер).[2, 535-537бб.]

Оқу процесін ұйымдастырудың негізгі талаптарының бірі оқытудың техникалық құралдарын қолдану, оқу бейне – фрагменттеріне, презентациялық материалдарға, кейстерге, қашықтықтан және онлайн режимде орындаудың практикалық тапсырмаларына сілтеме жасау болып табылады. Осыған байланысты, медиапедагогика, педагогика ғылымының саласы ретінде қажет және сұранысқа ие болады. Оның ерекшелігін анықтау үшін "Медиа" терминін анықтау керек. "Медиа" (лат. "media" – құрал) - бұқаралық ақпарат құралдары мен коммуникация ұғымының синонимі. Білім беру процесінде медиа ресурстарды қолдану заңдылықтарын ашатын медиа білім туралы ғылым-медиапедагогика деп аталады. Қазіргі зерттеушілер медиапедагогиканы теориялық білім мен медиа білім беру практикасының педагогикалық бағдарланған саласы және педагогикадағы арнайы бағыт ретінде қарастырады.

Жоғары мектептің заманауи білім беру процесі медианы қолданудың кең әлеуетіне ие. Медиатехнологиялардың негізгі функциялары: ақпаратты таратумен байланысты ақпараттық функция; фактілерге түсініктеме беруді анықтайтын аналитикалық функция; ақпараттың мазмұнын қамтамасыз ететін танымдық-ағартушылық функция; адамгершілік-тәрбиелік, әлеуметтік мінез-құлықтың моральдық-эстетикалық үлгілерін көрсету және т. б.

Білім беру процесіне медиатехнологияларды кеңінен енгізу педагог пен білім алушының ұстанымын өзгертеді, оқу процесін ұйымдастырудың мазмұны мен нысанын дамытады. Осылайша, жаңа субъект-субъектілік қатынастар білім алушылардың іздеу жұмысының дербес үстемдігіне баса назар аудара отырып қалыптасады. Бұл өз кезегінде жүйелік және іс-әрекеттік тәсіл принциптерінің практикалық іске асырылуын анықтайды.

Медиатехнологияларды қолданудың тиімділігі мынадай талаптарды сақтау қажеттілігіне байланысты: оқытушы мен білім алушының практикалық қажеттіліктеріне сәйкестігі; танымдық қызығушылықты жандандыру; қолданудың әмбебаптығы.

Медиа білім беру (media education) әртүрлі медиа түрлерін (баспа және графикалық, дыбыстық, экрандық және т.б.) және әртүрлі технологияларды қолданумен байланысты. Медиа

құзыреттілік басқа адамдармен қарым-қатынаста медианы қолдану дағдыларын меңгеру; ақпаратты талдау, сыни тұрғыдан түсіну, медиа мәтіндерді құру дағдылары мен ақпарат көздерін анықтау; медиа мәтіндерді түсіндіру және т. б.

Қазақстан Республикасының Президенті Қ.Тоқаев "Қазақстан жаңа жағдайда: әрекет ету кезеңі" атты Қазақстан халқына Жолдауында Үкіметке азаматтардың сауаттылығы мен цифрлық біліктілігін арттыру мақсатында үздіксіз білім беру тұжырымдамасын әзірлеуді тапсырды. Мұнда өз бетінше оқыту мен кәсіби дағдылардың нәтижелері туралы мәселелерді қарастыру қажеттілігі туралы айтылады. Бұл өз кезегінде жеке тұлғаның медиа білімін дамытуға мұқият назар аударуды талап етеді. Медиа білім беру әлемнің кез келген елінің әрбір азаматының сөз бостандығы мен ақпарат алу құқығының негізгі құқықтарының бөлігі болып табылады және демократияны қолдау құралы ретінде дамиды [6].

Цифрлық білім беру платформасын пайдалану қажеттілігі, әсіресе білім беру мекемелерінің қашықтықтан оқыту форматына көшу кезеңінде туындайды. Онлайн оқытуда ақпараттық технологияларды қолданудың өзектілігі артты. Қоғамда туындайтын осындай өзекті мәселелер медиа білім беруді дамытудың ғылыми маңыздылығын көрсетеді. "Медиа білім беру", "медиа сауаттылық", "медиа мінез-құлық", "психологиялық денсаулық" және "психологиялық иммунитет" ұғымдары бір-бірімен тығыз байланысты. [5, 25-26бб.]

Медиа мінез-құлық-бұл қоғамдағы әлеуметтік-саяси жағдайға, жеке тұлғаның психикалық жағдайына, оның кәсіби, мәдени, этикалық қатынастарына, сондай-ақ медиа топтардың әсеріне байланысты өзгеруі мүмкін тұрақты мінез-құлық үлгісі. Кәсіби дағдыларды игерумен қатар, басты мақсат-болашақ мамандардың медиа білімін дамыту, қажетті ақпаратты табу, талдау, тұжырымдау және оны өз тәжірибесінде жаңа тәсілдермен, яғни тиісті мінез-құлық дағдылары арқылы қолдану.

Қазіргі білім беру кеңістігінде медиа білім беруді дамыту психикалық белсенділік, сыни ойлау және коммуникативті қарым-қатынас сияқты мінез-құлық дағдылары арқылы жүзеге асырылады. Медиа тек ақпарат тасымалдаушысы ғана емес, ол ақпаратты қабылдау процесін ерекше түрде ұйымдастырады. Әлеуметтік веб-басылымның табиғаты ақпаратты тарату және оны коммуникаторлар арқылы өзгерту болып табылады. Нәтижесінде дәстүрлі бұқаралық ақпарат құралдарының жұмысынан тыс жаңа медиа пайда болады. Медиа білім беруде мұғалім педагогикалық әсер ету элементтерімен қатар оқытудың интерактивті әдістерін қолданады (жобалау әдісі, сыни ойлау, пікірталас жүргізу және т.б.). Медиа-мінез-құлықтың көмегімен тұлғаның коммуникативті мәселелері де шешеді. Қарым-қатынас қажеттілігі адамның негізгі қажеттіліктерінің бірі ретінде медиа кеңістікте жүзеге асырылады.

Сандық дәуірдегі мазмұнның алуан түрлілігі бұқаралық ақпарат құралдарына қажетті мазмұнды табу, таңдау және түсіндіру үшін маңызды миссияны жүктейді. Соңғы 40 жылда коммуникациялық орта қалыптасты, оның сипаттамалық белгілеріне біз жатқызамыз: интерактивтілік; жаңа медиа тілі (мультимедиа); интернет-ресурстарға сілтемелері бар гипермәтін түріндегі жаңа грамматика. Осылайша, ақпараттың үздіксіз ағыны адамның кейбір қиындықтар мен қиындықтарға тап болуына әкеледі. Еңбекке қабілетті халықтың 10% - дан астамы әлеуметтік, сондай-ақ өндірістік стресс жағдайында өмір сүреді.

Мінез-құлық пен медиа білімнің дамуына теріс әсер ететін реактивті стресс ұғымына толығырақ тоқталайық. Реактивті стресс-бұл жағымсыз оқиғаға реакция ретінде дамитын адамның психологиялық және эмоционалдық жағдайының бұзылуы. Атап айтқанда, психикалық немесе стресстік жүктемеде ұзақ уақыт болуы. Кез-келген оқиғаның адам психикасына әсері тұқым қуалаушылықтан әлеуметтік тұқым қуалаушылыққа дейінгі факторлармен анықталады. Қазіргі уақытта реактивті стресс жағдайы өсіп, күшейіп келеді. Реактивті стресстен зардап шегетін адамдардың ойлау процесінде болатын оқиғаларды объективті, перспективасыз талдау ретінде сипаттауға болады. [3, 53б.]

Реактивті стресс адамның жағымды мінез-құлқына және үйлесімді дамуына теріс әсер етеді, сондықтан оның алдын-алу шараларын ұйымдастыруға баса назар аударылады, атап айтқанда: ми демалып, дене жасушаларында энергия қорын толықтыруы үшін күніне кемінде 8 сағат ұйықтау; қажетті ақпаратты таңдап, қолдана білу; өз мәселелерімен бөлісу, отбасымен және жақындарымен қарым-қатынас жасау; дұрыс тамақтану; жаман әдеттерден аулақ болу және т. б. мұндай алдын-алу шаралары реактивті стресстің даму ықтималдығын азайтады, психологиялық денсаулықты сақтауға көмектеседі. Сіздің өміріңіздегі стрессті жеңудің тиімді стратегияларын жасау үшін адам ағзасында стресстік жағдайда болатын процестерді және осы мінез-құлыққа әсер ететін негізгі факторларды нақты түсіну қажет. Бұл өз кезегінде медиа білім беруді дамытуға негіз болады.

Қоғам дамуының қазіргі кезеңі білім рөлінің сапалы өзгеруімен және ақпараттық желілік ортаның, бұқаралық ақпарат құралдары мен ақпараттың, интернеттің, әлеуметтік желілердің, сондай-ақ гаджеттердің адамдардың, әсіресе балалардың өміріне әсерімен қатар жүреді. Медиакоммуникация мұғалімнің де, оқушының да менталитетіне әсер етеді. Сондықтан цифрландыруды дамыту жағдайында жалпы білім беру жүйесінің маңызды бағыты медиапедагогика болып табылады. Ақпараттың әртүрлілігі мен көптігі аясында мұғалімдер мен оқушыларға қашықтықтан оқыту шеңберінде оларды оқыту және жеке даму үшін қажетті және сенімді ақпаратты таңдау қиынға соғады. Медиа сауаттылықты қалыптастыру маңызды болып отыр. [4, 40-42бб.]

Осыған байланысты үлкен көлемдегі ақпаратты қолдану арқылы оқушыларына оқу материалын игеруге көмектесуге бағытталған мұғалімнің рөлі артып келеді. Ол үшін білім беру ортасына медиаәсер етудің осы тренді кәсіптік даярлауды ұйымдастыру және білім беру бағдарламаларын әзірлеу, педагогтердің біліктілігін арттыру және қайта даярлау кезінде ескерілуі қажет. Бүгінгі таңда балалардағы ақпаратты қабылдау және өңдеу мүлдем басқаша. Бұл сызықтық ойлау моделінен визуалды бейнелерге негізделген желіге ауысумен байланысты, ойлау клипке айналады. Болашақ мектебінде инновациялық оқу бағдарламаларын іске асыру клиптік ойлаудан бас тартуға ықпал ететін жаңа білім беру кеңістігін құру қажет. Бұл білімді фрагментті қабылдау, өскелең ұрпақ арасында әлемнің біртұтас бейнесін біртіндеп қалыптастыру мәселесін шешуге мүмкіндік береді. Ол үшін қашықтан білім беру технологиялары шеңберіндегі заманауи медиакоммуникация деңгейінің оқушылардың ақпаратты қабылдау деңгейіне әсерін анықтау қажет.

Соңғы уақытта орта мектеп жағдайында қашықтықтан білім беру технологияларын кеңінен қолдану тәжірибесі бірқатар проблемалық аймақтарды көрсетеді, оларды шешу жақын арада өзекті мәселе болып табылады. Олардың ішінде: оқушыларға қашықтықтан білім берудің әлеуметтік мәселелері; қазіргі балалардың клиптік ойлауының қашықтан білім беру технологиялары жағдайында оқу ақпаратын қабылдау деңгейіне әсері; ата-аналар мен педагогтердегі мазасыздық деңгейін арттыру; оқушылардың әлеуметтену дәрежесін төмендету; педагогтардың біліктілігін арттыру. Мақсатқа қол жеткізуге келесі міндеттерді шешу ықпал етеді:

- жаппай қашықтықтан білім беруге көшу жағдайында қазіргі заманғы оқушылардың бірқатар әлеуметтік мәселелерін (отбасылық тәрбие мен білім беру, сынып ұжымында тікелей қарым-қатынастың болмауы және т. б.) анықтау және өзектендіру;
- әлеуметтік сауалнама негізінде онлайн білім беру саласындағы сарапшыларды тарта отырып, қашықтан білім беру технологиялары жағдайында оқушылардың "клиптік" ойлауының оқу ақпаратын қабылдау деңгейіне әсер ету дәрежесін бағалауды жүргізу;
- респонденттерге сауалнама жүргізу арқылы қашықтықтан білім беруге жаппай көшу жағдайында балаларды тәрбиелеу процесінде ата-аналар мен мұғалімдердің мазасыздық деңгейін анықтау;
- жаппай онлайн оқытуды ескере отырып, педагогтерді даярлаудың білім беру бағдарламаларын жобалау бойынша жоғары оқу орындары үшін әдістемелік ұсынымдар әзірлеу;
- қашықтытқтан білім беру технологиялары жағдайында оқу процесін ұйымдастыру бойынша мектеп мұғалімдерінің біліктілігін арттыру курсын әзірлеу.

Еліміздегі ауқымды мемлекеттік стратегиялық бағыттардың бірі болашақ мамандардың алға қойылған мақсаттар мен міндеттерді өз бетінше шеше алуына тәрбиелеу болып табылады. Бұл медиа білім беруді және жеке тұлғаның өзін-өзі дамытуын жақсартуға мүмкіндік береді. Медиа білім сыни тұрғыдан ойлау дағдыларын дамытады. Болашақ мамандарды әлеуметтендіру үшін медианы, бұқаралық ақпарат құралдарын, басқа да ақпарат көздерін тиімді пайдалану қажет.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Симбирцева Н.А. Медиапедагогика как приоритетное направление современного образования // Педагогическое образование в России. 2018. № 5. с.21-26.
2. Аладьина Г.В. Медиапедагогика, как наука // Международный студенческий научный вестник. 2015. № 5. с.535-537
3. Момбиева Г.А. Болашақ мамандарды кәсіби іс-әрекетке дайындаудың психологиялық мәселелері // Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті Хабаршысы. Психология сериясы. – 2017. – № 4 (53).

4. Ахметова Л. Медиаобразование в Казахстане: проблемы и перспективы. Материалы XXV Всероссийской научно-практической конференции «Проблемы массовой коммуникации». Воронеж 13-14 мая, 2019 – 149с.
5. Исалиева С.Т., Момбек А.А., Улдахан Ш.М. Применение цифровых технологий в проектировании развивающей образовательной среды ВУЗа. // Педагогика және психология. – 2020. №4
6. https://kazembassy.ru/rus/respublika_kazakhstan/poslanya/

ӘОЖ: 37.094.4/9

ЖЕКЕ ТҰЛҒА ТӘРБИЕСІНДЕГІ ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫҢ РОЛІ

А.Дәнекұлова
М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті 6В01507 - Химия және биология мұғалімдерін даярлау мамандығының ХБ-21-1 тобының 2 курс студенті
aidadanekulova@gmail.com

Ж.С.Таджибаева
М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті, педагогика магистрі,
zhanna.tadzhibaeva.84@mail.ru
Тараз қ, Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Бұл мақалада тәуелсіз еліміздің намысын ту етіп көтеріп, ертеңгі ел тірегіне айналар жас ұрпақты жасына қарай кезеңге бөле отырып, ұлттық және патриоттық тәрбие беру арқылы олардың ұлттық салт-дәстүр туралы білімдерін қалыптастыру мәселесі қарастырылады. Қазақы тәрбиеге қатысты салт-дәстүріміздің сонау есте жоқ ескі заманнан бері ұлттық бедеріне дақ түсірмей ұрпақтың ой-санасын оятып, келешегін кемелдендіруге, адами болмысын әрлеуге, адамгершіліктің асыл қасиеттерін бойға дарытуға қызмет етіп келе жатқан рухани қазынамыз ұшан-теңіз. Олай болса, осы айтқанымыздың бәрі ұлттық тәрбиеге тікелей байланысты жүзеге асатынын мойындаймыз. Қазіргі кезеңде әлемнің әр түкпірінде өткір қойыла бастаған ең өзекті жайдың бірі – осы ұлттық тәрбие мәселесі болып отыр. Ұлттық тәрбиенің ең маңызды тұсы – адамды ойлануға үйретуі

Кілт сөздер: Тәрбие, ұлттық тәрбие, патриоттық тәрбие, саяси-идеялық тәрбие.

Аннотация: В данной статье рассматривается вопрос формирования знаний о национальных традициях через национальное и патриотическое воспитание подрастающего поколения с разделением их на возрастные периоды. В связи с этим, в целях профилактики правонарушений среди несовершеннолетних, в целях профилактики детской безнадзорности и беспризорности среди несовершеннолетних и предупреждения правонарушений среди несовершеннолетних, а также профилактики детской безнадзорности и беспризорности среди несовершеннолетних, в целях профилактики правонарушений среди несовершеннолетних и предупреждения детской безнадзорности и беспризорности среди несовершеннолетних, профилактики детской безнадзорности, беспризорности и беспризорности среди несовершеннолетних, а также предупреждения правонарушений Мы признаем, что все, что мы говорим о том, что мы осуществляем непосредственную связь с национальным воспитанием. Одним из самых актуальных моментов, которые на современном этапе стали острыми в разных уголках мира, является проблема этого национального воспитания. Самое важное место в национальном воспитании-научить человека задуматься.

Ключевые слова: воспитание, национальное воспитание, патриотическое воспитание, политико-идейное воспитание.

Annotation: This article discusses the issue of forming knowledge about national traditions through national and Patriotic education of the younger generation with their division into age periods. In this regard, for the prevention of juvenile delinquency, prevention of child neglect and homelessness among minors and prevention of juvenile delinquency and prevention of child neglect and homelessness among minors, prevention of juvenile delinquency and prevention of child neglect and homelessness among minors,

prevention of child neglect, homelessness and neglect among minors and the prevention of offenses We recognize that all we say is that we have a direct connection with national education. One of the most pressing issues that have become acute in different parts of the world at the present stage is the problem of this national education. The most important place in national education is to teach people to think.

Keywords: education, national education, Patriotic education, political and ideological education.

Біздің халқымыз жоғары бағалаған қасиеттердің бірі - кішіпейілділік. Кішіпейіл адам барлық жерде құрметтелді, дәріптелді, қасиетті болды, үлгі көрсетті. "Кішіпейілділік" - бұл кішіпейілділік емес, адамның қасиеті"," кішіпейілділік-адамның сұлулығы"," кішіпейілділік-Кішіпейілділіктен кем емес", "ұлылық-аз" және т.б. сияқты астарлы әңгімелер біздің халқымыздың кішіпейілділікті қаншалықты құрметтейтінін айқын көрсетеді. Тәрбиелі адам-бұл өмірдегі барлық нәрселерден зардап шекпейтін жылқы.

"Өмірде де, ғылымда да барлық халықтарға бірдей сәйкес келетін халықтық тәрбие жүйесі жоқ. Әр халықтың өзіндік ұлттық тәрбие жүйесі бар. Өз еліне басқа елді тәрбиелеу әдісін енгізу мүмкін емес, өйткені халықтар өмірінің моделі де, тәрбие моделі де әр түрлі..."[Наубаева Х 1999: 113] - деді К.Ушинский.

Біз күні кешеге дейін тәрбиенің ен күштісі, тиімдісі коммунистік тәрбие деп келдік және жас ұрпақты сол рухта тәрбиелеуге тырыстық. Сонымен бірге коммунистік тәрбиені идеялық-саяси, патриоттық, интернационалдық, еңбек, атеистік, эстетикалық, құқықтық, дене шынықтыру деп түрлі тармақтарға бөлдік. Оларды коммунистік қоғамның саналы да белсенді құрылысшыларын дені сау ұрпақ тәрбиелеудің бірден-бір жолы деп есептедік. Енді бүгін сол коммунистік тәрбие жөніндегі көзқарасымызды қайта қарап, оны сын елегінен өткізуге мәжбүр болып отырмыз. Өйткені мұнда ешқандай олқылық жоқ. Тәрбие деген атам заманнан келе жатқан нәрсе. Әр халық өз ұл-қыздарын *қазан төңкерісі* болмай, *кеңес өкіметі* орнамай тұрып-ақ тәрбиелеген, әр халықтың ұлттық ерекшелігіне, тұрмысына, шаруашылығына, ортасына орай тәлім беру әдістері, жолдары болған.

Қазақ елі ешқандай «коммунистік» - деген сөзді, терминді естіместен бұрын-ақ, Марксті, Ленинді оқымай тұрып-ақ өзінің ұл-қыздарына, жасөспірімдеріне жоғарыдағы коммунистік деп аталған тәрбиенің барлық түрлерін берген. Бұқара халықтың теңсіздігі, кембағалдығы, тақыр кедейлігі, үстемдік етуші таптардың зорлық-зомбылықтары, оларға қарсы күрес, теңдікке деген ел-арманы, халықты бостандыққа үндеу, түбі әділеттіліктің, шындықтың жеңетіндігіне сендіру т.б. жайлар халықтың ауыз әдебиетінің негізгі өзегін құраған. Олай болса, саяси-идеялық тәрбие *қазан төңкерісіне* дейін біздің халқымызда болмаған дегенге кімнің аузы бара алады?

Қазіргі жаһандану процесінде ұлттық құндылықтарды сақтау және өз тұлғаларын, жақсы дәстүрлерін сақтау үшін күрес ұлттық сананы сақтау үшін күрес екенін түсіну. Ұлттық тәрбие дегеніміз-ана тілін, ата-бабалар тарихын, туған мәдениеті мен ұлттық дәстүрлерін игеру негізінде ұлттық сана мен жеке тұлғаның мінез-құлқын қалыптастыру.[1]

Ұлттық мәдени құндылықтар дегеніміз не? Қарапайым тілмен айтқанда, ұлттық мәдени құндылықтар-бұл белгілі бір ұлтқа, ұлт азаматына тән нәрсе, адамның қадір-қасиеті, яғни ғасырлар бойы халық жинаған ұлттық рухани және материалдық құндылықтар. Өзімізді бағалау қабілетіне назар аудару-бұл біздің ұлттық байлығымызды игеру, ұлттық санамызды дамыту. Оқу үдерісіне ұлттық құндылықтарды іріктеу және енгізу арқылы елді басқаратын, отбасында да, колледжде де ұлт пен патриотизмді сіңіретін, өз халқын, өз мемлекетін қорғайтын адамдарды тәрбиелейтін болашақ ұрпақты тәрбиелеу. Өз ұлтын бағалаған және оны білетіндердің бірі Ж. Аймауытов: "мен өзімнің кіндігіммен халыққа байланғанмын.Мен оны үзе алмаймын.Мен бұза алмаймын". Сырым Датұлы:" Мен екі ағамын: бірі-өзім, екіншісі-менің халқым", - дейді. Неге қазақ халқының осындай даңққа, құрметке, дамуға лайық ұлттық рухани және материалдық құндылықтар туралы ұлы, құнды ойларын халықтың игілігі үшін, болашақ ұрпақты, халыққа ие болатын азаматтарды тәрбиелеу үшін қолданбасқа?

Өскелең ұрпақты нақты іс-әрекеттер арқылы оқытуда, оларды ұлттық тәрбие арқылы дамытуда мынадай құндылықтарға ие болу қажет:

- белсенді қарым-қатынас: оқушы мен мұғалім әр мәселеде өз пікірлерін айтады;
- индивидуализм: мұғалімнің әр жеке оқушының ерекшелігін дамытуы, қоғам алдындағы жауапкершіліктің болуы;
- өзін-өзі тәрбиелеу: өзін-өзі бақылау мен бағалауға, шешім қабылдауға және дамытуға үйрету;

- шыдамдылық: әртүрлі пікірлерді қабылдау, бір-бірінің пікірлері мен ерекшеліктерін құрметтеу, қабылдау қабілеті. [2]

"Егер сіз ел болғыңыз келсе, бесігіңізді түзетіңіз", - дейді ұлы жазушы Мұхтар Әуезов. Біздің халқымыздың тәрбиенің көптеген жолдары мен тәжірибесі бар. Бұған біздің халқымыздың ғасырлар бойғы дәстүрлері, әдет-ғұрыптары мен әдет-ғұрыптары дәлел бола алады. Өз елін сүйетін адам осы елдің әдет-ғұрпын, мәдени мұрасын құрметтеп, құрметтеуі керек.

Ал енді патриоттық тәрбиеге келсек, ол қазақта басқа тәрбие түрлеріне қарағанда шоқтығы биік тұрса керек. Себебі, казақ жеріне, оның тыныш жатқан бейбіт еліне көз алартушылар, қолдан келсе жаулап алуды мақсат тұтқандар, дұшпандар аз болмаған. Мұндай жағдайда қолына қару ұстауға жарайтындардың барлығының, бір ғана мақсаты - елін, жерін қорғау болғандығы да шындық. Қазақ өз ұрпағын жастайынан ерлікке, батылдыққа, елін-жерін сүюге, оны сырт жаудан қорғай білуге баулыған. Қазақтың мадақтауға тұрарлық ондай батыр ұлдары да аз болмаған. Барша қазақ еліне белгілі болған батырлардың ғана тізімін, қысқаша өмірбаянын жасасақ бірнеше кітап болары даусыз. Ал енді ру көлеміндегі, белгілі бір аймақтан асып аты тарамаған батырлардың тізімін (өте көп болғандықтан) ешкім ешуақытта жасай алмайды-ау деген ойдамыз.

Ұлттық тәрбие-бұл біздің елімізде туындайтын көптеген мәселелерді біртіндеп жоюдың және алдын алудың негізгі әдісі: ана тілін білмейтін жастар, ата-баба тарихы, ұлттық дәстүрлер, тастанды жетімдер, қарттар үйіндегі "қиын" балалар, ата-әжелер, нашақорлықпен айналысатын жастар және т. б. Ұлттық білім алған ұрпақ. дені сау, білімді, ақылды, ұлттандырылған, еңбекқор, сыпайы, кішіпейіл болып өседі. Сондықтан ұлттық тәрбие-елдің болашағы.

Ғасырлар бойы қалыптасқан тарихы бар қазақ халқының ұрпақ тәрбиесіндегі тәжірибесі бізге сол рухани мәдениеттерді, этикалық, эстетикалық құндылықтарды құрайтын ұлттық әдет-ғұрыптардың, дәстүрлердің, әдеби, музыкалық, кәсіби, тұрмыстық фольклордың мазмұны арқылы жетті. Сонымен қатар, ұрпақ тәрбиесіне, жалпы халықтың рухани дамуына байланысты ұлттық тәрбие-тәрбие ойларын біз ақындар-Қорқыт ата, Әл-Фараби, Қожа Ахмет Яссауи, Мұхамед Хайдар Дулати, Жүсіп Баласағұн, Махмұт Қашғари, Асанқайғы және т.б. мұраларынан би мен шешендердің тағылымды сөздерінен көреміз.Әр адам өзінің ұлттық тамырын, әдет-ғұрпын, мәдениетін түсіне алады. Өз халқына деген сүйіспеншілік, Туған жерге, өз халқы өмір сүретін ортаға деген сезім. Халықтық әдет-ғұрыптар, әдет-ғұрыптардың байлығы, патриотизм сезімі отанға деген сүйіспеншілікті қалыптастырады.

Халқымның өз ұрпағын Отан сүйгіштікке тәрбиелеуге баса көңіл бөлгендігіне оның сансыз мақал-мәтелдері де айғақ бола алады. Бір-екеуін ғана еске сала кетейін: «Отан үшін күрес - ерге тиген үлес», «Ерінен айрылған көмгенше жылайды, елінен айрылған өлгенше жылайды», «Отанға опасыздық еткенің - өз түбіне өзің жеткенің», «Батырдың атын жау шығарады, шешеннің атын дау шығарады», «Ерлік өлім - ерді көбейтеді», «Ер жігіт елі үшін туып, елі үшін өледі» [Табылды Ә 2006:312]. Жалпы «Қазақтың халықтық патриоттық тәрбиесі» деген арнайы тақырыпқа ғылыми-зерттеу жұмыстар жүргізілсе көптік етпес еді.

Біраз ойланып көрейікші: жер бетінде адал болма деп тәрбиелейтін ұлт бар ма? Адамгершілік деген үлкен ұғымды аяғына бас дейтін ұлт бар ма? Жоқ. «Қарапайым болма, қайырымды болма, иманды болма, кішіпейіл болма, еліңді, жеріңді сүйме, оларды қорғама» дейтін ұлт бар ма? Жоқ. Олай болса, адамгершілік, адалдық, қарапайымдылық, қайырымдылық, ар-ұяттылық, намысқойлық, имандылық, кішіпейілділік, еліне-жеріне, жұртына сүйіспеншілік бүкіл адамзаттық моральдың өзегі емес пе? Жоғарыдағы тізбектелген моральдық ұғымдарды әрбір ұлт өзінің ерекшелігіне орай ұрпақты тәрбиелеуге лайықтап пайдаланады. Әйтпесе орыстың ұлттық тәрбиелеу әдістерін, тәсілдерін, толыққанды қазақты тәрбиелеуге жұмсасақ, болмаса керісінше пайдалансақ опық жейтініміз анық. 74 жыл бойы «коммунистік» деген тәрбиені талғамсыз, жөн-жосықсыз қолдану жас ұрпақ тәрбиесіне қаншалықты зиян келтіргенін енді ұғынып отырмыз.

Сонымен, тәрбие жұмысының негізі өзегі етіп өз халқыңның, мыңдаған жылдар қалыптасқан, жақсы жемісін берген тәсілдерін ала отырып, оны басқа елдердің, жұрттардың тәуір, қабылдауға лайықты деген моральдық нормаларымен толықтыру жақсы нәтижеге қол жеткізеді деген қорытынды береміз. Әр халықтың бойында үйренерлік, еліктеуге тұрарлық жақсы қасиеттер баршылық. Олай болса, дана халқымыз айтқандай «жақсыдан үйреніп, жаманнан жиренейік».

Бүгінгі тәуелсіз мемлекетіміздің ертеңі жас ұрпақтың меңгерген біліміне, алған тәрбиесіне, өмірлік мүдде бағдарына байланысты.

Бұл ең алдымен әр ұжымның тәрбие жұмысының әдісін таңдап алуды қажет етеді.

Екінші мың жылдықта жастар қандай болу керек? - деген жанды сұрақ әрбір саналы адамды ойландыратыны сөзсіз. Сондықтан да Елбасымыз Н.Ә. Назарбаев ұстаздардың алдына XXI ғасырды құрушы іскер, жаңа кезеңге икемделген, мәдениетті жеке тұлғаны тәрбиелеу керек деген міндет қойып отыр.

Қазақстанның болашағына жауапты осы біз тәрбиелеп отырған ұрпақ. Мемлекетіміздің абыройын асырып, мерейін үстем етер жаңалық ашар ғұламалар, бүкіл әлемге халқының көркем ойының құдіретін танытатын болашақ ұлы жазушылар, білімді де білікті мамандар жетіліп өсуі керек. Біздің ұстанымымыз да осы.

Қорыта келгенде, ұлттық тәрбиемізді қалпына келтіріп, жастарға ұлттық дәстүрімізді, әдет-ғұрыптарымызды, ата-бабаларымыздан қалған насихат мұраларын балалардың санасына сіңіріп, тәрбиелеу басты міндет.

Қазақ елі болашағын ұрпағына аманат етіп, сенім артып отырған заманда халқымыздың тағылымға толы қазынасын меңгеру, сол негізде ұрпақтың ұлттық салт-дәстүр туралы білімін қалыптастыру, балаларды жасына қарай кезеңге бөліп, патриоттық тәрбие беру мәселесі әлі де зерттеуді қажет етеді.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Наубаева Х. Мектеп жасына дейінгі балалардың өзара бірлесіп атқаратын іс-әрекеттерін гумандық негізде жүзеге асыру – 1999. – б.113.
2. Табылды Ә. Этнопедагогикалық оқылымдар 2-ші кітап. – 2006. – б. 312.
3. Өтеген Қ. Тәртібі қиын оқушыларды этнопедагогика құралдары арқылы адамгершілікке тәрбиелеудің педагогикалық шарттары. – 2007. – б. 150.
4. Ф.Н. Жұмабекова, А.Д. Жұматаева. Балаңыз мектепке дайын ба? – 2006. 5. С. Ұзақбаева. Тамыры терең тәрбие. – 2007.

УДК:372.893

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИИ НА УРОКАХ ИСТОРИИ

С.А.Джунусова
учитель истории, педагог-исследователь средней школы №6
dana8205@mail.ru
г.Тараз, Казахстан Республикасы

Аннотация: В данной статье подчеркивается важность современных педагогических технологий в преподавании эффективности урока, влияние на качество образования, в частности на уроках истории.

Ключевые слова: педагогическая технология, качество образования, эффективность уроков, социально– гуманитарные науки, история.

Аңдатпа: Бұл мақалада сабақтың тиімділігін оқытудағы заманауи педагогикалық технологиялардың маңыздылығы, білім сапасына, атап айтқанда тарих сабақтарына әсері көрсетілген.

Кілтті сөздер: педагогикалық технология, білім сапасы, сабақтың тиімділігі, әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдар, тарих.

Annotation: This article emphasizes the importance of modern pedagogical technologies in teaching the effectiveness of the lesson, the impact on the quality of education, in particular in history lessons.

Keywords: pedagogical technology, quality of education, effectiveness of lessons, social and humanitarian sciences, history.

Основное значение приобретает применение инновационных технологий в развитии конкурентоспособной национальной системы образования и преемственности ее возможностей в интеграции в мировую образовательную среду.

Инновационная технология базируется на работе с вычислительной техникой, использовании компьютера в процессе обучения, использовании системы электронных дневников, электронных учебников, интерактивных средств, работе в интернете, программах компьютерного обучения.

Поскольку мышление учащихся, формируемое и реализуемое с помощью новых технологий, отличается от мышления, передаваемого с помощью прежних технологий, необходимо пересмотреть не только понятие способности к мышлению, но и другие стороны психических функций в новых условиях. Все это требует проведения новой инновационной работы в области создания новых информационных и педагогических технологий, создания парадигмы образования. Применение дидактических возможностей компьютерной техники к педагогическим целям оказывает благотворное влияние на определение содержания образования, совершенствование форм и методов обучения.

Сегодня информационные и коммуникационные технологии проникают во все аспекты нашей жизни. В частности, использование информационных технологий в образовательном процессе способствует достижению намеченной цели современной педагогической технологии. В целом, на уроке на основе новой педагогической технологии доминирует учитель - не единственный источник информации, но и зачаровывающий, то есть он служит фасилитатором самостоятельное чтение и обучение учеников, создание для них благоприятных условий, направление творчества.

Эффективное использование передовых педагогических технологий при преподавании предметов категории философских наук играет важную роль в обеспечении качества преподавания. Электронные учебники играют ключевую роль в организации учебного процесса, основанного на современных педагогических технологиях. Использование разнообразных наглядных пособий, мультимедийных техник, подготовленных преподавателем, делает учебный процесс более интересным, создает четкое понимание и облегчает овладение предметом. Также использование материалов Интернета, средств массовой информации при изучении философских наук дает желаемый результат. В связи с этим особое внимание уделяется обеспечению последовательности и непротиворечивости курса предмету.

Процесс обучения – это безостановочный творческий процесс в постоянном развитии, движении. В нынешний информационный век знание того, что и как читать, является главным фактором, определяющим качество знаний учащихся.

Предметы, включенные в учебные планы образовательных направлений всех учебных заведений нашей страны, учебники предоставляют возможность учащимся в учебном процессе систематически получать информацию о нашем научном наследии, богатой истории казахского народа. Это оказывает положительное влияние на сердца и умы молодежи, воплощая в них систему красивые и жизненные идеи, а также самосознание в своем мышлении, приверженность исторической памяти, сохранение священных ценностей, чувство патриотизма.

Хотя эти методы обучения широко используются в настоящее время, у каждого учителя есть свой собственный метод преподавания. Учителя должны быть гибкими в своих методах и часто корректировать свой стиль преподавания в соответствии со своими учениками. Эффективные методы обучения являются важными инструментами, которые могут помочь ученик добивается успеха в классе. У каждого ученика есть своя индивидуальность и способность учиться. Есть несколько факторов, которые педагог должен учитывать при выборе метода обучения для своих учеников. Определяющими факторами при выборе метода обучения являются интерес и базовые знания учащегося, а также его окружение и способности к обучению. Учитель также помогает своим ученикам учиться с помощью различных учебных пособий. Учителя используют соответствующие методы обучения, чтобы помочь учащимся понять и выполнить аудиторные задания.

Различные методы обучения, используемые в планах уроков, - это объяснение, демонстрация и сотрудничество. Объяснение похоже на лекцию, которая предоставляет подробную информацию о конкретном предмете.

Поскольку каждый урок имеет свою собственную структуру, структурные элементы урока очень мобильны: проверка знаний (опрос учащихся) может происходить перед объяснением нового материала, в процессе объяснения или вообще не проводиться на этом уроке. Разрабатывая конкретный урок, я помню, что эффективный урок может быть основан только на взаимозависимости, взаимодействии, взаимопроникновении содержания урока и его методологии.

Важно овладеть современной технологией обучения и выборочно использовать ее в зависимости от возрастной и психологической специфики учащихся. Педагогические инновационные технологии-это педагогическая система, реализуемая в процессе деятельности, обучения. Педагогическая система-совокупность взаимосвязанных методов, средств, необходимых для организации специального педагогического воздействия на пути достижения определенной цели и направленности на совершенствование, формирование личности, личности.

Использование новых технологических приемов в процессе обучения развивает у учащихся способности к мышлению, улучшает качество их знаний, расширяет кругозор, развивает память. Оба метода обучения и развития считаются важными свидетельствами, которые в значительной степени способствуют формированию личности.

История как учебный предмет в школе составляет основу всех гуманитарных и обществоведческих курсов, дающих основное общее образование. История формирует мировоззренческую основу обучения, формируя национальное самосознание и нравственно - этические нормы. Взаимосвязь истории с другими дисциплинами позволяет использовать общие логические методы познания, такие как анализ, обобщение. Например, связь с предметами гуманитарного цикла реализуется на основе общих методов и приемов работы с картой, текстом, определения особенностей явлений с событиями. Внедрение инновационных направлений, методов и приемов с новыми педагогическими технологиями, таких как выбор эффективных путей качественного образования для повышения интереса к истории, ознакомление с историческим и культурным наследием, использование дополнительных элементов и создание условий для творческого обучения и изучения исторических данных. Сегодня видов проведения занятий очень много.

Методы и приемы обучения для развития навыков критического мышления учащихся создают благоприятные условия для полного понимания обучающимися причин явлений, глубокого понимания тайн правил и закономерностей, осознания их места в научных знаниях. Мы убедились, что такие методы особенно полезны для учащихся, которые по своей природе замкнуты, склонны к самоутверждению, неуверенности в себе, проявлению должного связывания, узелков из анализируемых вопросов, содержания изложенной темы. В ходе занятий обучающая технология для совершенствования, развития навыков критического мышления ученика позволяет им свободно мыслить, делать суждения, независимые от наблюдаемого, изложенного содержания, активизируется творческая активность, Активно участвует в коллективном мышлении, коллективном умозаключении, чувствует, что в коллективном заключении есть своя доля, свободно участвует в решении следующих проблем, активно участвует в решении своих игра научится говорить без слез. Основы темы понимают суть, направление, смысл, совершенствуют языковые навыки, привыкают к краткому, содержательному, содержательному, аргументированному изложению своей мысли, проявляют интерес к предмету, осваивают методы освоения основ науки, тем самым подготавливают себя к анализу проблемы.

Демонстрационный метод. Стратегия обучения - это тщательно разработанный план действий по достижению цели или искусство разработки и внедрения такой схемы. Это подробный и систематизированный план действий. Все это делается для того, чтобы помочь учащимся получить доступ к информации. Стратегии обучения должны быть сосредоточены на использовании аудиовизуальных, аудиовизуальных и кинестетических инструментов. Демонстрационный метод может быть применен в небольшом классе. Вопросы и ответы. Этот метод также применим к системе, которая использует обучение в классе, чтобы убедиться, что учащиеся запомнили информацию. Основная схема в этой технике заключается в подборе правильной информации, в данной ситуации правильных вопросов. Поскольку изучение истории - это уровневое изучение, для каждого уровня очень важным фактором является предоставление вопросов, основанных на уровне.

Метод дебатов. Этот метод используется учителем в зависимости от индивидуализации класса. Достижение целей обучения зависит от используемого метода. Если если требуют, чтобы учащийся перечислял, упоминал или называл имена, тогда методология преподавания, стратегии и методы должны быть посвящены упоминанию. Пример, если цель обучения требует, чтобы учащийся был подготовлен к стратегии дебатов. Метод обучения должен быть экспериментальным и демонстрационным. Метод специального гостя.

Гость - это человек, который является новым / незнакомым, который посещает определенный район с человеком с определенной целью, который не является уроженцем определенного места.

Этот метод является одним из методов, которые могут быть использованы при преподавании предмета история.

Поэтому, используя этот метод обучения, учитель должен поделиться некоторыми идеями с учеником, хотя у учителя больше знаний. Предварительные знания студента считаются очень важный. Из источника, где можно добыть крупицу знаний, гораздо легче создать большой и необъятный канал знаний. Учитель - это художник, потому что само преподавание - это искусство, которое требует, чтобы кто-то создал множество методов или техник, используемых для преподавания.

Метод объяснения. Это метод, при котором учителя, как правило, используют урок из разных источников, чтобы провести мозговой штурм со своими учениками и дать им понимание урока. Здесь учитель выступает в качестве главного преподавателя, и ученики склонны прислушиваться к его/ ее словам при объяснении.

Метод ознакомительной поездки. Этот метод используется в небольшом классе, где учителю предлагается вывести учащихся из школьного сообщества, чтобы воспользоваться преимуществами различных условий обучения.

Критическое мышление - это не критика, а закаленное мышление. При правильной организации данной работы учащийся, несомненно, достигнет определенных успехов, оттачивая свои мысли в соответствии с уровнем своего развития. В процессе работы учитель ведет самого ученика к поиску. Наша задача - раскрыть ученику возможности, которыми он занимается.

Таким образом, с помощью новых технологий можно улучшить знания и повысить качество обучения учащихся. Как опора, так и коренной колышек, которые оказывают главное влияние на рост, духовное и культурное развитие любого народа, какой бы он ни был нации, – это школа. Повышение уровня образования казахских школ и повышение учебно-воспитательного процесса на должный уровень с использованием в них новых информационных технологий будет осуществляться только в результате системной работы педагогического коллектива.

Кроме того, занятия по программированию критического мышления вкладываются в насыщение поисковыми обстоятельствами, глубокое изложение знаний, обучение способам приведения, аргументации, овладение единством теории и практики, индивидуальное и групповое обучение поиску путей решения проблем, умение считаться с мнением своих товарищей, делать из него соответствующие выводы, выслушивая острую критику.

То, что я понял в ходе применения этой программы на своих уроках, это то, что учащиеся учат слушать и уважать друг друга, что активное вмешательство детей, которые раньше молчали, в ходе урока делает урок уникальным, способным свободно говорить и открыто выражать свои мысли. Несомненно, такое действие наблюдается на всех трех этапах урока. Можно отметить, что обучение эффективно с помощью этой программы "критическое мышление".

Список использованной литературы:

1. Гин А.А.Приемы педагогической техники: Свобода выбора. Открытость. Деятельность. Обратная связь // Идеальность: Пособие для учителя. – 2013. - №13.
2. Гин А.А., М. Баркон. Фактор успеха // Учим нестандартно мыслить. - 2016.
3. Белкин А.С. Ситуация успеха // Как ее создать: книга для учителей. - 1991.
4. Кинякина О.Н. Мозг на 100%. Интеллект. Память. Интуиция. Креатив. Интенсив // Тренинг по развитию суперспособностей. - 2009.

ӘОЖ: 373.1

QR-КОДТЫ БІЛІМ САЛАСЫНДА ҚОЛДАНУДЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

П.С.Дауылбаева
Жамбыл облысы, Байзақ ауданы №1 мектеп-гимназиясы
информатика пәні мұғалімі, peri1968@mail.ru

QR код төртбұрышты кескін
Және ой кітабының белгісі
Болашақ ғасыр иісі
Бірақ адам иісімен...

Цифрлік сауаттылық – бұл адамның өмірдің барлық салаларында цифрлік технологияларды сенімді, тиімді, сыни және қауіпсіз қолдануға дайындығы және қабілеті. Цифрлік сауаттылық - ақпараттық қоғамдағы қауіпсіздіктің негізі, XXI ғасырдың ең маңызды білімі.Қазіргі уақытта, әлем жыл санап емес, ай санап, тіпті апта мен күн санап цифрландыру заманының сиқырлы әлеміне еніп барады. Цифрландыру технологиялары дегеніміз – бұл бұрын-сонды адамзат бастан кешпеген ғажайып әлемнің жаңа құралдары. Осындай құралдардың бірі ақпаратты ұсыну түрлері. Ақпаратты ұсыну түрлері машиналық кодтар арқылы жүзеге асырылады.

Заманауи технологиялар кез келген сабақты қызықты және көңілді өткізуге мүмкіндік береді. Бастысы -оларды әдістемелік тұрғыдан дұрыс пайдалану.

QR код – мұғалімнің сабақтағы басты көмекшісі.

Сабақтағы телефондар оқушының оқу іс-әрекетіне кедергі келтіреді және алаңдатады деген пікір бар. Алайда қазіргі әлемде барлық мәліметтермен ақпарат алмасу компьютерлік және мобильдік құрылғыларсыз өте қиын. Сондықтан да неліктен оқушыларды смартфондардың көмегімен оқу-танымдық іс-әрекетке тартуға тырыспау керек? Сондықтан бұл мақалада QR-кодтар заманауи мектепте қызықты интерактивті оқыту құралы ретінде егжей-тегжейлі сипатталады.

Мақсаты:

Мектептердегі сабақтарда QR-кодты смартфондардың көмегімен тиімді пайдалану

Өзектілігі:

Сабақтарда жаңа заманауи АКТ-ны қолдану арқылы алынған білімнің сапасы артып, білім сапасы көтеріледі.

Міндеттері:

- Сабақтарда заманауи АКТ қолданудың тиімділігін зерттеу;
- QR – кодтың тиімділігін пайдалануды зерттеу

Кез келген ақпараттарды кодтауға болады.Әр түрлі форматта ұсынылған барлық ақпараттарды кодтауға болады. Мысалы

- Мәтін
- Смс
- Телефон номері
- Видео үзіндісіне сілтеме
- Аудиожазбаға сілтеме
- Презентацияға немесе интерактивті тақтаға сілтеме

Компьютерде мәтін жекелеген символдардан тұрады. Әрбір символды дисплейге шығару үшін оның белгілі бір ережеге сай жазылған машиналық коды

Кодтау – символдардың машиналық кодқа сәйкестігі, сонымен қатар ақпаратты компьютерлік тілден адамға түсінікті тілге аудару және керісінше.Кодтаудың түрлері өте көп.Мысалы : ASCI коды, Unicod, QR коды және штрих кодтар

Қазіргі кезде оқушылар QR кодтың не екенін біледі, бірақ оның шыққан тегін және қалай қолдану керектігіне аса мән бермейді.

Ақпараттарды құпия және жылдам түрде ұсыну кодының бірі QR коды.

QR коды 1980 жылы халықаралық деңгейде қолданысқа ие болды және ақпаратты жедел сәйкестендіруге мүмкіндік беретін мәліметтер тізбегін біріктіретін өнім болып табылады. 1994

жылы QR кодты Toyota тобы жасап шығарды, бірақ бірден қолданысқа ие бола қойған жоқ.Көбіне QR кодтар жарнамалауға, білім саласында көбірек қолданады. QR бізді жарнама берушінің веб-сайтына браузерде термей-ақ бағыттайды.

QR код - бұл екі өлшемді квадрат штрих-код **бізге шифрланған деректерді сақтауға мүмкіндік береді** және көбінесе олар веб-параққа сілтеме ұсынады, оны басқа мақсаттарда қолдануға болатындығына қарамастан, бұл нарыққа келгеннен бері бастысы болды.

QR кодтар сандар , әріптер , мәтіндік ақпараттар бар.Оның бір ерекшелігі деректер пішімін сипаттамайды.

QR кодтар білім саласында кітапханаларда, кез келген пәндерде сабақ барысында тапсырмалар, тесттік тапсырмалар және зертханалық жұмыстарды орындауға қолданады.Бұл сабақтың шынайы және ашықтығын көрсетеді

Оқушылар өздері қызыққан оқулықтарды немесе кітаптарды түбіне түсірілген QR код арқылы жүктеп алады.Бұл қызметпен смартфон және планшет қолданатын оқушылар ғана пайдалдана алады. Кітапты жүктеп алу үшін смартфонның камерасын кодқа қаратып сканерлеу керек. Смартфонда QR-кодтың бағдарлама-сканері орнатылуы тиіс.

Информатика сабақтарында QR кодты сабақтың әр түрлі кезеңдерінде яғни сабақтың мақсатынан бастап үй тапсырмасына дейінгі аралықта қолдануға болады.Сабақтағы жеке, топтық және жұптық жұмыстарды орындау кезінде QR кодтың маңызы өте зор.Жаңа сабақты түсіндіру кезінде кодтың сілтемесін оқушыларға жіберіп, сабақ туралы жеке мағлұмат алуға болады.

Оқушылармен жеке жұмыс орындағанда, үй тапсырмасын бекіткен кезде Plickers программасында берген жауаптарын QR код арқылы тексеру мүмкіндігі бар.Бұл әдіс өте оңай және ыңғайлы.

Оқу іс әрекеттерінде QR кодты қалай қолданамыз?

1. Оқушыларға қажетті медиа көздеріне және ресурстарға сілтемелері бар QR кодтарын жасау керек
2. Картаға өзіңізді қызықтыратын ақпараттарды енгізу керек
3. Визит картасын жасап, фотоальбомға апаратын QR коды бар қарапайым парақты іліп қою керек.
4. Кітапханаға мәтіндердің электрондық нұсқаларына сілтемелер мен қосымша ақпараттарды орналастырыңыз. Басып шығарылған QR кодын кітапқа қоюға болады
5. Тапсырмаларға жауаптарды шифрлап , оқушыларды кодты оқу арқылы өздерін тексеру қажет
6. Ақпараттық стендтерді оңтайландыру, кестелерге және басқа ұйымдық ақпаратқа сілтемелерді орналастыру керек
7. Шет тілі кабинеттерінде сөздерді немесе сөйлемдердің аудармасын тексеруге QR кодты қолдану керек.
8. Сауалнамаларды жүргізу үшін QR кодты қолдану керек.

QR -кодты жасау технологиясы

QR -кодты жасау технологиясы соншалықты күрделі емес.Интернет желісінен генератор QR-код программасында онлайн жасауға болады.Бұл программада мәтінді, суреттерді, аудио және видеожазбаларды кодтауға болады. Ол үшін мәтін теретін алаңға аударатын мәтінді теріп, **Создать код** батырмасын басу арқылы жасауға болады.

QR код технологиясын білім саласында қолдану келесі міндеттерді шешуге негізделеді:

1. Оқушылардың танымдық-іс әрекетінің ынтасын арттырады
2. Ақпараттық-коммуникативті іс әрекетте оқу іс-әрекетін меңгеру кезінде ынтымақтастыққа мүмкіндіктер беріледі.

Қорытынды.

QR – білім беру мекемесінің ақпараттық кеңістігінде тиімді пайдалануға болатын заманауи ақпараттық құрал. Соның ішінде білім саласында QR-кодты қолдануға болатын салалар,ы мына қызметтерді жатқызуға болады.

 оқу процесінде, мобильді сабақ, тақырып бойынша пайдалы ақпараты бар сайттарға сілтемелер, сауалнама,сөйлеу жазбасы

 әкімшілік жұмыста: сабақ кестесі, шақыру кестесі, визиткалар,қызметкерлердің жұмыс уақытысы кестесін жасау

 Тәрбие жұмысы: викториналар, квесттер, ойындар. Жобаның даму перспективалары: облыстық мұражайдың жаңа экспонаттарын кодтау, кодтың мәтіндік ақпаратын орыс тілінде де, ағылшын тілінде де беру;

 Қаланың тарихи орталығындағы сәулет ескерткіштеріне, әкімшілік ғимараттарға, өнеркәсіптік кәсіпорындарға кодтарды орналастыру мақсатында жергілікті атқарушы органдармен ынтымақтастықты ұйымдастыру.

Басып шығарылған QR- кодтарды мектептің кез келген бұрышына іліп, оқушыларға оқулықтың қызықты емес беті емес, телефондарынан білім алу қызықты болады.Бұл оқушыларға сапалы да саналы білім алуда бірнеше мынандай маңызды мақсаттарға жетуде ықпал етеді:

- оқушылардың оқу іс-әрекетін белсендіретін, жалпылау және жүйелеуші бағыттағы оқу-ізденіс-танымдық тапсырмалардың жаңа түрлерін оқытуда пайдалану;
- оқу материалы бойынша жұмысты мектеп оқушыларына тартымды жаңа ұйымдастырушылық формада беру;
- оқу-тәрбие процесінде сұранысқа ие емес тұлғалық қасиеттерді, сонымен қатар оқушылардың өзін-өзі бағалауын дамыту.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Ковалёв А.И. Защита информации с помощью электронных ключей // Информационные технологии и прикладная математика. - 2015. № 5. С. 57-65.
2. Ковалёв А.И. QR-коды, их свойства и применение // Молодой ученый. — №10. - С. 56-59.
3. Белов Г.В. Штриховое кодирование: технологии XXI века М.: Металлургия, 2009.
4. Сафаров Т.А. Технология штрихового кодирования. – Москва, 2010.

УДК: 371

НОВШЕСТВА В АТТЕСТАЦИИ ПЕДАГОГОВ

Л.М. Дузенова
многопрофильная гимназия №41 имени А.Пушкина
заместитель директора по научно-методической работе, duzenova@bk.ru

М.Р. Мадибаева
Таразский региональный университет им М.Х. Дулати
магистр права, старший преподаватель кафедры «История и география»,dana8205@mail.ru
г.Тараз, Казахстан Республикасы

Аннотация: В данной статье рассматривается вопрос аттестации педагогических работников, об основных изменениях и дополнениях в нормативных документах РК по аттестации педагогических работников.

Ключевые слова: аттестация педагогов, квалификационные тесты, категория.

Аңдатпа: Бұл мақалада педагог қызметкерлерді аттестаттау мәселесі, педагог қызметкерлерді аттестаттау бойынша ҚР нормативтік құжаттарындағы негізгі өзгерістер мен толықтырулар қарастырылады.

Кілт сөздер: мұғалімді аттестаттау, біліктілік тестілері, санат.

Annotation: This article discusses the issue of certification of teaching staff, the main changes and additions in the regulatory documents of the Republic of Kazakhstan on certification of teaching staff.

Keywords: teacher certification, qualification tests, category.

В настоящее время в сфере образования происходят серьезные изменения и новшества. Такие изменения связаны с предоставлением качественного образования будущим поколениям. Нам известно, что будущее нашей страны - в молодежи. Воспитать это поколение осознанно и качественно. Учитель воспитывает и воспитывает ученика, формирует грамотную личность, адаптирует к социальной среде.

Основной целью научно-методического центра во главе заместителя директора по научно-методической работе является создание условий для наращивания кадрового педагогического потенциала образовательных учреждений, повышения квалификации и профессиональной компетенции педагогических работников[1, стр 38-40].

Методическая работа в школе - основа повышения профессионализма и профессионализма педагогов. Взаимосвязь повышения эффективности целостного учебно-воспитательного процесса с методической подготовкой учителей. Совершенствование теоретической подготовки учителей - залог повышения качества его методической работы. Основные виды работ по внедрению научных достижений и передовых практик. Самостоятельная воспитательная работа учителей - основа методического совершенствования.

Виды и методы методической работы в школе. Аттестация учителей -инструмент, определяющий истинный уровень мастерства профессии.

Диагностика мастерства деятельности учителя. Самодиагностика педагогической деятельности. Использование критериев и показателей диагностики состояния учебно-воспитательной работы в школе для аттестации учителей, анализа педагогической деятельности аттестуемых учителей, методика диагностики профессиональной деятельности учителей. Содержание, организация, проведение экспертизы.

Методическая работа в школе является условием повышения педагогической культуры. Профессиональная подготовка учителя не заканчивается окончанием его педагогического вуза, она охватывает весь период профессиональной деятельности учителя. Вместе с тем, непрерывное повышение профессиональных знаний Учителя является условием развития его творческих способностей и постоянного развития самостоятельного педагогического опыта. Если учитель занимает активную позицию в общественной среде, его персональный опыт интегрируется с социальным и педагогическим опытом, имеет применение педагогического коллектива, поощряется профессиональный творческий поиск, поощряется профессиональный творческий поиск учителя, то повышение профессионального мастерства и педагогической культуры учителя становится более плодотворным [2, стр 7-9].

В соответствии с планом повышения квалификации учителей они должны один раз в пять лет проходить специальную подготовку в учительских институтах повышения квалификации или на специальных факультативах педагогических вузов.

Основной целью аттестации является повышение профессиональной квалификации педагогических работников, развитие творческой активности, обеспечение социальной защиты. Основным средством стимулирования будет классификация оплаты труда учителя. А основные принципы проведения аттестации - добровольность, коллегиальность, обеспечивают ее объективное, объективное проведение. Эти принципы строго соблюдаются при формировании аттестационной комиссии.

В настоящее время создаются три различные комиссии. Главная аттестационная комиссия создается на республиканском, областном уровне, а районная, городская - на уровне соответствующих учреждений образования. Создание аттестационной комиссии образовательного учреждения входит в компетенцию педсовета.

Каждая комиссия рассматривает вопросы в соответствии со своей компетенцией. А главное решение аттестационной комиссии - присвоение квалификационной категории. Сейчас присвоены три квалификационные категории, высшую категорию присваивает Республиканская, областная, первую категорию присваивает районная, городская, вторую категорию -школьная аттестационная комиссия.

Аттестация учителей проводится один раз в пять лет по заявлению педагога о присвоении квалификационной категории. Иногда аттестация может проводиться и по решению педсовета для определения педагогической квалификации учителя, по инициативе руководящего органа [3, стр 75-79]..

Организация проведения аттестации в малокомплектных школах имеет свои особенности. Аттестация учителей такой школы проводится комиссией, созданной на базе районного образования или крупной школы.

Как показывает опыт, успешность аттестации зависит от ее организации, правильной постановки защиты и оценки, формирования делового доброжелательного настроения в коллективе. В целом аттестация учителей является основой определения стратегии и тактики научно-методической работы школы [4, стр 255-253].

С этого учебного года педагог должен написать эссе после сдачи Национального квалификационного теста. Для этого отводится 30 минут. В эссе должно быть использовано 250-300 слов. Ежегодно тема эссе определяется уполномоченным органом в области образования. Написанное эссе направляется в личный кабинет педагога.

"В целом, эссе-это сочинение, написанное в очень небольших объемах. Сегодня школьники тоже пишут эссе. Им также рекомендуется написать эссе на определенную тему. Процедура аттестации учителя включает написание эссе из 250-300 слов. Это очень короткая работа. Он будет записан после национального профессионального тестирования. Еще один важный момент-эссе недооценивается при получении профессиональной категории учителя. Эссе ориентировано на то, чтобы педагог структурировал игру, приблизил ее к определенной структуре и сделал предоставляемую информацию полноценной формулировкой. Учитель, написав эссе, определяет основные моменты внутри данной темы и дает представление об этих основных понятиях. В том числе передает свой опыт, свою работу через определенные аргументы. Это показывает, насколько Учитель может оценить свою работу. Это инструмент, с помощью которого можно увидеть, насколько высок профессиональный уровень учителей, насколько они преданы педагогическому делу, насколько они любят ребенка", – разъяснила вопрос про написание ЭССЕ в министерсве образования РК. Аттестованным учителям присваиваются категории: «Педагог-модератор», «педагог-эксперт», «педагог-исследователь», «педагог-мастер». По полученым категориям учителя получают в течений 5 лет надбавки к зароботной плате.

Список использованной литературы:

1. Об образовании. Закон Республики Казахстан "О статусе педагога": практ.пособие . - Алматы: Издательство "Норма-К", 2020. - 104с. - ISBN 9965-785-32-5: https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1900000293
2. Статус педагога: рост, ресурсы и развитие личности [Текст]: Учебное пособие / Х.Т. Шерьязданова, Э.В. Исхакова. - Алматы: Нур-Принт, 2015. - 124б
3. Марс Фазылович Уркумбаев. Проблемы образования и науки: размышления в очерках и набросках [Текст] / Сост. С.Р. Ибатуллин. - Тараз : Сенім, 2019. - 236 с. - ISBN 978-601-7820-48-0
4. Нарикбаев М.С. Высшее юридическое образование в Казахстане в XXI веке: реформы, проблемы и перспективы: Сборник статей / М.С. Нарикбаев, С.Ф. Ударцев; Сост. С.Ф.Ударцев,. - Астана: Фолиант, 2014. - 336б. - ISBN 978-601-292-903

УДК 371

ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ И ТЕХНОЛОГИИ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Ж.Р.Жамашева
средняя школа имени Ыбырая Алтынсарина
учитель русского языка и литературы, педагог-исследователь,
Байзакский район, Жамбылская область

Аннотация: В данной статье представлена информация о том, как вы можете освоить и применять инновационные технологии для обучения детей на уроках. Ядром современного образования являются мероприятия для учащихся под руководством учителей. Именно эта цель-воспитание творческого, инициативного человека, умеющего самостоятельно учиться, самосовершенствоваться и подчинена главной задаче современного образования.

Аңдатпа: Бұл мақалада балаларды сабақта оқыту үшін инновациялық технологияларды қалай игеруге және қолдануға болатындығы туралы ақпарат берілген. Қазіргі білім берудің өзегі-мұғалімдердің жетекшілігімен оқушыларға арналған іс-шаралар. Дәл осы мақсат-өз бетінше оқи алатын, өзін-өзі жетілдіре алатын және қазіргі білім берудің негізгі міндетіне бағынатын шығармашылық, бастамашыл адамды тәрбиелеу.

Annotation: This article provides information on how you can master and apply innovative technologies for teaching children in the classroom. The core of modern education is activities for students under the guidance of teachers. It is this goal-the education of a creative, initiative person who knows how to study independently, improve himself and is subordinated to the main task of modern education.

Ключевые слова: инновационные технологии, активность учащихся, русский язык.

В Законе Республики Казахстан «Об образовании» говорится, что «основной задачей системы образования является создание необходимых условий для получения образования, направленного на профессиональное воспитание и развитие человека на основе национальных и общечеловеческих ценностей, науки и практики; внедрение инновационных технологий обучения, компьютеризация образования, доступ к международным глобальным коммуникационным сетям». Чтобы решить эти проблемы, каждый учитель должен двигаться в направлении всех инноваций и преобразований, нового опыта и новых отношений посредством ежедневных исследований, проводимых образовательными организациями. Эти инновации и преобразования смело ведут к переменам. Онлайн-обучение особенно популярно.Электронное обучение основано на компьютерном управлении этими процессами и передает большой объем информации, необходимой для процесса обучения, через социальные сети и интерактивное общение между преподавателями и учащимися. Основная цель внедрения электронного обучения в образование - предоставить лучшие образовательные ресурсы и технологии для всех компонентов образовательного процесса. Перед лингвистами сегодня стоит очень сложная задача: с одной стороны, повысить уровень обязательных знаний, умений и навыков, с другой - развить потенциал творчества и мышления учащихся высокого уровня.

Использование информационных технологий в классе рассматривается не как цель, а как средство улучшения среды учащихся, источник дополнительной информации по этому предмету, средство развития личностной среды детей, средство самостоятельной работы и повышения их знаний. Современные школы, в том числе сельские, сталкиваются с задачей обеспечения качественного образования, учета способностей, интересов и тенденций учащихся, развития социальной активности и пересмотра учебных материалов в целом. Нет сомнений в том, что новые информационные технологии играют важную роль. Использование ИКТ в классе для обучения познавательной деятельности учащихся способствует повышению качества преподавания и подготовке быстрых и качественных уроков. Основная цель использования ИКТ - развивать мышление и формировать образ мышления.

Использование компьютеров освобождает учителей от ежедневных занятий, то есть от написания на доске. Также легче выбирать наглядные пособия. Компьютеры открыли новые

возможности для учителей. Современные информационные технологии знакомят учащихся с нетрадиционными источниками информации и учат их осваивать новые методы обучения. Трудно пробудить интерес к преподаванию русского языка и литературы, но я думаю, что возможность есть. Мультимедийные презентации здесь полезны, их можно использовать для объяснения нового урока, утверждения занятий и их повторения. Я использую интерактивные доски на уроках.

Моя цель - воспитатьть активного человека с высоким уровнем образования, который можно использовать в жизни.

Для достижения этой цели я реализовала следующие задачи:

- формирование готовности к интерактивному обучению;
- Развитие интерактивных навыков в образовательной среде;
- Внедрение новых интерактивных методов обучения и развития коммуникативных навыков учащихся в преподавании предмета,также обладать способностью управлять и руководить; уважать других.

Каждый ученик должен уметь отстаивать свою точку зрения и сопоставлять ее с различными ситуациями. Каждый учитель сталкивается с проблемой, как стабилизировать интересы учащихся и как повысить качество образования. Ответ заключается в том, чтобы изучить новые технологии, а затем применить их в своей работе

Я думаю, что интерактивный метод преподавания русского языка и литературы очень важен в учебном процессе. Инновационное обучение основано на следующих технологиях:

Развивающее обучение;
Проблемное обучение;
Развитие критического мышления;
Методика «проектный метод»;
Дифференцированные методы обучения;
Успешная ситуация в классе;
Информационные технологии.

Задачи, с которыми сталкиваются преподаватели языка при использовании информационных технологий, во многом отличаются от целей и задач учителей других дисциплин. Эти обязанности включают обработку текстов, художественную лексику и книгу. Учителя русского языка должны развивать сильные навыки правописания и пунктуации, обогащать словарный запас учащихся, учить их овладевать нормами литературного языка, а также обучать детей знаниям литературного языка и терминологии. Создание графиков, диаграмм и презентаций экономит время и придает материалам более красивый вид. Использую головоломки, иллюстрации, рисунки, различные развлекательные задания и викторины, чтобы вызвать интерес к занятиям.

Используя инновационные технологии в преподавании русского языка и литературы, я продолжаю успешно применять следующие приемы на своих уроках.

1) Мозговой штурм;
2) Корзина идей;
3) Незаконченные предложения;
4) Групповое обсуждение;
5) Синквейн;
6) Кластер;
7) Ключевые термины;
8) Запутывание логической цепочки;
9) Развивающие игры;
10) Инсерт;
11) ПОПС-формула;
12) Корректор;
13) Исследовательская задача;
14) Фишбоун.

Интерактивная доска имеет новую функцию для работы с презентациями, то есть вы можете использовать закладки для изменения текста на доске при просмотре слайда. На практике: буквы в словах, знаки препинания, открытые круглые скобки. Следующий вид упражнений - пробное упражнение. Они были разработаны для подготовки к единому национальному тестированию. Используйте серию упражнений для подготовки к ЕНТ, вы можете выполнять аналогичные упражнения по всем разделам. Сейчас существуют тренажеры

для тестовых упражнений по русскому языку. Мы также используем их для работы с интерактивными досками, что упрощает проверку ваших знаний по теме, которую вы читаете, и экономит ваше время на уроке.

1. Еще одна группа упражнений - заполнение недостающих элементов схемы или расписания.
2. Словарная работа. На экран выводится одно слово или группа слов, пишется для запоминания, дается лексическое значение.
3. Самопроверка и перепроверка по заранее подготовленным материалам упражнений учителем или одним-двумя учениками на интерактивной доске эффективны для конвертации проверки домашних заданий.
4. Теоретический материал по теме может быть представлен в виде диаграмм или таблиц для пояснения.
5. Вы можете создать алгоритм для запоминания правил правописания.
6. Для подтверждения предыдущей темы проверяются знания путем выявления вопросов с правильными ответами по очереди.
7. Готовый дидактический материал.
8. Тестовый контроль.
9. Работа с текстом. Текст представляет собой заранее подготовленный учителем образец, который является основой комплексного анализа: орфографического, лексического, пунктуационного. Текст может содержать выделенные слова, фразы и предложения, требующие особого внимания.
10. Виды грамматического разбора.
11. Развитие орфографической грамотности.

Благодаря тесту на интерактивной доске учащийся может с интересом повторить и подтвердить урок, а также увидеть результаты своей работы.

Служба интерактивной доски дополняет возможности компьютера и помогает вам редактировать урок, выделять основные моменты урока и сохранять его. Использование интерактивных досок учит правильному использованию учебного времени. Ценность интерактивных методов заключается в обучении учащихся, а также в обучении их знаниям и навыкам в классе и в реальной жизни. Следовательно, развивающемуся обществу нужны современные, образованные, воспитанные, ответственные лица, принимающие решения.

Основываясь на своем профессиональном опыте, я хотела бы подчеркнуть, что посредством интерактивного обучения мы воспитываем свободного человека с активным жизненным статусом. Человек, который не только отстаивает собственное мнение, но и прислушивается к мнению других. Обучение с использованием информационных и коммуникационных технологий является визуальным, информативным и интерактивным, что может сэкономить время учителей и учащихся в классе, позволить учащимся работать по своему усмотрению и помочь учителям и учащимся работать вместе в группах или индивидуально для анализа и оценки результатов обучения.

Использование информационных и коммуникационных технологий направлено на повышение качества образования. У учащихся развивается духовное, социальное и культурное мышление. Компьютеризация преподавания русского языка в школах меняет способ его функционирования и, прежде всего, его эффективность.

Во-первых, компьютер может хранить в своей памяти большое количество материалов, своевременно находить, обрабатывать, сравнивать и восстанавливать необходимую информацию.

Во-вторых, и это самое главное, компьютер ведет диалог с учеником . Он дает обратную связь, компьютер может быть "собеседником", он отвечает за работу каждого учащегося и оценивает его ответы.

В-третьих, использование компьютеров расширило образовательную информацию.

Вы можете использовать графику, анимацию и звук, то есть все современное видео оборудование.

В-четвертых, использование компьютеров может повысить интерес учащихся к этому предмету. Это может помочь вам сосредоточиться на наиболее важных аспектах материала, который вы активно читаете.

Требования, предъявляемые к сегодняшнему уроку, должны быть выполнены учителем. В ходе урока учителя должны выбирать методы, которые позволяют учащимся проводить исследования, а не представлять материал в готовом виде. Только так учащийся может стать по-настоящему самостоятельной личностью. Мудрые слова великого китайского философа Конфуция: «Я забыл то, что слышал, я помню то, что видел, и я понимаю, когда я это делаю» подтверждают это. Следовательно, в классе использование интерактивных методов обучения, а также моральные качества учащихся формируют страсть к знаниям и искусству. Благодаря индивидуальной, парной и групповой работе, учащиеся становятся более активными и помогая друг другу, могут участвовать в уроке, выражать свои мысли. Сами слабые ученики используют интерактивные методы обучения с помощью игровых элементов. Учителя-новаторы считают, что урок должен мотивирован сердцем ученика, а не учеником.

В заключение следует отметить необходимость использования новых методов обучения русскому языку в связи с ускорением процесса обучения. Это не означает, что предыдущие методы не должны использоваться. Опять же, это закладывает основу для разработки методологии.

ӘОЖ 37.013

ВЕБ-КВЕСТ ТЕХНОЛОГИЯНЫҢ ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСТІКТІҢ ЖАҢАШЫЛДЫҚ ФОРМАСЫ РЕТІНДЕГІ РӨЛІ

М.С. Елубаева
М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті
п.ғ.к., elubaeva.mirshat@mail.ru
Тараз қ., Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Қазіргі уақытта жоғары және жалпы орта білім беретін мектептердің білім беру жүйесінде сирек қолданылатын оқыту технологияларын қолдану өте өзекті мәселе.

Осыған орай, мақалада білім алушылардың өздігінен іздене отырып, білім білік дағдыларын тәжірибе жүзінде дамытуға арналған веб-квест технологиясы туралы сөз қозғалады. Сондай-ақ, веб-квест технологиясының құрылымы, сипаттамалары ұсынылған және жұмыс жүргізу кезеңдері мен бағалау өлшемдері қарастырылған.

Түйін сөздер: білім беру, инновация, білім беру технологиясы, ақпараттық-коммуникациялық технологиялар, веб-квест.

Аннотация: В настоящее время использование технологий обучения, редко используемых в системе образования высших и средних общеобразовательных школ, является очень актуальной проблемой.

В этой связи, в статье речь пойдет о технологии веб-квеста для практического развития умений и навыков обучающихся с самостоятельным поиском. Также представлена структура, характеристики технологии веб-квестов и рассмотрены этапы проведения работ и критерии оценки.

Ключевые слова: образование, инновации, образовательные технологии, информационно-коммуникационные технологии, веб-квест.

Annotation: Currently, the use of learning technologies that are rarely used in the education system of higher and secondary general education schools is a very urgent problem.

In this regard, the article will focus on the web quest technology for the practical development of the skills and abilities of students with independent search. The structure, characteristics of the technology of web quests are also presented and the stages of work and evaluation criteria are considered.

Key words: education, innovations, educational technologies, information and communication technologies, web quest.

Қазіргі кезеңде Қазақстан жаһандық өркениетке бейімделген, XXI ғасырдың сын-қатерлі контексіндегі білім сапасын арттырып, одан әрі дамытатын жаңа технологияларды кеңінен қолданатын мемлекет ретінде танылады.

Ғылыми-техникалық прогрестің қарқыны мен ақпараттық технологиялардың жылдам да ғарыштап дамуы білім беру жүйесін жетілдірудің басты шарттары болып табылады.

«Цифрлы Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасының басым бағыттарының бірі – креативті қоғамды және цифрлы экономика үшін құзыреттер мен дағдыларды дамыту, халықтың цифрлы сауаттылығын арттыруда жұмыстар жүргізу, түрлі салаларда АКТ мамандарын даярлау [1].

Білім беруді цифрландыру жағдайында интернет желісінің көмегімен педагог пен білім алушы арасында өтілетін оқытуды ұйымдастырудың тиімді түрінің бірі де бірегейі – қашықтан оқыту.

Қашықтан оқыту – IT технологиялары саласындағы әлемдік деңгейдегі жетістіктер негізінде білім беруді ақпараттандыруды көздейтін, университеттің де, мектептің де біліміне қатысты болашағы зор модель.

Қашықтан оқытуды жүзеге асыру компьютерлерді, планшеттерді, смартфондарды және басқа да техникалық құралдарды пайдалануды, сонымен қатар интернет желісіне және цифрлық білім беру ресурстарына қолжетімділікті талап етеді.

Осы орайда, дидактикада инновациялық оқыту кеңінен қолданыс табуда. Ал инновация – бұл жаңалықтардың таралуы. Педагогиканың басты тенденциясы оқытуды өнеркәсіптік-технологиялық процеске айналдыру үшін дидактикалық жолын табу болды. Бұл ізденіс «педагогикалық технология» деген ұғымға әкеледі.

Жалпы педагогикалық процесте «технология» ұғымын пайдаланудың арнайы кезеңдері бар. Г.А.Бордовский, В.А.Изводчиков, Т.А.Ильина, М.В.Кларин, В.И.Боголюбов, Ф.Янушкевич және т.б. ғалымдардың зерттеулеріне сүйене келе, «педагогикалық технология» ұғымының эволюциясында бірнеше кезеңдерге бөліп қарастыруға болады [2].

Осы бағыттағы алғашқы техникалық құралдар XX ғасырдың 1940-1950 жылдары қолданысқа енді. *Бұл кезең* қашықтан оқытудың жазу, дыбыс шығару және «аудиовизуалды құралдар» деген атпен әйгілі ақпаратты берудің мектептерде ақпарат алатын әртүрлі техникалық құралдарының (магнитофондар, күйтабақ ойнатқыштар, теледидарлар және т.б.) пайда болуымен сипатталатын алғашқы кезеңі еді. *Екінші кезең,* 1950-1960 жылдарды қашықтан оқытудың қалыптасу кезеңі десе де болады. Тұтастай оқыту процесін құруда технологиялық бағыт пайда болды. Бұл кезеңде «педагогикалық әдістер технологиясы, яғни оқыту процесін құрудың технологиясы» өмірге келді.

1970-1980 жылдарда жүйелік бағыт негізінде педагогикалық технологияны құрумен байланысты: білім беру саласындағы көкейкесті дидактикалық мәселелерді шешуге бағытталған педагогикалық технологиялар пайдаланылғандықтан, қашықтан оқытуды дамытудың *үшінші кезеңі* өтті деп айтуға болады.

Ал 1990-2000 жылдарда «Педагогикалық технология» ұғымы эволюциясында тұтастай алғанда педагогикалық процестің технологиялық аспектілерін қарастырумен сипатталатын *төртінші кезеңде,* қашықтан оқыту жүйесі жетіліп дамыды.

Бесінші кезең, 2000 жылдан бері білім беру саласында жаңа парадигманың енгізілуіне байланысты оқу-тәрбие процесінде педагогикалық технологияны жаңа бағытта жаңаша қолдануымен ерекшеленеді.

Қазіргі уақытта білім беру жүйесінің ерекшелігі – біліммен ғана қаруландырып қоймай, өз бетінше білім алуды дамыта отырып, ары қарай кемелденуіне қажеттілік таныту. Осы орайда, оқу процесінде инновациялық процесті жүзеге асыру педагогтен өз принциптерін, мүмкіндіктерін дамытып, түрлендіріп отыруды талап етеді.

Осыған сәйкес цифрлы қоғамда өскелең ұрпаққа сапалы білім беруде интернет арқылы орындай алатын іздеу іс-әрекетінің белгілі бір түрі – Веб-квест технологиясын қолданудың рөлі өте зор. «Веб-квест» – интернет ресурстары мен деректері негізінде шешілетін проблемалық тапсырма. Бұл технология бойынша педагог сабақ беруші ғана емес, білім алушылардың зерттеушілік, оқу-танымдық іс-әрекетінің кеңесшісі, ұйымдастырушысы болып табылмақ.

Веб-квест технологиясының құрылымына тоқталсақ, олардың әрқайсысы қойылған мақсат негізінде орындалатын міндеттер кезінде өзекті болып табылады (1-кесте) [3].

Кесте 1

Веб-квест технологиясының құрылымы

Түрі	Сипаттамасы
Кіріспе	негізгі ақпаратпен, ұғымдармен таныстыру мақсаты көзделеді
Тапсырма	қарастырылған мәселені шешуге бағытталған нақты әрекеттерге көшеді
Процесс	жұмыстың барысы кезең-кезеңмен орындала отырып, қатысушылардың жауапкершілігі, интернет желілерге сілтемелер, сондай-ақ, соңғы нәтиже пайымдалады
Бағалау	орындалған тапсырма белгілі бір талапқа сәйкес бағалау өлшемдері бойынша арнайы критерийлер арқылы жүргізіледі
Қорытынды	тақырып аясында зерттеуге түрткі болатын сұрақтар барысы бойынша талдау жасалады
Педагогке арналған пікірлер	аталмыш технологияны пайдаланатын педагогтерге арналған нұсқаулық

Веб-квест технологиясының жұмыс жүргізу кезеңдерін атасақ:

1. Бастапқы кезең (алғашқы командалық). Білім алушылар берілген тақырыптың негізгі ұғымдарымен танысады. Топтағы рөлдер бөлінеді: 1 рөлге 1-4 адамнан бөлінеді. Барлық топ мүшелері бір-біріне жәрдемдесіп, компьютерлік бағдарламалармен жұмыс жасауды үйретуі керек.

2. Рөлдік кезең. Топқа жеке жұмыс беріледі, қатысушылар бір уақытта таңдалған рөлдерге орай тапсырмаларды орындайды. Жұмыстың мақсаты бойынша іс-әрекет барысында топ мүшелерін компьютерлік арнайы бағдарламалармен және интернет желісімен жұмыс істеу дағдыларына үйрету жүзеге асырылады. Топ мүшелері әр тапсырманың нәтижесін бірлесе отырып қорытындылайды, яғни веб-сайт құру мақсатында ақпараттармен алмасады.

Тапсырмалар:

- нақты тақырып бойынша мәліметті іздеу;
- сайт құрылымын дайындау;
- сайтқа арналған мәліметтер әзірлеу;
- сайтқа арналған мәліметтерді қорытындылау.

3. Қорытынды кезең. Топ педагогтің басшылығымен, яғни жетекшілігімен бірігіп жұмыс істейді, интернет желісіне жарияланған зерттеу нәтижелеріне жауапкершілік танытады. Зерттеу нәтижелері бойынша қорытындылар мен ұсыныстар тұжырымдалып, жасалады. Аяқталған жұмыстар бойынша арнайы байқау өткізіледі, байқау барысында тапсырманы түсіну, талдау, пайдаланылған ақпараттың сенімділігі, оның берілген тақырыппен байланысы, сыни талдау, қисындылығы, ақпараттың құрылымдалуы, ұстанымдардың анықтығы, ашықтығы, мәселені шешу әдіс-тәсілдері, ұсынылымның өзгешелігі мен ерекшелігі және кәсібилігі бағаланады. Нәтижелерді бағалауға педагог пен білім алушылар талқылау немесе интербелсенді дауыс беру арқылы қатысуға болады.

Веб-квест технологиясы бойынша бағалау өлшемдеріне тоқталсақ, бұл анағұрлым күрделі тапсырма болып табылады, сондықтан оның орындалу сапасын бағалау жағдаяттық тапсырманың түріне және нәтижені айқындау формасына бағытталған көптеген өлшемдерге негізделуі қажет.

Ғалымдар тарапынан берілетін бағалау өлшемдерін мына үлгіде топтастырып көрсетуге болады:

- зерттеу және шығармашылық іс-әрекет;
- дәлелдеу сапасы мен нәтижесі;
- іс-әрекеттің өзіндік айырмашылығы;
- топтардағы іс-әрекет дағдылары;
- ауызша баяндау, түсіндіру, әңгімелеу;
- мультимедиялық кесте-сызба, презентация;
- жазбаша конспект және т.б.

Педагогтің әдістемелік міндеті – мазмұнды да мағыналы ойластыру, тақырыпты дұрыс таңдау және тапсырманы қорытындылап тұжырымдау.

Бұл технология бойынша іс-әрекеттің күрделілігі – білім алушылардың дайындық деңгейі

мен жас ерекшеліктерін ескере отырып, жоғары деңгейдегі сапалы және тақырыптық көптеген сайттарды таңдай білуінде.

Уақыт бір орында тұрмайды, қоғам өзгереді. Тек өзгермейтін бір ғана нәрсе, ол табысты болудың негізгі факторы – білім. Білім үнемі басты орында тұруы қажет. Білімді бәрінен жоғары қоятын ұлт қана табысқа, білімнің шыңына жетеді.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. «Цифрлы Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы, Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 12 желтоқсандағы № 827 қаулысы.
2. Бузаубакова К.Д., Елубаева М.С. Тәрбие жұмысының теориясы мен әдістемесі: Оқулық. – Тараз: ИП «Бейсенбекова А.», 2019. - 320 б.

ӘОЖ: 373.1.02

САНДЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ ЖӘНЕ МҰҒАЛІМ

А.Г.Есентаева
«Сарыкемер мектеп-гимназиясы» КММ директоры
педагог-шебер бірінші санатты басшы, yesentayeva.gulmira@bk.ru
Байзақ ауданы, Жамбыл облысы

Аңдатпа: Мақалада білім беруді цифрландырудың бүгінгі күнде бұл қоғамды дамытудағы альтруистік қозғалыс емес және Киберпанк-болашаққа ұмтылу қозғалысы туралы айтылған. Қазіргі таңда сандық білімі жеткілікті мұғалімдер аз. Сол себепті де ақпаратты іздену, алу, өңдеу, ұсыну сияқты дағдылардың аздығы қажеттілік пен уақытқа жауап бере алмай жатады. Ақпараттық технологияларды оқытуды байыту және оның әдістемелік әртүрлілігін арттыру үшін пайдалануға болады, осылайша оқушыларға жаңа нәрселерді үйренудің жақсы алғышарттарын ұсынады. Алайда, оқыту мен оқытуда ақпараттық технологияларды қолдану оқу бағдарламасы мен оқу орнының стратегиялық мақсаттарына сүйене отырып жүйелі түрде жүргізілуі керек.

Түйін сөздер: цифрлық білім, ақпараттық технология, қашықтықтан оқу, сандық технология.

Аннотация: В статье отмечается, что цифровизация образования сегодня – это не альтруистическое движение в развитии общества, а движение к киберпанковскому будущему. В настоящее время мало учителей с достаточным числовым знанием. Вот почему отсутствие таких навыков, как поиск, получение, обработка и представление информации, не может удовлетворить потребности и времени. Однако использование информационных технологий в преподавании и обучении должно осуществляться системно, исходя из стратегических целей образовательной программы и образовательного учреждения. При использовании технологий в образовании основное внимание уделяется не обучению техническим навыкам, а педагогическому использованию информационно-коммуникационных технологий в различных предметах и темах.

Ключевые слова: цифровое образование, информационные технологии, дистанционное обучение, цифровые технологии.

Annotation: The article notes that the digitalization of education today is not an altruistic movement in the development of society, but a movement towards a cyberpunk future. At present, there are few teachers with sufficient numerical knowledge. That is why the lack of such skills as searching, receiving, processing and presenting information cannot satisfy the need and time. However, the use of information technology in teaching and learning should be carried out systematically, based on the strategic goals of the educational program and educational institution. When using technology in education, the focus is not on teaching technical skills, but on the pedagogical use of information and communication technologies in various subjects and topics.

Key words: digital education, information technologies, distance learning, digital technologies.

Цифрлық білім дегеніміз не? Оқушылар мен ата-аналар не күтеді? Мұғалімдер неден қорқады? Қазірдің өзінде білім беруді цифрландыру бойынша көптеген шаралар қабылдануда. Білім беруді цифрландыру туралы айтатын болсақ, оқушылардың Zoom немесе Discord сияқты заманауи байланыс құралдарын қолдана отырып, қашықтықтан оқуға көшуін білдіреді. Кейде біз IT-технологияларды бұрыннан бар білім беру тәжірибесіне қосымша ретінде пайдалану туралы айтып отырмыз. Цифрлық экономиканың шындығына сәйкес келу және ақпараттық технологиялар саласындағы кадрлар тапшылығын азайтуға көмектесу үшін қажетті дағдыларды игере алатын болашақ мамандарды даярлау да сол жерге жатады.

Жаңартылған мектеп форматы

Мектептердің форматы біртіндеп өзгерді, цифрлық орта ұйымдастырылды. Қазақстанда бұлтты жүйелер (электронды күнделіктер), интерактивті мазмұны бар электронды тақталар, компьютерлер мен планшеттер қолданылады. Мектептерде жоғары жылдамдықты Интернетке қол жетімділік пайда болды. Барған сайын сабақ және сабақ жоспары ақпараттық технологияларға негізделген интерактивті және цифрлық технологиялардың жаңа мүмкіндіктерін қамтып отыр.

Цифрлық білім мектептерді классикалық оқыту әдістері мен құралдарымен шектемейді. Оқу процесінің өзі әлдеқайда кеңейіп келеді, оқушыларды бұрынғыдан да тиімдірек тартады және білімді қауіпсіз меңгеру үшін қажет нәрсенің бәрін ұсынады.

Болашақ оқулықтары

Білім біртіндеп интернетке көшуде. Мұғалімдер мен оқушылар оқу процесінде интернет-ресурстарды пайдаланады, сол жерден қажетті ақпаратты алады. Стандартты мектеп құралдары әлі де бар, бірақ біртіндеп екінші орынға шығады, өйткені оқушылардың өздері оқулықтар мен әдістемелердің электронды нұсқаларын қалайды.

Сондықтан болашақ мектептерде цифрлық кітапханалар маңызды рөл атқарады. Мұндай жылдар бойы жоғары оқу орындарының базаларында болды. Ал 2015 жылдан бастап заң бойынша барлық мектеп оқулықтарының электронды көшірмесі болуы тиіс. Бірақ одан да маңыздысы, цифрлық технологиялар әдеттегі мектеп сабақтарына AR және VR технологияларын енгізу арқылы білім беру мазмұнын интерактивті етуге мүмкіндік береді.

Мұғалімдер медиатор ретінде жаңа білім беру парадигмасында мұғалімнің рөлі өзгерді. Ол білімді тікелей таратады және әр әрекетті мұқият "көшіру" керек фигура болуды тоқтатады. Болашақта мектептерде білім алушылардың дербестігіне бейімділік жасалады. Сондықтан мұғалім нақты нұсқаулар бермей, өз күшімен бір нәрсені қалай жасау керектігін ұсына отырып, "үйретуші" емес, "бағыттаушы" роліне енді. Қазір интернетте білім жеткілікті, ал мұғалім эксклюзивті ақпарат көзі емес. Бұл оқушыларды бағдарлау және олардың қол жетімді ақпараттың үлкен көлемінде жоғалуына жол бермеу үшін қажет екенін ұмытпаған жөн.

Білім беруді цифрландыру-бұл қоғамды дамытудағы альтруистік қозғалыс емес және Киберпанк-болашаққа ұмтылу қозғалысы. Қазіргі таңда сандық білімі жеткілікті мұғалімдер аз. Сол себепті де ақпаратты іздену, алу, өңдеу, ұсыну сияқты дағдылардың аздығы қажеттілік пен уақытқа жауап бере алмай жатады. Ақпараттық технологияларды оқытуды байыту және оның әдістемелік әртүрлілігін арттыру үшін пайдалануға болады, осылайша оқушыларға жаңа нәрселерді үйренудің жақсы алғышарттарын ұсынады. Алайда, оқыту мен оқытуда ақпараттық технологияларды қолдану оқу бағдарламасы мен оқу орнының стратегиялық мақсаттарына сүйене отырып жүйелі түрде жүргізілуі керек. Оқытуда технологияларды қолдануда басты назар техникалық дағдыларды оқытуға емес, әртүрлі пәндер мен тақырыптарда ақпараттық-коммуникациялық технологияларды педагогикалық қолдануға аударылады. Шындығында, технологияны пайдаланудың ең үлкен артықшылықтары оқушының оқу процесімен тығыз байланысты жүйелі пайдаланудан алынады. Оқытуды цифрландырудың бірнеше артықшылықтарын атап өтемін:

- Студенттер өз бетінше жұмыс істей бастайды. Олар енді мектепте ақпаратты қабылдап қоймай, олар оны өздері іздейді, қолдануды және таратуды үйренеді.
- Енді қағазды ысырап етудің, оқулықтарды сүйреудің, дәптерлерді бастаудың қажеті жоқ. Біріншіден, мұның бәрін кию практикалық емес және ыңғайсыз.
- Егер мемлекет пен мектептер App Store немесе Мемлекеттік қызметтер арқылы жазылымға арналған электронды оқу материалдарын сатқысы келмесе, оқулықтар үшін де ақы төлеу екіталай.

- Оқу бағдарламасы қарқынды дамуда. Енді жарияланған кітаптар мен оқулықтар түрінде шектеулер болмайды. Ең өзекті ақпарат әрқашан қолында болады, ал болашақтың IT-технологиялары сабақтарды әр түрлі және қызықты етуге көмектеседі.
- Дыбыстық сигналдар мен олардың балалары технология әлеміне енеді, ал жаңа оқытушылар оқушылар жаңа технологиялармен айналысатын салада қатынас орнатады.

Сандық оқытудың кемшіліктері де жоқ емес:

- Кейбір оқытушылар технология балаларды оқудан алшақтатады деп санайды. Зерттеулер тіпті ересектерге де қолдау көрсетеді смартфондағы хабарлама шатастыруы мүмкін. Мұғалімдерге сабақтарды тик токтағы таспадан гөрі қызықты ету міндеті жүктелген және бұл қиын болады.
- Технология балалардың қарым-қатынас дағдыларына теріс әсер етуі мүмкін. Смартфондар мен басқа гаджеттердің "тірі" байланысқа кедергі келтіретінін дәлелдейтін түрлі эксперименттер жүргізілді. Бірақ бұл цифрландырудан бас тартуға себеп емес. Бұл іс-әрекеттің басқа түрлерін енгізуге себеп болады, мұнда іс жүзінде көзбен байланыс қажет.
- Онлайн сабақтарды жіберіп алу оңайырақ. Үлкен "аудиторияда" веб-камераны өшіріп, ұйықтау жеткілікті.
- Психикалық және физикалық даму баяулайды. Ми үшін де аз белсенділік (желідегі ақпаратқа жиі жүгінуге болады) және дене үшін (мектепте аз серуендеу және дене шынықтыру сабақтары) болашақ адамдарға кері әсер етуі мүмкін.

Американдық және еуропалық ғалымдар цифрлық педагогиканы тиімді енгізу келесі жолдарын ұсынады:

- білім беру процесінің барлық субъектілерінің ынтымақтастығына назар аудару, қажетті жұмсақ дағдыларды дамыту немесе softskills (әлеуметтік, интеллектуалды және ерікті құзыреттілік, көшбасшылық, қарым-қатынас, командада жұмыс істей білу, шығармашылық, ұқыптылық және т. б.);
- қашықтықтан оқытудың педагогикалық дизайны (енгізілген технология барлық сынып оқушыларының қашықтықтан оқытуға қатысуын қамтамасыз етуі тиіс.
- оңтайлы нысандарды, құралдар мен әдістерді таңдау бағытында жұмыс істеу қашықтықтан оқыту (мұғалім мен оқушылар үшін ыңғайлы және қойылған мақсаттарға қол жеткізуге мүмкіндік беретін мүмкіндіктерді табу).

Қазіргі әдістемелік даму сипатын білім беру мен оқытуды сандық жағдайда дамытуды қарастыру маңызды деп санаймын және келесі бағыттарды ұсынамын:

- Дәстүрлі оқулықтарды алмастыратын жаңа цифрлық оқу-әдістемелік кешендерді әзірлеу және сынақтан өткізу.
- Білімді автоматты объективті бағалау жүйесін құру.
- Білім алушылар желіде тек сапалы және қауіпсіз ақпарат көздерін пайдалана алатындай іздеу қызметтері үшін сүзгі жүйелерін құру.
- Оқушыларды оқу процесіне көбірек тарту үшін білім беру бағдарламасына оқу ойындары мен цифрлық тренажерларды қосу.
- Білім беру жүйесіне есеп беруді жеңілдететін және барлық бюрократиялық кедергілерді азайтатын бағдарламалық жасақтаманы енгізу.
- Мектепті виртуалды басқару және ұйымдастыру жүйесін қосу.
- Ата-аналар, оқушылар мен мұғалім байланысын күшейтідің жаңа жобаларын қосу.

Цифрлық білім беру процесінің құруды қарастыратын негізгі педагогикалық технологиялар мыналар болып табылады:

- қашықтықтан оқыту (оның ішінде кейс-технология);
- желілік технология байланыс, аралас оқыту технологиясы (аралас оқыту);
- кері оқыту (flipped learning), мобильді оқыту; жобалық оқыту.

Сандық дидактика және цифрлық технологиялар цифрлық білім беру процесінде маңызды рөл атқаратынын білеміз, дегенмен мұғалім оқытудың дәстүрлі түрлерін өздері алмастыруы керек.

Осылайша, цифрлық экономика жағдайында ең алдымен мұғалімнің өзі бейімделу керек екенін түсіну маңызды болып табылады. Қашықтықтан оқытуды іске асыру жаңа педагогикалық құзыреттіліктер, жүзеге асыруға көмектесетін жаңа педагогикалық мәдениет дәстүрлі оқыту әдістері, әдістері мен құралдарын сауатты көшіру қашықтықтан оқыту шарттары білім беру субъектілерінің ынтымақтастығы мен өзара іс-қимыл сапалы ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Brian Croxall A Digital Pedagogy Unconference [Электрон. ресурс]. URL: https://www.briancroxall.net/digitalpedagogy/ (датаобращения: 30.03.2021).
2. Сергеева И.В. Цифровой педагог в онлайн-образовании // Научные труды института непрерывного профессионального образования. 2016. № 6 (6). С. 117–122.
3. http://sibupk.su/science/research/mconfer
4. https://gb.ru/blog/tsifrovizatsiya-obrazovaniya/?ysclid=leeyqwipi595367899

ӘОЖ 14.29.29

ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ ЖАҒДАЙЫНДА ПДТ БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ АУЫЗША СӨЙЛЕУ ТІЛІНІҢ ДАМУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Б.Ержанқызы
Абай атындағы қазақ ұлттық педагогикалық университеті
«7М01902 – Арнайы педагогика» мамандығының 2 – курс магистранты
yerzhankyzybalnur00@gmail.com

З.Н. Бекбаева
Абай атындағы қазақ ұлттық педагогикалық университеті
п.ғ.к., zeinep.bekbaeva@mail.ru
Алматы қ., Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Психикалық дамудың тежелуі – ерекше білімді қажет ететін балалар тобының бірі. Аталған бұзылыс түрі көптеген жылдар бойы ақыл – ойының бұзылысы бар балалар санатына жатқызылып келді. Тек соңғы отыз жылдықта ғана жеке бұзылыс ретінде қарастырылып, зерттелуде. Сол себепті, әлі де зерттеулерді қажет ететін тақырып болып табылады. Мақаланың аясында психикалық дамуы тежелген бастауыш сынып оқушыларының ауызша сөйлеу тілін дамыту ерекшеліктерін зерттеу мақсатында зерттеу жұмысы ұйымдастырылды. Нәтижесінде, психикалық дамуы тежелген балалардың ауызша сөйлеу тілінің барлық компоненті бойынша бұзылыстар бар екендігі анықталып, оларды дамыту бойынша жұмыстардың ерекшеліктері ұсынылды.

Кілттік сөздер: психикалық дамудың тежелуі, бастауыш сынып, ауызша сөйлеу тілі, фонематика, сөздік қоры, дыбыс айту, байланыстырып сөйлеу тілі.

Аннотация: Задержка психического развития – одна из групп детей, с особыми образовательными потребностями. Данный вид расстройства в течение многих лет относился к категории детей с умственной отсталостью. Только последние тридцать лет рассматривается и исследуется как расстройство личности. По этой причине это тема, которая все еще нуждается в исследованиях. В рамках статьи была организована исследовательская работа с целью изучения особенностей развития устной речи младших школьников с задержкой психического развития. В результате установлено, что у детей с задержкой психического развития имеются нарушения по всем компонентам устной речи, представлены особенности работы по их развитию.

Ключевые слова: умственная отсталость, начальный класс, устная речь, фонематика, словарный запас, произношение, связная речь.

Annotation: Mental retardation is one of the groups of children with special educational needs. This type of disorder for many years belonged to the category of children with mental retardation. Only the last thirty years have been considered and investigated as a personality disorder. For this reason, it is a topic that still needs research. Within the framework of the article, a research work was organized in order to study the features of the development of oral speech of younger schoolchildren with mental retardation. As a result, it was found that children with mental retardation have disorders in all components of oral speech, the features of work on their development are presented.

Keywords: mental retardation, elementary grade, oral speech, phonetics, vocabulary, pronunciation, coherent speech.

Психикалық дамуы тежелген балалардың сөйлеу тілін зерттеу мәселесі логопедия ғылымындағы өзекті тақырыптардың бірі болып табылады. Себебі, балалардың психикалық дамудың артта қалуына байланысты сөйлеу тілінің де барлық салалары зардап шегеді. Атап айтқанда, сөйлеу тілінің дамуына тән басты қиындық – барлық компоненттердің дамуының қатарластарына қарағанда біршама артта қалуы. Яғни, онтогенетикалық даму бойынша балалар кеш дамиды, дағдылар мен біліктерді кеш игереді [1].

Аталған тақырыпта зерттелген теориялық деректерде, психикалық дамуы тежелген балалардың сөйлеу тілінің белсенді кезеңінің дамуы тек 4 жаста басталатыны айтылады. Ал, қалыпты даму жағдайында 2 жас шамасында сөйлеу тілінің фразалық кезеңі басталатынын ескерсек, ПДТ балалардың сөйлеу тілі кеш дамиды деп айтуға негіз бар [2].

Психикалық дамуы тежелген балаларда сөйлеу дамуының баяулауы және сөйлеу бұзылыстарының кең таралуы байқалады. Сөйлеу патологиясының көптеген көріністері психикалық дамуы тежелген балалардың жалпы психопатологиялық ерекшеліктерімен байланысты болып келеді [3].

Бұл балалардың импрессивті сөйлеуі сөйлеу қабылдауын, сөйлеу дыбыстарын саралаудың жеткіліксіздігімен, жеке сөздердің мағынасын, сөйлеудің айтылым ырғағын ажыратпауымен сипатталады. Бұл балалардың экспрессивті сөйлеуі дыбыстық айтылымның бұзылуымен, аз көлемде дамыған сөздік қорымен, сөйлеудің грамматикалық құрылымының жеткіліксіз қалыптасуымен, аграмматизмдердің, сөйлеу инактивтілігімен сипатталады. Көптеген жағдайларда сөйлеу бұзылыстарының көрінісі сөйлеудің жалпы дамымауын, сөйлеу дамуының кешігуін көрсетеді. Сөйлеу дамуының кешігуі ауызша, интеллектуалды қабілеттердің жеткіліксіз деңгейінде көрінеді.

Осылайша, ПДТ балалардағы сөйлеу ерекшеліктері жүйе ретінде сөйлеу қабілетінің бұзылуымен сипатталады. Сөйлеудің өзіндік ерекшелігі эмоционалды – ерікті саланың да, танымдық іс-әрекеттің де дамымауын көрсетеді [4].

Жоғарыда келтірілген теориялық деректердің эксперименталды тұрғыдан сынау мақсатында «№150» және «№151» мектептердің базасында психикалық дамуы тежелген балалармен зерттеу эксперименті өткізілді.

Зерттеу экспериментіне жалпы саны 15 бала қатысты. Зерттеу экспериментінде психикалық дамуы тежелген балалардың ауызша сөйлеу тілінің дамуын тексеруге арналған әдістер сынақтан өткізілді. Атап айтқанда, зерттеуге алынған балалардың фонематикалық қабылдауы, сөздік қоры, дыбыс айтуы мен байланыстырып сөйлеу тілінің ағымдағы жағдайы тексерілді.

Зерттеу әдістері ретінде төмендегі әдістер қолданылды:

1. «Сөздерді ата» - сөздік қорының даму деңгейін тексеру;
2. «Менен кейін қайтала» - фонематикалық даму деңгейін анықтау;
3. «Мәтінді баянда» - дыбыс айтуының даму деңгейін анықтау;
4. «Ертегіні баянда» - байланыстырып сөйлеу тілінің даму деңгейін анықтау [5; 6; 7].

Зерттеу жұмысына ұсынылған әдістер жеке тәсіл арқылы әр баламен сынақтан өткізілді.

Сөздік қорының дамуын тексеруге берілген әдісті сынау кезінде балалардың басым бөлігінде сөздік қорының көлемінің тар екендігі анықталды. Мәселен, балалар тұрмыстық қолданыстағы заттардың атауларын айта алғанымен, сирек қолданатын заттарды атауларын атау кезінде қиналады. Осылайша, бұл әдіс бойынша 0 % жоғары, 33 % орташа және 67 % төмен көрсеткіштер алынды.

«Менен кейін қайтала» әдісі арқылы балалардың фонематикалық қабылдау деңгейін тексердік. Нәтижесінде, балалардың дыбыстады фонематикалық тұрғыда ажырата алмауы, оларды өзара ұқсас түрлерімен алмастыруы тәрізді бұзылыстар ретін байқадық. Осылайша, бұл әдіс кезінде 40 % орташа, 60 % төмен нәтиже алынды.

«Мәтінді баянда» әдісі арқылы дыбыс айтудың мәтін көлеміндегі деңгейі сынақтан өткізілді. Әдісті сынау барысында балалардың басым бөлігінде ысқырық және ызың дыбыстардың айтылым деңгейінде бұзылыстар бар екендігі анықталды. Нақты айтқанда, балаларда дыбысты тастап кету мен оны ұқсас дыбысқа алмастыру қателігі жиі кездеседі. Осылайша, бұл әдіс аясында 40 % орташа, 60 % төмен нәтижелер анықталды.

«Ертегіні баянда» әдісі кезінде балалардың байланыстырып сөйлеу тілінің ағымдағы жағдайы тексерілді. Нәтижесінде, балаларды ауызша баяндауы барысындағы фразаларының

үйлесімсіздігі, сөйлемдер арасындағы логикалық дәлдіктің төмендігі мен сөйлемдердің мағынасының бұзылыстары айқын байқалды. Сандық көрсеткіштер бойынша 33 % орташа, 67 % төмен нәтиже алдық.

Осылайша, психикалық дамуы тежелген бастауыш сынып оқушыларының ауызша сөйлеу тілінің даму деңгейін тексеру барысында төмен нәтижелер алынып, түзету жұмыстарының қажет екендігін анықтадық.

Алынған сандық деректердің нәтижесінде төменгі диаграмманы ұсынамыз:

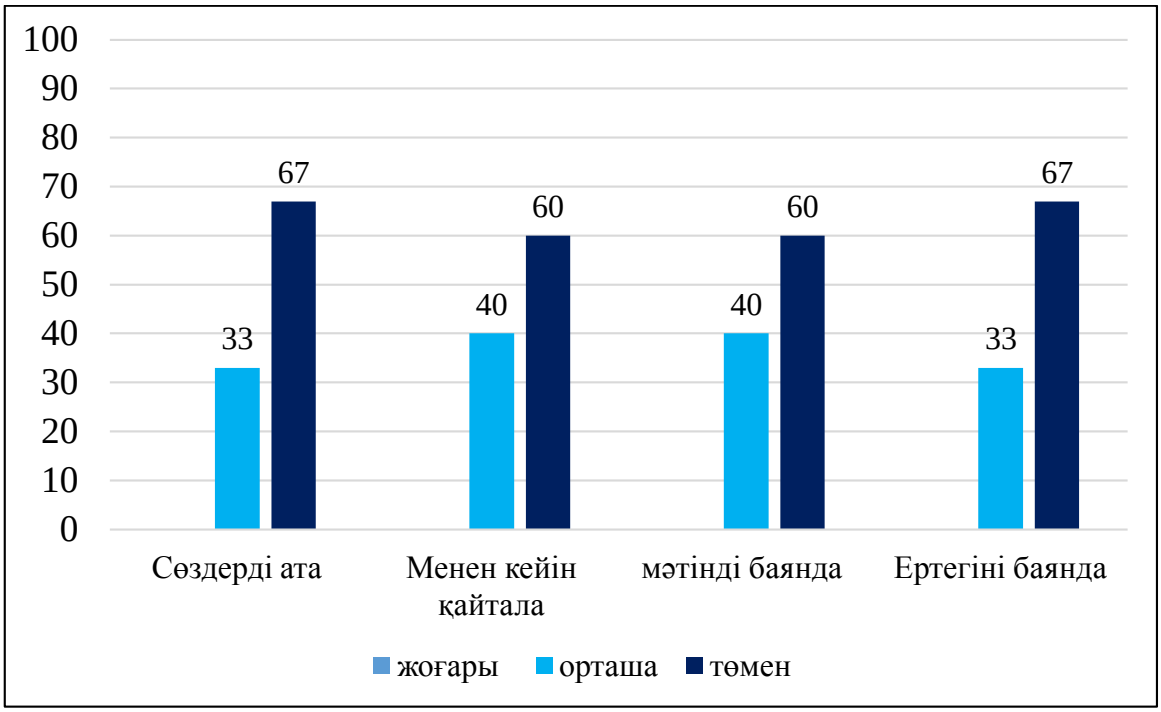

Сурет 1. Зерттеу нәтижелері

Сонымен, зерттеу нәтижелерінің төмендігінің орын алуына байланысты психикалық дамуы тежелген балалардың ауызша сөйлеу тілін дамыту бойынша жұмыстар қажет екендігіне көз жеткіземіз.

Психикалық дамуы тежелген балалардың ауызша сөйлеу тілін дамыту жұмысы арнайы педагогикадағы үздіксіздік, кешенділік, жас және жеке ерекшеліктерді негізге алу қағидаларының нәтижесінде жүзеге асырылуы тиіс. Сонымен қатар, логопедиялық жұмыстың барлық сабақтарына артикуляциялық жаттығулар мен тыныс алу жаттығуларын қосу ұсынылады. Қажет болған жағдайда артикуляциялық аппараттың тонусын қалыптандыру мақсатында логопедиялық массаж да тағайындалуы мүмкін [8].

Сөздік қорын, байланыстырып сөйлеу тілін дамыту жұмыстары кезінде дидактикалық ойындарды, цифрлық технологияларға негізделген ойындарды белсенді қолдануды ұсынамыз. Цифрлық технологияларды қолдану логопедиялық сабақтардың қызықты және әртүрлі өтуіне ықпал етеді. Озық цифрлық технологиялар ретінде «Мерсибо» сайтын және сол тәрізді балаларға арналған сайттарды ұсынамыз. Алайда, цифрлық технологияларды қолдану кезінде балалардың жас мөлшеріне сай 5 – 15 минуттан артық қолдануға тыйым салынады. Сондықтан, цифрлық технологияларды сабақ фрагменті ретінде қолдану қажет [9].

Қорыта айтқанда, психикалық дамуы тежелген балалардың ауызша сөйлеу тілін дамытуда дәстүрлі және цифрлық технологияларды үйлестіре пайдалану нәтижелердің басым болуына ықпал етеді.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі

1. Выготский Л.С. Мышление и речь. //Сбор. соч.- М., 1982.- Т.2.
2. Бабкина, Н. В.Особенности познавательной деятельности и ее саморегуляции у старших дошкольников с задержкой психического развития [Текст] / Н. В. Бабкина // Дефектология. - 2002.-№ 5. - С.40 - 45.
3. Бабкина, Н. В. Формирование саморегуляции познавательной деятельности у детей с ЗПР в различных условиях обучения [Текст] / Н. В. Бабкина // Дефектология. - 2003. - № 6. - С.46 - 50.
4. Баряева, Л. Б. Логопедическая работа по развитию связной речи дошкольников с задержкой психического развития (на модели обучения рассказыванию по картине) [Текст] / Л. Б. Баряева, И. Н. Лебедева // Логопедия. - 2005. - № 1. - С. 11 – 21
5. Блинова, Л.Н. Диагностика и коррекция в образовании детей с ЗПР[Текст] / Л.Н. Блинова. – М., 2002.
6. Борякова, Н. Ю. Исследование лексико-грамматического компонента языка у дошкольников с ЗПР [Текст] / Н. Ю. Борякова, Т. А. Матросова // Логопедия. - 2005. - № 1. - С. 47 - 51.
7. Гвоздев А.Н. Формирование у ребёнка грамматического строя русского языка. М.,1949
8. Гвоздев А.Н. Вопросы изучения детской речи.М.,1961
9. Голубева, Г. Г. Нарушение звукослоговой структуры слова у дошкольников с задержкой психического развития [Текст] / Г. Г. Голубева // Логопедия. - 2004. - № 1(3). – С. 49 – 52

ӘОЖ: 373.1.02:372.8

ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯНЫҢ МУЗЫКА ПӘНІН ОҚЫТУДАҒЫ МАҢЫЗЫ ЖӘНЕ МҰҒАЛІМ ТҰЛҒАСЫ

А.Т.Исмакулова
Иван Трубицын атындағы №17 жалпы орта білім беретін мектеп-гимназиясы
музыка пәнінің мұғалімі
Меркі ауданы, Жамбыл облысы

Аңдатпа: Мақалада цифрлы технологиялардың білім беру саласындағы рөлі мен маңызы туралы ой қозғалды. Уақыт үдерісіне сәйкес цифрлы білім беру қандай артықшылықтарға ие болғандығы, мұғалімдердің заманауи сұраныстарды қанағаттандыра алуы сынды мәселелер көтерілді. Сонымен қатар, жеке тәжірибеге сәйкес цифрлы оқыту технологиясын музыка пәнінде қолдану, тиімді әдіс-тәсілдерді іздестіру жолдары туралы да тұжырымдар ортаға салынды. Мақаланың негізгі мақсаты мен міндеттері – музыка пәнін оқытуда цифрлы технологияларды пайдаланудың ерекшеліктерін айқындай отыра, тиімді нәтижеге қол жеткізуге болатындығына көз жеткізу. Осы мақсатта зерттеу жүргізуге жол ашқан мақаладағы қорытынды тұжырым: заманауи әдіс-тәсілдерді меңгеріп, цифрлы технологияларды жан-жақты білу – музыка пәнінің мұғалімдері үшін ғана емес, кез келген бағыттағы мұғалім үшін өз нәтижесін береді.

Кілт сөздер: цифрлы қоғам, білім беру, музыка пәні, тұжырым, заманауи, мұғалім тұлғасы, цифрлы оқыту технологиялары, білім алушы

Аннотация: В статье была затронута мысль о роли и значении цифровых технологий в сфере образования. В соответствии с процессом времени были подняты такие вопросы, как, какими преимуществами пользовалось цифровое образование, смогли ли учителя удовлетворить современные запросы. Также были высказаны выводы о применении технологии цифрового обучения в музыкальной дисциплине в соответствии с личным опытом, о способах поиска эффективных методов и приемов. Основная цель и задачи статьи-убедиться в том, что можно добиться эффективного результата, определив особенности использования цифровых технологий в преподавании музыки. С этой целью, заключительный вывод в статье, открывшей путь к проведению исследования: овладение современными методиками

Ключевые слова: цифровое общество, образование, музыкальный предмет, концепция, современность, личность учителя, технологии цифрового обучения, ученик

Abstract: The article touched upon the idea of the role and importance of digital technologies in the field of education. In accordance with the process of time, such questions were raised as what advantages digital education enjoyed, whether teachers were able to meet modern demands. Conclusions were also made about the use of digital learning technology in the music discipline in accordance with personal experience, about ways to find effective methods and techniques. The main purpose and objectives of the article is to make sure that it is possible to achieve an effective result by defining the features of the use of digital technologies in music teaching. To this end, the final conclusion in the article, which opened the way to the research: mastering modern techniques

Keywords: digital society, education, musical subject, concept, modernity, teacher's personality, digital learning technologies, student

Қазіргі таңда қай салада болмасын цифрлық технологиялардың қарыштап дамыған кезеңі. Бұл үрдіс білім беру саласын айналып өтіп кеткен жоқ. Керісінше, білім берудің жетіліп, дамуына цифрлы технологиялар ықпал етуде. Осы тұста әу баста екіжақты пікірталас орын алуы мүмкін. Оның бірі цифрлы технологиялардың салдарынан білім берудің дәстүрлі жүйесінің берекесі қашып, сапасы төмендейді, - деп алаңдаушылық білдіретіндерден құралған бір топ болса, екіншісі – заманауи сұранысты биік қойып, сол арқылы дамуға қол жеткіземіз деген ұстаныммен өмір сүретіндер. Дәл осы екіжақты пікірдің аражігін ажыратып алмастан бұрын «цифрлы технология» ұғымының анықтамасын берсек: Цифрлық технология - бұл деректерді құратын, сақтайтын немесе өңдейтін электрондық құралдар, жүйелер, құрылғылар және ресурстар. Белгілі мысалдарға әлеуметтік медиа, онлайн ойындар, медиа және ұялы телефондар жатады. Цифрлық оқыту – бұл технологияны қолданатын кез-келген оқыту түрі. Бұл оқу бағдарламасының барлық салаларында болуы мүмкін [1]. Иә, қазіргі білім беру саласына ендігі онлайн, электрондық құралдар, ұялы телефон, медиа ұғымдары алшақ емес. Аталған ресурстар білім беру саласының ішінде жүр. Осы тұста неліктен адамзат оған жол берді? деген сауалға жауап іздеп көрелік.

Хакім Абайдың заман мен адам қарым-қатынасы туралы терең ой қозғайтын «Тотықұс түсті көбелек» толғауынан жоғарыдағы сауалдарымызға нақтылы жауаптарды табатынымыз сөзсіз. Үш шумақ өлеңнің алғашқы шумақтары заманның құбылмалылығы, адамзаттың «толық адамға» тән үш негізгі қасиетті толық ұстануы туралы философиялық ойды меңзесе, соңғы шумағы адамзаттың заманнан һәм қоғамнан оқшау өмір сүре алмайтындығын қозғайды:

Әркімді заман сүйремек,
Заманды қай жан билемек?
Заманға жаман күйлемек,
Замана оны илемек [2].

Дәл осы өлең шумақтарына тереңірек зер салсақ, заман өзгереді, сөйте тұра адам заманнан алшақ өмір сүрмейді деген тұжырымға келуге болады. Бұл дегеніміз XXI ғасыр – технология ғасырында білім беру жүйесін цифрлық технологияларсыз елестету мүмкін емес деген сөз. Қазір бәріміз цифрлы қоғамда өмір сүріп жатырмыз. Соған сай мұғалім тұлғасы да заманауи технологияларды жетік меңгеру арқылы, жаңа қасиеттермен толыға түсуі тиіс. Өйткені, цифрландыру адамдарға күнделікті өмірде көбірек білуге және ақпараттандырылған шешімдер қабылдауға мүмкіндік беретін жинақталған тәжірибе мен біліммен алмасуға мүмкіндік береді [3]. Осы мүмкіндіктерді барынша пайдалануға ұмтылу, ізденісін арттыру – әрбір мұғалімнің мамандығы алдындағы парызы. Мәселен, барша адамзат үшін алаңдаушылық тудырған пандемия кезеңі білім беру саласындағы қашықтан оқу тәсілінің қыр-сырын меңгеруге жол ашты. Білім саласын тұралатпай, процессті жалғастыру деген мүмкіндікке мұғалімдер де, білім алушылар да тең дәрежеде қол жеткізе білді. Бұл да – цифрлы технологияның жемісі.

Кез келген ұғым немесе жаңашылдық пайда болса әр мұғалім өз пәнін жетілдірудің жолын іздейді. Ол әрине мамандығына махаббаты ерек мұғалімнің ісі. Дана Абайдың «Адамның көңілі шын мейірленсе, білім-ғылымның өзі де адамға мейірленіп, тезірек қолға түседі» деген өсиетін өнеге тұтқан мұғалім ретінде музыка пәнін оқытудың тиімді жолдарын іздестіру, зерттеу, зерделеу нәтижесінде «Білім алушыларға домбыра мен ағаш қасық аспаптарында ойнауды сандық форматтағы тәсілмен үйрету» тақырыбындағы еңбегімді «Педагогикалық идеялар» фестиваліне ұсынған болатынмын. Аталған еңбектің мәні неде деген сұраққа тоқтала кетейін: негізінде кез келген музыка пәнінің мұғалімі 45 минуттық сабақ барысының 10 минутын «шығармашылық бөлім» ретінде қарастырып, сол уақытта ұлттық аспабымыз домбыраны

«сандық жүйе» арқылы үйрету арқылы **оқушылардың музыка пәніне деген қызығушылықтарын жаңа деңгейге** көтере алады. Онымен қоймай:

- Барлық білім алушының ұлттық аспапта ойнай алуына жол ашу;
- Білім алушылардың бойында патриоттық тәрбие қалыптастыру және дамыту;
- Білім алушылардың жан-жақты болып қалыптасуына ықпал ету;
- Ұлттық бай музыкалық мұраларымызды дәріптеу;
- Музыка пәнінің қызықты әрі мазмұнды өтуін қамтамасыз ету сынды мақсаттарға қол жеткізе алады.

Шыны керек қазіргі уақытта музыка пәнінің бағдарламасында білім алушылардың аспаптарды меңгеруіне бағытталған арнайы әдістеме немесе бөлім жоқтың қасы деп айтса да болады. Музыка сабағы – буыны қатпаған жас 5-6 сынып білім алушылары үшін тек ән айтып, теориямен ғана шектеліп өткізе салатын сабақ емес. Бұл сабақ – мықты тәрбие құралына да жатады. Себебі білім алушыларды белгілі бір тәртіпке шынайы бағындыра білу, ұйымдасып бірге жұмыс жасай алуы, мазмұнды өнер көрсетуі, әрбір білім алушының ішінде жатқан жасырын таланттарын ашуына септігін тигізуі, тұйық келген баланың өзін аша білуі, барлығы осы аталмыш пәнде дұрыс әдіс-тәсілдер қолданылған жағдайда жүзеге асырылады. Ол өзімнің ұстаздық еткен жылдардағы тәжірибемде дәлелденген дүние.

Жоғарыдағыдай мақсаттарға құрылған педагогикалық идеядан күтілетін нәтиже - мектеп қабырғасындағы әрбір білім алушының домбыра аспабын, қабілеттеріне қарай «Ағаш қасық» сынды ұрмалы аспаптарды үйренуіне жол ашу. Байқасақ, мұндай идеялар білім алушылардың білімін жетілдіріп қана қоймай құндылықтарын арттыра түседі. Ал, осындай дүниелердің кеңінен таралуы мен көп білім алушыларға қолжетімді болуы үшін біз әрине цифрлы технологиялардың көмегіне жүгінеміз. Дәл осы бір ғана мысалдан-ақ, цифрлы технологиялардың музыка пәнін оқытудағы маңызы ерек деген тұжырымға келуге болады. Шын мәнінде, әрбір пәннің ерекшеліктеріне тоқталып, көптеген мысалдар келтіру арқылы бұл тұжырымның нақтылығына сан мың дәлел келтіруге болады.

Қорытындылай келе, заман көшінен кейін қалмас үшін де, әлемдік аренада бәсекеге қабілетті болу үшін де білім беру ұйымдарын цифрландыру – кемел келешектің кілті. Қазіргі ақпараттың шынайы немесе жалғандығын ажыратуды талап ететін кезеңде цифрландыру – ағындай сарқыраған ақпараттардың ақ-қарасын ажырата алатын, көкірегі ояу, көзі ашық, білім кеңістігінде өз мүмкіндіктерін тиімді пайдалана алатын ұрпақ қалыптастыруға бастайды. Өйткені, білім сферасындағы цифрландырудың ең басты міндеті – білім беру сапасын арттыру, яғни халықаралық дейгейде әртүрлі салаларда, оның ішінде «жасанды интеллект» және «ауқымды деректер» жасау саласында бәсекеге қабілетті ел жастарын дайындау [4]. Ал бүгінгі мұғалімнің тұлғалығы көп жағдайда оқушыларының білімі және жеткен жетістігі арқылы өлшенетінін, байқалатынын байқасақ, әрбір мұғалімнің білім беру ісінде заманауилықтан, жаңашылдықтан кейін қалуы кәсібилігіне сын. Сол себепті, цифрлы технологиялар дәуірі өз жемісімен қатар талаптар мен ізденістен де кенде емес.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Вайндорф-Сысоева М.Е. Методика дистанционного обучения: учебное пособие для вузов / М.Е. Вайндорф-Сысоева, Т.С. Грязнова, В.А.Шитова. – Москва: Издательство Юрайт, 2020. – 194 б. – (Высшее оьразование). –ISBN 978-5-9916-9202-1 abai.kz сайты
2. Қадірбаева Р.І. Жаңа ақпараттық-білім технологиясын пайдаланып оқытудың ерекшеліктері//Шығармашылық іс-әрекетті дамыту арқылы бәсекеге қабілетті жеке тұлғаны қалыптастыру мәселелері: Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның материалдары. – Шымкент – Москва, 2009. Т.III. – 174-178 б.
3. edunews.kz ақпарат агенттігі.

УДК 372.2.01

МЕТОД ПРОЕКТОВ КАК ИННОВАЦИОННАЯ ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ТЕХНОЛОГИЯ В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ

И.С.Солиев
Ферганский государственный университет, доктор философии (PhD)
Заведующий кафедрой дошкольного образования
г. Фергана, Узбекистан

Аннотация: В статье подчеркнута роль и значение проектного метода в развитии творческих способностей дошкольников, формирование потребности к активной созидательной деятельности, направленность на развитие познавательного интереса ребенка. Дано определение понятиям «проект» и «проектная деятельность», рассмотрена типология проектов и классификация.

Ключевые слова: дошкольник, проект, проектная деятельность, метод проектов, типы проектов

Annotation: The article emphasizes the role and importance of the design method in the development of the creative abilities of preschoolers, the formation of the need for active creative activity, the focus on the development of the child's cognitive interest. The definition of the concepts "project" and "project activity" is given, the typology of projects and classification are considered.

Key words: preschooler, project, project activity, project method, types of projects

Одним из эффективных методов работы с детьми старшего дошкольного возраста является метод проектной деятельности, который основан на понимании роли личности ребенка в системе дошкольного образования. Метод проектов – педагогическая технология XXI века. Спецификой метода является сотворчество взрослого и ребенка в решении проблемы, лично значимой для ребенка. Основа этого метода – самостоятельная деятельность детей – исследовательская, познавательная, продуктивная, в процессе которой ребенок познает окружающий мир и воплощает новые знания в жизнь. Главное в проектной деятельности то, что проект не «привязан» к программе. Дети свободны в своем творчестве. Метод проектной деятельности позволяет развивать познавательный интерес к различным областям знаний, формировать коммуникативные навыки и нравственные качества

Сегодня в связи с введением в действие Государственных требований к развитию детей раннего и дошкольного возраста Республики Узбекистан, возникла необходимость обновления и повышения качества дошкольного образования. Дошкольные образовательные организации Узбекистана реализуют Государственную учебную программу дошкольного образования «Илк кадам», которая направлена на выявление и развитие творческих и познавательных способностей, с учетом возрастных особенностей детей.

Одним из наиболее ярких, развивающих, интересных, значимых методов, как для взрослых, так и для детей дошкольного возраста является проектная деятельность. Это обусловлено тем, что проектирование во всех сферах человеческой деятельности становится универсальным инструментарием, позволяющим обеспечить ее системность, целеориентированность и результативность.

Метод проектов занимает ведущее место среди инновационных методов, обнаруженных в арсенале мировой и отечественной педагогической практики.

Что такое проект?

Термин “проект” был позаимствован из классического латинского языка, в котором оно изначально означало “выброшенный вперёд”, “выступающий”, “бросающийся в глаза”.

По определению американского педагога, основоположника метода проектов, Уильяма Херда Килпатрика, проект - это всякое действие, совершаемое от всего сердца и с определенной целью.

Что такое метод проектов?

Метод проектов – педагогическая технология, направленная на обучение детей проектной деятельности.

Проектная деятельность индивидуального и коллективного субъекта – это (соответственно) индивидуальная или групповая (коллективная) деятельность, направленная на достижение

поставленной цели - решение конкретной проблемы, значимой для участников проектной деятельности и оформленной в виде некоего конечного продукта.

Метод проектов – это педагогическая технология, стержнем которой является самостоятельная деятельность детей – исследовательская, познавательная, продуктивная, в процессе которой ребёнок познаёт окружающий мир и воплощает новые знания в реальные продукты.

Суть метода проектов в образовании состоит в такой организации образовательного процесса, при которой обучающиеся приобретают знания и умения, опыт творческой деятельности, эмоционально-ценностного отношения к действительности в процессе планирования и выполнения постепенно усложняющихся практических заданий проектов, имеющих не только познавательную, но и прагматичную ценность.

Проект - это модель трех вопросов:

Что мы знаем?

Что мы хотим узнать?

Что нужно сделать, чтобы узнать это?

«Всё, что я познаю, я знаю, для чего мне это надо и где и как я могу эти знания применить» – вот основной тезис современного понимания метода проектов. Иными словами в основу метода проектов заложена идея о направленности познавательной деятельности дошкольников на результат, который достигается в процессе совместной работы педагога, детей над определённой практической проблемой (темой).

Знания, приобретенные детьми в ходе проекта, становятся достоянием их личного опыта. Они получены в ответ на вопросы, поставленные самими детьми в процессе “делания”. Причем необходимость этих знаний продиктована содержанием деятельности. Они нужны детям и поэтому интересны им. Ведь с самого рождения ребёнок является первооткрывателем, исследователем того мира, который его окружает. Для него всё впервые. Всем хорошо известно, что детей называют “почемучками”. Самостоятельно ребёнок не может найти ответ на все интересующие его вопросы - ему помогают педагоги, родители.

Для чего нужен метод проектов?

Является одним из методов развивающего обучения, так как в его основе лежит развитие познавательных интересов детей.

Именно проекты способны увязать не слишком веселый образовательный процесс с реальными событиями, которые время от времени происходят в жизни ребенка, что привлекает и может заинтересовать даже самого непоседливого малыша.

Позволяет развивать систему продуктивного взаимодействия участников проекта.

Проектная деятельность в ДОУ позволяет превратить любой коллектив в сплоченную команду, члены которой смогут сообща работать над решением даже самых сложных и нетривиальных задач. В таких условиях каждый ребенок может почувствовать себя нужным, заинтересованным в выполнении важной задачи.

Происходит формирование субъективной позиции ребенка, раскрывается его индивидуальность, творческие способности, логическое мышление.

В переводе с греческого проект – это путь исследования. Проект – это метод педагогически организованного освоения ребёнком окружающей среды в процессе поэтапной и заранее спланированной практической деятельности по достижению намеченных целей.

Стремление наблюдать и экспериментировать, самостоятельно искать новые сведения о мире – важнейшие черты нормального детского поведения. Исследовательская, поисковая активность – естественное состояние ребенка. Именно это внутреннее стремление к исследованию порождает исследовательское поведение и создает условия для того, чтобы психическое развитие ребенка изначально развивалось в процессе саморазвития.

На сегодняшний день для всех однозначно, что современных детей надо учить по-новому. Ребята должны быть увлечены в исследовательские проекты и творческие занятия. Тематическое планирование по программе «Илк кадам», дает воспитателю творческий подход в организации образовательного процесса с детьми дошкольного возраста. Поэтому проектно-исследовательская деятельность занимает прочное место в дошкольных образовательных организациях Узбекистана. Метод проектов, считается самым интересным и увлекательным процессом, как для детей старшего дошкольного возраста, так и для взрослых.

Знания, полученные в результате собственного исследовательского поиска, значительно прочнее и надежнее тех, что получены репродуктивным путем. Но в виду того, что самостоятельно

дошкольник еще не может найти ответы на все интересующие его вопросы – ему помогают педагоги и родители.

Решая различные познавательно-практические задачи вместе с взрослыми и сверстниками, дети приобретают способность сомневаться, критически мыслить.

Как показывает результаты психологических исследований, в процессе решения проблем дошкольники передают опыт сверстникам, подражают взрослым. Образец креативного поведения взрослого в нерегламентированной ситуации способствует формированию и проявлению творчества ребенка.

Метод проектов используется в реализации областей развития:

- физическое развитие и формирование здорового образа жизни;
- социально-эмоциональное развитие;
- речь, общение, навыки чтения и письма;
- развитие познавательного процесса;
- творческое развитие.

Государственная учебная программа дошкольного образования « Илк кадам», определяет содержание и организацию образовательного процесса и предусматривает его комплексно-тематическое планирование.

Темы многих проектов, реализуемых в старших группах, сочетаются с темами комплексных планов, что позволяет достигать высоких результатов в усвоении детьми определенных знаний.

Проектная деятельность обладает целым рядом характеристик, которые оказывают положительное влияние на развитие ребенка-дошкольника.

Прежде всего, в ходе проектной деятельности расширяются знания детей об окружающем мире. В первую очередь это связано с выполнением исследовательских и творческих проектов.

Кроме того, развиваются общие способности детей познавательные, коммуникативные, регуляторные. Выполнение проекта предполагает формирование оригинального замысла, умение фиксировать его с помощью доступной системы средств, определять этапы его реализации, следовать задуманному плану и т.д. Уже в дошкольном возрасте дошкольник приобретает навык публичного изложения своих мыслей.

В ходе проектной деятельности дошкольники приобретают необходимые социальные навыки - они становятся внимательнее друг к другу, начинают руководствоваться не только собственными мотивами, сколько установленными нормами.

Проектная деятельность влияет и на содержание игровой деятельности детей - она становится более разнообразной, сложно структурированной, а сами дошкольники становятся интересны друг другу.

Также проектная деятельность позволяет ребенку наполнить свою деятельность личностным смыслом, проявить себя активным субъектом познания, не задает жестких рамок, а является открытой, так как результат проекта не может быть заранее предопределен. Ребенку дается возможность проявить инициативу, самостоятельность и творчество.

Проектная деятельность развивает наблюдательность, творческое и критическое мышление, самодисциплину, культуру речи, позволяет участникам быть более активными в дошкольной жизни, способствует развитию у детей и педагогов навыков общения в группе, умение отстаивать и доказывать свою точку зрения, умения публичного выступления.

Проектная деятельность, основываясь на личностно-ориентированном подходе к обучению и воспитанию, в конечном итоге, должна способствовать развитию индивидуально-творческой деятельности педагогов в разработке стратегии, тактики и технологии образовательного процесса, способствовать личностному развитию воспитанников, обеспечить качественные результаты педагогической деятельности.

Метод проектов в работе с дошкольниками сегодня – это достаточно оптимальный, инновационный и перспективный метод, который должен занять свое достойное место в системе дошкольного образования.

Список использованной литературы:

1. Государственным требованиям к развитию детей раннего и дошкольного возраста Республики Узбекистан (18.06.2018г.№1-мх)

2. Государственная учебная программа «Илк кадам» (№ 4 от 7 июля 2018 г).
3. Веракса Н. Е., Веракса А. Н. Проектная деятельность дошкольников. 4.Пособие для педагогов дошкольных учреждений. – М.: Мозаика - Синтез, 2008.-112
4. Виноградова Н.А. Образовательные проекты в детском саду. Пособие для воспитатлей / Н.А. Виноградова, Е.П. Панкова. – М.: Айриспресс, 2008.- 215с..
5. Морозова Л.Д. Педагогическое проектирование в ДОУ: от теории к практике. - М.: ТЦ Сфера, 2010. - 128с.
6. http://old.regulation.gov.uz/ru/documents/2369.
7. https://nsportal.ru/detskii-sad/vospitatelnaya-rabota.

УДК 37:372.8

БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЗАМАНАУИ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

А.Ж.Сарсенбекова
Көктал орта мектебінің математика пәні мұғалімі, sarsenbek84@list.ru
Р.Б.Абдрахманова
Көктал орта мектебінің бастауыш сынып мұғалімі, rima_abdrakhmanova@bk.ru
Байзақ ауданы, Жамбыл облысы

Аңдатпа*:* білім берудегі заманауи инновациялық технологияларды білім беру процесінде тиімді қолданудың маңызын көрсету

Міндеті:Инновациялық технологиялардың тиімділігін анықтау

Зерттеу нәтижелері: Білім берудегі заманауи инновациялық технологиялардың тиімділігі анықталды.Педагогикалық инновация-бұл қойылған мақсаттарға тиімді қол жеткізуге көмектесетін білім беру саласындағы жаңалықтар. Білім берудегі инновациялар деп педагогикалық технологияларды, оқыту әдістері мен құралдарының жиынтығын жетілдіру процесі түсініледі. Қазіргі уақытта инновациялық педагогикалық қызмет кез-келген оқу орнының білім беру қызметінің маңызды компоненттерінің бірі болып табылады. Бұл білім беру қызметтері нарығында белгілі бір мекеменің бәсекеге қабілеттілігін құруға негіз құрып қана қоймай, сонымен қатар мұғалімнің кәсіби өсу бағытын, оның шығармашылық ізденісін анықтайды және оқушылардың жеке өсуіне ықпал етеді. Педагогикалық инновация-бұл педагогика саласындағы инновация, білім беру ортасына оның жекелеген компоненттерінің де, тұтастай алғанда білім беру жүйесінің де сипаттамаларын жақсартатын тұрақты элементтерді (инновацияларды) енгізетін мақсатты прогрессивті өзгеріс. Педагогикалық инновациялар білім беру жүйесінің өз ресурстары (дамудың қарқынды жолы) есебінен де, қосымша қуаттарды (инвестицияларды) — жаңа құралдарды, жабдықтарды, технологияларды, күрделі салымдарды және т.б. тарту есебінен де жүзеге асырылады.

Кілтті сөздер: білім, инновация, озық технологиялар, әдістер, оқушы

Аннотация: показать важность эффективного использования современных инновационных технологий в образовании в образовательном процессе

Задача:Определение эффективности инновационных технологий

Результаты исследования: Определена эффективность современных инновационных технологий в образовании педагогические инновации-это нововведения в сфере образования, которые помогают эффективно достигать поставленных целей. Под инновациями в образовании понимается процесс совершенствования педагогических технологий, комплекса методов и средств обучения. В настоящее время инновационная педагогическая деятельность является одной из важнейших составляющих образовательной деятельности любого учебного заведения. Это не только создает основу для создания конкурентоспособности конкретного учреждения на рынке образовательных услуг, но и определяет направление профессионального роста учителя, его творческий поиск и способствует личностному росту учащихся. Педагогическая инновация-это инновация в области педагогики, целенаправленное прогрессивное изменение, включающее в образовательную среду устойчивые элементы (инновации), улучшающие характеристики как отдельных ее компонентов, так и системы образования в целом. Педагогические инновации осуществляются как за счет собственных ресурсов системы образования (интенсивный путь

развития), так и за счет привлечения дополнительных мощностей (инвестиций) — новых инструментов, оборудования, технологий, капитальных вложений и т.д.

Ключевые слова: образование, инновации, передовые технологии, методы, студент.

Annotation: to show the importance of the effective use of modern innovative technologies in education in the educational process

Task: Determining the effectiveness of innovative technologies

Research results: The effectiveness of modern innovative technologies in education has been determined. Pedagogical innovations are innovations in the field of education that help to effectively achieve the goals set. Innovations in education are understood as the process of improving pedagogical technologies, a set of methods and means of teaching. Currently, innovative pedagogical activity is one of the most important components of the educational activity of any educational institution. This not only creates the basis for creating the competitiveness of a particular institution in the educational services market, but also determines the direction of the teacher's professional growth, his creative search and contributes to the personal growth of students. Pedagogical innovation is an innovation in the field of pedagogy, a purposeful progressive change that includes stable elements (innovations) in the educational environment that improve the characteristics of both its individual components and the education system as a whole. Pedagogical innovations are carried out both at the expense of the education system's own resources (intensive development path) and by attracting additional capacities (investments) — new tools, equipment, technologies, capital investments, etc.

Key words: education, innovations, advanced technologies, methods, student.

Білім беру жүйесінің дамуы оқушыларды оқыту мен тәрбиелеудің жаңа әдістерін енгізуді талап етеді. Педагогикалық білімнің жаңа саласы – инновациялық педагогикалық технологиялар – педагогикалық жаңалықтарды теориялық түсінумен, жіктеумен айналысады. Педагогикадағы инновациялық педагогикалық технологиялар қоғамдағы жалпы процестерге, ғаламдық мәселелерге, білімдер мен формалардың интеграциясына байланысты әлеуметтік болмыс болып табылады. Қазіргі кезеңде дәстүрлі мектептің білім, білік, дағдыларды беруге бағытталғаны барған сайын айқындала түсуде.Мұғалімнің кәсіби шеберлігі, оның инновациялық жұмыс режиміне енуі, шығармашылығының дамуында инновациялық педагогикалық технологиялар жетекші рөл атқарады.

Қазіргі таңда елімізде ұлттық білім беру саясатында елеулі өзгерістер орын алуда. Олар тұлғалық-бағдарлы педагогика позициясына көшуге ұмтылумен анықталады. Бұл білім беру үдерістерінің вариативтілігі жүзеге асырылған жағдайда ғана мүмкін болады, соған байланысты терең ғылыми және практикалық түсінуді қажет ететін оқу орындарының әртүрлі инновациялық типтері мен түрлері пайда болады.

Инновациялар немесе заманауи технологиялар адамның кез келген кәсіптік қызметіне тән және зерттеу, талдау және енгізу пәніне айналады. Инновациялар өздігінен пайда болмайды, ол жекелеген мұғалімдердің, тұтас ұжымдардың ғылыми ізденістерінің, озық педагогикалық тәжірибесінің нәтижесі. Бұл процесс өздігінен болуы мүмкін емес, оны басқару керек. Сондықтан қазіргі мектептерде инновациялық технологияларды білім беру үдерісіне енгізу және қолдану және оларды пайдаланудан жоғары нәтиже алу тақырыбы осы тақырыпқа үлкен қызығушылық танытуда.

Мектепті ақпараттандыру процесінің қалыптасқан тенденциясын түсіну маңызды: мектеп оқушыларының информатика туралы бастапқы ақпаратты игеруінен бастап, жалпы білім беретін пәндерді оқу кезінде компьютерлік бағдарламалық құралдарды қолдануға, содан кейін білім берудің құрылымы мен мазмұнын информатика элементтерімен қанықтыруға, ақпараттық технологияларды қолдану негізінде бүкіл оқу-тәрбие процесін түбегейлі қайта құруды жүзеге асыруға. Нәтижесінде, мектеп әдістемелік жүйесінде жаңа ақпараттық технологиялар пайда болады, ал мектеп түлектері болашақ еңбек қызметінде жаңа ақпараттық технологияларды игеруге дайындалады. Бұл бағыт оқу жоспарына АКТ-ны зерттеуге бағытталған жаңа пәндерді енгізу арқылы жүзеге асырылады.

Қолдану тәжірибесі көрсетті:

а) қашықтықтан білім берудің әртүрлі формаларын қамтитын ашық типтегі мектептің ақпараттық ортасы оқушылардың пәндерді, әсіресе жоба әдісін қолдана отырып оқуға деген ынтасын едәуір арттырады;

б) оқытуды ақпараттандыру оқушы үшін тартымды, өйткені «мұғалім-оқушы» субъективті қатынастарынан «оқушы-компьютер-мұғалім» неғұрлым объективті қатынастарына көшу арқылы мектеп қарым-қатынасының психологиялық күйзелісі жойылады, оқушы еңбегінің тиімділігі

артады, шығармашылық жұмыстардың үлесі артады, мектеп қабырғасында пән бойынша қосымша білім алу мүмкіндігі кеңейтіледі, ал болашақта университеттің мақсатты таңдауы, беделді жұмыс жүзеге асырылады;

в) оқытуды ақпараттандыру мұғалім үшін тартымды, бұл оның еңбек өнімділігін арттыруға мүмкіндік береді, мұғалімнің жалпы ақпараттық мәдениетін арттырады.

Қазіргі уақытта мектеп оқушыларының қажетті ақпаратты тауып, оны өңдеп, белгілі бір қорытынды жасай білуіне көп көңіл бөлінуде. Мектептердің алдына қойылған мақсат-міндеттердің өзгеруі нәтижесінде инновациялық технологияларды оқу-тәрбие үрдісінде қолдану қажеттілігі туындады [1; 24].

Білім берудегі инновациялық технологиялар үш элементтің кешенімен ұсынылған:

1. Оқушыларға берілетін мазмұн. Қазіргі әлемге барабар құзыреттіліктерді қалыптастыруға бағытталған. Бұл мазмұн жақсы құрылымдалған, мультимедиа түрінде көрнекі түрде ұсынылуы және заманауи коммуникациялар арқылы берілуі керек.

2. Оқыту әдісі, ол оқушыларды белсенді түрде тартуға бағытталуы керек. Білімді оқушылардың тікелей қатысуымен алу керек.

3. Ақпараттық, технологиялық, ұйымдастырушылық және коммуникациялық компоненттерді қамтитын оқыту құралдары.

Қазіргі білім беру технологияларының негізгі мақсаттарына мыналар жатады:

- оқушылар арасында жаңа білімді одан әрі алуға, жұмыс істеуге және қайта оқуға мүмкіндік беретін іргелі білімдерді қалыптастыру;
- жеке тұлғаның шығармашылық типін, топтық және аналитикалық жұмысқа қабілеттілікті, төзімділікті, жобалық ойлауды қалыптастыру.

Олай болса, оқу-тәрбие үрдісінде инновациялық әдіс-тәсілдерді қолдану қажет екені белгілі болды. Қазіргі уақытта мұғалімдер арасында жергілікті, аймақтық және бүкілресейлік деңгейде білім беруде инновациялық әдістерді енгізуге ынталандыратын көптеген байқаулар өткізілуде. Телекоммуникация желілерінде әртүрлі семинарлар өткізіледі. Жаһандық интернет желілерінде сабақта жаңашылдыққа мүмкіндік беретін көптеген ақпарат бар.

Қазіргі мектептердің педагогикалық қызметінде инновациялық технологиялардың үлкен арсеналы бар. Оларды оқу процесінде пайдалану мүмкіндігі мұғалімдердің өзгерістерді қабылдауға дайындығына және, әрине, оқу орындарының техникалық қамтамасыз етілуіне байланысты. Көп мектептерде сыныптар интерактивті тақтамен және мультимедиялық қондырғылармен қамтамасыз етілген, мұғалімнің орны интернетке қосылған дербес компьютермен немесе ноутбукпен жабдықталған.

Тәжірибелі мұғалімдер күнделікті жұмысында белсенді және интерактивті формаларды қамтитын инновациялық технологиялар мен заманауи оқыту әдістерін қолданады. Белсенді әдістер оқушылардың тікелей қатысуын, олардың оқу процесіндегі белсенді позициясын көздейді. Интерактивті формалар есту-визуалды қабылдау арқылы алынған білімді жақсы меңгеруге мүмкіндік береді. Бұл әдістер оқушылардың топтың бір бөлігі ретінде жұмыс істеуге, топтық білім алуға шақыратын, бірақ сонымен бірге жеке жауапкершілікті көтеретін оқытудың топтық формаларына жатады.

Нәтижесінде оқушыларға жаңа материалды алу, оны талдау дағдылары қалыптасады; оқығандарынан қорытынды жасауға, алынған мәліметтерді жалпылауға және жүйелеуге, талқылауға, пікірталас жасауға үйренеді. Әрине, оқу-тәрбие үрдісінде инновациялық әдістерді қолдану қазірдің өзінде қажеттілікке айналып отыр. Дәстүрлі әдістер жаңаларына орын беруде, өйткені инновациялар өзін тез бағдарлайтын және дербес шешім қабылдауға қабілетті «жаңа» тұлғаны қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Бірақ бұл дәстүрден инновацияға көшу өздігінен болмауы керек. Барлық өзгерістер мұқият жобалануы керек және бірнеше бағыттар бойынша: психологиялық-педагогикалық, әлеуметтік-педагогикалық және тікелей педагогикалық.

Осылайша, инновациялық технологиялар адам қызметінің барлық салаларында, соның ішінде білім беруде де қолданылады. Уақыттың өтуі және өмір салтының өзгеруі инновацияның қажеттілігін талап етеді. Кез келген жаңалықты енгізу стихиялық емес, ол жоспарлы, мұқият талданған процесс [2; 12].

Пәндік білім берудегі инновациялық технологияларды екі топқа бөлуге болады:

1. Жалпы технологиялар:

- ақпараттық-коммуникациялық технологиялар (АКТ);
- білім беру мен білім сапасын басқаруды ақпараттық-талдамалық қамтамасыз ету;
- дидактикалық;
- денсаулық сақтау.

2. Оқытудағы жеке көзқарасқа негізделген технологиялар:

- жеке тұлғаға бағытталған;
- инновациялық технологияларды енгізуге психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету;
- интеллектуалдық даму мониторингі;
- тәрбиелік;
- тереңдетілген оқыту технологиясы.

Білім беру процесіне ақпараттық-коммуникациялық технологияларды енгізу информатикамен әртүрлі білім салаларын біріктіруді көздейді. Бұл оқушылардың ойлауын ақпараттандыруға және олардың қазіргі әлемдегі ақпараттандыру процестерін түсінуіне әкеледі.

АКТ-ның артықшылықтарына мыналар жатады: оқытылатын материалдың көрнекілігі, жұмыстың шығармашылық стилі, әртүрлі тақырыптар бойынша кез келген ақпарат көзіне кедергісіз қол жеткізу, ақпаратты жаңартудың тиімділігі.

АКТ-ны қолдану арқылы оқушылардың халықаралық деңгейдегі түрлі деңгейдегі онлайн олимпиадаларға қатысады, әртүрлі пәндер бойынша жобалар дайындайды.

АКТ-ны сабақтарда қолданудың негізгі жағымды жағы аудиовизуализация арқылы жеткізілетін ақпаратты қабылдау мүмкіндігі болып табылады.

Бұл технологияларды мұғалімнің іс-әрекетінде қолдану мәліметтерді өңдеуге және сабаққа дайындалуға кететін уақытты қысқартуға болады.

Дегенмен, сабақта АКТ-ны қолдану барысында мұғалім пайдаланатын техникалық құралдар мұғалім ретінде оны алмастырмайтынын, тек қажетті материалды неғұрлым анық және көрнекі түрде беруге мүмкіндік беретінін ұмытпауы керек.

Білім беру мен білім сапасын басқаруды ақпараттық-талдамалық қамтамасыз ету. Бұл технологияны қолдану баланың, сыныптың, қатарлас сыныптар тобының және жалпы мектептің уақыт бойынша дамуын бақылауға мүмкіндік береді. Бұл әдіс оқушылардың пәндерді меңгеруін бақылау, жекелеген мұғалімдердің жұмысын бақылау процестерінің құрамдас бөлігіне айналды. Бұл технология АКТ қолданумен бірге тиімдірек жұмыс істейді. Жарқын мысал ретінде «Network City» жүйесінде жеке оқушының және жалпы мектептің жетістіктерін олардың динамикасы бойынша бақылауға болатын электронды күнделіктер мен электронды журналдардың енгізілуін айтуға болады [3; 48].

Инновациялық білім беру технологиялары сан алуан және көп. Біз бұл жұмыста ең жиі қолданылатындарын сипаттауға тырыстық. Қазіргі кездегі білім берудің басты мақсаты – айналадағы өзгерістерге тез бейімделетін, тез бейімделетін жеке тұлғаны қалыптастыру. Оқыту үрдісінде инновациялық технологияларды қолданудағы мұғалімдердің қалыптасқан тәжірибесі мектептерде тек дәстүрлі оқыту әдістерін қолдану арқылы бұған қол жеткізуге болмайтынын көрсетеді. Сабақта оқытудың жаңа формаларын қолдану бірқатар мәселелерді шешуге мүмкіндік береді: оқушылар арасында белсенді азаматтық ұстанымды қалыптастыру; білім беру процесінің субъектілерінің өзара әрекеттесу сипатын өзгерту, оқушылардың ынтасын арттыру.

Инновациялық технологиялардың қажеттілігі даусыз. Оларды қолдану арқылы сабақтар қызықты және тартымды болады. Оқушылар оқудың белгілі бір нәтижелеріне қол жеткізуге мүдделі, бұл түптеп келгенде білім сапасын арттырады.

Қорытындылай келе, мұндай инновациялық технологияларды қолдану мектеп оқушыларының сабақ сапасына да жоғары деңгейге көтереді, өйткені әрбір сабақтың үдерісі оқушының да, ұстаздың да жауапкершілігін арттырады.

Пайдаланған әдебиттер тізімі:

1. Государственная программа развития образования Республики Казахстан на 2011- 2020 годы
2. Об особенностях преподавания основ наук в общеобразовательных организациях Республики Казахстан в 2015 -2016 учебном году. Инструктивно-методическое письмо. – Астана: Национальная академия образования им. И. Алтынсарина, 2015. – 232 с.

3. Ахметова Г.К., Семченко А.А., Мухамбетжанова С.Т. Методика внедрения системы электронного обучения в организациях образования. Методическое пособие. - Алматы: РИПК СО, 2012. - 76 с.

ӘОЖ 373.1.013

САНДЫҚ САБАҚТЫҢ ЖОСПАРЛАУ ТӘЖІРИБЕСІ

М.Б. Сейділда
«Абланов орта мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің
ағылшын тілі пәнінің мұғалімі, seidildayevam@gmail.com
Байзақ ауданы, Жамбыл облысы

Аңдатпа: Мақалада мұғалімдердің цифрлық сабақ жоспарын құру кезінде өздеріне қоятын сұрақтары қарастырылған. Сондай-ақ сандық сабақ жоспарының негізгі компоненттерін түсіндірілген. Сонымен қатар, онлайн сабақ жоспарын дайындау, сыныпты тиімді басқару үшін цифрлық сабақты жоспарлау және қосымша идеялар мен цифрлық сабақ жоспарын шабыттандыру туралы ақпараттар қамтылған. Қазіргі уақытта көптеген мұғалімдер оқытуды сандық технологиялармен оңтайландыруда. Сандық сабақ жоспарын қалай жазу керектігін түсіну қажеттілігі бұрынғыдан өзекті болып отыр. Бақытымызға орай, бізде онлайн оқыту бойынша тәжірибеміз бар.

Кілтті сөздер: сандық сабақты жоспарлау, оқу мақсаты, онлайн сабақ жоспары.

Аннотация: В статье рассматриваются вопросы, которые задают себе учителя при создании цифрового плана урока. Также объясняются основные компоненты цифрового плана урока. Также включена информация о подготовке онлайн-плана урока, цифровом планировании урока для эффективного управления классом, а также дополнительные идеи и вдохновение для цифрового плана урока. В настоящее время многие учителя оптимизируют свое обучение с помощью цифровых технологий. Необходимость понять, как написать цифровой план урока, актуальна как никогда. К счастью, у нас есть опыт онлайн-обучения.

Ключевые слова: цифровое планирование урока, цель обучения, онлайн-план урока.

Annotation: This article discusses the questions that teachers ask themselves when creating a digital lesson plan. The main components of a digital lesson plan are also explained. Also included is information on preparing an online lesson plan, digital lesson planning for effective classroom management, and additional ideas and inspiration for a digital lesson plan. Nowadays, many teachers are optimizing their teaching with the help of digital technologies. The need to understand how to write a digital lesson plan is more relevant than ever. Fortunately, we have experience with online learning.

Key words: digital lesson planning, learning objective, online lesson plan.

Қазіргі уақытта көптеген мұғалімдер оқытуды сандық технологиялармен оңтайландыруда. Сандық сабақ жоспарын қалай жазу керектігін түсіну қажеттілігі бұрынғыдан өзекті болып отыр. Бақытымызға орай, бізде онлайн оқыту бойынша тәжірибеміз бар. Бұл мақалада біз мұғалімдердің цифрлық сабақ жоспарын құру кезінде өздеріне қоятын сұрақтарын қарастырамын. Сондай-ақ сандық сабақ жоспарының негізгі компоненттерін түсіндіремін (мысалдармен). Сонымен қатар, онлайн сабақ жоспарын дайындау, сыныпты тиімді басқару үшін цифрлық сабақты жоспарлау және қосымша идеялар мен цифрлық сабақ жоспарын шабыттандыру туралы ақпаратпен бөлісемін.

Сіздерде сандық сабақ жоспары қалай жасалады деген сұрақ туындауы мүмкін. Сабақтарды цифрлық жоспарлау оқу бағдарламасының тақырыптарын жүзеге асырудағы қажетті алғашқы қадам болып табылады. Осы мақсаттарға жетудегі прогресті өлшеу үшін нақты анықталған оқу мақсаттары, міндеттері және өлшемдері бар онлайн сабақ жоспарын құру студенттердің сіздің цифрлық сабақтарыңыздан барынша пайда алуын қамтамасыз ету үшін өте маңызды. Өзіңізге онлайн сабақтарыңыздың құрылымы мен артықшылықтарына, сондай-ақ оқушыларыңыздың

қажеттіліктеріне қатысты сұрақтар қойыңыз. Сандық сабақ жоспарын құру кезінде сұралатын кейбір нәрселер:

Бұл сабақтың мақсаты/міндеті қандай?

Бұл сабақты тиімді өткізу үшін қандай материалдар қажет?

Оқушыларыма осы сабақты үйренуге көмектесетін ең жақсы әрекеттер қандай?

Әр іс-әрекет үшін қандай өлшемдер жақсы және оқушыларға оқу процестерінде жақсы көмектеседі?

Сыныптың ұжымдық және жеке стильдері мен оқу қажеттіліктерін қарастырыңыз. Сіздің оқушыларыңыз сіз ұсынатын оқулықтар мен веб-сайттарға қарағанда өздерінің зерттеу мәтіндерін табуға көбірек жауап бере ме? Сізде ақпаратты өңдеуге көмектесу үшін физикалық белсенділікті қажет ететін көптеген практикалық тапсырмалар болуы мүмкін. Сандық сабақтың жоспарын жасау бірқатар қиындықтар тудыруы мүмкін, бірақ оны жасауға болады.

Оқушыларға онлайн іс-шаралар мен сабақтарға қатысуға мүмкіндік беру үшін қосымша көмек қажет болатын кез келген ерекше қажеттіліктер мен кедергілерді есте сақтаңыз. Сіздің сандық сабақ жоспарыңыз да нақты жазылған, қысқа және қолдануға және жүзеге асыруға оңай болуы керек.

Онлайн сабақ жоспарларын осылай жазу арқылы сіз кез-келген алмастырушы мұғалімдерге жол картасын ұсына аласыз, олар сіз болмаған кезде ұстанады.

Сандық сабақ жоспарының негізгі компоненттері мысалдармен ұсынылады. Сіздің онлайн сабақ жоспарыңыз мыналарды қамтуы керек:

1.Мақсат немесе оқу мақсаттарын қою

Мақсаттар сіздің сандық сабақ жоспарыңыздың негізі болып табылады. Олар нақты көрсетілуі керек және студенттер сабақ нәтижесінде қандай дағдыларды, білімді немесе түсінікті алуы керек. Мысалы: "осы сабақтың соңында оқушылар Қазақстан өнеркәсібі салаларының 50 саласын бақылап, анықтай алады". Сіздің мақсаттарыңыз нақты, өлшенетін және сіздің мектебіңіздің немесе сынып деңгейіңіздің білім стандарттарына сәйкес келетінін есте сақтаңыз.

2.Қажетті материалдар

Барлық қажетті материалдардың тізімін жасаңыз және олардың сабақтан бұрын қол жетімді екеніне көз жеткізіңіз. Бұған сандық оқулықтар, PDF файлдары немесе басқа онлайн оқу ресурстары кіруі мүмкін. Студенттерге оңай ұсынылатын материалдардың сандық көшірмелері бар екеніне көз жеткізіңіз. Сабаққа қажет кез келген сілтемелерді немесе медианы қосыңыз. Сіздің сайттарыңыз бетбелгіленгеніне және ойнату тізімдері алдын-ала жасалғанына көз жеткізіңіз.

3.Тапсырма және нұсқаулар

Сандық сабақ немесе жаттығу барысы туралы және нұсқауларды қалай беру керектігі туралы егжей-тегжейлі жазбалар жасаңыз. Мүмкін сіз студенттерге алдын-ала айтқыңыз келмейтін белгілі бір ақпарат бар шығар, бірақ сіз оларды бүкіл сабақ барысында ашқыңыз келеді. Сіздің онлайн сабақ жоспарыңыздың үлгісі оны оқыған кез келген адамда бірдей ақпарат пен сабақты тиімді оқыту мүмкіндігі болуы үшін жеткілікті егжей-тегжейлі болуы керек.

1. Сабақтар мен іс-шараларға арналған топтардың өлшемдері

Жеке адамдар, жұптар, шағын топтар және бүкіл сыныптағы жұмысты қоса алғанда, сабақтарыңыздағы іс-шаралар үшін топтардың комбинациясын қолданған дұрыс. Мұны онлайн сабақтар үшін жеңілдету үшін чат пен бейне қызметтерін пайдалануға болады. Өз іс-әрекетіңізді жоспарлағанда, әр іс-әрекет үшін қай топтар жақсы жұмыс істейтінін немесе қай топ өлшемдері олар үшін жақсы жұмыс істейтінін таңдау мүмкіндігі болатынын қарастырыңыз.

2. Оқушылардың мақсаттарға жетудегі үлгерімін бағалау әдісі

Сіздің цифрлық сабақ жоспарыңыз оқу мақсаттарына жету мақсатына жеткенін қалай анықтайсыз? Онлайн сабақ жоспарында бағалау процесін егжей-тегжейлі сипаттаңыз (ауызша тест, жазбаша тест, жоба және т.б.) және студенттер үшін не жұмыс істегені және не істемегені туралы Кері байланыс алыңыз. Сабағыңыздың сәттілігін анықтау үшін қандай құндылықтар қолданылатынын анықтаңыз (мысалы, оқушылар 80 пайыз оқу мақсатына сәйкес білімді түсінуді көрсете алады). Оқуды кеңейту үшін сабағыңызды кез келген тиісті үй тапсырмасымен жалғастырыңыз. Үй тапсырмасын орындау оқушылардың оқуын кеңейтуге көмектеседі.

Сабақ жоспарын Онлайн дайындау

Цифрлық сабақ жоспарларын іске асырар алдында кешіктірмей аяқтауға тырысыңыз. Ағымдағы аптаның мақсаттарына жету барысын бақылауға және сабақты келесі аптаға ұзарту қажет пе екенін анықтауға уақыт беріңіз.

Кейбір мектептер мен аудандар сабақ жоспарларын құру үшін сабақты жоспарлау оқулықтары мен үлгілерін пайдалануды талап етеді. Егер олай болмаса, сіз өзіңіздің онлайн сабақ жоспарының шаблонын жасай аласыз немесе оны веб-сайттан жүктей аласыз. Кейбір нұсқаулар мен тәжірибелермен сіз өзіңіздің сабақ жоспарыңызды қалай құруға болатындығын білуге дайын боласыз.

Сыныпты тиімді басқару үшін сандық сабақты жоспарлау

Сандық сабақты жоспарлауоқушыларға олардың оқуын жақсы қолдайтын тұрақты онлайн сынып ортасын қамтамасыз етуде үлкен рөл атқарады. Жас тобына қарамастан, студенттер өздері қатысатын және процесс туралы білетін болжамды процедураларға жақсы жауап береді және әрі қарай не болатынын болжай алады.

Тұрақсыз уақытта оқушылар оларды хабардар ету үшін мектеп тәртібіне қарайды. Сабақ жоспарларыңызды интернетте оқушылар, орынбасарлар және ата-аналар оларды көре алатын және оқу жоспарыңыздан оңай хабардар болатын бірнеше көрінетін жерлерде орналастырыңыз.

Оқушылардың қабілеттері мен қызығушылықтарын ескеретін мұғалімдерге арналған цифрлық сабақ жоспары оқушылардың қатысуы мен қатысуын жеңілдету үшін үлкен маңызға ие. Оқушыларыңыздың бір апта ішінде немесе аяқталған сабақтың соңында сабақ туралы кері байланыс беруге шақырыңыз және қандай элементтер жақсы және нашар жауаптарға әкелгеніне назар аударыңыз.

Жеке ұялы телефондар қалыпты жағдайға айналған кезде мектеп басшылары мектепте не рұқсат етілетінін алдын ала шешуі керек. Бұл шешімдер мұғалімнің, әкімшіліктің немесе ауданның жеке шешімдерінің жалғасы ретінде басталды. Алайда уақыт өте келе келісілген параметрлерге қажеттілік бар екені белгілі болды. Ұялы телефондарға толық тыйым салу немесе сабақ кезінде шектеулер болсын, мектептер оқыту мен оқудың пайдасына жүйелер құруы керек. Бүгінгі таңда біз білім беруде осындай проблемаға тап болдық, өйткені көптеген оқушылар мектептегі сандық құрылғылар мен онлайн ресурстарға қол жеткізе алмайды. Технология дамыған сайын оларға деген қажеттілік артып келеді. Технологияны сыныпта барынша тиімді пайдалануды қамтамасыз етпес бұрын, бірінші маңызды қадам-технологияны мақсатты енгізу.

Оқушылардың нәтижелеріне баса назар аудара отырып, технологияларды енгізу мектептерде технологияны қолдану туралы шешім қабылдаған кезде дұрыс сұрақтармен мәселені тұжырымдау маңызды. «Бұл жаңа технология студенттер үшін не істей алады?» Цифрлық ресурстар мен онлайн құралдар әзірленіп, оқушылардың қысқа және ұзақ мерзімді оқу нәтижелерін жақсартумен тікелей байланысты болуы керек. Өнімнің сипаттамаларына емес, нәтижелерге назар аудару — «қоңыраулар мен ысқырықтар» — мұғалімдерге сыныптардағы әділеттілік пен жетістіктерді қамтамасыз ету үшін шешімдерді жақсырақ үйлестіруге мүмкіндік береді.

Қандай технологияларды қабылдау керектігі туралы шешім қабылдауға көмектесу үшін оқытушылар оқу ғылымымен кеңесуі керек. Оқыту ғылымдары біздің миымыз ақпаратты қалай түсінетіні туралы неврологияға негізделген және олар бізге технология дұрыс қолданылған кезде оқуды бірегей түрде жақсарта алатынын айтады.

2022-2023 оқу жылының басталуы сыныптарды қалыпты жағдайға келтірді, бірақ мұғалімдер әлі де қашықтан оқыту оқу мәселесін шешудің қиын міндетіне айналғандай. Қиындық мұғалімдердің көпшілігінің сандық сауаттылық жәредесі мен техникалық қамтамасыз етілуі үлкен себеп болып отырғандай.

Интернет-бұл үлкен және алуан түрлі орын, және ол керемет оқу құралы бола тұра, тез арада алаңдаушылық тудыруы немесе тіпті қауіп төндіруі мүмкін. Күн сайын бүкіл әлем бойынша 547 200-ден астам жаңа веб-сайттар және әр минут сайын YouTube-те жарияланған 500 сағаттық жаңа бейнежазбалар шығады. Сол себепті сандық мүмкіндіктерді қолдануда мектепте шектеулер қою маңызды деп ойлаймын.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Образование и XXI век: Информационные и коммуникационные технологии. – М.: Наука, 1999.-191с.
2. https://www.goguardian.com/blog/how-to-write-a-digital-lesson-plan
3. https://www.goguardian.com/distance-learning

ӘОЖ: 373.1.02:372.8

«БІЛІМ ЖҮЙЕСІН ДАМЫТУДЫҢ ӘДІСНАМАЛЫҚ НЕГІЗІ» ТАРИХ ЖӘНЕ ГЕОГРАФИЯ САБАҒЫНДА ҮЛГЕРІМІ ТӨМЕН ОҚУШЫЛАРДЫҢ БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУ ЖОЛДАРЫ

А.Б.Сейсебаева
Берікқара орта мектебінің кәсіптік бағдар беру педагогі,
тарих және география пәні мұғалімі
Байзақ ауданы, Жамбыл облысы

С.Б.Болатова
директордың бағдарлы оқыту ісі жөніндегі орынбасары
тарих пәні мұғалімі, samal_bolatova@bk.ru

Аңдатпа: Өскелең ұрпақ заман талабына сай сапалы, терең білім алуы қажет. Оқушылардың бойына асыл қасиеттермен қатар сапалы білімді де сіңіру аса маңызды. Жас ұрпақты жан- жақты дамыған тұлға ретінде қалыптастыру өзекті мәселе. Бүгінгі ғылым мен техниканың шарықтап дамуына байланысты, әрбір оқушы сауаттылықты алдыңғы орынға қоюы қажет. Сапалы білімге қатысты тың мәліметтерді пайдалану оң нәтижелер шығару маңызды. Білімді ұрпақ жарқын болашақтың кепілі. Оқушы жан-жақты дамыған тұлға ретінде қалыптаса білсе, болашағымыз баянды, білім сапасы айтарлықтай жемісті жетістіктер көрсететіні анық.

Кілтті сөздер: білімді ұрпақ, оқушы, ата-ана, үлгерімі төмен оқушы

Аннотация: Подрастающее поколение нуждается в качественном, углубленном образовании в соответствии с современными требованиями. Наряду с благородными качествами очень важно прививать учащимся качественные знания. Формирование молодого поколения как всесторонне развитой личности является актуальной задачей. В связи с бурным развитием современной науки и техники каждому учащемуся необходимо уделять первостепенное внимание грамотности. Для получения положительных результатов важно использовать свежие данные, касающиеся качественного образования. Образованное поколение – залог светлого будущего. Если учащийся сможет сформировать всесторонне развитую личность, то ясно, что наше будущее будет светлым, а качество образования покажет значительные плодотворные достижения.

Ключевые слова: образованное поколение, ученик, родитель, слабоуспевающий ученик

Annotation: The younger generation needs high-quality, in-depth education in accordance with modern requirements. Along with noble qualities, it is very important to instill high-quality knowledge in students. The formation of the young generation as a comprehensively developed personality is an urgent task. Due to the rapid development of modern science and technology, every student needs to pay primary attention to literacy. To get positive results, it is important to use fresh data on quality education. An educated generation is the key to a bright future. If the student is able to form a fully developed personality, it is clear that our future will be bright, and the quality of education will show significant fruitful achievements.

Key words: educated generation, student, parent, low-performing student

Мақсаты: Әрбір оқушы еліміздің ертеңгі жарқын болашағы екенін кеңінен насихаттай отырып, жаңа заман талабына сай шәкірттерді бәсекеге қабілетті тұлға ретінде қалыптасуын, оқушы өз болашағы үшін аянбай тер төгу керектігін, бүгінгі ұрпақ ел үшін ерен еңбек етулерін қалыптастыру.

Міндеттері:

1. Білімді ұрпақ тәрбиелеу еліміздің еңселі ертеңі екенін ұғындыру.
2. Болашағымыздың берік тұтқасы болар өскелең ұрпақты жаңашылдыққа тәрбиелеу.
3. Қоғам үшін жеке тұлғаның өзіндік маңызы зор екенін дәріптей отырып, мемлекет тарапынан көрсетіліп жатқан рухани және материалдық қолдауларды тиімді пайдалануға үйрету.

Күтілетін нәтиже:

1. Оқушылардың сапалы білім алуға деген жаңашылдық ұстанымдары артады.
2. Сапалы білім алу, заман талабына сай тұлға болып қалыптасу мемлекет үшін маңызы зор екендігін түсінеді.
3. Мемлекет тарапынан көрсетіліп жатқан қолдаулардың, баянды болашақ үшін екенін сезінеді.
4. Әлемдік бәсекеге қабілетті болудың маңызы зор екендігін ұғынады.
5. Ұстаздар тарапынан көрсетіліп жатқан қолдау мен жанашырлықтың өз өмірлері мен жарқын болашақтары үшін екенін ұғады.

Елдің ертеңі - бүгінгі болашақтың қолында. Білім сапасын арттыру бүгінгі таңда өзекті мәселе болып отыр. Болашақ жастарымыздың кемелді келешегі үшін жұмыла жұмыс жасауымыз қажет, сонда ғана оң нәтижелер болатыны айқын. Ел боламын десең, бесігіңді түзе деп аға буын өкілдері тегін айтпаған. Мемлекетіміздің дамып, өркендеп, бәсекеге қабілетті елдердің қатарына қосылуы үшін сапалы білімнің маңызы орасан зор. Білім сапасын арттырудың басты шарттары оқыту теориясын дамыту, орынды қолдану болып табылады. Білім сапасын арттыру жолындағы негізгі мақсаттардың бірі, оқушы жұмысын талдау, үлгерімі төмен оқушының білім сапасы арттыру үшін талдау жасап отырудың да маңызы зор. Мен география сабақтарында болжау әдістерін көп қолданамын, бұл тәсілім үнемі оң нәтиже көрсетуде. Әр әдісті орынды, тиімді қолданған кезде ғана, нәтижесін көрсетеді. Білім сапасын арттыруда тек оқулықтармен ғана шектелмеймін, қосымша оқу-материалдық қорымды толықтырып, жақсартып отырамын. Тақырыпқа байланысты көрнекі құралдарды толық жабдықтап отырамын. Үлгерімі төмен оқушымен жұмыс жасағанда олардың ерекше қамқорлықпен қолдауға зәру екендерін байқадым. Мұғалім оқушымен жұмыс жасағанда шеберлігін шыңдап отыруы қажет. Әрбір қолданылған тәсіл оқушыға оң әсер беруі қажет, себебі үйлесім болған жағдайда ғана жетістікке жете аламыз. Оқушымен жұмыс жасаған кезде, мұғалім үнемі оны зерттеп, ерекше ықыласпен қарағаны маңызды. Себебі, әр бала қайталанбас тұлға. Оларға мейірім төгіп, ықыласпен қарауымыз қажет.

Үлгерімі төмен оқушылармен жұмыс жасағанда негізгі алдыға қоятын мәселелер өте көп. Мәселен, оқушылардың алдына мақсат қоя білуі , қосымша материал тапсырмаларымен жұмыс жасай білуі, мұғалімнің көмегімен қолдауын тиімді әрі өз қажеттіліктері үшін дұрыс пайдалануы тағы сол сияқты. Оқушылардың ойлау әрекетін дұрыс ұйымдастырып, берілген тың мәліметтерді бойларына сіңіруді мен алдыңғы қатарға үнемі қойып отырамын. Мен үшін бұл әдістер өте маңызды. Берілген мол мәліметтерді оқушы жақсы қабылдап, ұғынуы, есте жақсы сақтай білуі білім беріктігін қамтамасыз етеді. Мұғалім мектептің айнасы деп бекер айтылмаған. Себебі, әр бала осы ұлы сөзден, мәртебелі мамандық иесі, ұлағатты ұстаздардан білім нәрін алып, бойына тәлімі мол тәрбие сіңіреді. Мен, өз мамандығымды мақтан тұтамын. Ұстаздық ету менің бала кезімдегі арманым десем артық айтпаған болар едім. Бүгінде ұстаз атанып, бала бойына кемел білім мен тәрбиенің тал бесігін сіңіріп жүргенімді мақтан тұтамын. Себебі, әр бала біздің болашағымыз, ертеңгі үкілі үмітіміз. Бала мен ұстаз арасында үлкен кіршіксіз таза тұнық байланыс бар. Осы мөлдір таза байланысты үнемі ұлағатты ұстазбен оқушы аялап, кіршіксіз таза ұстауы керек. Шәкірт ұстазына қарап бой түзейді, болашағына деген сенімін нықтайды. Ғылым мен техниканың дамуына байланысты, бүгінгі білім мен ғылым саласы айтарлықтай дамып, өркендеу үстінде. Бүгінгі шәкірттеріміз осы ұлы көштен қалмай, дамып, кемелденіп отыруы керек.

Әр баланың бойына тәлім мен білім нәрін сеуіп жүргеніме, өзімді бақытты санаймын. Себебі, әр шәкіртімнің алдыға жылжып, толық қанды дамып жатқаны мені қуантады. Шәкірттерімнің қуанышы, жүздеріндегі кіршіксіз таза күлкілері мен маған деген құрметтері көңілімді көкке жетелейді. Ұлт болашағы бүгінгі жас ұрпақтың қолында. Ертеңімізбен елдігіміздің баянды болашағы ұрпаң еншісінде болғандықтан, сол ұрпақты тәрбиелеумен білімді тұлға ретінде қалыптастыру жолында ұстаз еңбегі орасан зор. Үлгерімі төмен оқушылардың білім сапасын көтеруде ұстаздармен қатар ата, аналардың да рөлі үлкен. Себебі, бала жақсы оқып кетуі үшін біліммен қатар оларға қамқорлық, мейірім, қолдау ауадай қажет. Сан жылдар өтседе ұлағатты ұстазды құрмет тұту, оларға бас иу жалғасын табуда. Бұл құрметтің барлығы ұстаз болмысының өте жоғары, әрі биік екенін дәлелдеуде. Ата-ана тәрбиесінен кейін, бала тәрбиесімен айналысатын осы біздің тұғыры биік ұстаздарымыз. Өскелең ұрпақ күн нұрындай жарқыраған ұстаз бейнесінен: тек кемел білім мен саналы тәрбие ғана алып қоймай, асыл қасиеттерді де бойына сіңіреді. Білікті ұстаз білімімен ғана емес, шәкіртке деген сүйіспеншілігімен, мейірім шапағатқа толы жүрегімен есте қалады. Тарих және география

сабағы қызықты пән болғандықтан, оқушылардың назарын сабаққа аудару маған қиындық тудырған жоқ. Оқушы санасына білімді сіңіруден бұрын, әр оқушыны жетік зерттеуге тырыстым. Себебі, баланың жан дүниесімен психологиясын, мінезін жақсы зерттеп, түсіну өте маңызды. Тапсырмаларды алғаш деңгейлеріне қарай ұйымдастырып жасадым. Мысалы, Қазақстанның физикалық, саяси картасымен жұмыс жасағанда, Қазақстанның экономикалық аудандарымен, өзен көлдері, климаты, пайдалы қазбаларын, тұрмыстық салт-дәстүрі және атақонысын өңір бойынша талдау жасатып, картамен жұмыс жасауларын бір жүйеге келтіріп, үйрете бастадым. Қазақстан картасын толық меңгергеннен кейін, дүниежүзінің саяси картасымен мұхиттар, дүниежүзілік мұхит сулары, бұғаздар мен шығанақтар туралы білімдерін шыңдадым. **Қазіргі кездегі жаңартылған білім беру негізінде оқу әрекетін ұйымдастыруда жеке тұлғаның өзін-өзі таныту тетіктерін, ғылыми ойлау әдістерін, зерттеу мәдениетінің негіздерін игеруді, кәсіби мақсаттарын қалыптастыруды қамтамасыз ету қажеттілігі бірінші орында. Бүгінгі таңда педагогтың міндеті оқушыларды білім мөлшерімен жабдықтау емес, білімді өз бетімен алу үшін жағдай жасау болып табылады. Осыған орай, география пәнінің оқытылу сапасын жақсарту, оқыту әдістемесін ғылыми зерттеу нысанына ала отырып, ізденістер жасау, оны тікелей іс-тәжірибе арқылы дәлелдеуге қол жеткізу кезек күттірмейтін маңызды мәселеге айналуда.**

Тарих және географиядан білім беру оқушылардың мәтінді түсіне оқып, жан-жақты талдау жасаумен ерекшеленеді. Тұлғаның рухани-адамгершілік тәрбиеленуі бүгінгі таңда өзекті мәселе болып отыр. Тарих және география пәнін оқытуда оқушының адамзаттық құндылықтарды игеруі жаратылыстану, табиғат байлықтарын, туған өлкенің байлықтарын түйсінуі арқылы бойына сіңірілмек. Ол үшін сабақта әр оқушының өзінің интеллектуалдық және шығармашылық қабілеттерінің шыңына жету мүмкіндігін қамтамасыз ететін, қажеттігі туындайды. Заманауи мектептегі әр ұстаздың алдына қойған мақсаты – бұл өзінің кәсіби шеберлігін заман талабына сай арттырып отыру. «Үлгерімі төмен оқушыны зерттеу» үрдісінің түйінді сипаты креативтілік пен ғылыми дәлдік болып табылады. Білім беру саласында оқушылардың танымдық білімін қалыптастырумен қатар білік-дағдыларын дамыту да тең дәрежеде қарастыру қажеттілігі танылып отыр. Білім берудің жаңа мазмұны бойынша сабақ үрдісінде берілетін теориялық білімді оқушылардың өмірде қолдана білуіне жан-жақты басымдық берілген.

Сөзімді қорыта келе, оқушыны бөліп қарауға болмайды, мейірім шапағатымызды бәріне бірдей бөлуіміз керек. Білім нәрімен тәрбиені оқушыларға жалпы түрде арнау керек. Сабағымда үлгерімі төмен оқушылардың пәнге деген қызығушылығын оятып, біліммен сусындату үшін төмендегі **критерийлерді** ұсынамын.

1. Үлгерімі төмен оқушыға ерекше көңіл бөліп, сырласа білу керек, яғни үлгерімін көпке жариялап, ыңғайсыз күйге қалдырмау керек. Себебі, мұндай жағдайдан кейін оқушы мүлдем басылып қалуы мүмкін.

2. Оқушымен сырлас дос ретінде сөйлесу керек, оның жан дүниесін жақсы түсіне білуде өте маңызды. Себебі, мұғалім оқушыны толық зерттеп, білгеннен кейін тіл табысу жақсы орнайды. Нәтижесінде оң нәтижелер көрініс табады.

3. Ата-анасымен үнемі байланыста болып отыру керек.

4. Баланың бойына жауапкершілікпен ұқыптылықты сіңіре білу керек.

5. Бала мектеп үшін емес, мектеп пен ұстаз бала үшін жұмыс жасайтынын үнемі ұстаз өз жадында сақтауы қажет.

6. Баланы қажетті көрнекіліктермен молынан қамтамасыз ету, баланың пәнге деген қызығушылығын арттыратыны белгілі, тақырыппен тапсырмаларға сай дидактикалық материалдар қоры мол болғаны өте маңызды.

7. Оқушы оқулықпен шектеліп қалмай, үнемі ізденіс үстінде болуы керек, мұғалім оқушыларға үнемі бағыт- бағдар беріп отыруы керек, оқушы заман талабына сай стандарт көрсетуі үшін БАҚ- үнемі қолданып отыру өте маңызды.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Абдраманова Ж.Б., Биярова С.Б., Зейнолдина Г.Т. Lesson Study: өз сабағын зерттегісі келетіндер үшін: әдістемелік ұсыным. – Астана: «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы, 2015. – 52 б.
2. Әлімов А. Интербелсенді әдістемені мектепте қолдану.- Алматы, 2015. – 180 б.

УДК 37:001.12/.18

ПРЕИМУЩЕСТВА ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ В СОВРЕМЕННОМ ОБРАЗОВАНИИ

И.Б. Назаров
УзНУ имени Мирзо Улугбека, Факультет Социальных Наук
студент 3 курса ismoiljonnazarov3003@gmail.com
г. Ташкент Узбекистан

Аннотация: В данной статье описывается уникальность системы образования, которая сегодня получает широкое распространение и популярность в нашем обществе, и необходимые факторы для ее развития. Кроме того, включены необходимые советы по развитию дистанционного обучения.

Ключевые слова: Дистанционное образование, корректирующая педагогика, дуальное образование, всемирная новостная сеть.

Аңдатпа: Бұл мақалада бүгінгі таңда біздің қоғамда кең таралған және танымал болып келе жатқан білім беру жүйесінің бірегейлігі және оны дамыту үшін қажетті факторлар сипатталған. Сонымен қатар, қашықтықтан оқытуды дамыту бойынша қажетті кеңестер енгізілген.

Кілтті сөздер: қашықтықтан білім беру, түзету педагогикасы, дуальды білім беру, Дүниежүзілік жаңалықтар желісі.

Abstract: This article describes the uniqueness of the education system, which is becoming widespread and popular in our society today, and the necessary factors for its development. In addition, the necessary tips for the development of distance learning are included.

Keywords: Distance education, corrective pedagogy, dual education, world news network.

Введение

В сегодняшнюю современную эпоху увеличивается количество молодых людей, которые стремятся учиться и получать различные виды знаний. Вот почему страны мира и многие люди хотят облегчить процесс обучения и изучить его в полной, разумной и тщательной форме. Для удовлетворения таких желаний в мировом сообществе возникает множество форм образования. Примерами этого являются дуальное образование, инклюзивное образование, экстернат и дистанционное образование.

Анализ реформ и методология

Согласно принятой 23 сентября 2020 года новой редакции Закона «Об образовании» в Республике Узбекистан создана современная форма получения образования, которая до сих пор не была известна в законодательстве. Данный вид обучения является разновидностью дистанционного образования, и в нашем законодательстве он тарифицируется следующим образом: «Дистанционное образование направлено на получение обучающимися необходимых знаний, умений и навыков в соответствии с учебными планами и учебными программами на расстоянии с использованием информационно-коммуникационных технологий и всемирной информационной сети Интернет».[1] Из этого объяснения также видно, что эта форма обучения в основном осуществляется дистанционно через информационно-коммуникационные системы или социальные сети. Как известно, в развивающемся современном мире большое внимание уделяется вопросу времени, что создает необходимость ускорения и полного освоения учебного процесса. Если говорить о преимуществах дистанционного образования, то, прежде всего, посредством дистанционного образования можно воспитать большую часть общества как высокообразованного человека. В то же время налаживание процесса дистанционного обучения принесет большую выгоду по финансовым затратам обучающихся. Мы можем включить освобождение от проживания, транспортных расходов и других социальных выплат. В то же время возможно решение некоторых проблем, возникших в коррекционной педагогике. В качестве примера тому в значительной степени будет решена кадровая проблема, существующая в коррекционной педагогике, или же будут предотвращены психологические процессы, возникающие при обучении их (дефектных детей).

Во время и после пандемии COVID-19 процесс дистанционного обучения значительно изменился. Потому что временное закрытие многих вузов и государственных учреждений ускорило развитие дистанционного образования в образовательных процессах. Многие университеты также обратились к дистанционному обучению для предоставления образования, что открыло вместо этого эффективные способы использования дистанционного обучения.

Обсуждение

Если говорить о проблемах в процессе дистанционного обучения, то, в первую очередь, у студентов могут возникнуть такие проблемы, как отсутствие подключения к Интернету, отсутствие мотивационных факторов, готовность принимать ответы от старшеклассников или получать их через Интернет. Кроме того, у иностранных студентов может быть разница во времени. Хотя такие проблемы являются специфическими проблемами дистанционного образования, я надеюсь, что они не будут тормозить развитие дистанционного образования. Одним из самых распространенных видов дистанционного обучения в современном образовании на сегодняшний день, безусловно, являются онлайн-курсы. Сегодня самые мощные учебные заведения мира предлагают множество видов онлайн-курсов, что, в свою очередь, способствует развитию дистанционного образования.

Результат

Дистанционному виду образования отводится широкая роль в решении многих проблем, возникающих в современном образовательном процессе. Это является основой для того, чтобы дистанционное образование стало одной из основных опор в развитии современного образовательного процесса. В качестве примера могу сказать, что дистанционное образование — это уникальный вид обучения в виртуальном мире. Это показывает гибкость образования в эпоху, когда в современном мире многое становится виртуальным. Время покажет, будет ли введение дистанционного обучения в непрерывное образование правильным или неправильным. Но стоит отметить, что многие онлайн-курсы и онлайн-психологические тренинги уже показали свою эффективность. Если избежать перечисленных выше недостатков дистанционного образования, то это однозначно станет одним из самых распространенных видов образования в современном мире.

Заключение

В целом использование дистанционного образования будет одним из основных направлений на будущее. В период, когда основная база всего образования становится электронной, эта форма обучения значительно упрощает процесс обучения и является основой для экономии больших денег. Кроме того, используя дистанционное обучение, можно задействовать небольшое количество специалистов для осуществления научного процесса в нескольких странах одновременно.

Список использованной литературы:

1. Закона Республики Узбекистан «Об образовании». Статья 16.
2. Kyriaki Raouna: Distance Learning: What It Is and Why It’s Important: October 23, 2022
3. What is Distance Learning and Why is It Important Now? *By* Kotobee March 31, 2020
4. Natalie B. Milman, in, History of Distance Education, 2015.

УДК 37.02;371

ЦИФРЛЫ БІЛІМ БЕРУДІҢ ТИІМДІЛІГІ

Ф.К.Мажинова
Жамбыл орта мектебінің қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі, fari70@Яндекс.kz
Көшек батыр ауылы, Талас ауданы, Жамбыл облысы

А.Б.Асетилдаева
№11орта мектебінің қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі, asetildaevaa@mail.ru
Тараз қ., Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Мақалада білім беру жүйесінің заманауи ақпараттық-коммуникациялық технологиялары мен цифрлы білім беруді дамытудағы мүмкіндіктер туралы айтылады. Білім беруді

цифрландыру, кеңінен қолданылатын ақпараттық технологиялар жетілдірілуді көздейді. Цифрландыруды дамыту перспективалары өндірісте ғана емес, адамның күнделікті өмірінде де көбірек орын алады. Білім беру жүйесінде цифрландыру оқу процестерін жеңілдетеді.

Кілтті сөздер: білім беру, цифрлы қоғам, технология, оқыту, интернет, электронды оқулық, онлайн жүйе, мультимедиа.

Аннотация: В статье рассказывается о возможностях системы образования в развитии современных информационно-коммуникационных технологий и цифрового образования. Цифровизация образования предполагает совершенствование широко используемых информационных технологий. Перспективы развития цифровизации занимают все большее место не только в производстве, но и в повседневной жизни человека. В системе образования цифровизация упрощает процессы обучения.

Ключевые слова: образование, цифровое общество, технологии, обучение, интернет, электронный учебник, онлайн система, мультимедиа.

Annotation: The article discusses the possibilities of the education system in the development of modern information and communication technologies and digital education. Digitalization of education, widely used information technologies involve improvement. The prospects for the development of digitalization occupy a greater place not only in production, but also in the daily life of a person. Digitalization in the education system simplifies educational processes.

Key words: education, digital society, technology, training, internet, electronic textbook, online system, multimedia.

Цифрлық технология біздің кәсіби өміріміздің негізгі құралына айналды. Біріншіден, біз қолма-қол ақшаны үнемі дерлік пайдаланбаймыз және барлық шығындарды төлеу үшін банктерге бармаймыз. Интернет-банкинг, терминал болған кезде кезекте тұрудың қажеті жоқ, барлығын үйден шықпай-ақ онлайн жасауға болады. Мұны істеу үшін сізге қажетті қосымшаны жүктеу керек— бұл қауіпсіз, сенімді және ыңғайлы. Екіншіден, Қазақстанда цифрлық технология табысты дамуда және электрондық қызметтердің арқасында адамдардың проблемаларын шешуде. Кезекте тұрудың, құжаттарды толтырудың қажеті жоқ. Біз қабылдауға жазылуға, дәрігерді үйге шақыруға, талдаулар нәтижелеріне және басқа да медициналық ақпаратқа қол жеткізуге; жоспарлауды жеңілдетуге, құжаттаманың, есептіліктің дұрыстығын тексеруге, интернет арқылы толық ақпаратқа қол жеткізуге мүмкіндік беретін мобильді қосымшаларды белсенді пайдаланамыз. Әдетте, білім беру жүйесі деңгейінде цифрлық құралдарды енгізу үлгерім сапасының оң әсерін тигізеді.

Цифрлық технологияларды пайдалану есебінен ел экономикасының даму қарқынын жеделдету және халықтың өмір сүру сапасын жақсарту қажеттігі айтылған «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасының мақсаттарымен танысқаннан кейін, біздің еліміз цифрлық технологияларды инновациялық пайдалануға тиімді көшуде. Әрине, цифрлық революция біздің көз алдымызда, мемлекетіміз «Болашақтың цифрлық индустриясын құру» игілігі үшін белсенді дамып келе жатқан кезде орын алады. Менің ойымша, мемлекет нақты технологияларды: экономиканы, экожүйені, энергетиканы және тағы басқаларды дамыту есебінен халықтың цифрлық сауаттылығын қамтамасыз етуі қажет.

Цифрландыру мәселесі бүгінде әлемнің барлық елдеріне қатысты. Әрбір ел бастау үшін өз бағдарламалары мен алаңдарын жасайды. «Цифрлық Қазақстан» бағдарламасының барлық міндеттері мен мақсаттарын іске асыру жағдайында біз елдің бәсекеге қабілеттілігін арттырып, халықтың өмір сүру сапасын едәуір жақсарта аламыз деп сеніммен айтуға болады.

Ең алдымен, біз жиі қолданатын «сандық оқыту» және «сандық білім» ұғымдарын түсіну керек деп болжайды. «Цифрлық оқыту», «Цифрлық әдістеме» түсінігі сияқты, яғни цифрлық оқыту теориясы. Олар компьютер мен электронды құралдарды қолдана отырып, оларды қолдану ережелері мен принциптері туралы айтады. Ал, біздің практикада жиі кездесетін «цифрлық білім беру» өскелең ұрпақты оқыту мен тәрбиелеуден тұрады.

Қазіргі заманғы қазақстандық жастар-технологиялық жағынан ілгері басқан, белсенді жастар. Сіз мобильді түрде тартылғанын көре аласыз. Қазақстанда білім беруді цифрландыру түрлендіру үдерісіндегі жетекші бағыттардың бірі болып табылады. Бұл онлайн оқулықтар, сабақтар, іс-шаралар туралы, онда мұғалім әр оқушыға өзіндік көзқарас табады. Оқушылар үй тапсырмаларын бірге онлайн-режимде орындай алады. Кітапханалар ақпараттық-компьютерлік орталықтарға көшеді.

Құжаттаманы, есептілікті, семинарларды, дәрістерді, онлайн-сабақтарды электрондық жоспарлау жүргізілуде, бұл баға қоюға және рейтингтер қалыптастыруға мүмкіндік береді. Өз уақытында елдегі эпидемиологиялық жағдайға байланысты қазақстандық оқу орындары цифрлық білім беру ресурстарына қосылды.

Электрондық қосымшаларға байланысты тұрмыстық құрылғылар да өзгерді: олар арқылы біз жаңалықтарды оқимыз, кез-келген ақпаратты білеміз, барлық қаржылық операцияларымызды басқарамыз, кітап оқып және қосымша білім ала аламыз. Технологияның арқасында біздің әлем тең, бейбіт және әділ бола алады. Цифрлық технологиялардың дамуы жетістіктерді қолдауға және жеделдетуге ықпал етуі мүмкін.

Цифрлы білім беру ресурстарға тең қол жеткізуге мүмкіндік береді. Электрондық оқулықтар мен білім беру сайттарын құру, атап айтқанда, қандай да бір себептермен мектептерге бара алмайтын балаларға сапалы білім алуға мүмкіндік береді. Оған «Күнделік» жүйесіндегі журналдар мен күнделіктер кіреді, оған сәйкес мұғалімдер, ата-аналар мен оқушылар сабақ кестесін, үй тапсырмасын қарап, сабақ үлгерімдерін бақыласа, мұғалімдер барлық іс-қағаздары мен журнал, сабақ жоспарын, сабаққа қатысты ресурстарға оңай қол жеткізе алады.

Қазақстанда білім беру жүйелерінде «Ұлттық білім беру деректер базасы» (ҰБДБ) жұмыс жасайды. Бұл оқушылар туралы барлық мәліметке қол жеткізуге, үлгерімін бақылауға және оқу процесі туралы барлық ақпаратты алуға мүмкіндік береді.

Қазақстандық білім беруді цифрландыру балабақшаға, мектепке, колледждерге және жоғары оқу орындарына онлайн оқу жүйесін қамтиды.

«Цифрлық Қазақстан» бағдарламасының білім беру мақсаты -бұл мектеп және ЖОО бағдарламаларын толық жаңарту. Фактілер мен формулаларды жаттауға емес, ақпаратты талдауға және ойлаудың креативтілігіне баса назар аударылады. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар немесе мектепке уақытша бармаған балалар үшін электронды оқулық − бұл сыныптастарымен бір уақытта оқуға және мектеп бағдарламасына ілесуге мүмкіндік.

Қазіргі мұғалімдердің негізгі міндеттерінің бірі - өз оқушыларын компьютерлік және мобильді өмірге бейімдеу. Оқушыларға кітаптардан және қарапайым қарым-қатынастан ақпарат жеткіліксіз. Оларға интернет пен компьютерлік дағдылары бар мұғалім қажет. Ол үшін мұғалімдер өз сабағында келесі цифрлық құралдарды қолдана алады:

- бейне технологиялар – ғылыми фильмдер, бастауыш сынып оқушыларына арналған мультфильмдер мен тақырыптарға арналған ақпараттар, сергіту сәттері;
- электрондық кітапхана жүйелері;
- білім беру сандық (компьютерлік) бағдарламалары;
- интерактивті технологиялар;
- онлайн викториналар жасауға арналған конструкторлар;
- мультимедиа, сонымен қатар, сабақ тақырыбы бойынша презентациялар немесе қысқа бейнелер жасауға мүмкіндік беретін қажетті элемент болып табылады;
- бейнеконференция.

Қазір сабақты қызықты ету үшін көптеген цифрлы құралдар бар. Цифрлы құралдар оқытуға ғана емес, мұғалімнің ата-аналармен қарым-қатынасына да көмектеседі. Мессенджерлер мен өзге де бейне-платформалар арқылы мұғалімдер оқушылардың ата-аналарымен кері байланыса алады.

Қорыта айтқанда, «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасының негізгі мақсаты – орнықты экономикалық өсуге қол жеткізу, экономика мен ұлттың бәсекеге қабілеттілігін арттыру, халықтың өмір сүру сапасын жақсарту үшін цифрлық сауаттылығын арттыра отырып жетілдіру болып табылады.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Ибрагимов. ІМ ақпараттық технологиялар және қашықтықтан оқыту құралдары: студенттерге арналған оқу құралы. университеттер. - М .: Академия, 2005.-336.
2. Гуманитарлық білім берудегі интернет: Оқу құралы. университеттерге арналған нұсқаулық / Ред. E. S. Polat.- М.: Владос, 2001.-272.

3. Канаво В. «Интернет арқылы қашықтықтан оқытудың артықшылықтары мен кемшіліктері» [http://www.curator.ru/doplus.html]
4. Киреева Е.Д. Интернет-жобалардың қолданыстағы формаларының перспективалық дамуын талдау // Білім берудегі инновациялар. - 2002. - № 4. - Б. 38-40
5. Цифровые элементы в образовании – Как обстоят дела в Казахстане с цифровым образованием: цифровые инструменты и элементы в обучении на сайте [https://pandaland.kz/]
6. [www.nur.kz]

УДК 371

ФОРМИРОВАНИЕ ПРАВОВОГО ВОСПИТАНИЯ НА УРОКЕ ЛИТЕРАТУРЫ (НА ПРИМЕРЕ РОМАНА Ф.М. ДОСТОЕВСКОГО «ПРЕСТУПЛЕНИЕ И НАКАЗАНИЕ»)

Д.Р. Мадибаева
Таразский региональный университет им М.Х. Дулати
магистр права, старший преподаватель кафедры «История и география», dana8205@mail.ru

Е.П.Мерцалова
учитель русского языка и литературы, педагог-исследователь
средней школы №6 г. Тараза

Аннотация: В данной статье рассмотрены некоторые проблемы правового воспитания обучающихся на уроках литературы. Также рассматривается вопрос влияния художественной литературы на формирование той или иной концепции правопонимания и правового воспитания на учеников.

Ключевые слова: Достоевский, литература, преступление и наказание, правовое воспитание и правовая культура.

Аңдатпа: Бұл мақалада әдебиет сабақтарында білім алушыларды құқықтық тәрбиелеудің кейбір мәселелері қарастырылған. Сондай-ақ, көркем әдебиеттің оқушыларға құқықтық түсіністік пен құқықтық тәрбиенің белгілі бір тұжырымдамасын қалыптастыруға әсері қарастырылады.

Кілт сөздер: Достоевский, әдебиет, қылмыс пен жаза, құқықтық тәрбие және құқықтық мәдениет.

Annotation: This article discusses some problems of legal education of students in literature lessons. The question of the influence of fiction on the formation of a particular concept of legal understanding and legal education on students is also considered

Keywords: Dostoevsky, literature, crime and punishment, legal education and legal culture.

Как и многие русские романы 19 века, «Преступление и наказание» - это философский роман. Определение "философского романа" условное. Они представляют собой множество романов 19-20 веков, герои которых начинают понимать их общее значение, решая реальные проблемы своей жизни, или их универсальные значения и значения, авторы которых описывают конкретные ситуации и конкретных персонажей.

Философский роман одновременно является морально-психологическим: его иллюстрируемая тема-внутренний мир, нравственные проблемы, в процессе изображения происходит глубокое понимание психологии личности, главным критерием авторской оценки являются нравственные позиции.

Специфика преступления и наказания «как философского романа во многом определяется его полифоническим характером. Теория полифонического (полифонического) романа Ф. М. Достоевского была разработана еще в 1920-х годах М. М. Бахтиным (первое издание его книги было опубликовано в 1929 году), но она стала доступной и вошла в научный обиход много лет спустя (книги второго издания). - 1963). По мнению ученого, особенностью романов Ф. М. Достоевского является» множественность самостоятельных и несвязанных голосов и умов,

истинная полифония полноценных голосов". Говоря о голосе, М. М. Бахтин вспоминает особый статус героя у Ф. М. Достоевского: писатель проявляет интерес к герою не как к явлению действительности с определенными социально-типичными чертами, а как к "особому взгляду". Читая роман, замечаем, что мир отражается в взгляде Раскольникова: слушая и переживая Исповедь Мармеладова, узнав из письма непостоянные события судьбы Дуня, увидев пьяную девушку на бульваре и т.д. Раскольников.

Ф.М. Достоевский показывает, что такое мир для героя, обижается на этот мир, возмущается его несправедливостью и т.д. Более того, описывая состояние Раскольникова, не Ф. М. Достоевский, Раскольников раскрывает его: о герое, а не о писателе. герой о себе; он не объект, а полноценный субъект образа.

Но у Ф. М. Достоевского у каждого героя есть свое «сознание и самосознание», «отношение к миру и к самому себе в мире». Есть Мармеладов, Катерина Ивановна, Лужин, Соня, Свидригайлов, Разумихин, Порфирий Петрович, Пульчерия Александровна. И все эти «голоса» – «умы» героев не подчиняются Раскольникову, а равны ему и друг другу, независимы и независимы.

Герой Ф. М. Достоевского-идейный герой, то есть тот, кто переплетается с его идеей и становится определяющим символом его страсти и личности. "Образ героя тесно связан с образом идеи и неотделим от нее. Мы видим персонажа через идею и идею, и мы видим идею от него и через него. Кроме того, Ф. М. Достоевский раскрыл «диалогический характер идеи», который становится идеей только в результате диалога с другой, чуждой идеей или идеями. Об идее-теории Раскольникова мы узнаем сначала по пересказу Порфирием его (Раскольникова) статьи, то есть через «чужое» преувеличение и провокационное сознание, побуждающее Родиона к диалогу. Раскольников, в свою очередь, устанавливает основные положения своей теории, а Порфирий постоянно прерывает ее речь оговорками. Эта идея, раскрытая в диалоге с разными гранями, по-разному проявляется в диалоге Раскольникова с Соней, а в докладе Свидригайлова во время разговора с Дуней. В результате во всех этих диалогах растет сложный, противоречивый и объемный образ идеи Раскольникова. В результате роман Ф. М. Достоевского становится не романом с идеей, а романом об идее, о ее жизненной жизни в сознании и душе людей.

В многоголосом романе меняется и позиция автора по отношению к герою. В романе монологического типа, например, в романе Толстого, автор знает о персонаже больше, чем знает о себе, и может сказать о нем последнее слово. В полифоническом романе только сам персонаж может сделать окончательное суждение о себе. В этом смысле герой полифонического романа берет на себя некоторые авторские функции монологического романа. Автор в полифоническом романе находится рядом с персонажами, а не над ними. Все это, однако, не означает, что позиция автора в романе не раскрыта. Он раскрывается только другими способами, чем монологический роман: не в слове (повествовании) автора, а в структуре, движении романа.

Полифонический роман-новая страница истории жанра, открытая Ф. М. Достоевским и оказавшая большое влияние на литературу 20 века.

Название романа, состоящее из двух частей – «Преступление и наказание» – указывает на две неравные части, на которые он делится: преступление и его причины – первая, а вторая и основная – влияние преступления на душу человека. преступный. Эта двойственность проявляется и в структуре романа: только одна из шести частей, первая посвящена преступлению, а остальные пять-духовно-психологическому наказанию и постепенному устранению Раскольникова собственного преступления.

Раскольников горд, чувствителен и умен, на него давит атмосфера нищеты и несправедливости, из-за чего в его голове рождается страшная и разрушительная теория. Она заключается в том, что люди делятся на низших ("обычных") и высших ("собственно людей"). Первые нужны только для поддержания популяции людей, они бесполезны. Но последние двигают цивилизацию вперед, выдвигают совершенно новые идеи и цели, которые могут быть достигнуты любыми средствами. Например, герой сравнивает себя с Наполеоном и приходит к выводу, что он тоже способен изменить мир и назначить цену за перемены. В этом смысле он ничем не отличается от старушки-ростовщицы, которая оценивала принесенные ей вещи. Как бы то ни было, Родион решил проверить эту теорию на себе ("Я тварь дрожащая или имею право?"

Почему Раскольников все-таки убил старуху-ростовщицу?

Герой долго колеблется и все же подтверждает свое решение после встречи с чиновником Мармеладовым, который пьет по-черному, доводя себя, свою жену Катерину Ивановну, ее детей и дочь Соню до нищеты (она вообще вынуждена работать проституткой, чтобы помогать семье)... Мармеладов понимает свое падение, но ничего не может с собой поделать. А когда его пьяного раздавила лошадь, положение семьи стало еще более тяжелым. Он решил помочь этим людям, разоренным бедностью. Сравнивая их бедственное положение с несправедливым довольством Алены Ивановны, герой пришел к выводу, что его теория верна: общество можно спасти, но это спасение потребует человеческих жертв. Решившись и совершив убийство, Раскольников заболевает и чувствует себя потерянным для людей ("Я не убивал старуху... Я покончил с собой"). Герой не может принять любовь матери и сестры Дуни, заботу друга Разумихина.

Таким образом, в творческом процессе в понимании понятия преступления и наказания столкнулись две противоположные идеи: идея любви к людям и идея презрения к ним. В отличие от тетрадного проекта, Достоевский находится на грани выбора: либо оставить одну из идей, либо сохранить обе. Но поняв, что потеря одной из этих идей обнищает идею романа, Достоевский решил объединить две идеи и изобразить «двух противоположных» людей, как выразился Разумихин о Раскольникове в последнем тексте романа.

Однако Раскольников нисколько не раскаялся, он был только расстроен тем, что не выдержал моральных мучений и оказался обычным человеком. Из-за этого он снова переживает духовный кризис. Оказавшись на каторге, Родион смотрит свысока на заключенных и даже на Соню, которая последовала за ним. Осужденные отвечают ему ненавистью, но Соня пытается облегчить жизнь Раскольникову, потому что любит его всей своей чистой душой. Заключенные чутко отреагировали на ласку и доброту героини, они поняли ее молчаливый подвиг без слов. Соня до конца оставалась мученицей, пытаясь искупить как свой грех, так и грех своего возлюбленного.

В конце концов герою открывается правда, он раскаивается в преступлении, его душа начинает возрождаться, и он проникается "бесконечной любовью" к Соне. Готовность героя к новой жизни символически выражена автором в жесте, когда Родион участвует в таинствах Библии. В христианстве он находит утешение и смирение, необходимые его гордому характеру для восстановления внутренней гармонии.

Нравственное и патриотическое воспитание может быть элементом учебно-воспитательного процесса разработаны меры по обеспечению патриотизма и нравственного воспитания детей и молодежи.

«Преступление и наказание», история которого насчитывает почти 7 лет, - один из самых известных романов Федора Достоевского. В этом произведении классика русской литературы как никогда раскрылся его талант психолога, ценителя человеческой души. Что побудило Достоевского написать произведение об убийце, и эта тема не была характерна для литературы того времени?

Федор Михайлович Достоевский – писатель, известный всему миру. По мнению исследователя А.Ф. Кони, роман «Преступление и наказание», рассказывающий историю о нищем студенте, зарубившем старуху-процентщицу из-за своих идеологических взглядов, а также о наказании моральном и физическом, последовавшем за преступлением; оказал огромное влияние на формирование социально-политических и государственно-правовых взглядов не одного поколения читателей в разных странах. В романе четко прослеживается взаимосвязь между правопониманием Раскольникова и его социальным поведением. И мы понимаем, что нигилистические взгляды на право – несостоятельны. Право не может разделяться на уровни ответственности по социологическому принципу. Перед правом все равны. Через идеи Раскольникова Достоевский показывает возможные последствия негативного отношения к закону, признание возможности отступления от него.

Список использованной литературы:

1. Ф.М. Достоевский. Роман «Преступление и наказание».
2. Критика Ф. Достоевским нигилистских взглядов на право (на примере образа Раскольникова в романе «Преступление и наказание»), официальный сайт [Электронный ресурс]. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/kritika-f-dostoevskimnigilisticheskih-vzglyadov-na-pravo-na-primere-obraza-raskolnikova-v-romaneprestuplenie-i-nakazanie/viewer

3. Кони А. Ф. Воспоминания о писателях. Сост., вступ. ст. и комм. Г. М. Миронова и Л. Г. Миронова Москва, издательство "Правда", 1989. официальный сайт [Электронный ресурс]. URL: http://az.lib.ru/k/koni_a_f/text_0220.shtml

ӘОЖ: 373.1.02

САНДЫҚ БІЛІМ БЕРУ РЕСУРСТАРЫ XXI ҒАСЫРДАҒЫ БІЛІМ БЕРУДІҢ НЕГІЗІ

М.С. Молдабаева
М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университетінің
2 курс магистранты m.moldabayeva87@mail.ru
Тараз қ., Қазақстан Республикасы

Аннотация: Қазіргі уақытта барлық саланың цифрландыруға көшуі уақыт талабы және өмір сүру сапасының жетістігі. Мақалада білім беру жүйесінде цифрландыруды қолданудың мүмкіндіктері мен оны дамытудың тенденциялары, перспективаларын қарастырылды. Тиісті әдебиеттерді талдау негізінде сандық білім беру ресурстары, олардың түрлері мен санаттары, олардың қолдану мүмкіндіктері туралы жан-жақты түсінік берілді. Сондай-ақ, сандық білім беру ресурстары білім алушылардың шығармашылық, танымдық қабілеттерін, сыни, креативтілік ойлау дағдыларын, коммуникативтік, мәдениетаралық, тілдік құзыреттіліктерін дамытып, цифрлық, медиа сауаттылықтарын арттыратыны анықталды. Сандық білім беру ресурстарын қолдану мұғалімдердің оқыту әдістемесін, оқу ордасының техникалық базасын, білім алушы мен мұғалім қарым-қатынасын өзгертуді қажеттігін көрсетті.

Кілт сөздер: білім беру технологиялары, білім беру жүйесі, цифрландыру, онлайн білім беру, виртуалдық технологиялар, сандық білім беру технологиялары, дағдылар, құзыреттілік, цифрлық сауаттылық, өмір бойы оқу.

Аннотация: В настотящее время переход к цифровизации является требованием времени и достижением качества жизни. В данной статье рассмотрены тенденции, перспективы развития возможности применения цифровизации в сфере образования. На основе анализа соответствующей литературы даны разъяснения по цифровым образовательным ресурсам, предложены виды и возможности их применения. Так же, было выявлено, что применения цифровых образовательных ресурсов сказывается на повышении уровня познавательной деятельности, медиаграмотности, навыков критического, креативного мышления, коммуникативных, межкультурных, языковых компетенций. Использование цифровых образовательных ресурсов показало необходимость изменения методики обучения учителей, технической базы учебного заведения, взаимоотношения студентов и учителей.

Ключевые слова: образовательные технологии, система образования, цифровизация, онлайн-образование, виртуальные технологии, цифровые образовательные технологии, навыки, компетенции, цифровая грамотность, обучение на протяжении всей жизни

Abstract: Currently, the transition to digitalization is a requirement of the time and the achievement of quality of life. This article discusses the trends and prospects for the development of the possibility of using digitalization in the field of education. Based on the analysis of the relevant literature, explanations on digital educational resources are given, the types and possibilities of their application are proposed. It was also revealed that the use of digital educational resources affects the increase in the level of cognitive activity, media literacy, critical, creative thinking skills, communicative, intercultural, language competencies. The use of digital educational resources has shown the need to change the teaching methods of teachers, the technical base of the educational institution, the relationship between students and teachers.

Keywords: educational technologies, education system, digitalization, online education, virtual technologies, digital educational technologies, skills, competencies, digital literacy, lifelong learning

Елімізде 2017 жылы іске қосылған «Цифрлы Қазақстан» атты мемлекеттік бағдарлама дамыған, өркениетті елдер қатарына енудегі маңызды қадамның бірі. Бағдарламаның негізгі

мақсаты: азаматтардың цифрлық сауаттылықтарын арттыру арқылы өмір сүру сапасын жақсарту және ұлттық экономиканы цифрландыру[1].

Цифрланған экономиканың дамуы, ақпараттық және сандық технологиялардың түрлері мен функцияларының көбеюі (электронды үкімет веб- порталы, мобильді банкинг), мүмкіндіктерінің артуы (3,5D модельдеу бағдарламалары, виртуалды құрылғылар, және т.б.) олардың қолдану аясын ұлғайтты. Өмір сүру сапасына жайлылық сыйлаған сандық технологиялар мысалы, ақылды сағаттар, ақылды үйлер, робот шаңсорғыштар, смартфондар адамдардың ажырамас көмекшілеріне айналды.

Әлемдік жағандану барлық саласын цифрландыруға көшуге мұқтаж етті. Нәтижесінде өзгерген қажеттіліктер мен сұраныстар, қызығушылықтар білім беру саласында оқу бағдарламасының мазмұнына, ақпаратты ұсыну, игерту тәсілдеріне технологиялық прогресс жасау қажеттігін көрсетті. Әсіресе, білім беру ұйымдарының онлайн форматта оқыту тәжірибесі, техникалық мүмкіндіктері мен базасының бар-жоғына қарамастан, 2020 жылы әлемдік деңгейде тараған COVID-19 пандемия «цифрлы сынаққа» ұшыратқаны есімізде. Мәжбүрлі сынақ, қашықтан оқыту форматының жалғасуы, білім беруді цифрландырудың максималды қолданылуы мен оның ерекшеліктерін, одан әрі дамытудың негізгі тенденциялары мен перспективаларын көрсетті. Пандемияға дейінгі патриархалды көзқарас, мұғалім мен білім алушы арасындағы қарым-қатынастың тек бетпе-бет классикалық нұсқасын өзгертті. Онлайн білім беру нарығының жалпы көлемі пандемия уақытында прогресс жасап, әлі де өсуде [2].

Мұғалімдер өздерінің онлайн-оффлайн іс-тәжірибелерін зерттеп, талдап, функционалдық сауаттылықты, өмір сүруге қажетті дағдыларды дамытуда, толық қанды сапалы білім беруде, жан-жақты дамыған тұлға қалыптастыруда сандық білім беру ресурстарының маңыздылығын анықтады.

Сандақ білім беру ресурстарының комплексті қолдану ортасына ену ақпаратты игерту форматын, оқытылатын курс мазмұнын, мұғалім мен оқушы іс-әрекетін, оқу стилін өзгертеді. Мұғалімдер сандық технологияларды меңгеруі бойынша қайта даярлау курстарынан өтеді[3]. Білім алушылар желілерге, форумдарға тікелей қосылу, мәліметтер базасын қолдану, бірлесіп талдау, зерттеу жүргізу, блог құру, виртуалды құралдарды қолдану нәтижесінде жан-жақты ашық білім алады. Сондай-ақ өзін-өзі реттеуге, өмір бойы үйрену, білім алу, шығармашылық, танымдық қабілеттерін, сыни, креативтілік ойлау дағдыларын, коммуникативтік, ақпараттық, моральдық және әлеуметтік-саяси, мәдениетаралық, азаматтық жаһандану, тілдік құзыреттіліктерін дамытады. Цифрлық, медиа сауаттылықтарын арттырады. Ғылыми –зерттеулер жүргізіп, өмір сүру сапасын жақсартатын ұсыныстар, жаңалықтар ашады. Ұлтаралық қарым-қатынасқа түсуді, этикалық-құқықтық нормаларды қолдануға үйренеді. Мұғалімдер мен оқушыларды қағазбастылықтан, ата-аналар оқулық, дәптер алудан босатылады, себебі барлық оқу-әдістемелік құралдар мен ресурстар тек электронды түрде қолданылады. Мұғалімдердің оқу процесіндегі іс-әрекеті минимализацияланады, олар тек бағыттаушы рольде қалады[4].

«Сандық білім беру ресурстары дегеніміз не, оның түрлері, мүмкіндіктері қандай?» деген сұраққа жауап берейік: Сандық білім беру ресурстары (The term Digital Learnig Resources (DLRs)): білім алушыларды оқу іс-әрекетіне ынталандырып, қызықтыратын, оқу мақсаттарына жетуді қолдайтын веб-сайттар, қосымшалар, бағдарламалық жасақтамалар мен бағдарламаларды айтады. DL ресурстарының үш санаты бар: сандық академиялық мазмұн құралдары, оларға интерактивті оқулықтар немесе сабақтар (мысалы, жәндіктердің өмірлік циклы көрсетілген сабақ, тотығу-тотықсыздану реакцияларына арналған оқулық), электронды тәжірибе және бағалау құралдары (тұжырымдар мен дағдыларды тексеру әрекеттерін қамтамасыз ететін жаттықтыру құралы), виртуалды жабдықтардың параметрлерін өзгертіп, нәтижені көруге мүмкіндік беретін динамикалық модельдеу (симулляция) құралдары, білім алушылар өткен тарихи оқиғаларды көруге немесе шөлді ортаны зерттеуге мүмкіндік беретін толық интерактивті орта жасайтын виртуалды әлем, кез келген тақырыпта суреттер, фактілер, бейнелер немесе сандық сөздікті ұсынатын онлайн энциклопедиялар, визуалды және аудиоалды тақырыптық ресурстар (You Tube-тағы бейне ақпараттар сияқты) жатады; Цифрлық өнімділік құралдары: мұнда академиялық мазмұн қамтылмайды, білім алушылар бағдарламалар мен веб-сайттарды тек контентті құжаттау, жоспарлау, талдау, ұйымдастыру үшін қолданады. Яғни белгілі бір тақырып бойынша түсінігін, білімін жариялауға мүмкіндік беретін жариялау құралдары, презентация, сандық әңгіме, музыка, суреттер, бейнелер. Құжаттарды жасауға, өңдеуге және басып шығаруға (газетті құру) мүмкіндік беретін сөзді немесе мәтінді өңдеу құралдары. Білім алушыларға ақпаратты талдауға, жүйелеуге, бақылауға (мысалы, уақыт бойынша жергілікті жауын-шашынды бақылау, ауаның ластануына әсер етуші факторларды талдау, жалпылау) мүмкіндік беретін электронды кестелер және деректерді талдау құралдары. Белгілі бір

оқиғаға қатысты ақпарат жиынтығы арасындағы байланысты визуалды түрде көрсетуге мүмкіндік беретін тұжырымдамалық карта жасау құралдары. Мәтін, сурет, әңгіме арқылы ақпаратты жеткізуге көмектесетін шаблондар. Сандық байланыс құралдары: білім алушылар ынтымақтастық, коммуникация және ақпарат беру (асинхронды/синхронды мәтіндік хабарламалар) үшін қолданатын бағдарламалар, қосымшалар, веб-сайттар. Кері байланыс, пікір алмасу, талдау жасау, коментарий қалдыру платформасын қамтамасыз ететін форумдар мен дискуссиялық тақталар, электронды пошта, чаттар, өз тәжірибесі мен зерттеулерін жариялайтын блогтар. Қашықтан көруге, нақты уақытта байланысуға болатын бейнеконференция немесе платформалар. Мысалы ғылым саласындағы сарапшылармен немесе шетелдік билингвалды, көптілді оқу орындарындағы студенттермен көрісіп, байланыс орнату құралдары. Ақпаратты немесе жобаны өңдеуді бірге жасайтын онлайн платформаны қамтамасыз ететін ортақ пайдалану құралдары[5].

Сандық білім беру ресурстарының бірнеше түрлерін мына сілтемелерге өтіп, таныссаңыздар болады: https://flexiblelearning.auckland.ac.nz/learning_technologies_online/6/1/html/course_files/1_2.html, https://blog.commlabindia.com/elearning-development/digital-learning-resources-infographic, http://mdr-maa.org/codebook/resource-types/.

Қорыта келгенде, DLR құралдарының функциялары мен мүмкіндіктерін қолдану заманауи әлемде өмір сүруге қажетті XXI ғасыр дағдыларын қалыптастырып, қоғамды дамудың келесі сатысына көшуге әкеледі. Алайда, кез келген технологиялық прогрестің күшті жақтарымен, артықшылықтарынан бөлек, әлсіз жақтарымен кемшіліктері болатынын есте ұстаған жөн [4].

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. «Цифрлы Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы // 2017 жылдың 12 желтоқсан, № 827 қаулысы
2. Petrusevich D.A. Modern trends in the digitalization of education // ASEDU 2020, Journal of Physics: Conference Series 1691 (2020) 012223
3. Ваганова О.И. Попкова А.А. Степина Н.В. Максимова К.А. Цифровизация как ведущая тенденция развития современного образования // Педагогические науки, 27.05.2020.
4. Пирогланов Ш.Ш. Пашков Г.Н. Цифровизация в образовании: проблемный аспект в контексте глобальной трансформации.
5. Source: U.S. Department of Education, Office of Planning, Evaluation and Policy Development, Policy and Program Studies Service. (2018). National Study of English Learners and Digital Learning Resources. Washington, DC: Author
6. ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ПОВСЕДНЕВНОЙ ЖИЗНИ ЛЮДЕЙ А.В. Рубанов Белорусский государственный университет, Ул. Кальварийская,9, 220004, Минск, Беларусь
7. Чарльз Фадель, Майя Бялик и Берни Триллинг. Четырехмерное образование. Издательская группа «Точка» Москва, 2018.

ӘОЖ 378.14

ЦИФРЛЫ ТЕХНОЛОГИЯНЫ ОҚЫТУДЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

А.А.Молдабаева
М.Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті
филология магистрі, аға оқытушы, ainur.aitmuahan_82@mail.ru
Тараз қ., Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Бұл мақалада цифрландыру мәселесі, сондай-ақ білім берудегі сандық технологиялар туралы айтылды. Қазіргі қоғам деректердің орасан зор бұршағымен, сондай – ақ инновациялардың әр түрлі салаларына енгізілуімен сипатталады, бұл белгілі бір білім мен дағдылар жүктемесінен, көшбасшыдан жаңашылдық пен шығармашылық түсінуді сұрайды. Күнделікті іс-әрекет электронды-есептеу механизмдеріне тез ауысады, олардың негізінде табиғи емес ақыл-ой қабілеттері бар. Құру тұжырымдамасы шешімділікке кепілдік беруге міндетті трансформация сандық кезеңде, бұл кепілдік береді экономиканың ұлғаюы сонымен қатар

жұмыс өнімділігі. Құру тұжырымдамасы цифрландыру жағдайында тиімді өмір сүру мақсатында адамның бойында негізгі дағдыларды, сондай-ақ шеберлікті қалыптастырады.

Кілт сөздер: цифрландыру, білім берудегі цифрлық технологиялар, білім беру жүйесін жетілдіру, жасанды интеллект.

Аннотация: В этой статье речь шла о проблеме цифровизации а также числовым технологиям в воспитании. Нынешное социум характеризуется огромным градом данных а также введением в разнообразные области работы нововведений, то что запрашивает с лица конкретного груза познаний а также умений, в руководителю каковых – новаторство а также созидательное понимание. Обыденная деятельность стремительно переходит электронно-вычислительным механизмы, в базе каковых находится неестественный умственные способности. Концепция создания обязана гарантировать решительный трансформация в числовую период, что гарантирует увеличение экономики а также производительности работы. Концепция создания создает при лица базисные навыки а также мастерства с целью эффективного жизни в обстоятельствах цифровизации.

Ключевые слова: цифровизация, цифровые технологии в образовании, совершенствование системы образования, искусственный интеллект.

Annotation: This article was about the problem of digitalization and numerical technologies in education. The current society is characterized by a huge hail of data, as well as the introduction of innovations into various areas of work, what it asks from the face of a specific load of knowledge and skills, in the head of which – innovation and creative understanding. Everyday activities are rapidly transitioning to electronic computing mechanisms, in the base of which there is an unnatural mental ability. The concept of creation is obliged to guarantee a decisive transformation into a numerical period, which guarantees an increase in the economy as well as work productivity. The concept of creation creates basic skills as well as skills in order to effectively live in the circumstances of digitalization.

Keywords: digitalization, digital technologies in education, improvement of the education system, artificial intelligence.

Білім берудің цифрлық трансформациясы-бұл әрбір білім алушының білім беру нәтижелерін түбегейлі жақсарту үшін жоспарланған білім беру нәтижелерін, білім беру мазмұнын, оқу жұмысының әдістері мен ұйымдық нысандарын жаңарту, сондай-ақ жылдам дамып келе жатқан цифрлық ортада қол жеткізілген нәтижелерді бағалау.

Қоғам дамуының қазіргі кезеңінде адам қызметінің әртүрлі салаларына инновациялар белсенді түрде енгізілуде, бұл адамдардан, біріншіден, қолда бар білім мен дағдыларды үнемі дамытуды және жетілдіруді, екіншіден, шығармашылықты, шығармашылық ойлауды және ынтымақтастыққа дайындықты талап етеді, өйткені күнделікті жұмыс компьютермен жиі беріледі. Осыған байланысты ақпараттық-коммуникациялық технологиялар ерекше маңызға ие болады. Толық, қол жетімді және сенімді ақпарат беру кез-келген қызмет саласында сәттіліктің кепілі болып табылады.

XXI ғасыр адамзаттың цифрлық технологиялар ерекше рөл атқаратын ақпараттық қоғамға көшуімен ерекшеленді.Оқыту мен оқытудың жаңа әдістері мен құралдарын енгізу әлеуметтік өзгерістерге әкелді, ал олар өз кезегінде цифрлық технологиялардың өмірдің барлық салаларына, соның ішінде білімге кеңінен енуіне әкелді.Цифрландыру туралы сөз болғанда, ең алдымен, бұл бағдарламалық жасақтама, Инфрақұрылым, платформалар мен интернет ұсыныстарының тізімі. «Цифрлық трансформация» терминін қолданған кезде көбінесе оның техникалық компоненті ғана түсініледі, бірақ оны кеңірек қарастырған жөн.

Цифрлық трансформация барлық салаларға әсер етті: саяси, экономикалық, қоғамдық, мәдени. Ақпараттық ағындардың тез жаңаруы мен тығыздалуы жағдайында білім беру IT-құзыреттілікті қалыптастыруда жетекші рөл атқарады, ол адамның әртүрлі ақпарат көздерімен және тасымалдаушылармен жұмыс істеуге, оны сыни тұрғыдан түсінуге және жеке және әлеуметтік маңызды мәселелерді шешу үшін пайдалануға дайын болуын қамтамасыз етеді. Бұл білім беру жүйесі-бұл жаңа еңбек түрлерімен және адамның шығармашылық мүмкіндіктерінің күрт өсуімен байланысты цифрлық дәуірге сенімді көшуді қамтамасыз ететін көпір.

Жаңа құралдар адамның мүмкіндіктерін кеңейтеді және толықтырады, Күрделі құралдарды (интернет, іздеу жүйелері,әлеуметтік желілер) пайдалану барған сайын күрделі танымдық процестерді дамытуды талап етеді.

Цифрлық ресурстарды пайдаланатын оқушылар санының өсуі де маңызды, бұл олардың заманауи цифрлық технологиялардың мүмкіндіктерін пайдалануға деген қызығушылығының артқанын көрсетеді. Бұл білім беруді цифрландыруға қосымша серпін береді. [1, 93-бет].

Осылайша, қазіргі адамда ақпараттық мәдениетті қалыптастыру және мектеп жасынан бастап жайлы өмір сүрудің міндетті шарттары ретінде цифрлық әлеуметтенуді қамтамасыз ету қажеттілігі байқалады. Бұл бағыттар Білім беру жүйесінде басымдыққа ие болуға тиіс.

Білім беру жүйесі экономиканың өсуі мен нәтижелі еңбек қатынастары тән цифрлық қоғамға сенімді көшуді қамтамасыз етуге бағытталуы тиіс. Жоғарыда айтылғандай, еңбек нарығында жасанды интеллектке негізделген компьютерлер белсенді қолданылады, олар күнделікті жұмысты сәтті жеңеді. Қазіргі адамның міндеті-жаңашылдықты құру және енгізу мақсатында шығармашылық пен шығармашылық ойлауды көрсету.

Білім берудің цифрлық трансформациясы (СТО) - өзара байланысты (жүйелік) жаңарту:

- оқытудың мақсаттары мен мазмұны
- оқу жұмысының құралдары, әдістері және ұйымдастырушылық нысандары
- цифрлық білім беру ортасында әрбір білім алушының жан-жақты дамуы, оның цифрлық экономикада өмір сүруі үшін қажетті құзыреттерін қалыптастыру үшін.

Мектептің цифрлық трансформациясы-бұл барлық дерлік бөлімшелердің жұмыс принциптерін түбегейлі қайта қарау. Бұл үлкен, көп сатылы процесс. [4].

Мектептің цифрлық трансформациясы білім беруді цифрландыруды қамтиды.

Цифрландыру дегеніміз не?

«Цифрландыру» – бұл қажетті нәтиже алу құралы, атап айтқанда білім алушыларға тамаша нәтиже беретін білім беру процесінің икемділігі, ал болашақ жұмыс берушілерге-жоғары дәрежелі мобильді мамандар.

«Цифрландыру-бұл цифрлық құрылғылар арқылы байланысудың, жазудың және деректерді берудің цифрлық тәсіліне көшу».Уикисөздік «цифрландыру» ұғымына мынадай түсіндірме береді: «цифрлық құрылғылар арқылы деректерді байланыстыру, жазу, берудің цифрлық тәсілі» [2, 103-бет].

«Цифрландыру» ұғымының мазмұнын талдай отырып, Интернет желісін, жасанды интеллект пен гаджеттерді дамыту – бұл өнімді қызмет құрылатын цифрландырудың негізгі технологиялары деген қорытынды жасауға болады. Білім беру саласында "білім беруді цифрландыру" және "цифрлық технологиялар"ұғымдары енгізілуде.

Білім беруді цифрландыру еңбек нарығындағы, білім беру стандарттарындағы өзгерістерге, халықтың жаңа құзыреттерін қалыптастыру қажеттіліктерін анықтауға әкеледі және білім беру процесін қайта ұйымдастыруға, мұғалімнің рөлін қайта қарастыруға бағытталған. Бір жағынан, цифрландыру мектептің бұрынғы әдістемелік негізін бұзады, екінші жағынан, ақпараттың тек мәтіндік емес, сонымен қатар дыбыстық, визуалды түрде қол жетімділігін тудырады. Ақпараттың қол жетімділігі үнемі іздеуді және тиісті және қызықты мазмұнды, оны өңдеудің жоғары жылдамдығын таңдауды қажет етеді. Демек, білім беруді цифрландыру оның түбегейлі, сапалы қайта құрылуына әкеледі. [3]

Сандық сауаттылықпен біз оның әртүрлі түрлерін қарастырамыз: медиа сауаттылық, инновацияға деген көзқарас, коммуникативті, компьютерлік, ақпараттық сауаттылық. Цифрландыру міндеттерін шешу үшін біздің білім беру цифрлық трансформациядан өтуі тиіс.

Ғалымдардың пікірінше, білім берудің цифрлық трансформациясы-бұл әлемде болып жатқан жаһандық ақпараттық сын-қатерлерге жауаптар.

Цифрлық ресурстар білім беру жүйесінің басқару және оқу-тәрбие қызметі практикасына мықтап енді. Цифрлық трансформация білім беруді стратегиялық дамыту бағыты ретінде білім беру кеңістігінде ақпараттық технологияларды пайдалану ауқымын кеңейту және сапасын арттыру жөніндегі қызметтің басым бағыттарын айқындайтынын ескеру қажет. Компьютерлік технологиялар климат, экология, денсаулық, қауіпсіздік мәселелерін шешкен жоқ. Бірақ олар жаңа мүмкіндіктер ашып, сонымен бірге жаңа қиындықтар туғыза отырып, қоғамдық және жеке өмірге жаңа сапа береді.Цифрлық білім беру ортасында Онлайн оқыту бұрыннан белгілі синхронды және асинхронды оқытуды қарастырады. Синхронды онлайн сабақ белгілі бір уақытта оқушы мен мұғалімнің электронды өзара әрекеттесуін қамтиды.

Виртуалды шындық технологиялары. Виртуалды шындық жүйелерінің келесі түрлері бар:

–кәдімгі (классикалық) виртуалды шындық (VirtualReality-VR), мұнда білім алушылар компьютерлік бағдарлама арқылы виртуалды әлемге араласады немесе енеді;

- толықтырылған немесе компьютер арқылы жүзеге асырылатын шындық (AmendedReality-AR), мұнда компьютерде жасалған ақпараттың үстінен нақты әлем кескіндеріне қабаттасу жүзеге асырылады;

- аралас шындық (MixedReality – MR), мұнда нақты әлем виртуалды әлеммен байланысты және олар бір-бірімен біріктірілген.

MR технологиясын әртүрлі тапсырмаларды орындау үшін пайдалануға болады және әмбебап болып табылады. Виртуалды шындық телефонмен сөйлесуді еске түсіретін веб-конференциялармен салыстырғанда үлкен әсер ететін бейнеконференциялар өткізуге мүмкіндік береді. Бұл технологиялар виртуалды саяхаттау, басқа мәдениеттермен танысу және шет тілін үйрену үшін қолданылады. Жаратылыстану пәндерін оқу кезінде студенттер виртуалды шындық көзілдірігінің көмегімен виртуалды зертханаларда бола алады және әртүрлі эксперименттер жүргізе алады, әртүрлі нысандармен өзара әрекеттеседі және табиғатта болып жатқан жаратылыстану процестерін бақылай алады.

Виртуалды шындықтың көмегімен үш өлшемді объектілерді жобалауға болады. Виртуалды шындықты модельдеу студенттерге әр түрлі жағдайларға байланысты қалыптастыру мүмкін емес дағдыларды қалыптастыруды қамтамасыз етеді-бұл қателік пен басқа шектеулерге жол беру қаупі (жабдықтың жоғары құны, басқа адамдар үшін қауіп және т.б.). Мысалы, әуе ұшқыштарын оқыту mr қосымшасы арқылы жүзеге асырылады.

Осылайша, білім беруді цифрландыру және цифрлық технологияларды қолдану оқытудың мазмұнын, сондай-ақ ақпарат беруді өзгертеді, бұл тек презентациялар немесе бейнелер ғана емес, олар ақпараттық желілерге, мәліметтер базасына, форумдарға тікелей қосылыстар болып табылады. Практикалық сабақтар өткізілген кезде әлеуметтік медианы пайдалануға болады. Электрондық басылымдар оқытуда өзекті болып табылады, оқу әдебиеттерін шығаруға мамандандырылған көптеген баспалар оқулықтардың электронды нұсқаларына көшеді. Цифрлық технологиялар қарқынды дамып, жаңартылуда (жоғары жылдамдықты Интернет, Смартфондар, планшеттер және т.б.). Web 2.0 құралдары, блогтар, викилер, әлеуметтік желілер; Google бұлтты қызметтері, Office 365 және т.б. мұның бәрі сандық құралдарға қол жеткізудің шексіз мүмкіндіктерін ұсынады.

Цифрландырудан кейін мұғалім ұғымы толығымен өзгертіледі. Кәсіпқойларды роботтар мен виртуалды жүйелер алмастырады. Адамдар жұмыссыз қалады. [4]

Цифрлық технологиялар білім берудегі барлық мәселелерді автоматты түрде шешеді және өздігінен оқу жағдайларының жақсаруына әкеледі деп сену қате болар еді. Өйткені, оқыту стилі – бұл жоба әдісі, фронтальды сабақ, ынтымақтастықта оқыту немесе мұғалімге бағытталған сабақ болсын – технологияны қолдануға байланысты емес. Алайда, оларды қолдану көбінесе тиісті оқыту стилінің өзгеруіне әкеледі. Оқытушылар мен білім алушылар арасындағы өзара іс-қимылдың мақсатты оң дамуы ғана оқу процесін неғұрлым икемді және сапалы етуге мүмкіндік береді.

Білім беру ұйымдарында цифрлық технологияларды пайдалануды реттейтін құжаттар көп жағдайда ұйымның осы технологияларға қалай қарауы және олармен жұмыс істеуге қалай ықпал ететіні туралы кейбір жалпы сипаттаманы ғана қамтиды. Цифрлық технологиялар мен білім берудің екі саласы да тым тұрақсыз, өзгермелі. Сонымен қатар, цифрлық және аналогтық технологиялардағы айырмашылықтар прогресті әдеттегіден әлдеқайда баяулатады. Сандық құралдар енді таныс аналогтық әлемнен тыс жаңа құбылыс емес. Олар өмірдің барлық салаларына еніп кетті, сондықтан құралдар мен инфрақұрылыммен танысудан басқа, білім беру процесінде мазмұн мен әдістерді талдау қажет. Қазіргі әлем білім берудің алдына жаңа міндеттер қояды. «Сан», бір жағынан, оларды шешуге көмектеседі, екінші жағынан, жаңа қиындықтар туғызады. Мемлекет, IT-компаниялар мен педагогикалық қоғамдастық бірге оқытудың жаңа әдістемелерін қалыптастырып, цифрлық және классикалық білім берудің оңтайлы теңгерімін іздеуі тиіс. Білім беру мазмұны үнемі жаңартуды қажет етеді. Деректерді өзектендіру, жаңа білім беру стандарттары мен әдістемелерін біріктіру, материалдарды мұғалімдер мен оқушылардың қажеттіліктеріне бейімдеу қажет. Сонымен қатар, қағаз оқулықтарын жаңарту ұзақ мәселе. Сізге жаңа нұсқасын шығарып қана қоймай, лицензиядан өтіп, кітаптарды мектептерге жеткізу керек.

Бүгінгі таңда балалар онлайн-ортадан ойын компоненті бар мазмұнды алуға дағдыланған, ол тек сыртқы мотивацияға негізделген: марапаттар, рейтингтер және т.б. Бірақ білім беруде ойын-сауық саласында жұмыс істейтін нәрсені қайталамаңыз. Оқуда бала ең алдымен өзімен бәсекелесіп, басқалармен ынтымақтастыққа бағытталуы керек – яғни рейтингте сыныптастарын айналып өтудің орнына өз нәтижелерін жақсартуға ұмтылуы керек.

Қазіргі білім баланы білімді нақты өмірде қолдануға үйретуі керек. Ол үшін функционалдық сауаттылықты дамыту, мәтінді талдауға үйрету, математикалық және кез-келген басқа ақпаратпен жұмыс істеу, қолданбалы есептерді шешу үшін өз біліміңізді пайдалану қажет.

Мұнда "сандардың" артықшылықтары бар: жоғары көрнекілік және интерактивті құралдар. Бір жағынан, бала өз білімін қолданатын өмірдегі жағдайларды шынайы түрде қайта құруға болады. Сонымен қатар, күрделі Мета-пәндік ұғымдарды модельдеу оңайырақ.

Білім нақты өмірге пайдалы дағдыларды беруі керек. "Цифр", басқалармен қатар, баланы цифрлық сауаттылыққа және интерфейстермен өзара әрекеттесуге үйрете алады. Бұл баланың қауіпсіз онлайн кеңістікте екенін және кеңестер ала алатынын ескере отырып, әсіресе ыңғайлы.

Цифрландыру-білім беруді барлығына бірдей сапалы етудің бір жолы. "Цифрмен" оқушыларға жекелендірілген тәсілді қалыптастыру оңайырақ және жылдамырақ, әркімнің қажеттіліктерін ескеретін сараланған оқытуды енгізу оңайырақ. Цифрлық орта даму ерекшеліктері бар балалар үшін тең мүмкіндіктер жасай алады.

Дегенмен, қазіргі уақытта техника мен онлайн құралдар барлығына бірдей қол жетімді емес екенін түсіну керек. «Цифр» жаппай таралғаннан кейін ғана шынымен тиімді болады-және бұл бөлек үлкен міндет.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Алексанков А. М. Төртінші өнеркәсіптік революция және білім беруді жаңғырту: халықаралық тәжірибе // стратегиялық басымдықтар. 2017. № 1. 53-69б.
2. Бычкова Е. Ең ақылды қала. Мектептер заманауи технологияларды қалай қолданады? // Дәлелдер мен фактілер. 2017. № 4. 20б.
3. Қазақстан Республикасының Білім беру жүйесінің жай-күйі мен дамуы туралы Ұлттық баяндама. – Астана, 2018.
4. Ушахина Е. Болашақ мектебі: оқытудың ең қызықты әдістері / / «МИФ» баспасы. - 2016, 20 қаңтар.
5. Қазақстан Республикасының Білім беру жүйесінің жай-күйі мен дамуы туралы Ұлттық баяндама. – Астана, 2019.

ӘОЖ: 373.1.013

САБАҚТЫ ЗЕРТТЕУ – САПАЛЫ БІЛІМ НЕГІЗІ

Ж.Б.Калиева
Берікқара орта мектебінің директордың ғылыми-әдістемелік ісі жөніндегі орынбасары, қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі, zhansaya.kalieva.1979@mail.ru

Н.Ғ.Абдыкалыкова
Берікқара орта мектебінің қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі
nazgulabdykalykova585@gmail.com
Байзақ ауданы, Жамбыл облысы

Аңдатпа: Жазылған мақалада мұғалімдер оқыту тәжірибесіне жаңа әдістер енгізеді немесе оны жетілдіреді, кейін ашық Lesson Study өткізеді. Lesson Study тәжірибелі мұғалімдер мен қатар, еңбек жолын жаңа бастаған жас мамандарға да кәсіби жетілуге көмектеседі. Себебі бірлесіп жоспарлайды, оқушыларды бірлесіп қадағалайды, бірлесіп талдайды. Бірлескен іс әрекет арқылы, бірлескен пікір қалыптастырады. Лессон стади - тәсілін пайдаланатын көптеген мұғалімдердің айтуынша, зерттелетін жекелеген оқушылардың оқудағы қажеттіліктері мен мінез-құлықтарына

назар аударып, сол арқылы олар туралы көбірек біле отырып, оқушыларды анағұрлым жақсы таниды. Лессон стади мына қадамдардан тұрады: проблеманы анықтау, деректерді жинақтау, жоспарлау, сабақты жүргізу және бақылау, сабақтан кейін талқылау, зерттеу нәтижелерін жинақтау, құжаттау, әріптестермен тәжірибе алмасу.

Түйінді сөздер: сабақты зерттеу, бірлескен орта, командалық жұмыс, кері байланыс, жоспарлау, тәжірибе алмасу, сенім

Аннотация: В этой статье учителя внедряют новые методы в практику преподавания или совершенствуют ее, а затем проводят открытое Lesson Study.Lesson Study помогает как опытным учителям, так и начинающим молодым специалистам в профессиональной зрелости.Потому что совместно планирует, совместно наблюдает за учащимися, совместно анализирует. Посредством совместных действий, формирует совместное мнение . Лессон стади - многие учителя, использующие этот подход, говорят, что они гораздо лучше узнают учащихся, обращая внимание на потребности и поведение отдельных изучаемых учащихся в обучении и тем самым узнавая о них больше. Лессонское стади состоит из следующих шагов: выявление проблемы, сбор данных, планирование, проведение и мониторинг урока, обсуждение после урока, обобщение результатов исследования, документирование, обмен опытом сколлегами.

Ключевые слова: исследование урока, совместная среда, командная работа, обратная связь, планирование, обмен опытом, доверие

Annotation: In this article, teachers introduce new methods into teaching practice or improve it, and then conduct an open Lesson Study. Lesson Study helps young professionals who are not only experienced teachers, but also just starting their career to improve their professional skills. This is because they plan together , they follow students together, they analyze together. Joint activity is through action, forming a joint opinion . According to many teachers using the lesson Stadi - approach, students are much better recognized by paying attention to the learning needs and behaviors of the individual students being studied, thereby learning more about them. Lesson Stadi consists of the following steps: problem identification, data collection, planning, conducting and

Key words: lesson study, collaborative environment, teamwork, feedback, planning, exchange of experience, trust

Елдің ертеңі білімнің тереңдігімен өлшенеді. Олай болса, оқушылардың білімін кеңейту, жеке шығармашылық мүмкіндіктерін дамыту және оларды шынайы өмірдегі дара тұлға етіп дайындау, мұғалімнің басты- міндеті.

Міне бізге осы жерде көмекке - Lesson Study келеді.

«Lesson Study» – мұғалім тәжірибесі саласындағы білімді жетілдіруге бағытталған, сабақтағы іс-әрекеттегі зерттеудің ерекше үлгісі болып табылатын педагогикалық тәсіл. Lesson Study-ге шараны бірлесе жоспарлап, өткізетін, қадағалайтын, оқыту мен оқуды талдай отырып, өз қорытындыларын қағаз бетіне түсіретін мұғалімдер тобы қатысады. Lesson Study циклін өткізу кезінде мұғалімдер оқыту тәжірибесіне жаңа әдістер енгізеді немесе оны жетілдіреді, кейін ашық Lesson Study өткізу немесе жұмыс сипатталған құжатты жариялау арқылы әріптестеріне таратады.

Lesson Study бастауыш және орта мектептерде негізгі пәндер бойынша оқушылардың білім деңгейін көтеру және оқыту әдістемесін жетілдіру мақсатында, сонымен қатар оқыту үшін бағалау сияқты тәжірибелік әдістерді әзірлеу мақсатында табысты қолданылады.

Lesson Study тәжірибелі мұғалімдермен қатар, еңбек жолын жаңа бастаған мамандарға да кәсіби жетілуге көмектеседі. Себебі бірлесіп жоспарлау, бірлесіп қадағалау, бірлесіп талдау арқылы біз оқыту туралы бірлескен пікір қалыптастырамыз.

Ал енді мен сіздермен өз тәжірибемізбен бөлісе кетейік.

Берікқара орта мектебінің қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімдері Қалиева Жансая Беркінқызы мен Абдыкалыкова Назгүл Ғалымқызы. Мектебімізде Lesson Study зерттеу сабағын тәжірибемізге енгізгелі 5 жылдың жүзі болды. Лессон стади өткізу біздің дәстүрімізге айналған. Мұғалімдеріміз арнайы топтарға жиналып, өз беттерінше жоспарлауды және оны жоспарға сай жүргізуді үйренген. Мектебімізде 3 лессон стади топтары бар. Осы зерттеу сабағының жүргізілуі барысында мектептің білім сапасы 59% дан 70 % көтеріліп отыр. Мұғалімдеріміз аудандық, облыстық семинарларға қатысып отырады. ҰБТ бойынша аудандық мектептердің алдыңғы қатарына іліктік.

1-қадам. Біз неден бастадық?

Тарих, математика, жаратылыстану, қазақ әдебиеті пәндерінің мұғалімдерімен бірлесе отырып алдымен сыныпты таңдадық. Сол сыныптың сынып жетекшісі мен әлеуметтік педагогтың көмегімен, мектеп психологының көмегімен оқушылардан сауалнама алып, сыныптың деңгейін,

сынып оқушыларының қандай пәнді сүйіп оқитынын, әлеуметтік жағдайын ескере отырып осы сыныпқа зерттеу сабағын жүргізуді жоспарладық. Алынған сауалнама негізінде сыныптың білім сапасының төмендігін, оқушылардың сұрақ қою дағдыларының төмендігін, қызығып оқитын пәндерінің аз екендігін анықтадық. Пән мұғалімдерімен бірлесе отырып оқушылардың сұрақ қою дағдыларының төмендігін ескере отырып, зерттеу сұрағын былай деп алдық. «Оқушылардың жоғары дәрежелі сұрақ қою дағдыларын қалай дамытамыз?»

Бұрын өткізген зерттеу сабақтарында, біз бақылаушы мұғалімдер, сыныптағы 3 оқушыны ғана бақылайтынбыз. А,В,С деңгейіне қарай. Ал қалған оқушылар бақылаушылардың назарынан тыс қалып қалатын. Соңғы өтіп жатқан зерттеу сабақтарымызда біз сыныптағы барлық оқушыларды А,В,С деңгейіне бөліп бақылайтын болдық. Бұлай бақылау бізге өте тиімді болды. Сонда сыныптағы барлық оқушылар бақылаушылардың назарында болады.

Біз зерттеу сабағымызды 6-сыныптың қазақ әдебиеті пәнінен, Сайын Мұратбековтың «Жусан иісі» хикаятын алдық.

Мақсатымыз: әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік – қоғамдық мәселені идеясы арқылы түсіндіру;

Таңдалынып алынған әдіс-тәсілдеріміз.

«Блиц сұрақтар», «Аквариумдағы балықтар», «Сен-маған, мен-саған» әдісі және «Еркін әңгіме».

Сабағымдағы тақырыпты ашу үшін алған әдістеріміз өте сәтті болды.

Өйткені оқушылар оқыған мәліметтерді саралап, талқылап, оған байланысты көзқарастарын,түсінгендерін, берілген тапсырмаларды топ ішінде талқылады, бір ойдың екінші рет қайталанбауы, өмірмен байланыстыра білді.

АКТ – ны пайдаланып, өз беттерінше таныстырылым дайындап қана қойған жоқ, сонымен қатар жаңа білімді де қызығушылықпен игерді.

Бір – бірімен жұптасқан оқушылар өз жұптарының ойын жеткізу барысында өзге оқушының пікірін жеткізе алды. Демек, олардың бойында басқа оқушының көзқарасымен қарай алатын дағды қалыптасты. Екіұшты пікір қалыптасқан кезде олар бір – бірінің ойын, пікірін, көзқарасын құрметтеуді үйренді.

Бақылаудағы «А»деңгейіндегі оқушылар көшбасшы бола білді. Топтық жұмыс та да, жұптық жұмыста да, жеке жұмыста да өздерін еркін сезінді. Тобындағы оқушыларға көмектесіп отырды. «Блиц сұрақтар»; «Аквариумдағы балықтар»; «Еркін әңгіме», «Сен – маған, мен - саған» әдістері бұл оқушылар үшін тиімді болды. Көшбасшылық қасиеттерін одан ары ашты.

Бақылаудағы «В» деңгейіндегі оқушылар сабақтың басында ұяңдық танытқанмен сабақ ортасына қарай, әсіресе топтық, жұптық жұмыстарда өзін еркін сезініп, тіпті көшбасшы бола білді. Тобындағы оқушыларға көмектесіп отырды. Сабақтың басында «Блиц сұрақтар» «Аквариумдағы балықтар» әдістерінде В оқушылар ұяңдық танытты. Тек мұғалім сұраған кезде жауап берді. «Еркін әңгіме», «Сен – маған, мен - саған» әдістері В оқушыларға өте тиімді болды. Ұяңдықты ұмытып белсенділігі артты, коммуникативтік дағдылары дамыды.

Болашақта осы әдіс-тәсілдері арқылы сабақ өтілетін болса, оқушының ынта - жігері, оқуға деген құлшынысы арта түседі деген ойдамын.

Бақылаудағы «С» деңгейіндегі оқушыларға сабақтың басында «Блиц сұрақтар»; «Аквариумдағы балықтар»; «Сен – маған, мен - саған» әдістері тиімді болды. Тапсырмаларды топтың көмегімен орындады. Белсенділік танытты. «Еркін әңгіме» әдісі С деңгейлі оқушылар үшін тиімсіз болды, өйткені әңгімеге еркін араласа алмады. С деңгейіндегі оқушылар, топтық жұмыста сыныптастарының көмегіне сүйенеді, жеке жұмыстарда диалогқа көп тарту керек екенін түсіндік.

Зерттеу сабағынан соң оқушылар арасында талқылау жүргіздік. Яғни оқушы үніне құлақ түру үшін. Біз барлық оқушылармен емес, тек бір топтағы оқушыларды ғана алып қалып оқушылармен сұхбат жүргіздік.

1. Саған сабақта бәрінен де не ұнады?
2. Сен нені үйрендің? Бұрын істей алмағандарыңнан қазір нені істей аласың? Нені жақсырақ істей аласың? Қаншалықты жақсы? т.б.
3. Оқытудың қай бөлігі сен үшін барынша тиімді болды?
4. Егер дәл осы сабақ басқа топта өткізілетін болса, нені өзгертер едің? Неліктен бұл бөлігін өзгертер едің?
5. Қалай ойлайсың, еркін түрде әңгіме жүргізген ұтымды ма, жоқ әлде тәртіп сақтаған тиімді ма?
6. Жұптасып, ой бөлісу және өз жұбыңның пікірі мен ой – тұжырымын жеткізу барысында өз бойыңда қандай дағды қалыптастырдың?

7. Өзге оқушының пікірін жеткізе отырып, сол оқушының көзқарасымен қарауды, оның позициясын құрметтеуді үйрендің ба?

Зерттеу сабағын бейнежазбадан қарай отырып, бақылаушылардың пікірін тыңдай отырып, мен мынадай жетістіктер мен кедергілерді анықтадық:

Әрбір оқушы қандай жетістікке қол жеткізді деген сұраққа?, оқушылардың өздігінен білім алуға жауапкершілігі артқанын, ізденіс жұмыстары белсенді жүргенін, өзін-өзі бағалауға дағдыланғанын байқадым.

Осы әдістер – Оқуға көмектесті ма әлде кедергі, келтірді ме деген сұраққа?

Оқушыларды деңгейіне қарай саралау қажет екенін, бірін – бірі тыңдауға назар аудару керек екенін, «еркін әңгіме» барысында мотивациясы төмен оқушылар өз ойымен еркін бөлісе алды, бірақ оларды жеке тыңдаған әлдеқайда тиімді болар еді деп түйдім.

Әр оқушының оқу жетістігін жетілдіру үшін тәсілдің қай кезеңдерін жетілдіру керек деген сұраққа?

1. Оқушыларды ЖАДА – да жұмыс жасауға тарту керек екенін;

2. «Аквариумдағы балықтар» әдісінде баяндау жұмыстарын қысқартып, сұрақ қою дағдыларын жетілдіру қажет екенін;

3. Бағалау критерийлерін кейбір оқушылардың ескермейтіндігі анықталды.

Қортытындылай келе Жалпы Lesson study –дың 3- айналымында оқушылардың топтық, жұптық жұмысқа едәуір үйреніп қалғаны байқалды. Бұл сыныпта негізі белсенді оқушы аз, көбісі өз ойларын еркін жеткізе алмайтын.

«Аквариумдағы балықтар» әдісі арқылы өздері жаңа тақырыпты меңгеруге тырысты. Оқушылар жаппай топта жұмыс жасай алады бір -бірінің жауабын толықтырып, қолдау көрсете білді, бірақ жеке жұмысқа келгенде көптеген оқушылар жүйелі, түйінді сөйлей алмайтындығы байқалды. Сабақ барысында проблемалық мәселені қоя білді, оқушылар өздері ізденіп, тақырыпқа байланысты ең маңызды мәліметтерді ажырата білді. Жеке, жұптық, топтық жұмыс түрлері барысында оқушылардың қызығушылығы, белсенділігі артты. Оқушының сабақты қабылдау, ойын жеткізу, өзін- өзі бағалай білуге мүмкіншілік туып, оқушылар өз деңгейлерін біліп отырды. Жалпы сабақ барысында көптеген оқушылар өздігінен жұмыс жасады, ойлантатын сұрақтарды меңгерді, бір-біріне көмектесті. Бағалау критерийлері арқылы өзін -өзі бағалау мен өзара бағалау жүзеге асты. «Мен саған-сен маған» әдісі бойынша бақылаудағы А оқушылары жоғары деңгейдегі сұрақтар қойды. «Еркін әңгіме» әдісінде тапсырмаға араласпай отырған оқушыларды жеке диалогқа тарту керек екенін түсіндік.

Нәтижесі қандай болды?

- Мектеп үшін:
- Мұғалімдердің көзқарасы өзгерді
- *Оқушылардың бірлескен сұхбаты үлкен пайда келтірді
- Мектептің көрсеткіші артты
- Алынған тәжірибені оқу мен оқытудың әдістемесін әзірлеу үшін пайдалану жоспарланды
- Мұғалімдердің бір-бірінің сабақтарына қатысу, тәжірибе алмасу жұмыстары жақсы жолға қойылды
- Әріптестер үшін:
- Ынтымақтастық орнады
- «Оқушы үні» арқылы оқыту мен оқуда өзгеріс енгізу үшін оқушылардың пікірінің құнды екенін білді
- Проблеманы бірлесе шешу мүмкіндігі артты
- Оқушылардың қажеттіліктерін қанағаттандыратын жоспарлауды түсінді
- Топ мүшелерінің кәсіби дамуына ықпал етті

Оқыту мен оқуда өзгеріс енгізуге негізделді, сындарлы ұсыныс жасау арқылы қолдау көрсетті

Оқушылар үшін

- Білім сапасы артты
- Қалай оқу керектігін үйренді
- * Оқушылардың тақырып бойынша өз ойларын білдіруіне, түсіндіруіне мүмкіндік берді;
- Оқушылардың өз идеяларын дәлелдеуіне көмектесті
- Өз оқуларына жауапкершілікпен қарауға дағдыланды
- Өзара ынтымақтаса бірлесе жұмыс жасады ;
- Бірін – бірі тыңдауға, сыни ойлауға , өзінің пікірін айтуға құқығының бар екендігін сезінді, пікірлердің сан алуан болатындығын жақсырақ түсінуге үйренді
- Оқушылар өз білімінің нәтижесін өздері бағалады.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Lesson Study (сабақты зерттеу) бойынша мұғалімге арналған нұсқаулық
2. Lesson Study: теориясы мен қолдану тәсілдері Пит Дадли (Ұлыбритания
3. Lesson Study UK www.lessonstudy.co.uk Lesson Study: нұсқаулық Пит Дадли

ӘОЖ: 373.1.013

ЦИФРЛЫ ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ

Ж.К.Кожагулова
Көктал орта мектебі мұғалімі, kozhagulova1984@bk.ru
Жамбыл облысы, Байзақ ауданы

Аннотация: Мен бұл мақалада білім беру көкжиегіндегі цифрлы оқыту технологиясын жан-жақты талдап, сараладым. Сондай-ақ, ғылым мен техниканың жедел дамыған XXI ғасырында жан-жақты дамыған шығармашыл жеке тұлғаны қалыптастыру үшін оқушыға «нені оқытамыз?», «қалай оқытамыз?» деген сұрақтардың жауабын қарастырдым. Цифрлы технологияның бүгінгі маңызын толыққанды түсініп, оның негізгі функциясын зерделедім.

Кілт сөздер: Инновациялық технология, әдіс-тәсіл, техника, білім беру, оқушы, ақпараттық жүйе.

Аннотация: В этой статье я подробно проанализировал и проанализировал технологию цифрового обучения на образовательном горизонте. Кроме того, для формирования всесторонне развитой творческой личности в быстро развивающемся XXI веке науки и техники обучающемуся предлагается задать вопрос: «чему мы учим?», «как мы учим?» я рассмотрел ответы на эти вопросы. Я полностью осознал сегодняшнее значение цифровой технологии и изучил ее основные функции.

Ключевые слова: инновационная технология, метод, техника, образование, ученик, информационная система.

Annotation: In this article, I analyzed and differentiated digital learning technology on the educational horizon in detail. Also, in order to form a comprehensively developed creative personality in the XXI century of rapid development of Science and technology, the student is asked: «What are we going to teach?», «how do we teach?» I considered the answers to the questions. I fully understood the importance of digital technology today and studied its main functions.

Keywords: innovative technology, method, technique, Education, Student, Information System.

Бүгінде білім беру бағдарламасының басты мақсаты – кәсіптік дайындаудың сапасын жақсарту, біліммен қамтамасыз етудің ғылыми-әдістемелік жүйесін түбегейлі жаңарту, оқытудың формалары мен әдістерінің түрлерін өзгерту, ондағы алдыңғы қатарлы оқу-тәрбие тәжірибелері мен қазіргі қоғамның сұраныстарының алшақтығын жою, білімдегі жаңашылдықты саралау, білімді жетілдіру үдерісіндегі үздіксіздікті қамтамасыз етуде оның рөлін арттыру және қазіргі заман техникасы мен технологиясын жоғары деңгейде қолдана білу.

Қоғамымыздың қазіргі даму қарқыны елімізде барлық салаға түбегейлі өзгерістер енгізуді талап етті. Ал, бұл тұста мұғалімдерге қойылар талап-міндеттердің де жүгі екі есеге артты. Бұл міндеттердің қатарына заман талабына сай заманауи ақпараттық жүйелерді қолдана білу дағдылары да енді. Атап айтар болсақ, компьютерлік техниканы және бағдарламалық құралдарды сабақ барысында көптеп пайдалану.

Мектептерде оқылатын қоғамдық пәндердің ішінде қазақ тілі, қазақ әдебиеті елеулі орын алады. Бүгінгі күні аталмыш пәнді цифрлы оқыту технологияларын қолдану арқылы оқыту аса маңызды болып саналып жүр. Бұл үшін еліміздің білім беру саласында бірқатар реформалар жүргізіліп, аталмыш пәннің оқушылар үшін аса қызықты әрі пайдалы өткізу жолдары қарастырылып, өз кезегінде нәтижесін де беріп жүр.

Жалпы, әдебиет пен тіл халқымыздың басты қазыналарының қатарынан табылады. Бұл біздің руханиятымыздың төрінен орын алатын құндылық. Сол себепті, оның ұлтымыздың өсіп-өркендеу жолында қосар үлесі орасан зор. Әсіресе, бүгінгі жаһандану дәуірінде ақпараттық ағынға жұтылып кетпей, өзіндік даңғыл жолымыздан теріс кетпеуіміз аса маңызды.

Бұл тұрғыда оқыту процесі кезінде жүйелі-әрекеттік тәсілді пайдалану аса тиімді. Жүйелі-әрекеттік тәсіл дегеніміз – оқушының өз бетінше ізденіп, білім жинауы және осы жолда оған мұғалімнің оқудың түрлі формаларын ұсынуы. Бүгінгі күні бұл тәсіл өте кең ауқымда қолданылып жүр. Оқытудың дәстүрлі форматында мұғалім сабақ бойы өзі сөйлеп, өзі түсіндіріп шықса, бүгінгі жаңартылған білім беру жүйесінде мұғалім тек бағыт-бағдар береді. Оқушы өз бетінше ізденіп, білім мен ғылымның алтын қорын жинауға тырысады. Ал, ол өз кезегінде оқушының шығармашылық потенциалын арттырады. Егер оқушы өздігінен кітап бетін ақтарып, интернеттегі дереккөздер мен материалдарды пайдаланатын болса, онда ол бұл бағытта жетістікке жетеді. Ал, бұл жүйелі-әрекеттік тәсілдің басты ерекшелігі болып табылады.

Аталмыш тәсілді түрлі сыныптарда қолдануға болады. Мәселен, орыс сыныбындағы оқушыларға жүйелі-әрекеттік тәсілдің маңыздылығы туралы айтып, осы бағытта жұмыс жасасақ, нәтижеге жетеріміз сөзсіз. Мен де дәл осы салада біршама эксперимент жасап көрдім. Ол әркез сәтті шықты. Тіпті, орыс сыныбындағы оқушылардың танымы мен деңгейін арттыруға осы әдіс-тәсілдің қосар үлесі ерекше болды деп айтқым келеді.

Негізінен, орыс сыныптарына білім беру қазақ оқушыларына қарағанда ерекше форматта өтеді. Себебі, әр ұлттың өзіне тән формальды колориті мен танымы болғандықтан, білім беру мәселесіне келгенде, екі ұлттың өкілдері сабақ беру методикасын әрқалай қабылдайды. Қазақы танымда өскен балалар белгілі бір қабілетті игеріп, соған жетік болады. Ал орыс ұлтының оқушылары өз кезегінде басқа қабілетті жақсы меңгереді. Міне, осы тұрғыдан алып қарағанда жоғарыда атап өткен жүйелі-әрекеттік тәсілдің осы орайда тигізер пайдасы орасан зор.

Мектеп қабырғасында оқушыларды оқыту процесінде ең алдымен жүйелі-әрекеттік әдісі басты назарға алынуы керек. Себебі, қазіргі таңдағы оқулықтар мен оқу құралдары жүйелі-әрекеттік әдісі бойынша жазылған. Сондықтан, әрбір мұғалім аталмыш технологиядағы негізгі функцияларды өзінің сабағында жетік қолданып, оны бүгінгі күннің талабына сай икемдеп, жаңа форматты оқыту процесінің үлгісін қалыптастырғаны абзал. Жүйелі-әрекеттік әдіс бүгінгі күні өте кең ауқымда қолданылып келе жатыр. Оқушылардың сабаққа деген ынтасы мен ықыласын арттыру мақсатында қолданылып жүрген бұл технологияның беріп жатқан нәтижесі де өте үлкен.

Қазақ тілі мен әдебиеті пәнін оқытудың нәтижелі болуының негізгі алғышартының бірі – жан-жақты баяндау, мәселен бір әңгімені я болмаса шығарманы түсініп оқудың әр түрлі әдістерін көрсету. Бұл оқушылар үшін аса маңызды. Бұл, оқушылардың шығармашылық, әдістемелік көзқарастарын оятуға мүмкіндік береді. Жалпы алғанда, оқушылардың білім, білік сапасын арттырудағы жаңа инновациялық технология түрлері сан алуан, оларды таңдау және одан шығатын нәтиже мұғалімнің кәсіби біліктілігіне тікелей байланысты. Сондай-ақ, өзіндік жұмысты түрлі цифрлық көрнекіліктермен, практикалық жұмыстармен астастырып немесе зерттеу әдісін түсіндірмелі әдіспен үйлестіре пайдаланудың да артықшылықтары жетерлік.

Қазіргі жас ұрпақтың саналы да сапалы білім алуының бірден-бір шарты – білім беру үдерісіне жаңа цифрлық технологияларды енгізу екендігі сөзсіз түсінікті. Сондықтан ғылыми-техникалық прогрестен қалыспай, жаңа педагогикалық инновацияларды дер кезінде қабылдап, өңдеп, нәтижелі пайдалана білу біздің міндетіміз.

Оқыту үдерісін технологияландыру туралы Я.А.Коменский осыдан 400 жыл бұрын айтқан. Және оның пікірінше, оқыту «технологиялық» болуы қажет. Оның мағынасы нені үйретсе де, нені оқытса да оқу үдерісі табыссыз болмауы керек.

Өз кезегінде Ж.Аймауытов: «... Сабақ беру – үйреншікті жай шеберлік емес, ол үнемі жаңадан жаңаны табатын өнер» деп оқыту үнемі ізденіспен, «жаңадан жаңаны» жасайтын іс-әрекет екенін айтқан еді. Сондықтан қай пән барысында да тек оқулықпен шектелмей, оқушының шығармашылықпен жұмыс жасауына көңіл бөлу қажет.

Жалпы, қоғам талабына сай тәрбие мен білім беруде мұғалімдердің инновациялық іс-әрекетінің ғылыми-педагогикалық негіздерін меңгеруі – маңызды мәселелердің бірі. Ал, ғылым мен техниканың жедел дамыған, мәліметтер ағыны күшейген XXI ғасырда жан-жақты дамыған шығармашыл жеке тұлғаны қалыптастыру мектептің басты міндеті болып саналады.

Сол себепті, сабақтарымда инновациялық технологияларды жиі қолданамын. Инновациялық технологияны пайдалану барысында оқушыларға тақырыпқа болжам жасатып, мақсат қойып, сұрақ беріп жауап алуға, мазмұнды толық түсінуге жағдай жасаймын.

Сабақ барысында жаңа технологияларды қолдану – уақыт үнемдеумен қатар, материалды кеңінен іздеуге, оқушылардың қызығушылығын оятуға мүмкіндік береді. Бұл ретте электронды оқулықтарды пайдаланудың да маңыздылығы жоғары. Себебі, аталмыш оқулықтарды пайдалану барысында оқушылар шығармашалыққа дағдыланады.

Сондай-ақ, оқушылар электрондық ресурстарды пайдалану арқылы кез-келген тапсырманы мұғалімнің көмегінсіз-ақ, меңгереді. Бұл әрекеттер оқушылардың интеллектуалдық танымын

арттыруға, іздену дағдыларын қалыптастыруға ықпал етеді. Осы технологиямен жұмыс істеу барысында оқушылар тез ойлап, жылдам шешім қабылдауға, шапшаң жауап беруге үйреніп, қызықты шешімдер құруда жетістіктерге жете бастайды.

Өткенді қайталау, қорытындылау, жаңамен байланыстыру, жадыда бекітуге арналған жаттығулар мен педагогикалық есептер жүйесін ойластыру, уақытты дұрыс пайдалану, сабақта оқушылардың жұмыс түрлерін тыңдау, талдау, жазу, жаттығу, іздену жұмысын ұйымдастыру бұның барлығы да – сабақтың жақсы өтуіне ықпал етеді.

Ахмет Байтұрсынов: «Мектепке бірінші керегі – мұғалім, екінші – оқыту ісіне керек құралдар, үшіншісі – бағдарлама және оқулықтар керек», - деп дөп басып айтқан. Оқыту ісінің сапасы расында да, осы үш қажеттілікке байланысты.

Өткенге қарап басымызды иеміз, ертеңге қарап білек сыбанамыз демекші, бүгінгі оқушы – ертеңгі жаңа әлем. Демек, бұрыннан қалыптасқан бағдарлама мен тәртіп ол үшін ескірген, тозған. Ал, қазір ол барлық тұлғасымен жаңа тұрмысқа, жаңа оқуға, жаңа қатынастарға бейімделуі тиіс. Сондықтан оған жүйелі жәрдем беріп, ынта-ықыласын дұрыс бағыттайтын, қабілет-қасиеттерін дамытатын мектеп шаңырағы қажет.

Қорыта айтқанда, оқушыны жеке тұлға ретінде қалыптастыруда және ақыл-ой зердесін дамытуда жаңа технологияның мәні зор. Мәселен, оқушының еңбек етуге деген ұйымшылдық қабілетін оятуға ынталандырады, өзін-өзі басқару, бақылау, байқампаздыққа, ақыл-ой іскерлігінің белсенділігін дамытады. Қазақ тілі мен әдебиеті пәнінде жоғарыда аталған инновациялық әдіс тәсілдерді қолданудың пайдасы орасан зор. Сондықтан, жаңа технология үрдісін әр ұстаз жүйелі пайдалана білсе, ертеңгі қоғам иелерінің білімді, білікті, ынталы болары сөзсіз.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Жанпейісова М.М Модульдік оқыту технологиясы оқушыны дамыту құралы ретінде, 2013.
2. Қоңыратбаев Ә., Көшімбаев «Әдебиетті оқыту методикасы», 2011.
3. Тасболатов Қ. «Оқушылардың таным белсенділіктерін арттыру».
4. Савельев А.Я. Технология обучения и их роль в реформе высшего образования. - Москва, №2, 1999
5. Вульфов Б.З. Педагогика рефлексии: взгляд на профессиональную подготовку учителя. - Москва: Магистр. – 2012.

УДК 378.091.3:004.77

ЗАМАНАУИ БІЛІМ БЕРУ ҮДІРІСІНДЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУ

Т.А.Тилеубаева
Қаратай Тұрысов атындағы №53мектеп-гимназиясы
педагог-зерттеуші, kemelbek.02@mail.ru
Тараз қ., Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Бұл мақаланың негізгі мақсаты - оқытуда инновациялық технологияларды тиімді пайдалану. Бұл инновациялық тәсілді қолдану шетелдік коммуникативтік құзыреттілікті тиімді меңгеру қабілетінде жатыр. Коммуникативті тәсіл қарым-қатынасты оқытуды және интернеттің жұмыс істеуіне негіз болатын мәдениет аралық өзара әрекеттесу қабілетін дамытуды қамтиды.

Кілт сөздер: зерттеу, инновациялық білім, интерактивті әдістер, оқыту.

Аннотация: Основная цель данной статьи - эффективное использование инновационных технологий в обучении. Применение этого инновационного подхода заключается в способности эффективно овладевать зарубежными коммуникативными компетенциями. Коммуникативный подход включает в себя обучение общению и развитие способности к межкультурному взаимодействию, которое лежит в основе функционирования интернета.

Ключевые слова: исследования, инновационные знания, интерактивные методы, обучение.

Annotation: The main purpose of this article is the effective use of innovative technologies in teaching. The use of this innovative approach lies in the ability to effectively master foreign communicative competence. The communicative approach involves teaching communication and developing the ability to intercultural interaction, which is the basis for the functioning of the internet.

Keywords: research, innovative education, interactive methods, training.

Бұл зерттеудің негізгі мақсаты - оқытуда инновациялық технологияларды тиімді пайдалану. Бұл инновациялық тәсілді қолдану шетелдік коммуникативтік құзыреттілікті тиімді меңгеру қабілетінде жатыр. Коммуникативті тәсіл қарым-қатынасты оқытуды және интернеттің жұмыс істеуіне негіз болатын мәдениетаралық өзара әрекеттесу қабілетін дамытуды қамтиды [1]. Биология сабағына қосыла отырып, біз адамдардың жаһандық оқшауланыу аясында өзекті болатын нақты қарым-қатынас моделін жасаймыз, бұл мақалада белсенді әдістер талқыланады, олардың ішінде дидактикалық ойындар, іскерлік ойындар жиі кездеседі. Дидактикалық ойынның негізгі мақсаты - әр қатысушы мен команда жалпы бірігіп, негізгі мәселені шешіп, мінез-құлқын жеңіске бағыттайтын ұжымдық, мақсатты жаттығу қызметі. Сонымен қатар, іскерлік ойынның мақсаты-нақты анықталған жағдайларда әрекет ету үшін нақты дағдыларды қалыптастыру және дамыту.

Нәтижелері: бүгінгі таңда білім беруді дамыту оның ақпараттық әлеуеті деңгейінің жоғарылауымен байланысты.

Бұл сипаттама негізінен білім берудің эволюциялық бағытын да, бүкіл қоғамның болашағын да анықтайды. Жаһандық ақпараттық кеңістікте ең сәтті бағдарлау үшін оқушылар ақпараттық мәдениетті меңгеруі керек, өйткені Интернет ақпаратты іздеуге көбірек басымдық береді. Мұғалімнің міндеті оқыту процесінде студенттің танымдық белсенділігін арттыру. Қазіргі заманғы мамандарға тек логикаға ғана емес, интуиция мен шығармашылыққа негізделген жеке қасиеттер қажет: ұтымды және бейнелі-сенсорлық ойлау, рефлексия, жағдайға тез жауап беру, шешімділік, белгісіздік пен бәсекеге қабілеттілік жағдайында шешім қабылдау мүмкіндігі.

Ғылыми жаңалық: интернет-класс негізінде кәсіби шетелдік қарым-қатынасты оқытудың инновациялық технологиясымен сипатталатын дидактикалық модель теориялық тұрғыдан негізделген. Интернетке тікелей қол жеткізу режимінде жұмыс істеу жағдайында оқытудың осы моделін іске асырудың дидактикалық-психологиялық шарттары анықталды, қазіргі заманғы бұқаралық ақпарат құралы және медиа білім беру компоненті ретінде компьютерлік ақпараттық ортаның дидактикалық қасиеттері ашылды.

Практикалық маңыздылығы: ынтымақтастықта оқыту, жоба әдістемесі, жаңа ақпараттық технологияларды пайдалану және интернет-ресурстар сияқты заманауи педагогикалық технологиялар оқытуға тұлғаға бағытталған тәсілді жүзеге асыруға көмектеседі, оқушылардың қабілеттерін, олардың дайындық деңгейін, бейімділігін және т. б. ескере отырып, оқытуды дараландыру мен саралауды қамтамасыз етеді.

Бүгінгі таңда қазіргі білім берудің мақсаттары мен міндеттері өзгеруде - білім алудан құзыреттілікті қалыптастыруға баса назар аударылады. Ғылымға бағытталған тұлғасыз педагогикаға қарама-қарсы тұлғаға бағытталған тәсілдің қайта бағдарлануы бар. Мектептер заманауи компьютерлермен, электронды ресурстармен, интернетке қол жетімділікпен жабдықталған. Бұл оқу-тәрбие процесіне жаңа педагогикалық технологияларды енгізуге ықпал етеді. Биология сабақтарында инновациялық технологияларды қолдану оң нәтижелерінің басты белгісі болып табылады, бұл оқушылардың ынтасының артуына әкеледі.

Сонымен қатар, биология сабақтарында Power Point мультимедиялық презентациясын қолдана отырып, ақпараттық, коммуникациялық және компьютерлік технологияларды немесе жобалық әрекеттерді қолданатын кез-келген оқытушы кез-келген білім беру технологиясы келесі әдістемелік талаптарға сай болуы керек екенін білуі керек:

- тұжырымдамалық: білім беру мақсаттарына жетудің психологиялық және әлеуметтік-педагогикалық негіздемесін қосқанда
- жүйелік: жүйенің барлық белгілерінің болуы (процестің логикасы, оның барлық бөліктерінің байланысы, тұтастығы)
- тиімділік: білім беру стандарттарына сәйкес нәтижелерді қамтамасыз ету;

- икемділік: педагогикалық шындықтың нақты жағдайларын ескере отырып, оқытушы мен оқушылар арасындағы өзара іс-қимылдың жайлылығы мен еркіндігін қамтамасыз ету үшін мазмұнның өзгеру мүмкіндігі;
- динамизм: қолданылатын технологияны әзірлеу немесе түрлендіру мүмкіндігі;
- репродуктивтілік: осы оқу орнында немесе басқа жерде басқа мұғалімдердің технологияны пайдалану мүмкіндігі.

Білім беру кеңістігі қазір компьютерлік оқыту бағдарламаларына толы, бұл, әрине, оқытуға жақсы көмек. Олар оқушыны еркін оқу қарқынына, жеке таным логикасына бағыттайды. Білімді бақылау жаңа деңгейге өту кепілдігімен дереу жүзеге асырылады [2]. Бұл оқу бағдарламаларын жасаушылардың мақсаты орындалған сияқты, себебі оқушы өз күшімен жасай алады.

Оқу процесіне бұл тәсілді түсіндіру оңай. Алайда, іс жүзінде бәрі әлдеқайда күрделі. Компьютерлік білім беру технологияларын жаппай мектепке енгізу мұғалімнің рөлі әлі де маңызды екенін көрсетеді. Компьютердің басқа техникалық және визуалды оқыту құралдарымен салыстырғанда үлкен артықшылығына қарамастан, оқытуда тұтастық пен жүйелілікті қамтамасыз ететін мұғалім болып табылады.

Білім беруді ақпараттандыру контекстінде мұғалім ең тиімді оқыту үшін ақпарат ағынын бағыттауға арналған директор ретінде әрекет етеді. Мұғалім компьютерлік технологияны қолдануға прагматикалық көзқараспен қарауы керек және компьютерге бәсекелес ретінде емес, басқа оқу құралдарына қарағанда жетілдірілген құрал ретінде қарауы керек.

Биология сабақтарында әртүрлі мәселелерді шешу үшін жиі қолданылатын бірнеше компьютерлік білім беру технологиялары бар. Мысалы интернет-ресурстарды пайдалану.

Көбінесе интернет қызықты көрнекі материал және жоғары сапалы ресурстарды оқу материалын әзірлеуде тиімді және тартуға көмектеседі. Оқушылар өз бетінше оқуы үшін Power Point мультимедиялық презентациясы мүмкіндік береді. Power Point презентация бағдарламасын игере отырып, мұғалім кез-келген білім беруді шешуде биологияны оқытуда жобалық қызмет технологиясын қолдана алады. Компьютерлік білім беру бағдарламаларын пайдалану ол коммуникативті мәселені шешуге ықпал етеді [3]. Тиімділігі, мұғалім оқу мақсатына тиімді қол жеткізе алатын сабақ құра алады.

Толық сабаққа арналған, кейде одан да көп білім беретін бейнефильмді көрсетуден гөрі, кішкене фрагментті көрсету әлдеқайда тиімді. Мұғалім мультимедиялық сабақтың бірегей қондырғысын орындай алады және оны белгілі бір сыныптың және әр оқушының жеке ерекшеліктерін ескере отырып, бір секунд ішінде есептей алады. Заманауи мультимедиялық өндіріс материалдың бір бөлігін көшіруге, белгілі бір үзіндіні үлкен экранға тасымалдауға, проектордың көмегімен биология сабағында қажетті бейнені немесе аудионы пайдалануға мүмкіндік береді.

Осылайша, шығармашылық мұғалімге заманауи компьютерлік білім беру технологияларымен ұсынылған бай құралдарды барынша пайдалануға мүмкіндік береді.

Бағдарламалық оқыту дегеніміз - оқу құрылғысы арқылы бағдарламаның оқу материалын ассимиляциялауды басқару [4]. Бағдарламаланған оқыту тұжырымдамасы белгілі бір ретпен салыстырмалы түрде шағын бөліктерде білім беру туралы ақпарат беруді қамтиды. Ақпараттың әр бөлігінен кейін бақылау тапсырмасы сұрақтар, жаттығулар түрінде беріледі, оны дереу орындау керек. Дұрыс тапсырма болған жағдайда оқушылар оқу туралы ақпараттың жаңа бөлігін алады.

Ақпаратты беру әдісіне, онымен жұмыс істеу сипатына және оқуды бақылауға байланысты бағдарламалық жасақтама бөлінеді:

- Сызықтық - бақылау міндеті бар білім беру ақпаратының дәйекті түрде өзгеретін шағын блоктары;
- Тармақталған-бағдарлама сызықтық бағдарламадан ерекшеленеді, өйткені студентке қате жауап берген жағдайда оған тапсырманы орындауға мүмкіндік беретін қосымша білім беру ақпараты беріледі;
- Адаптивті-бағдарлама оқушыларға жаңа оқу материалының қиындық деңгейін таңдауға мүмкіндік береді;
- Біріктірілген-бағдарлама сызықтық, тармақталған және адаптивті бағдарламаланған оқыту элементтерін қамтиды. Нәтижесінде блоктық және модульдік оқыту пайда болады;

- Блок- әртүрлі оқушыларға операцияларды орындауға, алған білімдерін оқу мәселелерін шешуде пайдалануға мүмкіндік беретін икемді бағдарлама негізінде жүзеге асырылады;
- Модульдік-бұл оқушылар модульдерден тұратын оқу бағдарламасымен жұмыс істейтін оқу процесін ұйымдастыру,осылайша, бағдарламаланған оқыту-бұл оқу құрылғысы (компьютер, интернет, теледидар және т. б.) арқылы оқытуға бағытталған.

Қорытындылай келе, жоғарыда айтылғандардың негізінде мынадай қорытындылар жасауға болады:

- оқу орындарының оқу үдерісіне инновациялық технологияларды енгізу қазіргі қазақстандық қоғамның прогрессивті дамуының шарттарының бірі болып табылады;
- жаңа білім беру парадигмасы, ең алдымен, тұлғаны дамытуға, оның белсенділігі мен шығармашылық қабілеттерін арттыруға, оқушылардың өздік жұмысының, өзін-өзі бақылаудың әдістерін қолдануды кеңейтуге, оқытудың белсенді формалары мен әдістерін пайдалануға бағытталған.
- білім беру саласына заманауи инновациялық технологиялардың енуі мұғалімдерге білім берудің мазмұнын, әдістерін және ұйымдастыру формаларын сапалы өзгертуге мүмкіндік береді.

Бұл технологиялардың білім берудегі мақсаты – білім беру жүйесінің барлық деңгейінде ізгілендіру, даралау, оқыту үдерісін интенсификациялау және білім сапасын арттыру.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Инновации в образовании: сб. науч. тр. - М.: АПК и ПРО, - 2001.
2. Инновации в среднем профессиональном образовании // Федеральное агентство по образованию. Сер. Библиотека Федеральной программы развития образования. - М.: Изд. факс Новый учебник, - 2004.
3. Инновационные педагогические технологии. Модульное пособие для преподавателей профессиональной школы // Под ред. Е. В. Иванова, Л. И. Косовой, Т. Ю. Аветовой. - СПб.: Изд-во ООО Полиграф-С, - 2004.
4. Кларин, М. В. Педагогическая технология в учебном процессе (анализ зарубежного опыта). - 1989.

ӘОЖ: 37.013

ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРНЫНДАҒЫ СТУДЕНТТЕРДІҢ ДЕНЕ ТӘРБИЕСІ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ДЕНСАУЛЫҒЫНА БАҒДАРЛАНУЫ

А.Талғатова
6В07317- Тұрғын және қоғам үйлердің сәулеті мамандығының студенті

О.Сулейменов
аға оқытушы, магистр
М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті.

Аңдатпа: Студенттердің физикалық жағдайы мен дене тәрбиесіне ерекше назар аудару керек бұл өздері үшін мүмкін болатын нәрсені жасауға деген тұрақты ұмтылыс. Дене тәрбиесі оқу жоспарына және дене тәрбиесі бойынша әзірленген жұмыс оқу бағдарламаларына сәйкес жүзеге асырылады. Оқу процесі денсаулық жағдайына студенттердің дене бітімі мен дайындағынын деңгейіне олардын спорттық біліктілігіне кәсіби қызметінің еңбек сипаты мен ескерілуіне байланысты ұйымдастырылады.

Кілт сөздер: Дене тәрбиесі, спорт, еңбек.

Аннотация: особое внимание следует уделить физическому состоянию студентов и физическому воспитанию - это желание сделать для себя все возможное. Физическое воспитание осуществляется в соответствии с учебным планом и разработанными рабочими учебными планами по физическому воспитанию. Учебный процесс организован с учетом состояния здоровья обучающихся, уровня физической подготовки, их спортивной квалификации, характера труда и характера профессиональной деятельности.

Ключевые слова: физическое воспитание, спорт, труд.

Annotation: special attention should be paid to the physical condition of students and physical education it is a constant desire to do what is possible for themselves. Physical education is carried out in accordance with the curriculum and developed working curricula on Physical Education. The educational process is organized depending on the state of Health, the level of physical fitness and fitness of students, their Sports qualifications, the nature of Labor and taking into account the nature of professional activity

Keywords: physical education, sports, labor.

Қазіргі уақытта студенттердің физикалық жағдайы мен дене тәрбиесіне ерекше назар аудару керек, бұл өз мүмкіндіктерімен айналасындағыларды таң қалдырып, өздері үшін мүмкін болатын нәрсені жасауға деген тұрақты ұмтылысқа негізделген. Бірақ бұл үшін туылғаннан бастап дұрыс дене шынықтыру ережелерін үнемі және үнемі орындау қажет. Бұл қасиеттерді тәрбиелеудегі негізгі кезең-бұл адам өміріндегі тәрбие кезеңі, оның барысында оны өмірде одан әрі қолдану үшін қажетті оқу материалы бекітіледі. Дене тәрбиесі оқу жоспарына және дене тәрбиесі бойынша әзірленген жұмыс оқу бағдарламаларына сәйкес жүзеге асырылатын студенттік кезең де осы аралық уақыт диапазонына түседі. Жоғары оқу орындарында дене тәрбиесінің мақсаты жәрдемдесу болып табылады.

Үйлесімді дамыған, жоғары білікті мамандар. Жоғары оқу орнында дене тәрбиесі курсы бойынша оқу процесінде мынадай міндеттерді шешу көзделеді: студенттердің бойында жоғары моральдық-ерік-жігерді тәрбиелеу және физикалық қасиеттері, жоғары өнімді еңбекке дайындығы; студенттердің денсаулығын сақтау және нығайту, жәрдемдесу дененің дұрыс қалыптасуы мен жан-жақты дамуы, бүкіл оқу кезеңінде жоғары өнімділікті сақтау; студенттердің жан-жақты дене шынықтыру дайындығы; кәсіптік-қолданбалы дене шынықтыру дайындық

Студенттердің болашақ еңбек қызметінің ерекшеліктерін ескере отырып; студенттердің дене тәрбиесі мен спорттық жаттығулардың теориясы, әдістемесі және ұйымдастыру негіздері бойынша қажетті білім алуы, спорт түрлері бойынша қоғамдық төрешілер; нұсқаушылар мен жаттықтырушылар ретінде жұмысқа дайындалуы; спорттық шеберлікті жетілдіру; студенттердің сенімін тәрбиелеу; дене шынықтыру және спортпен үнемі айналысу.

Оқу процесі денсаулық жағдайына, студенттердің дене бітімі мен дайындығының деңгейіне, олардың спорттық біліктілігіне, сондай-ақ олардың алдағы кәсіби қызметінің еңбек сипаты мен ескерілуіне байланысты ұйымдастырылады.

Жоғары оқу орындарының басты міндеттерінің бірі-студенттердің дене шынықтыру дайындығы. Жоғары оқу орнында студенттер арасындағы дене тәрбиесі мен спорттық-бұқаралық жұмыстарға жалпы басшылық ректорға жүктелген, ал оларды нақты жүргізуді әкімшілік бөлімшелер мен қоғамдық ұйымдар жүзеге асырады.

Оқу жоспары мен мемлекеттік бағдарламаға сәйкес студенттердің дене тәрбиесі бойынша оқу-тәрбие процесін қою және өткізу үшін тікелей жауапкершілік жоғары оқу орнының дене шынықтыру кафедрасына жүктелген. Спорттық-бұқаралық, дене шынықтыру және сауықтыру жұмыстарын спорт клубы жүргізеді.

Медициналық тексеруді және студенттердің денсаулық жағдайын бақылауды университеттің студенттік емханасы мен денсаулық сақтау пункті жүзеге асырады.

Студенттердің дене тәрбиесінің формалары олардың денсаулық жағдайына сәйкес сараланады. Студенттердің дене тәрбиесі жоғары оқу орнында оқудың барлық кезеңінде жүргізілуі керек және өзара байланысты, бірін-бірі толықтыратын және дене тәрбиесінің біртұтас процесі болып табылатын әртүрлі нысандарда жүзеге асырылуы керек.

Практикалық оқу сабақтары жоғары оқу орнындағы дене тәрбиесінің негізгі нысаны болып табылады. Олар барлық мамандықтар бойынша оқу жоспарларымен жоспарланады және оларды жүргізуді дене шынықтыру кафедрасының оқытушылары қамтамасыз етеді.

Дене тәрбиесінің тәуелсіз сабақтары оқу материалын жақсы игеруге ықпал етеді, дене шынықтырумен айналысудың жалпы уақытын көбейтуге мүмкіндік береді, дене шынықтыру процесін жеделдетеді, дене шынықтыру мен спортты студенттердің өмірі мен демалысына енгізудің бір жолы болып табылады. Оқу сабақтарымен бірге дұрыс ұйымдастырылған Тәуелсіз сабақтар оңтайлы өзін өзі бағалауды қамтамасыз етеді дене тәрбиесі.

Күн режимінде жаттығу - денсаулықты нығайтуға, ақыл-ой және дене шынықтыру қабілетін арттыруға, студенттердің еңбек және демалыс жағдайларын жақсартуға, дене тәрбиесіне арналған уақыт бюджетін ұлғайтуға бағытталған.

Дене шынықтыру - бұқаралық және сауықтыру шаралары студент жастарды дене шынықтыру және спортпен тұрақты айналысуға кеңінен тартуға, денсаулықты нығайтуға, жетілдіруге бағытталған.

Студенттердің дайындығы. Олар сабақтан бос уақытта, демалыс және мереке күндері, сауықтыру-спорт лагерлерінде, оқу практикасы, лагерь жиындары кезінде ұйымдастырылады. Бұл іс-шараларды ЖОО спорт клубы студенттердің кең бастамасы мен көркемөнерпаздығы негізінде, дене шынықтыру кафедрасының әдістемелік басшылығымен өткізеді.

Әр түрлі оқу бөлімдеріндегі дене шынықтыру жұмысының мазмұнын анықтаудағы негізгі қағида оқу процесіне сараланған көзқарас болып табылады. Оның мәні-Оқу материалы әр оқу бөлімі үшін студенттердің жынысын, физикалық даму деңгейін, физикалық және спорттық-техникалық дайындығын ескере отырып қалыптасады. Бөлімшелердегі оқу-тәрбие процесі сәйкес жүргізіледі

Ғылыми-әдістемелік негіздері тәрбие. Оқу жылына арналған бағдарламалық материал жоғары оқу орнының климаттық жағдайлары мен материалдық-техникалық базасын ескере отырып бөлінеді. Сабақтар цикл бойынша ұйымдастырылады, олардың әрқайсысы өз мазмұны бойынша келесі циклге дайындалуы керек.

Дене шынықтыру сабақтарын өткізу үшін әр курста үш оқу бөлімі құрылады: дайындық, спорттық жетілдіру және арнайы.

Әр бөлімде жабдықтың ерекшеліктері және өзіндік міндеттері бар. Бұл міндеттерді шешудің негізі оқытудың ұйымдастырушылық формалары мен әдістері жүйесі болып табылады. Бұл жүйе дене шынықтырудың дәстүрлі әдістемелік принциптері мен әдістерін бағдарламалық материалды беруді және игеруді ұйымдастырудың соңғы метолдарымен біріктіреді, физикалық жүктеменің көлемі мен қарқындылығының арақатынасын, оқытудың реттілігін, оқу жұмысының әртүрлі түрлері мен формаларының ауысуын нақты реттеуді қамтамасыз етеді.

Студенттерді оқу бөлімдеріне бөлудің бірінші критерийі олардың медициналық тексерулерінің нәтижелері болып табылады, ол оқу жылының басында әр курста жүргізілуі керек.

Тексеруден өткеннен кейін дәрігер денсаулық жағдайын анықтайды, әр студенттің физикалық дамуы және оны топтардың біріне бөледі: негізгі, дайындық, қосымша. Екінші критерий спорттық-техникалық, физикалық деңгей дайындықтан кейін алғашқы сабақтарда анықталады

Дене шынықтыру бағдарламалары. Медициналық тексеру және нақты физикалық және спорттық тексерулер нәтижесінде. техникалық дайындық барлық студенттер үш топқа бөлінеді.

Дене шынықтыру бағдарламасында бақылау нормативтері мен сынақтарды тапсыру қарастырылған. Бақылау нормативтері мен сынақтарды орындау мерзімдері мен тәртібін жоғары оқу орнының оқу бөлімі дене шынықтыру кафедрасымен бірлесіп бүкіл оқу жылына айқындайды және ЖОО студенттерінің назарына жеткізіледі. Сынақ және нормативтік талаптарды орындауға оқу сабақтарына үнемі қатысып, тиісінше қажетті даярлықты алған студенттер жіберіледі. Дене тәрбиесі бойынша сынақтың және нормативтік талаптардың орындалуы туралы белгі студенттің сынақ кітапшасына енгізіледі.

Дене тәрбиесі курсынан өту процесінде әрқайсысы студент міндетті:

- *физикалық сабақтарға жүйелі түрде қатысыңыз*
- *оқу кестесінде көзделген күндер мен сағаттарда тәрбиелеуге;*
- *дене шынықтыруды арттыру және орындау;*
- *талаптар мен нормалар, өздерінің спорттық шеберліктерін жетілдіру;*
- *бақылау жаттығулары мен нормативтерін орындау, тапсыру*
- *белгіленген мерзімде дене тәрбиесі бойынша сынақтар;*
- *оқудың, демалудың және тамақтанудың ұтымды режимін сақтау; таңертеңгі гигиеналық гимнастикамен үнемі айналысу,*
- *дене шынықтырумен айналысу оқытушылардың кеңестері;*
- *спортпен шұғылдану*
- *оқу тобында, факультетте, ЖОО-да спорттық-бұқаралық, дене шынықтыру сауықтыру іс-шараларына белсенді қатысу;*

Белгіленген мерзімде медициналық тексеруден өту, денсаулығының жай-күйін, дене дамуын, дене шынықтыру және спорттық-техникалық даярлығын өзін-өзі бақылауды қыру; спорттық киімдер мен аяқ киімдерге ие болыңыз, ауа-райы жағдайлары және сабақ түрі.

«Дене шынықтыру» М. Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университетінің студенттердің оқу іс-әрекетін денсаулықты нығайтудың нақты бағыттарына бағыттауға, күзгі-көктемгі кезеңдерде ашық ауада тұрақты сабақтар арқылы денені қатайтуға, дене жаттығуларының тұрақты және белсенді сабақтары арқылы физикалық өнімділік деңгейін арттыруға, қажетті сабақтарды алуға мүмкіндік береді.

Студенттер үшін спорттық-бұқаралық және сауықтыру іс-шараларын ұйымдастыру мен өткізудегі, спорттың әртүрлі түрлері бойынша жарыстарға төрешілік етудегі кәсіби-қолданбалы дағдылар. Осылайша, студенттерді университетте Оқу процесінде ғана емес, сонымен қатар таңдалған мамандыққа сәйкес кәсіби әрі қарайғы қызметте де өз денсаулығына дұрыс қарауға бағыттауға болады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Клименко А.Н. ЖОО-дағы дене шынықтыру. - 1995.
2. Гужаловский а.а. дене шынықтыру теориясы мен әдістемесі. - 1994.
3. С Қалиев "Қазақ тәлім-тәрбиесі". – 2004.
4. П. Сабыров "Окытуториясының негіздері". - 1993.
5. Уаңбаев Е. Дене тәрбиесінің негіздері. – Алматы: Санат, 2000. – 72 б.

ӘОЖ 37.01:371.852

ЖАҢА БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕ ПРОГРАММАЛАУДЫ ОЙЫН ТҮРІНДЕ ОҚЫТУДЫҢ НЕГІЗГІ РӨЛІ

Қ.Р.Рысқұлбеков
М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті
7М01503 - Информатика педагогтерін даярлау мамандығының 1 курс магистранты,
ryskulbekov.kairat@gmail.com
Тараз қ., Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Бұл мақалада бағдарламалауды оқытудың жаңа білім беру жүйесіндегі ойын ретіндегі негізгі рөлі қарастырылады. Ойын түрінде бағдарламалауды үйрену оқу процесін тартымды, қызықты және қол жетімді ете алады. Ойын студенттерге есептерді шешу дағдыларын дамытуға, сондай-ақ оларға бағдарламалау негіздерін үйретуге көмектеседі.

Ойын ретінде бағдарламалауды оқытуды студенттерге бағдарламалауды үйрету үшін қолдануға болатын арнайы ойын платформалары, әртүрлі тапсырмалар мен сценарийлер арқылы жасауға болады. Сондай-ақ, студенттерге өз ойындары мен қосымшаларын жасауға мүмкіндік беру үшін ойын механикасын қолдануға болады.

Жаңа білім беру жүйесінде ойын ретінде бағдарламалауды үйрену оқуды тартымды және қызықты етуге көмектеседі, сонымен қатар студенттердің тапсырмаларды шешу және бағдарламалау дағдыларын дамытуға көмектеседі.

Кілтті сөздер: Бағдарламалау, платформа, сценарий, процесс, механика.

Аннотация: В данной статье рассматривается основная роль обучения программированию как игре в новой образовательной системе. Обучение программированию в форме игры может сделать процесс обучения более привлекательным, интересным и доступным. Игра может помочь студентам развить навыки решения задач, а также научить их основам программирования.

Обучение программированию как игре может быть проведено с помощью специализированных игровых платформ, различных задач и сценариев, которые могут использоваться для обучения студентов программированию. Также может использоваться игровая механика, чтобы позволить студентам создавать свои собственные игры и приложения.

В новой образовательной системе обучение программирования может помочь сделать обучение более привлекательным и интересным, а также помочь развить навыки решения задач и программирования у студентов.

Ключевые слова: Программирование, платформа, сценарий, процесс, механика.

Annotation: This article examines the main role of teaching programming as a game in the new educational system. Learning programming in the form of a game can make the learning process more attractive, interesting and accessible. The game can help students develop problem solving skills, as well as teach them the basics of programming.

Programming as a game can be taught using specialized gaming platforms, various tasks and scenarios that can be used to teach students programming. Game mechanics can also be used to allow students to create their own games and applications.

In the new educational system, programming training can help make learning more attractive and interesting, as well as help develop students' problem solving and programming skills.

Keywords: Programming, platform, script, process, mechanics.

Қазіргі дәуірде технологияның қарқынды дамуына байланысты бағдарламалауды зерттеу маңызды бола бастады. Бағдарламалау тілдері күнделікті өмірдің көптеген аспектілерінің, соның ішінде смартфондардың, компьютерлердің және интернеттің ажырамас бөлігіне айналды. Осылайша, бағдарламалауды ойын түрінде үйрену жаңа білім беру жүйесінде маңызды рөл атқаруы мүмкін. Бұл мақалада біз жаңа білім беру жүйесіндегі бағдарламалауды ойын түрінде оқытудың негізгі рөлін қарастырамыз

Біріншіден, «Ойын түрінде бағдарламалауды үйрену» дегенді түсіну маңызды. Бұл тәсіл студенттерге бағдарламалау тұжырымдамаларын үйрету үшін ойындарды, басқатырғыштарды және басқа интерактивті әрекеттерді қолдануды қамтиды. Бұл балаларды бағдарламалаумен таныстырудың көңілді және қызықты тәсілі және жаңа тілді үйрену кезінде жиі кездесетін қорқыту факторын жоюға көмектеседі.

Бағдарламалауды ойын түрінде үйренудің маңызды артықшылықтарының бірі-бұл шығармашылық пен проблемаларды шешу дағдыларына ықпал етеді. Компьютерлік бағдарламалау-бұл мәселелерді шешу, ал балалар ойындар мен басқатырғыштар арқылы бағдарламалауды үйренгенде, олар сыни және шығармашылық ойлауды үйренеді. Бұл дағдылар тек бағдарламалауда ғана емес, өмірдің барлық салаларында баға жетпес.

Екіншіден, бағдарламалауды ойын түрінде үйрену есептеу ойлау дағдыларын дамытуға көмектеседі. Есептеу ойлау-бұл күрделі мәселелерді кішігірім, басқарылатын бөліктерге бөлу, содан кейін оларды шешу үшін логика мен алгоритмдерді қолдану мүмкіндігі. Бұл компьютерлік бағдарламалаудағы негізгі дағды, ол математика, жаратылыстану және инженерия сияқты көптеген басқа салаларға да қатысты.

Бағдарламалауды ойын түрінде үйренудің тағы бір артықшылығы-бұл балаларды болашақ жұмысқа дайындауға көмектеседі. Қазіргі әлемде технология бұрын-соңды болмаған қарқынмен дамып келеді және студенттердің осы өзгерістерге ілесу дағдыларына ие болуы өте маңызды. Бағдарламалауды ойын түрінде үйрену студенттерге технология және онымен байланысты салаларда мансапты жалғастыруға берік негіз береді.

Бағдарламалауды ойын түрінде үйрену білім беру жүйесінде инклюзивтілікке ықпал етеді. Дәстүрлі түрде компьютерлік бағдарламалау ерлер басым сала ретінде қарастырылды және бұл салада әртүрліліктің болмауына әкелді. Бағдарламалауды ойын түрінде ұсына отырып, біз көптеген қыздар мен аз ұсынылған топтарды бағдарламалауға қатысуға шақыра аламыз және әртүрлі және инклюзивті индустрияны құруға көмектесеміз.

Бағдарламалауды үйрену үшін қолдануға болатын көптеген ойындар бар. Осындай мысалдардың бірі-оқушыларға жүйелілік, циклдар және шарттар сияқты бағдарламалау негіздерін түсінуге көмектесетін Lightbot басқатырғыштар ойыны. Тағы бір мысал-CodeCombat ойыны, ол студенттерге өздерінің кейіпкерлері мен шайқастарын құра отырып, әртүрлі бағдарламалау тілдерін үйренуге мүмкіндік береді.

Ойын ретінде бағдарламалау әсіресе бағдарламалау қызықты және пайдалы болуы мүмкін деген түсінікті қалыптастырмаған балалар үшін тиімді болуы мүмкін. ScratchJr сияқты бастауыш сынып оқушыларына арналған ойындар оларға логикалық операциялар және анимация жасау сияқты негізгі бағдарламалау тұжырымдамаларын меңгеруге көмектеседі. Бағдарламалау күрделі мәселелерді терең түсінуді және шешуді қажет ететін маңызды дағды екенін есте ұстаған жөн.

Қорытындылай келе, бағдарламалауды ойын түрінде үйрену жаңа білім беру жүйесінде маңызды рөл атқаруы мүмкін. Бағдарламалауды қызықты, қызықты және қол жетімді ету арқылы мұғалімдер технологтардың келесі буынын тәрбиелеуге және оқушыларды болашақтың қиындықтарына дайындауға көмектеседі. Дұрыс көзқараспен бағдарламалауды үйрену өмірдің барлық салаларындағы студенттерге мүмкіндіктер әлемін ашатын қызықты және пайдалы әрекет болуы мүмкін.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Ф.Б.Бөрібекова, Н.Ж.Жанатбекова «Қазіргі заманғы педагогикалық технологиялар». - 2014 ж.
2. Ә. Е. Көксеген, Ә. О. Сейфуллина. «Алгоритмдеу және программалау тілдері». - 2011 ж.
3. Ниязова Г. Студенттердің ақпараттық мәдениеттерін жетілдіру мәселелері. Информатика негіздері. - 2007.
4. Абыканова Б.Т. Компьютерлік технологияны пайдалану арқылы оқушылардың танымдық белсенділігін арттырудың дидактикалық шарттары.–Алматы. -2005. – 29б.

ӘОЖ 373.1.02

САБАҚТЫ ЗЕРТТЕУ – БІЛІМНІҢ ҚАЙНАР БҰЛАҒЫ

А.Е.Райымқұлова
№2 орта мектебінің тарих пәнінің мұғалімі, erdenovna.aidana@mail.ru
Байзақ ауданы, Жамбыл облысы

Аңдатпа: Бұл мақалада мұғалімдер оқыту тәжірибесіне жаңа әдістер енгізеді немесе оны жетілдіреді, кейін ашық Lesson Study өткізеді. Lesson Study тәжірибелі мұғалімдер мен қатар, еңбек жолын жаңа бастаған жас мамандарға да кәсіби жетілуге көмектеседі. Себебі бірлесіп жоспарлайды , оқушыларды бірлесіп қадағалайды, бірлесіп талдайды. Бірлескен іс әрекет арқылы, бірлескен пікір қалыптастырады. Лессон стади - тәсілін пайдаланатын көптеген мұғалімдердің айтуынша, зерттелетін жекелеген оқушылардың оқудағы қажеттіліктері мен мінез-құлықтарына назар аударып, сол арқылы олар туралы көбірек біле отырып, оқушыларды анағұрлым жақсы таниды. Лессон стади мына қадамдардан тұрады: проблеманы анықтау, деректерді жинақтау, жоспарлау, сабақты жүргізу және бақылау, сабақтан кейін талқылау, зерттеу нәтижелерін жинақтау, құжаттау, әріптестермен тәжірибе алмасу.

Кілтті сөздер: лессон стади, әдіс-тәсілдер, оқушылар, зерттеу білім сапасы

Аннотация: В этой статье учителя внедряют новые методы в практику преподавания или совершенствуют ее, а затем проводят открытое Lesson Study.Lesson Study помогает как опытным учителям, так и начинающим молодым специалистам в профессиональной зрелости.Потому что совместно планирует, совместно наблюдает за учащимися, совместно анализирует. Посредством совместных действий, формирует совместное мнение . Лессон стади - многие учителя, использующие этот подход, говорят, что они гораздо лучше узнают учащихся, обращая внимание на потребности и поведение отдельных изучаемых учащихся в обучении и тем самым узнавая о них больше. Лессонское стади состоит из следующих шагов: выявление проблемы, сбор данных, планирование, проведение и мониторинг урока, обсуждение после урока, обобщение результатов исследования, документирование, обмен опытом сколлегами.

Ключевые слова: лессон стади, методы, ученики, исследование качество знаний

Annotation: In this article, teachers introduce new methods into teaching practice or improve it, and then conduct an open Lesson Study. Lesson Study helps young professionals who are not only experienced teachers, but also just starting their career to improve their professional skills. This is because they plan together , they follow students together, they analyze together. Joint activity is through action, forming a joint opinion . According to many teachers using the lesson Stadi - approach, students are much better recognized by paying attention to the learning needs and behaviors of the individual students being studied, thereby

learning more about them. Lesson Stadi consists of the following steps: problem identification, data collection, planning, conducting and

Key words: lesson Stadi, methods, students, research quality of Education

Лессон стади - мұғалім тәжірибесі саласындағы білімді жетілдіруге бағытталған әрі сабақтағы іс-әрекеттегі зерттеудің ерекше үлгісі болып табылатын- педагогикалық тәсіл. Лессон стади- зерттеу сабағына шараны бірлесе жоспарлап, өткізетін, бірлесе қадағалайтын, оқыту мен оқуды талдай отырып, әркім өз қорытындыларын қағаз бетіне түсіретін мұғалімдер тобынан құралады. Лессон стади циклін өткізу кезінде мұғалімдер оқыту тәжірибесіне жаңа әдістер енгізеді немесе оны жетілдіреді, кейін ашық Lesson Study өткізеді. Lesson Study тәжірибелі мұғалімдермен қатар, еңбек жолын жаңа бастаған жас мамандарға да кәсіби жетілуге көмектеседі. Себебі бірлесіп жоспарлау, бірлесіп қадағалау, бірлесіп талдау арқылы біз оқыту туралы бірлескен пікір қалыптастырамыз. Лессон стади - тәсілін пайдаланатын көптеген мұғалімдердің айтуынша, зерттелетін жекелеген оқушылардың оқудағы қажеттіліктері мен мінез-құлықтарына назар аударып, сол арқылы олар туралы көбірек біле отырып, біз өз оқушыларымыздың көбісін анағұрлым жақсы тани бастаймыз. Айта кететін болсақ, мықты және нашар оқушылардың аралығындағы «орташа» сыныпты оқытуға қарағанда, Lesson Study мұғалімге өз жұмысын болмашы ақпаратпен шамадан тыс жүктемей, барлығынан хабардар болып, өмір бойғы тәжірибесінде әрбір оқушының қажеттілігін ескеріп отыруға мүмкіндік беретін тамаша тәсіл болып табылады.

Ал ендігі кезекті сабақты зерттеуді қалай жүргіземіз? Қадамдарымен таныса отырайық.

Lesson Study тәсілі кем дегенде үш Lesson Study-ден тұратын циклден құралады, ол сабақтарды мұғалімдер тобы бірлесіп жоспарлайды, оқытады, қадағалайды және талдайды

1-қадам

Біз бірлесе отырып сынып таңдадық.(9-сынып) 9-сыныпқа сабақ беретін пән мұғалімдерімен кәсіби сұқбат жүргізе отырып сыныптағы проблемалы салаларды анықтадық:

Анықталған проблемалар: Білімі сапасының төмендігі (44%)

Көптеген оқушылардың ынтасының, белсенділігінің, қызығушылығының төмендігі, оқушылардың еркін сөйлеу дағдысының төмендігі.

2-қадам. Деректерді жинау

Психологпен бірлесе отырып сынып оқушыларынан мәліметтер жиналады.

Сынып оқушылары туралы педагогикалық, психологиялық, әлеуметтік ақпараттар, мәліметтер жинақтау.

Бақылау

Анкета

Психодиагностика

Социометрия

Әңгімелесу

Психологпен бірлесе отырып сыныпқа психодиагностикалық зерттеулер жүргізу:

Мінез құлықтарын анықтау мақсатында «Сіздің мінезіңіз қандай» деген сауалнама жүргізу

9-сынып оқушыларының пәндік мотивациясы бойынша қорытынды гистограммасы

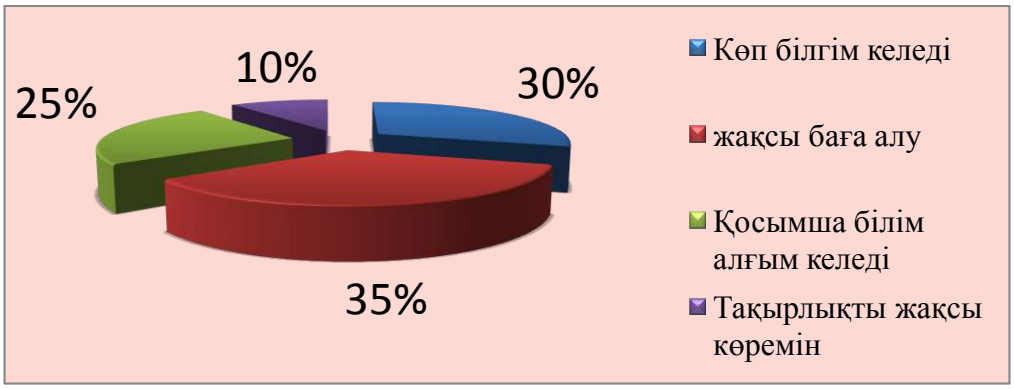

Ақпараттарды қабылдауы бойынша жүргізілген психодиагностика

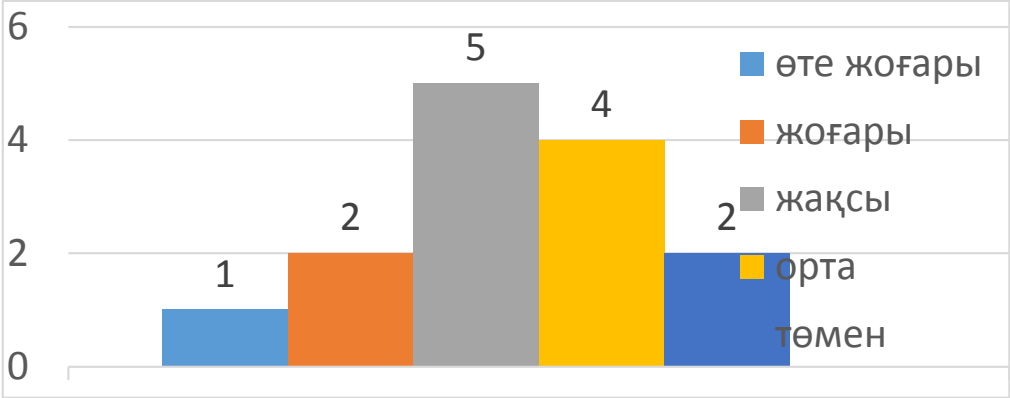

Нәтижені өңдеу:

Оқушылар дұрыс жазған сандарын санайды. Егер дұрыс жазылған сандардың саны 8-9 болса–ақпарат қабылдауы өте жақсы, яғни ары қарай тест, бақылау әдістерімен білімін тексере отырып, дарындылығын дамыту қажет. Ал 5-7 болса –ақпарат қабылдауы орташа, 5-ден төмен болса –ақпарат қабылдауы қиындаған

«Еріксіз ес» тестінің қорытындысы

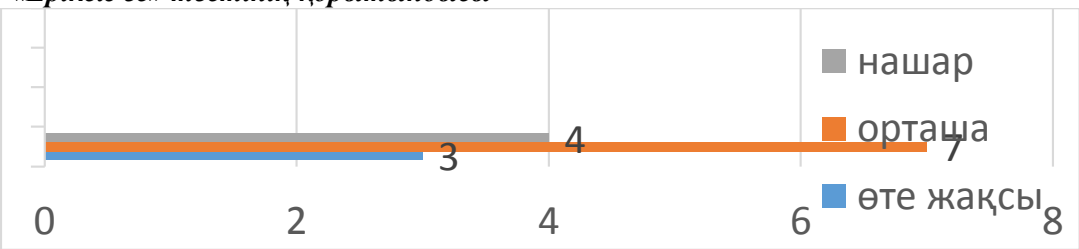

Нәтижені өңдеу:

Оқушылар дұрыс жазған сандарын санайды. Егер дұрыс жазылған сандардың саны 8-9 болса–ақпарат қабылдауы өте жақсы, яғни ары қарай тест,бақылау әдістерімен білімін тексере отырып, дарындылығын дамыту қажет. Ал 5-7 болса –ақпарат қабылдауы орташа, 5-ден төмен болса –ақпарат қабылдауы қиындаған

9-сынып оқушыларының қызығушылығын анықтау жұмысы бойынша қорытынды гистограммасы

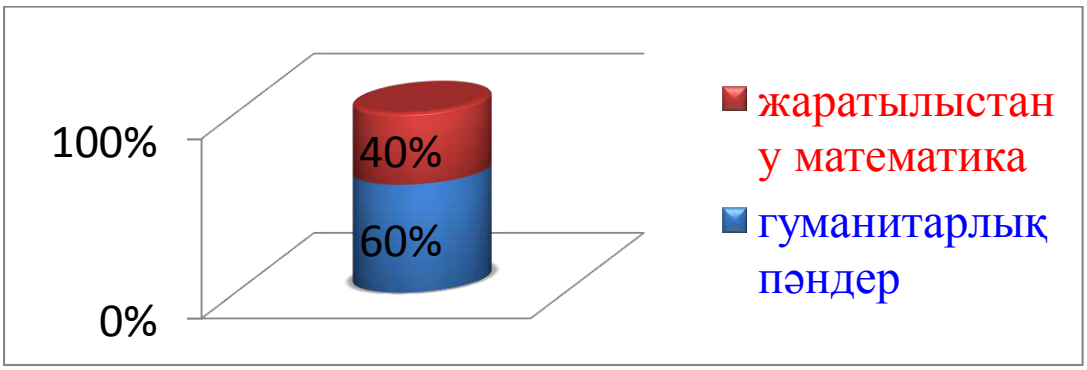

4-қадам. Нәтижелерді бағалау.

9- сынып мұғалімдерінен құрылған сабақты зерттеу тобының жұмыстары:

1.Зерттеу сұрағын анықтау, жұмыс жоспарын жасау;

2.Зерттелетін 3 оқушыны анықтау;

3.Сабақ жоспарын жасау. Сабақтар тізбегінде қолданылатын әдістер мен тәсілдерді анықтау;

4.Сабақты жоспарлау, бақылау және талқылау кестесі Бақылаудағы оқушыларға қоюға ұсынылатын сұрақтар Lesson Study нәтижелерін талқылау кестелерін жасау.

Пәні: Дүние жүзі тарихы

Зерттеу сұрағы: Диалогтік оқыту арқылы мотивациясы төмен оқушылардың еркін сөйлеу дағдысын дамыта аламыз ба?

1 – зерттеу сабағымның тақырыбы: Кеңес Одағы

2 – зерттеу сабағымның тақырыбы:Түркия

3 – зерттеу сабағымның тақырыбы:Екінші дүниежүзілік соғыс

Сабақты зерттеуде таңдап алған әдіс-тәсілдерім:

«Фишбоун», «Тұжырымдамалық карта»; «Аквариумдағы балықтар»; «Еркін әңгіме», «Сен – маған, мен - саған».

Сабағымда тақырыпты ашу үшін алған әдістерім сәтті болды.

Өйткені оқушылар оқыған мәліметтерді саралап, талқылап, оған байланысты көзқарастарын,түсінгендерін, берілген тапсырмаларды топ ішінде талқылады, бір ойдың екінші рет қайталанбауы, өмірмен байланыстыра білді.

АКТ – ны пайдаланып, өз беттерінше таныстырылым дайындап қана қойған жоқ, сонымен қатар жаңа білімді де қызығушылықпен игерді.

Бір – бірімен жұптасқан оқушылар өз жұптарының ойын жеткізу барысында өзге оқушының пікірін жеткізе алды. Демек, олардың бойында басқа оқушының көзқарасымен қарай алатын дағды қалыптасты. Екіұшты пікір қалыптасқан кезде олар бір – бірінің ойын, пікірін, көзқарасын құрметтеуді үйренді.

Мен осы сабақтарымды қайта өткізер болсам, нені өзгертер едім? Қаншалықты дәрежеде жеті модульді қамти алдым? Сыни тұрғыдан ойлау технологиясының әдістерін қаншалықты тиімді пайдалана білдім? Осы іс-әрекеттер оқушының ойлауына қаншалықты ықпал етті? -деген сұрақтарды өзіме қойдым.Түсінгенім мұғалім әр сабақ сайын өз іс-әрекетін талдау арқылы жіберген қателіктерін ескере отырып түзейді. Осы сабақты қайта өтер болсам Джин Раддок «Оқушы үні» зерттеуінде көрсеткендей, мен оқушылардың пікірін ескерер едім. Болашақта кері байланыс арқылы оқушылардың пікірін біліп, сабағымды оқушыларға ұнайтын әдіс-тәсілдер мен ойын түрлерін қосып жоспарлаймын.

«Еркін әңгіме» барысында тіл байлығы төмен оқушылар дарынды және белсенді оқушылардың қалқасында қалып қалды. Келесі сабағымды жоспарлағанда бұл әдісті кезең – кезеңімен өткізуді назарға аламын. Нақтырақ айтқанда, топтарды кезекпен еркін әңгімеге тартамын. Сабақтарымның тиімсіз және сәтсіз тұстарын әрбір сабағымды жоспарлаған сайын жетілдіре түсемін.

Сөзімді қорытындылай келе Lesson study, яғни сабақты зерттеу үдерісі мектеп мұғалімдері тарапынан қолдау тауып, іс-тәжірибемізге енгізілгенін, оқушылармен жұмыс тиімділігін арттыруға көмектесетін кері байланыс, «Оқушы үні» жүйелі жүргізілгенін,мұғалімдер өз жұмысына рефлексия жасай бастағанын айтқым келіп отыр.

- Мұғалімдердің бір-бірінің сабақтарына қатысу, тәжірибе алмасу жұмыстары жақсы жолға қойылды.
- Сыныптағы оқушылар іс-әрекетін өзгертті, бірін –бірі оқытуға бағытталған шара нәтижесін көрсете бастады
- Деңгейлі бағдарламаның жеті модулі сабақтарда пайдалану жүзеге асты. Бастысы сыныптың білім сапасының артқаны байқалды.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Lesson Study (сабақты зерттеу) бойынша мұғалімге арналған нұсқаулық
2. Lesson Study: теориясы мен қолдану тәсілдері Пит Дадли (Ұлыбритания
3. Lesson Study UK www.lessonstudy.co.uk Lesson Study: нұсқаулық Пит Дадли

ӘОЖ: 373.1

ӘЛЕУМЕТТІК-МӘДЕНИ МӘСЕЛЕЛЕР. САЛАУАТТЫ ӨМІР САЛТЫ

Г. Керимбекова
М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті
6В08112- Өсімдік шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы мамандығының студенті,
ғылыми жетекші: Б.Б.Аязбеков
Тараз.қ, Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Салауатты өмір салтын қалыптастыру бүкіл әлемде басым болып табылады . Елбасының Қазақстан халқына Жолдауы-2023 мемлекеттік бағдарлама “Халық денсаулығы “ және “Қазақстан Республикасының халқын дене шынықтыру және спорт құралдарымен сауықтыру бағдарламасы. Бүгінгі таңда денсаулық ауруға қарағанда әлдеқайда аз зерттелген . Жеке адамның да , ұжымның да денсаулығын сақтау және нығайту ағзаның қорғаныс қабілеті мен бейімделуін жақсартуға негізделген. Адамдардың денсаулығы - қоғамдық байлық

Кілт сөздер: Салауатты өмір салты, денсаулық, спорт жаттығулар

Аннотация: формирование здорового образа жизни является доминирующим во всем мире . Послание Главы государства народу Казахстана-2023 государственная программа "Здоровье народа" и " программа оздоровления населения Республики Казахстан средствами физической культуры и спорта . Сегодня здоровье гораздо менее изучено, чем болезнь . Сохранение и укрепление здоровья как личности , так и коллектива основано на улучшении защитных способностей и адаптации организма. Здоровье людей - общественное достояние

Ключевые слова: здоровый образ жизни, Здоровье, спорт упражнения

Annotation: the formation of a healthy lifestyle is dominant all over the world. Address of the Head of State to the people of Kazakhstan-2023 state program "Health of the people" and "program of improvement of the population of the Republic of Kazakhstan by means of physical culture and sports. Today, health is much less studied than disease. The preservation and strengthening of the health of both the individual and the team is based on improving the protective abilities and adaptation of the body. Human health is a public domain

Keywords: healthy lifestyle, Health, sports exercises

Салауатты өмір салтын қалыптастыру тек Қазақстанда ғана емес, бүкіл әлемде басым болып табылады. Биыл үгіт-насихат үкіметтің маңызды құжаттарында көрініс тапты. Елбасының Қазақстан халқына Жолдауы-2030, мемлекеттік бағдарлама "Халық денсаулығы"

Қаулылар ҚР Үкіметінің 1999 жылғы 30 маусымдағы N° 905 "салауатты өмір салтының кешенді бағдарламасы туралы" және "Қазақстан Республикасының халқын дене шынықтыру және спорт құралдарымен сауықтыру бағдарламасы" 1997 жылғы.

Салауатты өмір салтын қалыптастыру проблемалары Ұлттық орталығының мәліметтері бойынша СӨС бірнеше аспектілерді ұсынады, бір-бірімен тығыз байланысты. Біз олардың негізгілерін тізімдейміз. Физикалық, интеллектуалды, мәдени, әлеуметтік, жеке және қоршаған орта.

Әлеуметтік аспектіні қарастырыңыз. Бүгінгі таңда денсаулық ауруға қарағанда әлдеқайда аз зерттелген. Жеке адамның денсаулығынан басқа, статистика бойынша бағаланатын ұжым мен халықтың денсаулығы да бар. Бұл ретте сырқаттанушылық, балалар өлімі және жалпы өлім-жітім, халықтың орташа өмір сүру ұзақтығы және жас құрамы ескеріледі. Жеке адамның да, ұжымның да денсаулығын сақтау және нығайту ағзаның қорғаныс қабілеті мен бейімделуін жақсартуға және ауру тудыратын факторлармен байланысу мүмкіндігін болдырмайтын және азайтатын еңбек пен өмір сүру жағдайларын жасауға негізделген.

Ал егер, екіншісі экономикалық және әлеуметтік жағдайларға байланысты болса, біріншісі адамға байланысты. Салауатты өмір салты, жеке гигиена менің адамыма да, бүкіл қоғамға да үлкен пайда әкеліңіз

Салауатты өмір салтын ұстану - бұл адамның өмірінің құрылымына, оны тұрақтандыруға (отбасы, дияк цистотасының тәртібі, қатаю, тамақтану, дәрі-дәрмектер, алкоголь, темекі және т. б.) ақылға қонымды қатынасы.

Денсаулықты нығайту факторларының бірі - адамның жалпы мәдениетінің бөлігі ретінде дене шынықтыру. Кеңінен насихатталғанына қарамастан, сауықтыру спорты мен салауатты өмір салтын ұнататындар әлі де аз. Салауатты өмір салтына қосылатын халықтың әлеуметтік топтарын анықтауға тырысайық.

Біз бәрін бөліп көрсетеміз спортпен шұғылданатындар. Мұнда адамдардың едәуір тобы студенттер, кәсіпқойлар, біз мектеп оқушыларын, сондай-ақ спортшыларды спортқа жатқызамыз, кәсіпорындарда және әртүрлі спорт мекемелерінде жұмыс істейді. Жалпы, бұл өте әсерлі топ болады, олардың өкілдері дене жаттығуларының ағзалар мен жүйелерге және жалпы денсаулыққа оң әсерін жақсы біледі.

Келесі әлеуметтік топ - мектеп оқушылары. Мұнда жағдай күрделірек. Дене шынықтыру және спортпен үнемі айналысатындарды бірнеше кіші топтарға бөлуге болады. Міне, олардың біріншісі: мектепте нағыз салауатты өмір салтын ұнататын, дарынды тәрбиеші, жоғары мәдениетті адам және жақсы ұйымдастырушы бар. Мектеп оқушылары стадионда немесе спорт алаңында бірнеше күн бойы оған жетіп, жоғалып кетеді, осылайша денсаулығын нығайтады және салауатты өмір салтының құндылықтарына қосылады: еңбек пен демалыстағы ритак, жеткілікті қозғалыс белсенділігі, ұтымды тамақтану, психологиялық стресстің теріс әсерімен күресу қабілеті, өзін-өзі уланудың алдын алу (алкоголь, есірткі, темекі шегу және және вирустық инфекциялардың алдын алу (ЖРВИ, ЖИТС, гепатит және т. б.)

Екінші, кіші топ-доп жарысатын немесе аулада ашық ойындар ойнайтын жігіттер. Мұнда ешқандай ереже жоқ.

Барлығы өз ынтасымен. Қыздар көбінесе бұл ойындарға қатыспайды. Осы жылдар ішінде бұл компаниялар ыдырауға бейім.

Үшінші, топшаны дене шынықтыру мен спортқа өз бетінше құрмет көрсететін оқушылар құрайды. Мұндай әрекеттердің себептері әртүрлі. Мысалы, олардың кейбіреулері дене әлсіздігін жеңуді, физикалық ақауларды түзетуді немесе фигураны түзетуді қалайды.

Мұндай балалар арасында салауатты өмір салтын, дене шынықтырудың нағыз энтузиастары өте жиі кездеседі, олар үлкен табандылық пен табандылыққа ие. Алайда, мектеп оқушылары бар және дені сау, бірақ олардың физикалық ерекшеліктеріне көп көңіл бөледі жетілдіру, бұл оларға белгілі бір өмірлік мақсаттарға жетуге және табысты үйренуге көмектеседі.

Егер отбасында дене шынықтыру, салауатты өмір салтының қалыптасқан дәстүрлері болса, егер олар бүкіл отбасымен бірге рюкзакпен серуендеп, тау шыңдарына басып кіріп, өзендерде жүзіп жүрсе, онда мұндай отбасылар салауатты өмір салтының шынайы ошақтары болып табылады, олар көбінесе бірдей достар табады. Әдетте мұндай отбасылардағы салауатты өмір салтының дәстүрлері ұрпақтан-ұрпаққа беріледі.

Оқушылар туралы айтылғандардың барлығын белгілі бір дәрежеде дене тәрбиесі, өкінішке орай, тиісті деңгейде емес студенттерге жатқызуға болады. Н.Б. Коростелевтің (1998) мәліметтері бойынша, педагогикалық мамандықтағы студенттердің тек 10% - ы таңертеңгі жаттығуды немесе таңертеңгі жүгіруді орындайды, болашақ мұғалімдердің тек 14% - ы әртүрлі спорттық іс-шараларға қатысады.

Институтта немесе университетте оқуды бітіргеннен кейін дене шынықтыру мен спорттың жүйелі сабақтарынан алшақтау байқалады.

Әлеуметтанушылар ақылға қонымды сұрақтар қояды: дене шынықтыру және валеология жылдар бойы міндетті пән болып табылатын жалпы білім беретін мектепті немесе жоғары оқу орындарын бітіргеннен кейін оның жанкүйерлерінің саны соншалықты күрт азаяды, неге сауалнамалар көрсеткендей, халықтың жартысына жуығы ғана оның денсаулыққа және физикалық белсенділікке пайдалы әсеріне сенеді; уақыттары , қаржылық мүмкіндіктері мен жағдайлары бар халықтың белгілі бір бөлігі дене шынықтыру мүмкіндіктерін пайдаланбауының себебі неде спорт үшін сауықтыру және дене шынықтыру.

Салауатты өмір салтын ұстанушылар, дене шынықтыруды сүйетіндер қатарын толықтырудың соңғы шыңы зейнеткерлік жасты береді: бос уақыт пайда болады, аурулар мазалайды, ал дене шынықтыру аурулардан арылудың соңғы үмітіне айналады; басқалары сауықтыру топтарына құрдастарымен сөйлесу, жалғыздықты жарқырату үшін келеді.

Бұл адамның өмірдің әртүрлі кезеңдерінде қалай жүретіндігінің шамамен сызбасы дене шынықтырумен салауатты өмір салтына қосылады. Салауатты өмір салты, қоғам мәдениетінің ажырамас бөлігі бола отырып, физикалық қасиеттер мен жаман әдеттерден бас тартудың жиынтығы ғана емес.

Денсаулық сақтау "бұл ауру мен физикалық ақаулардың болмауы ғана емес, сонымен қатар толық, әлеуметтік, рухани, психикалық және физикалық әл-ауқат". Бүкіл әлем ғалымдары күшейтуге шақыратыны кездейсоқ емес салауатты өмір салтының моральдық, эмоционалды, эстетикалық экологиялық және басқа аспектілеріне назар аудару, өйткені салауатты өмір салты - бұл физикалық жаттығулар, басқа адамдармен және табиғатпен қарым-қатынас, қарым-қатынас пен ұжымшылдықты тәрбиелеу құралы, жүйке-эмоционалды разряд, белсенді демалыс және ойын-сауық саласы.

Сонымен, әлеуметтік топтардың әрқайсысына салауатты өмір салты құндылықтарымен таныстыру не береді ? Жалпыланған түрде бұған салауатты өмір салты мен жүйелі, жүйелі жаттығулар ықпал етеді деп жауап беруге болады: рух, жүйке жүйесі;

- *өмірлік тонусты, теңдестірілген күйді сақтау*
- *тұтастай алғанда бүкіл ағзаның жұмысын жақсарту;*
- *жұмыс қабілеттілігін арттыру;*
- *кейін шаршауды жеңілдету немесе кем дегенде азайту*
- *жұмыс күні;*
- *отбасы мүшелерімен және жолдастарымен біркелкі қарым-қатынасты сақтау*
- *оқу және жұмыс бойынша;*
- *жаңа және Адал достар табу;*
- *бос уақытты мәдени өткізу.*

Салауатты өмір салтының әлеуметтік-мәдени мәселелерін шешу, спортпен айналысатын тұрғындар мен функционерлер халықтың әртүрлі топтары үшін сауықтыру бағдарламаларын құру проблемасына тап болады. Олар қандай болуы керек?

Салауатты өмір салты құндылықтарын әртүрлі әлеуметтік топтардың өміріне неғұрлым тиімді енгізу үшін сауықтыру бағдарламалары:

- *еліміздің барлық тұрғындарына қызмет көрсету жасы мен жынысы;*
- *әр түрлі және теңдестірілген болу;оларды ескере отырып,*
- *мүдделерге сай болу, бос уақыт,*
- *адамдардың максималды санын тарту;*
- *білікті қызметкерлермен өмірге келу;*
- *қажетті қаржылық қолдаумен қамтамасыз етілсін.*

Сонда ғана салауатты өмір салтын насихаттаудың негізгі міндеттері шешіледі: денсаулықты сақтау және нығайту, салауатты өмір салты мен өмірдің кейінгі кезеңдерінде физикалық жетілдіру қажеттілігін қалыптастыру, адамдарда құндылықтарды игеруге саналы жеке көзқарастарды қалыптастыру салауатты өмір салтын қолдану оларға жеке тұлғаны жан-жақты тәрбиелеу мүмкіндіктері. Осылайша, денсаулықты сақтау, салауатты өмір салты нормаларын сақтау мәселесі біздің қоғам дамуының қазіргі кезеңінде ерекше өткір болып отыр және әлеуметтік бағытқа ие. Адамдардың денсаулығы-қоғамдық байлық. Адам өзінің иелігіндегі резервтерді пайдалана білуі керек, өйткені салауатты өмір салты адамның маңызды жақтарына терең және көпжақты әсер етеді, оны физикалық интеллектуалды және рухани дамытады, оларды қоғамдық пайдалы іс-әрекетте толық жүзеге асыруға ықпал етеді.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. «Стратегия – 2030». Денсаулық сақтау, білім беру және халықтың әл-ауқаты.
2. Том 5. Білім. 1998-2000 жылдарға арналған Стратегиялық жоспар
3. «Дене шынықтыру және спорт құралдарымен Республика халқын сауықтыру бағдарламасы». - 1997.
4. Брехман И.И. Валеологияға кіріспе-денсаулық туралы ғылым. - Л.: Ғылым. -1987.
5. Быкова Г.И., Сажин В.Б. Салауатты өмір салтын насихаттауды мектеп-интернаттың оқу-тәрбие жұмысына интеграциялау.
6. Валеология, Дене шынықтыру, спорт". - 2002.
7. Ермапанова Ж., Қазиз Е. Дене шынықтыру және спорт - оқушылардың денсаулығын нығайту мен алдын алудың негізгі құралы. – «Дене шынықтыру теориясы мен әдістемесі». - 2001.
8. Коростелев Н.Б.. Денсаулық шарттары. – «Білім». - 1990.
9. Степанов А.Ф, Изуткин Д.А. Салауатты өмір салтының критерийлері және оның қалыптасуының алғышарттары. – «Кеңестік Денсаулық сақтау». - 1981.

ӘОЖ 33.017.3.

БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЦИФРЛАНДЫРУ ЖӘНЕ ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

А.Б. Кошкимбаева
Н.Киікбаев атындағы мектеп-гимназия
педагог зерттеуші, ulbala.8686@mail.ru
Сарыкемер ауылы Байзақ ауданы, Жамбыл облысы

Аңдатпа: Мақала білім берудегі цифрландыру және цифрлық технологиялар мәселесіне арналған.Қазіргі қоғам ақпараттың үлкен ағымымен және әр түрлі қызмет салаларына инновацияларды енгізумен сипатталады, бұл адамнан белгілі бір білім мен дағдыларды талап етеді, оның басында шығармашылық және шығармашылық ойлау. Күнделікті жұмыс Электронды есептеу арқылы белсенді түрде беріледі машиналар, оның негізінде жасанды интеллект жатыр. Білім беру жүйесі экономика мен еңбек өнімділігінің өсуін қамтамасыз ететін цифрлық дәуірге сенімді көшуді қамтамасыз етуі тиіс.

Кілт сөздер: цифрландыру, білім берудегі цифрлық технологиялар, білім беру жүйесін жетілдіру, жасанды интеллект.

Аннотация: Статья посвящена вопросу цифровизации и цифровым технологиям в образовании. Современное общество характеризуется большим потоком информации и внедрением в различные сферы деятельности нововведений, что требует от человека определенного багажа знаний и умений, во главе которых – креативность и творческое мышление. Рутинная работа активно передается электронно-вычислительным машины, в основе которых лежит искусственный интеллект. Система образования должна обеспечить уверенный переход в цифровую эпоху, которая обеспечит рост экономики и производительности труда. Система образования формирует у человека базовые знания и умения для успешного существования в условиях цифровизации.

Ключевые слова: цифровизация, цифровые технологии в образовании, совершенствование системы образования, искусственный интеллект.

Annotation: The article is devoted to the issue of digitalization and digital technologies in education. Modern society is characterized by a large flow of information and the introduction of innovations in various fields of activity, which requires a certain amount of knowledge and skills from a person, at the head of which is creativity and creative thinking. The routine work is actively transferred to electronic computers, which are based on artificial intelligence. The education system should ensure a confident transition into the digital age, which will ensure the growth of the economy and labor productivity.

Keywords: digitalization, digital technologies in education, improvement of the education system, artificial intelligence.

Қоғам дамуының қазіргі кезеңінде адам қызметінің әртүрлі салаларына инновациялар белсенді түрде енгізілуде, бұл адамдардан, біріншіден, қолда бар білім мен дағдыларды үнемі дамытуды және жетілдіруді, екіншіден, шығармашылықты, шығармашылық ойлауды және ынтымақтастыққа дайындықты талап етеді, өйткені күнделікті жұмыс компьютермен жиі беріледі. Осыған байланысты ақпараттық-коммуникациялық технологиялар ерекше маңызға ие болады. Толық, қол жетімді және сенімді ақпарат беру кез-келген қызмет саласында сәттіліктің кепілі болып табылады.

Цифрлық ресурстарды пайдаланатын оқушылар санының өсуі де маңызды, бұл олардың заманауи цифрлық технологиялардың мүмкіндіктерін пайдалануға деген қызығушылығының артқанын көрсетеді. Бұл білім беруді цифрландыруға қосымша серпін береді.

Осылайша, қазіргі адамда ақпараттық мәдениетті қалыптастыру және мектеп жасынан бастап жайлы өмір сүрудің міндетті шарттары ретінде цифрлық әлеуметтенуді қамтамасыз ету қажеттілігі байқалады. Бұл бағыттар Білім беру жүйесінде басымдыққа ие болуға тиіс.

Білім беру жүйесі экономиканың өсуі мен нәтижелі еңбек қатынастары тән цифрлық қоғамға сенімді көшуді қамтамасыз етуге бағытталуы тиіс. Жоғарыда айтылғандай, еңбек

нарығында жасанды интеллектке негізделген компьютерлер белсенді қолданылады, олар күнделікті жұмысты сәтті жеңеді. Қазіргі адамның міндеті-жаңашылдықты құру және енгізу мақсатында шығармашылық пен шығармашылық ойлауды көрсету.

Цифрлық технологияларды дәстүрлі технологиялармен қатар пайдалану білім берудің икемділігі мен технологиялылығын, сондай-ақ білім алушылардың оқу процесіне деген мотивациялық құрамдас бөлігін айтарлықтай арттыруға мүмкіндік береді. Мотивациялық компонентті арттыру қажеттілігі қазіргі студенттердің цифрлық құзыреттілікті игеруге деген ынтасын арттыруға бағытталған "кадрлар және білім беру", "Ресей Федерациясының цифрлық экономикасы" бағдарламалары сияқты құжаттарда көрінеді.

Жоғарыда айтылғандарға сүйене отырып, біз цифрландыру ұғымы ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың қарқынды дамуы мен қолданылуына байланысты пайда болады деген қорытындыға келеміз. Алайда цифрландыру туралы алғашқы ескерту неміс экономисі-Клаус Швабтың есімімен байланысты. Ол 1960-1980 жылдарды цифрлық революция жылдары деп атады, оның катализаторы жартылай өткізгіш компьютерлердің дамуы болды, содан кейін 60-70 жылдары-90 — шы жылдардан бастап дербес компьютерлердің пайда болуы-Интернет желісінің пайда болуы [1]. Клаус Шваб цифрландырумен, Интернет желісін жетілдірумен, көптеген функцияларды қамтитын гаджеттермен және жасанды интеллектті дамытумен байланысты Төртінші өнеркәсіптік революция жақындап келе жатқанын айтты.

Уикисөздік "цифрландыру" ұғымына мынадай түсіндірме береді:" цифрлық құрылғылар арқылы деректерді байланыстыру, жазу, берудің цифрлық тәсілі " [2].

А. Марей цифрландыру арқылы: "қарым-қатынас парадигмасының өзгеруі және бір-бірімен және қоғаммен өзара әрекеттесуі" деп түсінеді [3].

Цифрландыру ұғымын нақтылай келе, Е.Л. Вартанова, М.И. Максеенко, С. С. Смирнов: "бұл ақпаратты цифрлық түрге аудару ғана емес, инфрақұрылымдық, басқарушылық, мінез-құлық, мәдени сипаттағы кешенді шешім" [4].

"Цифрландыру" ұғымының мазмұнын талдай отырып, Интернет желісін, жасанды интеллект пен гаджеттерді дамыту – бұл өнімді қызмет құрылатын цифрландырудың негізгі технологиялары деген қорытынды жасауға болады. Білім беру саласында "білім беруді цифрландыру" және "цифрлық технологиялар"ұғымдары енгізілуде.

Білім беруді цифрландыру еңбек нарығындағы, білім беру стандарттарындағы өзгерістерге, халықтың жаңа құзыреттерін қалыптастыру қажеттіліктерін анықтауға әкеледі және білім беру процесін қайта ұйымдастыруға, мұғалімнің рөлін қайта қарастыруға бағытталған. Бір жағынан, цифрландыру мектептің бұрынғы әдістемелік негізін бұзады, екінші жағынан, ақпараттың тек мәтіндік емес, сонымен қатар дыбыстық, визуалды түрде қол жетімділігін тудырады. Ақпараттың қол жетімділігі үнемі іздеуді және тиісті және қызықты мазмұнды, оны өңдеудің жоғары жылдамдығын таңдауды қажет етеді. Демек, білім беруді цифрландыру оның түбегейлі, сапалы қайта құрылуына әкеледі. Мұғалім жаңа технологиялық құралдарды және іс жүзінде шексіз ақпараттық ресурстарды қолдануды үйренуге міндетті.

Виртуалды шындық технологиялары бір жұмыс орнына байланбаған цифрлық тренажерлерді қолдануға мүмкіндік береді, бұл зерттелетін технологиялардың ауқымын кеңейтеді. Мобильді оқыту технологиялары кез келген уақытта және кез келген жерде оқуға мүмкіндік береді

Білім беруді цифрландырудың негізгі элементтерінің бірі-Цифрлық сауаттылық. Цифрлық сауаттылық – білім берудің басты басымдығы, ол компьютерлік бағдарламалауды, графикалық бейнелеу техникасын, компьютерлік графиканы, мультимедияны, онлайн-курстарды әзірлеуді және т.б. қолдана отырып, цифрлық технологиялардың көмегімен мазмұнды жобалау және пайдалану, ақпаратты іздеу және бөлісу, басқа білім алушылармен байланыс.

Сандық сауаттылықпен біз оның әртүрлі түрлерін қарастырамыз: медиа сауаттылық, инновацияға деген көзқарас, коммуникативті, компьютерлік, ақпараттық сауаттылық. Цифрландыру міндеттерін шешу үшін біздің білім беру цифрлық трансформациядан өтуі тиіс.

Ғалымдардың пікірінше, білім берудің цифрлық трансформациясы-бұл әлемде болып жатқан жаһандық ақпараттық сын-қатерлерге жауаптар.

Л. В. Орлова өзара іс-қимылдың интерактивті түрлеріне көшуге баса назар аударады, ол білім алушылар өз бетінше білім алып, өздерінің инновациялық білімдерін қалыптастыра алуы, сол арқылы төрт "К" деп аталатын XXI ғасырдың жаңа құзыреттерін қалыптастыра алуы тиіс екенін атап өтті: шығармашылық, сыни ойлау, коммуникация, кооперация.

А.Ю. Уваров өз зерттеулерінде білім берудің цифрлық трансформациясы білім беру сапасын түбегейлі жақсартуға әкелетін мазмұнның "синергетикалық" жаңаруымен қатар жүруі керек екенін

атап өтті. Біз А.Ю. Уваровтың пікірімен келісеміз, Егер білім беру жүйесі цифрлық қоғамның талаптары мен мүмкіндіктеріне сәйкес келсе, білім берудің цифрлық трансформациясы қоғамды цифрлық экономикаға жетелейді. Білім берудегі цифрландырудың қазіргі кезеңі оның барлық субъектілерін цифрлық білім беру ортасына батырудан тұрады.

Қазіргі уақытта жоғары оқу орындары барлық білім алушылар үшін ұсынатын онлайн курстар сияқты білім беру технологиялары кеңінен қолданылуда. Қашықтықтан қолданылатын жаппай білім беру курстары сияқты білім беру технологиялары студенттерге кез-келген ыңғайлы формада оқуға көмектеседі және белгілі бір дайындық бағыты бойынша білікті білім алуға мүмкіндік береді.

Асинхронды курстар мұғалімнің Интернетке теориялық материалдар мен курстың әр түрлі тапсырмаларын жүктеуімен ерекшеленеді, ал оқушылар кез-келген уақытта ақпаратпен жұмыс істейді. Бізге "аралас оқыту" әсер етеді, ол аудиториядағы оқытушымен және интерактивті мүмкіндіктермен бетпе-бет "нақты оқытуды біріктіруді" қамтиды.

Қазіргі уақытта сұранысқа ие технология дербес цифрлық құрылғылардан (Смартфондар, планшеттер және т.б.) оқу ақпаратын пайдалануға мүмкіндік беретін "мобильді оқыту" технологиясы болып табылады.

Онлайн оқыту кезінде оқытушылар "курсты басқару жүйесі"сияқты технологияны пайдаланады. Бұл технология мұғалімге білім беру курстарын жобалауға және оларды желіде орналастыруға мүмкіндік беретін құралдардан (бағдарламалық жасақтама) тұрады. Цифрлық оқытуда оқушыларға оқу материалдарын пайдалануға мүмкіндік беретін әртүрлі қолданбалар мен процестері бар "Elearning" электрондық оқыту жүйесі үлкен маңызға ие [5].

Онлайн-технологиялар арасында "ойын (геймификация)" технологиясы маңызды рөл атқарады, ол дидактикалық мақсатта қолданылады. Онда бейне ойындарда қолданылатын механизмдер қолданылады. Геймификацияның бір нұсқасы-веб-квесттер. Бұл технология Интернет ресурстары мен цифрлық технологияларды университеттің оқу процесіне пайдалануға және біріктіруге және олардың көмегімен кәсіби құзыреттілікті тиімді қалыптастыруға мүмкіндік береді, мұндай технология студенттердің ғылыми-зерттеу қызметін ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

Веб-квест технологиясын қолдану мұғалімдерге келесі міндеттерді шешуге мүмкіндік береді: мотивацияны арттыра отырып, оқу жетістіктерін жақсарту; оқытуда графикалық визуализация әдістерін қолдану; ақпараттық мәдениетті қалыптастыру; шығармашылық мәселелерді шешу; оқу қызметін оңтайландыру.

Білім беруді цифрландыру стратегиясы жасанды интеллект, блокчейн және Виртуалды шындық сияқты перспективалы инновациялық технологияларды көздейді. Жасанды интеллект-бұл "интеллектуалды" мәселелерді шешуде қолданылатын технология және оның барлық әзірлемелері үлгіні тану бағдарламаларын, автокөлікті автоматты басқару және машиналық аударма жүйелерін және т. б. құруға бағытталған.

Білім беруде мұғалімге тән интерактивтілік пен интеллектуалды компонентті күшейтетін оқыту бағдарламасы қолданылады. Интеллектуалды білім беру бағдарламалары мен сараптамалық жүйе өте перспективалы, тез таралады. Блокчейн, таратылған ресурсы бар деректерді сақтауды қамтамасыз ететін технология Биткоиннің сандық валютасымен жұмыс істеуге арналған. Ол деректерді цифрлық форматта сақтау қауіпсіздігіне кепілдік береді, сондай-ақ олардың өзгеруін бақылауды жүзеге асырады. Білім беру жүйесінде блокчейн емтихандар, берілген дипломдар мен сертификаттар және т.б. туралы ақпаратты сақтау үшін қолданылады, және бұл ақпаратты оның түпнұсқалығына көз жеткізіп, қағаз тасығыштардағы мұрағаттық деректерге жүгінбей-ақ дереу алуға болады.

Виртуалды шындық технологиялары. Виртуалды шындық жүйелерінің келесі түрлері бар:

- кәдімгі (классикалық) виртуалды шындық (VirtualReality-VR), мұнда білім алушылар компьютерлік бағдарлама арқылы виртуалды әлемге араласады немесе енеді;
- толықтырылған немесе компьютер арқылы жүзеге асырылатын шындық (AmendedReality-AR), мұнда компьютерде жасалған ақпараттың үстінен нақты әлем кескіндеріне қабаттасу жүзеге асырылады;
- аралас шындық (MixedReality – MR), мұнда нақты әлем виртуалды әлеммен байланысты және олар бір-бірімен біріктірілген.

MR технологиясын әртүрлі тапсырмаларды орындау үшін пайдалануға болады және әмбебап болып табылады. Виртуалды шындық телефонмен сөйлесуді еске түсіретін веб-конференциялармен салыстырғанда үлкен әсер ететін бейнеконференциялар өткізуге мүмкіндік береді. Бұл технологиялар виртуалды саяхаттау, басқа мәдениеттермен танысу және шет тілін үйрену үшін қолданылады. Жаратылыстану пәндерін оқу кезінде студенттер виртуалды шындық көзілдірігінің көмегімен виртуалды зертханаларда бола алады және әртүрлі эксперименттер жүргізе алады, әртүрлі

нысандармен өзара әрекеттеседі және табиғатта болып жатқан жаратылыстану процестерін бақылай алады.

Виртуалды шындықтың көмегімен үш өлшемді объектілерді жобалауға болады. Виртуалды шындықты модельдеу студенттерге әр түрлі жағдайларға байланысты қалыптастыру мүмкін емес дағдыларды қалыптастыруды қамтамасыз етеді-бұл қателік пен басқа шектеулерге жол беру қаупі (жабдықтың жоғары құны, басқа адамдар үшін қауіп және т.б.). Мысалы, әуе ұшқыштарын оқыту mr қосымшасы арқылы жүзеге асырылады.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Андреев А.А. Роль и проблемы преподавателя в среде e-Learning. Высшее образование в России. 2010; № 8 – 9: 41 – 44
2. Вартанова Е. Л. Индустрия российских медиа: цифровое будущее : академическая монография / Е. Л. Вартанова, А. В. Вырковский, М. И. Максеенко, С. С. Смирнов. – М.: МедиаМир, 2017. – 160 с.
3. Кашина Е. А. Прогнозирование структуры интегрированного курса информатики :дис. … канд. пед. наук. – Екатеринбург, 1997. - 187 с.
4. Марей А. Цифровизация как изменение парадигмы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.bcg.com/ru-ru/about/bcg-review/digitalization.aspx
5. Программа «Цифровая экономика Российской Федерации», утвержденная распоряжением Правительства Российской Федерации от 28.07.2017 №1632-р [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://static.government.ru/media/files/9gFM4FHj4PsB79I5v7yLVuPgu4bvR7M0

УДК 371:351.851

ЖАҢА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР: САБАҚТА АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

А.Н. Касенова
№25 орта мектеп директорының әдістемелік ісі жөніндегі орынбасары
Тараз қаласы, Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Мақалада инновациялық технологиялар мен әдістерді қолдану, оқу үдерісіне пайдалану ерекшеліктері қарастырылған. Қазіргі таңда оқу үдерісіне жаппай енгізіліп жатқан инновациялық технологиялар басты мәселелердің бірі. Жаңа әдіс-тәсілдерді мәнмағыналарына, ерекшеліктеріне қарай таңдап қолдану.

Кілтті сөздер: оқыту әдістері, технология, заманауи тренд, инновациялық технологиялар.

Аннотация: В статье рассмотрены особенности применения инновационных технологий и методов, в учебном процессе. В настоящее время инновационные технологии, внедряемые в учебный процесс, являются главными и приоритетными. Новые подходы позволяют улучшить процесс обучениях зависимости от особенностей применения.

Ключевые слова: методы обучения, технологии, современные тренды, инновационные технологии.

Annotation: The article describes the features of the use of innovative technologies and methods used in the educational process. Now the innovative technologies introduced in educational process are one of the main tasks. A new approaches to the circumstances, suggest, choose depending on the application.

Keywords: teaching methods, technology, modern trend, innovative technologies.

XXI ғасыр-жаңа технология ғасыры. Қазақстанның өскелең ұрпағын білім бұлағынан, тәрбиенің қайнар көзінен сусындату мақсатында барша ұстаздар қауымы заманауи білім беру барысындағы инновациялық технологиялар мен әдістерді тиімді пайдаланып келеді.Білім беру барысында жаңа технологияның әдіс-тәсілдері оқушы үшін де мұғалім үшін де тиімді болып отыр. Біздер бүгінгі күні білім беру адамзаттың ортақ мүлкіне айналған дәуірде өмір сүрудеміз. Бір елде жаңалық ашылса, басқа жерде оны дер кезінде тез үйреніп үлгеруде. Біздің міндетіміз дүниежүзіндегі

білім бағытында болып жатқан жаңалықтар мен дамуларды назарға ала отырып, тиімдісін пайдалану. Заман талабына сай оқытуды тиімді ұйымдастыру арқылы білім сапасын арттыру үшін мұғалім ең алдымен: -жаңа технология әдісін көздеу керек; -әдісті назарда ұстау керек; -әдісті ұйымдастырудың жолдарын ойластыра білу керек. Сондай-ақ, білім сапасын арттырудың мынадай жолдары бар: -дәстүрлі оқытудың табысты жақтарын ұстану; -жаңаша әдіс-тәсілдерді қолдану; -жаңа формациядағы мұғалім еншісін ұғындыру. . Білім беру үрдісін ақпараттандыру – жаңа инновациялық әдістер мен оқыту технологияларын қолдану арқылы, дамыта оқыту, дара тұлғаны бағыттап оқыту мақсаттарын жүзеге асыра отырып, оқу- тәрбие үрдісінің барлық деңгейлерінің тиімділігі мен сапасын жоғарлатуды көздейді. Бүгінгі күннің талабына сай білім саласында инновациялық технологиялар мен әдістерді қолданудың маңызы зор. Инновациялық технологиялардың дамуы білімді бағалау және пайдалану жүйесін де уақытылы өзгертіп отыруды талап етеді.

Сабақты қалай пайдалы, қызықты етіп өткізуге болады? Мектептен шыққан оқушы бүгін алған білімнің пайдасы, жаңалығы туралы айта алатын дәрежеде оқыту үрдісін қалай ұйымдастыруға болады? Оқушы болашақ маман ретінде бүгінгі күн талабына сәйкес болып, жаңа кәсіби міндеттерді шешуге дайын болу үшін не істеу керек?

Осы сұрақтарды шешудің бір жолы – оқытуда инновацияны қолдану, яғни мұғалімнің жаңа қаруы ретінде инновациялық әдіс–тәсілдерді кеңінен пайдалану. Инновация дегеніміздің өзі жаңалықты енгізу, жаңалық әкелу, жаңа әдістеме мен жаңа технология.

Қытай даналығына сүйенсек: «Ауызша айтылғанды ұмытамын. Көрсетсең, мүмкін есімде сақтармын. Қатысушы болсам, мен түсінемін» делінген.

Осы сөздерден инновациялық оқытудың мәні өз көрінісін табады.

Жаңа инновациялық әдістерді пайдаланудың әдістері неде?

1) қазіргі уақыт жаңалық пен инновация уақыты. Күнделікті өмірде жаңа білім мен жаңалықтармен кездесеміз. Бұған оқыту үрдісі де сәйкес болу керек.

2) жаңалықты пайдалану оқушының ойлау қабілетін жаңалыққа икемдеп, алдын ала болжам жасауға үйретеді.

3) инновациялық әдістер бұл белсенді оқыту әдістері. Ақпаратты белсенді түрде сіңірген оқушы жадында өздері айтқанның 80% сақталса, өздері істегеннің 90% қалады.

Мұғалімнің сабақты мазмұнды, жүйелі мақсатты түрде ұйымдастыруына, өткізуіне байланысты дарынды, қабілетті, ерекше білімді шәкірт қалыптасып, нәтижесінде білім сапасы артады. Әр педагог осы орайда қазіргі заманауи сабақ алгоритімін ұмытпау қажет. Сабақтың негізгі алгоритмдері: заманауи сабақ, тәжірибелік іс-әрекеттегі пәндік сабақ. Оқытуды тиімді ұйымдастыру арқылы білім сапасын арттырып, жақсы нәтижеге қол жеткізуге болады.

«Сабақ беру-үйреншікті жай ғана шеберлік емес, ол жаңадан жаңаны табатын өнер» деген Жүсіпбек Аймауытов. Бүгінгі білім беру жүйесіндегі негізгі талап – сабақта білім берудің жаңа әдістерін қолдана отырып, оқушыларды өздігінен шығармашылықпен жұмыс істей алатын деңгейге жеткізу. Виртуальды тақталарды сабақтарда тиімді қолдануға болады. Бұл виртуалды тақта интернет арқылы жасалып, оқушылардың смартфонды тиімді қолдану негізінде жүзеге асады. Жазбаларға, суреттерге, фотосуреттерге, файлдарға және сыртқы ресурстарға сілтемелерге, мысалы, youtube сайтындағы бейнеге қосуға болады. Жасалған элементтерді өзгерту оңай, алып 200 тастауға да болады. Сіз өзіңіздің фондық суретті өзіңіз таңдап алсаңыз, өзіңіздің фоныңызды жүктеп алғыңыз келсе, өзгерте аласыз. Сабақта қолданатын онлайн тақталардың бірі Padlet тақтасы. Padlet – бұл оқушыға өз жұмысын тақтаға шығаруға, ал мұғалімге -оған көп уақыт жұмсамай және ауыр дәптерлерді жинамай-ақ, әр мұғалімге түсініктеме беруге және бағалауға мүмкіндік беретін қызмет. Padlet тақтасын пайдаланудың ерекшеліктері: Белгілі бір тақырып бойынша материалдарды ортақ жинау; Барлық ресурстар бір жерде жиналады және жоғалып кетпейді; Әр оқушының жұмысын көрсету; Оқушылар топта жұмыс істей алады; Әр оқушының жұмысын мұғалім бағалай алады; Оқушылармен тиімді кері байланыс жасау; Сілтеме арқылы тақтамен оңай бөлісу мүмкіндігі; Қолданушыларға қосымшаны жүктемей-ақ, сілтеме арқылы тақтаны шектеусіз пайдалану мүмкіндігі; Әртүрлі құрылымдағы тақталар құру мүмкіндігі; Интерактивті тақталар оқушыларға топтық пікірталастарға қатысуға мүмкіндік береді, бұл пікірталастарды одан да қызықты етеді; Интерактивті тақталар оқушыларға бірлесіп жұмыс істеуге, мұғалім қойған жалпы тапсырманы шешуге мүмкіндік береді. Кез-келген тәсілмен жазуға мүмкіндік береді (арнайы пластикалық "қарындаш", саусақ, көрсеткіш) немесе әзірленген гаджетті қолдану арқылы Кемшілігі: Құрылатын тақталар саны шектеулі, бірақ ақылы пайдаланып, тақталар санын көбейтуге болады; Оқушы тапсырма жүктегенде басқа оқушылардың көшіріп алуы; Интернет болмаса, сілтеме ашылмайды;

Padlet тақтасында құруға болатын тақталар. Мұғалімдерге арнап құрылған онлайн тақта Оқушылармен кері байланыс орнату тақтасы Сабақта пайдаланатын тағы бір онлайн тақтаның түрі - Jamboard онлайн тақтасы. Google Jamboard - нақты уақыт режимінде көптеген қатысушыларға жұмыс жасауға қашықтан мүмкіндік беретін интерактивті онлайн-тақта. Бұл тақтада басқа қолданушылармен немесе оқушылармен бірге мәтіндерді жазуға және түзетуге, сурет салуға, суреттерді жүктеп, осы суреттермен жұмыс істеуге болады. Google Jamboard онлайн тақтасымен жұмыс істеу үшін, қолданушыда міндетті түрде Google аккаунты болуы керек. Егер аккаунт болмаса, онда міндетті түрде тіркелу керек. Jamboard онлайн тақтасында оқушылармен кері байланыс орнату Jamboard онлайн тақтасының ерекшеліктері: Тақтада стикер, сурет, мәтін, фигура орналастыру мүмкіндігі; Оқушылар жауаптарын тақтада көрсете алуы; Кері байланыс жасауға тиімді; Күнделікті сабақты көрнекті түрде көрсету; Интерактивті тақталар оқушыларға топтық пікірталастарға қатысуға мүмкіндік береді, бұл пікірталастарды одан да қызықты етеді; Онлайн тақталар оқушыларға бірлесіп жұмыс істеуге, мұғалім қойған жалпы тапсырманы шешуге мүмкіндік береді. Jamboard онлайн тақтасының кемшіліктері: Телефоннан сілтеме арқылы кіру үшін, программа орнатылуы керек; Интернетсіз жұмыс істемейді. Сонымен қоса, басқа да онлайн тақталар баршылық: Idroo, widdla, Sketchboard, Scribblar, sBoard.online, Miro, Idroo. Осы онлайн тақталардың барлығы да мұғалімнің сабағына қажетті көрнекі құрал болып табылады.

Қазіргі білім беру жүйесінің мақсаты – бәсекеге қабілетті маман дайындау. Жас ұрпақты оқытуда, оқушының тұлғалық деңгейін қалыптастыруда, түрлі инновациялық әдістәсілдерді кең қолдануды қажет етеді. Тәуелсіз елеміздің ертеңі -жас ұрпақтың рухани байлығы, мәдениеті, саналы ойлау қабілеті мен біліміне байланысты болады. Жаңа заман талабына сай білім беру – өзекті мәселе, шығармашылық қабілеті мол, жанжақты дамыған азамат тәрбиелеуде жаңа педагогикалық әдіс-тәсілдер қажет.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. «Әдіскер мұғалім» Республикалық ғылыми -әдістемелік журналы, №1-2, 2021.
2. «Әдіскер мұғалім» Республикалық ғылыми -әдістемелік журналы, №3-4, 2021.
3. «Әдіскер мұғалім» Республикалық ғылыми -әдістемелік журналы, №5-6, 2020.
4. «Ізденіс» газеті, №1, 2022
5. «Ізденіс» газеті, №2, 2021.
6. «Ізденіс» газеті, №3, 2021.
7. Интернет сілтемелер: Бандалетова Е.С., Ливинец Н.П https://www.sites.google.com/site/vseobinteraktivnyhdoskah/zz https://mel.fm/blog/irina-kamenkina/8167-7-onlayn-dosok-dlya-uchiteley-i-repetitorov-splyusami-i-minusami

ӘОЖ 371.12:378.4

БАСТАУЫШ СЫНЫП МҰҒАЛІМІНІҢ ОҚЫТУДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТІНІҢ КЕЙБІР ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

А.Т.Кенжебаева,
М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті
Мектепке дейінгі және бастауыш білім беру кафедрасының меңгерушісі, п.ғ.к., доцент
Alimakzt@mail.ru

Аңдатпа: Мақалада автор бастауыш сынып мұғалімінің оқытудағы инновациялық қызметінің кейбір ерекшеліктеріне тоқталады. Жалпы орта білім беру жүйесіндегі бастауыш білім беруде жеке тұлғаны қалыптастырудың ерекшелігі, қазіргі нарықтық экономика жағдайында үстемдік етуге қабілетті тұлғаны қалыптастыру мәселелері қарастырылады. Бастапқыда мұғалімнің оқу-тәрбие процесін тиімді ұйымдастыруға әсер ететін педагогикалық, ақпараттық технологияларының ерекшеліктері талданады. Инновациялық технологияның тиімді әдістеріне ойын әдісі, проблемалық оқыту әдістері, жоба, белсенді және интербелсенді әдістердің ерекшеліктері талқыланып, мұғалімнің тәжірибедегі қызметінің тиімділігіне қорытынды жасалады .

Кілт сөздер: инновация, ақпараттық технологиялар, белсенді және интербелсенді әдістер,ойын әдісі, проблемалық оқыту,жоба

Аннотация: В статье автор рассказывает о некоторых особенностях инновационной деятельности учителя начальных классов в обучении. Рассматривается специфика начального обучения в общем среднем образовании при формировании личности, способной к доминированию в современной рыночной экономике. В начале анализируются особенности педагогических, информационных технологий новой эффективной организации учебно-воспитательного процесса учителя. К эффективным методам инновационной технологии относится группировка игровых, проблемных методов обучения, проектов и интеграции с активными и интерактивными методами. Обсуждаются особенности их эффективности, делается вывод об эффективности учителя в практике деятельности.

Ключевые слова: инновации, информационные технологии, активные и интерактивные методы, игровой метод, проблемное обучение, проект.

Annotation: In the article, the author talks about some features of the innovative activity of primary school teachers in teaching. The article considers the specifics of primary education in general secondary education in the formation of a personality capable of dominating in the modern market economy. At the beginning, the features of pedagogical, information technologies of the new effective organization of the teacher's educational process are analyzed. Effective methods of innovative technology include the grouping of game, problem-based learning methods, projects and integration with active and interactive methods. The features of their effectiveness are discussed, the conclusion is made about the effectiveness of the teacher in the practice of activity.

Keywords*:* innovation, information technology, active and interactive methods, game method, problem-based learning, project.

Жалпы бастауыш мектепте алған білім – болашақта алатын кейінгі негізгі орта білім, кәсіптік орта білім және жоғары білімді игерудің бастамасы болып табылатыны анық. Оны заманауи оқытудың жаңа дағдылармен қамтамасыз ету қажет. Қазіргі мектептің негізгі қағидаларының бірі - бәсекеге қабілетті тұлғаға лайық әр баланың қабілеттерін ашу, жеке адамның білімдарлығын ынталандыру және дарындылығын дамыту, оқытудың, тәрбиенің және дамытудың бірлігі, білім берудің зайырлы, гуманистік және дамытушылық сипаты, азаматтық және ұлттық құндылықтардың, адам өмірі мен денсаулығының, жеке адамның еркін дамуының басымдығын қалыптастыру[1].

Білім беру жүйесі қашанда уақытпен қатар жүруге міндетті, сондықтан оқушыдан жоғары дамыған және өмірге дайын адамды жасай алатын заманауи мектеп құру білім беру процесін дамыту бағдарламаларында басым міндет бола алады. Негізгі орта білім берудің мемелекттік жалпыға міндеті стандартында білім беру ұйымдарында инновациялық практиканы қолдауға және дамытуға басымдық артады [2]. Осыған сәйкес, бастауыш сынып мұғалімі оқыту мен білім берудің түрлі психологиялық әдістерін практикалық жағдайларда қолдана білуі керек деп ойлаймыз. Педагогикалық процесті ұйымдастыру барысындағы мектеп қызметіне инновация енгізгенде әр оқушыға жеке қолдана білуімен қатар оны сабақта және сыныптан тыс уақытта да диалог ретінде ұйымдастыра білуі керек-ақ. Қазіргі педагогикалық орта инновациялық білім беру әдістерін қолдануда өздерінің тәжириебісінен жинақтаған негізге сүйене жүзеге асыра алады. Әр бір мұғалім нормативтік құжаттарға, әдістемелік әдебиеттерге, практикалық тәжірибеге сүйене отырып, балалардың психологиялық даму ерекшеліктеріндегі білімдеріне негізделе өзінің жаңаша оқыту жолын таңдайды және іздестіреді.

Мұғалімнің инновациялық ақпараттық, педагогикалық технологияларды қолдана білуге даярлау бойынша еліміздің белгілі ғалымдары Ш.Т.Таубаева, К.Д.Бузаубакова, Н.К.Ахметов және т.б. ізденіс жүргізсе, жалпы білім беретін мектептің оқу-тәрбие үдерісіне инновациялық тенологияларды қолдану жолдарын Г.Е.Берікханова, К.Жақсылықова, К.Ө.Қариев, Қ.А.Сарбасова, Қ.Н.Нағымжанов және т.б. ғалымдардың еңбектерінде арқау болған.

Ғалымдардың еңбектеріне негіздесек, жаңаша білім беруде мектептің негізгі міндеттерінің бірі – бұл, мұғалімнің ойлауының авторитарлығынан арылу арқылы сабақ барысында оқушының мұғаліммен бір деңгейде болуын қамтамасыз етуі. Осылайша баланың өзін және қоршаған әлемді дұрыс бағалауға мүмкіндігі арта алады демекпіз. Себебі, мұғалімнің оқу процесіне жаңа әдістер мен

технологияларды енгізуге дайындығының болуы қазіргі оқытудың шешуші факторы болып табылады [3].

Инновациялық тәсілдің негізі – іздену қызмет арқылы оқытуда. Ол қазіргі оқу процесінің негізгі құрамдас бөлігі болуы керек. Мұнда оқушы ақпаратты өз бетінше алуды және оның дұрыстығын тексеруді үйрене алады. Бұл тәсілмен мұғалім білімді аударушы, түсіндіруші болудан кетіп, оқушының өз бетінше ізденуіне негіз жасай алады. Инновациялық қызметтің негізгі мақсаты - мұғалімді шығармашылық адам ретінде дамыту, репродуктивті қызмет түрінен әдіснамалық шешімдерді өз бетінше іздеуге көшу, мұғалімді оқытудың, дамытудың және оларды жүзеге асыратын білім берудің инновациялық әдістері мен құралдарын жасаушы және авторға айналдыру.

Педагогика ғылымында инновациялық қызмет деп инновацияларды құру, енгізу, тарату және пайдалану жөніндегі қызмет түсініледі. Үздік нәтижелерге қол жеткізу, жаңа білім алу, педагогикалық практиканың сапасы мақсатында білім беру процесін салыстыру және зерделеу, өзгерту және дамыту арқылы өзінің практикалық тәжірибесін көрсету негізінде. Аталған қызметердің жүзеге асуында бастауыш мектепте оқытудың белсенді және интербелсенді әдістерін қолдану ерекше қызығушылық тудырады:

Бірінші, белсенді әдіс әр оқушының сабақ бойы белсенді әрекетін қамтиды. Бірте-бірте жаңа материалды зерттеу процесіне тереңірек үңіле отырып, бала алынған ақпаратқа және білімді қолданудың нақты тәжірибесіне өзінің көзқарасын қалыптастырады. Қазіргі бастауыш мектепте баланы тек оқуға, санауға және жазуға үйрету жеткіліксіз. Оны жаңа дағдылармен қамтамасыз ету қажет. Бұл оқу қабілетінің негізін құрайтын әмбебап оқу әрекеттері, сонымен қатар оқуға қалыптасқан саналы мотивация, өзін-өзі ұйымдастыру және өзін-өзі дамыту. Балалардың оқуға деген қызығушылығын арттыратын, түсініксіз болып қалған нәрсені түсінуге үйрететін және сайып келгенде үйренуге үйрететін жағдайлар жасау қажет. Содан кейін оқушы өзін-өзі тану үдерісінен және оқу еңбегінің нәтижесінен қуаныш ала бастайды. Бұл мәселелерді шешуде мұғалім жетекші рөл атқарады. Өз жұмысыңызды қайта қарау, қазіргі бастауыш сынып оқушысын оқытудың жаңа әдістерін игеру, сабақтың құрылысына, оны өткізу формасына жаңа көзқараспен қарау қажет.

Екінші, интербелсенді әдіс әр оқушы нәтижеге жауап беретін топтық, ұжымдық жұмысқа негізделген. Бала басқа адамдармен қарым-қатынас жасау арқылы оң нәтижелерге қол жеткізуді үйренеді. Іс жүзінде қарым-қатынас және топпен, ұжыммен жұмыс істеу дағдылары, сондай-ақ өз көзқарасын дәлелді түрде дәлелдеу мүмкіндігі алынады. Мұғалім белгілі бір технологияны қамтитын сабақта жұмыс істей отырып, оқушылар өз бетінше жұмыс істеу, мәтінмен жұмыс істеу, сөйлеу әрекеті, жұпта және топта жұмыс істеу дағдыларын қолданады және жетілдіреді. Әрине, мұндай дағдылар орта мектеп оқушыларында көбірек қалыптасады. Бастауыш мектептегі сабақтардағы топтық немесе ұжымдық - жеке оқыту технологиясы, мұнда тақырыпты зерттеу немесе талқылау алдымен топта жүреді, содан кейін оқушылардың жеке жұмысының кезеңі және жеке-топтық оқыту технологиясы, оқушы тақырыппен өз бетінше танысып, содан кейін бірлескен топта оқығанын қорытындылайды немесе бекітетін жұмыс. Бұл технологияларды жаңа материалды үйрену сабақтарында да, қайталау және бекіту сабақтарында да қолдануға болады [4]. Атап айтқанда, осы оқу үдерісі келесі әрекеттерді қамтуы мүмкін:

- шығармашылық жаттығулар;
- топтық тапсырмалар;
- оқытудың ойын түрі;
- экскурсия түріндегі сабақтар;
- ақпараттық компьютерлік технологияларды қолданатын тапсырмалар.

Бұл бастауыш сынып мұғалімінің жұмысындағы дәстүрлі және инновациялық қызмет әдістерінің үйлесімі, оқушыларды мұғалім қойған міндеттерді шешуге шығармашылық тұрғыдан ойлауға, талдауға және жақындауға итермелейді, ал мұғалімге мүмкіндік береді:

- кәсіби деңгейді көтеру;
- тәлімгердің жеке басының дамуына қолайлы жағдай жасау;
- оқыту мәселелерін шешудің ең тиімді әдістерін таңдау;
- педагогикалық процесті басқару және үлкен сенімділікпен болжау нәтиже.

Тәжірибеге сүйенсек, инновациялық технологияларды енгізу дағдыларына ие мұғалім қашанда режиссер рөлін атқарады, балаларды шешім қабылдауға ынталандырады, сонымен бірге олардың әрекеттерін реттейді. Сондықтан, оқу үдерісінде өзекті және перспективалы әдістердің ішінде келесілерді атауға болады. Олар:

Ойын әдісі. Баланың қабілеттерін дамытады және құрдастарымен және мұғалімдермен қарым-қатынас жасауға үйретеді. Ойын оқушыға сабақты үйренуге және бекітуге көмектеседі. Көптеген комбинаторлық ойындар есептерді шешуде жылдам тиімділікті үйретеді және аналитикалық қабілеттерін дамытады;

Проблемалық оқыту. Сабақта зерттеу қызметі түрінде болады. Тапсырма түрінде проблемалық жағдай жасалады. Тапсырмалар қиындыққа байланысты қол жетімді болуы керек және балалардың танымдық қабілеттерін ескеруі керек. Жұмыс барысында білім алушылар ақпаратты игеріп қана қоймай, жаңа білім алуға қосылады.

Жоба. Жобада жұмыс істеген кезде оқушылар мұғалімнен емес, жаңа фактілер туралы өздері біледі. Жобалық іс-шаралар компьютерлік технологиялармен бірге оқушылардың әлеуетін ашуға шексіз мүмкіндіктер береді, мектеп оқушыларын зерттеушілерге айналдырады және оларды эмоционалды түрде зарядтайды. Компьютер, интерактивті тақта жобалық технологияға көмектеседі-тек сабақтарда ғана емес, сонымен қатар сабақтан тыс уақытта;

Интеграция әдісі. Әр баланың қабілеттерін дамытуға және оларды әрі қарайғы іс-әрекетте сәтті қолдануға ықпал етеді. Бір сабақта алған білім екінші сабақта қолданылады, соның арқасында балалар пәндер арасындағы нақты байланыстарды көре бастайды. Мұндай оқыту бағдарламалары мұғалімдер үшін де қызықты, өйткені олар сабақта жұмысты тиімді ұйымдастырады, оқушыларды оқу, жобалау, зерттеу қызметіне тартады және жеке қасиеттерін қалыптастырады.

Ақпараттық технологиялар құралдарын қолдану әдісі. Бұл оқыту мен тәрбиелеудің тиімділігін арттыруға, оқушының мотивациясын қалыптастыруға қабілетті күшті оқыту құралы. Жаңа ақпараттық технологиялардың құралдарын пайдалану компьютермен жұмыс істеудің жаңалығы ғана емес, сонымен бірге моральдық және айыптауларға жүгінбей, дұрыс шешімдерді ынталандыра отырып, қиындықтарға байланысты тапсырмаларды ұсынуды реттеу мүмкіндігінің арқасында оқу мотивациясын күшейтуге мүмкіндік береді. Компьютерде жұмыс істей отырып, оқушы кез-келген оқу мәселесінің шешімін соңына дейін жеткізуге мүмкіндік алады, өйткені оған қажетті көмек көрсетіледі, ал егер ең тиімді оқыту жүйелері қолданылса, онда оған шешім түсіндіріледі, ол оның оңтайлылығын талқылап, ең ұтымды шешімдерді анықтай алады. Компьютер оқушылардың мотивациясына әсер етуі мүмкін. Мысалы, әр түрлі жағдайларда мәселені шешуді модельдеу (кірістерді өзгерту арқылы) балаға айнымалылары бар өрнектердің маңыздылығын көруге мүмкіндік береді. Көптеген оқу бағдарламаларында тапсырманы шешудің нақты жолдарын оқушыларған сутертті қызықты тапсырмалар қойып, өзіндік ерекшелігін көрсетуге және оның моделін құруға тырысуға мүмкіндік береді. Мұның бәрі оқуға деген оң көзқарасты қалыптастыруға ықпал етеді.

Мұғалім үшін оқытудың белгілі бір инновациялық технологияны қолдана отырып сабақ дайындау әрдайым оңай бола бермейді. Көбінесе бұл көп уақытты, көп материалды дайындауды қажет етеді. Мұндай сабақ әрдайым біркелкі бола бермейді, әсіресе тестілеу процесінде, оқу процесінде технологияны қолданудың оңтайлы нұсқаларын табу қажет болған кезде, оларды оқушылардың жас ерекшеліктеріне, сабақтың тақырыбына, қолда бар материалға сәйкес таңдау керек.

Сайып келгенде, оқытудың инновациялық технологиялық әдістерін қолдана отырып өткізілген сабақ өзінің жетістіктерін қорсетеді. Өйткені, ол оқушыларды сабақ үдерісіне барынша үлес қосуға мүмкіндік береді, оларды өз бетінше жұмыс істеуге ынталандырады және, ең бастысы, оқу материалын сапалы игеруге мүмкіндік береді. Себебі, әрбір мұғалімнің басты мақсатына яғни, оқушының білім сапасын арттыруға жетелейді және тиісінше, жаңа буын стандарттарының міндеттерін іске асыруға ықпал етеді.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы 2007 жылғы 27 шілдедегі N 319
2. ҚР Негізгі орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты. 2018жылға 31 қазан №604 бұйрығына қосымша
3. Бейсенова Г. Жаңа ақпараттық технологиялардың тиімділігі //Қазақстан мектебі. 2006. - №6
4. Бұзаубақова К.Ж. Инновациялық педагогика негіздері. Оқу құралы. - Алматы: Білім, 2019. - 424б.

ӘОЖ 14.29.29

СӨЙЛЕУ ТІЛІНІҢ ЖАЛПЫ ДАМЫМАУЫ БАР (III ДЕҢГЕЙ) 5 – 6 ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ СӨЗДІК – ЛОГИКАЛЫҚ ОЙЛАУЫН ЦИФРЛЫҚ ОРТАДА ДАМЫТУ ЖОЛДАРЫ

А.Ә. Пернебай
Абай атындағы қазақ ұлттық педагогикалық университетінің «7М01902 – Арнайы педагогика: Логопедия» мамандығының 2 - курс магистранты, Aktolkin0029@gmail.com

А.А. Байтурсынова
Абай атындағы қазақ ұлттық педагогикалық университетінің п.ғ.к аға оқытушы
aigul.baitursynova.72@gmail.com
Алматы қ., Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: XXI ғасыр цифрлық мүмкіндіктер ғасыры болып табылады. Аталған технологияларды логопедия ғылымында да қолдану кеңінен жүзеге асырылуда. Біздің жүргізген зерттеудің мақсаты цифрлық ортада сөйлеу тілінің жалпы дамымауының III деңгейіндегі балалардың сөздік – логикалық ойлауын дамыту болды. Сонымен қатар, балалардың жеке тұлға ретінде, жан – жақты толыққанды дамуына ең басты жол ол балалардың танымдық қабілеттерін дамыту. Ойлау, қиял, есте сақтау сияқты танымдық қабілеттерін біз бірінші балаға ойын іс- әрекетінде жүргіземіз. Аталған мақсатта әдебиеттерді талдау, эксперименталды зерттеу жүргізу міндеттері қарастырылды. Зерттеу нәтижесінде сөйлеу тілінің жалпы дамымауы бар 5 – 6 жастағы балалардың сөздік – логикалық ойлауының деңгейінің төмен екендігін анықталып, оны дамытуға арналған интерактивті ойындар және оларды қолдану жолдары ұсынылды.

Кілт сөздер: сөйлеу тілінің жалпы дамымауы, сөздік – логикалық ойлау, ойын, интерактивті ойындар, 5 – 6 жас.

Аннотация: XXI век – это век цифровых возможностей. Широко реализуется применение данных технологий и в логопедической науке. Целью проведенного нами исследования было развитие словарно – логического мышления у детей III уровня общего недоразвития речи в цифровой среде. Кроме того, главным путем к всестороннему полноценному развитию детей как личности является развитие познавательных способностей детей. Познавательные способности, такие как мышление, воображение, память, мы проводим для первого ребенка в игровой деятельности. С этой целью были рассмотрены задачи анализа литературы, проведения экспериментальных исследований. В результате исследования выявлен низкий уровень словарно – логического мышления у детей 5 – 6 лет с общим недоразвитием речи, предложены интерактивные игры для его развития и способы их использования.

Ключевые слова: общее недоразвитие речи, словарно – логическое мышление, игры, интерактивные игры, 5 – 6 лет.

Annotation: The XXI century is the age of digital opportunities. The use of these technologies is also widely implemented in speech therapy science. The purpose of our research was the development of vocabulary and logical thinking in children of the III level of general speech underdevelopment in a digital environment. In addition, the main way to the comprehensive full-fledged development of children as a person is the development of children's cognitive abilities. Cognitive abilities, such as thinking, imagination, memory, we spend for the first child in play activities. For this purpose, the tasks of analyzing the literature and conducting experimental studies were considered. As a result of the study, a low level of vocabulary and logical thinking was revealed in children aged 5-6 years with general speech underdevelopment, interactive games for its development and ways of using them were proposed.

Keywords: general underdevelopment of speech, vocabulary – logical thinking, games, interactive games, 5-6 years.

Ойлау – адамзат баласының саналы қызметі мен әрекетін жүзеге асыратын танымдық саланың құрылымы. Ойлау арқылы негізгі қызметтер жүзеге асырылып, оның нәтижелері адамның қажетіне жарайтын істер мен құбылыстарға айналады. Ойлау қабілеті – күрделі процесс. Оның қалыптасуы онтогенездік дамудың бастапқы сатысына бастап жүреді [1].

Ойлау өз ішінде бірнеше түрлерге бөлінеді. Олар: көрнекі – әрекеттік, көрнекі – бейнелік және сөздік – логикалық. Аталған ойлау түрлерінің ішінде ең күрделісі сөздік – логикалық ойлау болып табылады. Оның қалыптасуы балада ойлаудың өзге түрлерінің қалыптасуын және сөйлеу тілінің қатысуын қажет етеді. Сол себепті оның қалыптасуының бастапқы кезеңін шартты түрде 2 – 3 жас деп айта аламыз.

Жоғарыда атап өткендей, сөздік – логикалық ойлау күрделі қызметтер қатарына жатады. Сөйлеу тілінің жалпы дамымауы бар балаларда аталған ойлау түрі өте төмен деңгейде қалыптасып, қатарластарынан біршама артта қалады [2].

Сөздік – логикалық ойлаудың логикалық компоненті табиғаттан берілмейді: ол қоршаған ортаның әсерінен де, оқу нәтижесінде де қалыптасады. Қарастырылып отырған әлеуметтік топтар мен әлеуметтік орта белгілі бір менталитеттің, тілдік дәстүрлердің, қарым – қатынас дәстүрлерінің және ойлау дағдыларының иелері екені анық.

Жалпы сөйлеу тілі дамымаған балалардың сөздік – логикалық ойлауы қарқыны жағынан да, құрамдас бөліктері жағынан да артта қалады.

С.Л. Рубинштейн мектеп жасына дейінгі жалпы сөйлеу тілі дамымаған балалардың сөздік – логикалық ойлауының үйлесімсіздігін аңғарды. Бұл олардың танымдық қызметтерінің төмен деңгейде дамуымен, ақпаратты қабылдау және өңдеу қызметінің төмендігімен сипатталады [3].

А.А. Люблинскаяның пікірінше, мектеп жасына дейінгі балалардың сөздік – логикалық ойлауының ерекшеліктері ойлау мен практикалық іс – әрекет, ойлау мен тіл арасындағы әртүрлі қатынастарға байланысты дамиды [4].

Швейцариялық психолог және философ Дж.Пиаженің еңбектерінде балада сөздік – логикалық ойлаудың негізгі элементтері анықталды, олар мектеп жасына дейінгі кезеңнің соңында пайда болады: бұл сөздермен жұмыс істеу және ойлау логикасын түсіну қабілеті. Сөйлеудің дамуымен және тәжірибенің жинақталуымен бала бейнелі ойлауға көшеді. Біріншіден, ойлаудың бұл жоғары түрі бастауыш сынып оқушысында төменгі түрдің көптеген ерекшеліктерін сақтайды. Бұл, ең алдымен, баланың жұмыс істейтін бейнелерінің нақтылығында кездеседі. Жарқын бейнелеу және сонымен бірге балалардың ойлауының нақтылығы, ең алдымен, балалар тәжірибесінің кедейлігімен түсіндіріледі. Әр сөздің артында бала бір кездері кездескен белгілі бір затты ғана елестетеді, бірақ ересек адам өзі жұмыс істейтін жалпыланған идеяларға енгізетін заттар тобын емес. Баланың жалпылайтын ештеңесі жоқ. Ол барлық біртекті объектілерге ортақ барлық белгілері мен белгілері бар көрнекі бірлік бейнесін және бір кездері олар қабылдаған белгілі бір тақырыпқа ғана тән жеке ерекшеліктерін пайдаланады [5].

Осылайша, сөйлеу тілінің жалпы дамымауы бар 5 – 6 жастағы балалардың сөздік – логикалық ойлауының даму деңгейін анықтау үшін эксперименталды зерттеу жүргізілді. Зерттеу жұмысына «№156 бөбекжай - балабақшасында» тәрбиеленетін 30 бала қатысты. Зерттеу жұмысының әдістері ретінде төмендегі әдістер қолданылды [6].:

1. «Топтарға бөл»
2. «Жыл мезгілдері»
3. «Суреттерді жікте»

Аталған әдістерді бастапқы сынақтан өткізу барысында алынған нәтижелер мен көрсеткіштер төмен деңгейде болды деп бағалауға негіз бар. Өйткені, «Топтарға бөл» әдісі кезінде балаларға бірнеше суреттер беріліп, оларды ұқсастық критерийлері бойынша топтарға бөлуге және жауаптарын түсіндіруге тапсырма берілді. Алайда, балалар бұл тапсырманы тек қана бейнелік негізде ғана орындап, өз жауаптарын логикалық тұрғыдан түсіндіре алмады. Бұл әдіс бойынша 27 % орташа, 73 % төмен көрсеткіш анықталды.

«Жыл мезгілдері» әдісі кезінде балаларға бірнеше сурет ұсынылып, оларды белгілері бойынша топтарға бөлуге тапсырма берілді. Аталған әдіс бойынша 27 % орташа, 73 % төмен көрсеткіш анықталды.

Ал, «Суреттерді жікте» әдісі бойынша балалардың нәтижелері 33 % орташа, 67 % төмен нәтижелердің орын алғандығын анықтады. Алынған нәтижелер мен олардың көрсеткіштерін қарастыра отырып, оны мына диаграмма түрінде ұсынамыз:

Зерттеу барысында алынған нәтижелердің төмен екендігін ескере отырып, сөйлеу тілінің жалпы дамымауы бар балалардың сөздік – логикалық ойлауын дамыту үшін интерактивті – цифрлық ойындарды ұсынамыз. Аталған ойын түрлері балалар бейнелік ойлауын қарқынды дамытып, соның әсерінен оларда логикалық байланыстарды құру мүмкіндігін туғызады.

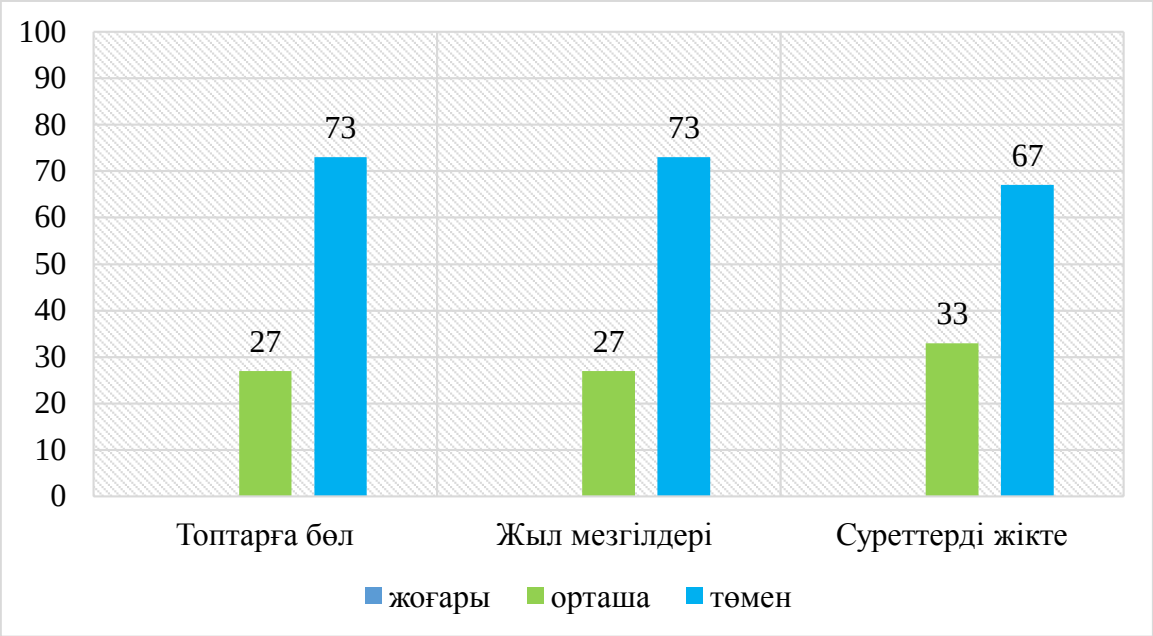

Сурет 1. Зерттеу нәтижелері, %

Интерактивті ойындар мамандар мен ата – аналар үшін қолжетімді және қызықты сабақтарды құру мүмкіндігін беретін әдіс. Сол себепті, сөздік – логикалық ойлауды дамытуға арналған мынадай ойын түрлерін ұсынамыз:

Ойын барысында бала физикалық, ақыл-ой және адамгершілік жағынан дамиды, танымдық процестері, қабылдауы, есте сақтау қабілеті, ойлау және сөйлеу тереңдейді. Осыған сүйене отырып, сөйлеу терапиясының әртүрлі кезеңдерінде дидактикалық ойындарды, ойын әдістерін орынды және барабар қолдану мәселесі үлкен теориялық және практикалық мәнге ие болады [7].

Интерактивті ойындар балалардың әлеуметтік дамуына және белсенділігін ынталандыруға ықпал етеді. Олар өздерінің заңдары мен мінез – құлық нормаларына сәйкес өмір сүретін ойынның сиқырлы әлемін жасайды. Балалар эмоцияларын жасырмауы керек, олар ойынның басқа қатысушыларымен ауызша немесе ауызша емес сөйлесе алады, әртүрлі рөлдерді ойнай алады, залда еркін жүре алады немесе ережелерге сәйкес шыдамдылықпен бір жерде отыра алады, сонымен қатар шешім қабылдай алады [8].

Ойын барысында өзара әрекеттесу тұлғаны әлеуметтендіру және дамыту процесін қолдайды, сондай-ақ бар дағдылар мен қабілеттердің дамуы мен интеграциясын тексеруге мүмкіндік береді. Кім топта белсенді әрекет етсе, ол тек ойын жетекшісіне назар аударатындарға қарағанда анағұрлым қарқынды және ынталы үйренеді. Балалардың интерактивті ойындарының арқасында балалар бір-бірімен тезірек байланыс орнатады, ал бақылау, аң аулау және көмек көрсету әрекеттері ойынға белсенді қатысуға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, ойын реакция қарқынын жеделдетуге көмектеседі және сонымен бірге теріс және оң эмоцияларды білдіруге мүмкіндік береді. Интерактивті ойындар әртүрлі тақырыптарға қатысты болуы мүмкін, мысалы, өз денесін зерттеу, өзара байланыстар мен сезімдер, отбасы немесе достар, Мектеп немесе үй, сыйлықтар немесе хаттар, өз көңіл-күйін, қуанышын, қайғысын немесе жетілуін суреттеу; жыл мезгілдері, түстер немесе талғамдар. Бұл сонымен қатар қандай да бір тақырыптағы жанрлық көріністер мен импровизацияларды қою. Ойын түрінде берілген интерактивті жаттығулар мен тапсырмалар оқу мотивациясын және сабаққа баруға деген ынтаны арттырады. Ойын жаттығулары –бұл әлеуметтік тәжірибені оның барлық көріністерінде: білімінде, дағдыларында, қабілеттерінде, эмоционалды – бағалау қызметінде қалпына келтіруге және игеруге бағытталған шартты жағдайлардағы оқу процесінің бір түрі. Оқушылардың белсенділігінің жоғары деңгейіне әрдайым ерікті түрде, мәжбүрлеусіз және өте тез қол жеткізіледі [9].

Интерактивті ойындарды түзету сабақтарында қолдану жұмысын «Мерсибо» сайтында жүзеге асыруға болады. аталған сайттың басқы бетін төменде ұсынамыз:

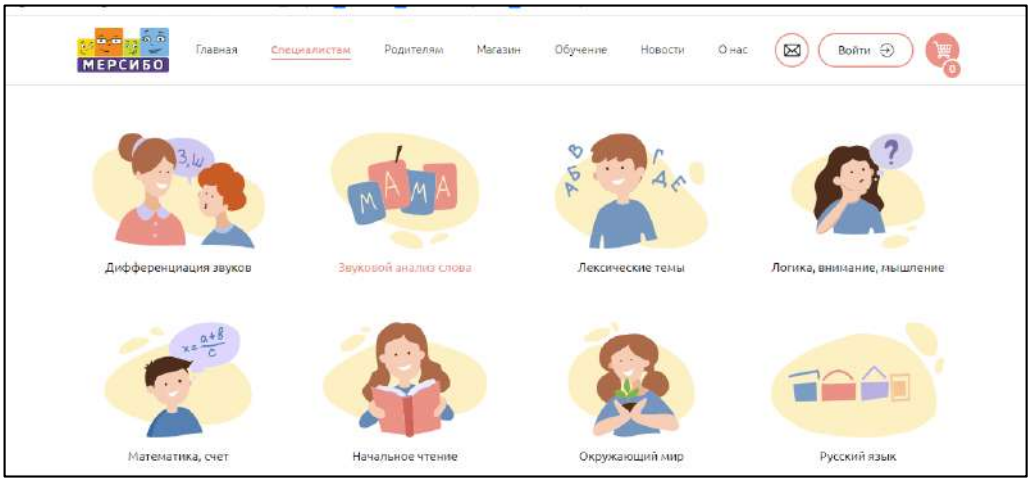

Сурет 2. «Мерсибо» сайтының басқы беті

Қорыта айтқанда, сөйлеу тілінің жалпы дамымауы бар балалардың сөздік – логикалық ойлауын дамытуда интерактивті ойындарды қолдану тиімді және балалардың жас ерекшеліктеріне ыңғайлы әдіс болып табылады.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Блонский, П. П. Память и мышление [Текст] / П. П. Блонский. – СПб: Питер, 2001. – 288 с.
2. Варенцова, Н. С. Развитие умственных способностей дошкольников [Текст] / Н. С. Варенцова / Дошкольное воспитание. – 1996. – № 4. – С. 75-79.
3. Рубинштейн, С. П. Основы общей психологии [Текст] / С. П. Рубинштейн. – СПб. : Питер, 1999. – 712 с.
4. Люблинская, А. А. Детская психология [Текст] / А. А. Люблинская. – М.: Просвещение, 1971. – 415 с.
5. Волошкина, М. И. О методах определения умственной воспитанности старшего дошкольника [Текст] / М. И. Волошкина / Начальная школа. – 1997. – № 3. – С. 16-21.
6. Дошкольная педагогика [Текст] / под ред. В. И. Ядэшко. – М., 1988. – 415 с.
7. Воспитание детей в старшей группе детского сада [Текст] / под ред. В. В. Гербовой. – М.: Просвещение, 2013. – 95 с.
8. Выготский, Л. С. Собрание сочинений: В 6-ти томах. Т. II [Текст] / Л. С. Выготский. – М.: Педагогика, 1982. – 504 с.
9. Гальперин, П. Я. Методы обучения и умственного развития ребенка [Текст] / П. Я. Гальперин. – М.: изд-во МГУ, 1985. – 45 с.

ӘОЖ 794. 02 А:084

ЦИФРЛІ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕ БАСТАУЫШ СЫНЫПТАРДА ОҚУШЫ БОЙЫНДА ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

Б.К.Шайкыбекова
Бәйтелі шағын бастауыш мектебі
бастауыш сынып мұғалімі, shaykybekova@mail.ru
Т.Рысқұлов ауданы, Жамбыл облысы

Аңдатпа: Мақалада цифрлі білім беру жүйесінде бастауыш сыныптарда оқушы бойында ұлттық құндылылықтарды қалыптастыру барысында мұғалімнің әр түрлі ақпарттық технологияларды пайдалануда отырып, ана тілі, дін тарихи құндылық, салт- дәстүр т.б. баланың бойында танымдылық деңгейінің өсуіне септігін тигізу мәселелері қарастырылады.

Тірек сөздер: Бастауыш сынып, цифрлі білім беру, технология, ақпарат, оқыту.

Аннотация: В статье рассматриваются вопросы, способствующие росту у ребенка уровня познания в процессе формирования у учащихся национальных ценностей в начальных классах при использовании учителем различных информационных технологий родного языка, религии, исторических ценностей, традиций и т.д.

Ключевые слова: начальный класс, цифровое образование, технология, информация, обучение.

Annotation: the article discusses the issues of contributing to the growth of the level of awareness of the child in the process of forming national values among students in primary grades in the digital education system, using various information technologies, using the teacher's native language, religion, historical values, traditions, etc.

Key words: Primary School, digital education, technology, information, training.

Бастауыш мектеп – жалпы білім беретін мектептің бірінші басқышы болып табылады. Бастауыш мектеп жеке тұлға ретінде баланың қалыптасуы мен қабілетінің дамуын, оқушылардың оқуға деген ептілігігі мен бейімділігн қамтамасыз етеді. Бастауыш мектетін міндеті - оқушыларды оқуға, жаза білуге, есеп шығара үйрету, қоғам мен табиғат туралы бастауыш білім беру, мәдениеттілік пен әдепті мінез- құлықтарды дағдыландыру. Білімнің берік негізі бастауышта қаланатыны бәрімізге мәлім. Оқу пәндері мектептің бұл басқышында кіріктірілген әр түрлі жаңа технологиялар және ақпараттық және цифрлі жүйе сипатында бағыт алып отыр[1]. Осындай білім берудің жаңа бағыттарын пайдалана отырып, баланың бойында білім, білік, дағды қалыптастыруда табиғат, қоғам, адам, оның еңбегі туралы түсініктерді негізге алу қажет деп ойлаймын. Бастауыш мектеп ең алдымен білім, білік, дағды қалыптастыру іс- әрекеттері болатынына тәжірибе барысында көз жеткізіп, осы міндет- мақсатты орындауда кіші мектеп мұғалімдері сан қырлы жылдар бойы еңбек етіп келеді. Қазіргі уақытта жоғарыда айтылғандай бастауыш мектеп- бала тұлғасын қалыптастырушы негізгі кезең дедік. Тар жол тайғақ кешу жолында талай қиындақтарды бастан кешіп, тәуелсіздігімізге жетіп, болашақ ұрпақтың салт – дәстүрін, тілін , дінін сақтап ұлттық құндылықтарды баланың бойында қалыптастыру болашығымыздың жарқын болуына үлкен септігін тигізеді. Осы орайда XXI ғасырда цифрлі білім беру жағдайында ұлттық құныдылықты оқушы бойында қалыптастырамыз. Цифрлі білім жүйесінің дамуында, қандай мәселе бойынша да әлем ақпараттары мен тәжірибелерін кез-келген уақытта көріп, пайдалана аламыз. Ал ол бірақ баланың тәрбиесі мен біліміне қалай әсер етіп, қандай бағытта дамып жатыр деген сияқты сұрақтар мазалайды. Цифрлі білім жүйесінде заманында бастауыш сынып мұғалімінің іс-әрекет мазмұны мен құрылымы мен білім беру әдістері жағынан да өзгеріске ұшырауда[2]. Осы орайда ұлттық құндылықтарды баланың бойында қалыптастыратын; мәдени-тарихи, ұлттық рух, патриоттық сезім, саналы да сапалы ұрпақ тәрбиелеу әрине педагогтің міндеттерінің біріне жатады. Кез келген ұлттың өзіндік өмір сүру салты мен ұлттық құндылықтар бар. Цифрлі педагогикада индивид тәрбиелеуде, түп тамыры қалыптасу кезеңнен бастау керек. Соның бастауы бағыттылық болып саналады. Бағыттылық- жеке адамның мінез-құлық, өзара қарым-қатынас, ортаға қалыптасуға көмек сияқты сапаларды көрсете алады. Олар:

- *Бағыттылық деңгей* – қоғамдағы маңыздылқты түсіне білу.
- *Бағыттылық кеңдіг* –- баланың жалпы қызығушылық қасиеттерінің жиынтығы. Ол баланың бойында кәсіби танымдылықты анықтау.
- *Бағыттылық интенсивтігі* – бұл сенім ,саналы түрде өзіндік тілектер мен шынайы ұмтылулар.
- *Бағыттылықтың тұрақтылығы* – баланы тәрбиелеу барысында нақты қағидаттарға сүйене отырып, мақсатталық, табандылық, ерік- жігер т.б. ұлттық құндылықтарды қалыптастыру.

Енді цифрлі білім беру жүйесінде ақпараттық сауаттылық кезінде барлық бағдарламалардың (программалар) қазақ тілінде оқытылуын қамтамасыз ету. Ғ.Мүсірепов: «Ана тілін ұмытқан адам өз халқының өткенін де, болашағынан да қол үзеді»- деді[5]. Тілді сақтау біздің басты құндылықтарымыздың бірі. Сонымен қатар медиа жүйесіндегі ақпараттық технологияларды қолдану кезінде бұқаралық құралдардың мүмкіндігінше басты мәселелерді көтеру кезінде ұлттық құндылықтар мен мәдениетті баланың қазақи дүниетанымын, мысалы: ата –баба ұстанымдары, тарихымыз, шежіреміз, жалпы өзіндік мәдениетімізді тарату

мақсатында қарастырылуы қажет. Болашақ ұрпақты білім – тәрбие нәрімен сусындатқанда, ананың ақ сүтімен дарыған бүкіл ұлттық қасиет, ата- бабамыздың қаны арқылы келген бостандық және оны сақтай білу мақсатында ел болып қолға алуымыз қажет. Әрине қоғам талабына сай және әлемнің биік деңгейінде көріну құптарлық мақсат, бірақ басты қазақи құндылықты жоғалтпау, одан да жоғары мақсаттарды көздейді. Цифрлі білім беру жүйесінде: бейне дәрістер, анимациялар мультимедия, видео сабақтар, аудио құралдары арқылы бастауыш сынып оқушыларына жаңаша форматта қазақтың аңыз ертегі, мақал- мәтел, жаңылпаш, ақындары жазушылары, өнегілі ұлы тұлғаларымыздың тәрбиелеуде маңызды көрініс табуына септігімізді тигуіміз қажет. Қазіргі кезде бейне дәрістер қашықтан білім беру оқытудың ажарымас бөлігіне айналды. Олар: Онлайн дәрістер, бейне конференциялар, WEB сабақтар т.б. Бастауыш сыныпта балалардың есте сақтау жылдамдығы мен көрген нәрселерлерді пайымдау, талдау қаситтері әр түрлі деңгейде болатыны мәлім[3]. Көрсетілім міндетті түрде мұғалімнің түсіндіруімен қатар жүреді. Оқу материалын дәстүрлі офлайн «оқу» әдісімен жеткізіуге қарағанда артықшылығы- оқушы бейне дәрістің бағытын өз бетінше реттей алады, алдыңғы бөлімдерге және қиын сәттерге қажетінше бірнеше рет орала алады.

Осы орайда цифрлық оқытудың дидактикалық принциптерді орындауда соның ішінде ынтамақтастық пен өзара әрекеттестік принциптері негізінде көпжақты оқу үрдісін құруды қарастырады [4]. Оқу мен тарихи өмірдің байланыстылығы және болашақты болжау және мақсат мен міндеттерді нақтылау мұғалім мен оқушы арасындағы қарым- қатынасты бір бағытта тоғысуына септігін тигізу керек. Мысалы олар:

- Жеке ұлттық құндылықтарды қалыптастыру кезінде мақсаттар мен міндеттерді нақты құру;
- Практикалық тапсырмалар;
- Алынған білімді қолдана білуге дағдыландыру;
- Кері байланыс жасай білу;
- Аралас сабақтарды ұйымдастыру т.б.

Ол үшін мұғалімнің ақпараттық сауаттылығы, алу, талдау, пайдалану, нәтижесін зерделеу, басқару және пайдалану сынды мүмкіндіктері болуы тиіс. В.Н. Погодина: «Цифрлық білім беру – компьютерлік құралдар мен ақпараттық технологияларды түрлі білім беру контекстінде қолдану»-деді[6]. Сонымен болашағымыз жарқын болсын десек, өсіп келе жатқан ұрпақтың бойында ұлттық құндылықтарды қалыптастыру педагог қауымның ең негізгі міндетідп санаймын. Осы цифрлі білім беру жүйесінде негізгі бағыт мәдениетіміздің, салт-дәстүр, тіл, дін, тарихымыздың қараңғы қапасты қалмауына септігімізді тигізуіміз қажет.

Білімді жетілдіру үрдісіне тән – бұл педагогика ғылымының тұтас дамуы оқу тәжірибесінің нәтижесі автоматтандыру, оқу қызметін басқару және басып шығару нәтижелерін бақылау болып табылады. Оқытудың тиімділігі және білім беру қызметінің белсенділігі мен өзіндік ерекшелігі нақты мақсаттары мен міндеттерін терең түсіну және жағдайға сәйкес болады.Қашықтан басқару құралына қосылып, қашықтан басқару құралының бағдарламалық құралын қосу осыларға бағытталған. Бұл жағдайда білім беру қызметтерін белсендіру көрініс табады. Цифрлық сауаттылық адам өмірінің барлық саласында цифрлық болу дегенді білдіреді. Технологияны сенімді, тиімді, сыни және қауіпсіз пайдалануға дайындығы мен қабілеті қарастырылады. Цифрлық сауаттылықты қалыптастыру оқу, математика және ғылыми сауаттылыққа бірдей көңіл бөлінуі керек. Осыған орай цифлі білім берудің түрлі педагогикалық технологиялары дағдаландыру іске асырылды.

Цифрлі технологияны қолдану келесі қадамдар арқылы жүзеге асырылады.

I кезең – оқуға;

II кезең – оқыту;

III кезең – өмірмен таныстыру;

IV кезең – даму.

XXI ғасырға қадам басқан бүгінгі күнде адамзат ғылым мен техниканың өркендеп дамуына байланысты, табиғатты игеруде ғаламат табыстарға жетіп отыр. Цифрлық мәдениет бүгінде техникалық және гуманитарлық кәсіби салалардың барлық мамандарына қажет. Өйткені, егер қызметкер бағдарламалық жасақтама жасауға жауапты болмаса да, ол өзінің пәндік саласының міндеттерін дұрыс тұжырымдай отырып, бағдарламашыға техникалық тапсырма қоя білуі керек. Цифрлық мәдениет – цифрлық қоғамға сәйкес келетін мәдениеттің қалыптасып келе жатқан кезеңін білдіретін қазіргі заманғы мәдениеттану термині, оның жетекші белгілері 189 цифрлық

экономикада көрінеді, аналогтық экономиканы бұрынғы әлеуметтік негіздердің көрінісі ретінде жеңеді. Бүгінгі цифрлық мәдениет – адамзаттың ақпараттық қажеттіліктерін қамтамасыз етуге бағытталған жалпы мәдениеттің ажырамас бөлігі. Бұл ақпараттық қоғамдағы цифрлық мәдениетті дамытудың аралық нәтижесі және сонымен бірге оның ең дамыған кезеңі, белгілі бір сандық мәдени ортаны құруды көздейтін сапалы жаңа кезең. Цифрлық ортада ақпараттың маңыздылығы қоғамның стратегиялық ресурсы, ақпараттық технологиялардың үлкен эвристикалық әлеуеті ретінде толық түсініледі, іс жүзінде цифрмен жұмыс істеуге оқыту тетігі жүзеге асырылады, ақпаратқа, қоғамның мәдени құндылықтарына толық қол жетімділік қамтамасыз етіледі.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Сейталиев Қ. Педагогиканың жалпы негіздері. Оқу құралы .- Алматы: Өлке, 2009.
2. Төлеубекова Р.К. Қоғам дамуының кезеңіндегі адамгершілік тәрбиесінің теориялық-әдіснамалық негізі. – Алматы, 2001
3. Пошаев Д.Қ. Ғылыми- педагогикалық зерттеу негіздері. –Шымкент, 2003
4. Виштак О.В. Критерий сзодания электронных учебных материалов//Педагогика, 2003
5. Қазақ тілі - Нақыл сөздер (zharar.com)
6. Сагалиева Ж.К. Білім беру кеңістігіндегі цифрлық педагогика. Оқу құралы –Алматы, 2020

ӘОЖ: 373.1.013

«ТӨҢКЕРІЛГЕН СЫНЫП» ТЕХНОЛОГИЯСЫН АРҚЫЛЫ ОҚУШЫЛАРДЫҢ ӨЗ БЕТІМЕН ОҚУЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

А.К.Шайжанова
Берікқара орта мектебінің директордың ақпараттық жөніндегі орынбасары, бастауыш сынып мұғалімі, shaizhanovaa@mail.ru

А.Н.Абылханова
Берікқара орта мектебінің директордың кәсіптік білім беру педагогы, биология пәннінің мұмалімі, aluaabylhanova@yandex.kz
Байзақ ауданы, Жамбыл облысы

Аңдатпа: Төңкерілген сабақ -бұл бір оқу мазмұнының әр түрлі саладағы жан-жақты білімдермен тоғысуы, бір-бірімен араласып кетуі. Осы тектес сабақтарда оқушылардың бейнелі ой-өрісі дамып, пәннің жалпы мазмұнын өмірмен байланыстыру арқылы шығармашылық мүмкіндіктері ашылады.
Түйін сөздер: төңкерілген сабақ, рухани жаңғыру, болашаққа бағдар, ұлттық салт-дәстүр.

Аннотация: Перевернутый урок- это сочетание содержания одного обучения с разносторонними знаниями в различных областях, общение друг с другом. На подобных занятиях развиваются образные кругозоры учащихся, раскрываются творческие возможности, связывая общее содержание предмета с жизнью.
Ключевые слова*:* перевернутый урок, духовная модернизация, ориентация на будущее, национальние традиции.

Abstract: Inverted lesson is a combination of the content of one training with diverse knowledge in different areas communication with each other. In such classes develop imaginative horizons of students, reveal creative possibilities, linking the general content of the subject with life.
Keywords: inverted lesson spiritual revival, future orientation, national tradition.

Білім беру стандарттарында бірінші кезектегі міндеттердің бірі-тұлғаның шығармашылық шығармашылық қабілеттерін дамыту, білім берудің жаңа, заманауи сапасына қол жеткізу. Білімді игеруден құзыреттілікті қалыптастыруға баса назар аудару күнделікті білім беру

қызметіне электрондық оқу-әдістемелік құралдарды, бейне-сабақтарды, мультимедиялық жүйелерді, интерактивті плакаттарды және т.б. қамтиды.

Тек бор мен тақтаны пайдаланып жақсы сабақ өткізуге бола ма? Әрине, иә, бірақ оны заманауи деп атауға болмайды және ол барлық оқушылардың мүдделерін қанағаттандыра алмайды. Балаларды жаңа жағдайда қалай оқыту керек? Техникалық құралдарды қалай дұрыс қолдануға болады? Осы және басқа сұрақтарға жауап аралас оқыту үлгілерінің бірі болып табылатын «төңкерілген сынып» немесе «төңкерілген сабақ» әдісін тәжірибеде қолдану болып табылады. «Төңкерілген оқыту» технологиясы бойынша өткізілген «төңкерілген» сабақтар мұғалімге оқушыларды оқу материалын өз бетінше зерттеуге, жаңа нәрселерді білуге деген ұмтылысын оятуға және интеллектуалды белсенділікті ынталандыруға мүмкіндік береді.

Заманауи оқыту жаңа технологиялардың пайда болуымен және таралуымен өзгереді. Мұғалімге бағытталған дәстүрлі оқу процесі оқушы мұғаліммен және басқа оқушылармен белсенді қарым-қатынас жасайтын бірлескен оқытуға жол береді. Оқуды оқушыға бағытталған етудің бір жолы - "төңкерілген сынып" технологиясын пайдалану.

Әдістемені 2007 жылы Джонатан Бергман мен Аарон Сэмс — Америка мектебінің химия пәнінің оқытушылары ойлап тапты. Кейінірек оны басқа пән мұғалімдері де қолдана бастады.

Іске асырудың техникалық талаптары: үйде оқушыларда Интернетке, электронды ресурстарға қол жетімді электронды құрылғылардың болуы, ол арқылы мұғалім өз бетінше оқуға материал береді.

Мұғалімге қойылатын талаптар: бұл интерактивті форматта сабақ өткізу қабілеті, мұғалім балаларға тексеру тапсырмаларын дайындауы керек.

Төңкерілген сынып моделі қалай көрінеді? Біз нені аударамыз? Сабақтың соңында мұғалім оқушыларға тақырыпты бекіту үшін үй тапсырмасын беретініне үйреніп қалдық, дәл осы жерде төңкеріс болады, үй тапсырмасы ретінде оқушылар үйренуі керек жаңа тақырып алады. Яғни, оқушылар үйде бейнефильмдері көреді, онлайн оқу ортасында жұмыс істейді, жаңа материалдармен танысады, ал сабақта олар тақырыпты қаншалықты меңгергенін көрсетеді. Сабақ семинар, рөлдік ойын, жобалық іс-әрекет түрінде және басқа да интерактивті нысандарда өтуі мүмкін.

Төңкерілген сынып форматында сабақты қалай дайындауға болады? Тақырыпты анықтап алу керек, сонымен қатар оқушылардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, қол жетімді материалды қамтитын қолайлы интернет-ресурсты табу керек. Әр оқушыға көмекші материалдарды ұсыну қажет-бұл нұсқаулық. Жалпы жұмыс алгоритмі, маршрут парағы, сабақ барысында оқушының қадамдары көрсетілген және рефлексияға және әрине тапсырмалар бар үлестірмелі материалдар таратылады. Оқушылардың үй тапсырмасын орындағанын және ғаламтордан алынған ақпаратты қаншалықты жақсы меңгергенінтест арқылы тексерген жөн. Мұғалім материалды қанша бала оқығанын анықтап алу керек. Егер сыныптың кем дегенде жартысы онымен танысып үлгерсе мұғалім сабақ сценарийін реттей алады, жаңа материалды түсінген оқушыларға тапсырмалар ұйымдастыра алады және осы уақытта оны түсінбеген оқушылар тобымен жұмыс жасай алады. Егер балалардың 30 пайыздан астамы ақпаратпен таныспаса немесе оны түсінбесе, онда сабақ дәстүрлі нұсқада өткізілуі керек. Тестілеу қорытындысы бойынша оқушыларды топтарға бөлу керек, топтардың саны әр түрлі болуы мүмкін, Мысалы, оқушыларды үш топқа бөлуге болады: бірінші топ-балалар тестті орындамаған топ; екінші топ-тестті толық орындаған топ, бірақ тестте қателер бар; ал үшінші топ-бұл топ-балалар олар тақырыпты толық түсінген топ.

Әр топқа арналған сабақ тапсырмасы сараланған түрде жасалады. Егер тапсырмалардың өзі маршрут парағы сияқты жасалса, ыңғайлы. Үй тапсырмасын орындамаған балалармен мұғалім жеке жұмыс істейді. Осы кезде қалған топтар өз тапсырмаларын алады. Мысалы, тақырыпты толық түсінбеген оқушылар материалдар бар компьютерлерде жұмыс істейді. Ал, түсінгендер ойын дайындайды, тақырып бойынша жұмбақтар, тесттер, сұрақтар құрастырады. Сабақтың 15-20 минутынан кейін балалар жарыс ойынын өткізеді.

Рефлексия міндетті түрде сабақтың соңында жүзеге асырылады, сіз балаларды тағы бір рет тестілеуден өтуге шақыра аласыз. Осылайша, тақырыпты қалай түсінгенін көреді.

Төңкерілген сынып моделі оқуды дараландыруға ықпал етеді, өйткені әр оқушы өз қарқынымен жұмыс істей алады. Мысалы, материалдарды қайта қарау, мақалаларды бірнеше рет қайта оқу, сонымен бірге оқыту практикалық бағытқа ие болады. Мектептегі бетпе-бет сабақтарда білім алуға уақыт жұмсалмайды және қызықты жобалармен жұмыс істеуге мүмкіндік

бар, мұның нәтижесі оқу ортасын дамыту болып табылады. Мектеп жаңа міндеттер қоя алады - бұл жаңа оқу сценарийлерін құру, жұмыста жаңа құралдарды қолдану, оқушылардың бойындағы дағдыларын қалыптастыру-бұл шығармашылық, сыни ойлау, қарым-қатынас және ынтымақтастық қабілеттері болып табылады.

«Төңкерілген сынып» технологиясының артықшылығы неде?

Дәстүрлі сабақтарда көптеген кемшіліктер бар. Мысалы, оқушы теориядан түсінбесе, оны қуып жету қиын. Сабақта мұғалім материалды бәрін үлгере алатындай етіп айтуға асығады. Көбінесе бұл тақырыпты толық түсіндіру үшін жеткіліксіз, ал бала мұғалімнің түсініктемелерінің қарқынына ілесе алмайды. Уақыт ұйымдастырушылық сұрақтарға кетеді, ал жаңа тақырыпқа тек сабақтың соңына дейін жетеді. Оқушылар үйге көптеген сұрақтармен кетеді. Төңкерілген сынып ұсынатын шешім: теория сабаққа дейін беріледі және оқушы оны үйренуге қанша уақыт қажет болса, сонша уақыт жұмсай алады — дәрісті кем дегенде бес рет қайта қарап, бірнеше реферат жасай алады. Сондықтан материалды сіңіру оңайырақ.

Төңкерілген сынып ұсынатын шешім: әр сабақ тәжірибеге арналған. Оқушыларда үй тапсырмаларын қалай шешуге болатындығы туралы сұрақтар туындамайды, өйткені әрқайсысы тақырыпты сыныпта мұғаліммен бірге талқылайды. Қорытынды-оқушылар білімді іс жүзінде қолдана алады.

Бұл технологияның айқын артықшылықтарына қарамастан, оның тәуекелдері де бар, оларды ескеру қажет:

- барлық оқушылардың оқу бейнелерін көруге техникалық мүмкіндігі болуы керек;
- оқушылардың үй тапсырмасын орындауына және оқуы үшін жауапкершілікті өз мойнына алуға дайын болуына қол жеткізу керек;
- идеяның қарапайымдылығына қарамастан, мұғалімге сабақ дайындауға, оқу материалдарын жазуға көп уақыт кетуі мүмкін;
- дәстүрлі түрде білім алуға дағдыланған оқушылар сабақтың бұрынғы құндылығын жоғалтқандай сезінуі мүмкін және үйде бейне сабақтарды көру жеткілікті деп ойлауы мүмкін

Барлық сабақтарды бірден «аударудың» қажеті жоқ, сіз бір бөлімді «аударып», барлық мүдделі тараптарды біртіндеп жаңа тәсілге үйрете аласыз.

«Төңкерілген оқыту» технологиясы онлайн оқыту емес, мұғалімді виртуалды сабақтармен алмастыру емес екенін есте ұстаған жөн. Бұл мұғалім мен оқушының тиімді өзара әрекеттесу уақытын арттыруға бағытталған әдіс. Бұл оқушы оқуы үшін жауапкершілікті алатын атмосфераны құру. «Төңкерілген оқыту» технологиясы арқылы сабақтар мұрағатын құруға, оларды оқушылар оқуда жеке қолдау ала алатын кез келген уақытта көруге болады. «Төңкерілген оқыту» технологиясын пайдаланудағы ең қиын кезең- жаңа материалмен танысу кезеңі. Оқу материалдарын әзірлеу өте көп уақытты қажет ететін процесс. Әр сабаққа бейне жазбаларды, үлестіоме материалдарды дайындап алу керек. Бұл үшін, біріншіден, біз оқулық материалдарын қолдана аламыз және қолдануымыз керек. Бұл оқулық немесе өз бетінше оқу үшін оқулықтың электронды түрі болуы мүмкін. Мектептің міндеті-білім қорын беру емес. Мектептің міндеті-оқушыны оқуға үйрету. Жаңа ой емес, бірақ әлі толық орындалған жоқ. Менің ойымша, бұл балаларды оқуға үйрететін төңкерілген сынып.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. «Вестник образования». - Журнал, 2013, №9
2. Событие недели: Смешанный урок: как соединить «цифру» и учителя // «Учительская газета», №23 от 5 июня 2018.

ӘОЖ 373.1.02:372.8

ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ САБАҒЫНДА ЖАҢА БІЛІМ БЕРУ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ПАЙДАЛАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Е.Е.Үсенқұлов
Берікқара орта мектебінің дене шынықтыру пәнінің мұғалімі, usenkulov1995@mail.ru

Қ.А.Есенов
Берікқара орта мектебінің дене шынықтыру пәнінің мұғалімі, Kolkanat-94@mail.ru
Байзақ ауданы, Жамбыл облысы

Аңдатпа: Бұл мақалада дене шынықтыру сабағында қолданылатын жаңа технологиялар туралы айтылғын. Денсаулық сақтау технологиясын, ойын технологиясын, жоба әдістерін сабақта пайдаланудың тиімді жолдары қарастырылған. Жаңа технологиялардың формаларын, мазмұны мен әдістерін таңдау кезінде оқушылардың жасы, жынысы, денсаулық жағдайы, олардың даму деңгейі мен дайындығы ескеріледі.

Кілтті сөздер: жаңа технология, әдістер, денсаулық сақтау, ойын, жоба, спорт

Аннотация: В этой статье рассказывается о новых технологиях, используемых на уроках физкультуры. Рассмотрены эффективные способы использования здоровьесберегающих технологий, игровых технологий, методов проектов на уроках. При выборе форм, содержания и методов новых технологий учитываются возраст, пол, состояние здоровья учащихся, уровень их развития и готовность.

Ключевые слова: новые технологии, методы, здравоохранение, игры, проекты, спорт

Annotation: This article describes the new technologies used in physical education classes. Effective ways of using health-saving technologies, gaming technologies, project methods in the classroom are considered. When choosing the forms, content and methods of new technologies, the age, gender, health status of students, their level of development and readiness are taken into account.

Key words: new technology, methods, Health, game, project, Sport

Әр мектептің жұмысының басым бағыты – сабақта және мектептен тыс жұмыстарда заманауи білім беру технологияларын қолдану арқылы білім сапасын арттыру. Сондықтан қазіргі заман мұғалімі осы технологиялар саласындағы білімді жетік меңгеріп, өз сабақтарында сәтті қолдануы керек. Мұғалім заманауи технологияларды пайдалана отырып, оқушылардың физикалық қасиеттерін ғана емес, шығармашылық мүмкіндіктерін дамыта алады.

Біз сабақтарымызда денсаулық сақтау технологияларын пайдаланамын. Оны таңдаған мұғалім балалардың денсаулығына, олардың физикалық, психикалық, адамгершілік және әлеуметтік дамуына жауапты болады. Сондықтан сабақта денсаулық сақтау технологиялары маңызды орын алады, оның мақсаты оқушыға мектепте оқу кезеңінде денсаулығын сақтауға мүмкіндік беру, оның бойында қажетті білім, дағдыларды қалыптастыру болып табылады. салауатты өмір салтын қалыптастыру, алған білімдерін күнделікті өмірде пайдалана білуге үйрету. Педагогикалық қызметтегі денсаулықты сақтаудың педагогикалық технологиясы мыналарды қамтиды: балалардың медициналық тексерулерінің нәтижелерімен танысу; оларды оқу-тәрбие жұмысында есепке алу; ата-аналарға оқушылар мен жалпы отбасының салауатты өмірін құруға көмектесу; оқуға қызығушылық таныту үшін жағдай жасау. Денсаулық сақтаудың негізгі бағыттарының бірі сабақтарда салауатты психологиялық климат құру болып саналады. Сонымен, сәттілік жағдайы жалпы оқу процесіне оң мотивацияны қалыптастыруға ықпал етеді, осылайша эмоционалды шиеленісті азайтады, білім беру процесіне қатысушылардың барлығының қарым-қатынасының жайлылығын жақсартады. Өз сабақтарымда денсаулық сақтау факторларын ұйымдастыруға назар аударамын. Бақылау сынақтары, тапсырмалар, тестілеу жеке тапсырмаларды әзірлеу үшін бастапқы (және ағымдағы) ақпаратты береді, оның мәні – оқушы кезекті кезекті уақыт кезеңінде одан әрі ілгерілеуі тиіс, бұл келесі тестілеуді растайды. Бұл ретте оқушының басқалармен салыстырылмауы, бірақ өзін-өзі салыстыруы өте маңызды: «Мен бүгін кешегіден жақсырақ болдым, ал ертең бүгінгіден жақсырақ болуға тырысамын». Бұл арқылы мен оқушыларды белсенді жұмыс істеуге ынталандырамын. Сабақ барысында біз оқу іс-әрекетінің әртүрлі түрлерін ауыстырамыз; оқушының бастамасы мен шығармашылық көрінісін жандандыруға ықпал ететін әдістерді қолданамыз. Сабақтағы

эмоционалды климаттың да маңызы зор, өйткені жақсы көңіл күй денсаулықты нығайтады, сабақтың маңыздылығын, сабақтың басында эмоционалды мотивацияны арттырады. Әрине, жұмыстың формаларын, мазмұны мен әдістерін таңдау кезінде оқушылардың жасы, жынысы, денсаулық жағдайы, олардың даму деңгейі мен дайындығы ескеріледі. Сабақтарда біз санитарлық-гигиеналық нормаларға (жарықтандыру, ауа сипаттамасы, температура режимі) сәйкес қажетті жағдайларды қамтамасыз етеміз. Сабақтар негізінен таза ауада өткізіледі.

Сабақтарымызда пайдаланып жүрген тағы бір технология- ойын технологиясы. Тәжірибе көрсеткендей, жас ерекшеліктерін ескере отырып, ойын технологияларын қолдану өзектілігін жоғалтпайды. Әр жас әр түрлі ойындар жиынтығына сәйкес келеді, дегенмен ерекше жағдайлар бар. Ойын технологиясы-бұл әдеттегі сабақты қызықты етуге мүмкіндік беретін оқытудың ерекше түрі. Дене шынықтыру сабақтарындағы ойын әрекеті білім беру процесінде маңызды орын алады. Ойын әрекетінің құндылығы-бұл баланың психологиялық-педагогикалық табиғатын ескереді, оның қажеттіліктері мен мүдделеріне жауап береді. Ойын әлеуметтік мінез-құлықтың типтік дағдыларын, құндылықтардың нақты жүйелерін, топтық және жеке іс-әрекеттерге бағдарлауды қалыптастырады, адами қауымдастықтардағы мінез-құлық стереотиптерін дамытады. Мектептегі сабақтардағы ойын қызметі білім алушылардың оқу сабақтарына деген қызығушылығын арттыруға мүмкіндік береді. Ойында модельденген нақты іс-әрекеттің мысалдарына негізделген ақпараттың көп мөлшерін игеруге мүмкіндік береді, ойын барысында балаларға қиын жағдайларда жауапты шешімдер қабылдауға үйренуге көмектеседі. Сабақтың ойын түрлерін қолдану оқушылардың шығармашылық әлеуетін арттыруға және материалды тереңірек, мағыналы және жылдам игеруге әкеледі. Оқу процесінде жұмыстың ойын формалары бірқатар функцияларды атқара алады: оқыту, тәрбиелеу, түзету және дамыту, психотехникалық, коммуникативті, ойын-сауық, релаксация. Қазіргі өмірдің қарқынын жеделдету ойынды жас ұрпақты тәрбиелеу үшін белсенді пайдалану міндетін қояды. Енді ойындар психикалық, физикалық және эмоционалдық жүктемелердің үйлесімін, жалпы жайлылықты қамтамасыз ету үшін қажет екені анық. Бастапқы және орта буындағы ашық ойындарға ерекше назар аудару керек, өйткені бұл жаста спорттық ойындарды одан әрі зерттеу және игеру үшін қажетті ойын дағдылары мен техникалық-тактикалық өзара әрекеттесуді жетілдіруге бағытталған ойын қызметінің негіздері қаланады. Әрине, ашық ойындар, бұл моторика мен дағдыларды дамытудың тамаша базасы. "Жеңіл атлетика" бағдарламасының бөлімінде жүгіру, секіру және лақтыру дағдыларын бекітуге және жетілдіруге, жылдамдық, жылдамдық-күш қабілеттерін, кеңістікте бағдарлау қабілеттерін дамытуға және т. б. бағытталған ашық ойындар қолданылады. “Спорттық ойындар" бағдарламасының бөлімінде-оқытылатын спорттық ойындардың тактикалық-техникалық дағдыларын игеруге арналған ойындар мен эстафеталар. "Гимнастика" бөлімінде - жекпе-жек элементтері бар ашық ойындарды пайдалануға болады. Балалардың ерекшеліктеріне байланысты кез-келген ойынды қолдануға болмайды, ойынның қиындық деңгейін және оның ойыншылардың өзара әрекеттесуіндегі күрделілігін ескеру қажет. Қол жетімді және түсінікті болса, ойын қызықты болады. Ол үшін балалардың жасын және жеке ерекшеліктерін ескере отырып, оның ережелері мен дағдыларын сақтауды қамтамасыз ететін бір ойынның әртүрлі нұсқаларын қолдануға болады. Ойын пайдалы болуы үшін оны ұсақ-түйекке дейін ойластыру керек. Ойыншыларға да, ойынды бақылаушыларға да ойын ережелерін, қауіпсіздік ережелерін қатаң сақтаңыз. Дидактикалық бағыттағы ойындар балаларды сабақтарда және күнделікті өмірде алған білімдері мен фактілерін біріктіруге үйретеді, оларды қоршаған шындық туралы біртұтас тұтас идеяға жүйелейді. Ойындарды іріктеуге қойылатын талаптар келесідей:

- ойын жаңа ұғымдар беруі керек;
- ойында кеңістіктік және уақыттық қатынастарды дұрыс бағалау, жиі өзгеретін ортаға тез жауап беру қабілеті дамуы керек;
- ойынның дидактикалық және моторлық мазмұны бағдарламалық материалдың ерекшеліктеріне сәйкес келуі керек;
- ойынның күрделілік дәрежесі үйренген Дағдылар мен дағдыларға сәйкес келуі керек.
- Ойынды ұйымдастыру және өткізу кезінде келесі ережелерді сақтау қажет:
- ережелердің қарапайымдылығы мен қол жетімділігі;
- әр бала ойынның белсенді қатысушысы болуы керек;
- балалардың денсаулығына төнетін қауіп-қатердің шамалы мүмкіндігін болдырмау;
- пайдаланылатын түгендеудің қауіпсіздігі;
- ойын ойыншылардың қадір-қасиетін төмендетпеуі керек.

Білім беруді жаңғырту барысында "дене шынықтыру" пәнін оқытудағы негізгі міндеттердің бірі дене шынықтыру және спорт, олардың тарихы мен қазіргі заманғы дамуы, салауатты өмір салтын қалыптастырудағы рөлі туралы білімді игеру болып табылады. Балаларды теорияны

зерттеудің пайдасына қажетті қозғалыс белсенділігінен айыру немесе теориялық бөлімді көп көңіл бөлмей зерттеу мұғалімдерді дене шынықтырудың теориялық бөлігін оқытуда жаңа стратегияларды іздеуге мәжбүр етеді. Тәжірибе көрсеткендей, жоба әдісін енгізу ең ұтымды болып табылады.

Жоба әдісі. Жоба әдісі бірден бірнеше тапсырманы шешуге мүмкіндік береді:

- білім алушылардың жеке құзыреттіліктерін дамыту;
- оқу процесінің интеграциялануы;
- сабақтың өзінде уақытты үнемдеу.

Жобалар технологиясы зерттеу және жобалау қызметіне қызығушылық танытатын бастауыш, негізгі және орта мектеп оқушыларына, сондай-ақ дарынды білім алушыларға жарамды. Дене шынықтыру сабағындағы жобалау технологиясы оқушының жеке қызығушылығына сәйкес мақсатты іс-әрекеті арқылы оқытуды белсенді негізде құруға мүмкіндік береді. Жобаны құра отырып, ол объектіден оқу субъектісіне айналады, дербес оқиды және өз білімінің мазмұнына белсенді әсер етеді. Мұндай жұмыс дене шынықтыру сабақтары физикалық тұрғыдан ғана емес, интеллектуалды түрде де дамитынын түсінуге мүмкіндік береді. Жобалық қызмет-бұл проблемалық жағдайларды құру, білімді өзектендіруді, гипотезаларды құруды қажет ететін күрделі мәселелерді іздеуде және шешуде студенттердің танымдық белсенділігін арттыру. Жоба әдісі әрдайым оқушылардың дербес іс-әрекетіне (жеке, жұптық, топтық) бағытталған, олар осы жұмысқа бөлінген уақытта орындайды (сабақтың бірнеше минутынан бірнеше аптаға дейін, кейде бірнеше айға дейін).

Жобалардың түрлері әртүрлі. Төрт негізгі категория бар:

- ақпараттық және зерттеу жобасы;
- шолу жобасы;
- өнім жобасы;
- сахналау жобалары.

Дене шынықтыру сабақтарындағы жобалар-бұл дене шынықтырудың адам ағзасына әсерін зерттеу, спорт тарихын зерттеу, жарыстар мен спорттық мерекелерді дайындау және өткізу және т. б. жобалар.

Жобалық оқыту технологиясын қолдану оқу процесін оқушылар үшін қызықты етеді: оқушылардың тақырып бойынша материалды өз бетінше жинауы, физикалық жаттығулардың белгілі бір кешенін орындау қажеттілігінің теориялық негіздемесі немесе өзін-өзі жетілдіру, ерікті қасиеттерді тәрбиелеу үшін белгілі бір физикалық дағдыларды игеру. Білім алушылар өз жобасын әзірлеу кезінде денсаулықты сақтаудың және дене шынықтыруды жетілдірудің түрлі әдістемелерін қолдануда білім негіздерін қалайтын болады. Білім алушылардың өз жобалары үшін өз бетінше өндірген ақпараты сабақта алынған моториканың өмірлік қажеттілігін түсінуге мүмкіндік береді. Осылайша, студенттер дене жаттығуларын сауатты орындаудың шарты ретінде қажет пән теориясында құзыретті болады. Әр мектепте қозғалыс белсенділігінде шектеулері бар оқушылар бар, олар үшін мұндай қызмет түрі өзін көрсетуге мүмкіндік береді.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Ахутина Т.В. Здоровьесберегающие технологии обучения: индивидуально-ориентированный подход // Школа здоровья. - 2000. Т. 7. №2.
2. Молоков Ю.Г., Молокова А.В. Актуальные вопросы информатизации образования // Образовательные технологии: Сборник научных трудов. - Новосибирск, 1997.
3. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: Учебное пособие. - М.: Народное образование, 1998.

ӘОЖ 37:005

БІЛІМ БЕРУДІ ТРАНСФОРМАЦИЯЛАУ ЖАҒДАЙЫНДА ЗАМАНАУИ МЕКТЕПТІ БАСҚАРУ

А. М Утилова
Әлкей Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық университеті
п. ғ. к., оқытушы-зерттеуші, aigulutilova@mail.ru

Г.С.Жанғазы
Павлодар қаласының «Жас Дарын» дарынды балаларға арналған мектеп-лицейі басшысы,
gulnarzakieva@mail.ru
Павлодар қ. Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Бүгінгі таңда білім беру жүйесі Инновациялық педагогикалық экожүйені дамыту арқылы жаңа талаптарға бағынады, оны басқаруда мүдделі тараптардың едәуір бөлігі, бәсекеге қабілетті түлек даярлауда белгілі бір ұтқырлыққа ие болады және бұл факторлар білім беру жүйесінің өзгеруіне әкеледі.

Кілт сөздер: трансформация, технология, мектеп, басқару, стратегия, оқыту, бағдарлама, жоспар

Аннотация: Сегодня система образования подвержена новым требованиям через развитие инновационной педагогической экосистемы, приобретающей определенную мобильность в управлении ею значительным числом участников из числа заинтересованных сторон, в подготовке конкурентоспособного выпускника и эти факторы ведут к неизбежности трансформации системы образования.

Ключевые слова: трансформация, технология, школа, управление, стратегия, обучение, программа, план.

Annotation: Today, the education system is subject to new requirements through the development of an innovative pedagogical ecosystem, which acquires a certain mobility in its management by a significant number of stakeholders, in the preparation of a competitive graduate, and these factors lead to the inevitability of the transformation of the education system.

Keywords: transformation, technology, school, management, strategy, training, program, plan

Цифрлық технологияларды дамыту қазіргі заманғы білім берудің бірінші кезектегі міндеттерінің бірі, оқыту мен оқыту сапасын арттырудағы, үздіксіз педагогикалық білім беруді трансформациялаудағы маңызды қадам болып табылады. Цифрландыру қазіргі заманғы мектепке білім беру процесін икемді ету, бүгінгі күннің шындығына бейімдеу, қалыптасып келе жатқан «Цифрлық әлемде» бәсекеге қабілетті мамандарды қалыптастыру үшін объективті түрде қажет. Бұл ретте цифрлық дағдыларды, қазіргі ұрпақтың цифрлық мәдениетін қалыптастыру және жетілдіру бойынша ерекше жауапкершілік өз оқушыларынан айырмашылығы, уақыттың жаңа сын-тегеуріндеріне аз бейімделген, жеткілікті мобильді емес деп саналатын барлық педагогикалық қоғамдастыққа жүктеледі [1].

Сондықтан қазіргі заманғы мектеп, мұғалім өзінің цифрлық құзыреттілігін қалай арттыруға болатындығын, білім беру процесінде цифрлық технологияларды кеңінен енгізу процесін қалай басқаруға болатындығын және бұл технологиялар мектепке не әкелетінін білуі керек.

Қазіргі мұғалімге өзінің цифрлық мәдениетін анықтайтын және өз сабағында жаңа технологияларды сенімді пайдалануға мүмкіндік беретін жүйелі білім мен дағдылар, жаңа кәсіби құзыреттіліктер бұрынғыдан да қажет. Қазіргі жағдай қысқа мерзімді перспективада тиісті кадрларды даярлаудың тұжырымдамалық тәсілдерін жүйелі қайта қараусыз, мұғалімнің, цифрлық болашақ мұғалімінің кәсіби құзыреттеріне қойылатын талаптарды жаңартусыз қандай да бір серпінді өзгерістер туралы айтуға мүмкіндік бермейді [1].

Интернет-технологияларды дамыту және тарату, инфрақұрылымды жаңғырту және білім беру процесінің технологиялылығын арттыру білім беру бағдарламаларын іске асыру сапасын арттыруды және цифрлық қоғамдағы қазіргі өмірге қажетті өзекті білімді, іскерлікті және жаңа цифрлық дағдыларды игеруді қамтамасыз етеді. Бұл ретте жаңа цифрлық технологиялармен жұмыс істей алмайтын, білім берудің жаңа мазмұнын, оқыту әдістемелерін, бағалаудың заманауи тәсілдерін білмейтін педагогтар ұсынылып отырған инновацияларды енгізуді қамтамасыз ете алмайды. Сондықтан біздің жұмысымыздың негізгі мақсаты білім беруді цифрландыру жағдайында қазіргі педагогтың кәсіби дамуының тұжырымдамалық бағыттарын анықтау болып табылады [2].

Сонымен қатар, қазақстандық білім беру жүйесін жаңғырту кезеңінде менеджменттің ғылымды қажетсінуі артып келе жатқанын атап өткен жөн. Бұл басқарушылық қызметте инновациялық тұжырымдамалық тәсілдерді іздеуде, көптеген тәжірибешілер-менеджерлердің өз қызметін ғылыми тұрғыдан түсінуінде, сондай-ақ оның теориялық негіздемесінің қажеттілігінде көрінеді. Бұл, біздің ойымызша, басқаруды орталықтандыру және бақылау жүйесін қалыптастыру қажеттілігімен; білім беру ұйымы менеджерінің иелігіндегі немесе ол жауап беретін құндылықтар көлемінің өсуімен; мектеп басшысының жан-жақты білім мен жоғары мәдениетті технологиялылықты талап етуімен түсіндіріледі.

Инновациялық менеджменттің негізгі бағыты білім алушылардың білім сапасы болып табылады. Тәжірибелік нәтижелер мемлекеттік білім беру стандарттары деңгейінде дәстүрлі білім беру сапасын қамтамасыз етудің төмендегенін көрсетеді. Басқарушылық қызметтің төмен сапасы білім беру практикасына ең озық және перспективалы педагогикалық инновацияларды кеңінен және нәтижелі енгізуге мүмкіндік бермейтінін атап өтеміз. Инновация неғұрлым күрделі болса, оның таралуы мен дамуын басқару міндеттері соғұрлым күрделі болады.

Сонымен қатар, оқытудың жоғары сапасының үлгісі «Назарбаев Зияткерлік мектептері», «Назарбаев Университеті» болып табылады, онда педагогикалық жұмыстың жаңа үлгілері, басқару тетіктері қалыптасуда. Басқару құрылымының моделі АҚШ мемлекеттік оқу орындарын басқару жүйесінің принциптерін зерттеу тәжірибесін ескере отырып құрылған [2].

Ұзақ мерзімді перспективада табысты даму үшін экономикалық дамыған елдердің (Англия, Германия, АҚШ) білім беру мекемелері және жалпы білім беру саласы нақты тұжырымдалған стратегия мен негізделген мақсатты көрсеткіштерге ие, ал олардың жоспарлау, басқару есебі мен бақылау жүйелері стратегиялық мақсаттарға қол жеткізуге бағытталған. Білім беру ұйымдарының қазіргі өмір сүру шарттары басқаруды өзгерту керек деп болжайды. Жаңа білім беру стандарттарында өмір сүретін жаңа мектепті ескі тәсілмен басқару мүмкін емес, басқаруды өзгертіп, оны жаңа, сапалы деңгейге шығару керек. Ол үшін стратегиялық басқару сияқты ұғымды енгізіп, білім беру ұйымын дамыту бағдарламасын әзірлеу қажет. Мектепті дамыту бағдарламасы білім беру ұйымының қызметін реттейтін негізгі нормативтік құжаттарға сәйкес әзірленген Негізгі құжат болып табылады. Даму бағдарламасы білім беру процесінің әртүрлі субъектілері үшін болашақ дамудың белгісіздігін тиімді төмендетуге қабілетті білім беру ұйымының дамуы туралы болжамды ақпараттың құжаты болып табылады. Бағдарлама маңызды мәселені шешу үшін ресурстарды тарту үшін қажетті басқару құралы ретінде қарастырылады.

Басқару тұрғысынан бағдарлама білім беру ұйымының күнделікті қызметінде жедел басқару шешімдерін қабылдаудың негізі болып табылады. Құжат ретінде Даму бағдарламасы стратегиялық, бағдарламалық-нысаналы басқару позициясында тұрған және өзінің инновациялық дамуында нақты қадам жасайтын білім беру ұйымының басты стратегиялық басқару құжаты ретінде айқындалуы мүмкін; білім беру ұйымының өмірлік қызметінің негізгі салаларында өзгерістерге мұқтаж барлық маңызды жаңалықтарды жүзеге асыру жоспары ретінде [3].

Білім беру ұйымын дамыту бағдарламасын әзірлеудің өзектілігі келесідей түсіндіріледі:

- Қазіргі уақытта ұйымдардың дамуын басқару саласындағы стратегиялық жоспарлаудың рөлі артып келеді, өйткені дәл осы тәсіл өкілеттіктер шеңберінен шығатын басқару міндеттерін шешуге, әртүрлі көздерден материалдық ресурстарды біріктіруге, әртүрлі әлеуметтік топтар өкілдерінің күш-жігерін біріктіруге мүмкіндік береді;
- Бүгінде білім беру ұйымын дамыту бағдарламасын әзірлеу мен іске асырудың құқықтық базасы жоқ, алайда «Орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдары педагогтерінің жүргізуі үшін міндетті құжаттар тізбесін және олардың нысанын бекіту туралы» 2020 жылғы 6 сәуірдегі № 130 бұйрыққа сәйкес жүргізу үшін міндетті құжаттарға жатады;
- Алайда, барлық мүдделі субъектілердің ұйымды дамытудың өзекті мақсаты мен міндеттерін қою мен түсінудің айқындылығы білім беру ұйымын дамыту бағдарламасының болуы мен пысықталу дәрежесіне байланысты.

Даму бағдарламасы қызметтің мақсаттары мен міндеттерін анықтауға, сондай-ақ оларға қол жеткізу мен шешуді қамтамасыз ететін нақты мерзімдермен және қажетті құралдармен іске асыру жоспарын әзірлеуге арналған нормативтік құжат. Даму бағдарламасында қызметтің тиімділігін қамтамасыз ету шарттары бөлінеді, оның мазмұны (бағдарламаның мақсаты) анықталады. Бағдарламаның даму кезеңдері бағдарламаны іске асырудың 5 жылы ішінде өткізілетін іс-шараларды білдіреді[3].

Мектепті дамыту бағдарламасын іске асыру процесінде мониторинг жүргізіледі, оны мектептің педагогикалық кеңесі әзірлейді және қадағалайды; мониторинг нәтижелері, сондай-ақ мемлекеттің әлеуметтік-экономикалық, білім беру саясатының басым бағыттарындағы ықтимал өзгерістер негізінде Бағдарламаны іске асыру жөніндегі іс-шараларға түзетулер енгізуді көздейді. Мектеп жұмысының қазіргі жағдайының қысқаша сипаттамасы білім беру ұйымы туралы ақпаратты

ұсынады (Құрылған жылы, толық атауы, заңды мекен-жайы, меншік нысаны). Аналитикалық бөлімде 20 _ _ - 20 __ жылдардағы мектептің білім беру жүйесінің жай-күйіне талдау, жетістіктердің сипаттамасы, қиындықтар мен шешілмеген проблемалардың сипаттамасы, білім беру ұйымының жай-күйі туралы жалпыланған анықтама беріледі. Сондай-ақ, Бағдарламаның осы бөлігінде мектептің дамуының сыртқы және ішкі перспективаларын бағалау талданады.

Бағдарламаны әзірлеу барысында білім беру ұйымы жұмысының миссиясы, мақсаты мен міндеттері тұжырымдалуы тиіс. Ең алдымен, мектеп жұмысының миссиясы анықталады. Миссия-бұл білім беру ұйымы жұмыс істейтін идеяны тұжырымдау. Ол Мектепке және білім беру процесіне қатысушылардың ішкі мүдделеріне әсер ететін субъектілердің сыртқы мүдделерін үйлестіруді қамтамасыз етуі керек. Осылайша, миссияны әзірлеу кезінде тапсырыс берушілердің (мемлекет, ата-аналар, оқушылар және т.б.), басшылықтың, мұғалімдердің пікірін ескеру қажет.

Мектепті дамыту бағдарламасының мақсаты-қоғамның қазіргі заманғы қажеттіліктеріне сәйкес келетін және оқушылардың жеке және әлеуметтік негізгі құзыреттіліктерін қалыптастыруды қамтамасыз ететін білім алушылардың сапалы даярлығын қамтамасыз ететін білім беру ортасының оңтайлы моделін құру. Бағдарлама бес жылға созылады және барлық мүдделі тараптардың ресурстары мен күш-жігерін білім берудің басым міндеттерін орындауға жұмылдыруға арналған.

Мектепті дамыту бағдарламасының негізгі міндеттеріне мыналар жатады:

- оқу-тәрбие процесінің сапасын сақтау және жүйелі түрде арттыру;
- уақыт пен ресурстарды ұтымды пайдалану;
- бағдарламалық және материалдық-техникалық базаны дамыту;
- инновациялық оқу-тәрбие технологияларын әзірлеу және енгізу;
- мектеп оқушыларына өзін-өзі тануға көмектесу;
- оқушылардың ата-аналарын білім беру ұйымын басқару мәселелерін шешуге тарту және олармен өзара іс-қимыл жасау.

Мектепті дамытудың басым бағыттары мыналар болып табылады:

- Барлық білім беру субъектілерінің жеке өсуін қамтамасыз ететін жағдайлар жасау;
- Салауатты тұлғаны қалыптастыру, оқу -тәрбие үдерісінде денсаулық сақтау технологияларын кеңінен қолдану
- Инновациялық технологиялар негізінде оқушылардың зияткерлік қабілеттері мен зерттеу қызметін дамыту;
- Білім берудің мазмұндық және технологиялық жақтарын жаңғырту; мектепте - рухани-адамгершілік тұлғаны қалыптастыру.

Бағдарламаны іске асыру тетігі-бұл белгіленген іс-шаралардың орындалуын және қойылған бағдарламалық мақсаттарға қол жеткізуді қамтамасыз ететін өзара байланысты кешенді басқару жүйесін қалыптастыратын құқықтық нормалардың, экономикалық және әкімшілік нысандар мен ықпал ету әдістерінің, сондай-ақ институционалдық құрылымдардың жиынтығы [2].

Күтілетін нәтижелер-бұл жобаны іске асыру барысында сандық және сапалық тұрғыда қол жеткізуге болжанатын нақты нәтижелер. Күтілетін нәтижелердің сипаттамасына өте байыпты және жауапкершілікпен қарау керек, өйткені олар жобаның тиімділігінің критерийлері болып табылады.

Даму бағдарламасы білім беру ұйымының маңызды стратегиялық құжаты ретінде қарастырылуы мүмкін және оны мектеп жоспарының ерекше түрі ретінде қарастыруға болады, бірақ бір басты айырмашылығы – айқын инновациялық бағыт. Жоспар әдетте «бүгіннен бастап» жасалады. Бағдарлама іс-шаралар жоспарынан айырмашылығы өзгеріске, «даму қадамына» бағытталған. Сондықтан бағдарлама әрдайым қазіргі сәттен бастап емес, керісінше, «ертеңнен», қажетті болашақ бейнесінен бүгінгі қолма-қол жағдайға дейін жасалады.

Айта кету керек, бағдарлама тұтастай алғанда, әдетте тұжырымдаманы, жобаларды (екі немесе одан да көп), іс-шаралар жоспарын біріктіреді. Бағдарламаны әзірлеуге кірісе отырып, мәтінді жазудың логикасы мен дәйектілігін ұсыну қажет. Бастапқыда проблемалық-бағдарланған талдау жүргізу қажет: білім беру ұйымдарында сапалы өзгерістерді болжауға мүмкіндік беретін қандай жағдайлар, ішкі ресурстар мен әлеует бар, бұл проблеманы, сондай-ақ қалаған болашаққа қол жеткізуге қауіп төндіреді, қандай сыртқы факторлар мен жағдайларға сенуге болады [2].

Сонымен, біз қалаған болашақтың бейнесін (тұжырымдама) ұсынамыз және стратегияны (тақырыпты тұжырымдауда, қайшылықтарды, мәселелерді, мақсаттарды сипаттауда көрсетілген) және оған жету тактикасын (жобалар, іс-шаралар жоспарлары) әзірлейміз. Білім беру ұйымын дамыту бағдарламасын әзірлеу үшін келесі сұрақтарға дәйекті түрде жауап беру қажет:

1. Біз нені өзгерткіміз келеді? Оқушылардың алған білім беру нәтижелеріне не сәйкес келмейді? (мақсат).
2. Біз не нәрсеге қол жеткізгіміз келеді және білім беру процесінде, білім беру ортасында қандай өзгерістер болады? (негізгі жоба идеясы).

3. Бұл үшін бізде не бар және не қажет? (күшті және әлсіз жақтарына SWOT талдау жасау, жетіспейтін ресурстарды анықтау).
4. Мұны қалай өзгертеміз? Біз не істейміз? (өзгерістердің болжамды басқару моделі және кезеңдік жоспары.
5. Қойылған мақсаттарға қол жеткізуді қалай бағалаймыз? (оқушылардың жаңа білім беру нәтижелерін диагностикалаудың өлшенетін критерийлері мен көрсеткіштері, мұғалімнің қызметін бағалау, білім беру процесін іске асыру).
6. Мақсаттарға жетуде бізге не кедергі болуы мүмкін? Мұны қалай ескертуге болады? (тәуекелдер және оларды азайту шаралары).
7. Даму бағдарламасын іске асыру үшін қандай қаржы қаражаты қажет болады? (қаржылық жоспар).

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Концепция развития образования в Республике Казахстан на 2022–2026 годы.
2. Бакурадзе А. Б. Консультация «Как написать программу развития школы?» Журнал «Методист» Бакурадзе А.Б., Пильдес М. Б. [Электронный ресурс]//URL:http://baseold. anichkov.ru/files/gzrdo/metod_GDTU/zhebrovskaya. pd
3. Моисеев А. М. Управляющий совет и стратегия: сделаем школу лучше. - 2015. -103с.

UDK: 002:651.

КИЧИК ЁШДАГИ БОЛАЛАРНИНГ РИВОЖЛАНТИРУВЧИ ШАЙХ МУҲАММАД СОДИҚ МУҲАММАД ЮСУФНИНГ ШАРҚОНА МЕТОДИКАСИ
ВОСТОЧНАЯ МЕТОДИКА ШЕЙХА МУХАММАДА САДИКА МУХАММАДА ЮСУФА РАННЕГО РАЗВИТИЯ ДЕТЕЙ
ШЕЙІК МҰХАММЕД САДЫҚ МҰХАММАД ЮСУФТЫҢ БАЛАЛАРДЫ ЕРТЕ ДАМУЫНЫҢ ШЫҒЫС ӘДІСІ

Д.М.Юлдашева
Ферганский государственный университет
доктор филологических наук(DSc), доцент
yuldilaf@mail.ru

З.Р.Эралиева
магистр Ферганского государственного университета yuldilaf@mail.ru
г.Фергана Узбекистан

Аннотация. Мазкур мақолада кичик ёшдаги болаларнинг ривожлантирувчи Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуфнинг қаламига мансуб “Соғлом бола” асарида келтирилган болалар таълим-тарбиясининг муҳим жиҳатларини ёритган хусусий методика ҳақида маълумот берилган. Мазкур методика шарқона ислом дини қадриятлари асосига ёзилган.

Таянч сўзлар: соғлом бола, хусусий методика, яхши ният

Аннотация. В данной статье представлена информация о специальной методике, освещающей важные аспекты воспитания детей в работе «Здоровый ребенок», написанной шейхом Мухаммадом Садиком Мухаммадом Юсуфом, разработчиком детей раннего возраста. Эта методология написана на основе восточно-исламских ценностей.

Ключевые слова: здоровый ребенок, авторская методика, доброжелательность.

Аңдатпа. Бұл мақалада жас балаларды дамытушы шейх Мұхаммед Садық Мұхаммад Юсуф жазған «Дені сау бала» еңбегінде бала тәрбиесінің маңызды аспектілерін жарықтандыратын арнайы әдістеме туралы ақпарат берілген. Бұл әдіснама шығыс ислам құндылықтары негізінде жазылған.

Тірек сөздер: дені сау бала, авторлық әдістемесі, ақ ниет.

Асрлар силсиласида бебаҳо қадрият сифатида муҳим ўринга эга бўлган фарзанд таълим-тарбияси хали ҳануз ўз долзарблигини йўқотмаган. Халқимизда “Ким ўғил болага таълим берса, бир кишига таълим берибди. Ким қиз болага таълим берса, бутун бошли бир оилага тарбия берибди” дейилади. Баъзи қудсий асарларда келишича, Расулуллоҳ саллаллоҳу алайҳи васаллам: "Жаннат

ҳалқасини биринчи бўлиб ушлайдиган киши менман", деб айтганлар. У зот яна: "Бир аёл жаннатга мендан аввал киришда мен билан баҳслашмоқда. Мен: "Эй Жаброил, бу ким?" десам, у зот: "У болаларини тарбия қилган аёл", дедилар. Шунинг учун қиз бола диннинг асл таълимотларини ўрганса, зарур ва керакли маълумотларга эга бўлса, юқори савиядаги она бўлиб етишиши ҳаёт тажрибаларидан маълум. Ўзбекистон халқ шоири А.Орипов : "Билмам, қандай инсон бўлган Алишернинг онаси", деб ёки Ҳ.Олимжоннинг "Кўп эртак эшитгандим, сўзлаб берарди бувим" сатрларида қадимдан ўзбек аёлларининг зиёли ва маърифатли бўлганлигига ишора қилинади. Шу боис, ўзбек халқининг лисоний олам манзарасида ҳам оила, аёл ва бола концепти бир-бирига уйғун тарзда, ўзаро алоқадорликда намоён бўлади. Таъкидлаш жоизки, мактабгача таълим ёшидаги болаларнинг ривожланишида кўплаб хусусий муаллифлик методикалари мавжуд бўлиб, улардан қуйидагиларни таъкидлаб ўтиш жоиз: Вальдоров, Мария Мантессори, Борис ва Лена Никитинлар, Н.Зайцев, Вячеслав Воскобович, Мария Гмошинский, Леонид Китаев, Михаил Трунов, Масару Ибуки методикалари машҳурлик касб этган. Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуфнинг қаламига мансуб "Соғлом бола" асарида келтирилган болалар таълим-тарбиясининг муҳим жиҳатларини хусусий методика сифатида талқин этиш зарур. Қатор йилларнинг Давлат дастурларида соғлом болани ривожлантиришга қаратилган комплекс вазифалар мазкур бирикма остида бола шахсининг жисмоний ва ақлий имкониятларини ривожлантириш мазмун-моҳиятини тўлалигича очиб беришга хизмат қилади. Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуфнинг "Соғлом бола" асарида мазкур бирикмани шиор даражасига кўтариш кераклиги таъкидланиб, унинг тўртта асосий маъноси келтирилган. Жумладан, асарнинг 5-саҳифасида қуйидагилар берилади: "Соғлом бола" шиори келажак авлоднинг, яъни янги ўсиб келаётган ёки энди дунёга келиб, мана шу юртда вояга етадиган инсонларнинг ҳар томонлама соғ ва саломат бўлиши ҳақида қайғуриш шиори десак бўлади. "Соғлом бола" шиори келажак авлоднинг, ўсиб келаётган авлоднинг руҳий-маънавий ва жисмоний жиҳатдан соғлом бўлишлари ва соғлом ўсишлари учун қайғуриш десак, хато қилмаган бўламиз. "Соғлом бола" шиори ҳар бир юртнинг, миллатнинг, халқнинг асосий ташвишларидан бири бўлмоғи лозим. Чунки келажак авлод ҳар бир миллатнинг, ҳар бир давлат, юрт, эл, халқнинг келажагини белгилайдиган авлоддир. Улар ана шу халқ, юрт, давлат ва элнинг умид ғунчаларидир."[1] "Соғлом бола" бирикмаси диний дискурсда асосан оиланинг муқаддас бурчи сифатида белгиланади. Асарда соғлом болага қуйидагича эришиш йўллари кўрсатилади:

1. Соғлом бола учун соғлом ота ва она танлаш;
2. Соғлом бола учун тиббий кўрикдан ўтиш;
3. Соғлом бола тилаб дуода бўлиш;
4. Соғлом бола ва эмизиш;
5. Соғлом болага муносиб исм танлаш;
6. Боланинг қулоғига азон ва такбир айтиш;
7. Боланинг танглайини кўтариш;
8. Болага ақийқа қилиш;
9. Хатна маросими;
10. Болани қарамоғига олиш.

Кўринадики, соғлом болалик интерпретацияси диний-фалсафий матнда кенг ёритиладиган мавзу саналади.[2] Диний дискурсда *жаннат райҳонлари, кўз қувончи, умид ғунчалари, саодат калити, улуғ неъмат* каби метафораларда ҳам айнан соғлом бола тушунилиши сир эмас. [3,4]

Хулоса қилиб айтиш мумкинки, фарзандлар тарбиясида амал ва ният, яхши сўз муҳим аҳамият касб этади. Соғлом бола эса ҳар бир давр ва жамиятнинг негизи, таянчи бўлиб қолади.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф. Соғлом бола. – Тошкент: "Hilol" нашр., 2021.
2. Юлдашева Д.М. Ўзбек болаларига хос оғзаки ва ёзма матнларнинг антропоцентрик тадқиқи. Монография. - Фарғона: *Classic* , 2021. – 130 б.
3. Юлдашева Д.М. Оилада дастлабки нутқий кўникмаларнинг ифодаланиши. FarDU. Ilmiy xabarlar –Научный вестник. ФерГУ, 2020. – №3. – Б.157-161.
4. Юлдашева Д.М. Болаларга хос оғзаки ва ёзма матнларнинг яратилишида лингвистик гештальт хусусида. FarDU. Ilmiy xabarlar –Научный вестник. ФерГУ, 2020. – №3. – Б.157-161.

ӘОЖ:37.01.:001.8 А14

ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУ - ОҚУ ҮДЕРІСІН ҰЙЫМДАСТЫРУДЫҢ ЗАМАНАУИ ФОРМАСЫ

Қ.Ш. Абитова
№ 32 орта мектеп директордың әдістемелік ісі жөніндегі орынбасары
Тараз қ., Қазақстан Республикасы

Аннотация: Бұл мақалада қашытытан оқыту - оқу үдерісін ұйымдастырудың заманауи формасы ретінде қарастырыту мектеп тәжірибе кетінде. Себебі, бұл сұрақтарға жауап іздеу тек мұғалімге қатысты емес, бұл оқу процесінің барлық субектілеріне, яғни мектеп әкімшілігі, мұғалім, оқушы, ата-анаға қатысты екенін түсіну маныздылығы қаралды. Мұндағы мақсат: қашытытан оқытудың оқу үдерісіне енгізудің тиімді жолдарын қарастыру. Нәтижесінде, оқу процесінің барлық субектілерінің тәжірибесіне енген тиімді өзгерістер анықталған.

Кілтті сөздер: қашықтан оқыту, оқу процесі, тәжірибедегі өзгеріс,оқу процесінің барлық субектілері, тиімді кері байланыс

Аннотация: В данной статье рассматривается вопрос дистанционного обучения как современной формы организации учебно-воспитательногопроцесса. Это связано с тем, что данная форма обучения затрагивает не только учителя, но и всех субъектов образовательного процесса, то есть администрацию школы, учителя, ученика, родителя. Цель данной работы: рассмотреть эффективные пути внедрения дистанционного обучения в учебный процесс. В результате определены эффективные методы и приемы применения дистанционного обучения на практике всех субъектов образовательного процесса.

Ключевые слова: дистанционное обучение, учебный процесс, изменение практики, все субъекты учебного процесса, эффективная обратная связь

Annotation: This article deals with the issue of distance learning as a modern form of organizing the educational process. This is due to the fact that this form of education affects not only the teacher, but also all subjects of the educational process, that is, the school administration, teacher, student, parent. The purpose of this work: to consider effective ways to implement distance learning in the educational process. As a result, effective methods and techniques for the use of distance learning in practice by all subjects of the educational process have been identified.

Keywords: distance learning, educational process, change in practice, all sub-subjects of the educational process, effective feedback

Бүгінгі күні елімізідегі жағдай білім беру жүйесіне өзгерістер әкелді. Ең басты өзгеріс – қашықтан білім беру жүйесіне көшу.

Бұл өзгеріс мұғалім тәжірибесіне қалай әсер етті?

Мектеп тәжіритесінде сүйенетін болсақ, бұл сауал өз кезегінде негізгі үш сауалдың жауабын қажет етті:

- Кандай өзгеріс болды?
- Өзгеріс қандай қиындықтар немесе кедергілерге әкелді?
- Қиындытар мен кедергілерді шешу жолдары қандай?

Әрине бұл сұрақтарға жауап іздеу тек мұғалімге қатысты емес, бұл оқу процесінің барлық субектілеріне, яғни мектеп әкімшілігі, мұғалім, оқушы, ата-анаға қатысты екенін түсіну манызды.

Сонымен, қандай өзгерістер болды?

Мұғалім үшін,

Бірінші кезекте өзгерген оқыту жүйесіоқыту мақсатына нәтижелі қол жеткізуді қамтамасыз етудегі оқытудың формасына, әдістері мен құралдарының мазмұнына түзетулер енгізуге әкелді.

Екіншіден, өзгеріске ұшыраған оқыту жүйесі өз кезегінде мұғалім мен оқушының өзара іс-әрекетіне өзгеріс енгізді. Себебі, қашықтықтан оқытуды ұйымдастырудағы маңызды кезең виртуальдық өзара іс-әрекет.

үшіншіден, мұғалім өзінің пәні бойынша базалық білімді қалыптастырумен қатар оқушыларда ақпараталмастыру және ақпараттық жүйелердегі ресурстарды пайдалану дағдыларын

қалыптастырды.Себебі, қашықтықтан оқыту барысында берілетін білімнің сапасы оқушылардың өз бетінше жұмыс жасау дағдысына тікелей байланысты.

Оқушы мен ата-ана үшін өзгеріс мазмұны ерекше. Себебі, мұғаліммен виртуалды өзара іс-әрекет пен қарым-қатынасқа түсу оқушыдан өз бетінше жұмыс жасау дағдаларын талап етті. Жауапкершілігі артты.

Ал ата-ана өз кезегінде баласының «оқушы» статусын жаңаша қабылдап, оқытылатын пәндердің ерекшелігіне тереңірек үнілуге тура келді.

Осы өзгерістер қандай қиындытар мен кедергілерді алып келді?

Кашықтықтан оқыту жүйсіне көшуде кедергілер мен қиындықтар көп болды. Алайда, оқыту процесінің барлық субъктілерінеортақ ең маңызды қиындық пен кедергі – ол сапалы керібайласын орнату.

Ендігі кезекте сапалы кері байланысты орнатудың тиімді жолы қандай? Деген сауалға тоқталайық.

Сапалы кері байланыс -дегеніміз (мұғалім, оқушы, ата-ана) өз дамуында қай жерде екендігін түсінуге және танымдық жағынан енді қай бағытта даму керектігін айқындауға көмектесуге бағытталған.

Оқу процесіне жаңартылған білім беру мазмұны еңгелі бері біз өз тәжірибемізде

- мұғалімнен оқушыға,
- оқушыдан оқушыға,
- мұғалімнен мұғалімге,
- оқушыдан мұғалімге

Деген кері байланыстың дәстүрлі формаларын пайдаланып келеміз.Ал, қашықтықтан оқыту жағдайында біздің тәжірибемізде

- ата-анадан-оқушыға,
- оқушыдан-ата-анаға,
- оқушы өзіне(рефлексия),
- ата-анадан мұғалімге.

Деген кері байланыс формалары қалыптасты.

Енді осы қалыптасқан кері байланысқа тоқталып кетсем. Мұнда ата-ана балағажеке пәндерді меңгеруіне жағдай жасап, қолдау көрсету арқылы баланың «оқушы» статусына кері байланыс беруге дағдалынды.

Бұл әрекет ата-анаға не берді? Әрине біріншіден, баланың белгілі пәнге бейімділігін көруіне көмектесті. Екнішіден, баланың дұрыс мамандық таңдауына өз ықпалын тигізеді.Ал, оқушы өз ісіне рефлексия жасау арқылы өз ісін талдау, өз ісін сыни бағалауға дағдаланды, нәтижесінде өз әрекетін жақсартуға талпынады.

Әрине, мұндай кері байланыс жүргізу бір күннің іс-әрекеті емес, оған көп уақыт, ізденіс керек.Ең алдымен, қашықтан оқыту кезінде мұғалім кері байланыс беруге оқушыны да, ата-ананы да дағдыландырып алу қажет. Сонда ғана бұл оң нәтиже береді. Сонымен қатар, бұл жұмыс жүйелі және жоспарлы түрде болу керек. Біз өз тәжірибемізде бұл жұмыста келесі алгоритмді басшылыққа аламыз:

Біріншіден, Әрбір мұғалімнің, оқушының, ата-ананың есімін атап, кері байланыс ұсыну. Кері байланыс жиі әрі жүйелі болу керек. Сондайақ кері байланысты нақты және позитивті формада ұсыну. Және Ойлауды дамыту үшін сұрақтары бар кері байланыс ұсыну

Сондықтан, сапалы оқыту ортаны қалыптастыру мұғалімнің таңдаған оқыту платформалары мен оқушы қабілеттерін қалыптастырудағы кәсіби шеберлігіне байланысты болды. Бұл мұғалім тәжірибесіне еңген тағы да бір маңызды өзгерістердің бірі болды.

Қашықтықтан оқыту кезінде қойылған масат пен міндеттерді іске асыруда оқушының өз бетінше жұмысын басқару мұғалімнің негізгі міндеттерінің біріне айналды. Мұнда виртуалдық өзара іс-әрекетте туындайтын мәселелерді қарастыру, тапсырманы беру, оған кері жауап алу, білім алушылардың арасында өзара байланысты ұйымдастыру, жалпы сыныптағы оқу процесін бақылау жұмыстарын сапалы іске асыру қажет болды.

Бұл жағдайда кері байланыстың маңығы арта түсті. оқушының оқыту үрдісі қалай өткені және қандай нәтижеге қол жеткізгендігі туралы ой-пікірін тыңдауға негізделген кері байланысты рефлексивті кері байланыс ретінде қабылдау қажеттілігі туды. Себебі, рефлексивті кері байланыс негізінде оқушы еске түсіру, өзінің сабақ бойындағы іс-әрекетіне баға беру, талдау және мәселелердің шешу жолдарын іздестіруге бағыттайды.

Кері байланыс жүргізу бір күннің іс-әрекеті емес, оған көп уақыт, ізденіс қажет. Мұғалім рефлексия арқылы алынған нәтиженің «дұрыс» не «бұрыс» болғанын дәлелдеп, қолданылған әдіс-тәсілдерінің тиімді не тиімсіз болғанын анықтап, орындалған іс-әрекетін зерделейді. Ең алдымен, қашықтан оқыту кезінде мұғалім рефлексия жасауға оқушыларын дағдыландырып алу қажет. Сонда ғана бұл оң нәтиже береді. Оқушылардың ой-өрісінің дамуы оқу үрдісі кезінде болады, ол оқушының өз бетімен толықтыруы мен өзін-өзі дамытуды қамтиды. Оқушы білім алудың мақсатын саналы түрде түсінсе ғана белсенді бола алады. Қолайлы оқу үшін адамдарға кері байланыс пен мадақтау қажет, сондықтан кері байланыс жүргізілуі тиіс. Ашық сауалдар, оқыту міндеттерімен алмасу сияқты әдістер оқушылардың өз біліміне белсенді қатысу қабілетіне әсер етеді.

Мұғалім оқушының кез келген кері байланыс парағын оқи отырып, жұмысының сәтсіз шыққан тұсын және сәтті шыққан қадамын, ендігі іс-әрекетін қалай жақсартуға болатынын алдын-ала біледі. Сонымен қатар кері байланыс парағы арқылы оқушының үніне құлақ түріп, оқу мен оқытудағы кездесетін кедергілерді айқындап, келесі оқытуға бұдан да жақсырақ дайындалуына түрткі болады.

Осындай жүйенің аясында жұмыс жасаудың алғашқы сатысында мұғалімнің зиялылық потенциялын, компьютерлік техниканы ұтымды пайдалана отырып, үздіксіз білім беру принциптерін ойдағыдай іске асыру маңыздылығы бой көтерді. Осы жерде мектеп әкімшілігінің оқу үрдісін қашықтықтан оқыту шеңберінде жүргізуін жан-жақты даярлау, қашықтықтан оқыту бойынша сабақ өткізу үрдісінде үйлестіруші қызметін ақтарып қана қоймай, бұл жұмыстың сапасына да мән берді. Маңыздысы, дәстрүлі әдістемелік көмек түріне өзгеріс енгізіп, түрлі желіні пайдаланып, мұғалімдердің шығармашылық жұмыстарын таратып, оқыту үрдісінде тәжірибе алмасуы жұмысын онлайн форматта ұйымдастырды.

Қорыта келгенде, қашықтықтан оқыту кезінде мұғалімнің рөлі арта түседі және өзгереді. Сол себепті де мұғалім қазіргі заманғы ақпараттық және педагогикалық технологияны меңгерген, оқушымен бірге желідегі жаңа оқу-танымдық ортада жұмыс істеуге психологиялық тұрғыдан дайын, іскерлік ұстанымда болуы керек. Дегенмен, қашытытан оқыту әдістері мұғалімнің дәстүрлі тәжірибесінің ажырамас бөлігі болатыны дауыссыз.

Қорыта келгенде, қашықтықтан оқыту кезінде мұғалімнің рөлі арта түсті және өзгерді. Сол себепті де мұғалім қазіргі заманғы ақпараттық және педагогикалық технологияны меңгерген, өзгерістерге психологиялық тұрғыдан дайын болуы керек.

Қашықтықтан оқыту жағдайында оқу процесіне енген өзгерістердің сапасын қамтамасыз ету – мұғалімнің кәсіби шеберлігіне байланысты.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Білім беру ұйымдарына электрондық оқыту жүйесін енгізу жағдайында педагогтардың біліктілігін арттыруды ұйымдастыру әдістемесі / Ахметова Г.К., Караев Ж.А., Мухамбетжанова С.Т. // Алматы:АҚ «ҰБАО «Өрлеу», 2013.
2. Басшыға арналған нұсқаулық.
3. Мұғалімдерге арналған нұсқаулық. Бірінші(ілгері) деңгей. Екінші басылым.

ӘОЖ: 371

ЗАМАНАУИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ПАЙДАЛАНА ОТЫРЫП, ОҚУШЫЛАРДЫҢ БИОЛОГИЯ САБАҒЫНДА ОҚЫТУ ТИІМДІЛІГІН АРТТЫРУ

А.К.Абылова
Қаратай Тұрысов атындағы №53 мектеп-гимназиясының биология пәні мұғалімі
abylova.aygerim@mail.ru
Тараз қ., Қазақстан

Аңдатпа: Сабақта заманауи технологияларды оқу процесінде пайдалана отырып, биология сабағында тиімді тәсілдерді қолдана отырып, балалардың өзін дамыту, тәрбиелеу, жетілдіру үшін қолайлы жағдайлар жасау, оны кәдеге жарату мәселесі зерделенген. Ақпараттық-

коммуникациялық технологиялар, модульдік технология,ынтымақтастықта оқыту, ойын технологиясы арқылыоқушылардың зерттеушілік қырын қалыптастыру мен дамытуға негізделген. Заманауи технологияларды пайдалана отырып, арқылы оқушылардың танымдық қабілетін дамыту, ғылымға деген қызығушылығын арттыру мәселесі басымдылыққа алынған. Сонымен қатар сабақта тапсырмаларды жаттығулары мен ойындарын ойнату арқылы адам денсаулығына пайдасын насихаттау, шығармашылыққа баулу да көзделген.

Кілтті сөздер: технология, сабақ, биология, оқу процесі

Аннотация: На уроке изучена проблема создания благоприятных условий для саморазвития, воспитания, совершенствования детей с использованием современных технологий в учебном процессе, использования эффективных подходов на уроках биологии, ее утилизации. Базируется на формировании и развитии исследовательской стороны учащихся через информационно-коммуникационные технологии, модульные технологии, кооперативное обучение, игровые технологии. Приоритетными являются вопросы развития познавательных способностей учащихся, повышения интереса к науке с использованием современных технологий. Кроме того, на занятии предусмотрена пропаганда пользы для здоровья человека, приобщение к творчеству посредством выполнения заданий и игры.

Ключевые слова: технология, урок, биология, образовательный процесс

Annotation: the lesson examines the problem of creating favorable conditions for the development, upbringing, improvement of children themselves, using modern technologies in the educational process, using effective approaches in biology lessons, its disposal. Through information and communication technologies, modular technology, collaborative learning, game technologyare based on the formation and development of the research side of students. Priority is given to the development of students' cognitive abilities, increasing interest in science through the use of modern technologies. In addition, the lesson is aimed at promoting the benefits of human health through exercises and games, as well as attracting creativity.

Keywords: technology, lesson, biology, educational process

Өмір сүру дегеніміз-үйрену,
Үйрену дегеніміз -өзгеру.
Гаутама Сидтарта

Мен XXI ғасырдың мұғалімімін, терең өзгерістер болатын уақыт- білім беру мазмұнының жаңарту, оқытудың жаңа стандарттары мен мұғалімдердің құзыркттілігінің пайда болуы, жалпы әлемді жаңарту. Білім принцптері мен ережелер ғана өзгермейді, балаларда өзгереді. Бізге түскен бұл уақытта қарапайым деп айту қиын – өзгеріс дәуірінде өмір сүру оңай емес, әсіресе балаларды осы өмірге дайындау – барлық жаңа нәрселердің болашақ жасаушылары. Қарапайым мұғалімге тез өзгеретін оқиғалардың қарбаласында адасып кету оңай, сіз қазіргі уақытта ерекшеленіп, өмір сүру үшін тапқырлық, қиял мен тапқырлықты көрсетуіңіз керек.

Бүгінгі таңда мұғалімдердің ең үлкен «қарсыласы»- бұл инетернет, ол білім алушыларға ойын-сауықты ғана емес, сонымен қатар ақпараттың да кең спектрін ұсынады. Осы қиын уақытта мұғалімнің мақсаты- баланы өз пәніне тарту, үйрету ғана емес, ең алдымен оны өзіне, жеке басына қызықтыру! Өйткені, біз мұғалімдер – белгілі бір пән бойынша өз білімдерін ғана емес, сонымен қатар өмірге жолсерікпіз, мысалы баланың әлеуметтенуіне көмектесетін, қоршаған орта ұсынатын жиынтықтан дұрыс таңдау жасауға көмектесетін адамдар.

Мен өз тәжірибемнене білемін, - мұғалім, бұл жаңа және пайдалы білім мен дағдылар әлеміне жолдама. Мұғалім бұл бізге үйрететін адам ғана емес, ол сияқты дирижор.

Педагогикалық жүйенің көптеген қарам-қайшылықтары бар, менің ойымша ең маңыздысы: «білім беру жүйесінде жұмыс істеу үшін ең жақсы адамдарды таңдау қажеттілігі мен оларды білім беру қызметіне тарту мүмкіндігі арасында». Бұл қайшылық мұғалімнің әлеуметтік жағдайының төмендігін мұғалімнің имиджі бұқаралық жағынан балаларға, ата-аналарға және жалпы қоғамға қызмет ететін адам ретінде түсіндірілсе, баланың көз алдында қалай беделді болу керек. Мұғалімнің беделі төмендейді және оны қайтып қалпына келтіру өте қиын.

Балалардың алдында білім беруге және беделге ие бола алатын шығармашылық адамдардың көпшілігі қоғамның мұғалім мамандығына деген теріс көзқарасына байланысты мектепке

бармайды.Мектепте мен 13жылдан бері жұмыс істеймін және осы қысқа мерзімде менің басымда ешқашан " Мен неге мұғалім болып жұмыс істеуге бардым?" деген ой осы уақыт ішінде болған емес. Өз таңдауыма ешқашан өкінген емеспін.Менің кәсіби сапарымда жақсы да, жаман да болды деп айта аламын. Бірақ барлық қиыншылықтарға қарамастан, мектепте өзімді таптым. Мен үшін мұғалім мамандық емес, бұл өмірдің мәні сияқты. Шәкірттерімнің жеңістерін өзімнің жеке жеңістерімнен гөрі бағалаймын. Өйткені, бірде Д.Менделеев: "мұғалімнің барлық мақтанышы оқушыларда, ол себілген тұқымның өсуінде", - деді.

Мұғалім болу мен үшін нені білдіреді? Менің түсінігімде, мұғалім, ең алдымен, балаларға өздерін табуға, болашақта кім болғысы келетінін түсінуге, жан-жақты дамыған тұлға болу керектігін көрсетуге көмектесетін адам. Қазіргі әлемде балалар өте тез өзгереді, олармен бірге мен де өзгеруім керек. Әріптестерім әрқашан жас болып қала беретіні бекер емес, балалар өздерінің оптимизмімен және өмірге деген құштарлығымен қуаттайды.

Білім берудің заманауи тәсілі мектеп оқушысы кезімдегі есімде сақтағаннан айтарлықтай ерекшеленеді. Енді әр оқушының жеке басын дамыту, балаларда болашақ өмірде оларға пайдалы болатын дағдыларды қалыптастыру бірінші орынға шығады. Бұл оқыту тәсілі маған қатты әсер етеді. ИЯ, оқушының өз ойын сауатты білдіруі немесе жасушаның бөліну кезеңдерін білуі өте маңызды, бірақ болашақта баланың қандай болатыны әлдеқайда маңызды. Бұл болашақ адамның дамуына жағдай жасайтын заманауи мектеп. Бұл ортадағы мұғалім- нұсқаулық, балаларға білімге өз жолын табуға көмектесетін адам. В. А. Сухомлинский айтқандай: "баланы білім қоймасына, шындықтардың, ережелер мен формулалардың қоймасына айналдырмау үшін оны ойлауға үйрету керек. Балалардың санасы мен балалардың есте сақтау қабілетінің табиғаты нәрестенің алдында оның үлгілері бар жарқын әлем бір минутқа жабылмауын талап етеді".

Биология пәні мұғалімі бола тұра, мен ең алдыменбілім алушыларға тәлімгер болуға тырысамын. Өзімнің сүйікті кабинетіме кіргенде ойыма келетін ең басты сұрақтар«Олар қандай?» «Біздің қарым-қатынасымыз қалай дамиды?» «Мен олар үшін тәлімгер және білімді қызықтыра өтетін ұстазбола аламын ба?».Осы сұрақтарға жауап іздей отыра, жаңашыл ұстаз болу үшін тырысатын болдым.Педагогикалық жолдың басында тұрмын және бүгін таңдау жасауым керек: Мен кімге және қалай сабақ беремін, балаларға не үйреткім келеді, оларда қандай жеке қасиеттерді тәрбиелегім келеді, олар менің сабақтарымда қандай құзыреттерге ие болуы керек? Баланың жеке қабілеттерін ашуға, оқуда және басқа да әлеуметтік маңызды іс-әрекеттерде өзін-өзі тануға, өзін және қоршаған әлемді түсіну қабілетін қалыптастыруға жағдай жасаймын. Менің жұмысымның мақсаты-балалардың өзін дамыту, тәрбиелеу, жетілдіру үшін қолайлы жағдайлар жасау. Мұның қаншалықты қиын екенін түсінемін – әрқашан қызығушылық таныта білу. Барлық балалар әртүрлі, менде әртүрлі болуым керек, оқушыларыммен бірге өзгеруім керек. Мұғалім мамандығын актерлік мамандықпен салыстыратындар қалай дұрыс! Сонымен қатар, тақтада тұру сахнада ойнаумен бірдей емес. Мұнда сіз өз рөліңізді қайталамайсыз, қажетті сызықтарды кесіп тастамайсыз, эмоцияларыңызды оларға сену үшін шыңдай алмайсыз. Мұғалімдерді ойнауға болмайды, олар тек дирижор болуы мүмкін. Енді мен мақтанышпен айтамын, мен мұғалім болып жұмыс істемеймін, мен мұғалім болып өмір сүремін! Мен үшін оқушыларымның мақтауын естуден артық сыйақы жоқ.

Қазіргі уақытта педагогикалық лексикаға педагогикалық технология ұғымы мықтап енген. Педагогикалық процеске қатысты оқыту технологиясын оқыту процесін құрайтын логикалық реттіліктегі әдістер мен әдістердің жиынтығы ретінде анықтауға болады.

Жаратылыстану пәнінің мұғалімдері сабақтарда заманауи педагогикалық технологияларды қолдану мүмкіндіктерінің кең спектріне ие, олардың қысқаша сипаттамасы мен қолдану мысалдары төменде келтірілген

Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар. Білім берудегі ақпараттық технологиялардың өзі информатика пәні болып табылады. Басқа пәндер үшін ақпараттық технологиялар білім беру процесінің сапасын арттырудың заманауи және тиімді құралы болып табылады.

Басқаша айтқанда, биологияны зерттеуде ақпараттандырудың рөлі ақпараттық және педагогикалық технологияларды интеграциялау арқылы білім сапасын арттыру болып табылады. Оқыту тәжірибесінде ақпараттық технологиялар арнайы техникалық ақпараттық құралдарды қолдануды көздейтін барлық технологиялар деп аталады. Сонымен қатар мектепте биологияны оқыту барысында келесі жұмыс түрлерін қолданамын:

- мультимедиялық сүйемелдеумен дәрістер;
- білім алушылардың сабақ тақырыптары мен бөлімдері бойынша мультимедиялық презентациялар құруы;

- сабақтарда және сабақтан тыс жұмыстарда зерттеу ұйымдастыру,
- эксперименттер жүргізу, оқушылардың зерттеу туралы есептерін көрсету;
- ақпаратты іздеу, желіде табылған дереккөзге шолулар жазу, берілген тақырып бойынша интернет ресурстарының аннотацияланған тізімдерін жасау;
- компьютерлерді қолдана отырып дағдыларды үйрету;
- интерактивті тестілеу құралдарымен оқытуды бақылау.

Көптеген биологиялық процестер күрделілігімен ерекшеленеді. Бейнелі ойлауы бар балалар дерексіз жалпылауды қиын меңгереді, суретсіз олар процесті түсіне алмайды, құбылысты зерттей алмайды. Олардың дерексіз ойлауының дамуы бейнелер арқылы жүреді. Білім берудегі оқушының санасында биологиялық процестің тұтас бейнесін қалыптастыруға мүмкіндік береді, интерактивті модельдер процесті өз бетінше "құруға", қателіктерін түзетуге, өзін-өзі оқытуға мүмкіндік береді.

Биология және экология бойынша материалды ұсынудың ең тиімді формаларына Мультимедиялық презентациялар жатады.

География, биология, экология сабақтарында ақпараттық компьютерлік технологияларды қолдану оқу материалын игеруді жеңілдетіп қана қоймай, білім алушылардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға жаңа мүмкіндіктер ашады:

- оқушылардың оқуға деген ынтасын арттырады;
- танымдық белсенділікті жандандырады;
- ойлау мен шығармашылықты дамытады;
- қазіргі қоғамда белсенді өмірлік ұстанымды қалыптастырады.

Оқытуда мультимедиялық технологияны қолданудың артықшылықтарының бірі-қызметтің жаңалығы, компьютермен жұмыс істеуге деген қызығушылық есебінен оқыту сапасын арттыру. Биология және экология сабақтарында компьютерді қолдану оқушылардың белсенді және мағыналы жұмысын ұйымдастырудың жаңа әдісі бола алады, бұл сабақтарды көрнекі және қызықты етеді.

Модульдік технология. Модульдік технология 60-жылдардың басында АҚШ пен Батыс Еуропаның оқу орындарында пайда болды және үлкен танымалдылыққа ие болды. Ол ақыл-ой әрекеттерін кезең-кезеңімен қалыптастыру теориясының негізгі тұжырымдамасына негізделген-іс-әрекеттің индикативті негізі. Оқушының іс-әрекеті идеясы, оның іс – әрекеттерінің айқындылығы мен белгілі бір логикасы, өзін-өзі бақылау негізінде өз іс-әрекеттерін үнемі нығайту-бұл оның тән белгілері. Бақылау, талдау және түзету міндетті болып табылады, бірақ бұл жағдайда оларды тек мұғалім ғана емес, сонымен қатар оқушылар тарапынан оқытудың өзін-өзі басқаруымен біріктіреді. Модульдік технологиялар оқушыны қойылған міндеттердің шешімдерін өз бетінше іздеуге жақсы дайындайды. Модульдік оқыту кезінде балалар өз бетінше жұмыс істейді. Оқытушы-нұсқаушы оқушыға білім береді, кеңесші, кеңесші рөлін атқарады. Ол әрқайсысына жеке қарай алады және онымен тек ұсынылған модуль арқылы ғана емес, сонымен бірге жеке-жеке сөйлесе алады. Осылайша, оқытушы жекелеген білім алушылармен жұмысты дараландырып қана қоймай, әрқайсысына тікелей кеңес береді. Оқу материалын игеру бойынша ұсынылған нұсқаулық арқылы өзіне нақты мақсат пен оған жету жолын көре отырып, оқушы өз қызметін мақсат қою, жоспарлау, ұйымдастыру, бақылау және бағалауды, сондай-ақ өзінің білім деңгейін анықтауды, білім мен дағдылардағы проблемаларды көруді үйренеді. Жұмыс студенттердің жұмысқа дайындық деңгейі туралы ақпарат алу үшін олардың білімі мен дағдыларын кіріс бақылауынан басталады. Модульмен жұмыс аяқталғаннан кейін Шығыс бақылау жүзеге асырылады, сонымен қатар түзету үшін аралық бақылау жүргізіледі.

Сонымен, Бұл модульде келесі оқу элементтері ерекшеленеді:

1. Өсімдіктер мен жануарлар жасушаларының құрылымын микроскоппен қарастырыңыз, оларды дәптерге салыңыз және органоидтарға қол қойыңыз.
2. Тақырып бойынша берілген сұрақтарға жеке жауап беру (6, 7 және 8-сыныптардың бөлімдеріндегі білімді өзектендіру).
3. Оқулық мәтінін пайдаланып сұрақтарға жауап беру (жаңа материалды зерттеу).
4. "Өсімдіктер мен жануарлар жасушаларының салыстырмалы сипаттамасы" кестесін толтырыңыз.
5. Жеке тест тапсырмаларын орындау.
6. Рефлексия, орындалған тапсырмалар үшін ұпайларды есептеу.

Модульден өткеннен кейін сабақтың қорытындысы шығарылады, жұмыстар тексеріледі және бағалар қойылады (іріктеп). Бұл технологияны оқушылар Тәуелсіз оқу іс-әрекетінің, өзін-өзі бақылаудың негіздерін білетін сыныптарда қолдануға болады.

Оқытудың жобалық әдістері

Бұл әдістеме бойынша жұмыс оқушылардың жеке шығармашылық қабілеттерін дамытуға, кәсіби және әлеуметтік өзін-өзі анықтауға саналы түрде қарауға мүмкіндік береді.Жобалық жұмысты оқушылар үлкен дәрежеде дербестікпен орындайды. Бұл дәреже баланың жасына және дайындығына байланысты. Мұғалім зерттеу тақырыбын таңдауға, жұмыстың мақсаты мен міндеттерін тұжырымдауға көмектеседі, көбінесе жобаның орындалу кезеңдерін анықтайды.Жобалау технологиялары негізінен сабақтан тыс жұмыс ретінде қолданылады, оның нәтижесін басқа студенттерге сабақта немесе конференцияда сөйлеу түрінде көрсетуге болады.

Ынтымақтастықта оқыту (топтық жұмыс). Ынтымақтастық ересектер мен балалардың бірлескен даму қызметі идеясы ретінде түсіндіріледі. Жеке көзқарастың мәні-оқу пәнінен емес, баладан пәнге өту, баланың мүмкіндіктерінен өту, тұлғаның психологиялық-педагогикалық диагнос-тикасын қолдану.

Сабақта оқушылардың топтық жұмысын ұйымдастырудың негізгі ерекшеліктері:

- нақты оқу міндеттерін шешу үшін сыныпты топтарға бөлу;
- топ жетекшісінің немесе мұғалімнің тікелей басшылығымен топ алған тапсырманы бірлесіп орындау (тапсырмалар бірдей немесе сараланған болуы мүмкін);
- топтағы тапсырмалар топтың әр мүшесінің жеке үлесін ескеруге және бағалауға мүмкіндік беретін тәсілмен орындалады;
- топ ұжым үшін ең жоғары тиімділікпен оқу бағдарламаларын іске асыра алатындай етіп таңдалады алдағы жұмыстың мазмұны мен сипатына байланысты топтың әр мүшесінің мүмкіндіктері. Топ жетекшілері мен олардың құрамы әр түрлі деңгейдегі оқушыларды біріктіру, осы пән бойынша ақпараттандыру, оқушылардың үйлесімділігі қағидаты бойынша таңдалады, бұл бір-бірін өзара толықтыруға және байытуға мүмкіндік береді.

Ойын технологиясы. Мектептегі ойынға негізделген білім беру технологиялары белгілі бір сюжетті жүзеге асыру арқылы мұғалім мен оқушылардың кез-келген өзара әрекеттесуін қамтиды. Ойынның білім беру технологиясы ретіндегі басты ерекшелігі-білім беру ойынында дидактикалық мақсат ойын тапсырмасына айналады. Ойын технологиясының басты артықшылығы-тиісті сюжеттік жағдайды құру арқылы практикалық іс-әрекетте пәндік білімді қолдану мүмкіндігі. Ойын технологияларын жүзеге асыру өте күрделі және сауатты іске асырылған жағдайда ғана тиімді.Ойын технологиясы оқытудың бірінші және екінші кезеңдерінде ғана емес, сонымен қатар орта мектепте де жоғары нәтиже көрсетеді.Биология сабақтарында 9-сынып оқушылары рибосома суббірліктері, тасымалдаушы РНҚ, хабаршы РНҚ рөлдерін атқара отырып, тақтадағы ақуыз биосинтезінің процесін имитациялай алады. Мұндай "презентация" матрицалық синтездің күрделі процесінің барлық кезеңдерін жақсы көрсетуге көмектеседі.

Сондай-ақ, оқушылрға көрнекті ғалымның өмірбаянын үлкен қызығушы-лықпен зерттейді, егер ол туралы үшінші тұлғада айтудың орнына "сұхбат" сұрақтарына жауап беру керек болса, онда оқушы осы ғалымның бейнесінде сынып алдында пайда болады және сұрақтарға бірінші тұлғада жауап береді.

Қорытындылай келе, балалар мен үшін сарқылмас шабыт көзі деп айта аламын. Оларды үйрете отырып, мен өзім жаңа нәрселерді үйренемін, Мен әлемді қайта ашамын, тек олардың көзімен. Оқушылар мен үшін Мен сияқты мұғалімдер – олар үшін. Сабаққа келгенде мен оқушыларымнан: "Бүгін маған не үйретесің?»

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Эльконин Д.Б. / Д. Б. Элконин. - М.: МПСИ, 2001. - 414 б.
2. Чиркина, Г.В. / Г. В. Чиркина. - М.: Аркти, 2002. - 240 б.
3. Цуканова С.П. біз баланы сөйлеуге және оқуға үйретеміз. 3 кезең /П. Цуканова, Л.Л. Бетц. - М.: ГНОМ және Д, 2007. - 112 б.
4. Ткаченко Т.А. егер бала нашар сөйлесе. - Санкт-Петербург.: Балалық шақ-баспасөз, 2000. - 112 б.
5. Бабина Г.В, Сафонкина Н. Ю. Сөздің силлабикалық құрылымы: оқу құралы. М. 2005. – 356 б.
6. Күрдвановская Н. В., Ванюкова Л.С..– М.: 2007. - 96 б.

УДК 371.38

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЭЛЕКТРОННОГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО РЕСУРСА НА ЗАНЯТИЯХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

К.Е.Апаев
преподаватель Педагогического высшего колледжа им. Б.Ахметова,
магистр технических наук
apayev1@gmail.com

Ж.Е.Атыгаева
преподаватель Педагогического высшего колледжа им. Б.Ахметова,
магистр гуманитарных наук
zhaniya_a.a@mail.ru

Аңдатпа: Мақалада авторлар өзінің білім беру ресурсы – Б.Ахметов атындағы жоғары педагогикалық колледжі базасында құрылған ағылшын тіліндегі сайтты ұсынды. Мақалада мұғалім өз тәжірибесімен, шығарманың ерекшеліктерімен, зерттеу нәтижесімен бөліседі. Білім беру жүйесінде тілдік құзыреттілік дағдыларды қалыптастырудың әдіс-тәсілдері ұсынылған. XXI ғасырда ұлттың табысы қазба байлығымен емес, адамның бәсекеге қабілеттілігімен анықталатынын алға тарта отырып, авторлар мемлекетіміздің әрбір азаматы жаңа ғасырға лайықты қасиеттер жиынтығына ие болуы керектігін алға тартады.

Сайттың үйлесімі мынада: онда тақырыптық дидактикалық материалдар, оқыту мен білімді бақылауға арналған жаттығулар кіреді. Студент өз бетімен жұмыс жасауға бағытталған, жиі қолданылатын сөздердің сөздігін меңгере алады.

Тірек сөздер: көптілділік, ағылшын тілі, компьютерлік сауаттылық, мәдени мұра, ақпараттық-коммуникациялық технологиялар (АКТ).

Аннотация: Авторы в статье представили свой образовательный ресурс – сайт на английском языке, созданный на базе Педагогического высшего колледжа им. Б.Ахметова. В статье преподаватели делятся наработанным опытом, с особенностями работы, с результатом проведенных исследований. Предложены методы формирования навыков языковой компетентности в системе образования. Утверждая, что в XXI веке успех нации будет определять не доступность минеральных ресурсов, а конкурентоспособность человека, авторы делают акцент на том, что каждый гражданин нашего государства должен иметь набор качеств, достойных нового века.

Комбинированность сайта в том, что он включает тематические дидактические материалы, упражнения для тренировки и контроля знаний. Обучающийся ориентирован на самостоятельную работу, может освоить словарь из самых употребляемых слов.

Ключевые слова: полиязычие, английский язык, компьютерная грамотность, культурное наследие, информационно-коммуникационные технологии (ИКТ).

Summary: The authors in the article presented his educational resource – a website in English, created on the basis of the Higher Pedagogical College named after B.Akhmetov. In the article teachers shares her experience, the peculiarities of her work and the results of their research. The methods of forming language competence skills in the system of education are offered. Asserting that in the 21st century the success of the nation will be determined not by the availability of mineral resources, but by the competitiveness of man, the authors emphasize that every citizen of our state should have a set of qualities worthy of the new century.

The site is combinative in that it includes thematic didactic materials, exercises for training and knowledge control. The student is focused on independent work, can master the vocabulary of the most used words.

Keywords: multilingualism, English, computer literacy, cultural heritage, information and communication technologies (ICT).

Английский язык, как и многие другие лингвистические направления, выполняет коммуникативную функцию. Поэтому как академический предмет английский язык является одновременно и целью, и средством обучения. Сегодня в Интернете доступно множество различных мультимедийных файлов на английском языке. Они включает в себя учебную, методическую и научную информацию и позволяет организовать оперативную консультационную помощь, моделировать исследовательскую деятельность и проводить виртуальные учебные занятия в режиме реального времени.

При подготовке уроков английского языка преподаватели имеют возможность использовать материалы различных сайтов, преимущественно зарубежных авторов, так как на данном этапе развития научная база отечественных производителей не улучшилась. Однако я уверен, что уже в ближайшем будущем казахстанские ученые будут использовать все имеющиеся возможности для изобретения новейших научных основ в области изучения английского языка.

Группа ученых Йоркского университета (Великобритания) считает, что обучение с применением средств информационно-коммуникационных технологий удобно тем, что его можно использовать во всех аспектах языка. К примеру, в фонетике, грамматике, орфографии и лексике. Оно также подходит для отработки всех умений и навыков: в письме, аудировании, чтении и говорении.

При этом средства ИКТ могут быть использованы на всех этапах овладения этими умениями и навыками: закрепление материала, его повторение или контроль. Поэтому они могут быть внедрены в процесс организации того или иного грамматического явления, при этом применяя все виды речевой деятельности учащихся [1].

В подтверждение этих слов хочу представить разработанный мной электронный образовательный ресурс – персональный сайт по изучению английского языка https://apayev1.wixsite.com/atygayeva.

Авторская образовательная онлайн-платформа https://apayev1.wixsite.com/atygayeva зарегистрирована на сайте Педагогического высшего колледжа имени Б. Ахметова. Образовательная платформа разработана в соответствии с рабочей программой по изучению английского языка как иностранного. Платформа состоит из трех разделов: «Лексика», «Грамматика в таблицах и схемах» и «Подготовка к IELTS» (рис. 1) и ориентирована на учащихся с различными уровнями знаний (начальный, средний и продвинутый).

Рисунок 1. Образовательный ресурс

Считается хорошим методом, когда уже в первые минуты урока учитель может сфокусировать внимание учащихся на фонетической зарядке. Динамичный опрос с повторами работает на запоминание новых слов, закрепление предыдущей темы. Допустим, двадцать новых слов, озвученные несколько раз многими учениками, остается в памяти. При этом на компьютер учитель выводит выбранный материал, идет показ слайдов. На экране появляется первый слайд. Учащиеся внимательно слушают. Время работы – примерно 1 минута.

После просмотра предлагаемого материала учащиеся вместе с учителем отрабатывают произношения слов, и тем самым закрепляют лексику. Учащиеся, как правило, работают индивидуально или в парах, заучивая слова. Время работы – примерно 5-10 минут, и оно зависит от количества слов изучаемой темы.

На занятиях, где идет показ демонстрационного материала, учителю необходимо проводить контрольные работы по изученной лексике. Преподаватель показывает учащимся один за другим несколько слайдов. На доску выводятся все слова, а задание заключается в следующем: определить, какое из написанных слов является лишним по смыслу. Далее - необходимо составить предложения с новыми незнакомыми словами. Преподаватель предлагает закончить предложение, таким образом, отрабатывается грамматика.

С помощью электронных образовательных ресурсов возможны учет уровней языковой подготовки обучающихся и разработка заданий различной степени сложности, что позволяет реализовать принцип дифференцированного подхода в обучении.

В Послании народу Казахстана «Справедливое государство. Единая нация. Благополучное общество» 1 сентября 2022 г. Глава государства Касым-Жомарт Токаев отметил: «Учитывая глобальный научно-технический прогресс, важно усилить в старших классах преподавание предметов естественно-математического цикла и английского языка. Это в интересах подрастающего поколения. Министерство просвещения должно исходить именно из интересов детей, не идти на поводу популистов. Подрастающее поколение в плане полученных знаний, в том числе владения языками, должно твердо стоять на обеих ногах. Их знания – наша сила» [2].

Эти слова Президента страны являются программным руководством к действию в области образования. Фактор успеха нации будет заключаться в конкурентоспособности человека, который владеет тремя языками: казахским, русским и английским. Глава государства своими словами обозначил в образовательном пространстве огромный пласт, на который необходимо уделить первостепенное внимание. Это преподавание предметов естественно-математического цикла и английского языка. Если с первым выбором все понятно, то со вторым, то есть с английским языком, предстоит еще работать и работать.

Обращение – это необходимо воспринимать учителям английского языка как призыв к действию в интересах подрастающего поколения, в интересах детей. Отвечая на вопрос, почему такое внимание английскому языку, рассмотрим, к примеру, отдельный урок. Перед основной частью экспериментальной работы была выдвинута гипотеза: если применение данного сайта в процессе обучения способствует росту мотивации и интереса к изучению языка, то по завершении эксперимента у старшеклассников должен улучшиться уровень успешности изучения английского языка.

Проанализировав успеваемость, мы поставили перед собой цель – использовать сайт https://apayev1.wixsite.com/atygayeva.

На начальном этапе, в целях выявления уровня владения английским языком, среди учащихся было проведено онлайн тестирование на проверку разных навыков.

Тест содержал 40 вопросов различной степени сложности, от легкого к трудному. Были затронуты такие темы, как: Present Simple, Present Continuous и более сложные времена, предлоги, падежи и условные предложения. Результатом теста является уровень знания английского языка каждым учеником. Это – уровни Elementary, Pre-Intermediate, Intermediate, Upper-Intermediate. Тест показал, что до начала эксперимента результаты выглядят таким образом (рис. 2):

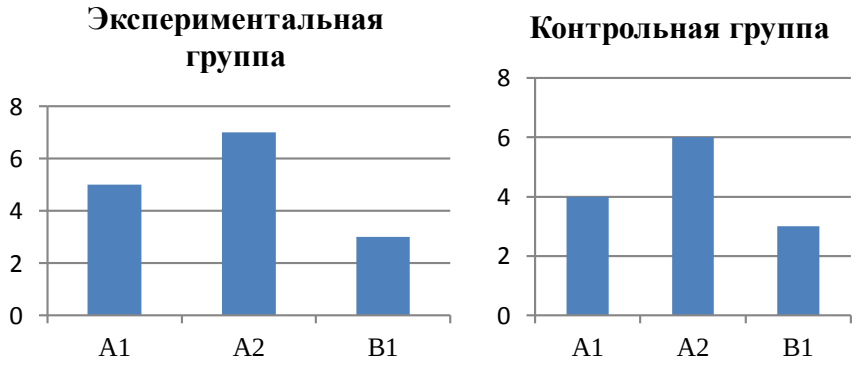

Рисунок 2. Результаты эксперимента

Результаты экспериментальной группы: A1 – 5 человек (33,3%); A2 – 7 человек (46,67%); B1 – 3 человека (20%); B2 – 0 человек. Результаты контрольной группы: A1 – 4 человека (30,7%); A2 – 6 человек (46,15%); B1 – 3 человека (23,8%); B2 – 0 человек.

Можем отметить, что результаты обеих групп были схожими, большинство учащихся имеют уровень владения английским языком A1 или Elementary. По собранным данным, по результатам теста был разработан и сформирован основной этап по обучению английскому языку в старших классах с использованием информационно-коммуникационных технологий.

При изучении темы «Времена года» в старших классах учитель выводит на интерактивную доску слайды-картинки, изображающие природу разных времен года: зима, лето, весна, осень. Далее учителем озвучивается текст. Когда текст уже прослушан, следующий шаг – преподаватель четко формулирует задание: учащимся необходимо запомнить текст, ведь им придется потом воспроизвести его, а также подобрать к этим текстам соответствующие картинки. Учащиеся записывают слова, которые применимы в данном контексте, пробуют составлять предложения с опорой на слайды.

Учитель дает возможность учащимся, составившим свой рассказ, прочитать его вслух. В тех случаях, где есть ошибки, учитель исправляет, подсказывает верную версию. На данном уроке есть возможность прослушать большое количество текстов, созданных самими школьниками [3].

Таким образом, ребята прослушивают на этом уроке материалы своих сверстников, подготовленные о смене времен года. Как правило, учащиеся при создании текстов стараются проявить знание географии, вопросы охраны окружающей природы, экологии и даже фантазию. Все это лучшим образом должно быть одобрено и учителем, и товарищами. Так проходят занятия английского языка по обучению школьников навыкам аудирования, то есть навыкам речевого восприятия текста.

Особое внимание было уделено совершенствованию грамматических, фонетических навыков, прослушивание текстов онлайн, обсуждения этих текстов, выполнением интерактивных заданий различной сложности, записи своей англоязычной речи и анализирования своих ошибок. Таким образом, запланированная задача – сделать урок интересным, увлекательным, используя современные способы и методы проведения учебного процесса, была достигнута. Электронный образовательный ресурс постоянно пополняется новыми материалами, что позволяет расширить границы сайта.

В контексте этого утверждения и, возвращаясь к действующему сайту https://apayev1.wixsite.com/atygayeva, хочу отметить, что исследования объясняют созидательность ресурса. Очень сложно запомнить новую лексику, если ты не полиглот. Только при длительном непрерывном обучении и постоянных тренировках возможно запоминание речевых оборотов.

Электронный образовательный ресурс: Электронное пособие по дисциплине «Иностранный язык» был рекомендован для участия в Республиканском конкурсе инновационных работ.

Методический комплекс сайта помогает наладить взаимодействие с обучающимися школьниками для повышения качественного эффекта формирования и восприятия содержания учебного плана. В результате исследования, проведенного по использованию образовательного сайта, я сделал выводы, что изучение английского языка в рамках информационных образовательных технологий позволяет повысить эффективность занятий в среднем на 20-30%.

Обучающийся ориентирован на самостоятельную работу, может освоить словарь из самых употребляемых слов. Сайт мобилен благодаря использованию его на телефоне. Ресурс по изучению английского языка позволяет обучающимся не только освоить основы языка, но и дополнительно углублять знания.

Список использованной литературы:

1. Интернет-технологии и развитие образования/ В.Б. Попов // Воронеж: ВГПУ, 2001. – 172 с.
2. Токаев К.-Ж. Послание Главы государства народу Казахстана «Справедливое государство. Единая нация. Благополучное общество», Третье. Стратегические инвестиции в будущее страны. - 2022.

3. Кустова Ю.Ю. Использование информационно-коммуникационных технологий на уроках иностранного языка в школе // Международный студенческий научный вестник. – 2017. № 6.
4. Газуль С.М., Ананченко И.В., Кияев В.И. Совершенствование образовательного процесса в вузе: активные методы обучения и гибридные информационные системы на основе виртуализации // Современные проблемы науки и образования.

УДК 378.147

ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУ-ЗАМАН ТАЛАБЫ.

А.Ж.Абилова
М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті.
магистр, аға оқытушы, adika_jan_@mail.ru
Тараз қ., Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Бұл жұмыс қашықтан басқарудың заманауи әдістері мен технологияларына арналған оқыту. Заманауи әдістер мен әдістер сияқты мәселелер зерттеліп, қайта түсіндірілді оқыту, жаңа қызметкерлерді бейімдеудің заманауи әдістері, оқыту технологиялары: мәселелер және оларды шешу жолдары, сондай-ақ қосымша даму ерекшеліктері қашықтықтан оқытумен тығыз байланысты кәсіби бағдарламалар қосымша кәсіптік білім беру. Әдістемелік ұсынымдар білім беру мұғалімдеріне арналған біліктілікті арттыру бағдарламаларының тыңдаушылары мен білім алушылары үшін, кәсіптік қайта даярлау, сондай-ақ қызығушылық танытқан барлық мүдделі тұлғалар білім беруді дамыту мәселелері мен перспективалары.
Кілтті сөздер: технология, әдіс, қашықтықтан оқыту, интернет, модуль.

Аннотация: Данная работа посвящена современным методам и технологиям дистанционного обучения. Изучены и переосмыслены такие вопросы, как современные приемы и методы обучения, современные методы адаптации новых сотрудников, технологии обучения: проблемы и пути их решения, а также особенности разработки дополнительных профессиональных программ, неразрывно связанных с дистанционным обучением и дополнительным профессиональным образованием. Методические рекомендации предназначеныы для преподавателей образовательных организаций, для слушателей и обучающихся программ повышения квалификации, профессиональной переподготовки, а также всех заинтересованных лиц, интересующихся проблемами и перспективами развития образования.
Ключевые слова: технология, метод, дистанционное обучение, интернет, модуль.

Abstract: This work is devoted to modern methods and technologies of distance learning. Such issues as modern teaching techniques and methods, modern methods of adaptation of new employees, training technologies: problems and ways to solve them, as well as features of the development of additional professional programs inextricably linked with distance learning and additional professional education have been studied and rethought. Methodological recommendations are intended for teachers of educational organizations, for students and students of advanced training programs, professional retraining, as well as all interested persons interested in the problems and prospects of education development.
Keywords: technology, method, Distance Learning, Internet, module.

Қашықтықтан оқытудың тиімділігі қолданылатын сапаға байланысты осы процеске қатысатын мұғалімдердің материалдары (оқу курстары) және шеберлігі. Сондықтан қашықтықтан оқытуды педагогикалық, мазмұнды ұйымдастыру (кезеңдегідей курсты жобалау және оны пайдалану процесінде) басымдық болып табылады. Осы жерден құру ұсынылатын тұжырымдамалық педагогикалық ережелердің маңыздылығы Қашықтықтан оқытудың заманауи курсы. Оларды қысқаша сипаттауға болады осылайша. Оқу процесінің орталығында Тәуелсіз танымдық оқушының қызметі (оқыту емес, оқыту). Оқушының үйренуі маңызды әр түрлі ақпарат көздерін қолдана отырып, өз бетінше білім алу, осы ақпаратпен әртүрлі танымдық әдістерді қолдана отырып жұмыс істей білді және оған ыңғайлы уақытта жұмыс істеуге мүмкіндік алды.

Білімді өз бетінше игеру пассивті болмауы керек, керісінше, білім алушы басынан бастап белсенді танымдық іс шараларға қатысуы керек, білімді игерумен шектелмейтін, бірақ оларды міндетті түрде көздейтін қоршаған шындықтың әртүрлі мәселелерін шешу үшін қолдану [1. 9 б.].

Көлемді модульдер немесе курстар оқу мотивациясын айтарлықтай төмендетеді; ерекшеліктері осы немесе басқа курсты пайдалану жоспарланған технологиялық база мыналарды көрсетеді барлық оқу материалының мазмұны мен құрылымына тікелей әсер ету. Егер курс дизайнері курс толығымен желілерде жұмыс істейді деп болжайды, онсыз компьютерлік және басқа да ақпараттық технологиялардың басқа құралдарына сүйену, шешім бір нәрсе болуы мүмкін. Егер таза желілік ресурстардан басқа қосымша ақпарат көздерін (баспа, бейне, дыбыс, бұқаралық ақпарат құралдары) пайдалану жоспарланса курстың құрамдас бөлігі ретінде, курстың құрылымы және оның мазмұндық жағы, сондай ақ оқу процесін ұйымдастыру біршама өзгеше болады. Бүгінгі таңда қашықтықтан оқыту формасы демократиялық қарапайым және еркін оқыту жүйесі. Білім алушы үнемі практикалық тапсырмаларды орындайды, тұрақты автоматтандырылған дағдыларды игереді. Теориялық білім онсыз игеріледі қосымша күш-жігер, жаттығу бөлімдеріне органикалық түрде тоқылған. Қалыптастыру теориялық және практикалық дағдыларға жүйелі оқу процесінде қол жеткізіледі тыңдау және аудио және жаттығу дикторының артынан қайталау бейне тасығыштарда (олар болған кезде). Оқытушылар мен студенттердің қарым-қатынас әдісіне байланысты Қашықтықтан оқытудың келесі әдістері:

- Білім алушының, кеңес берушінің өзара іс-қимылы арқылы оқыту әдісі оқытушылардың ең аз қатысуымен білім беру ресурстарымен репетицияланатын, оқытушылар, консультанттар, ғылыми және техникалық басшылар (өзін-өзі оқыту). Бұл әдісті оқытушылар, тәрбиешілер жасайды және таңдайды әр түрлі білім беру ресурстары: баспа, аудио және бейне материалдар, сонымен қатар оқу телекоммуникациялық желілер арқылы жеткізілетін жәрдемақылар (интерактивті деректер базасы, электрондық басылымдар және компьютерлік оқыту жүйелері).

- Дараланған оқыту және оқыту әдісі бір оқушының, кеңес алған оқушының немесе оқушының қарым-қатынасы, ғылыми-техникалық қызметтерге мұқтаж клиент, ғылыми дәрежеге біреуімен ізденуші оқытушы, тәрбиеші, кеңесші немесе ғылыми және техникалық жетекші ("бір-бірден"оқыту). Бұл әдісті қашықтықтан оқытуда жүзеге асыруға болады негізінен телефон, дауыстық пошта, факс, электрондық пошта сияқты технологиялар арқылы пошта, Skype жүйесі.

- Оқытушының оқу материалын ұсынуына негізделген әдіс, бұл жағдайда студенттер коммуникацияда белсенді рөл атқармайды ("көпке" оқыту). Бұл әдісті оқытушы, тәрбиеші, кеңесші, білім алушылар мен бүкіл топ кеңес береді, олар шамамен бірдей дайындалған және барлығына бірдей соңғы нәтиже.

- Барлық қатысушылар арасындағы белсенді өзара әрекеттесумен сипатталатын әдіс оқу процесі ("көпке көп"оқыту). Бұл әдіс топтық бағытталған студенттердің жұмысы қашықтықтан оқыту үшін үлкен қызығушылық тудырады [2. 11-14 б.]. Ол зерттеу және проблемалық әдістерді кеңінен қолдануды қарастырады оқыту. Мұндай оқытудағы мұғалімнің рөлі оның тақырыпты белгілеуіне байланысты білім алушылар, содан кейін ол осындай қолайлы ортаны құрып, қолдауы керек студенттер жұмыс істей алатын қарым-қатынас және психологиялық климат ынтымақтастық. Оқытушы үйлестіруге, қозғалысты басқаруға жауапты талқылаулар, сондай-ақ материалдарды дайындау, талқыланатын жұмыс жоспарын әзірлеу сұрақтар мен тақырыптар.

- Жоба әдісі оқытудың кешенді процесін қамтиды білім алушыға өзінің жоспарлауында, ұйымдастыруында және бақылауында дербестік таныту оқу-танымдық іс-әрекет, оның нәтижесі кез-келген нәрсені жасау болып табылады өнім немесе құбылыс. Жоба әдісінің негізінде танымдық, шығармашылық даму жатыр білім алушылардың мүдделерін, өз білімдерін өз бетінше қалыптастыра білу.

- Проблемалық оқыту әдісі күрделі танымдық әдістерді қарастыруға негізделген. Шешімі маңызды практикалық немесе теориялық болып табылатын міндеттер қызығушылық. Проблемалық оқыту процесінде оқушылардың назары маңызды нәрселерге аударылады олар танымдық белсенділікті ынталандырады, дағдылардың дамуына ықпал етеді және осы мәселелерді шешу дағдылары. Мұғалімнің рөлі бақылау мен қолдауға байланысты, бірақ артық емес.

- Оқытудың зерттеу әдісі нақты қойылған әдістердің болуымен сипатталады қатысушылар үшін өзекті және маңызды мақсаттар, ойластырылған және негізделген құрылым, зерттеу әдістерінің арсеналын кеңінен қолдану, ғылыми әдістерді қолдану нәтижелерді өңдеу және ресімдеу.

XXI ғасырда білім беру процесін қолданусыз елестету мүмкін емес заманауи және озық коммуникациялық технологиялар. Өсу қарқынына байланысты қоғамды ақпараттандыру, коммуникациялық желілердің өткізу қабілеттілігінің артуы компьютерлік техника өнімділігінің жалпы өсуі барлық жерде мүмкін болды қашықтықтан оқыту принциптерін қолдану және енгізу [3. 102-106 б.].

Электрондық кітапханалар мен білім беру интернет-порталдарының қызметі арқасында қажетті оқу ақпаратын алу үшін кең мүмкіндіктер ашылды көлемі. Қазіргі адамның алдында Интернет желісінің арқасында елестету мүмкін емес ғылыми ақпараттың үлкен көлемі. Ғылыми-техникалық прогрестің барлық осы жетістіктері қазіргі заманғы кәсіпорындарда және білім беруде тиімді оқытуға ықпал етеді мекемелер. Заманауи коммуникациялық технологиялардың көмегімен мыналарды жүзеге асыруға болады қашықтықтан оқыту сабақтары, конференциялар, семинарлар, іскерлік ойындар, зертханалық көмегімен жүзеге асырылатын жұмыстар, практикумдар және оқу сабақтарының басқа да нысандары ғаламдық Интернет желісінің мүмкіндіктері. Қашықтықтан білім беру мыналарды тартуға мүмкіндік береді оқу процесінде мүдделі тұлғалардың едәуір саны бар, өйткені білім алушылар дәріс аудиториясының физикалық көлеміне байланысты болады.

Соңғы бірнеше жылда білім беру саласында белсенді қолданыла бастады онлайн семинарлар немесе вебинарлар. Вебинар-бұл веб-конференцияның бір түрі, оған мыналар кіреді онлайн-кеңестер өткізу, Интернет желісі арқылы Презентацияларды көрсету нақты уақыт режимінде және басқа интерактивті мүмкіндіктер. Вебинар кезінде барлығы қатысушы өзінің дербес компьютерін, қатысушылар арасындағы байланысты пайдаланады мамандандырылған бағдарламалық жасақтаманың көмегімен интернет желісі арқылы қолдау көрсетіледі әрбір қатысушының компьютерінде немесе веб-қосымша арқылы орнатылған қамтамасыз ету.

Вебинарды өткізудің соңғы әдісі өте ыңғайлы, өйткені ол кеңейтуді қажет етпейді мамандандырылған бағдарламалық қамтамасыз ету конференциясына қатысушылардың жұмыс станцияларында. Вебинарлар әртүрлі интерактивті өзара әрекеттесулерді қолдана алады, соның ішінде дауыс беру және сауалнама сеанстары, бұл аудитория мен аудитория арасындағы толық өзара әрекеттесуді қамтамасыз етеді оқытушы. "Интерактивті өзара әрекеттесу" анықтамасы жиі қолданылады арнайы әдебиет. Интерактивті өзара әрекеттесу - бұл білім алушының қарым-қатынасы вебинардың басқа қатысушылары бағдарламалық кешен арқылы. Неғұрлым жетілдірілген қарым қатынас мүмкіндіктері мазмұн нұсқаларын таңдау мүмкіндігі жүзеге асырылады оқу мазмұны және оқыту режимі. Неғұрлым көп мүмкіндіктер бар бағдарламалық кешен, білім алушы оқу процесіне неғұрлым белсенді қатысады және вебинардың басқа қатысушыларымен қарым-қатынас, интерактивтілік соғұрлым жоғары болады. Жалпы мағынада интерактивті өзара әрекеттесу кез-келген қатысушылардың қарым-қатынасын қамтиды оқу процесі, оларға қол жетімді мүмкіндіктерді пайдалана отырып, бір-бірімен. Вебинарлар өткізу кезінде "электрондық тақта" технологиясы жиі қолданылады. Бірінші кезек бұл интерактивті құрал түсініктемелерге арналған, ол мүмкіндік береді оқытушы мен тыңдаушыларға слайдтың жазбаларын қалдыру немесе түсініктеме беру презентациялар.

Ғаламдық интернет желісін пайдаланудың арқасында оқытушы мен білім алушылар вебинарлар бір-бірінен үлкен қашықтықта болуы мүмкін және біреуіне қатыса алады білім беру процесінде. Заманауи технологияларды қолданбай аудиторияны жинаңыз бірге жеткілікті қиын немесе мүлдем мүмкін болмас еді. Вебинарды қалай түсінуге болмайды бір жақты хабар тарату. Жүргізуші әдетте қатысушыларға құқық береді вебинар оларды қызықтыратын сұрақтар қою немесе талқыланатын сұрақтар бойынша өз көзқарасыңызды білдіру тақырып. Веб-камераларды пайдалану арқылы сұхбаттасушылар бір-бірін көре алады, бұл да білім беру процесіне оң әсер етеді. Сабақтарды өткізу кезінде, жиі компьютерлерді қашықтан басқару құралдары қолданылады, олардың көмегімен мұғалім білім алушылар, егер соңғысында қандай да бір жағдай болса, тікелей көмектесе алады практикалық тапсырманы орындаудағы қиындықтар. Joinme және сияқты құралдар TeamViewer қолданбаларды қашықтан басқару жағында тиімді басқаруға мүмкіндік береді компьютер.

Әдетте қашықтықтан білім беру формасы тәуелсіз білім беруді қамтиды білім алушылардың практикалық тапсырмаларды орындауы. Орталықтандырылған сақтау үшін орындалған тапсырмалар, Оқу материалдары және оқу үшін қажетті өзге де құжаттар бұлтты деректер қоймалары жиі қолданылады. Бұлтты деректерді сақтау, – бұл пайдаланушылардың ақпараты мен деректері сақталатын онлайн сақтау түрі пайдалануға берілген бірнеше интернет-серверлер клиенттерге. Бұлтты сақтауды пайдалану көбінесе әлдеқайда ыңғайлы жеке арнайы серверлерді

пайдалану. Пайдаланушы тұрғысынан бұлтты сақтау олардың біртұтас виртуалды серверін білдіреді. Бұлтты мысалдар сақтау Dropbox және GoogleDrive қызметтері болып табылады. Айта кету керек, бұл бұлтты сақтаудың көпшілігі дискінің белгілі бір көлемін қамтамасыз етеді тегін пайдалануға арналған кеңістіктер. Әдетте бірнеше гигабайт жеткілікті білім беру қажеттіліктері. Қосымша (және кейбір жағдайларда тіпті негізгі) құрал білім беру вебинарына қатысушылар арасындағы байланыс қызмет ете алады Voipқолданбалар. Voice over IP немесе VoIP, - желілік протоколдар мен бағдарламалық жасақтаманың жалпы атауы IP-желілер арқылы аудио ақпаратты сандық түрде беруге мүмкіндік беретін құралдар [4. 7 б.]. Voipқолданбалар пайдаланушыларға сенімді және арзан байланыс арнасын ұсынады аудио және бейне қоңыраулар шалуға, конференциялар ұйымдастыруға болады.

Қазіргі уақытта танымал VoIP қосымшалары-Skype, Google Talk, Twinkle және басқалар. Ішкі корпоративтік ақпарат IP телефония құралдарының көпшілігі шифрлауды қолдайды деректерді беру үшін оларды сәтті пайдалануға мүмкіндік береді.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Журнал «Мектеп». - № 11. - 9 б.
2. Журнал «Информатика негіздері». - 2010. - № 1. - 11-14 б.
3. Вердербер Р., Вердербер К. Психология общения. – СПб.: Прайм - Еврознак, 2003. – 102-106
4. Горшкова Е.Г., Бухаркова О.В. Коуч - наставничество как инструмент развития // «Мектеп». - № 12. – 7 б.

УДК 378.147

ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУДЫҢ ЗАМАНАУИ ӘДІСТЕРІ МЕН ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ

А.Ж.Абилова
М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті.
магистр, аға оқытушы, adika_jan_@mail.ru
Тараз қ., Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Бұл жұмыс қашықтан басқарудың заманауи әдістері мен технологияларына арналған оқыту. Заманауи әдістер мен әдістер сияқты мәселелер зерттеліп, қайта түсіндірілді оқыту, жаңа қызметкерлерді бейімдеудің заманауи әдістері, оқыту технологиялары: мәселелер және оларды шешу жолдары, сондай-ақ қосымша даму ерекшеліктері қашықтықтан оқытумен тығыз байланысты кәсіби бағдарламалар қосымша кәсіптік білім беру. Әдістемелік ұсынымдар білім беру мұғалімдеріне арналған біліктілікті арттыру бағдарламаларының тыңдаушылары мен білім алушылары үшін, кәсіптік қайта даярлау, сондай-ақ қызығушылық танытқан барлық мүдделі тұлғалар білім беруді дамыту мәселелері мен перспективалары.

Түйін сөздер: технология, әдіс, қашықтықтан оқыту, интернет, модуль.

Аннотация: Данная работа посвящена современным методам и технологиям дистанционного обучения. Изучены и переосмыслены такие вопросы, как современные приемы и методы обучения, современные методы адаптации новых сотрудников, технологии обучения: проблемы и пути их решения, а также особенности разработки дополнительных профессиональных программ, неразрывно связанных с дистанционным обучением и дополнительным профессиональным образованием. Методические рекомендации предназначеныы для преподавателей образовательных организаций, для слушателей и обучающихся программ повышения квалификации, профессиональной переподготовки, а также всех заинтересованных лиц, интересующихся проблемами и перспективами развития образования.

Ключевые слова: технология, метод, дистанционное обучение, интернет, модуль.

Abstract: This work is devoted to modern methods and technologies of distance learning. Such issues as modern teaching techniques and methods, modern methods of adaptation of new employees, training technologies: problems and ways to solve them, as well as features of the development of

additional professional programs inextricably linked with distance learning and additional professional education have been studied and rethought. Methodological recommendations are intended for teachers of educational organizations, for students and students of advanced training programs, professional retraining, as well as all interested persons interested in the problems and prospects of education development.

Keywords: technology, method, Distance Learning, Internet, module.

Қашықтықтан оқыту-бұл оқытудың ерекше түрі, оның басты ерекшелігі бұл білім беру процесінің барлық қатысушыларының өзара әрекеттесуінің интерактивтілігі.

Оқытушының болуы міндетті емес, өйткені қашықтықтан оқыту-бұл процесс материалды өз бетінше зерттеу. Қашықтықтан оқыту кезінде оқытуға жеке бағдарланған тәсіл жүзеге асырылады, максималды даралау орын алады оқыту. Қашықтықтан оқыту жалпы педагогикалық дидактикалық болып табылады оқыту принциптері және нақты принциптер. Жаңа ақпаратты пайдалану және телекоммуникациялық технологиялар қатысушылардың өзара іс-қимылын жүзеге асыруға мүмкіндік береді электрондық пошта арқылы орналасқан жеріне қарамастан қашықтықтан оқыту, чат, форум, бейнеконференция, вебинар, онлайн семинар.

Қашықтықтан оқытудың әдістемелік ерекшелігі-бұл ассимиляция оқу бағдарламаларында көзделген білім, іскерліктер мен дағдылар оқытудың дәстүрлі формалары (дәріс, сабақтар, семинарлар және т. б.), ал өз бетінше білім алушының жұмысы әртүрлі құралдардың көмегімен – ақпарат тасығыштар. Орталықта қашықтықтан оқыту процесі оқыту емес, яғни білім алушының білім мен дағдыларды игерудегі өзіндік танымдық қызметі және дағдылар. Бұл ретте білім алушы жұмыс істеу дағдыларын меңгеріп қана қоймай компьютермен, сонымен қатар ол кездесетін оқу ақпаратымен жұмыс істеу тәсілдерімен қашықтықтан оқыту процесі.

Осыған байланысты қазіргі қоғам барған сайын көбірек ұмтылуда максималды еркіндік пен нәтижеге қол жеткізіңіз қашықтықтан оқыту алады жоғары оқытудың ұқсас түрлерімен, өйткені ол адамды уақытша емес, кеңістіктік мағынада. Оның кеңдігіне байланысты ол қымбат емес және сапалы.

Қашықтықтан оқытудың ақпараттық-білім беру ортасы деректерді беру, ақпараттық құралдардың жүйелі ұйымдастырылған жиынтығы ресурстар, өзара іс-қимыл хаттамалары, білім беруді қанағаттандыруға бағытталған аппараттық-бағдарламалық және ұйымдастырушылық-әдістемелік қамтамасыз ету пайдаланушылардың қажеттіліктері. Бұл ретте Қашықтықтан оқытудың тән белгілері болып табылады:

- икемділік;
- модульдік;
- экономикалық тиімділік;
- оқытушының жаңа рөлі;
- білім беру сапасын мамандандырылған бақылау [1. 7 б.].

Қашықтықтан оқыту-білім беруге негізделген оқытудың бұл түрі бір-бірінен алыстатылған педагогтар мен білім алушылардың өзара іс-қимылы телекоммуникациялық технологиялар мен интернет ресурстарының көмегімен. Қашықтан оқу процесіне тән оқыту жүйесінің барлық компоненттері: мақсаттары, мазмұны, ұйымдастырушылық формалары, Оқыту құралдары, Бақылау және бағалау жүйесі нәтижелер.

Қашықтықтан оқытудың мақсаты білім алушыларды қамтамасыз ету болып табылады тікелей тұрғылықты жері немесе олардың уақытша болуы игеру мүмкіндігі жоғары және орта кәсіптік бағдарламалардың негізгі және қосымша сәйкесінше жоғары оқу орындарында кәсіптік білім беру, орта және қосымша кәсіптік білім беру.

Оқытудың мазмұнын әлеуметтік педагогикалық модель ретінде анықтауға болады. Тапсырыс, оқу процесі, оны жүзеге асырудың әдістері мен ұйымдастырушылық формалары анықталады оның мазмұны. Қашықтықтан оқыту кезінде мазмұнды іріктеу кезінде орынды жалпы принциптер мен ұсыныстарды қолданыңыз. Бұл жағдайда ескеру қажет орналасқан болуы мүмкін оқу объектісіне (субъектісіне) қосымша шектеулер және (немесе) тыныс-тіршіліктің ерекше уақыт кестесінің болуы және (немесе) дәстүрлі түрде оқудың физиологиялық мүмкін .стігі және басқа да себептер. Сонымен қатар, қашықтықтан оқыту кезінде бәрі бірдей бола бермейтін жағдайлар ескерілуі керек мамандықтар мамандарды дайындауға болады.

Қашықтықтан оқыту тыңдаушысына жоғары білім берілетіні анық жеке қасиеттерге қойылатын талаптар: табандылық, адалдық, адалдық және басқалар. Олар өзіндік жұмыс әдістемесі мен техникасының негіздерін білуі керек, жоғары уәждемемен білімді өз бетінше игеру және

толықтыру. Сонымен қатар, тиімді оқыту үшін олар жұмыс істеу дағдыларына ие болуы керек ақпараттық-технологиялық құралдармен.

Педагогикалық қызметте келесі бағыттарды бөлуге болады ақпараттық технологияларды пайдалану:

- Интернет-ресурстарды пайдалану;
- өзіңіздің мультимедиялық презентацияларыңызды жасаңыз;
- қашықтықтан оқыту жүйесін пайдалану;
- оқытушының сайтын пайдалану (электрондық кабинет);
- зерттеуде онлайн тақтаны, желілік презентацияларды пайдалану қызмет және өзіндік жұмысты орындау [2. 460 б.].

Қашықтықтан оқыту жүйесінде оқыту белгілі бір дайындықты қажет етеді оқыту, яғни білім берудің бастапқы деңгейі (белгілі бір бастапқы білім жиынтығы, дағдылары) және одан басқа жұмыс орнын техникалық қамтамасыз ету. Әлбетте, бұл жұмыс орнын тиісті материалдық-техникалық қамтамасыз ету де болуы тиіс білім алушы.

Қашықтықтан оқытудың білім беру процесінде мыналар қолданылады құралдар: кітаптар (қағаз және электрондық нысанда), желілік Оқу материалдары, кәдімгі және мультимедиялық нұсқалардағы компьютерлік оқыту жүйелері, аудио оқу-ақпараттық материалдар, бейне оқу-ақпараттық материалдар, зертханалық қашықтан қол жетімді қашықтықтан оқыту семинарлары, тренажерлер, мәліметтер базасы және білім, қашықтан қол жетімді электрондық кітапханалар, дидактикалық материалдар сараптамалық оқыту жүйелері, геоақпараттық негіздегі дидактикалық материалдар жүйелер. Оқу-материалдық Ішкі жүйе-бұл жүйенің маңызды құрамдас бөлігі оқу процесінің мазмұны мен әдістемесімен тығыз байланысты қашықтықтан оқыту. Ол мақсаттарға қатысты бағынышты жағдайда оқыту.

Интернет желісі - бұл күн сайын үлкен ақпараттық ресурс толықтырылды. Желі кез келген коммуникация мүшесіне мүмкіндік береді өзіңіз немесе жобаларыңыз туралы кез-келген ақпаратты жариялаңыз. Белсенді алмасу жүріп жатыр дайын мультимедиялық өнімдер және компьютерлік оқыту бағдарламалары. Интернет кәсіби корпоративтік ортаны құруға мүмкіндік береді. Мұндай орта корпоративтік желі деп аталады және негізінен бірнеше негізгі интеграция болып табылады электрондық поштаны бір ұйымдық ортаға біріктіретін функциялар мен технологиялар, деректер базасы, ақпараттық ресурстарды бөлісу және ағымдағы ресурстармен алмасу құжаттамамен. Қазір интернетте көптеген білім беру сайттары пайда болды және порталдар, форумдар, мұғалімдер мен оқушылардың желілік қауымдастықтары, желілік білім беру журналдар, әртүрлі бағыттар бойынша желілік ресурстар. Біз өз жұмысымызда қолданамыз келесі сайттар: http://kasipkor.kz/?lang=ru - коммерциялық емес акционерлік қоғам "Talap" холдингі (бұдан әрі – Холдинг) 2011 жылы Мемлекет басшысының тапсырмасы бойынша құрылды техникалық және кәсіптік білім беруді жаңғырту мақсаты [3. 6 б.]. Холдинг болып табылады 100% мемлекет қатысатын ұлттық компания, BilimLand-көптілді онлайн білім беру платформасы. Платформаны 2011 жылы Bilim Media компаниясы құрды Group. Сервис Ресей, Қазақстан, Өзбекстан және АҚШ аумағында жұмыс істейді. Bilimland жалпы білім беретін пәндерге арналған бірнеше онлайн-платформаларды қамтиды.

Дәстүрлі оқу-материалдық Ішкі жүйе материалды қамтиды оқыту шарттары, құралдары және зерттеу объектілері, яғни материалдық және белгіленген бағыттар бойынша оқыту үшін қажетті техникалық құралдар оқу бағдарламаларына сәйкес дайындық. Оған оқу және оқу көмекші үй-жайлары; зертханалық жабдықтар, техникалық Оқыту құралдары кіреді, оқулықтар, оқу құралдары және басқа да оқу-әдістемелік материалдар. Оқу-материалдық ішкі жүйенің маңыздылығы "оның сәйкестігі" қағидатын бөліп көрсетуде ерекше атап өтіледі дидактикалық жүйе " және оны элементтер тізіміне енгізу дидактикалық жүйе. Қашықтықтан оқыту негізінен негізделгендіктен ақпараттық-техникалық құралдарда бұл ішкі жүйенің маңызы әсіресе артып келеді.

Қашықтықтан оқытудың ерекшелігі-кірісті бақылау, мақсаттар мен міндеттер алынған білімді, бағдарлар мен мотивтерді бағалау; деңгейді талдау және бағалау оның кәсіби қасиеттері мен қабілеттерін дамыту, сәйкесінше құру тиімді құралдар мен әдістерді таңдау үшін әлеуметтік-психологиялық портрет әрбір білім алушымен жұмысты барынша дараландыруға қол жеткізе отырып оқыту. Мұның бәрі дәстүрлі процестегі қабылдау емтихандарының мақсатына қарама-қайшы, мұнда ол негізінен оқуға үміткерлерді таңдау үшін қызмет етеді. Қашықтықтан оқыту жағдайында оқытуды бұрмалау ықтималдығы, сондай-ақ бақылау мәселелері артады қашықтықтағы білім беру процесі. Сондықтан арнайы техникалық қажет бұл мәселелерді шешуге

арналған құралдар, әдістер мен әдістер. Қазіргі уақытта сұрақ ол кездейсоқ, эмпирикалық деңгейде шешіледі.

Білім алушылардың дербес (жеке немесе топтық) қызметін ұйымдастыру желі барабар жаңа педагогикалық технологияларды қолдануды көздейді ішкі резервтерді ашуды ынталандыратын оқытудың осы нысанының ерекшелігі әр оқушы және сонымен бірге әлеуметтік қасиеттерді қалыптастыруға ықпал етеді тұлғалар. Осыған байланысты ынтымақтастықта оқыту ең сәтті (белсендіру үшін желілердегі әр оқушының танымдық іс-әрекеті), Жоба әдісі (Шығармашылық үшін алынған білімді интеграцияланған қолдану), зерттеу, проблемалық әдістер.

Қашықтықтан оқыту екеуімен де белсенді өзара әрекеттесуді қамтамасыз етеді курстың оқытушы-үйлестірушісі және басқа серіктестермен ынтымақтастық әр түрлі танымдық және шығармашылық іс-әрекеттің процесі. Әлеуметтену мәселелері қашықтықтан оқыту кезінде өте өзекті. Бақылау жүйесі киюі керек жүйелі сипат және жедел кері байланыс негізінде құрылады (оқу материалының құрылымында көзделген, оқытушыға жедел жүгіну немесе курс кеңесшісіне кез келген ыңғайлы уақытта), сондай-ақ кейінге қалдырылған бақылау (мысалы, тестілеу кезінде). Бірқатар сипаттамаларды ажыратуға болады қашықтықтан оқыту курсы, егер ол тиімді болса:

- білім алушының қызметін неғұрлым мұқият және егжей-тегжейлі жоспарлау, оның ұйымдар, оқытудың міндеттері мен мақсаттарын нақты белгілеу, қажетті оқу материалдар;
- оқытушы мен оқытушы арасындағы мүмкін болатын ең жоғары интерактивтілік,
- білім алушы мен оқу материалы арасындағы кері байланыс, мүмкіндік беру топтық оқыту;
- оқушыға, білім алушыға мүмкіндік беретін тиімді кері байланыстың болуы надандықтан білімге дейінгі жолда алға жылжудың дұрыстығы туралы ақпарат алыңыз [4. 11-14 б.].

Мұндай кері байланыс операциялық, жедел және болуы керек көктемгі бағалау түрінде кейінге қалдырылған; мотивация да кез келген курстың маңызды элементі болып табылады қашықтықтан оқыту. Ол үшін әртүрлі әдістер мен құралдарды қолдану маңызды, қашықтықтан оқыту курсының құрылымы модульдік болуы керек оқушының модульден модульге қарай жылжуы туралы нақты хабардар болу мүмкіндігі болды.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Білім беру ұйымдарына электрондық оқыту жүйесін енгізу жағдайында педагогтардың біліктілігін арттыруды ұйымдастыру әдістемесі / Ахметова Г.К., Караев Ж.А., Мухамбетжанова С.Т. - Алматы: АҚ «ҰБАО «Өрлеу», 2022.
2. 2. Қазақстан және ТМД елдеріндегі білім беруді ақпараттандырудың IV Халықаралық форумының ғылыми мақалалар жинағы 2022. - 460-461 б.
3. Журнал «Мектеп». - № 11. - 6 б.
4. Журнал «Информатика негіздері». - 2010.– № 1 - 11-14 б.

ӘОЖ 37.1174.371

ҚАЗІРГІ БІЛІМ БЕРУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ПЕДАГОГТЕРДІҢ МУЛЬТИМЕДИА ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ҚОЛДАНУҒА ДАЯРЛЫҒЫ

Т.Н.Айнаддинова
«А.Мырзахметов» атындағы Көкшетау университетің
«Педагогика және психология» мамандығының магистранты, ainaddinovatamara@mail.ru
Астана қ. Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Мақалада қазіргі білім беру жағдайындағы педагогтардың мультимедиа технологияларын қолдануға даярлығы туралы баяндалады. Автор мультимедиялық технологияларға сипаттама беріп, оларды оқу процесінде қолдану мүмкіндіктері мен тиімділігін талдайды және мультимедиалық технологияларды қолданудың тиімді әдістерін атап көрсетеді.

Кілтті сөздер: мультимедиалық технологиялар, педагог, оқушылар, ақпараттық технология, компьютер

Аннотация: В статье описывается готовность учителей к использованию мультимедийных технологий в современной образовательной ситуации. Автор описывает мультимедийные технологии, анализирует возможности и эффективность их использования в образовательном процессе, выделяет эффективные методы использования мультимедийных технологий.

Ключевые слова: мультимедийные технологии, педагог, учащиеся, информационные технологии, компьютер.

Annotation: The article describes the readiness of teachers to use multimedia technologies in the current educational situation. The author describes multimedia technologies, analyzes the possibilities and effectiveness of their use in the educational process, and emphasizes the effective methods of using multimedia technologies.

Keywords: multimedia technologies, teacher, students, Information Technology, Computer.

Қазіргі кездегі шапшаң жүріп жатқан жаһандану үрдісі әлемдік бәсекелестікті күшейте түсуде. Білім беруді реформалау – Қазақстанның нақты бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етудің маңызды құралдарының бірі екендігі баршамызға аян. XXI ғасыр – ақпараттық қоғам дәуірі, технологиялық мәдениет дәуірі, қоршаған әлемге, адам денсаулығына, кәсіби мәдениетке ілтипатпен қарау дәуірі. Бүгінгі білім беру мазмұны, мұғалім мен оқушы арасындағы қарым-қатынасты пән деңгейінде жақсартуға бағытталған барлық демократиялық бастамалар ұстаздар тарапынан жүзеге асырылуда. Бүгінгі мұғалімнің тек пән мұғалімі ретінде қабылдануы олқылықты көрсетеді. Педагог – қоғамның айнасы.

Қазіргі уақытта мектеп тәжірибесі көрсеткендей, дәстүрлі оқыту әдістері толыққанды білім беруге және оны заман талабына сай меңгеруге кепілдік бермейді. Сондықтан оқу үрдісіне жаңартылған әдістемелік жүйені енгізу үшін оны технологияландыру қажет. Білім беру үдерісін ақпараттандыру жаңа ақпараттық технологияларды қолдану арқылы оқыту мен тәрбиелеудің мақсаттарын жүзеге асыруда оқу үдерісінің барлық деңгейлерінің тиімділігі мен сапасын арттыруға бағытталған. Біріккен Ұлттар Ұйымының шешімімен «XXI ғасыр – ақпарат ғасыры» деп аталады. Халықты ақпараттандыру ғылыми-техникалық прогрестің басты белгісі болып табылатын Қазақстан Республикасы да жаңа кезеңге аяқ басты. Қазіргі таңда Қазақстанда білім берудің ұлттық моделі қалыптасуда. Педагогика ғылымында бала тұлғасын дамытуға бағытталған оқытудың жаңа технологияларын, соның ішінде мультимедиялық технологияларды шығаруға деген ұмтылыс артып келеді. Мультимедиялық технологиялар оқу үдерісін байытады, оқытуды тиімді етеді. Компьютерлік технологиялардың ішінде оқу үрдісіне мультимедиялық технологиялар ең қолайлы болып табылады.

Мультимедиа – компьютер жұмысын көптеген ақпарат түрлерімен, оның ішінде жоғары ажыратымдылықтағы түрлі-түсті графикамен, жылжымалы және ағынды түстермен динамикалық эффектілермен, синтезделген музыканың дыбыстары мен дыбыстарымен, мультфильмдермен, толық түсті бейнеклиптер мен бейнелермен бейнелейтін жаңа бағыт.

XXI – ғасырдағы ақпараттандырылған қоғамның қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін білім беру саласындағы келесі міндеттерді шешу жоспарлануда;

- оқу үдерісінде компьютерлік технологияларды;
- компьютерлік желілерді;
- электронды және телекоммуникациялық құралдарды;
- электронды оқулықтарды тиімді пайдалану арқылы білім сапасын арттыру.

Мультимедиялық технологияларды қолдану бағдарламалық-әдістемелік базаның жетілдірілуін, сонымен қатар педагогикалық ұжымның біліктілігін арттыруды, білім беруде заманауи ақпараттық технологияларды қолдануды қамтамасыз етеді. Бір кешенде мәтіндік ақпаратпен, графикалық бейнемен, дыбыспен, анимациялық компьютерлік графикамен жұмыс істеуге мүмкіндік беретін қазіргі техникалық орталар мультимедиялық орталар деп аталады. Мультимедиялық технологияларды енгізудің негізгі ортасы компьютерлік және бейне-компьютерлік визуализация ортасы болып табылады.[1]

Мультимедиа технологиялар – бұл дәстүрлі мәтіндегі объектілер мен процестерді сипаттау емес, фотосуреттерді, бейнелерді, графиканы, анимацияны, дыбысты, яғни бүгінде бәрімізге таныс формаларда көрсету. Бұл жағдайда бізде екі негізгі сапалық және сандық басымдық бар. Ауызша сипаттауды аудиовизуалды презентациямен салыстыратын болсақ, онда сапалық артықшылық бірден көрінеді. Сандық басымдылық мультимедиялық ортаның

ақпарат тығыздығының жоғары болуымен көрінеді. Шындығында, мәтіннің бір парағы 2 Кбайтқа жуық ақпарат сыйғыза алады. Оқытушы бұл мәтінді 1-2 минутта айтып шығады. Ал осы уақытта толықэкранды видео 1,2 Гбайтқа бере алады. Міне, сондақтан да «мың рет естігеннен, бір рет көрген жақсы».

Мультимедиялық технологияларды қолдану әдісінің тиімділіктері:

- Оқытуды басқару жүйесі сабақтың әртүрлі кезеңдерінде жетілдіріледі;
- оқу мотивациясын арттырады;
- білім беру мен оқыту сапасын арттырады;
- оқушылардың ақпараттық мәдениетін дамытады;
- оқушылардың дайындық деңгейін арттырады;[2]

Бұл компьютердің ойын құрылғысы ғана емес, басқа да мүмкіндіктері бар екенін көрсетеді. Мультимедиялық сабақтар келесі дидактикалық міндеттерді шешуге көмектеседі:

- Пән бойынша базалық білімді меңгеру, алған білімдерін жүйелеу, өзін-өзі бақылау дағдыларын қалыптастыру;
- жалпы білім беретін пәндерге, соның ішінде педагогикалық-психологиялық арнайы пәніне қызығушылықты арттыру;
- оқушыларға оқу материалдарымен өзіндік жұмыс істеуге әдістемелік көмек көрсету.[3]

Бұл технологияны оқу материалын беру және оқушылардың ақпаратты меңгеруін ұйымдастыру, көру жады белсендірілген кезде қабылдау қабілетін арттыруды қамтамасыз ететін әдіс ретінде қарастыруға болады. Адамдардың көпшілігі естігенінің 5%, көргенінің 20% есте сақтайтыны белгілі. Аудио және бейне ақпаратты бір уақытта қолдану есте сақтауды 40-50% арттырады. [4] Мультимедиялық бағдарламалар ақпаратты әртүрлі формада ұсынады, сондықтан оқу процесін ізгілендіруге мүмкіндік береді. Мультимедиялық технологияларды сабақта қолданғанда сабақтың құрылымы өзгермейді, барлық негізгі кезеңдері өзгеріссіз қалады, тек уақытты бөлу ғана өзгеруі мүмкін.

Бұл ретте мотивация кезеңінің ұлғаюын және когнитивті жүктеменің жоғарылауын атап өту керек. Бұл оқушылардың шығармашылық белсенділігін арттырып, жетіспейтін білімдерін толықтыруға қызығушылықты арттыратын оқудың қажетті шарты. Гипермәтіндік сілтемелер арқылы жасалған мультимедиялық презентациялар аналитикалық және жүйелі ойлау қабілетін дамытады. Сонымен бірге презентацияның көмегімен фронтальды, топтық, жеке сияқты танымдық әрекетті ұйымдастырудың әртүрлі формаларын қолдануға болады. Сондықтан мультимедиялық презентация сабақтың үш дидактикалық мақсатына жауап береді:

- Тәрбиелік аспект: оқушылардың оқу материалын қабылдауы, пәндердің байланысы мен өзара байланысын бағалау.
- Дамытушылық жағы: оқушылардың танымдық қызығушылығын, жүйелеу, талдау, салыстыру, шығармашылық және оқу белсенділігін дамыту.
- Тәрбиелік аспект: ғылыми көзқарастарды тәрбиелеу, өз бетінше және топпен жұмыс істеуге үйрету, жолдастыққа, өзара көмекке үйрету.

Мультимедиялық презентацияларды қолданудың артықшылықтары:

- Мультимедиялық сабақтар жаңашылдығымен оқушыларды қызықтырады;
- мұндай сабақ кезіндегі сабақта оқушылар өз ойларын «өз сөзімен» жеткізеді;
- шынайы қарым-қатынастар туады;
- тапсырманы ынтамен орындайды;
- оқылатын материалға қызығушылықпен қарайды;
- оқушылар оқулықтармен, анықтамалықтармен және пән бойынша басқа әдебиеттермен жұмыс істеуді үйренеді;
- оқушылар қосымша күрделі тапсырмаларды ала отырып, жоғары нәтиже көрсетуге қызығушылық танытады.[5]

Мультимедиялық технологиялардың келесі ерекшеліктерін атап өтуге болады. Тақтаға бормен жазылған суретті экрандағы түрлі-түсті, анық, анық суретпен салыстыруға болмайды. Тақта мен бордың көмегімен әртүрлі қолданбалармен жұмыс істеуді түсіндіру қиын және мүмкін емес. Слайдтарда тез түзетулер енгізуге болады. Басқа пәндермен пәнаралық байланыс орнатылады.

Презентацияда гиперсілтемелерді пайдалана отырып, оқушылардың дайындық деңгейіне байланысты бір материалды толық және тек негізгі сұрақтар негізінде түсіндіруге болады. Материалдың мөлшері мен беру жылдамдығы сыныпта анықталады. Проектор арқылы

презентацияны көрсету кезінде оқушылардың жұмыс орны жеткілікті түрде жарықтандырылған болады және сабақта көрнекіліктерді қолдану деңгейі артады, мұғалімдердің жетекшілігімен оқушыға білім беру бағдарламаларын құру бойынша жобалық іс-шараларды ұйымдастыруға болады.

Ақпараттық технологияны пайдаланатын мұғалім оқу материалын баяндау логикасына көп көңіл бөледі, бұл оқушылардың білім деңгейіне оң әсер етеді. Компьютермен қарым-қатынас өзгеруде. Балалар оны адамзат барлық салаларда қолдана алатын әмбебап құрал ретінде қабылдай бастайды. Бір сөзбен айтқанда, мультимедиа ақпаратты жеткізудің бірнеше арналарын қамтамасыз етіп қана қоймайды, сонымен қатар әртүрлі ақпарат құралдары бірін-бірі толықтыратын жағдай жасайды. Оқушылар қоршаған ортаны ана тілімен шығармашылықпен пайдаланудың жаңа мүмкіндіктеріне ие болады. Мультимедиялық құралдарды қолдану оқушылардың зерттеушілік дағдыларын шығармашылық жобаларын жүзеге асыруға беруге үйретеді. Оқушылар әртүрлі жобаларда мультимедиялық технологиялар арқылы алған білімдерін іс жүзінде қолдану, белсенділік, жинақылық, өз бетінше жұмыс істеу сияқты өмірге қажетті қасиеттерді қалыптастырады.

Сондықтан да мультимедиа – оқу үрдісін құру құрылғысы ретінде, ал компьютер – кітап пен қалам сияқты оқушының жұмыс құралы ретінде қолданылуы тиіс деп ойлаймын.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. 1.Кириченко.А.А. Мультимедиа-технологии: учеб.пособие// под.ред. А.В.Кострова, ЮНИТА «Современная Гуманитарная Академия» – 2005ж – 25б.
2. 2.Досжанов Б.А. «Мультимедиалық технологиаларды пайдалану арқылы оқыту процесін жетілдірудің дидактикалық негіздері»: пед.ғыл.канд.ғылыми дәрежесін алу үшін дайын.дис.автореф./ Б.А.Досжанов.-Түркістан, 2007ж – 68б.
3. 3.Бидайбеков Е. Ы., Лапчик М. П., Нұрбекова Ж. К., Сағымбаева А. Е., Жарасова Г. С., Оспанова Н. Н., Исабаева Д. Н. «Информатиканы оқыту әдістемесі». Алматы, 2014ж – 148б.
4. Кувандикова Г.Г., Чориев И.Р. Технологии гуманизма общества в отношении к личности // Вестникнаукии образования, 2016. №5 (17) - 64-67 бб.
5. Кувандикова Г.Г., Чориев И.Р. Вести науки и образования. XIII межд. науч.-практ. конф. Москва, 23-24 бб.

ӘОЖ 37. 018.43:004

АҚПАРАТТЫҚ ҚОҒАМДАҒЫ ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУ, АШЫҚ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІ

Е.Т.Байболов
М.Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті
тарих ғылымдарының магистранты, yerlan_bai@inbox.ru
Тараз қ., Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Жаңа әлемдегі оқыту үрдісінде оқу процесінің әдістемелік дәстүрлерінің өзінше қалыптасып дамуына қарамастан, оқыту мәдениетінің жаңа әдістерін іздеу мен енгізуге, мейлінше түпкілікті ойлауды дамыту жолдарын іздеуге тырысады. Бұл орайда алдыңғы кезекте «информатика» курсын міндетті түрде игеру ерекше орын алады. Жаңа әлемдегі жағдаяттарға байланысты ғылыми және техникалық прогрестің қарқынды қарыштап дамуы компьютерлендіру үрдісіндегі жүйенің алға даму барысынан айқындалып ерекшелігін көрсетеді.

Кілтті сөздер: қашықтықтан оқыту, ақпараттық қоғам, қашықтықтан оқыту технологиялары, ақпараттық орта.

Аннотация: Несмотря на самоформировавшееся развитие методических традиций учебного процесса в процессе обучения в новом мире, стремится искать и внедрять новые методы культуры обучения, искать пути развития более совершенного мышления. Особое место в этой связи

занимает обязательное освоение курса «информатики». Динамичное развитие научного и технического прогресса в связи с ситуациями в новом мире отражает специфику системы в процессе компьютеризации, определяемую прогрессом развития.

Ключевые слова: дистанционное обучение, информационное общество, технологии дистанционного обучения, информационная среда.

Annotation: Despite the self-formed development of methodological traditions of the educational process in the process of learning in the new world, it strives to seek and implement new methods of learning culture, to look for ways to develop more perfect thinking. A special place in this regard is occupied by the compulsory development of the course "computer science". The dynamic development of scientific and technological progress in connection with situations in the new world reflects the specifics of the system in the process of computerization, determined by the progress of development.

Keywords: distance learning, information society, distance learning technologies, information environment.

Қазіргі кездегі бізді қоршаған әлемдегі адамдардың өмір сүрудегі сапалығын едәуір арттырудың өзінше ұтымды қараудың жолы өзегінде индустриялық қоғам әлеуетінен ақпараттық (постиндустриалды) қоғамға көшу арқылы қадам басу, экономиканың және ғылымның қажет ететін және ресурс үнемдей отырып өндіріс бағытына көшіру, одан әрмен әлеуметтік дамудың объективті нағыз шынайы заңдылығы болып табылатыны түсінікті. Кейінгі жылдары біздің планетамыздағы көптеген мемлекеттерінде қоғамның әрбір қамтылған мүшесінің өз-өзін әрі қарай дамытуына жақсы жағдай жасауға бағытталған толыққанды ақпараттық қоғам құруда үнемі алға жүрушілік және тұрақты прогресс байқалады. Бұл процестің негізі компьютерлік және телекоммуникациялық технологияларды аса қарқынды дамыту және дамыған ақпараттық кеңістікте білім беру ортасын құру болып табылады.

Жаңа кеңістіктегі қоғамды ақпараттандыру әлемдік ғылыми-техникалық прогрестің басты және аса маңызды бағыттарының біріне айналады. Бұнымен қатар мемлекет пен сол әлеумет ішіндегі халықтар арасындағы әлеуметтік қатынастарға едәуір қатты әсер ететін қоғам дамуының негізгі факторы болып табылады. Ақпаратпен қамтамасыз ету экономиканың, саясаттың, халықтың әлеуметтік және жеке өмірінің барлық салаларын қамтиды және технологияларға негізделген. Қазіргі кезде ақпараттандыру әрбір адамның және жалпы адамзат баласының материалдық тұрғыдағы, өндірістік тұрғыдағы, әлеуметтік тұрғыдағы және мәдени тұрғыдағы салаларына белсенді әсер етеді. Ақпараттық қамтамас ету саласындағы артта қалу үдерістері кез келген елде оның даму қарқынының жоғалуына әкелуі мүмкін екені айдан анық. Ақпарат алмасудың аса бір құнды жері, қоғамның пәндік-практикалық, әлеуметтік-саяси және рухани салаларында анағұрлым негізделген шешімдер мен тұжырымдар жасауға, өзгертулер мен қабылдаулар жасауға мүмкіндікті көбейтеді.

Бастапқы кезге келсек классикалық тұрғыдан басталған ғылым мен білім адамзат мәдениетінің даму тенденцияларын анықтауда жетекші рөл атқарды, бірақ адамзат қоғамының дамуының ақпараттық кезеңінен өткен дәуірді алар болсақ олар нақты саралау мен оқшаулануды құрды.

Өз әлеміміздегі қоғамдастықтың көп елдеріне тән классикалық білім беру моделі түгесіліп таусылды. XX ғасырдың аяғындағы әлемдік білім дағдарысы, ұлттық тұрғыда білім беру жүйесі дағдарысының дамуына септігін тигізе отырып ықпал ететін негізгі жағдайларға мыналар жатады:

- индустриялық қоғам жағдайында тұлғаны әлеуметтендіру факторларының шектеулілігі және әлсіздігі;
- білімді беру қызметінің ұтымды жағы мен жеке тұлғаның тұтастығын, оның жеке табиғатын сақтау арасында органикалық бірліктің болмауы;
- қоғамдағы өмірді ақпаратпен қамтамасыз ету және компьютерлендіру процестерінің, қазіргі заманауи коммуникациялық жүйелердің білім беру ортасындағы саласына әсері.

Қарапайым дәстүрлі білімге балама ретінде бейбіт даму әдістеріне байланысты әлемді танудың сантүрлі әдістерінің үйлесуіне бірден-бір негізделген ашық білім ғана бола алады. Жария түрде білім беру өмір бойы үздіксіз оқытуды, білім беру қызметіне қатысушылардың өзара қарым-қатынасы сипатының өзгеруін, білім берудің тиімділігі мен қол жетімділігін, тез дамып келе жатқан ақпараттық кеңістік жағдайында үнемі және ұдайы өзгеріп отыратын және болжанбайтын әлемге бейімделуге қабілетті әлеуметтік белсенділәкпен қаруланған тұлғаны тәрбиелеуді қамтиды. Осы

орайда, білім беру қоғамына қарай көшу дәстүрлі білім беру жүйесінің ішіндегі энциклопедиялық білімге бағдарлануын толытай жеңу мүмкіндігі болып табылады, ақпараттық-фактологиялық тұрғыдағы материалдарды жүктеу әрқашан жеке адам мен қоғамның нақтыланған қажеттіліктері мен қажеттіліктеріне байланысты бола бермейді. Сонымен қатар білімнің ашықтығы мен жариялылығы адамның өзін-өзі тануға механикалық қозғалыс реттігінде қарастырылмайды, бірақ адамның өмір бойы зияткерлік және кәсіби көзқарастарының мерзімді өзгеруі ретінде қарастырылады [1].

Кез келген әлеуметтік-экономикалық жүйені ашық жүйе деп атауға болады. Осы жүйелер екі негізгі жүйенің – қоғам мен ресурстардың қиылысында жүріп пайда болады. Жүйе қажетті біртұтас тұтастықты білдіретін және жаңа ерекшелікті құрайтын өзара байланысты және бір - бірімен әрекеттесетін элементтерді біріктіру уақтысында пайда болады. Осының бәрі қашықтықтан оқыту жүйесіне қатысты, бұл жүйе оқу процесінде қашықтықтан оқыту технологиясын қолданатын оқу орнының ішкі жүйелерінің бірі болып табылады.

Қашықтықтан оқыту жүйесі бойынша оқығысы келетін санаттарды қарастырайық. Бұл:

- дене мүмкіндіктері қозғалыс кезінде шектеулі адамдар;
- мемлекеттен алмасу бағдарламалары бойынша тыс жерлерге шығатын білім алушылар;
- әскери қызметке мерзімді шақырылған адамдар туралы;
- шетелдік ұзақ мерзімді іссапарларға шығатын адамдар туралы;
- жоғары білімі бар, бірақ оны қайтадан алғысы келетіндер;
- билік органдарында өңірлік лауазымдарды атқаратын тұлғалар;
- өткізу қабілетінің шектеулі болуына байланысты осы жүйенің дәстүрлі оқыту жүйесі бойынша оқытуды, оқытуды оқытумен біріктіруді қажет етпейді.;
- білім беру технологиялары ырғағында оқуға мүмкіндік бермейтін қызмет ерекшеліктері;
- студенттер параллель оқуға ұмтылады.

Қолжетімді ашық жүйеге сыртқы және ішкі орта әсер етеді, бұл тікелей және кері байланыстардың, соңғы және бастапқы ақпараттың болуын және осы ақпаратты түрлендіру әдіс - тәсілін көрсетеді. Сайып алғанда жіктеуге сәйкес оларды еңбек, материалдық, ақпараттық және қаржылық түрлерде бөлуге болады. Осы ресурстардың барлығы қашықтықтан оқыту жүйесінде бар. Ашық жүйелерді кибернетика тұрғысынан қарастырып, дәлелдеу керек. Деректік көздерден кибернетика күрделі, ұйымдастырылмаған жүйелерді тану әдістері туралы күрделі ғылым екені белгілі. Жүйелік талдау әдісі кибер қауіпсіздіктің ең бір негізгі әдістерінің бірі болып табылады. Сол себепті кез-келген әлеуметтік-экономикалық жүйенің, атап айтқанда бұның ішінде қашықтықтан оқыту жүйесінің ашық жария типтегі жүйе екенін дәлелдеу үшін осы әдісті қолдана аламыз.

Қазіргі әлемде қашықтықтан оқыту біздің қоғамдағы жаңа құбылыс. Білім беруді қашықтықтан құру және дамыту тұжырымдамасы бар және оған сәйкес қашықтықтан оқыту әр адамның тұлғалық білім алу құқығын жүзеге асыруға арналған үздіксіз білім беру нысаны болып табылады.

Аталмыш құбылысты дамыту мен түсінудің кейбір мәселелерін қарастырамыз. Қашықтықтан оқытудың бірегей және бірыңғай анықтамасы әлі жоқ. Бұл саладағы ғылыми зерттеушілер мен мамандар пәнаралық білім туралы айтқанда, бұл дәйектер мен тұжырымдамаға басқаша қарайды. «Қашықтықтан білім беру» анықтамасының мән - мағынасын түйсіну және терең түсіну үшін әртүрлі ғалымдар өздері ұсынған тұжырымдаманың түсіндірмесін қарастыру қажет.

Американдық зерттеушілер М. Мур, М. Томпсон «қашықтықтан білім беруді» кабельдік немесе спутниктік теледидар, видео немесе аудио, факс, нетбук, бейнеконференция сияқты технологияларды қолдана отырып, білім беру бағдарламаларын ұсыну деп анықтайды [2].

ЕО ғалымдары Д. Вердуин, Т. Кларк «қашықтықтан білім беру» термині мұғалімдер мен студенттердің әр қалыптағы байланыс құралдары арқылы оқыту мақсатында бір-бірінен айтарлықтай физикалық және технологиялық алыстауға әкелетін процесті жақсы түсінеді.

Академик А. Н. Тихонов қашықтықтан білім беру - бұл білім берудің нысаны емес, немесе «қашықтықтан оқыту технологиялары» тек арнайы «ақпараттық-білім беру ортасы» - деп мәлімдеме жасайды.

Ю. И. Лобанов қашықтықтан білім беруді, оқу-әдістемелік ақпарат көздерінен (уақыт пен кеңістік) алынған әртүрлі беру, өңдеу және сақтау құралдарының көмегімен білім алушыларға көрсетілетін қызметтердің білім беру кешені деп санайды.

Дәл осындай мәлімдеме мен анықтаманы Д.С. Сиговцев «қашықтықтан білім беру кешенімен білім беру қызметтерін ұсынатын арнайы ақпараттық ортада құралдарын оқу-әдістемелік ақпаратты алыс қашықтықтарға беру үшін пайдалану» деп түсінік береді [3].

Мәскеу мемлекеттік университетіндегі Ж.Б. Тихомировтың жетекшілігімен экономика, статистика және информатикалық қашықтықтан білім беру түсінігін – бұл қашықтықтан оқыту процесін жүзеге асыратын педагогикалық жүйе деп санайды, бұл білім беру процессін растайды.

Қашықтықтан білім берудің жаңа түрін Е. С. Полат ұсынады және оны бір уақытта нәтиже, процесс және жүйе ретінде қарастырып бере алады.

Ж.А. Караев, А. К. Балафанов,А. Есбосынов қазақстандық зерттеушілер қашықтықтан білім беруді барлық туындайтын әдіснамалық және әдіснамалық салдарлармен ашық білім беру идеяларын іске асыру тәсілі ретіндегі дәлелді дәйектерді айқындайды.

Сод сияқты осы жұмыстардан үзінді келтірер болсақ, қашықтықтан білім беру:

- қашықтықтан оқыту әдістері мен құралдарымен оқыту нысаны;
- оқу ресурстарын білім алушыларға беру жүйесі мен процесі ; ;
- білім берудің айрықша формасы, электронды білім берудің барлық түрлерін оқытудың бірыңғай сапалы жаңа білім беру жүйесіне айналдыратын күш;
- кез келген білім беру мекемелерінен қашықтықта мамандандырылған ақпараттық-білім беру ортасының көмегімен халыққа және мамандар тізбегінің қалың тобына білім беру қызметтерінің кешені;
- білім алу (беру) тәсілімен немесе көбінесе біреу арқылы (қашықтықта) жүзеге асырылатын білім беру коммуникациясының сипатымен басқа нысандардан ерекшеленетін білім беру нысаны;
- қашықтықтан оқыту.

Қашықтықтан білім беру керемет парадоксты Д. Шелдің сәтті және өзектілігін жоғалтқан өрнегі қамтиды: ол өмірді сенімді түрде растайды, бірақ оның не екенін анықтай алмады.

Жоғарыда келтірілген қашықтықтан білім берудің анықтамаларын қорытындылай келе, қашықтықтан білім беруді философиялық категория деп тануды айтпағанда, ғылыми, кәсіби қатынастарды жүзеге асыруға мүмкіндік беретін білім беру саласындағы осы терминді ерекше ұғым ретінде танудың бірыңғай тәсілінің жоқтығы туралы қорытынды жасауға болады. Сол себепті дәйектер мен пікірлердің таралуы: қашықтықтан оқытудан бастап оны ерекше білім беру формасы ретінде тануға дейін барады. Сол сияқты, қашықтықтан білім беру білім беру процессі қызметтерінің жиынтығы ретінде және технологиялардың тізбесінің жиынтығы ретінде түсіндіріледі. Білім алудың дербес санаты және нысаны болып қашықтықтан білім беру болып табылады. Қашықтықтан білім берудің барлық секторлары үшін жоғарыда аталған санаттардың барлығы мазмұнын толтырудың жалпы тәсілі ретінде қарастырылады [4].

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Қашықтықтан оқыту технологиялары білім беру сапасын арттыру ресурсы ретінде / / Халықаралық студенттік ғылыми хабаршы. – 2017. – № 6.;
2. Қазақстан Республикасында қашықтықтан білім беру жүйесін қалыптастыру және Қазақстан-Ресей қашықтықтан білім беру университетін құру бойынша экспериментті іске асыру / / ҚР қашықтықтан білім беру: тәжірибені талдау және даму перспективалары. Халықаралық ғылыми-практикалық конференция. 15-16 наурыз, Алматы, ҚазМемҚызПИ, 2001. - 20-24 бб.
3. Сиговцев г. С., Чарута М. А. Сандық білім беру ресурстарын жіктеу және бағалау туралы // Қашықтықтан және виртуалды оқыту – 2009. - №11.- 25-32 бб.
4. Полат Е. С., Буханкина М. Ю. Қашықтықтан оқыту теориясы және тәжірибесі. – М.: Академия, 2005. – 395 б.

ӘОЖ 378.147

БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТЕРГЕ АРНАЛҒАН «ҚАШЫҚТАН ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ» ОНЛАЙН КУРСЫ

К.Д.Бузаубакова
М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті
п.ғ.д., профессор, «Педагогика» кафедрасының меңгерушісі klara_1101@mail.ru
Тараз қ. Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Мақалада Қазақстан Республикасында қашықтықтан білім беру жағдайында болашақ педагогтердің цифрлы-креативті құзыреттіліктерін қалыптастыру мақсатында болашақ педагогтерге арналған «Қашықтан оқыту технологиялары» онлайн курсының мазмұны айқындалады.

Сондай-ақ, мақалада қашықтықтан оқыту жағдайында болашақ педагогтің цифрлы құзыреттіліктерін қалыптастыратындай онлайн курсқа арналған тапсырмалар және үлкен топтарды белсендіру үшін пайдаланылатын цифрлық платформалардың мәні ашылады; онлайн-курсқа арналған бейнесабақ және тест сілтемелері ұсынылады; онлайн курс барысында жүргізілген тест тапсырмаларының нәтижесі сұрыпталып, зерделенді.

Зерттеу AP09259497 «Жаңа жағдайдағы Қазақстанда педагогикалық білім беру жүйесін жетілдіру: Қазақстан Республикасында қашықтықтан оқытуда болашақ педагогтердің цифрлы құзыреттіліктерін қалыптастырудың технологиялық-әдістемелік аспектілері» атты гранттық жобасы аясында Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі тарапынан қаржыландырылды.

Кілтті сөздер: қашықтан оқыту, цифрлы құзыреттілік, қашықтан оқыту технологиялары, цифрлық платформалар, онлайн курс.

Аннотация: В статье описывается содержание онлайн-курса «Технологии дистанционного обучения» для будущих педагогов с целью формирования у них цифрово-креативных компетенций в условиях дистанционного образования в Республике Казахстан.

Также в статье раскрывается сущность цифровых платформ, используемых для активизации больших групп и задания для онлайн-курсов, способствующих формированию цифровых компетенций будущего педагога в условиях дистанционного обучения; предложены видеоурок и тестовые ссылки для онлайн-курса; результаты тестовых заданий, проведенных в ходе онлайн-курса, были отсортированы и проанализированы.

Исследование AP09259497 в рамках грантового проекта «Совершенствование системы педагогического образования в новой реальности Казахстана: технолого-методические аспекты формирования цифровых компетенций будущих педагогов при дистанционном обучении РК» профинансировано Министерством Образования и науки РК.

Ключевые слова: дистанционное обучение, цифровая компетентность, технологии дистанционного обучения, цифровые платформы, онлайн-курс.

Abstract: The article defines the content of the online course «Distance learning technologies» for future teachers in order to form digital competencies of future teachers in the conditions of distance education in the Republic of Kazakhstan.

The article also reveals the tasks for the online course and the essence of digital platforms used to activate large groups, so that digital competencies of the future teacher are formed in the conditions of distance learning; video tutorials and test links for the online course are offered; the results of test tasks conducted during the online course are sorted and studied.

The research was funded by the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan within the framework of the grant project AP09259497 «Improving the system of pedagogical education in the new reality of Kazakhstan: technological and methodological aspects of the formation of digital competencies of future teachers in distance learning in the Republic of Kazakhstan».

Key words: distance learning, digital competence, distance learning technologies, digital platforms, online course.

Жаңа жағдайдағы Қазақстанда болашақ педагогтердің цифрлы құзыреттіліктерін қалыптастыру үшін педагогикалық жоғары оқу орындарында барлық цифрлық білім беру ресурстарына қолжетімтілікті қамтамасыз ететін инновациялық виртуалды білім беру алаңы ретінде цифрлы педагогикалық хаб (педагогикалық кампус) жасақталуы тиіс.

Педагогтердің цифрлық технологияларды қолдану құзыреттілігі олардың технологияны оқу процесінде қолдана білуінен ғана емес, сонымен бірге олардың әріптестерімен, оқытушылармен, ғылыми қауымдастықпен және басқа да мүдделі тараптармен ынтымақтастық пен қарым-қатынас тәсілдерінен көрінеді: инновацияны өз тәжірибесіне ендіре алуы; кәсіби тұрғыдан өзін-өзі жетілдіре алуы және дамытуы [1].

Болашақ педагогтердің цифрлық құзыреттілігі бұл ақпаратты өңдеуге және жұмыс істеуге, оқытуға, әлеуметтендіруге және қол жетімді мүмкіндіктерді кеңейтуге қажетті білім алуға байланысты міндеттерді қою және шешу үдерісінде ақпараттық-коммуникациялық технологиялар мен цифрлық медианы пайдалану дағдыларының жиынтығы болып табылады.

Әлемдік тәжірибе көрсетіп отырғандай, қашықтан оқыту барысында да инновациялық білім алып, кәсіби біліктілікті арттыруға толықтай мүкіндік бар. Қашықтықтан оқыту – білім алушы мен педагогтің жанама (алыстан) немесе толық емес жанама өзара оқу жұмыс іс-әрекеті кезіндегі ақпараттық-коммуникациялық технологиялар, телекоммуникациялық құралдарды пайдаланып жүзеге асырылатын оқыту.

Цифрлы технологиялар болашақ педагогтердің білім деңгейлерін бақылау мен бағалаудың қолданыстағы әдістерін дамытуға және жаңа, неғұрлым озық заманауи әдістерін құруға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, білім алушылар туралы және олардың цифрлық ортадағы белсенділігі туралы көптеген ақпаратты талдау арқылы ЖОО оқытушысы оған жеткілікті дәрежеде көмек көрсете алады, цифрлы ортада болашақ педагогтің дербес жұмыс жасауына мүмкіндік ашылады.

Қашықтықтан оқыту жағдайында болашақ педагогтердің цифрлы құзыреттіліктерін қосымша дамытуға және анықтауға мүмкіндік бар, атап айтқанда:

1) білім алушылар және әріптестеріне сандық байланыс мүмкіндіктерін үйрету;
2) цифрлы ортада оқытушылармен материалдар алмасу және құру дағдыларын дамыту;
3) оқу материалын құру және барды бейімдеу үшін цифрлы контенттерді пайдалану;
4) ақпаратты қорғау тәсілдері туралы білімдерін тереңдету;
5) ақпараттың сенімділігін бағалау және жалған немесе біржақты ақпаратты анықтау;
6) цифрлық технологияларды қауіпсіз және жауапкершілікпен пайдалану;
7) білім беру мәселелерін шешу үшін цифрлық технологияларды шығармашылықпен қолдану;
8) білім беру процесінде цифрлы технологияларды қолдану және білім алушылардың желідегі белсенділігін бақылау;
9) оқушылардың үлгерімі мен интеллектуалды өсу деңгейлерін бағалау және бақылау үшін сандық құралдарды пайдалануды үйрену және оларды қосымша қолдану[2].

Болашақ педагог инновациялық білімді қашықтықтан ұйымдастыратын онлайн курс және вебинарлар арқылы да ала алады.

ҚР БҒМ тарапынан қаржыландырылған (Келісім шарт №190/36-21-23,15.04.2021ж., ҰҒК шешімі: хаттама №3, 18.02.2021 ж.) AP09259497 «Жаңа жағдайдағы Қазақстанда педагогикалық білім беру жүйесін жетілдіру: Қазақстан Республикасында қашықтықтан оқытуда болашақ педагогтердің цифрлы құзыреттіліктерін қалыптастырудың технологиялық-әдістемелік аспектілері» ғылыми жобасы аясында болашақ педагогтерге арналған «Қашықтан оқыту технологиялары» онлайн курсы өткізілді.

Онлайн курсқа Қазақстандық және Ресейлік жоғары оқу орындарының педагогикалық білім беру бағдарламаларының болашақ педагогтері қатысты.

Онлайн курсқа қатысқан респоденттердің саны – 100, соның ішінде болашақ педагогтердің саны 47 болды.

Онлайн курстың мақсаты – педагогикалық білім беру бағдарламалары бойынша білім алып жатқан болашақ педагогтердің цифрлық құзыреттіліктерін арттыру, болашақ педагогтердің креативтік құзыреттіліктерін дамыту, педагог кадрларды дайындаудың сапасын арттыру.

Онлайн курстың міндеттері:

- Цифрлық педагогика контекстіндегі жеке тұлғаның дамуы мен қалыптасуының мазмұнын ашып көрсету;
- Цифрлық ортадағы мұғалім мен оқушының рөлін айқындау және Цифрлы қоғамдағы smart-педагогтің құзыреттіліктерін ашып көрсету;
- Болашақ педагогтерді цифрлы білім беру ортасы, цифрлы білім берудің даму тенденциялары, заңдылықтары, принциптері және қашықтан оқыту технологияларының ерекшеліктерімен таныстыру;
- Қашықтан оқыту жағдайында болашақ педагогтердің цифрлы білім беру платформаларында тиімді жұмыс жасай алатындай цифрлы-технологиялық құзыреттіліктерін қалыптастыру.

Көлемі 72 сағат болатын болашақ педагогтерге арналған «Қашықтан оқыту технологиялары» онлайн курсының мазмұны 1-кестеде берілді.

Кесте 1

«Қашықтан оқыту технологиялары» онлайн курсының мазмұны

№	Мазмұны	Академиялық сағат саны
1	**1 модуль** **XXI ғасырдағы білім берудің цифрлық трансформациясы**	**16**
1.1	Цифрлы білім берудің қалыптасу және даму факторлары	4
1.2	Цифрлық білім берудің даму тенденциялары, заңдылықтары мен принциптері	4
1.3	Цифрлы дидактика және Киберпедагогика	8
	2 модуль. Қашықтан оқыту: **Цифрлы педагогиканың дамуы және болашағы**	**20**
2.1	Цифрлы қоғам және мұғалім тұлғасы	4
2.2	**Ақпараттық қоғамда SMART білім беру**	4
2.3	Цифрлы трансформациялық білім беру: қашықтан оқыту ерекшеліктері	4
2.4	Мобильдік оқыту: жетістіктері мен кемшіліктері	4
2.5	Steam - білім беру	4
	3 модуль. Қашықтан оқыту технологиялары: **цифрлы білім беру платформалары және құралдары**	**36**
3.1	Цифрлы білім беру платформалары	16
3.2	Білім алуға арналған бұлттық қызметтер	2
3.3	Оқу жетістіктерін бағалауды іске асыру	2
3.4	Көрнекі мазмұнды құру және өңдеу	6
3.5	Жаппай ашық онлайн курстар	4
3.6	Электронды оқулық: ерекшеліктері және мүмкіндіктері	2
3.7	Портфолио – білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау құралы	4
	Барлық сағат саны	**72**

2-кестеде онлайн курстың тапсырмаларының мазмұны берілді.

Кесте 2

Онлайн курстың тапсырмалар мазмұны

№	Тапсырма	Формасы
1	Қазақстан Республикасының экономикасының нинновациялық-индустриялық дамуына цифрлық білім беру үдерісінің қарқынды әсеріне салыстырмалы SWOT-талдау жасаңыз.	SWOT-талдау жасау
2	«Білім беруде қолданылатын цифрлық технологиялар» тақырыбына постер әзірлеңіз.	Постер әзірлеу
3	«Цифрлы білім беру үдерісінде қолданылатын технологиялар» тақырыбына интерактивті постер дайындау, қорғау.	Интерактивті постер дайындау
4	«Цифрлы ұрпақ»/«Цифрлы әлемдегі креативті педагог» тақырыбына интерактивті постер жасаңыз немесе эссе жазыңыз.	Интерактивті постер / эссе

5	«Цифрлы ортадағы SMART- педагогі» моделін жасаңыз.	Ғылыми жоба, презентация
6	Қашықтан оқытудың маңызды мәселелері және шешу жолдарын зерделеңіз.	Онлайн-дискуссия
7	«Мобильді оқыту технологиялары: артықшылықтары және кемшіліктері» тақырыбына SWOT-талдау жасаңыз.	SWOT-талдау жасау
8	STEAM білім беру: артықшылықтары және кемшіліктері» тақырыбына интерактивті постер дайындаңыз.	Интерактивті постер дайындау
9	Цифрлы білім беру платформалары: 9.1 Zoom мүмкіндіктері 9.2 Skype мүмкіндіктері 9.3 Microsoft Team мүмкіндіктері 9.4 Google Meet мүмкіндіктері 9.5 Google Classroom ерекшеліктері 9.6 Kahoot мүмкіндіктері 9.7 EdApp білім беру платформасының артықшылықтары 9.8 Online Мектер платформасының ерекшеліктері 9.9 «Daryn.online» платформасының артықшылықтары 9.10 Kundelik.kz ақпараттық білім беру порталының мүмкіндіктері 9.11 Bilimland электронды білім беру порталының ерекшеліктері 9.12 edus.kz білім беру платформасының артықшылықтары 9.13 Moodle электронды оқыту және тестілеу жүйесінің мәні 9. 14 www.smart -pedagog.kz педагогикалық білім беру порталының артықшылықтары	Презентация
10	Бұлтты технологиялар: 10.1 ZOOM платформасыны ның артықшылықтары. 10.2 Google Meet платформасыны ның артықшылықтары. 10.3 Webinar платформасының артықшылықтары. 10.4 Cisco Webex Classrooms платформасының мүмкіндіктері. 10.5 Skype платформасының мүмкіндіктері. 10.6 Microsoft teams платформасының артықшылықтары.	Презентация
11	11.1 Nearpod ерекшеліктері. 11.2 Onlinetestpad.com онлайн тест құрастырушысының мүмкіндіктері. 11.3 Quizizz.com викториналарға арналған онлайн-құралдың мүмкіндіктері. 11.4 Quizizz.com құрастырушысының мәні. 11.5 Jamboard интерактивті онлайн-тақтасының мүмкіндіктері. 11.6 Padlet.com онлайн тақталарын құруға арналған платформаның мүмкіндіктері.	Презентация
12	12.1 Power Point презентациясынан бейне жасау мүмкіндіктері 12.2 Camtasia Studio ерекшеліктері	Кросс-дискуссия
13	13.1 Coursera платформасының ерекшеліктері. 13.2 Edx платформасының ерекшеліктері. 13.3 Moocs.kz Ұлттық ашық білім беру платформасының мүмкіндіктері. 13.4 Openu.kz Қазақстанның ашық университетінің ерекшеліктері. 13.5 Дулати университетінің moocs.dulaty.kz платформасының мәні.	Презентация
14	14.1 Электронды оқулықтың ерекшеліктері. 14.2 Ғалым К.Д.Бузаубакованың «Педагогика» электронды оқулығының ерекшеліктері және артықшылықтары.	Презентация
15	Цифрлы білім беру платформалары: ерекшеліктері және мүмкіндіктері.	Онлайн-дискуссия

Онлайн курс барынша үлкен топтарды белсендіру үшін пайдаланылатын цифрлық платформаларды жаңа білім, жаңа мақсаттар, сауалнамалар алу, өзара әрекеттестік, ынтымақтастық, сыни ойлау процесі, топтық жұмыс, ортақ рефлексия жасау бойынша 3 топқа топтастырылып қарастырылды [3].

1-суретте үлкен топтарды белсендіру үшін пайдаланылатын цифрлық платформалар берілді.

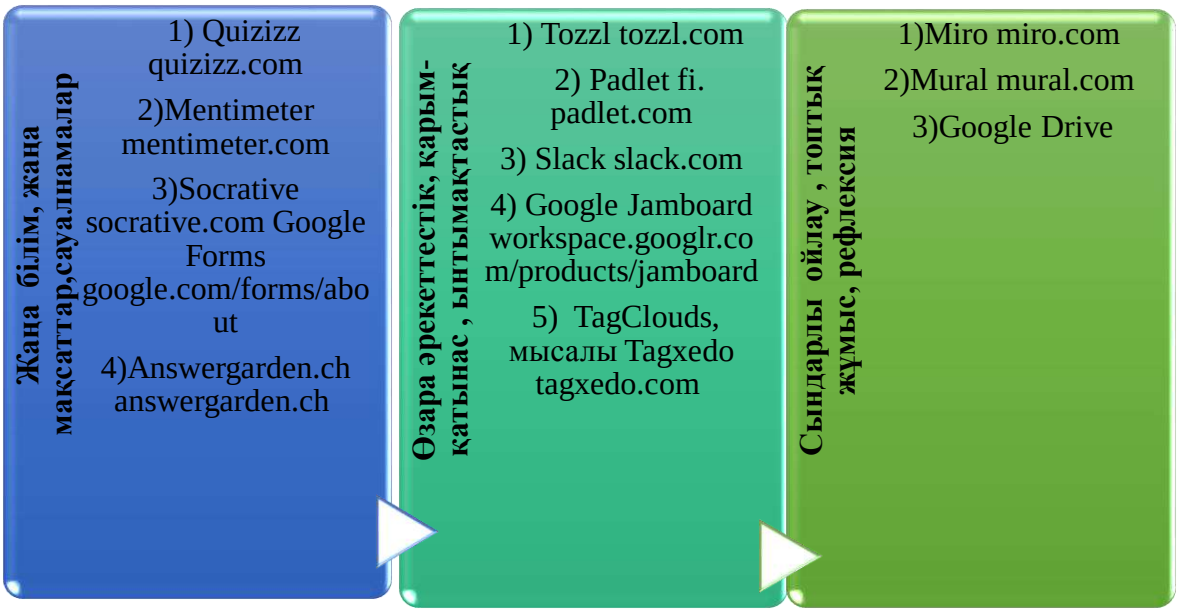

Сурет 1. Үлкен топтарды белсендіру үшін пайдаланылатын цифрлық платформалар

72 сағаттық болашақ педагогтерге арналған «Қашықтан оқыту технологиялары» онлайн курста цифрлы платформалардың мәні ашылып, сипаттамалары берілді: Nearpod, Kahoot!, Explain Everything, Buncee, Go Noodle, Book Creator, Padlet, Canva, Nearpod, Google Classroom, Bilimland, Zoom, Skype, Onlinetestpad.com (3-кесте).

Болашақ педагогтерге арналған «Қашықтан оқыту технологиялары» онлайн курсына өткізу үшін алдын-ала цифрлық контент дайындалды:

1) ресурс №1– теориялық материал;
2) ресурс №2 – презентациялық материал;
3) ресурс №3 – бейнематериал;
4) ресурс №4 – білімді бақылау және тексеруге арналған тест тапсырмалары.

Болашақ педагогтерге арналған «Қашықтан оқыту технологиялары» онлайн курсына дайындалған цифрлық контент толықтай www.smart -pedagog.kz педагогикалық білім беру порталының «Педагогикалық коучинг» блогына жүктелінді.

Кесте 3

Платформалар сипаттамасы

Реті	Платформа сипаттамасы
1	**Nearpod** – мұғалімдерге кез келген файл түрінен сабақтарды импорттауға және оларға интерактивті элементтерді, веб-сілтемелерді немесе бейнеклиптерді қосуға мүмкіндік беретін және барлық білім беру ұйым деңгейлері мен пәндері үшін пән сарапшылары әзірлеген, алдын ала дайындалған, толық интерактивті сабақтарды пайдалануға , интерактивті сабақтарды одан әрі кеңейтуге арналған, мұғалімдер өз сабақтарын гаджеттермен синхрондауға, реттелетін тапсырмаларды жасауға және үлгерімді бақылай алуға мүмкіндік беретін платформа.
2	**Kahoot!** – кез келген пән үшін, кез келген тілде, кез келген құрылғыда, барлық жастағы адамдар үшін бірнеше минут ішінде қызықты оқу ойындарын жасауды, табуды, ойнауды және бөлісуді жеңілдетін және мұғалімдерге бірнеше таңдау негізінде қызықты оқу ойындарын жылдам жасауға мүмкіндік беретін оқыту ойындарын құру платформасы.
3	**Explain Everything** –бұл анимацияны, дыбысты, түсініктемелерді пайдалануға мүмкіндік беретін қызмет, нақты уақыттағы ынтымақтастық үшін пайдалануға оңай

	дизайны бар бірлескен интерактивті онлайн тақта.
4	**Buncee** – мультимедиалық сабақтарды жасау, ұсыну және бөлісу мақсатында сыни ойлауды, коммуникация дағдыларын, ынтымақтастық пен шығармашылықты дамытатын сандық плакаттар, микрофильмдер немесе қарапайым ойындар жасау сияқты сыныптан тыс әрекеттер үшін пайдалануды ұсынатын презентация құралы. Тікелей Buncee-де аудио және бейне жазуға, сондай-ақ YouTube, Pixabay және басқа да көптеген ресурстармен біріктіруге болады.
5	**Padlet** – бірлесіп жұмыс істеудің ең оңай жолы. Padlet экрандағы ақ парақ сияқты. Бос парақтан бастап, содан кейін оған қалағанды орналастыруға болады. Бейнені жүктеп , сөйлесуді жазып, мәтін қосып немесе құжаттарды жүктеуге болады.
6	**Canva** – дизайнер еместерге арналған дизайн. Canva кәсіби сапалы графиканы жасауды керемет жеңілдетеді. Онлайн платформа қарапайым құралдар мен миллионнан астам фотосуреттер, графика және қаріптерден тұратын кітапхананы біріктіреді. Бұл қызметті презентациялар, плакаттар, блог мазмұны, карталар, онлайн маркетингтік материалдар, шақырулар, парақшалар және т.б. жасау үшін пайдалануға болады.
7	**Nearpod** – педагогтердің сабақтарға арнап таныстырылымдар жасауына және оларды білім алушыларға тура сабақ уақытында көрсетуіне мүмкіндік беретін платформа.
8	**Google Classroom** – оқытуды толығымен онлайнға көшіруге мүмкіндік беретін платформа: тақырыптар бойынша сабақтар құрастыру, материалдар қосу, үй тапсырмасын беру және тексеру.
9	**Bilimland** – бұл электрондық оқытудың әлемдік көшбасшыларының озық жетістіктеріне негізделген цифрлық білім беру платформасы.
10	**Zoom** – бұл бейне-конференциялар, вебинарлар және басқа да осыған ұқсас онлайн іс-шаралар өткізуге арналған платформа.
11	**Skype** – дүние жүзімен байланыс жасауға арналған бағдарламалық қамту.
12	**Onlinetestpad.com** – көп функциялы конструктор, оның көмегімен тесттер, сауалнамалар, сөзжұмбақтар, диалогтық тренажерлер және т.б. жасауға болатын платформа.

Ал, 3-кестеде онлайн-курстың бейнесабақ сілтемесі берілді.

Кесте 3

Бейнесабақ сілтемелері

№	Бейнесабақ атауы	Сілтемесі
1-тақырып	Цифрлы білім берудің қалыптасу және даму факторлары	https://youtu.be/lgi7yBrtgiA
2- тақырып	Цифрлық білім берудің даму тенденциялары, заңдылықтары мен принциптері	https://youtu.be/wQe4Z55oEHo
3- тақырып	Цифрлы дидактика және Киберпедагогика	https://youtu.be/eZ6Sk0QiWDc
4- тақырып	Цифрлы қоғам және мұғалім тұлғасы	https://youtu.be/k3McVw8awq8
5- тақырып	Ақпараттық қоғамда SMART білім беру	https://youtu.be/O7fDphFxudE
6- тақырып	Цифрлы трансформациялық білім беру қашықтан оқыту ерекшеліктері	https://youtu.be/JFO8tqxR0Iw
7- тақырып	Мобильдік оқыту: жетістіктері мен кемшіліктері	https://youtu.be/katKgl4udEY
8- тақырып	Steam - білім беру	https://youtu.be/6MNT-7Vg_ys
9- тақырып	Цифрлы білім беру платформалары	https://youtu.be/8KQzev-TOOs
10- тақырып	Білім алуға арналған бұлттық қызметтер	https://youtu.be/3CGPyq7P5aQ
11- тақырып	Оқу жетістіктерін бағалауды іске асыру	https://youtu.be/ogN26QWPK6Q
12- тақырып	Көрнекі мазмұнды құру және өңдеу	https://youtu.be/pu4KE4n0DZs

13- тақырып	Жаппай ашық онлайн курстар	https://youtu.be/5jVuZddlR3Y
14- тақырып	Электронды оқулық : ерекшеліктері және мүмкіндіктері	https://youtu.be/TjddBmBMQ9Q
15- тақырып	Портфолио – білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау құралы	https://youtu.be/Hs7zqdnLi2I

4-кестеде «Қашықтан оқыту технологиялары» болашақ педагоггтерге арналған онлайн курстың тест тапсырмалары сілтемелері берілді.

«Қашықтан оқыту технологиялары» онлайн-курсқа қатысқан болашақ педагогтер 4-кестеде көрсетілген сілтемелер арқылы тест тапсырмаларын орындады.

Онлайн-курсқа қатысқан болашақ педагогтер әрбір тақырып бойынша күн сайын 10 тест тапсырмаларын орындады. Тест тапсырмаларының саны – 10. Тест 5 жауаптан тұрды және дұрыс жауап саны – 1.

10 күнде онлайн-курсқа қатысқан болашақ педагогтер 150 тест тапсырмаларын орындады.

Кесте 4

«Қашықтан оқыту технологиялары» болашақ педагоггтерге арналған онлайн курстың тест сілтемелері

Тақырып	**Тест сілтемесі**
1-тақырып	https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdPoazfzSjAtId0fhiglG-Bo1D3qF_SisYtbPSVYRZI4cFO8w/viewform?usp=sf_link
2 -тақырып	https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeYLKQCQIRr3qaF5reLHirSjK7T57Z39p5hojLYCIqkzDgmVA/viewform?usp=sf_link
3- тақырып	https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSefYIEkeL5d-5WIYodZ31fIdr-zMygZT7GpG1XazOaZhcW2kw/viewform?usp=sf_link
4- тақырып	https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScej9Y8gCSc63txBv9tGffaHUPL8ocw5j0rB1EOic2_szhumw/viewform?usp=sf_link
5- тақырып	https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSe777iGNKMfK32_z9rqVorIXJzn-yUaCctC81NDwxebouXmTQ/viewform?usp=sf_link
6- тақырып	https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeJlD1UQa0ppY1CBdNqONUb5DcukSvkpnqUTj0T7UL_NfaF8A/viewform?usp=sf_link
7- тақырып	https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScXoTwPraRdVm6GmNXVD1x_NG8sDqBzOIgxFnxaRZ3AcWrFnQ/viewform?usp=sf_link
8- тақырып	https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScz1Mern0qdBdEzw9KVeBIQpgFBvn_S0SzT53OLFJ7NcoXpdw/viewform?usp=sf_link
9- тақырып	https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdA5oLYOC1f1EQVoBQWoZJP11VXi_VsJdFHD8LifX3vn2RxnA/viewform?usp=sf_link
10- тақырып	https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSc-EXl5IfLC8jtrN_4j-ZUHIWOy9HVgBx9FesCZuOhKd_FROA/viewform?usp=sf_link
11- тақырып	https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfiQHSXrIpWfc8u_egMu3QCUohHVx7rkHk-UBbDTSntoiqHmg/viewform?usp=sf_link
12- тақырып	https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSceVwcwVEA5pMrlm9l6COZr9dHjeAQu36l2F3tKFiFAreJWQg/viewform?usp=sf_link
13- тақырып	https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSftaL6ZjTK_MdXxbd_E0l3k0VwXEJa-mFWtsHJOJLAYbDOheA/viewform?usp=sf_link
14- тақырып	https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSecybDdtacLHKxPfQL2TpitUalaAz_BpzmC4MKlj7Gm7W6PmA/viewform?usp=sf_link
15- тақырып	https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSclce7KaVg-K9EqeF8U54tYgXPMu1wQfFqkcOI6ivhX4q3YZg/viewform?usp=sf_link
Қорытынды тест	https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdnSrgsWbBRblIA4-gVIbGiV1xAmF9rmsfpVOLPwMjRA2WyaQ/viewform?usp=sf_link

Ал қорытынды тест тапсырмаларын 47 болашақ педагогтер орындады. Қорытынды тест тапсырмаларының саны – 25. Тест 5 жауаптан тұрады және дұрыс жауап саны – 1.

5-кестеде тест тапсырмаларының нәтижесі берілді.

Кесте 5

Қорытынды тест нәтижесі

Сұрақтың нөмері	«Дұрыс » жауап	«Дұрыс емес» жауап	Сұрақтың нөмері	«Дұрыс » жауап	«Дұрыс емес» жауап
1-сұрақ	45 (95,7%)	2 (4,3 %)	14-сұрақ	44 (93,6%)	3 (6,4 %)
2-сұрақ	44 (93,6%)	3 (6,4 %)	15-сұрақ	45 (95,7%)	2 (4,3 %)
3-сұрақ	45 (95,7%)	2 (4,3 %)	16-сұрақ	45 (95,7%)	2 (4,3 %)
4-сұрақ	45 (95,7%)	2 (4,3 %)	17-сұрақ	46 (97,9%)	1 (2,1 %)
5-сұрақ	44 (93,6%)	3 (6,4 %)	18-сұрақ	44 (93,6%)	3 (6,4 %)
6-сұрақ	45 (95,7%)	2 (4,3 %)	19-сұрақ	45 (95,7%)	2 (4,3 %)
7-сұрақ	45 (95,7%)	2 (4,3 %)	20-сұрақ	45 (95,7%)	2 (4,3 %)
8-сұрақ	45 (95,7%)	2 (4,3 %)	21-сұрақ	45 (95,7%)	2 (4,3 %)
9-сұрақ	45 (95,7%)	2 (4,3 %)	22-сұрақ	44 (93,6%)	3 (6,4 %)
10-сұрақ	44 (93,6%)	3 (6,4 %)	23-сұрақ	45 (95,7%)	2 (4,3 %)
11-сұрақ	45 (95,7%)	2 (4,3 %)	24-сұрақ	45 (95,7%)	2 (4,3 %)
12-сұрақ	45 (95,7%)	2 (4,3 %)	25-сұрақ	46(97,9%)	1 (2,1 %)
13-сұрақ	45 (95,7%)	2 (4,3 %)			

«Білім беру саласында қол жеткізген кәсіби дайындық деңгейі, өз кәсіби қызметтерінде цифрлық технологияларды нәтижелі түрде қолдана білу қабілеттері – бұл:» деп аталатын 1-сұраққа онлайн курсқа қатысқан респоденттердің 45 (95,7%)-і «цифрлық құзыреттілік» деген дұрыс жауапты таңдаса, болашақ педагогтердің 1 (2,1%)-і «цифрлық сауаттылық» деген дұрыс емес жауапты місе тұтқан, респоденттердің1 (2,1%)-і «технологиялық құзыреттілік» жауабын дұрыс деп санаған (2-сурет).

Сурет 2. Қорытынды тесттің 1-сұрағының нәтижесі

«Мазмұнды орналастыруға арналған тақталарды құруға арналған платформа – бұл:» деп аталатын 23-сұраққа онлайн курсқа қатысқан респоденттердің 45 (95,7%)-і «Padlet»

деген дұрыс жауапты таңдаса, болашақ педагогтердің 1 (2,1%)-і «Jamboard» деген дұрыс емес жауапты місе тұтқан, респоденттердің 1 (2,1%)-і «LearningApps.org» жауабын дұрыс деп санаған (3-сурет).

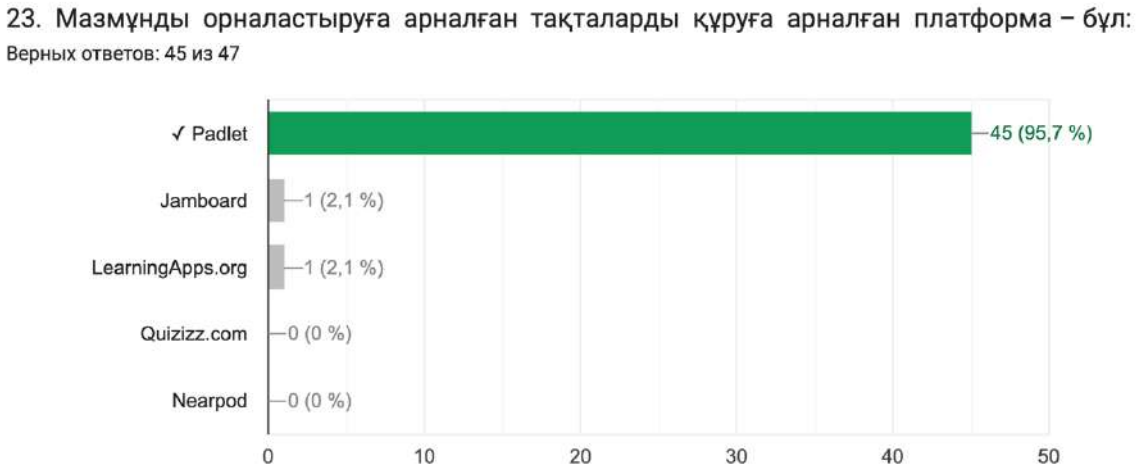

Сурет 3. Қорытынды тесттің 23-сұрағының нәтижесі

«Электронды оқулықтарды, CD/DVD мұқабаларын, презентацияларды, қарапайым ойындарды, электронды фотоальбомдарды, қарапайым аудио- және бейне ойнатқыштарды жасауға болады:» деп аталатын 25-сұраққа онлайн курсқа қатысқан респоденттердің 46 (97,9%)-ы «AutoPlay Media Studio» деген дұрыс жауапты таңдаса, болашақ педагогтердің 1 (2,1%)-і

«Camtasia Studio» деген дұрыс емес жауапты місе тұтқан (4-сурет).

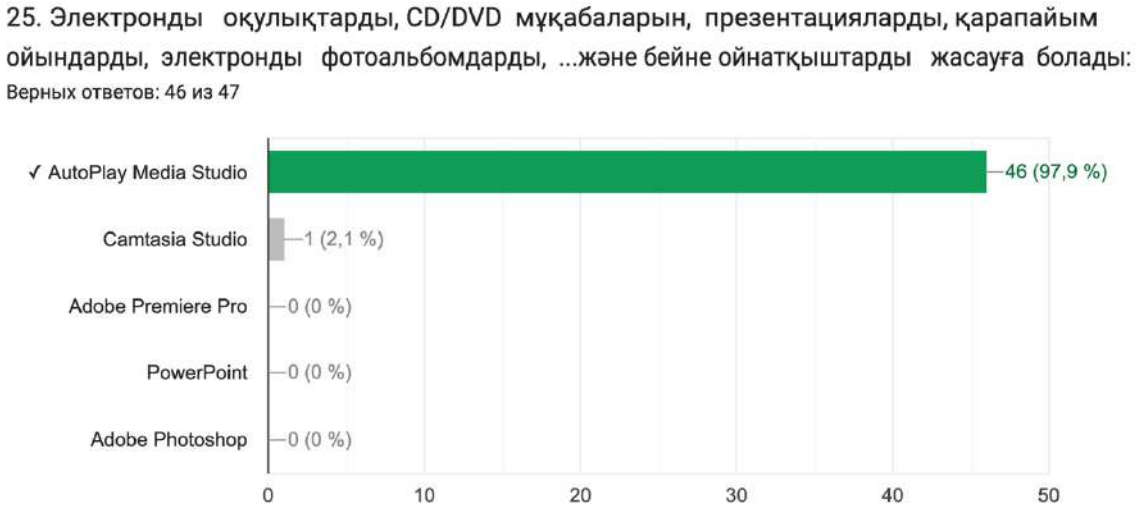

Сурет 4. Қорытынды тесттің 2-сұрағының нәтижесі

6-кестенің көрсеткіштеріне сүйене отырып, қорытынды тесттің нәтижерін зерделесек, онлайн тестке қатысқан болашақ педагогтердің 44 (93,6%) пайызы «дұрыс» жауапты бірден тауып, өздерінің цифрлы құзыреттіліктерінің деңгейі жоғары екенін дәлелдеді.

01.02.23 -15.02.23 жылы «Қашықтан оқыту технологиялары» онлайн-курсы өткізілді, 6-кестеде өткізілген онлайн-курстың сілтемесі берілді және 10 күндегі өткізілген онлайн-

курстың бейнежазбасы толықтай www.smart -pedagog.kz педагогикалық білім беру порталының «Педагогикалық коучинг» блогына жүктелінді.

Кесте 6

«Қашықтан оқыту технологиялары» онлайн курстың сілтемесі

Күн	Сілтеме
1 күн	https://cloud.mail.ru/public/724n/LuQ4cuXAJ https://cloud.mail.ru/public/jtKe/XxtxDKWXY
2 күн	https://cloud.mail.ru/public/mu1y/zwo7F8FQX
3 күн	https://cloud.mail.ru/public/QhZm/UuSwvaSKX
4 күн	https://cloud.mail.ru/public/7KQF/LfkaGyu4p
5 күн	https://cloud.mail.ru/public/avZT/jU5ps6wjN https://cloud.mail.ru/public/mBGe/BpUFhB2pb
6 күн	https://cloud.mail.ru/public/xeYx/aYvS1m89z
7 күн	https://cloud.mail.ru/public/m5VJ/7zDVpbeXS
8 күн	https://cloud.mail.ru/public/5W7E/78od8Rtgj
9 күн	https://cloud.mail.ru/public/QP9D/zRdALeMS9
10-күн	https://cloud.mail.ru/public/voDW/or2sfQHcE

Оқыту кезінде цифрлы технологияларды пайдаланудың артықшылықтарының бірі – білім алушыларды түгелдей оқу процесіне белсенді қатыстыруға мүмкіндіктерінің болатындығы. Цифрлы технологияларды білім беру қызметін әр білім алушының білімділік деңгейіне, оның қызығушылықтары мен қажеттіліктеріне бейімдеу мақсатында пайдалануға болады. Сонымен қатар, бар теңсіздіктің жағдайын күшейтпеу үшін (мысалы, білім алушылардың барлығы бірдей интернет желісіне және дербес компьютерге қол жетімділікке және сандық технологияларға икемділікке ие емес) және технологияның барлық білім алушыларға қол жетімді болуын қадағалау маңызды.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Соколова И.В.,Сергеев А.Э. Внеурочная деятельность как форма интеграции науки и школьного образования//Современные наукоемкие технологии. - 2018.- №9. -С.193-197.
2. Бузаубакова К.Д., Амирова А.С., Маковецкая А.А. Цифрлы педагогика: Оқулық. – Тараз: «ИП» Бейсенбекова А.Ж.», 2022. – 314 б.
3. https://dyjalog.by/68-potryasayushhix-onlajn-instrumenta-dlya-uchitelej
4. www.smart -pedagog.kz

ӘОЖ 37.013: 004

ДИСТАНЦИОННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ КАК НОВЫЙ ВЫЗОВ

В.Т. Байгашева
Общеобразовательная школа – гимназия № 17 имени Ивана Трубицына
педагог-исследователь, магистр, заместитель директора по учебно-воспитательной работе,
учитель русского языка и литературы, venera_bag1971@mail.ru
село Мерке, Жамбылская область

Аннотация: Дистанционное обучение – это не опыт, а обмен опытом в аудитории участников лекций. Этот формат обучения ориентирован на индивидуальногоученика. В большинстве курсов дистанционногообучения используются онлайн-ресурсы, такие как виртуальные учебные платформы, для оценки учащихся в режиме реального времени. То есть онлайн-режим означает определенный метод, режим обучения, в отличие от формата в случае дистанционногообучения.

Ключевые слова: образование, IT – технология, форма обучения, образовательные платформы, электронный журнал.

Андатпа: Қашықтан оқыту – бұл тәжірибе емес, дәріске қатысушылардың аудиториясында тәжірибе алмасу болып табылады. Оқытудың бұл форматы жеке оқушыға бағытталған. Қашықтан оқыту курстарының көпшілігінде виртуалды оқыту платформалары сияқты онлайн-ресурстар оқушылардың нақты уақыт режимін бағалау үшін қолданылады. Яғни, онлайн режимі қашықтан оқыту жағдайындағы форматқа қарағанда оқытудың белгілі бір әдісін, режимін білдіреді.

Кілтті сөздер: білім беру, технология, оқыту нысаны, білім беру платформалары, электрондық журнал.

Annotation: Distance learning is not an experience, but an exchange of experience in the audience of lecture participants. This teaching format is focused on the individual learner. Most distance learning courses use online resources such as virtual learning platforms for real-time student assessment. That is, the online mode means a certain method, mode of training, unlike the format in the case of distance learning.

Keywords: education, IT technology, form of education, educational platforms, electronic magazine.

В настоящее время во всем мире идет процесс цифровизации всей деятельности общества. Открываются новые возможности предоставления информационных, образовательных, исследовательских и другихсоциальныхуслуг без вмешательства человека. Нарядус материальными, энергетическими и трудовыми ресурсами цифровые информационные ресурсы входят в общественное производство и становятся составной частью любого производственного и социально-политического процесса, тоесть цифровизация становится самостоятельной областью научно-технического, социально-экономического, общественно-политического развитияобщества. Компьютеры, глобальные сети, электронные ресурсы стали современной реальностью и неотъемлемой частью жизни человека.

Сейчасперед обществом стоит одна из важнейших задач - создание перспективной системы образования, способной подготовить человека к жизни в новыхусловиях цивилизации. Под влиянием информации происходят коренные изменения во всехсферах жизни и профессиональной деятельности людей [1]. Это, в свою очередь, определяет необходимость поиска и внедрения в опыт работы учителей школы новыхспособов организации учебной деятельности учащихся, основанных на использовании информационно-образовательных ресурсов пространства.

В последние годы в связи с пандемией Covid-19 и условиями карантина дистанционное обучение на основе интернет-технологий получило широкое распространение во многихучебных заведениях мира. В 2019-2021 годах в условияхограничительных мероприятий, связанных собеспечением санитарно-эпидемиологического здоровья населения, перевод работы организаций образования в формат дистанционногообучения стал вызовом для современной системы образования. Массовый переход образовательныхорганизаций на дистанционный режим обучения на практике позволил каждому егоучастнику (педагогам, обучающимся и др.) получить новый опыт, оценить возможности электронногообучения и дистанционныхобразовательных технологий, сравнить ихс традиционным, классическим обучением. . . .

Дистанционное обучение – это форма обучения, при которой преподаватель и учащийся взаимодействуют на расстоянии с помощью информационных технологий. При дистанционном обучении обучающийся работает посамостоятельно разработанной программе, просматривает записи вебинаров, решает задачи, получает консультацию преподавателя в онлайн-чате и сдает свою работу на проверку в установленные сроки.

Дистанционное обучение представляет собой новую информационно-педагогическую технологию, позволяющую преподавателю организовать процесс интерактивногообщения собучающимся посредством средств обучения[2]. При этом дистанционное образование – этообучение, осуществляемое с использованием информационно-образовательных массивов сети Интернет, где в образовательном процессе преобладают дистанционные образовательные технологии, формы обучения, методы и средства. Сегодня в основе дистанционногообучения лежат мультимедийные средства, позволяющие активно использовать новые информационные технологии, передачуучебной информации двусторонняя связь на неограниченные расстояния, интерактивность обмена информацией в различных формахобучения (текст, графика, аудио,

видео)как в синхронном и асинхронном, так и в смешанном режиме [3]. Современная школа и современный учебный процесс предусматривает внедрение новых форм работы и рассматривает новые роли: ученик, как активный исследователь, творчески и самостоятельно работает над решением задачи образования, широко использует информационно-коммуникационные технологии для получения необходимой информации, а преподаватель, как консультант, использует компьютерные технологии, должен иметь возможность и умение ими пользоваться.В связи с этим необходимо внедрение в учебный процесссовременных компьютерных технологий, где компьютер является не только необходимым средством обучения, но и непосредственным объектом исследования, ведь современное поколение тесносвязанос компьютером. Таким образом, пробуждается интерес подрастающего поколения к условиям жизни в информационном обществе. Решение задач обеспечения равных возможностей для получения качественного общегообразования, существенно дополняя и расширяя традиционные формы организации общегообразования, позволяет широко использовать обучение с использованием дистанционныхобразовательных технологий.

В информационном пространстве Казахстана существуют различные образовательные платформы для студентов, например: Bilimland, Daryn Online, Kundelik, Platonus, Univer, Edupage, BTS education, U-study, AGS. Сегодня стриминговый сервис Zoom, крупнейшая платформа Coursera, предложил свои услуги бесплатно. Кроме того, можно использовать системы Google Classroom, Hangouts, Kundelik, Moodle. Bilimland бесплатно предлагала 40 тысяч единиц своего контента.

Вобразовательныхучреждениях Казахстана для проведения видеоконференций в основном используются следующие платформы: Zoom, Skype, Microsoft Teams, а также WhatsApp и другие социальные сети разрешено использовать для взаимодействия собучающимися на индивидуальных занятиях. Отечественные телеканалы «ЕЛ АРНА», «Балапан» вещают на казахском и русском языкахобучающие программы посетям телекоммуникаций.

Какие методы можно использовать в дистанционном обучении?

1) Методы обучения через взаимодействие обучаемогосучебными ресурсами при минимальном участии преподавателя и другихобучающихся (самообучение). Для развития этих методов характерен мультимедийный подход, при котором образовательные ресурсы создаются с использованием различных инструментов:

- печатные, аудио-, видео- и учебные материалы, доставляемые по компьютерным сетям, необходимые для электронныхуниверситетов.
- интерактивная база данных;
- электронные журналы;
- компьютерные обучающие программы (электронные учебники).

2) Индивидуальные методы обучения, характеризующиеся взаимодействием одногоучащегося содним учителем или одногоучащегося с другими учащимися («обучение один на один»). Эти методы реализуются в дистанционном образовании в основном с помощью таких технологий, как телефон, смартфон, электронная почта, WhatsApp, Telegram.

3) Методы, используемые на основе презентации учебного материала учителем или экспертом обучающимся, при которыхобучаемые не играют активной роли в общении (обучение «один ко многим»).

Эти методы, характерные для традиционной системы образования, получают новый темп развития на основе современных информационных технологий. Например, лекции, записанные на аудио или видеокассеты, читаемые по радио или телевидению, в процессе современного дистанционногообразования дополняются так называемыми «электронными лекциями», то есть лекционными материалами, распространяемыми по компьютерным сетям с помощью сети Интернет.

4) Методы, характеризующиеся активным взаимодействием всехучастников образовательного процесса («обучение большинства»). Значение этих методов и интенсивность их использования значительно возрастут с развитием образовательных телекоммуникационных технологий. Другими словами, интерактивные отношения не только междуучителем и учениками, но и междусамими учениками становятся важным источником обучения.

Развитие этих методов связанос проведением коллективныхучебных дискуссий и конференций. Аудио, аудиографические и видеоконференцтехнологии позволяют активно развивать такие методы в дистанционном образовании.

Использование дистанционныхобразовательных технологий в школе позволяет учащимся значительно повысить уровень образования, получить дополнительное образование помимо того, что преподается поотдельным предметам в школе. Все это позволяет детям достичь необходимых высот в образовании и повышает шансы на поступление в престижные вузы. Существенной разницы междуотечественными и зарубежными технологиями дистанционногообразования нет. Не будет ошибкой сказать, чтоотечественные технологии дистанционногообразования взяли за образец зарубежный опыт. Эффективность и успешность дистанционногообучения зависит от организации и методического качества используемых материалов, а также от того, насколько точноучтены особенности подачи информации, уровня подготовки преподавателей, участвующих в этом процессе, и от того, насколькохорошоони понимают особенности представления и приема информации в рамкахсовременных виртуальных коммуникаций. На мой взгляд, дистанционное образование – этохороший, актуальный и эффективный инструмент в рукахопытного преподавателя. Но этот метод обучения следует рассматривать как дополнение, особенно по направлениям обучения, требующим практических навыков работы. Дистанционное образование не теряет своей актуальности и остается необходимой формой организации образовательного процесса всехуровней образования не только в реальных и прогнозируемых эпидемическихситуациях, но и в соответствии состратегическими задачами отечественной системы образования.

Список использованной литературы:

1. Горелов, Н. А. «Развитие информационногообщества: цифровая экономика: учебное пособие для вузов» / Н. А. Горелов, О. Н. Кораблева. – Москва: Издательство Юрайт, 2020. – 241 с.
2. «Дистанционное обучение в высшем образовании: опыт, проблемы и перспективы развития: XII Всероссийская научно-практическая конференция с международным участием», 23 апреля 2019 года. – СПб.: СПбГУП, 2019. – 172 с.
3. Абакумова Н. Н. «Педагогические условия подготовки преподавателей к реализации дистанционногообучения» // Успехи современного естествознания. — 2005. № 3. — С. 74–77.

ӘОЖ: 371

САБАҚТЫ ЗЕРТТЕУ — БІРЛЕСКЕН ОҚУ ТӘЖІРИБЕСІ

Ф.Н.Бейсеитова
Берікқара орта мектебінің ағылшын тілі пәні мұғалімі, beyseitova82@mail.ru

Н.Ш.Наршабекова
Берікқара орта мектебінің ағылшын тілі пәні мұғалімі, narshabeknazgul@mail.ru
Байзақ ауданы, Жамбыл облысы

Аңдатпа: Сабақты зерттеу мұғалімдерді оқыту және олардың тәжірибесін дамытудағы ынтымақтастық тәсілі болып табылады және де іс ірекеттегі зерттеу. Ол бірнеше бөлімнен тұрады. Оның ішіндегі ең басты мақсат сабақты зерттеу болып табылады. Бұл сабақты зерттеу барысында оқушыларды тиімді оқыту, сабаққа арналған ұтымды әдіс-тәсілдердің оқушыларға тиімділігі. Осы әдіс- тәсілдер арқылы мұғалім сабағының мақсатына жете алғандығы, жете алмағандығы және де оқушылар қандай мақсатқа қол жеткізгендігін зерттеп, анықтау.

Кілтті сөздер: сабақ, сабақты зерттеу, әдіс-тәсілдер, оқушылар, зерттеу.

Аннотация: Исследование урока — это совместный подход к обучению учителей и развитию практики, а также исследование действия. Он состоит из нескольких частей. Основная цель его - изучение урока. Это эффективное обучение учащихся в ходе изучения урока, эффективность рациональных приемов проведения урока для учащихся. С помощью

этих методов изучить и определить, смог ли учитель достичь цели урока, не достиг ли ее и какие цели были достигнуты учащимися.

Ключевые слова: урок, изучение урока, методы, ученики, исследование.

Annotation: Lesson Study is a collaborative approach to teacher education and practice development, and is action study. It consists of several parts. The main purpose of it is to study the lesson. This is the effective teaching of students during the study of the lesson, the effectiveness of rational methods for the lesson for students. Using these methods, to study and determine whether the teacher was able to achieve the goal of the lesson, did not achieve it, and what goals were achieved by the students.

Keywords: lesson, lesson study, methods, students, research.

«Бірге жиналу –бұл бастама,
Бірге қалу –бұл алға жылжу,
Ал бірге жұмыстану –бұл жетістік»
Генри Форд

Қазіргі таңда мектеп өміріне еніп отырған жаңа технологиялардың ерекшелігі - өсіп келе жатқан тұлғаны жан-жақты дамыту. Инновациялық білімді дамыту, өзгеріс енгізу, жаңа идеялар мен жаңалықтарды өмірге әкелу. Бұрынғы оқушы тек қана тыңдаушы, орындаушы болып келсе, ал қазіргі өздігінен білім іздейтін жеке тұлға екендігіне ерекше мән береміз. Осы бағытта білім салансына енген жаңашыл әдіс Lesson Study(Сабақты зерттеу)әдісі.Бұл әдістің өзіндік ережелері мен ерекшеліктері және өткізу тәртібі бар.Lesson Study мұғалім тәжірибесі саласындағы білімді жетілдіруге бағытталған, мектепте жүргізілетін іс-әрекеттегі зерттеудің ерекше түрі болып табылады (Пит Дадли, 2015). Бұл тәсіл «сабақ жоспарлау, сабақ жоспарын талқылау, зерттеу сабағын өткізу, сабақтан кейінгі талқылау үдерістерін қамти» отырып, «оқыту мен оқу тәжірибесін жетілдіруді, соның нәтижесінде түпкі мақсат – оқушылардың оқу үлгерімін арттыруды» көздейді.

Бұл әдісті негізінен жапон ғалымы Тошиа Чичибу мен ағылшын педагогы Пит Дадлидің нұсқаулықтары бойынша ғана теориялық білімдерін толықтырса, соңғы кезде Педагогикалық шеберлік орталығында көптеген сапалы оқу құралдары жарық көруде. Бұл басылымдардың еліміздің педагогтарына Сабақты зерттеу (Lesson Study) әдісінің мазмұны бойынша құнды мәліметтер беріп, олардың тәжірибесінің жақсаруына көп септігін тигізетіді дей келе мен де өзімнің тәжірибемде Lesson Study тәсілімен сабақ өткіздім.

Мен Наршабекова Назгүл Шынарбекқызы Берікқара орта мектебінің ағылшын тілі пәні мұғалімі.

Мектебімізде Lesson Study зерттеу сабағын тәжірибемізде қолданып кележатқанымызға 6 жылдан астам уақт болды. Лессон стади өткізу біздің дәстүрімізге айналды. Және аймақ бойынша Лессон стади сабақтарын басқа мектептерге іс тәжірибемізбен бөлісу мақсатында зерттеу сабақтарын көрсетіп тұрамыз. Мұғалімдеріміз арнайы топтарға бөлініп, өздері сабақты жоспарлайды және оны жоспарға сай жүргізеді. Мектебімізде 5 лессон стади топтары бар. Осы зерттеу сабақтарын іс тәжірибемізде қолдану барысында мектебіміздің білім сапасы 59% дан 70% жетіп отыр. Мұғалімдеріміз аудандық, облыстық семинарларға қатысып, өздерінің біліктіліктерін шыңдап отырады.

Ең алдымен біз математика, ағылшын тілі, физика, география пәндерінің мұғалімдерімен 1 топ құрылдық. Осы мұғалімдермен бірлесе отырып сыныпты таңдадақ. Сол сыныптың сынып жетекшісі мен әлеуметтік педагогтың және мектеп психологының көмегімен оқушылардан сауалнама алып, сыныптың деңгейін, сынып оқушыларының қандай пәнді сүйіп оқитынын, әлеуметтік жағдайын ескере отырып осы сыныпқа зерттеу сабағын жүргізуді жоспарладық.Алынған сауалнама негізінде сыныптың білім сапасының төмендігін, оқушылардың сұрақ қою дағдыларының төмендігін, қызығып оқитын пәндерінің аз екендігін анықтадық. Пән мұғалімдерімен бірлесе отырып оқушылардың сұрақ қою дағдыларының төмендігін ескере отырып, зерттеу сұрағын былай деп алдық.

«Диалогтік оқытудың тиімділігі»

А,В,С деңгейіне оқушыларды сынып бойынша бөліп алдық, әр деңгейдегі оқушыларды сабақ барысында бақылайтын мұғалімдерімізді де бекітіп алдық. Сыныпта барлық оқушылар деңгейіне қарай бақылаушылардың назарында болды.

- Бақылаудағы оқушылардың сабақ кезеңдеріне таңдалған әдісті меңгеру деңгейі қалай болы? Оқушының әрқайсысы сабақ барысында қандай жетістікке қол жеткізді?
- Диалогтік оқытуға арналған әдіс-тәсілдер оқушыларға қалай ықпал етті? Қандай тосын оқиғалар болды?
- Диалогтік оқытуда қандай әдіс-тәсілдер тиімді болды? Тиімсіз болған тұстары.

Мен зерттеу сабағымды ағылшын тілі пәнінен 7 сыныпты алдым. «Reading for pleasure»тарауы бойынша«Famous stories Harry Potter» тақырыбын алдым.

Мақсатым: сыныпта ағылшын тілінен дұрыс сөйлеу, дұрыс оқу, диалог құру жағын дамыту үшін еркін ойын жеткізуін қалыптастыру.

Осы мақсат бойынша әдіс тәсілдер таңдалып алынды. Олар: «Puzzle», «WordWall» (wordwall.net), «Word in the box», «New Words, New Sentences»

Сабақ барысын да оқушылар үш топқа бөлінді. Сабақтың тақырыбын анықтау үшін «Puzzle» әдісін қолдандым. Яғни оқушыларғақима қағаздар берілді, қағаздың артында тақырыпқа байланысты сұрақтар болды. Сол сұрақтарға жауап беру арқылы оқушылар пазлды құрастырып, сабақтың тақырыбын ашты. Бұл тапсырма топ бойынша берілді.

Сабақта грамматикалық құрылым Comparative and Superlative adjectives-ті өттік. Ол бойынша тапсырма «*WordWall*» әдісі арқылы берілді. Бұл әдісті мен интербелсенді тақтамен бердім тапсырманы, яғна АКТ-ны қолдандым. Бұл жекелей тапсырма болды.

Оқушылар тақырыпқа байланысты видео көрді. Сол видеоға байланысты *«Word in the box»* әдісі арқылы оқушыларға сөздездері берілді, оқушы сол сөздерді қолдана отырып видеодағы кейіпкерлерді сиппатады.

*«New Words, New Sentences»*әдісі арқылы сабақта өткен жаңа сөздерді қолдана отырып, екеуара диалог құрды. Бір-бірінің сұрақтарына жауап берді. Бір-бірін ауызша ағылшын тілінде бағалады.

Осы сабақта қолданған әдіс тәсілдерімнің барлығы сабақ барысында оқушыларға тиімді әрі ұтымды болды деп ойлаймын. Себебі зерттеу тақырыбымызға сай келді. Және де сабақ бойы АКТ-ны қолдандым, ол менің уақытымды тиімді пайдалануыма және сабағымды қызықты өткізуіме септігін тигізді. Әрі оқушылардың пәнге деген қызығушылын арттырды.

Сабақ барысында бақылашы мұғалімдер А,В.С деңгейіндегі оқушыларды бақылап жүрді. Бақылау барысында «А»деңгейіндегі оқушылар топтық жұмыс та да, жұптық жұмыста да, жеке жұмыста да көшбасшы бола білді. Тобындағы оқушыларға көмектесті. Берілген әдіс тәсілдер олардың көшбасшылық қасиеттерін ары қарай шыңдай түсты.

«В» деңгейіндегі оқушыларын бақылауда олар сабақтың басында ұяңдық танытты, сабақ ортасына қарай, әсіресе топтық, жұптық жұмыстарда өзін еркін сезініп, көшбасшы да бола алды. Тобындағы оқушыларға көмектесіп отырды. Сабақтың басында «Puzzle», «WordWall» әдістерінде В оқушылар ұяңдық танытты. Тек мұғалім сұраған кезде жауап берді. «Word in the box»«New Words, New Sentences»,әдістері В оқушыларға өте тиімді болды. Ұяңдықты ұмытып белсенділігі артты, коммуникативтік дағдылары дамыды.

Алдағы уақытта осы әдіс-тәсілдері арқылы сабақ өтілетін болса, оқушының пәнге деген қызығушылығы артып, белсенділігі аратады деп ойлаймын.

Бақылаудағы«С» деңгейіндегі оқушыларғасабақтың «Puzzle», әдісі тиімді болды. Тапсырмаларды топтың көмегімен орындады. Белсенділік танытты. «WordWall», «New Words, New Sentences»,әдістері С деңгейлі оқушылар үшін тиімсіз болды, себебі осы әдіс бойынша берілген тапсырманы тобының көмегі арқылы жауап берді. С деңгейіндегі оқушылар, топтық жұмыста сыныптастарының көмегіне сүйенеді, жеке жұмыстарда көмек қажет ететінін түсіндік.

Зерттеу сабағынан соң оқушылар арасында талқылау жүргіздік. Яғни оқушы үніне құлақ түру үшін. Біз барлық оқушылармен емес, тек бір топтағы оқушыларды ғана алып қалып оқушылармен сұхбат жүргіздік.

1. Сендерге сабақбарысында не ұнады?
2. Сен нені үйрендің? Бұрын қыйналған сұрақтарға қазір қалай жауап берің?
3. Сабақтың қай бөлігі саған тиімді болды?
4. Егер осы сабақты басқа топта өтсең нені өзгертер едің?
5. Сен үшін жұмыстың қай түрі тиімді болды?
6. Саған қай әдіс тәсілдегі тапсырма ұнады? Жауап беру қаншалықты оңай немесе қиын болды?

Оқушылардың сұхбатынан кейін Lesson Study топ мұғалімдер өздері арасында сабаққа талқылау жүргізді. Сабақта қолданылған әдіс тәсілдеріміздің тиімді және тиімсіз тұстарын айтты.

А,В,С деңгейіндегі оқушылардың мүмкіншіліктері, қабілеттері туралы талқыланды. В,С деңгейіндегі кейбір оқушылардың деңгейлері бір сатыға көтерілгендіктері туралы да сөзге тиек етілді.

Осы талқылаулардан кейін мен қандай жетістіктерге қол жеткіздім?

Оқушылар осы әдістер арқылы мұғалім мен оқушы арасында және оқушы мен оқушы арасын диалогтік оқу құруды үйренді. Сабақта өздерін бағалау, сыныптасын ағылшын тілінде бағалауды үйренді.

Сабағымның қай тұсы кері әсерін берді?

Жекелей тапсырмаларда С деңгейіндегі оқушылардың кейбірі сұрақтарға жауап бере алмады.

Әр оқушының оқу жетістігін жетілдіру үшін тәсілдің қай кезеңдерін жетілдіру керек деген сұраққа?

1. Оқушыларды ЖАДА – да жұмыс жасауға тарту керек екенін;
2. Бағалау критерийлерін кейбір оқушылардың ескермейтіндігін анықтадым.

Болашақ тәжірибеде оқушының қалай оқу керектігін үйренуіне көмектесетін қандай әрекеттер жоспарлауға болады? Болашақ тәжірибеде оқушының қалай оқу керектігін үйренуіне көмектесетін әрекеттер жоспарлау, сонымен қатар топтық, жұптық,жекелей жұмыстарды сабақта түрлі әдіс-тәсілдерді пайдаланып, әр деңгейдегі оқушыға бағытталған тапсырмаларды дұрыс таңдау, зерттеу барысында оқушылардың пәнге қызығушылығы артып, әр оқушылардың білімі мен белсенділігін арттыруда ықпал ету.

Қортындылай келе жалпы Lesson study–дың 3- айналымында даоқушылардың топтық, жұптық жұмысқа едәуір үйреніскендері көрінеді. Осы сыныпта негізі белсенді ағылшын тілінде сөйлейтін оқушы аз, көбісі өз ойларын еркін жеткізе алмайтын.

«*WordWall*», әдісі арқылы оқушылар ағылшын тілінде сөйлеу, диалог құру дағдысына үйреніп қалды. Оқушылар жаппай топта жұмыс жасай алады бір -бірінің жауабын толықтырып, қолдау көрсете білді, бірақ жеке жұмысқа келгенде кейбір оқушылар өз жауаптарын қате айтып қоюдан қорқатындығы анықталды. Әрбір сабақта оқушыларға сұрақтар қою арқылы, тақырып бойынша өз ойларын айтуға мүмкіндік бердім. Өзара талқылау арқылы, түрлі ойлардың болатындығын, бір - бірінің түсінуіне көмектесетінін көрсетті. Сұхбаттасу арқылы өз ойларын дәлелдеуге тырысты. Оқушылардың қандай деңгейде екенін түсінуге көмектесті. Диалогтік тәсілдің оқушылардың ашылуына, ойын жеткізуіне, сөздік қорының молаюына, пәнге деген қызығушылығын ашуға көмектесті.

Нәтиже:

- Оқушының оқу, сөйлеуі жақсарады.
- Функционалдық сауаттылығы дамиды.
- Оқушылардың сабаққа деген қызығушылығы артады.
- Сыныпта ынтымақтастық қарым-қатынас қалыптасады.
- Қоғамға қажетті тқлға болып қалыптасады..
- Диалогтік оқу дамиды

Зерттеудегі мұғалімдер әр сабағын зерттеу лабораториясына айналдырып, туындаған кедергілерді шешуге бірлесе ұмтылып, өз тәжірибесін жақсарту мақсатында жүйелі жұмыс атқаруда. Бүгінде мектепте мұғалімдердің бірлескен оқу ортасы қалыптасып, жобалық және зерттеушілік жұмыстар мен мектептің әдістемелік жұмысының аясы кеңеюде.

Өткізілген іс-шараларда тек қана озық тәжірибелерді ғана көрсетіп қана қоймай, одан шығу жолын іздестіруге бірлескен оқу жұмыстары да орын алады, бұл дегенімен кез келген мектептер мен әріптестер арасындағы ынтымақтастықты, білім берудегі жауапкершіліктің бар екендігін көрсетеді.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Lesson Study (сабақты зерттеу) бойынша мұғалімге арналған нұсқаулық
2. Lesson Study: теориясы мен қолдану тәсілдері Пит Дадли (Ұлыбритания)
3. Lesson Study UK www.lessonstudy.co.uk Lesson Study: нұсқаулық

ӘОЖ: 371

XXI ҒАСЫРДАҒЫ ЦИФРЛЫ БІЛІМ БЕРУ ЗАМАНАУИ МҰҒАЛІМ ТҰЛҒАСЫ

А.С.Дуйсадилова
Бәйтелі бастауыш мектебі, shaykybekova@mail.ru
Т.Рысқұлов ауданы, Жамбыл облысы

Аңдатпа: Бұл мақалада қазіргі таңдағы білім беру саласындағы негізгі технологиялар туралы айтылған. Бүгінгі цифрлы технология дамыған кезеңде білім беру саласы да бірқатар өзгерістерге ұшыраған. Міне, осы жаңа ақпараттық технология, жаңартылған білім беру мазмұны туралы жазылған бұл мақалада бастауыш сыныптағы оқытудың негізгі ерекшеліктері сараланған. Бүгінде осы бағытта ізденіп жүрген жас педагогтерге бұл мақала арнайы көмекші құрал ретінде қолдануына болады.

Кілтті сөздер: педагог, цифрлы технология, ақпараттық технология, білім беру, ғылым, мұғалім, оқушы.

Аннотация: В этой статье рассказывается об основных технологиях в современном образовании. В период развития современных цифровых технологий образовательная сфера также претерпела ряд изменений. Вот в этой статье, посвященной этой новой информационной технологии, обновленному содержанию образования, выделяются основные особенности обучения в начальной школе. Для молодых педагогов, которые сегодня ищут в этом направлении, эта статья может быть использована в качестве специального вспомогательного средства.

Ключевые слова: педагог, цифровая технология, информационные технологии, образование, наука, учитель, ученик.

Annotation: This article describes the main technologies in modern education. During the development of modern digital technologies, the educational sphere has also undergone a number of changes. Here in this article devoted to this new information technology, the updated content of education, the main features of primary school education are highlighted. For young teachers who are looking in this direction today, this article can be used as a special auxiliary tool.

Keywords: teacher, digital technology, information technology, education, science, teacher, student.

Адамзат баласының бүгінгі жеткен жетістіктерінің негізгі бөлігі білімнің арқасында. Ғылымның дамуы, технологияның алға қадам басуы – қоғамның сан алуан саласын алға қадам бастырған болатын. Осыған байланысты білім беру саласы да өзіндік жаңғыру бағытына түсіп, салалық, құрылымдық, мазмұндық жағынан түрленуде. Бұл заманның талабына сай болып жатқан өзгерістер деп қабылдауымыз керек.

Еліміздің білім беру саласында соңғы жылдары жаңартылған білім жүйесі енгізіліп, сабақ жүргізу процесі жаңғыра түсті. Бұл шетелдік және отандық мол тәжірибенің қорытындысында туындаған дүние еді. Оқыту үдерісі ақпараттық-коммуникациялық технологияға сүйеніп, аталмыш саладағы жүйенің қалыптасуына мүмкіндік жасады. Жалпы, инновация – жаңалыққа талпыну, жаңашылдықты үйрену деген мағынаға жетелейді. Қазіргі таңда жаңартылған білім беру мазмұнын жаңаша әдістемененің негізінде дамыту өзекті. Бұл осы әдістеме бағытындағы оқытудың мәні мен функциясын арттыруда аса маңызды. Өз кезегінде әдістеме мен оқыту технологиясының тығыз байланысты екенін айта кеткеніміз жөн.

Бүгінде біздің міндетіміз – бастауыш сыныптан бастап оқушыны жеке тұлға ретінде қалыптастырып, шығармашылық потенциалын арттыру. Жаңартылған білім беру мазмұны да осы ұстанымды берік ұстанып, бүгінгі талаптар мен міндеттердің игерілуіне толыққанды ат салысып жатыр. Сондықтан, білім беру жүйесін жандандыру, бастауыш сыныптағы білім беру саласын ізгілендіру, цифрландыру – қоғамдық мәні бар басты мәселе болып саналады. Бұл З.Айдосова да өзіндік ойын білдіріп: «Бүгінгі таңда біздің міндетіміз – оқушыны жеке тұлға ретінде дамыту үшін, жұмысымызды жаңашаландыру – жаңа технологияны енгізу. Бұл ұғым біздің өмірімізге берік еніп келеді, дегенмен оның мән-мағынасы туралы пікірлер сан алуан.Технология грек сөзі, түсіндірмелі сөздікте бұл – қандай да болсын жаңа істегі шеберлік, өнерпаздың, іскерлік деген ұғымды білдіреді. Технология инновациялық іс-әрекет оқытудың жаңа формалары, амалдарынан іздене отырып,

белгілі бір уақытта алдыға нақты, тұжырымды мақсат қоя отырып, жоғарғы нәтижеге жетуді талап етеді. Жаңа педагогикалық технология ұғымы тың, белгісіз, жаңа оқыту амалдары, іс-әрекеттерінен ізденуді, яғни, білім мен тәрбиеде ғылымның нәтижеге қол жеткізуі, жаңа ізденістерді оңтайлы пайдалану, сол арқылы жоғарғы көрсеткіштерге жету деген сөз. Жоғарғы көрсеткіш білім деңгейін шығармашылық деңгейге жеткізу. Осы мақсатта жұмыс істеу бүгінгі күн педагогтарының көкейкесті мәселесі» деп тұжырымдаған болатын. Міне, бастауыш сыныпта цифрлы технологияны дамытудың маңызы ерекше болып саналады. Себебі, оқушының тұлғалық қабілетін шыңдау мақсатында оның барлық потенциалын осы жаңа ақпараттық технология арқылы ашудың маңызы зор.

Мектеп қабырғасында оқушыны жан-жақты бағытта тәрбиелеу ерекше жолға қойылған. Ал осы мектепте, негізінен, оқушының ақыл-санасының, білім-тәрбиесінің, өнеге-тәлімінің бастау кезеңі бастауыш сыныптан қаланбақ. Бастауыш сынып кезінде оқушылардың сөйлеу шеберлігін арттырып, мына қоршаған ортаға көзқарасын бір жүйеге түсіріп, ой-санасын кеңейтіп, сөздік қорын молайтады. Балаларды ізігілікті дүниелерге жақын болып, жақсыға үйретіп, жаман нәрседеналшақтауға бағыт береді. Себебі, біздің кемел келешегіміз, баянды болашағымыз – жас ұрпақтың білімі мен білігінің молдығымен, рухани байлығымен байланысты. Жас ұрпақ үлгілі тәрбие сәулесіне шомылса ғана, білім мен ілімніңбұлағымен сусындаса ғана еліміз бен халқымыздың білім деңгейі көтеріліп, егеменді еліміздің болашағы баянды болады. Егеменді еліміздің негізгі ұстыны – білім жолына түскен ұрпақ екені сөзсіз. Бүгінгі күні оқыту мен білім беру бағыты оқушылардың тұлғалық болмысын дамыту мен сапалы білім беріп, тәрбие үйрету мақсатында сабақ берудің жаңа форматын, тиімді әдіс-тәсілдерін, әдістемелерінұдайызерделеуді талап етіп отыр. Осыған байланысты оқушының болмысындағы барлық дүниені, дағдыны, қасиет пен қабілетті, білім мен шеберлікті, талап пен еңбектібіртұтас сәйкестікте арттыруға бағытталған білім форматынбір жолға түсіру қолға алынып жатыр. Жан-жақты білімді, өз пікірінайқын жеткізе алатын, сөйлеу мәдениеті қалыпты деңгейде жолға түскен «жеке тұлғаны» бастауыш сыныптан бастап қалыптастыруға ерекше көңіл бөлініп жатыр. Себебі, болашақтың негізгі тірегі болып саналатын бастауыш сыныптағы оқушының білімі мен білігін қатар дамыту аса маңызды.

Оқушының тұлғалық қабілетін шыңдау кезінде бастауыш сынып кезеңі аса маңызды рөл атқарады. Себебі, бұл кезеңдегі оқыту бағыты баланың болашақтағы өмірімен тығыз байланысты. Сондықтан, бастауыш сынып оқушысының жан дүниесіне барлау жасау арқылы санасына білімнің сәулесін құйып, жүрегін тәрбиенің шуағымен жылындыруымыз қажет. Міне, осы бағытта бастауыш сынып оқушысын жан-жақты тәрбиелеу ерекше болып саналады.

Бастауыш сынып білімнің алғашқы қазығы қаланатын кезең болса да, оқушыларды ерте жастан бастап ақпараттық-коммуникациялық технологияны (АКТ) пайдалана беруі керек. Бұл қазіргі заман талабына жауар беретін қағида. Бұл мәселенің іске асуы үшін мұғалімнің өзі инновациялық технологияға жетік болуы қажет. Бүгінде цифрлы технологияны бастауыш сыныпта, яғни 1-4 сыныптарда қолданған тиімді болып саналады. Бастауыш сынып оқушыларының негізгі қабылдау функциясы көрнекілік-образды жүйеде болып келеді. Сол себепті, осы бағытта бірнеше аниммацияланған, иллюстрацияланған бейнелерді, көрнекіліктерді қолдану барысында жаңартылған білім беру мазмұнының маңызы зор. Белгілі бір тақырыпты меңгеру кезінде тек есту ғана емес, сондай-ақ, оқушылар көру, тыңдау, сөйлеу қабілеттерін қосып, АКТ-ны тиімді қолданғаны абзал. Бұл жүйеде бастауыш сынып оқушыларының білім деңгейін жетілдіру цифрлы технологияның көмегімен іске аспақ. Яғни, оқыту барысында оқушылардың эмоциясы, қиялы, ізденімпаздығы да аса маңызды болып саналады.

Соңғы уақыттары білім беру саласындағы өзгерістерді оқушының білімі мен білік қабілеттері, өсу динамикасымен байланыстыра отырып бағалау тиімді болып саналады. Осы бағыттағы білім беру үдерістері жаңадан енген технологиялардың, әдістемелердің жемісі. Себебі, кез келген қоғамдық сала өзгеріс арқылы дамитындықтан, білім беру саласындағы ұлттық моделді қолдану кезінде сан бағыттағы өзгерістерді көрсетуіміз қажет. Бұл туралы Жеңіс Әбиев: «Шәкірттің бойындағы потенциалын жан-жақты ашып, оның шығармашылығын, еңбекқорлығы мен білімін жандандыра білу үшін педагогтың өзі шығармашылыққа жақын тұлға болуы шарт» деген екен. Демек, қазіргі таңда педагогы бүгінгі қоғамдық-әлеуметтік міндеттерді орындай алатын, жан-жақты ойлы, өзгеше ойлау қабілетін меңгерген, оқушының кең ауқымдағы дамуын ұйымдастыра алатын және ата-аналармен, көпшілікпен сыпайы қарым-қатынас орнатуға ниетті тұлға болуы керек. Бұл үшін ұстаз білім мен тәрбиенің ең негізгі жолдарын зерделеп, өз жұмысының нағыз шебері болуы міндетті.

Ақпараттық-коммуникациялық технологияның басты ерекшеліктерінің бірі – оқушыны сыни ойлау тұрғысынан жетілдіреді. Цифрлы технологияның негізгі бағыты – оқушының шығармашылық қабілеті мен ой-өрісін дамыту. Сол себепті, бүгінде мектеп қабырғасында цифрлы технологияны қолдану кезінде осы мәселе де үлкен рөлге ие болып келеді.

Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды педагогикалық бағытта оңтайлы қолдану барысында оқушының сабаққа деген ынтасы ашылып, білімге деген құштарлығы ұлғая түседі, оқушылар проблемалық тұрғыда қойылған сұрақтарға жауап беріп, жағдаяттық мәселелерді шешуге талаптанады. Сабақ барысында компьютерлік технологияны пайдалан отырып жүргізу, инновациялық құрылғыларды іске қосу, интерактивті тақтаны оңтайлы пайдалану кезінде бастауыш сынып оқушыларының білім деңгейін де, жас мөлшерін де ескере кеткен жөн. Бұл арада инновациялық, ақпараттық технологияларды оқушылардың таным-түсінігіне сай меңгертіп, жаңа қабілеттерді меңгеруге шақыру қажет. Сонда ғана бастауыш сынып оқушыларына АКТ арқылы пайдалы әрі сапалы білім беруге болады. Бұл – бүгінгі заман талабы.

Қорытындылай келе, бастауыш сынып оқушыларына білім беру кезінде цифрлы технологияны қолдану аса тиімді болып саналады. Өз тәжірибеме сүйене отырып, бұл мақалада ақпараттық-коммуникациялық технологиясының маңызын айтып өттік. Бүгінде бастауыш сынып оқушыларының білім деңгейі мен таным көкжиегін кеңейту үшін ақпараттық және цифрлы технологияларды қолдану жаңартылған білім беру мазмұнын жаңғырта түседі. Сол себепті, бастауыш сынып оқушыларына сабақ жүргізуде цифрлы технологияны қолданудың тиімділігі аса жоғары. Бұл – бүгінгі заман талабы.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. А. Асқарбаев, М. Жазыбаев, С. Рахметова. «Бастауыш оқудың тиімділігін арттыру»: Алматы – 1975;
2. Абильхасимова, А. Е. Білім беру процесінде цифрлық білім беру ресурстарын пайдалану / А. Е. Әбілхасимова. / / Жас ғалым. — 2020. — № 14 (304). - б.
3. «Бастауыш білім» журналы. – 2011. № 4.
4. http://dar-uchitelya.ru/?p=8976&lang=kk
5. https://infourok.ru/bastauish-sinipta-akt-pnin-oitudi-mmkindikteri-men-erekshelikteri-3014136.html

ӘОЖ: 371

ҚАШЫҚТЫҚТАН БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯНЫ ҚОЛДАНУ

Г.Д.Жаманкулова
Байгелді Кейкиев орта мектебі
бастауыш сынып мұғалімі, zhamankulova_76@mail.ru
Жамбыл ауданы, Жамбыл облысы

Аңдатпа: Бұл мақалада қашықтықтан оқыту ақпараттық кеңістікті де, оқытудың ақпараттық саласын да едәуір кеңейте отырып, жаңа мүмкіндіктер ашатыны туралы жазылған.Пандемия кезінде қашықтықтан оқыту білім беруді жаңғыртуда маңызды рөл атқарады. Сонымен қатар, қашықтықтан оқыту кезінде әртүрлі ақпараттық- инновациялық технологияларды қолдану ерекшеліктері туралы жазылған. Қазіргі таңда қалыптасқан жағдайға байланысты қашықтықтан оқыту немесе балаларды онлайн оқытуда дұрыс білім мен бағыт-бағдар беруді қолға алып , тиімді жолдарды қарастыру. Қашықтан оқыту кезінде оқушыларға дұрыс бағытта білім беру жолдарын қарастыру,деңгейлік тапсырмаларды үйлестіру, тиімді нәтижелерге жетіп, қорытынды шығару.

Кілтті сөздер: қазақ тілі, қашықтықтан оқыту, пандемия, ақпараттық технологиялар, заманауи әдістер мен әдістер.

Аннотация: В данной статье так и информационного пространства, дистанционного обучения, значительно расширяя сферу информационную обучения об открытии , новых возможностей. Во время пандемии дистанционное обучение играет большую роль в

модернизации образования. Кроме того, были изложены особенности применения различных информационно инновационных технологий при дистанционном обучении. В настоящее время в соответствии с сложившейся ситуацией, в период дистанционного обучения или онлайн обучения необходимо выработать правильные знания и орентации в обучении детей. При дистанционным обучении необходимо рассмотреть пути обучения учащихся в правильном направлении:координировать уровневые задания, достигать эффективных результатов и подводить итоги.

Ключевые слова: казахский язык, дистанционное обучение, пандемия, информационные технологии, современные методы и приемы.

Annotation: In this article, it is written that distance learning opens up new opportunities significantly expanding both the information space and the information sphere of training.During the pandemic distance learning plays a huge role in the modernization of Education.In addition, it is qritten about the peculiarities of using various information and innovative technologies in distance learning. Currently, due to the current situation it is necessary to take into account the correct khnowledg and guidans in teaching children in distance learning or online learning and consider effective ways. Consideration of ways to teach students in the right direction in distance learning coordination of level tasks achieving effective rtsults and summing up results.

Keywords: hirtory, distance learning, pandemic, information technology, modernapproaches.

Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында қазіргі білім беру саласындағы басым міндеттері ретінде, жастардың бойында белсенді азаматтық ұстанымды, әлеуметтік жауапкершілікті,патриоттық сезімді, жоғары адамгершілік қасиеттерді, цифрлық құзыреттілікті қалыптастыру мәселесі тұжырымдалған болатын.[1] Елімізде 2017 жылдан бастап, әлеуметтік-экономикалық салада замауи цифрлық технологияларды енгізу арқылы халықтың өмір сүру сапасын жақсартуда бағытталған «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы жүзеге асырылып келеді. [2]

Цифрландыру адамдарға өздерінің жинақталған тәжірибелері мен білімдерін бөлісуге мүмкіндік береді, бұл оларға күнделікті өмірде көбірек білуге және негізделген шешімдер қабылдауға мүмкіндік береді.

Цифрлық технологиялар деректерді құратын, сақтайтын немесе өңдейтін электрондық құралдар, жүйелер, құрылғылар және ресурстар. Көрнекті мысалдарға әлеуметтік медиа, онлайн ойындар, медиа және ұялы телефондар жатады. Цифрлық оқыту – технологияны пайдаланатын оқытудың кез келген түрі. Бұл оқу бағдарламасының барлық салаларында болуы мүмкін.[5]

Қашықтықтан оқытуға арналған цифрлық технологиялар мектептегі білім беру жүйесінің негізгі ресурсына айналды. Олардың арасында бейнежазбалар, тест жүйелері, электронды оқу-әдістемелік кешендер, бейне оқулықтар, оқу құралдары, мультимедиялық оқулықтар, виртуалды зертханалар, энциклопедиялар және цифрлық форматтағы басқа да материалдарды көрсететін цифрлық технологиялар бар[8].

Қашықтықтан оқыту технологиялары қашықтан оқу сабақтарын «онлайн» және «офлайн» режимдерінде өткізуге негізделген. Онлайн режимінде оқу сабақтары нақты уақыт режимінде оқудың өзара іс-әрекет ету үдерісін қарастырады. (бейнеконференция, интернет желісімен хабар алмасу,телефон аппараты арқылы келіссөздер). Онлайн режиміндегі оқу сабақтары оқытушы мен білім алушы арасындағы асинхронды тілдесудің (электрондық пошта, кейіннен қорытынды бақылау тапсырумен оқытушының тапсырмасы бойынша білім алушының оқулықпен жұмысы) оқу іс-әрекеті процесін қарастырады.

Қашықтықтан оқыту жағдайында онлайн-ресурстар маңызды рөл атқарады, бұл оқушыларға алған білімдерін тәжірибеде сынап көруге, өз жұмысының нәтижелерін көруге, оқу мәселелерін шешуде компьютерді пайдаланудың жеке тәжірибесін алуға мүмкіндік беретін, өз кезегінде оқушылардың пәнді оқуға деген қызығушылығын арттырады. Мұндай онлайн-ресурстар интерактивті тапсырмаларды қолдануды көздейді, бұл білімді (теориялық материалды) шоғырландыруға ғана емес, сонымен қатар оқушылардың әмбебап дағдылары мен олардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға ықпал етеді.[8]

Quiz, World wall, Learning apps сияқты құралдар жиынтығы мұғалімдерге көмекші құрал ретінде қол жетімді. Олардың мүмкіндіктері бір-біріне ұқсас. Яғни, сабақты ұйымдастыруға-бұл көмекші құралдар. Мысалы, викторина сұрағы, ұяшық түрлері, тест тапсырмалары, шеңберді айналдыру арқылы сұрақты таңдау және т. б.

Біз қашықтықтан білім беруде цифрлық технологияны қолдану арқылы да сабақ өткізуге болатындығына көз жеткіздік. Мысал ретінде қызанақ әдісін, проективті жұмыстарды, аудиовизуалды жұмыстарды келтіруге болады.

Содан кейін Padlet сандық тақтасы оқушыларға ғана емес, мұғалімге де пайдалы болады. Бұл тақтаның ерекшелігі - мұғалімнің өзі үй тапсырмасын сол тақтаға іліп қояды, бұл оқушыларға бір тапсырманы орындауды жалғастыруға және тоқтатпауға мүмкіндік береді. Сабақ барысында топтық жұмыс процесі де жүреді. Сол кезде оқушылардың тапсырмаларды бірге орындауы біз үшін маңызды болды. Осы себепті біз барлығына ыңғайлы Miro сандық құралын қолданамыз. Miro құралымен жұмыс істеу өте оңай, оған тек интернет қажет. Сондықтан, егер сіз Google сияқты кез келген іздеу құралына кіру арқылы осы сандық құралды табуға тіркелсеңіз, олар бір-біріне бірдей бақылау тақтасын жіберу арқылы бірге жұмыс істей алады.

Алған білімдерін тексеру үшін викториналық сұрақтар қойылды. Сол кезде Quizizz цифрлық технологиясы қолданылды. Бұл құралдың ең ұтымды сәті- уақытты есептеу, дұрыс жауапты дереу көрсету, сонымен қатар ойынның соңында жеңімпаздардың аттарын бірден көрсету мүмкіндігі және мұғалім оқушыны бағалайды. Сұрақтарды құрастыру өте оңай және компьютерде ғана емес, ұялы телефонда да қолдануға ыңғайлы.

Сергіту сәті кезінде әртүрлі ойын әдістері қолданылды. Бұған мысал ретінде World wall құралын пайдаланып өткізілетін "Шатасқан әріптер" ойынын келтіруге болады. Осы сандық қосымшаның көмегімен оқушылар әріптерді ауыстырып, дұрыс сөз жасай алады.

Қобдиша сұрақтарын осы сандық құралдың көмегімен де қоюға болады. Яғни, мұндағы ереже-интерактивті тақта арқылы көрсетілетін 6 сұрақ қойылады, оған оқушылар кез келген сұраққа таңдамалы түрде жауап бере алады. Айта кету керек, шығарылымдардың бірі ашылғаннан кейін ол ашық күйде қалады. Мысалы:

Сурет 1. «Шатасқан әріптер» ойыны

Сабақтың соңында үй тапсырмасын Padlet тақтасына жүктеп, оқушыларға https://padlet.com/markhmadovazhansaya/Bookmarks сілтеме жіберіледі. Оқушы үй тапсырмасын осы сілтемеге кіру арқылы жүктей алады. Жүктеу процесінде толық аты-жөнін жазу керек, өйткені мұғалім тапсырманың кімге тиесілі екенін анықтай алмайды.

Қазіргі заман білекке емес, білімге сенетін уақыт болғандықтан, әрбір оқушы ең жаңа озық технологияларды жоғары деңгейде меңгеруі керек. Оқушы цифрлық технологияларды меңгерудің жоғары деңгейінің арқасында өз білімін толық жетілдіру үшін жағдай жасай алады. Сабақтарда жаңа инновациялық технологияларды қолдану оқушының шығармашылық интеллектуалдық қабілетін жақсартуға ықпал ететіні сөзсіз. Жаңа сабақты түсіндіру, тапсырмалар қою, кері байланыс орнату кезінде жаңа цифрлық қосымшаларды пайдалану сыныпта жағымды психологиялық ахуал туғызады және оқушылардың сабаққа деген ынтасын ашады. Егер әр мұғалім сабақты түрлендіру кезінде цифрлық қосымшаларды қолданса, оқушылардың интеллектуалды білімі артатыны белгілі.Оқушылар топтық, жеке тапсырмаларды орындау кезінде жаңа қосымшаларды, жаңа мүмкіндіктер мен ерекшеліктерді біліп,тани отырып, біздің жұмысымыздың оңтайлы тиімділігіне өз үлестерін қосады. Әртүрлі цифрлық технологияларды пайдалана отырып, оқу процесін ұйымдастыру оқушыларды олардың жаңа ақпараттық- коммуникациялық және цифрлық құзыреттіліктерді меңгеруге ынталандырады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының Білім және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын бекіту туралы
2. «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы, 2020 жылғы 09 желтоқсан.
3. Көшимбетова С. Оқу-тәрбие үдерісінде оқытудың инновациялық әдістерін қолданудың педагогикалық шарттары, - Алматы, 2008.

4. Амирова А.С. Бастауыш сынып оқушыларының зияткерлік белсенділігі инновациялық технологияларды пайдалану мәдениетін дамытуда әдістемесі / / Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті «Педагогикалық ғылымдар" сериясы, № 1 (49), 2016
5. Абильхасимова, А. Е. Білім беру процесінде цифрлық білім беру ресурстарын пайдалану / А. Е. Әбілхасимова. / / Жас ғалым. — 2020. — № 14 (304).
6. Нұрбеков Б. ж. "Қашықтықтан оқыту теориясы мен практикасы".- Павлодар, 2009. - 6 б.
7. Бахишева, С. (2020). Қашықтықтан оқыту: еңбек, жеңу және жинақталған тәжірибе / / Білімді ел-Educated country.

ӘОЖ 37.018.43:373

ҚАШЫҚТАН БІЛІМ БЕРУДІҢ ЖАЛПЫ ОРТА МЕКТЕПТЕРДЕГІ ЗАМАНАУИ ЖАҢА МҮМКІНДІКТЕРІ

Б.Ю. Ертуганова
Қаратай Тұрысов атындағы №53 мектеп-гимназиясы
Тараз қ, Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Мақалада жалпы білім беретін мектептердегі қашықтықтан білім берудің жаңа заманауи мүмкіндіктері қарастырылады. Атап айтқанда, қашықтықтан оқыту процесінде біртұтас педагогикалық процесті ұйымдастырудың тиімділігі ашылады. Қашықтықтан оқыту-бұл мұғалім мен оқушының Интернет-технологиялар арқылы педагогикалық процесті жүзеге асырудағы байланысы. Қашықтықтан білім беру құралдары, ұйымдастыру нысандары және оның ерекшеліктері баяндалады. Сондай-ақ, қашықтықтан білім беруде туындайтын кемшіліктер қарастырылады және оны шешудің тиімді жолдары ұсынылады.
Кілтті сөздер: қашықтықтан білім беру, ақпараттық инновациялық технологиялар, интернет-технологиялар, онлайн оқыту, қашықтықтан оқыту құралдары, қашықтықтан оқыту әдістері, қашықтықтан оқыту нысандары

Аннотация: В статье рассматриваются новые современные возможности дистанционного образования в общеобразовательных школах. В частности, раскрывается эффективность организации целостного педагогического процесса в процессе дистанционного обучения. Объясняется, что дистанционное обучение является взаимосвязью между учителем и учеником в осуществлении педагогического процесса через интернет-технологии. Излагаются средства дистанционного образования, формы организации и ее особенности. Также будут рассмотрены недостатки самого себя, возникающие в дистанционном образовании, и предложены эффективные пути его решения.
Ключевые слова: дистанционное образование, информационные инновационные тенологии, интернет-тенологии, онлай обучение, дистанционные средства обучения, дистанционные методы обучения, формы дистанционного обучения

Annotation: The article discusses the new modern possibilities of distance education in secondary schools. In particular, the effectiveness of the organization of a holistic pedagogical process in the process of distance learning is revealed. It is explained that distance learning is the relationship between a teacher and a student in the implementation of the pedagogical process through Internet technologies. The means of distance education, forms of organization and its features are described. The disadvantages of oneself arising in distance education will also be considered, and effective ways to solve it will be proposed.
Keywords: distance education, information innovative technologies, Internet technologies, online learning, distance learning tools, distance learning methods, forms of distance learning

Білім беру - бұл мұғалімдер, оқушылар және олардың ата-аналары қатысатын үш жақты өте күрделі процесс. Тұтас педагогикалық процестің қазіргі таңда әлемде туындап отқан әлеуметтік, экономикалық, экологиялық тіпті эпидемиялық жағдайларда тоқтаусыз, жоспарлы орындалуын қамтамасыз ету білім беру ұйымдарының басты мәселесі болып отыр. Аталған мәселенің шешімін электронды білім беру мен ұйымдастыру формалары яғни, заманауи тренд - қашықтан білім беру өзінің тиімділігін көрсетті. Себебі, қашықтықтан білім беру арқылы оқытудың әр түрлілігі мен

ұйымдастыру формаларының жиынтығы педагогикалық процесті қызықты және оның қол жетімді етуге мүмкіндік бергендігін тәжірибеден көріп отырмыз.

Бұл жайында Қазақстан Республикасының Білім туралы Заңында, Қашықтықтан оқытуға келесідей түсіндірме беріледі: «педагог пен білім алушылардың қашықтан, оның ішінде ақпараттық-коммуникациялық технологиялар мен телекоммуникациялық құралдарды қолдана отырып өзара іс-қимыл жасауы кезінде жүзеге асырылатын оқыту» десе, онлайн – оқыту: «білім алушы кеңістік және уақыт арақашықтығына қарамастан, педагог пен білім алушы арасында өзара әрекет болуға арналған ақпараттық-коммуникациялық технологиялар және Интернет арқылы жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білімді алатын кадрлар даярлаудың нақты бағыттары бойынша оқыту нысаны» делінген. Сондай- ақ, мемлекет ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдаланыла отырып, электрондық оқытудың ақпараттық-коммуникациялық инфрақұрылымын құру жағдайларын қамтамасыз ететіндігі айтылған [1].

Біздің тәжірибеде қашықтықтан оқыту – мұғалім мен оқушының интернет-технологиялар арқылы педагогикалық процесті жүзеге асырудың өзара байланысы болып табылды. Осының негізінде, оқушы бейне-сабақтарға, әдістемелік материалдарға қол жеткізді және мұғаліммен онлайн-қарым-қатынаста бола алды [2]. Сонымен қатар, оқушы сабақтан өткеннен кейін үй тапсырмасын өз бетінше орындап, ойын жинақтап пысықтай алды. Десекте, білім беру барысында әлі де болса қашықтықтан білім беру технологияларын қолдана отырып, электрондық оқытуды, білім беру бағдарламаларын іске асыруда өз кезінде электрондық ақпараттық - білім беру ортасының әскерлік қызметтерін тиімділігін жүзеге асыруда жағдайлар жасалуы керектігі байқалады.

Қазіргі таңда қашықтықтан оқыту барысында тәжірибемізде жүзеге асқан келесідей қашықтықтан оқытудың құралдарын атай аламыз:

- жоғары жылдамдықты ғаламтор байланысы мен Веб камералары бар компьютерлік құрылғылар;
- бейне байланыс бағдарламалары, ыңғайлы байланыс үшін мессенджерлер: Skype, Zoom, Cisco Webex Meetings және т.б.;
- Ғаламтор-мектеп сілтемелеріне ыңғайлы өту үшін оқытуды басқаруға арналған мамандандырылған сайт.

Сонымен қатар, оқушыларды мұғаліммен байланыстыру және тікелей оқыту үшін қашықтықтан оқыту барысында білім, іскерлік, дағдыларды дамытуға бағытталған келесі ұйымдастыру формалары қолданылады:

- электрондық хат алмасу – тапсырмаларды жіберу және орындалған жұмыстарды жіберу үшін;
- телеконференциялар - егер тақырып қажет болса, оқушылар арасында нақты пікір-таластар ұйымдастыруға мүмкіндік береді;
- бейнесабақтар - жаңа материалды түсіндірумен толыққанды сабақты Skype және т.б. арқылы немесе жазбада көруге болады. Қашықтықтан оқыту барысында көп жағдайда топтық емес жеке оқыту жұмыстары жүргізіліп отырды.

Мектепте қашықтықтан оқытуды ұйымдастыру барысы дәстүрлі сабаұты ұйымдастыру үлгісі бойынша құрылды және жүзеге асырылып отырылды:

- оқытушымен байланысады;
- оқытушының нұсқауларын орындайды;
- сұрақтар қою;
- оқытушының сұрақтарына жауап беру тиімді орындалды.

Қазіргі уақытта бәлəм берудің тиімді жолдарын қарасытуда осы қашықтықтан оқытудың элементтері оқушылардың келесі арнаулы санаттарын ескере отырып белсенді түрде жүргізілуде. Олар:

- мүмкіндігі шектеулі балалар;
- белгілі бір оқу орындарында білім алғысы келетіндер, бірақ аумақтық жағдайларға байланысты жоғары білікті педагогикалық көмек ала алмайтындар;
- қосымша білім алғысы келетін балалар;
- оқу іс-әрекетінің жеке қарқынын қажет ететін және жаңа ақпараттың едәуір көлемін игеруге дайын дарынды балалар;
- мектепті әлеуметтенудің жол институты ретінде қабылдамайтын және балалардың осындай мекемелерде болуын шектейтін діни отбасылардан немесе әртүрлі қауымдастықтарға жататын отбасылардан шыққан балалар.

Балаларға қашықтықтан білім берудің артықшылықтарын келесідей ккре аламыз:

1. Ата-аналардың өздері баланың күн тәртібін белгілейді. Балалар өздері үшін ыңғайлы режимде және баланың материалды игеруі үшін қанша қажет болса, сонша жаттығады.
2. Ата-аналардың баланың әлеуметтік шеңберін бақылау мүмкіндігі бар. Мектепте балалар мұғалімдер мен құрдастарының психологиялық қысымына жиі ұшырайды. Бұл баланы жарақаттайды және оның оқу қабілетін төмендетеді.
3. Материалды игеруге мектепке қарағанда аз уақыт кетеді. Өйткені, балаға жеке көзқарас қамтамасыз етілген.
4. Қозғалыс еркіндігі. Баланың әлемнің кез келген нүктесінен білім алуға мүмкіндігі бар. Ең бастысы-компьютер мен интернет.
5. Ата-аналардың өздері балаға элективті сабақтарды таңдайды. Дене шынықтырудың орнына мектепте бассейнге бару немесе би билеу мүмкіндігі бар.
6. Тәрбиешілерге қажеттілік жоқ. Егде жастағы оқушылар кейбір пәндер бойынша өз білімдерін өз бетінше тарта алады. Емтиханға қашықтықтан дайындалу мүмкіндігі бар. Бұл балаға сенімділік береді және емтихан тапсыру кезінде стрессті азайтуға көмектеседі.

Сонымен қатар, қашықтықтан оқытудың артықшылықтарынан басқа да өзіндік кемшіліктерін де атап өтуге болады:

1. Қашықтықтан білім беру ата-аналардың барынша қатысуын талап етеді. Егер ата-аналар апта бойы толық уақытты жұмыс істесе, олар оқуды бақылауға және балаға жаңа білімді игеруге көмектесуге мүмкіндік алмайды.
2. Мұғалімнің беделі жоқ. Мұғалімдер жанын салып, балаларға тақырыпқа деген сүйіспеншіліктерін жеткізетін көптеген мысалдар бар. Біз осындай мұғалімдерді есімізде сақтаймыз және бұл естеліктер өмір бойы сақталады.
3. Материалдық аспект. Біздің елдің кейбір бұрыштарында Ғаламторға қол жетімділік әркімде бола бермейді, ал компьютер — бұл оқу құралы емес, сән-салтанат.
4. Қашықтықтан оқытылатын балалар құрдастарымен қарым-қатынастан айырылады. Бірақ бұл мәселені жиі серуендеу, үйірмелер мен бөлімдерге бару оңай.
5. Кемшіліктерге баланың компьютерде көп уақытты өткізетіні жатады.

Қашықтықтан оқытуда осындай кемшіліктердің орын алатынын ескере отырып, қашықтықтан білім беруді тиімді жүзеге асыру үшін де педагогикалық ізденісті талап ететені белгілі. Олар белгілі бір нормалар мен талаптарға сәйкес ақылға қонымды пайдаланылған жағдайда ғана өнімді болатығымен көрінеді. Мысалы:

- оқушыларға арналған қашықтықтан білім беру жүйеде ұсынылуы керек;
- қамтамасыз ететін бірыңғай электрондық білім беру ортасы ұйымдастырылуы тиіс:

1) барлық пайдаланушылардың өзара әрекеттесуі;
2) оқу-әдістемелік ресурстарды сақтау, үнемі жаңарту және жүйелеу;
3) қашықтықтан оқыту технологияларының көмегімен оқу қызметіне қатысушыларды қолдау;
4) қашықтықтан оқыту үдерісін және оның тиімділігін мониторингтеу.

- оқу процесі сағат саны тұрғысынан бейімделген және оқытуды ұйымдастырудың ерекшелігін ескере отырып, оқу жоспарлары негізінде іске асырылуы тиіс;
- барлық оқу-әдістемелік материалдар міндетті рецензиялаудан (кәсіби сараптамадан)өтуі тиіс;
- оқыту аудиториялық және қашықтықтан оқытуды, оқушылардың өзіндік жұмысын, сондай-ақ дәстүрлі оқу-әдістемелік материалдарды біріктіруі тиіс;
- әр оқушының жеке ерекшеліктерін ескеру қажет;
- қашықтықтан оқыту технологияларын пайдалана отырып, оқу процесі өз біліктілігін ұдайы арттырып отыратын жоғары білікті педагогикалық ұжымды қамтамасыз етуі тиіс.

Жалпы, оқу процесі әр түрлі режимдерде жүзеге асырылуы керек (online, оффлайн) оқу іс-шаралары мен мұғаліммен өзара әрекеттесу АКТ-ны қолдана отырып нақты уақыт режимінде, сондай-ақ балаға оқу материалын өзіне ыңғайлы кез келген уақытта игеруге мүмкіндік беретін кейінге қалдырылған уақыт режимінде тиімділігін қарастыру[3].

Сайып келген, ұсынылып отырған тәжірибеден алынған шарттар қашықтықтан оқытуды іске асыру кезінде іргелі және қажетті болып табылады. Әр шартты жеке орындау сәтті оқытуға кепілдік бермейді, бірақ тұтастай алғанда олар құрылыстың негізін құрайды мектепте өнімді оқыту барысын тиімді ете алады. Осылайша, мектепте қашықтықтан оқыту, қашықтағы пайдаланушыларға уақыт шектеулеріне қарамастан білім беру қызметтерін ұсына отырып, интерактивтілікті, икемділікті және формалардың алуан түрлілігін көрсете отырып, оның жаңашылдығы мен өзектілігін көрсететін маңызды рөлге ие бола алады демекпіз.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы 2007 жылғы 27 шілдедегі N 319
2. Хакимова Т. Қашықтықтан оқыту технологиясы. Оқу-әдістемелік құрал. - Алматы : Қазақ университеті, 2015. - 196б.
3. Бейсенова Г. Жаңа ақпараттық технологиялардың тиімділігі //Қазақстан мектебі. 2006. -№6

ӘОЖ: 371

«ҚАШЫҚТЫҚТАН БІЛІМ БЕРУ: ЗАМАНАУИ ТРЕНДТЕР ЖӘНЕ ЖАҢА МҮМКІНДІКТЕР»

А.С. Имамбекова
Ғани Мұратбаев атындағы гимназия мұғалімі, Imambekova76@mail.ru

Н.У. Алпысбаева
Ғани Мұратбаев атындағы гимназия мұғалімі, nazym_alpysbaeva@mail.ru
Байзақ ауданы, Жамбыл облысы

Аңдатпа: «e-Leaming» дегеніміз не? Бұл әлемнің барлық елдерінің білім беру жүйесіне жаңа инфокоммуникациялық технологиялармен енген электронды оқыту жүйесі, онсыз бүгінде экономика мен қоғамның кез келген саласында өмірді елестету мүмкін емес. Соңғы жылдары Қазақстанда, сондай-ақ дүниежүзілік қауымдастықтың көптеген басқа елдерінде білім беруді ақпараттандыру мәселесіне көбірек көңіл бөлінуде, ол дамудың маңызды стратегиялық мәселелерінің бірі ретінде қарастырыла бастады. өркениет. Оның жарқын дәлелі – Қазақстанның білім саласындағы мемлекеттік саясат саласындағы ұстанымы. Қазақстан Республикасының білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында электрондық оқыту «e-leaming» дербес тарау ретінде ұсынылған, оның мақсаты білім беру жүйесіне барлық қатысушылардың тең қолжетімділігін қамтамасыз ету болып табылады.

Кілтті сөздер: e-leaming, білім, инфокоммуникация, технологиялар.

Аннотация: Что такое» e-Leaming"? Это система электронного обучения, встроенная в систему образования всех стран мира новыми инфокоммуникационными технологиями, без которых сегодня невозможно представить жизнь в любой сфере экономики и общества. В последние годы в Казахстане, а также во многих других странах мирового сообщества все большее внимание уделяется проблеме информатизации образования, которая стала рассматриваться как одна из важнейших стратегических проблем развития. цивилизация. Ярким доказательством этого является позиция Казахстана в области государственной политики в области образования. В государственной программе развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 годы электронное обучение представлено как самостоятельная глава «e-leaming», целью которой является обеспечение равного доступа всех участников системы образования.

Ключевые слова:электронное обучение, образование, инфокоммуникации, технологии.

Annotation: what is" E-Leaming"? This is an e-learning system that has entered the education system of all countries of the world with new infocommunication technologies, without which life today is impossible to imagine in any area of the economy and society. In recent years, more and more attention has been paid to the problem of informatization of education in Kazakhstan, as well as in many other countries of the world community, which has begun to be considered as one of the most important strategic development issues. civilization. A vivid confirmation of this is the position of Kazakhstan in the field of state policy in the field of Education. In the state program for the development of education of the Republic of Kazakhstan for 2011-2020, e-learning is presented as an independent chapter "e-leaming", the purpose of which is to ensure equal access for all participants in the education system.

Keywords: e-leaming, education, infocommunication, technologies.

«Википедия» «e-leaming» (ағылшын тілінен қысқартылған. ElectronicLeaming) электрондық оқыту жүйесі және e-learning, қашықтықтан оқыту, компьютер көмегімен оқыту, желілік оқыту, виртуалды оқыту, ақпаратты пайдалана отырып оқыту сияқты терминдердің синонимі ретінде түсіндіреді. , электронды технологиялар. Бұл тақырыпты талқылай отырып, кейбір сарапшылар мектепті АКТ құралдарымен жабдықтауға көңіл бөледі, басқалары цифрлық білім беру ресурстары және оларды сабақта пайдалану туралы айтады, үшіншілері жергілікті және жаһандық желілерді дамытудың маңыздылығын атап өтеді, төртіншіден, мұғалімдердің біліктілігін арттыру және оларды дамытудың маңыздылығын атап көрсетеді. оқытудың жаңа тәсілдері, бесіншісі мектепті басқарудағы негізгі өзгерістерді қарастырады. Көбінесе біз оның жеке бөліктерін сипаттай отырып, тұтастық идеясын жоғалтамыз. Білім беруді ақпараттандыру жағдайында біздің алдымызда жай ғана жүйе емес, қарқынды дамып келе жатқан үдеріс тұрғаны жағдайды қиындатады.

Әлемдік тәжірибеде электронды оқыту заманауи білім берудің құрамдас бөлігіне айналды. Дербес компьютерлердің пайда болуы және ғаламдық интернетке шығуы білім беру саласына жаңа техникалық ғана емес, дидактикалық мүмкіндіктер де әкелді. Бұл диалогтық қарым-қатынастың қарапайымдылығы, ақпараттың орасан зор көлеміне қол жеткізу және т.б.. Кеше интернет және басқа да заманауи инфокоммуникациялық технологиялар болмаған кезде бұл ертегідей көрінсе, бүгінде мемлекет мұның болуы үшін барлық жағдайды жасауда. шындық және болашаққа дайындықтың қуатты факторы.кәсіби қызмет. Студенттер үшін электрондық оқыту оларды болашақ өмірге дайындайды, мұнда барлық дерлік қызметтер электронды болады, ал кәсіби қызмет Интернетсіз, компьютерлерсіз және онлайн әлеуметтік және кәсіби қауымдастықтарсыз мүмкін емес.

Қазақстанда электронды оқытудың енгізілуімен ЮНЕСКО жариялаған «баршаға арналған білім» және «өмір арқылы білім беру» - «LifeLongLeaming (LLL)» XXI ғасырдағы білім берудің жетекші қағидатын жүзеге асыруға толық жағдай жасалуда.

E-Leaming – білім берудің барлық деңгейлерін қамтитын жалпы жүйелі әдістемелік тәсілді анықтайтын принципті жаңа бағыт.

Электрондық оқытудың бірқатар артықшылықтары бар. Жүйе Интернетте өзіндік әлем ретінде жұмыс істейтін болады, оның пайдаланушылары оқушылар , мұғалімдер, өндірістік оқыту шеберлері және мұғалімдер, ата-аналар, әкімшіліктер, тәрбиешілер және оқу процесіне қатысатын барлық басқа адамдар болады. Олардың әрқайсысының жеке пайдаланушы аты мен құпия сөзі болады. Жүйеге кіру арқылы пайдаланушы өзінің жеке кабинетіне кіреді, яғни. оқушылар мен студенттерге цифрлық білім беру ресурстарын пайдалана отырып, қашықтықтан оқуға мүмкіндік беретін өз кабинетіне, білім беру ұйымдарының басшыларына – педагогикалық үдерістердің тиімділігін талдауға және басқарушылық шешімдерді дер кезінде қабылдауға, ата-аналарға – өз балаларының оқу жетістіктерімен танысуға мүмкіндік береді. Бұл жаңа оқыту парадигмасы, бұл кезде білім беру үдерісіне қатысушылардың арасында олардың мобильді қашықтықтан өзара әрекеттесу жағдайында жаңа қарым-қатынастар құрылады, ең бастысы, барлық оқушыларға тең мүмкіндіктер беріледі. Оқушы қай оқу орнында оқитынына қарамастан, ол өзінің туған мұғалімі басты тұлға болып қала беретін оқу процесіне бірдей қол жеткізе алады, бірақ қазір жалғыз емес, республиканың үздік мамандарымен, ғалымдармен бірге. Оқушыға жаңа тақырыпты қашықтан түсіндіру және оның әр тақырып бойынша оқу жетістіктерін тексеру.

Оқу процесін автоматтандыруды жүзеге асыру үшін әрбір білім беру ұйымы қажетті құрал-жабдықтармен жабдықталған: жаңа модификациядағы компьютерлер, Интернет желісіне кең жолақты қолжетімділікті қамтамасыз ету және т.б. Сондай-ақ оқушылар автоматтандырылған жүйеде жеке портфолио, күнтізбе, күнделік жүргізетін болады. Сондай-ақ мұғалім күнтізбелік-тақырыптық жоспарлауы, сынып журналы, хабарлау қызметтері (оқушылардың ата-аналарына алдағы жоспарлы және жоспардан тыс жиналыстар мен жиналыстар туралы электрондық пошта немесе смс хабарлама жіберу, есеп беру және т.б.) электронды дәптерді толтырады.

Оқу жүктемесін, сабақ кестесін, оқушылардың үлгерімі мен сабаққа қатысуын, мұғалімдердің іс-әрекетін бақылау, есеп беру жұмыстары директордың орынбасарымен жүзеге асырылады. Жүйе әкімшісі жергілікті және ауқымды желілерді, телефон жүйелерін немесе дауыстық пошта жүйелерін қоса, көп пайдаланушы компьютер жүйесіне қызмет көрсетуге жауапты болады.

Дегенмен, «барлығына арналған» электронды оқытудың барлық аталған артықшылықтарымен қатар бірқатар мәселелердің әлі де бар екенін атап өткен жөн. Оларға мыналар жатады: электрондық курстардың сапасы проблемасы (оны кім және қалай бағалай алады), зияткерлік меншікті қорғауға байланысты құқықтық мәселелер, электрондық курстарды дайындауға, оларды жаңартуға кететін шығындарға байланысты қаржылық мәселелер, кадрлық мәселелер. осындай курстарды дамытуға және үнемі жаңартуға қабілетті және дайын мұғалімдерді дайындаумен байланысты.

Әрине, мұғалім электронды оқыту технологияларын қолдана отырып, географиялық тұрғыдан шашыраңқы оқушыларды көбірек дайындай алады, бірақ бұл қажетті білім беру және экономикалық нәтиже бере ме? Дәстүрлі бетпе-бет оқыту үрдісінде мұғалім бірден оқуға қажетті кері байланысқа ие болады, оған жауап береді, оқу материалын «жолда» қайта құрады және бұл материалды оқушылар алдында қолжетімді ету мүмкіндігіне ие болады. . Әрине, электронды курстарды дайындау үшін сарапшы оқытушылардың, өз саласының мамандарының тәжірибесі пайдаланылуы керек, бірақ мұндай мұғалімнің бұл үшін қажетті уақыты, компьютермен жұмыс істеу қабілеті әрқашан бола бермейді.

Бүгінгі таңда e-learning уақытша хобби емес екені анық, бірақ бүгінгі таңда осы мәселелерді кешенді шешуге қамқорлық жасау, электронды курстардың сапасын бағалау, мұғалімдерді дайындау үшін университетаралық орталық құру, назар аудару қажет. ақпараттық технологиялар нарығында жұмыс істейтін компаниялардың интеграцияланған ақпараттандыру университеттерінің мәселелеріне.

E-leaming-тің негізгі кемшілігі оқушыларды сәйкестендіру мәселесі болып табылады. Бұл оқушының тест сұрақтарына жауап беретініне 100% кепілдік жоқ. Бұл мәселені шешу үшін бірге қолданылуы керек бірнеше шешімдер бар. Жүйеге бірегей логин мен парольді, статикалық IP мекенжайын енгізу. Жауап беру уақытының интервалдарын бақылау үшін тестілеу жүйесін орнату, яғни. егер студент ең қиын сұрақтарға тым жылдам жауап берсе, жүйе мұғалімнің бейне бақылауымен студентті тестілеу арқылы мүмкін бұзушылықтар туралы сигнал береді.

Электронды оқытудың тағы бір кемшілігі сыртқы мотивацияның жоқтығы және бетпе-бет оқытуға тән бақылаудың жоқтығы. E-leaming көмегімен оқудан ең үлкен нәтижені ішкі мотивациясы жоғары ала алады. Сонымен қатар, Джон Келлер жүйесі бойынша электронды курсты сауатты құру курсты одан әрі аяқтау үшін оқушы мотивациясын құруды білдіреді. Дегенмен, оқыту курсы неғұрлым ұзақ болса, студенттің назарын аудару қиынырақ болады.

E-learning көмегімен мұғалім мен оқушы арасында кері байланыс іс жүзінде жоқ (егер интерактивті вебинар опциясы пайдаланылмаса), тікелей байланыс жоқ, сондықтан электрондық оқытудың қолдануында белгілі бір шектеулер бар. Мысалы, топтық жұмыс дағдыларын, сенімділік пен коммуникативті дағдыларды дамытуға жарамайды. Сондай-ақ, электронды білім беру жүйесі ата-аналар мен оқушылар үшін Интернеттің қолжетімділігін қамтамасыз етеді, қазіргі уақытта бұл мүлдем қолайлы емес, өйткені көптеген ата-аналардың әлемдік желіге кіру мүмкіндігі жоқ.

Қазақстанның білім беру жүйесінде электронды оқулықтар қазірдің өзінде баршаға таныс. Олар мектеп оқушыларының өз бетінше жеке білім алуында сенімді көмекшілеріне айналды. Олардың тиімділігі облысымыздағы 16 шағын жинақты мектепте және Шығыс Қазақстан облысындағы 11 мектепте дәлелденген. Электрондық оқулықтарды пайдалану кезінде оқу үлгерімінің сапасы екі-үш есе артады, сонымен бірге оқу ұзақтығы қысқарады. Осылайша сіз тез және тиімді үйрене аласыз.

Электронды оқытудың жаңа жүйесіне көшу үрдісі білім берудің қалыптасқан дәстүрлі сыныптық-сабақтық жүйесін ешбір жағдайда жоққа шығармайды. Оның үстіне мұғалімді оқу-тәрбие үрдісінен ешкім шеттете алмайды. Мұғалім мектептегі басты тұлға болды және болып қала береді. Балалар әрқашан мұғалімдердің дана көздерін, олардың мағыналы көзқарастарын, мейірімді және қолдау сөздерін немесе қатаң жазалауды қажет етеді. Бір сөзбен айтқанда, ешбір компьютерлік бағдарлама мұғалімнің орнын баса алмайды. Бірақ, электронды оқыту жүйесі мұғалімнің жаңа буынның қажеттіліктерін ескере отырып, заманауи әдіспен жұмыс істеуіне көмектесу үшін жасалған. Олар – 21 ғасырдың болашақ мамандары, қазірдің өзінде мектепте қашықтықтан интерактивті өзара әрекеттесу тәжірибесін алуы керек.

Ұсынылып отырған жүйе мұғалімдердің күнделікті жұмысын жояды, соның салдарынан, айтпақшы, көптеген жас мұғалімдер мектепті тастап кетеді. Дәстүрлі жүйедегі мұғалім өз қолымен көп нәрсені істеуі керек: іздеу, жасау, сурет салу, жазу, иллюстрациялау, құрастыру, тіпті музыка ойнау. Жақсы, егер ол мұны қалай жасау керектігін білсе, бәрі де кәсіби түрде, бірақ егер жоқ болса? Бұл қазірдің өзінде балалар үшін жіберіп алған мүмкіндікке айналуда. Білім беруді ақпараттандыру жағдайында бұл мәселе шешілді. Мұның барлығын әзірлеушілер – ғалымдар,

дизайнерлер, суретшілер, аниматорлар, дикторлар, дыбыс инженерлері, бағдарламашылар мен әдіскерлер жасайды. Электрондық оқулықтармен немесе цифрлық білім беру ресурстарымен жұмыс істейтін барлық мұғалімдер бұл ерекше көмекті жоғары бағалады. Ал балалардың жауаптары оқу материалының оларға қол жетімді болатынын растайды.

Шетелдік тәжірибе жоғары сапалы білім беру мазмұны мен біліктілікті арттыру курсының сауатты құрылысы жағдайында көптеген салаларда электронды оқытудың тиімділігі күндізгі оқытудың тиімділігінен кем түспейтінін көрсетеді. Бүгінде ол БҰҰ мен ЮНЕСКО деңгейінде ресми түрде танылды. Электрондық оқыту технологиялары әлемінде олар жеке білім беру сегментінде де, корпоративтік оқыту саласында да бірдей сұранысқа ие. Мысалы, Германияда социологтардың пікірінше, жұмыс берушілер қашықтан оқытуды бетпе-бет қарағанда да жоғары бағалайды. Ал мұның себебі, білім берудің бұл түрінің сапасы күндізгі бөлімдерден кем түспейді, оған сыбайлас жемқорлықтың болмауы жағдайында жақсы ақпараттық қамтамасыз ету және емтихандардың сапалы өтуі арқылы қол жеткізіледі.

Қазақстанда электрондық оқыту нарығының дамуы әлемдік нарықтан, оның ішінде мемлекеттік қолдау және саланы дамыту үдерісін орталықтандырылған ұйымдастыру деңгейінде артта қалды. Еуропа мен АҚШ-та электронды лиминг нарығын жетілген деп атауға болатын болса, Қазақстан мен ТМД елдерінде ол енді ғана қалыптаса бастады.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының білім беруді дамытудың 2011 - 2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы (2010 жылғы 7 желтоқсандағы No 1118).
2. Сатунина А.Е. E-LEARNING: Плюс МЕН МИНУСТАР // Ғылым мен білімнің заманауи мәселелері. - 2006. - No 1 - 89-90 б.
3. Власов, Ю.В. E-leaming сапасын қамтамасыз ету / Х.М.Дружинина // Университет әкімшілігінің ақпараттық жүйелері: бүкілресейлік. ғылыми, практикалық. конф., Мәскеу, 29 қаңтар. 2009 / рев. ред. С.В.Артюков. М., 2009. - 27-30 б.

ӘОЖ: 371

ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ – БОЛАШАҚҚА НАҚТЫ ҚАДАМ

М.Рахметкулқызы
Ғани Мұратбаев атындағы гимназиясының химия пәнінің мұғалімі, r_molya@mail.ru
Байзақ ауданы, Жамбыл облысы

Аннотация: Мақалада қашықтан білім беру технологиялары оқу сабақтарын «online», «offline» режимінде өткізуге негізделген. «Online» режимінде оқу сабақтары нақты уақыт режимінде оқытудың өзара іс-әрекет ету үдерісін қарастырылған. Цифрлік сауаттылықты дамытру арқылы адам өмірінің барлық салаларында цифрлік технологияларды сенімді, тиімді қолданады. Білім сапасын арттыруда цифрландырудың маңызы зор. Химия пәні бойынша виртуалды зертханалар оқу материалын меңгерудегі іс-әрекетін жүзеге асырудың бір құралы болып табылады. Виртуалды зертхана білім алушыға пәндік білімдер мен біліктерді игеруге жағдай жасайды. Оқыту үдерісінің көрнекілік деңгейін арттыруға, білім алушылардың іс-әрекетін белсендіруге мүмкіндік береді.

Кілтті сөздер: цифрлы сауаттылық, технология, қашықтықтан оқыту, құралдар.

Аннотация: Дистанционные образовательные технологии основаны на проведении уроков в режимах «онлайн» и «офлайн». Тренинги «онлайн» рассматривают процесс обучения взаимодействию в режиме реального времени. Развивая цифровую грамотность, человек надежно и эффективно использует цифровые технологии во всех сферах жизни. Цифровизация очень важна для повышения качества образования. Виртуальные лаборатории по предмету химия являются средством переноса деятельности по освоению учебного материала в реальность. Виртуальная лаборатория создает условия для овладения обучающимся предметными знаниями и навыками. Это позволяет повысить уровень наглядности образовательного процесса, активизировать деятельность обучающихся.

Ключевые слова: цифровая грамотность, технологии, дистанционное обучение, инструменты.

Annotation: Distance educational technologies are based on conducting lessons in the "online" and "offline" modes. Online trainings consider the process of learning to interact in real time. By developing digital literacy, a person reliably and effectively uses digital technologies in all spheres of life. Digitalization is very important for improving the quality of education. Virtual laboratories in the subject of chemistry are a means of transferring the activity of mastering educational material into reality. The virtual laboratory creates conditions for mastering subject knowledge and skills by the student. This allows you to increase the level of visibility of the educational process, to intensify the activity of students.

Key words: digital literacy, technology, distance learning, tools.

Қазіргі уақытта әрбір адамның заманауи ақпараттық-технологияларды пайдалануға мүмкіндігі зор. Мамандардың айтуынша, оның ең сапалысы — цифрлы технология. Қай салада болмасын, бұл технология жұмысты жеңілдетуге бірден-бір ықпал етіп отыр. Цифрлық технология тек электрондық портал арқылы мемлекеттік қызметтерді пайдалануда ғана емес, тұрғындардың бір-бірімен ақпарат алмасуында да таптырмас құрал болып отыр. Қашықтан білім беру технологиялары оқу сабақтарын «online», «offline» режимінде өткізуге негізделген. «Online» режимінде оқу сабақтары нақты уақыт режимінде оқытудың өзара іс-әрекет ету үдерісін қарастырады (бейнеконференция, Интернет желісімен хабар алмасу, телефон аппараты арқылы келіссөздер). «Offline» режиміндегі оқу сабақтары оқытушы мен білім алушы арасындағы асинхронды тілдесудің (электрондық пошта, кейіннен қорытынды бақылау тапсырумен оқытушының тапсырмасы бойынша білім алушының оқулықпен жұмысы) оқу іс-әрекеті процесін қарастырылады.

Қашықтан оқыту кезінде мұғалімдер цифрлық технологиялардың мүмкіндіктерін барынша пайдаланып, жаңа әдістер мен ресурстарды кеңінен қолдануда.

Цифрлік сауаттылық - ақпараттық қоғамдағы қауіпсіздіктің негізі, XXI ғасырдың ең маңызды білімі, ең негізгі тақырыптарымыздың бірі.Цифрлік сауаттылық - бұл адам өмірінің барлық салаларында цифрлік технологияларды сенімді, тиімді қолдануға дайындығы және қабілеті. Осы технологияны қолдану арқылы халықтың өмір сапасын арттыруға жол ашып отыр.

Расымен де, адамзат қауымы жыл санап емес, ай санап, тіпті апта мен күн санап цифрландыру заманының сықырлы әлеміне еніп барады. Цифрландыру технологиялары дегеніміз – бұл бұрын-соңды адамзат бастан кешпеген ғажайып әлемнің жаңа құралдары. Яғни, қазіргі таңда бұл технологиялар жасақталу үстінде. Олар қазірдің өзінде біз тамсанып айта беретін ақпараттық технологиялардың өзін жолда қалдыра бастады.

Бүгінгі таңда тұжырымдамалық түрде білім беру жүйесі негізгі үш бағыт бойынша жүргізілуде: білім беру үдерісін цифрландыру, цифрлық білім беру контенті, білім беруді басқаруды цифрландыру.Қазақстанда мектептік білім беруді цифрландыру оны реформалау үрдісіндегі басты тенденциялардың бірі болып табылады. Болашақ мектептерінің көрінісі көбінесе барлық пәндердің бұлтты білім беру жүйесіне біртіндеп көшуімен байланысты. Біз онлайн оқулықтар мен виртуалды зертханалар туралы, ашық білім беру мазмұны, әрбір қатысушыға икемді және жеке көзқарас туралы айтып отырмыз. Үй тапсырмаларын оқушылар онлайн режимінде бірге жұмыс істей алады. Мектеп кітапханалары ақпараттық және компьютерлік орталықтарға айналды. Оқу үрдісі әрбір білім алушының идентификаторымен байланыстырылатын болады, бұл бағалау және бағаларды қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Мектептерді цифрландыру осы үрдіске қатысатын барлық ойыншыларға: оқушыларға, олардың ата-аналарына, мұғалімдеріне, білім беру жүйесінің әкімшіліктеріне ыңғайлы және тиімді құралдарды жасауды білдіреді. Сонымен қатар, оқу үдерісін цифрландыру, адамның адамдық қарым-қатынасының оңтайлы теңгерімі және виртуалды ортада нақты және цифрлы әлемді синтездеудің бір түрі болып табылатыны маңызды. Сонымен қатар халықтың өмір сүру сапасын жақсартатын цифрлық платформа құру мақсаты Цифрлік Қазақстан -2020 Елбасымен ұсынылған бағдарламаны жүзеге асыруға белсенді түрде қатысады.

XXI ғасырдың икемділігі мен құзыреттілігіне келсек, олар бастауыш мектептен бастап барлық білім беру қызметінде қалыптастырылуы керек. Білім беруді цифрландырудың, атап айтқанда жалпы білім беру жүйесінің іске асуының кейбір аспектілеріне тоқталайық.Соңғы уақытта жеке тапсырмалардан бастап тағайындалған құзыреттерді қалыптастыру үшін толық курстар мен

модульдерге дейін ашық жалпы білім беру, жалпы дамудың онлайн-ресурстарын құру және пайдалану үдерісі белсенді түрде жүргізілуде. Онлайн курстардың бірыңғай платформасы баршаға ақпараттық ағындарға жылдам бейімделуге, ақпаратты бағалауға, ерекше жағдайларда шешімдер қабылдауға, бір сөзбен айтқанда, XXI ғасырдағы дағдыларды игеруге мүмкіндік береді.

Халық өмірінің әлеуметтік парадигмасын қайта цифрландыру, ол адамдардың ой өрісін кеңейтуге, жаңа білім алу мүмкіндігін ашады. Заманауи білім берудің негізгі бағыттарының бірі - желілік қызмет, әлеуметтік желілерді білім беру ресурстары ретінде пайдалану және шалғай шеберлік сабақтарын өткізу, тренингтер. Желілік технологияларды қолданумен цифрлы білім берудің типтік ерекшеліктері - бұл икемділік, ұтқырлық, өндіріс қабілеттілігі, диалогтық және интерактивтілік, медиа ағындарды қабылдауға бағдарлау.

Цифрландырудағы негізгі мақсат – бәсекеге қабілеттілікті арттыру, халықтың өмір сүру сапасын жақсарту, оқу-тәрбие процесін жеделдету және жеңілдету, балаларға, ұстаздарға, ата-аналарға жүктемені азайту. Ең бастысы – білім беру сапасын арттыру. Біздің балаларымыз халықаралық деңгейде әртүрлі салаларда, оның ішінде жасанды интеллект және ауқымды деректер жасау саласында бәсекеге қабілетті болуға тиіс. Мемлекет басшысы атап көрсеткендей, елді цифрландыру – бұл мақсат емес, бұл – Қазақстанның абсолюттік артықшылыққа қол жеткізу құралы. Бүкіл процесс жүйелілікті, реттілікті және кешенді тәсілді талап етеді.

Білім сферасындағы цифрландырудың ең басты міндеті – білім беру сапасын арттыру, яғни халықаралық дейгейде әртүрлі салаларда, оның ішінде «жасанды интеллект» және «ауқымды деректер» жасау саласында бәсекеге қабілетті Ел жастарын дайындау. Білім берудегі жаңғырту мен инновациялық үдерістердің жалғасуына ықпал етудің маңызды факторының бірі мұғалімнің кәсіби шеберлігі болып табылады. Кәсіби шеберлікті дамытуда жаңа технологияны пайдалану міндетті деңгейдегі білімді қалыптастыра отырып, мүмкіндік деңгейге жеткізеді. Соның ішінде цифрлық технологияларды пайдалану, яғни, электронды оқулықтарды, әр түрлі дискілерді, презентациялар, бейнероликтер, оқу фильмдері, флэш анимациялар, демонстрациялық және зертханалық эксперименттерді, химия суреттер жинағы, аудио-файлдар, музыка үзінділері мұғалімге жаңа тақырыптарды түсіндіруге немесе ескі тақырыптарды қайталауға, алған білімдерін бекітуге және жүйелеуге көмектеседі. Химия пәні бойынша виртуалды зертханалар оқу материалын меңгерудегі іс-әрекетін жүзеге асырудың бір құралы болып табылады. Виртуалды зертхана білім алушыға пәндік білімдер мен біліктерді игеруге жағдай жасайды. Оқыту үдерісінің көрнекілік деңгейін арттыруға, білім алушылардың іс-әрекетін белсендіруге мүмкіндік береді.

Химияны оқытудың ақпараттық технологияларын қолдану:

Ақпараттық технологияларды құру принциптері. Химия оқытудың басты мақсаттарының қатарына студенттердің таным субъектісі мен (адаммен) өзара әрекеттесетін және оның пәндік-практикалық және танымдық іс-әрекеті жүзеге асырылатын объективті нақтылықтың бөлігі таным объектісі болып табылады.

Оқу үрдісінде тиімді пайдалануға арналған программалық құралдар бағдарлы оқытудағы химия пәндері курстарына сәйкес келуі, көрнекілік дәрежесі жоғары болуы, пайдалану қарапайымдылығы, жалпы пәндік және эксперименттік біліктіліктердің қалыптасуына, игерілген білімді қорытындылай алуға және тереңдетуге және т.б. ықпал етуі тиіс. Осы айтылғандарға байланысты химияны оқытуда пайдаланылатын программалық құралдарды келесі программаларға бөлуге болады: нақты тақырыптар бойынша анықтамалық құралдар; мазмұндық және химиялық есептерді шығару; лабораториялық жұмыстарды ұйымдастыру және жүргізу; игерілген білімді бақылау және бағалау;

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының 2015 жылға дейінгі білім беруді дамыту тұжырымдамасы // Қазақстан жоғарғы мектебі.-2004.- №1.-5-20 б.
2. Қазақстан Республикасының Орта білімді дамыту тұжырымдамасы.Жоба// Қазақстан мұғалімі.-1997.- №14.- 1б.
3. Қазақ тіліне арналған бағдарламалар.
4. Селевко Г.К. Современные образовательные технология.- Москва, 1998.
5. Тұрғанбаева Б.А. Дамыта оқыту технологиялары.- Алматы, 2000.

6. Гузеев В.В. Планирование результатов образование и образовательная технология.- Москва, 2001.
7. Жанпейісова М.М. Технология модульного обучения. - Ақтөбе, 1998.

ӘОЖ: 37.091.33

АКТИВНЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ КАК СПОСОБ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА

Д.Д.Камалова
Таразский региональный университет
магистрант, jamilya1101@mail.ru
г. Тараз Казахстан

Аңдатпа: Қазіргі заман студенттің жеке басын дамыту мақсаттарын бірінші орынға қояды. Белсенді әдістер оң оқу мотивациясын қалыптастыруға ықпал етеді. Студенттердің шығармашылық қабілеттерін дамыту, оларды оқу процесіне белсенді тарту қажет. Белсенді әдістер студенттердің жеке және жеке қабілеттерін ашады, стандартты емес ойлауды дамытады, жеке тұлғаның коммуникативті қасиеттерін, ұжымда жұмыс істеу қабілетін дамытады; бірлескен жобалау және зерттеу жұмыстарын жүргізеді, өз ұстанымын қорғайды және бейтаныс адамдарды тыңдайды.
Түйінді сөздер: белсенді оқыту, тәжірибе, нәтижеге қол жеткізу, студенттерді ынталандыру, тұлға, сыни ойлау.

Аннотация: На первый план современность ставит цели развития личности студента. Активные методы способствуют формированию положительной учебной мотивации. Необходимо развивать творческие способности студентов, активно вовлекать их в учебный процесс. Активные методы раскрывают личностно-индивидуальные способности обучащихся, развивают нестандартное мышление, развивают коммуникативные качества личности, умение работать в коллективе; проводить совместную проектную и исследовательскую деятельность, отстаивать свою позицию и прислушиваться к незнакомым людям.
Ключевые слова: активное обучение, практика, достижение результата, мотивация студентов, личность, критическое мышление.

Annotation: Modernity puts the goals of student's personality development at the forefront. Active methods contribute to the formation of positive learning motivation. It is necessary to develop the creative abilities of students, actively involve them in the educational process. Active methods reveal the personal and individual abilities of students, develop non-standard thinking, develop the communicative qualities of the individual, the ability to work in a team; conduct joint project and research activities, defend their position and listen to strangers.
Keywords: active learning, experience, achieving results, motivating students, personality, critical thinking.

Активное обучение относится к методам, при которых обучающиеся делают больше, чем просто слушают теорию. Студенты ДЕЛАЮТ что-то, включая обнаружение, обработку и применение информации. Активное обучение выводит из двух основных предположений:

1) обучение по своей природе является активным усилием;
2) разные люди учатся по-разному.

Освоение технологии активных методов обучения дает педагогу инструменты, способные реально изменить ситуацию на занятиях. Снижение энергетических затрат преподавателя и студентов, создание комфортной творческой среды, благоприятной психологической атмосферы – эти и другие положительные эффекты определяют активное обучение и применение данной образовательной технологии педагогами[1,с.88].Педагогические, психологические и социологические аспекты, направленные на активное, заинтересованное участие всех студентов в учебном процессе, обеспечение комфорта в трудоустройстве каждого студента, формирование

ориентации студентов на достижение результатов, были использованы в качестве основы для разработки целей, принципов, содержания и активных методов обучения.

Технология активных методов обучения эффективно решает задачи, поставленные перед образованием.

Во-первых, это предполагает интенсивное групповое взаимодействие. Работа в команде, отстаивание своей позиции и толерантное отношение к чужому мнению, принятие ответственности за себя и коллектив, формируют личностные качества, нравственные установки и ценности студентов, отвечающие современным потребностям общества.

Во-вторых, технология активных методов способна обеспечить высокую степень мотивации студентов к изучению предмета, их вовлечение в процесс обучения.

Может быть некоторое сопротивление активному обучению со стороны студентов, привыкших к лекциям, студентов, предпочитающих пассивное обучение или студенты в больших классах (которые этого не ожидают). Таким образом, нужно подготовить студентов. Объясните студентам свои цели и преимущества методов активного обучения. Ожидайте и того, и другого: успехи и неудачи, когда вы пробуете активные методы обучения. Запросите обратную связь о деятельности после этого от студентов для совершенствования его в будущем. Некоторые методы активного обучения требуют небольшой подготовки преподавателей или может быть сделано спонтанно; другие требуют гораздо большей подготовки. Активные методы обучения могут происходить в классе или вне класса (например, компьютерное моделирование, стажировки, WWW-задания, списки обсуждений в Интернете в классе, независимое исследование)[2, с.194]. Активное обучение может быть использовано со всеми уровнями студентов от первого года до докторантов. Применение активных методов обучения может быть особенно важно для развития интереса и обучения в больших по численности группах. Ниже я предлагаю несколько примеров активных занятий в класс, методы обучения, используемые в малых и больших классах, а также со всеми уровнями студентов.

- «Думай-Пара-Делись».

Дайте студентам задачу, такую как вопрос или проблему для решения, оригинальный пример для разработки и т. д. Заставьте их работать на это 2-5 минут в одиночку (подумайте). Затем попросите их обсудить свои идеи в течение 3-5 минут со студентом, сидящим рядом с ними (пара). Наконец, попросите или выберите студенческие пары, чтобы поделиться своими идеями со всем классом (поделиться). [3, с.65]

- Группы совместного обучения

Они могут быть формальными или неформальными, градуированными или нет, краткосрочными или долгосрочными. Как правило, вы назначаете студентов в гетерогенные группы по 3-6 студентов. Они выбирают лидера и писца (конспекта). Им дается задание работать вместе. Часто подготовка студентов требовалась раньше (чтение или домашнее задание). Группа производит групповой ответ или статью или проект. Они лучше всего работают в малых и средних классах. [5, с.124]

- Обзорные сессии под руководством студентов

Вместо традиционной сессии обзора под руководством инструктора попросите студентов выполнить работу. Например, провести половину времени, работая в небольших группах. Каждый студент должен задать хотя бы один вопрос связанный с материалом, который он или она не понимает, и попытаться ответить на вопрос, поднятый другим студентом. Студенты также могут практиковаться в обсуждении, иллюстрировании и применении сложного материала или концепций, или составление экзаменационных вопросов. Во второй половине обзорной сессии весь класс работает вместе. Студенты могут задавать вопросы; другие студенты добровольно отвечают на них. Все студенты, которые задают вопросы или отвечают на них, получают «угощение» (я приношу маленькие конфеты, жвачку и коробки с изюмом). Я стараюсь говорить только в том случае, если есть непонятные для аудитории вопросы. Обязательно объясните, что будет это происходить раньше времени, чтобы студенты меньше расстраивались, когда вы не встаете и просто просматриваете материал или дайте ответы, или скажите им, что изучать![6, с.104]

- Игры

Такие игры, как jeopardy и кроссворды, могут быть адаптированы к материалу курса и использованы для обзора заданий, для экзаменов. Они могут быть использованы на индивидуальном, небольшом групповом или полном классовом уровне. Теперь есть компьютерные программы, например, которые помогут вам создавать кроссворды.

- Анализ или реакция на видео

Видео предлагают альтернативный режим презентации для материалов курса. Видео должно быть относительно коротким (5-20 минут). Просмотрите их, чтобы убедиться, что их стоит показать. Подготовьте студентов заранее с реакцией или дискуссионные вопросы или список идей, на которых следует сосредоточиться. После видео, попросите их работать в одиночку или в парах, чтобы ответить на критические вопросы, написать «отзыв» или реакцию, или применить теорию.

- Студенческие дебаты

Они могут быть формальными или неформальными, индивидуальными или групповыми, классифицированными или нет и т.д. Они дают студентам возможность занять диссертацию или позицию и собрать данные и логику для критической поддержки этой точки зрения. Дебаты также дают студентам опыт устных презентаций. Некоторые преподаватели спрашивают студентов об их личном мнении, а затем предлагают их аргументировать противоположную позицию.

- Мини-исследовательские предложения или проекты; классный исследовательский симпозиум

Попросите студентов поработать над разработкой исследовательского исследования по одной из тем. В некоторых ситуациях вы можете собирать данные во время занятий (наблюдать за какой-то ситуацией или выдавать некоторые короткие опросы) или вы можете попросить их сделать это в рамках внеклассного проекта. В любом случае, пусть студенты присутствуют, ведь их исследования на занятиях исследовательского симпозиума похожи на то, что мы делаем на профессиональных встречах. Пригласить других профессорско-преподавательский состав и студентов для совместного исследования.

- Анализ тематических исследований

Принесите тематические исследования для студентов, чтобы прочитать. Попросите студентов обсудить и проанализировать случай, применяя концепции, данные и теорию из класса. Они могут работать как отдельные лица или в группах, или делать это как «думай-пара-акция». Рассмотрите возможность объединения простого чтения с кратким письменным заданием в классе.

- Ведение журналов или дневников

Пусть студенты периодически ведут дневник или записи в журнал (на бумаге или компьютере, в кабинетеили за его пределами). Нужно краткое критическое размышление или анализ каждой записи. Затем они обсуждают данный случай, применяя термины и теории курса. Будьте в курсе этических проблем, если вы просите студентов записывать и анализировать личные события или проблемы.

- Напишите и подготовьте информационный бюллетень

Пусть небольшие группы студентов выпускают краткий информационный бюллетень по определенной теме, связанной с группой. Студенты должны включать статьи с соответствующими исследованиями, размещать информацию о предстоящих, связанных с ними, публичных мероприятиях и так далее. Предоставить общий доступ с преподавателями и студентами на смежных курсах или по специальности.

Вывод. Интерес к активным методам обучения вызван острой необходимостью совершенствовать современную дидактическую систему и делать это с наименьшим риском, то есть за счет мастерства преподавателя, не перегружая обучающихся. Активные методы обучения в процессе педагогической коммуникации вводят нетрадиционные отношения между учителем и учащимися в классе. Новая философия и ценности семантического образования.

Использование технологии активных методов обучения обеспечивает высокий уровень интереса студентов, их познавательную и творческую активность, позволяет создать ситуацию успеха для каждого студента. Это, в свою очередь, помогает сделать процесс обучения насыщенным, качественным, эффективным и психологически комфортным не только для студентов, но и для педагогов.

Список использованной литературы:

1. Р. У. Гатри и А. Карлин, "Пробуждение мертвых: использование интерактивных технологий для привлечения пассивных слушателей в классе", Труды десятой Американской конференции по информационным системам, Нью-Йорк, август 2004 года.
2. А. Чикеринг и З. Гамсон, «Семь принципов надлежащей практики в бакалавриате», AAHE Bulletin, No. 39, 1987, стр. 3–7.

3. И. Битти, "Трансформация обучения студентов с помощью систем коммуникации в классе" (Боулдер, Колорадо:EDUCAUSE CenterforAnalysisandResearch, Выпуск 3, 2004), стр. 5.
2. Д. Уэст, «Результаты обучения, связанные с использованием систем личного реагирования в научных курсах», AcademicCommons, 9. 12. 2005 года.
3. Л. Дж. Робертсон, «Двенадцать советов по использованию компьютеризированной интерактивной системы реагирования аудитории», MedicalTeacher, Vol. 22, No. 3, 2000, pp. 237–239; Д. Дункан, Кликеры в классе (UpperSaddle, N.J.: Addison-Wesley, 2005); и TurningTechnologies Системы реагирования аудитории, Лучшие практики высшего образования,
4. Статья «Группы совместного обучения в Большой класс: возможно ли это?» в TeachingSociology, 1993, 21, 403-408.

ӘОЖ 14.29.29

ЦИФРЛЫҚ ПЕДАГОГИКАДАҒЫ СТУДЕНТТІҢ ӨЗІНДІК ЖҰМЫСЫ

Ж.Т. Қапанова
М.Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті
Педагогика кафедрасының аға оқытушысы
Тараз қ., Қазақстан Республикасы

Аннотация: Мақалада цифрлық оқыту үрдісіндегі өзіндік жұмыста білім берудің танымдық іс- әрекетінің әртүрлі формаларын қолдана отырып, студенттердің аналитикалық қабілеттерін, оқу уақытын бақылау мен жоспарлау дағдыларын, сандық өзара әрекеттесу барысында оқу материалын шығармашылықпен қабылдау және түсіну, білім беру қызметін ұтымды ұйымдастыру мәселелері зерттелген. Сондай-ақ цифрлық оқыту жағдайында өз бетінше іздену, өзіндік жұмыс тапсырмаларын өңдеу кезінде ақыл-ой қызметінің цифрлық мәдениетін және дербестігін қалыптастыру мәселелері қарастырылған.

Кілтті сөздер: Өзіндік жұмыс, цифрлық оқыту үрдісі, аналитикалық қабілет, цифрлық мәдениет, дербестік.

Аннотация: В статье рассматриваются проблемы развития аналитических способностей студентов, навыков контроля и планирования учебного времени, творческого восприятия и понимания учебного материала при цифровом взаимодействии, рациональной организации учебной деятельности, использования различных форм познавательной деятельности обучения в самостоятельной работе в процессе обучения. цифровое обучение. Также рассматриваются вопросы самостоятельного исследования цифрового обучения, формирования цифровой культуры и самостоятельности мыслительной деятельности при обработке индивидуальных рабочих заданий.

Ключевые слова: самостоятельная работа, цифровой процесс обучения, аналитические способности, цифровая культура, независимость.

Annotation: The article deals with the problems of developing students' analytical abilities, skills for controlling and planning study time, creative perception and understanding of educational material in digital interaction, rational organization of educational activities, the use of various forms of cognitive learning activity in independent work in the learning process. digital learning. The issues of independent research of digital learning, the formation of digital culture and the independence of mental activity in the processing of individual work tasks are also considered.

Keywords: independent work, digital learning process, analytical skills, digital culture, independence.

Еліміздің әлеуметтік-экономикалық дамуының стратегиялық бағыттарына сәйкес білім беру жүйесін дамыта отырып, әлемдік білім кеңістігіне ықпалдастырудағы негізгі бағдар- адамды қоғамның ең маңызды құндылығы ретінде танып, оның рухани жан дүниесінің дамуына көзқарастары мен шығармашылық әлеуетінің танымдық біліктілігі мен мәдени құндылықтарының жоғары деңгейде дамуына, жеке тұлғасының қалыптасуына жағдай жасау.

Цифрлық оқытуға көшуді жүзеге асыруға байланысты еліміздегі білім беру мекемелерінде оқыту процесінің мазмұндық болмысын жаңа тұрғыдан негіздеуді талап етеді.

Цифрлық оқыту үрдісіндегі өзіндік жұмыс оқытуды ұйымдастырудың бір түрі ретінде қарастырылады., ол өз бетінше іздеуді қамтамасыз ете алады, білім берудің танымдық іс-әрекетінің әртүрлі формаларын қолдана отырып, және аналитикалық қабілеттерін, оқу уақытын бақылау мен жоспарлау дағдыларын дамыту, сандық өзара әрекеттесу барысында оқу материалын шығармашылықпен қабылдау және түсіну, дағдыларды дамыту цифрлық оқыту жағдайында білім беру қызметін ұтымды ұйымдастыру.

Сонымен, өзіндік жұмыс-бұл цифрлық оқу процесін ұйымдастыру формасы және білім алушылардың белсенділігін, дербестігін, танымдық қызығушылығын ояту.

Студенттің өзіндік жұмысының негізгі мақсаты- семестр уақытында пәнді оқытуды жүйелі ұйымдастыру, алған білім мен дағдыны тереңдету және бекіту, алда болатын сабақтарға дайындалу, сонымен қатар жаңа білімді алу мен жеке іздену кезінде ойлау мәдениетін қалыптастыру болып табылады. Сондай-ақ цифрлық оқыту жағдайында білімді іздеу және алу, өңдеу кезінде ақыл-ой қызметінің цифрлық мәдениетін және дербестігін қалыптастыру.

Цифрлық педагогикада студенттердің өзіндік жұмысын оқытудың ұйымдастырушылық формасы ретінде қарастыруға болады-студенттердің-цифрлық іс-әрекетін басқаруды немесе студенттердің білім және ғылыми іс-әрекетінің білімі мен дағдыларын сыртқы көмексіз игеруді қамтамасыз ететін педагогикалық жағдайлар жүйесі.

Өзіндік жұмыс маңызды функцияларды орындайды:

- Болашақ маманның білімді меңгеруге мүмкіндік береді, кәсіби білімі мен дағдысын қалыптастырады, кәсіби құзыреттілігін қамтамасыз етеді.
- Тұлғаның өздігінен білім алу қажеттілігін тәрбиелейді, танымдық және шығармашылық қабілеттілігін арттырады.
- Ғылыми-зерттеу жұмыстьарына талпындырады.

Өзіндік жұмыс екіге бөлінеді-оқытушы жетекшілігімен жүргізілетін студенттің өзіндік жұмысы (ОСӨЖ) және толығымен студенттің өзі орындайтын жұмысы (СӨЖ).

ОСӨЖ-студенттің аудиториядан тыс уақытта оқытушымен бірлесіп, сабақтардың жалпы оқу кестесіне кіргізілмей, жеке кесте бойынша жүргізілетін жұмыс түрі.

ОСӨЖ және СӨЖ байланысының жалпы көлемі жұмыс оқу жоспарында белгіленеді.

ОСӨЖ уақытында оқу бағдарламасының күрделі сұрақтарын қарастырылады, үй жұмыстары, курстық жұмыстар жоба қарастырылады,семестрлік жұмыстар, есептер және СӨЖ-дің басқа да жұмыстары бақыланады.

Студенттің өзіндік жұмысының жоспарлануы:

- СӨЖ әр пән бойынша оқу тапсырмаларының барлық түрлері анықталып, ғылыми дәлелденген уақыт көрсеткіші негізінде жоспарлануы;
- СӨЖ-ді әдістемелік қамтамасыз ету сұрақтары бойынша оқытушылардың семинарлар мен кеңестер ұйымдастыруы;

СӨЖ-ді ұйымдастыру технологиясындағы офис тіркеушінің міндеттері:

- аудиториялық қорды ескере отырып, университет оқытушыларымен бірге кеңес беру және ОСӨЖ кестесін үйлестіру және құру;
- оқу үрдісі кестесінің орындалуын бақылау;
- СӨЖ-дің формасы мен түрлерінің әдістемелік ұсыныстар жән нұсқауларымен қамтылуын бақылау;

СӨЖ-ді жоспарлауда оқытушыларға цифрлық оқыту негізінде келесі талаптар қойылады:

- СӨЖ тапсырмаларының түрлері мен мазмұнын анықтау және цифровазациялау;
- білім алушыларды цифрлық оқыту жағдайында тапсырмаларды орындау қажеттілігіне бағыттауы тиіс талаптар мен жалпы күтулерді белгілеу;
- СӨЖ-ді ұйымдастыру жетілдіру мақсатында әдістемелік материалдардың әзірлемесін дайындау;
- СӨЖ-дің әрбір тапсырмасы бойынша бағалауды анықтау;
- Бақылау түрінің әзірлемелерін дайындау (аралық, ағымдық);
- СӨЖ бойынша кеңес уақытын белгілеу;
- Тапсырмаларды тапсыру уақытының сақталуы.
- Конференция режимінде СӨҰ бойынша онлайн кеңес беру уақытын белгілеу;

- Цифрлық оқыту жағдайында тапсрсаларды тапсыру мерзімін сақтау; сағаты, түрі және бақылау мерзімі әр курс силлабустарының бөлімдеріне сәйкес реттеледі.
- Тапсырма талдауларының критерийлері мен қатысу деңгейін анықтау;
- СӨЖ кестесін орындауды бақылау;
- СРО кестелерінің орындалуын бақылау.

СӨЖ-дің тақырыбы мен көлемін, әдіс-тәсілдерін, мақсаттары мен міндеттерін, пәннің жұмы оқу бағдарламасы бойынша орындалуын қамтамасыз етіліуін әр кафедра өзі белгілейді. СӨЖдің жоспарланған түрлері түрлері, сағаты, түрі және бақылау мерзімі әр курс силлабустарының бөлімдеріне сәйкес реттеледі.

Жұмыс оқу жоспарында белгіленген әр кафедра пәннің жұмыс оқу бағдарламасының сағат бойынша орындалуын қамтамасыз ете отырып, СӨЖ мақсаты мен міндеттерін, түрлері мен әдістерін, СӨЖ тақырыбы мен көлемін анықтайды.

Қорытындылай келе, интернет- технологияларды оқу бағдарламаланына енгізуді оқу үдерісінің мақсаттары мен міндеттеріне сәйкес, сонымен қатар цифрлық оқыту принциптерін ескере отырып, әрбір білім алушының жеке-тұлғалық және кәсіби –педагогикалық ерекшеліктерін дамытуға бағытталуы тиіс.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Маков З.М. Малиева З.К. Применение новых информационных технологий в учебно воспитательном процессе вуза как условие профилактики и приодоления морального отчуждения обучающихся //Интернет- журнал «НАУКОВЕДЕНИЕ» Том 7. – 2015. - № 5.
2. Оконь В. Введение о общую дидактику. - М.,1990.
3. Машбиц Е.И. Психолого- педагогические проблемы компьютеризации обучения / Е.И. Машбиц.-М.: Педагогика, 1988.-191 с.
2. Соколева И.Б. Основы самостоятельной работы студентов.- Армавир, 2002.
3. Щенников С.А. Дидактика электронного обучения // Высшее образование в России.- 2010.-№12.- 83-90 с.

ГРНТИ 14.35.05

FEATURES AND FORMATION OF STUDENT COMMUNICATION CULTURE IN DISTANCE LEARNING PROCESS
ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУ ПРОЦЕСІНДЕ СТУДЕНТТЕРДІҢ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАС МӘДЕНИЕТІНІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ МЕН ҚАЛЫПТАСУЫ

Kudebayeva D.Zh.
Master's student in the specialty 7M01104 - Pedagogical Measurements
M.Kh. Dulati Taraz Regional University, Taraz City

Д.Ж.Кудебаева
7M01104 –Педагогикалық өлшемдер мамандығының магистранты
М.Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті, Тараз қ.

Abstract: The internet, as a new form of communication is becoming increasingly popular in the life of modern people. The internet and computer technologies are actively being implemented and used in education. Electronic educational communication is gaining more widespread use in the fields of education and science, which requires special attention in this area from a psychological point of view. Within the framework of this research, the concept of a virtual educational environment of a modern university is revealed, the concept of interpersonal communication culture is analyzed, its criteria and indicators for students are determined, and the main pedagogical conditions implemented within the virtual educational environment aimed at improving the level of interpersonal communication culture of learners are formulated. The conclusion is drawn about the effectiveness of the proposed pedagogical conditions, confirmed by experimental work, and that the results of the research can serve as recommendations for the

work of tutors, teachers, and other workers interested in the development of the interpersonal communication culture of students.

Keywords: distance education, learning, university, communication culture, student communication culture, virtual educational environment.

Андатпа: Қазіргі адам өмірінде интернет қарым-қатынастың жаңа түрі ретінде танымал бола бастады. Білім беруде интернет және компьютерлік технологиялар белсенді түрде енгізіліп, қолданылады. Білім беру және ғылым саласында электронды білім беру коммуникациясы көбірек қолданылуы, психологиялық тұрғыдан осы салаға ерекше назар аударуды қажет етеді. Осы зерттеу шеңберінде қазіргі заманғы ЖОО-ның виртуалды білім беру ортасы ұғымы ашылды, тұлғааралық қарым-қатынас мәдениеті ұғымы талданып, студенттерге арналған өлшемдері мен көрсеткіштері анықталды, виртуалды білім беру ортасы шеңберінде жүзеге асырылатын, білім алушылардың тұлғааралық қарым-қатынас мәдениетінің деңгейін арттыруға бағытталған негізгі педагогикалық жағдайлар тұжырымдалды. Қорытындыда ұсынылған педагогикалық жағдайлардың тиімділігі, тәжірибелік-эксперименттік жұмыстармен расталған зерттеу нәтижелері тьюторлардың, оқытушылардың және оқушылардың тұлғааралық қарым-қатынас мәдениетін дамытуға мүдделі басқа да қызметкерлердің жұмысы үшін қажетті ұсыныстар бола алады.

Кілтті сөздер: Қашықтықтан білім беру, оқыту, ЖОО, мәдениет, қарым-қатынас мәдениеті, студенттердің қарым-қатынас мәдениеті, виртуальды білім беру ортасы.

Аннотация: В современной человеческой жизни Интернет стал популярным как новая форма общения. Интернет и компьютерные технологии активно внедряются и используются в образовании. В сфере образования и науки более широко используется электронная образовательная коммуникация, и психологии необходимо уделить особое внимание этой сфере. В ходе исследования раскрыто понятие виртуальной образовательной среды современных высших учебных заведений, проанализировано понятие культуры межличностного общения, определены ее измерения для студентов и, соответственно, основные педагогические условия, в которых реализуется виртуальная образовательная среда, направленные на повышение уровня культуры межличностного общения обучающихся.

Ключевые слова: Дистанционное образование, преподавание, высшее образование, культура, культура общения, культура общения студентов, виртуальная образовательная среда.

Currently, the academic community of the Kazakhstani educational system recognizes that a significant and promising direction for developing the education system is the widespread implementation of distance learning methods based on the use of modern pedagogical, advanced information, and telecommunications technologies. Such technologies are particularly crucial in countries with vast territories, and Kazakhstan is one such country. Creating effective distance learning systems provides conditions for social access to quality education for a significant part of the population and helps to solve the educational problem for people who cannot use face-to-face learning services for various reasons. Additionally, higher education with the use of distance learning technologies is particularly in demand in remote areas of the country. Another essential fact that highlights the need for the development of distance learning is the accessibility of this type of education for individuals with limited capabilities but possessing undisputed abilities, who are unable to obtain higher education due to existing restrictions and subsequently self-realize. The implementation of information technology in all areas of modern society, including distance learning technology, requires the preparation of competent specialists by educational organizations.

However, the problem of forming a culture of interpersonal communication among students in the process of using distance educational technologies has not been the subject of specially organized research in science. The mass use of distance learning technologies in the educational activities of universities, unfortunately, does not contribute to the development of a culture of interpersonal communication and, in general, cannot be considered satisfactory. On the one hand, e-learning is aimed at increasing interaction between students involved in joint educational activities; on the other hand, these communication tools impede interaction (they can further reinforce the passive role that some students tend to take and encourage social loafing, unequal participation of group members). The complexity of interpersonal communication can be reduced by ensuring the functioning of specially designed pedagogical support.

Unfortunately, the widespread use of distance learning technologies in the educational activities of universities does not currently contribute to the development of interpersonal communication skills and

does not generally pursue these goals. The development of a virtual educational environment aims, on the one hand, to increase the level of communication between students who participate in collaborative learning activities, but on the other hand, information and communication technologies can often hinder interaction. They can further reinforce the passive role of the student or support the so-called "social laziness" of the student.

By communication culture, we mean the process of forming and developing a person's personality in communication with other people.

It should be noted that the development of criteria for the culture of interpersonal communication of students in the conditions of using distance learning technologies should directly follow the requirements of state educational standards. The presence of established criteria means that the university graduate has acquired the following universal competencies: communication (UC-4), intercultural interaction (UC-5), teamwork and leadership (UC-3).

The specific nature of the interpersonal communication culture of students who study using distance education technologies lies in the ability to build a trajectory of interpersonal communication during the learning process, predict the consequences of their learning, predict the development of communication in educational situations (design skills), timely solve educational tasks using distance learning technologies, conduct interpersonal communication in this process (activity skills), and adequately evaluate and control the results of their learning while using distance education technologies (evaluation and control).

The possibilities of distance learning technologies in developing the culture of interpersonal communication among learners integrate flexibility (providing learners with various options for building an individual learning plan, developed taking into account the learners' level of education and experience; substantive richness of the program, oriented towards meeting educational needs), goal-orientedness (expanding the context of future professional activity in accordance with its specifics; using contextual forms and methods of educational and professional practice), contextuality (organizing the learning process to gain professional experience through active, motivated, and conscious student activities and gradually transitioning students from academic-style educational activities to quasi-professional activities), and prospects (forming in students a desire for improvement and a focus on professional growth).

To ensure a distance learning system with clear, unambiguous, and complete documentation prepared and designed in accordance with the ST RK No. 1087 and intended for automated inclusion of EIM information in the electronic library catalog. The documentation contains installation and operation guides for EIM developers, administrators, consultants, and students. The documentation package should be available on CD-ROM, in printed form, and in LMS modules.

Rules of speech behavior in distance learning are based on general rules of speech behavior and the so-called rules of netiquette, which concern various forms of communication on the network: via email, teleconferences, forums, chats, etc.

Summing them up, the following recommendations can be given to participants of distance learning:

- Avoid anything that can be perceived by communication partners as rudeness, impoliteness, or inattentiveness;
- Follow the rules of speech etiquette accepted in everyday and business communication "offline": use appropriate greetings, farewell words, expressions of gratitude, apologies, polite formulas, etc.;
- Structure your written presentation in such a way that it is purposeful, informative, concise enough, which will demonstrate respect for communication partners (including their time and money);
- Adhere to a certain style of expression, avoid slang or "overly official" style;
- Try to avoid spelling and punctuation mistakes.
- It is also important to remember that the written speech of distance learning participants online and offline differs significantly. In offline mode, communication partners can think over, edit their statements, etc. In online mode, communicators speak here and now: it is speech pronounced at the moment. In this case, it is especially important not to forget about the rules of speech behavior, avoid overly emotional statements, harsh judgments, and respond to verbal aggression with aggression.

Perhaps some emojis are quite appropriate for communicating with schoolchildren and students in distance learning. Their use in communication between teachers and students is related to the individual style of the teacher and cannot be recommended to everyone without exception.

In summary, observing the rules of speech behavior by students and teachers in distance learning will contribute to the successful implementation of education, as it helps to create a mindset of mutual understanding, constructive dialogue, tolerance, friendly, yet business-like communication style.

Thus, the Internet and computer technologies are actively used in pedagogical practice. Electronic communication is a special type of communication characterized by speech activity, fragmentarity, specific communicative etiquette, emotionality, and possible anonymity. When considering electronic educational communication, it is important to focus on important aspects: the interaction of the student with the teacher and the interaction of the student with the student. It is also necessary to consider a wide range of problems that arise in the framework of electronic learning and one of its important elements - electronic educational communication: problems of socialization, social contacts, problems of optimal number of learners, cultural differences, as well as the inclinations and abilities of the subjects of the educational process.

References

1. Akimova, M.K. Psychophysiological features of individuality of students: a tutorial for academic bachelors / M.K. Akimova, V.T. Kozlova. - 2nd ed., revised and supplemented. - Moscow: Yurait Publishing House, 2018. - 192 p.
2. Almazov, B.N. Psychological foundations of pedagogical rehabilitation: a textbook for bachelors and masters / B.N. Almazov. - 2nd ed., revised and supplemented. - Moscow: Yurait Publishing House, 2019. - 223 p.
3. Asmolov, A.G. The child in the culture of adults / A.G. Asmolov, N.A. Pasternak. - Moscow: Yurait Publishing House, 2017. - 150 p.
4. Varaksin, V.N. Psychopedagogical workshop: a tutorial for secondary vocational education / V.N. Varaksin, E.V. Kazantseva. - 2nd ed. - Moscow: Yurait Publishing House, 2019. - 239 p.
5. Halasyuk, I.N. Family Psychology: "Evaluation of Child-Parent Interaction" methodology (ECPI-2.0): a practical manual / I.N. Halasyuk, T.V. Shinina. - 2nd ed. - Moscow: Yurait Publishing House, 2019. - 223 p.
6. Zeér, E.F. Psychology of professional education: a textbook for academic bachelors / E.F. Zeér. - 2nd ed., revised and supplemented. - Moscow: Yurait Publishing House, 2019. - 395 p.
7. Moskvina, N.B. Class guidance: prevention of professional deformation of a teacher: a tutorial for secondary vocational education / N.B. Moskvina. - 2nd ed., revised and supplemented. - Moscow: Yurait Publishing House, 2019. - 218 p.
8. Pasternak, N.A. Psychology of education: a textbook and workshop for academic bachelors / N.A. Pasternak, A.G. Asmolov; edited by A.G. Asmolov. - 2nd ed., revised and supplemented. - Moscow: Yurait Publishing House, 2018. - 213 p.
9. Savenkov, A.I. Pedagogical psychology in 2 parts. Part 2: a textbook for secondary vocational education / A.I. Savenkov. - 3rd ed., revised and supplemented. - Moscow: Yurait Publishing House, 2019. - 186 p.
10. Savenkov, A.I. Pedagogical psychology in 2 parts. Part 1: a textbook for secondary vocational education / A.I. Savenkov. - 3rd ed., revised and supplemented. - Moscow: Yurait Publishing House, 2017. - 317 p.
11. Pedagogical psychology: a tutorial for secondary vocational education / V.A. Guruzhapov [et al.]; edited by V.A.
12. Sklyarov, T.V. General, developmental, and educational psychology: a textbook and workshop for secondary vocational education / T.V. Sklyarova, N.V. Noskova. - Moscow: Yurait Publishing House, 2019. - 235 p.
13. Smirnov, S.D. Psychology and Pedagogy in Higher Education: a textbook for universities / S.D. Smirnov. - 3rd edition, revised and expanded. - Moscow: Yurait Publishers, 2018. - 352 p.
14. Cheremoshkina, L.V. Memory: Regularities of Reproducing Educational Material: a monograph / L.V. Cheremoshkina, T.N. Osinina. - 2nd edition, revised and expanded. - Moscow: Yurait Publishers, 2019. - 235 p. revised and expanded. - Moscow: Yurait Publishers, 2019. - 223 p.

ӘОЖ 37.018.43:004

ҚАШЫҚТЫҚТАН БІЛІМ БЕРУДЕ АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ЗАМАНАУИ МҮМКІНДІКТЕРІ

Т.Е.Конакбаева
М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті
Педагогика кафедрасының аға оқытушысы, магистр
Тараз қ., Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Мақалада автор қашықтықтан білім берудегі ақпараттық технологиялардың заманауи мүмкіндіктері мен ерекшеліктері туралы айтады. Мұнда қашықтықтан оқыту ұғымының мәнін аша отырып, біз қазіргі оқытудағы ақпараттық технологиялардың ерекшеліктеріне тоқталамыз. Қашықтықтан білім берудің ұйымдастырушылық нысандарының ақпараттық технологиялармен байланысын қамтамасыз етеді. Оның ерекшеліктері қарастырылады, оқу мүмкіндіктері талданады. ЖОО-да қашықтықтан оқыту кезінде білім алушылардың оқу материалдарын игеру тиімділігі оқытудың ақпараттық технологияларына байланысты шешіледі. ЖОО-да ақпараттық және коммуникациялық технологиялар оқытушыларының жақсы білімі білім беру сапасын арттырудың негізі болып табылатыны анықталды.

Кілтті сөздер: қашықтықтан білім беру, онлайн оқыту, ақпараттық инновациялық технологиялар, қашықтықтан оқыту құралдары, қашықтықтан оқыту әдістері, қашықтықтан оқыту нысандары.

Аннотация: В статье автор рассказывает о современных возможностях и особенностях информационных технологий в дистанционном образовании. Здесь, раскрывая суть понятия дистанционного обучения, мы остановимся на особенностях информационных технологий в современном обучении. Обеспечивает связь организационных форм дистанционного образования с информационными технологиями. Рассматриваются его специфические особенности, анализируются возможности обучения. Эффективность освоения обучающимися учебных материалов при дистанционном обучении в вузе решается в связи с информационными технологиями обучения. Установлено, что хорошее владение преподавателями информационных и коммуникационных технологий в вузе является основой повышения качества образования.

Ключевые слова: дистанционное образование, онлайн обучение, информационные инновационные технологии, дистанционные средства обучения, дистанционные методы обучения, формы дистанционного обучения.

Annotation: In the article, the author talks about the modern possibilities and features of information technologies in distance education. Here, revealing the essence of the concept of distance learning, we will focus on the features of information technology in modern education. Provides communication of organizational forms of distance education with information technologies. Its specific features are considered, learning opportunities are analyzed. The effectiveness of mastering educational materials by students during distance learning at a university is solved in connection with information technologies of training. It is established that good knowledge of information and communication technology teachers at the university is the basis for improving the quality of education.

Keywords:distance education, online education, information and innovation technologies, distance learning, distance learning methods, forms of distance learning.

Қазіргі таңда ақпараттық технологиялардың адамзат өмірінің барлық іс әрекет салаларына белсенді еніп отыр. Білім беру саласында да белсенді реформалау сатысында осы ақпараттық технологияларды жүйеге енгізуде цифрлық мүмкіндіктер қолданысқа енуде. Осының негізінде қашықтықтан білім берудің тиімділі артуда десекте болады. Қазақстан Республикасының Білім туралы Заңында қашықтан оқытуға: «педагог пен білім алушылардың қашықтан, оның ішінде ақпараттық-коммуникациялық технологиялар мен телекоммуникациялық құралдарды қолдана отырып өзара іс-қимыл жасауы кезінде жүзеге асырылатын оқыту» - деп, анықтама берген [1].

Қашықтықтан оқыту – бұл өзара әрекетесу, білім беру мекемесі мен білім алушылардың қашықтықтан оқу процесінің компонентерін: мақсаты мен мазмұнын, әдістері мен ұйымдастыру формаларын және оқыту құралдарын қашықтықтан ала алуы болып табылады.

Қашықтықтан оқыту - бұл оқытудың бір түрі, студенттің білім алудағы дербестігі. Қашықтықтан білім беруде ақпараттық технология білім беру процесін қамтамасыз ететін жетекші құрал [2, 40-48б].

Жоғары оқу орнында қашықтықтан оқытуды біз, ақпараттық оқыту технологияларын қолдана отырып, әр бір студенттің дербес білім алуын қамтамасыз ете аламыз. Қашықтықтан білім беруде келесідей қашықтықтан оқытуды ұйымдастыру формаларын қолдануға болады:

- Чат сабақтары (WhatsApp, Telegram, т.с.с.);
- Веб сабақтары (Web Teacher, Moodle, т.с.с ;
- Телеконференциялар (Zoom, Webex, т.с.с.);

Телепрезентациялар (YouTube, Видеодәрістер, т.с.с). Қашықтықтан оқытуды ұйымдастырудың осы тиімді формалары студентті тек аудиторияда ғана емес, кез келген ыңғайлы орында білім алуын жүзеге асыра алады.

Қашықтықтан білім беру – оқытудың ерекше түрі. Қашықтықтан білім беруді оқытудың тиімділігін арттыруда мүмкіндік беріп отқан өзінің бірнеше ерекшелігін атауға болады. Олар:

1. Жеке оқу кестесі. Студент семестр барысында оқылатын материалдарды қанша уақытта және сабақ кестесіне ыңғайлы уақытта орындауына негіз болады. Ол жеке оқу жоспарына сәйкес білімдерді иегере алады. Кейбір жағдайларда студенттерге оқуды кейінге қалдыруға мүмкіндік береді.

2. Өзінің қарқына сай оқу мүмкіндігі. Студент өзінің оқу қарқынын өздігінен басқара отырып, қатарластарымен бірдей дәрежеде білім ала алады.

3. Кез келген жерде оқу мүмкіндігі. Тек ғаламтор желісіне қосыла алу мүмкіндіндіктері болуы керек.

4. Оқытудың жоғары нәтижелері. Зерттеулерге сүйенсек, қашықтықтан оқыту нәтижелері дәстүрлі оқыту формаларының нәтижелерінен кем түспейтіндігін айтылады. Қашықтықтан білім алатын студенттерде оқу материалының бір бөлігін өз бетінше оқытудың заманауи құралдарын қолдана отырып игеретінін ескерсек, бұл оқу сапасын арттырады деп айта аламыз. Оқу сапаны жақсартады оқытудың заманауи құралдарын қолдануға, пайдалануға ықпал етеді электрондық кітапханалар және т. б.

5. Қашықтықтан білім беру уақыт пен қаржылық шығынды айтарлықтай азайта алады. Мәселен, білім бағдарламасы бойынша білім алуда студенттің күнделікті жол жүру уақыты болмайды, жол ақысы төленбейді, тұратын орны мен тамақтану шығын болмайды.

6. Көтеген адам контингентінің бір уақытта білім алу мүмкіндігінін болатындығында.

Зерттеулерде қашықтықтан білім берудің оқу материалын зерттеуде жеке тұлғаға бағытталған келесідей мінез-құлқтармен дараландыруды оқыту әдісінің ерекшеліктері айқын көрінеді деп есептейді:

Икемділік- білім алушы сабақтың уақытын, орнын және ұзақтығын өз бетінше жоспарлай алады.

Модульдік-зерттеуге арналған материалдар модульдер түрінде ұсынылады, бұл білім алушыға олардың сұраныстары мен мүмкіндіктеріне сәйкес оқыту траекториясын құруға мүмкіндік береді.

Қолжетімділік-білім алушы мен білім беру мекемесінің географиялық және уақытша жағдайынан тәуелсіздігі ел халқының білім беру қажеттіліктерін шектемеуге мүмкіндік береді.

Үнемділік-экономикалық тиімділік білім беру мекемелерінің аудандарын ұстауға кететін шығындарды азайту, уақытша, материалдық ресурстарды үнемдеу (баспа, материалдарды көбейту және т.б.) арқылы көрінеді.

Ұтқырлық-оқытушы мен білім алушы арасындағы кері байланысты тиімді жүзеге асыру. Қашықтан білім беру процесінің табыстылығының негізгі талаптары мен негіздерінің бірі.

Қамту-көптеген білім алушылардың көптеген оқу ақпарат көздеріне (электрондық кітапханаларға, білім базаларына және т.б.) бір мезгілде жүгінуі.

Технологиялылық - білім беру процесінде ақпараттық және телекоммуникациялық технологиялардың жаңа жетістіктерін пайдалану.

Әлеуметтік теңдік-тұрғылықты жеріне, денсаулық жағдайына, білім алушының материалдық қамтамасыз етілуіне қарамастан білім алудың тең мүмкіндіктері.

Десекте, қашықтықьын білім берудің де біршама кемшіліктері болады:

Біріншіден, студент өзіне қатаң тәртіп пен еріктік сапа қасиетін көрсете алуы керек. Білім алушышың өзіне деген бақылауның төмендігі оқу қарының төмендеуіне және оқу кестесінен арта қалуына әбдн мүмкін.

Екіншіден, ғаламтор желісіне тұрақты қол жетімділіктің болмауы.

Үшіншіден, қашықтықтан практикалық сабақтардың болмауы оқытудың бұл түрін көрсетудің қиындауы.

Төртіншіден, Білім алушының тапсырманы өзі орындағанын анықтау.

Бесіншіден, халықтың компьютерлік сауаттылықтың аздығынан қашықтықтан білім алудың қажеттідігін азайтуы мүмкін.

Білім беру процесінде қашықтықтан және дәстүрлі болсын ақпараттық технологияларды қолдану болашақ маманды даярлау сапасының артуына ықпал етеді. Ақпараттық технологиялар қандай да бір процестің немесе құбылыстың жай-күйі туралы жаңа сапалы ақпарат алу үшін деректерді жинау, өңдеу және беру құралдары мен әдістерінің жиынтығы арқыты түсіндірілуі. Білім беру процесінің ақпараттық компоненттер маман даярлаудың мазмұнды аспектісін анықтайды. Мұндай ақпараттық компонент электронды оқу-әдістемелік кешен бола алады, ол дидактикалық жүйе болып табылады, онда оқытушы мен білім алушылар арасындағы өзара іс-қимыл жүреді, онда қолданбалы педагогикалық бағдарламалық өнімдер, сондай-ақ оқу процесін қолдайтын дидактикалық құралдар мен әдістемелік материалдар жиынтығы ескеріледі[3].

Ал білім берудегі ақпараттық технологиялардың артықшылықтары бар, олардың ішінде:

- білім беруді ақпараттық қамтамасыз етуді басқарудың неғұрлым тиімді жүйесін құру;
- оқу процесінде білім алушылардың танымдық іс-әрекетін қалыптастыру;
- оқу процесін даралау және ақпараттық технологиялардың көмегімен таным процесінің мүмкіндігі арттыра алады.

Бүгінгі таңда университетте білім беру процесінде ақпараттық технологияларды қолданудың өзектілігі, ең алдымен, білім беру сапасын арттырудың әлеуметтік қажеттілігімен және жоғары оқу орындарында заманауи компьютерлік бағдарламаларды қолданудың практикалық қажеттілігімен байланысты. Оқу процесін модернизациялау, ең алдымен, оқу материалын игерудің дәріс тәсілдерінен жұмыстың белсенді топтық және жеке түрлеріне көшуді, студенттердің өзіндік ізденіс әрекетін ұйымдастыруды талап етеді, бұл жеке тұлғасы бар маман дайындауға және әртүрлі жағдайларда айналысатындардың қызметін ұйымдастыруға мүмкіндік береді. Бұған оқу процесіне ақпараттық, компьютерлік технологиялар мен цифрлық білім беру ресурстарын енгізу ықпал етуі мүмкін.

Жоғары оқу орнында оқытушыларының ақпараттық және коммуникациялық технологияларды жақсы меңгеруі білім беру сапасын арттырудың негізі болып табылады. Оқу-әдістемелік қамтамасыз етуді құру үшін ақпараттық технологияларды пайдалану білім беру процесінің тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді. Оқытушының ақпараттық технологияларды тиімді қолдануы студенттің шығармашылық әлеуетін қалыптастыруға педагогикалық әсерін арттыруға мүмкіндік бере алады.

Білім беру саласындағы ақпараттық технологиялардың негізгі міндеті-білім беру қызметі процесін басқарудың интерактивті ортасын әзірлеу және заманауи ақпараттық-білім беру ресурстарына қол жеткізу. Ақпараттық технологиялардың құрамына әр түрлі танымдық сайттар мен басқа да көптеген дереккөздердің гипермәтіні негізінде құрылған мультимедиялық оқулықтар кіреді. Бүгінгі таңда білім беру саласында заманауи ақпараттық технологияларды қолданудың бірнеше бағыттарын бөліп көрсетуге болады:

- ақпараттық технологияларды оқыту үдерісін жетілдіретін және оның сапасы мен тиімділігін арттыратын оқыту құралы ретінде пайдалану;
- ақпараттық технологияларды оқыту, өзін-өзі тану және шындық құралы ретінде пайдалану;
- білім алушының шығармашылық даму құралы ретінде ақпараттық технологияларды пайдалану;
- ақпараттық технологияларды бақылау, түзету, тестілеу және психодиагностика процестерін Автоматтандырудың негізгі құралы ретінде пайдалану;
- педагогикалықтәжірибені, әдістемелік және оқу әдебиеттерін беру және игеру мақсатында ақпараттық технологиялар құралдарын пайдалану негізінде коммуникацияларды ұйымдастыру;
- заманауи ақпараттық технологиялар жүйесін пайдалану негізінде оқу орны мен оқу процесін басқаруды қарқындату және жетілдіру.

Сайып келгенде, білім беру үдерісіндегі ақпараттық технологиялар әлемнің заманауи ақпараттық бейнесін қалыптастыруға айтарлықтай әсер етеді. Білім беру процесінде ақпараттық технологияларды қолданудың өзектілігі білім беру сапасын арттырудың әлеуметтік қажеттілігіне, сондай-ақ заманауи компьютерлік бағдарламаларды қолданудың практикалық қажеттілігіне байланысты. Білім беру процесінде ақпараттық технологияларды қолданудың негізгі мақсаты, ең

алдымен, ақпараттық қоғамда оқушылардың зияткерлік мүмкіндіктерін күшейту, сондай-ақ білім беру жүйесінің барлық сатыларында оқыту сапасын даралау және арттыру болып табылады.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы 2007 жылғы 27 шілдедегі №319
2. Волкова И.А. Проект «Школа дистанционного обучения» как дистанционный ресурс для организации смешанного обучения на основе сетевого взаимодействия. В сборнике: Сетевое взаимодействие образовательных организаций в условиях реализации федерального государственного образовательного стандарта: современные подходы, опыт и перспективы Материалы Региональной научно-практической конференции. Под редакцией Н.В. Дягилевой, О.А. Трофимовой. 2016. - 153 бб.
3. Бузаубакова К.Д. Педагогика. –Тараз: ИП «Бейсенбекова А.Ж.», 2019. -329б.

ӘОЖ: 27.01:201

БІЛІМ ЖҮЙЕСІН ДАМЫТУДА ДУАЛДЫ ОҚЫТУДЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

А.Т.Кенжебаева,
М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті
Мектепке дейінгі және бастауыш білім беру кафедрасының меңгерушісі, п.ғ.к., доцент
Alimakzt@mail.ru

П.С.Алиева
М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті Мектепке дейінгі және бастауыш білім беру кафедрасының аға оқытушысы, магистр
Тараз қ., Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Бұл мақалада дуалды білім жүйесін дамытуда дуалды оқытудың маңыздылығы,пайда болу себептері, қазіргі уақыттағы пайдалану нәтижелері мен оңтайлы жақтары ұсынылып, оларға сипаттама беріледі.

Кілтті сөздер: дуалды оқыту, кәсіби бағдар, қоғам, ақпарат, теория және практика.

Аннотация: В данной статье представлена важность дуального обучения в развитии дуальной системы образования,причины возникновения, результаты и оптимальные аспекты использования в настоящее время, дается их характеристика.

Ключевые слова: дуальное обучение, профессиональная ориентация, общество, информация, теория и практика.

Annotation: this article presents the importance of dual education in the development of a dual education system,the reasons for its emergence, the results and optimal aspects of its use at the present time, and gives a description of them.

Keywords: dual training, career guidance, society, information, theory and practice.

Қазіргі білім үрдісінде теория мен практиканың бірдей қатар жүруі білім сапасының дамуына септігін тигізеді. Ол: рухани таным, адамның қалыптасуы , жеке тұлғаның даралығы, өмір тірішілігінде оқушаларды жан-жақты дамыту педагогтарға міндеттеліп отыр. Білім нәтижесін бақылаудың нәтижелерінде дуалды оқытудың тәжірибесі жақсы көрсеткіштер көрсетуде. Дуальды білім беру жүйесі XIX дғасырда Германияда пайда болды. Г.Штегман: «Дуальды жүйне інгізу арқылы бұл елде жастар арасында жұмыссыздық деңгейі төмендеді»-деді[1]. Дуалды оқыту әрқашан жаңалып отыруы тиіс болды. Соның нәтижесінде оқушылардың болашақта кәсіби маман болып, өз бойында қалыптасқан, танымдылық қасиеттерін ескере отырып қандай мамандық таңдауға болады деген сұраққа жауап іздеуге септігін тигізеді. Олар:

- Қоғамдағы талаптарға сәйкес болуы;
- Техниканың қарқынды дамуы;

- Цифрлі білім берудің дамуы;
- Дағдарысты алдын- алу танымдары
- Нарықтық экономикада сұраныстарды қамтамасыз ету;
- Шет мемлекеттердің нарықтық экономикасына бәсекелестік туғыу; т.б.

Дуалды білім беру түсінік Германияның тәжірибесіне отырып басқа Еуропа елдерінде де дами бастағаны хақ. Қазіргі уақытта бүкіл Еуропа, Азия т.б. бүкіл әлемді қамтыған бұл жүйе оңтайлы тәжірибелерді қолдануға жол ашты[2]. Бұл Қазақстанда да енгізу қажеттіліктерін туындағаны мәлім болды. Өйткені мектеп пен ЖОО-ның арасында теориялық білім мен практиканың байланыспауы білім жүйесінде торқауға ұшырауына әсер ете бастады. Сондықтан мектеп пен ЖОО-ның бір бағытта , ортақ мақсатты орындау және нәтижеге жұмыс жасау қолға алына басталды. Осы орайда дуалды оқыту жүйесі дегеніміз- теориялық білімдерін өндіріспен ұштастырып оқыту технологиясы , яғни студенттер білім алумен қатар кәсіпорындарда жұмыс жасап, кәсіби жағынан дамуын қалыптастырады.

Дуалды жүйе негізінен білімгерлерге кәсіптік білім, білік пен дағдыларды, жұмыс орнында көрсету, кәсіби дамуға мүмкіндік жасау, өзара әрекеттесу мен қажеттіліктерді қамтамасыз ету арқылы кәсіби білім беру жүйесінің сапасын арттыратыны. Бұл оқыту жүйесінің негізгі мақсаты: Техникалық және кәсіптік білім жүйесін дамытуда әлеуметтік серіктестіктер негізінде дуалды білім беру жүйесін қолдана отырып,заманауи техникалармен жұмыс жасау әдістерін меңгерту,бәсекеге қабілетті білікті маман даярлау.

Дуалды оқыту жүйесі төмендегі мәселелерді шешуге ықпал етеді

- Қажетті мамандарды анықтау;
- Түлектерді жұмыспен қамтамасыз ету;
- Техникалық және кәсіптік білім беру саласын қаржыландару;

Дуалды білім беру жүйесінің тиімділігі

- Теория мен тәжірибе арасындағы алшақтықты жояды;
- Болашақ қызметкердің жаңа психологиялық жасау механизмі;
- Дуалды білім алу мен жұмысқа дағдылануға жоғары мотивация береді;
- Оқу орыны оқу барысында болашақ мамандарға қойылатын талаптарды ескереді;
- Дуалды білім беру жүйесі Қазақстанның кәсіби оқытуында кеңінен қолданылып,бәсекеге қабілетті білікті маман даярлау.

Келешекте дуалды білім беру жүйесін іске асыру барысында

Білім алушылар өзінің алдағы уақыттағы алатын білімін саналы түрде таңдай алады. Өзінің жан-жақты білімді тұлға ретінде қалыптастыруға ұмтылған шәкірттер қатары көбейеді. Аймақ экономикасына еңбек нарығанда жоғары сұранысқа ие,бәсекеге қабілеттэ жұмысшы кадрлар легі қосылмақ.

Дуальды білім берудің басты жетістігі теория мен практиканың арасындағы алшақтық жойылады.

Техникалық және кәсіптік оқу орындары бітіруші түлектерін кәсіпорындарға жұмысқа орналастыру үшін жұмыс істейді;

- Кәсіпорындар жұмыс жсау үрдісінде бәсекеге қарсы тұра алатын жетістіктері үшін ЖОО-дарға өз тараптарынан болашақ мамандарға өз талаптарын ескерте алады;
- Әлеуметтік серіктестік білім алушыларға қойылатын біліктілік талаптарын, кәсіптік стандарттарды, дуалды оқыту жүйесіне сәйкес өзгеретін модульдік бағдарламаны, өндірістік талаптарға сай педагог кадрларды даярлау бағдарламасын және біліктілігін арттыруға қатысады;
- Әлеуметтік әріптестік мамандарды даярлау жөніндегі мемлекеттік тапсырманы қалыптастыруға қатысады;

6. Білім алушының кәсіптік даярлық деңгейін бағалау және біліктілік беру үшін мемлекеттік емтихан комиссиясының мүшелері ретінде құзыретті мамандар қатысады;

7. Дуальды жүйемен оқыту нәтижесінде білім алушы белгілі бір құзыреттіліктерді игере отырып, кәсіби дағдыларды меңгереді; 8. Оқу орнын бітірген түлек жұмысқа орналасу мүмкіндігіне ие болады[3].

Кесте №1

Дуалды білім беруді жүзеге асыру кезеңдері

Қазіргі бәсекелістік заманда техника , ақпараттық технология және цифрлі даму , жасанды иллект деген сияқты бағыт дамып барады. Соңғы жылдары әрқандай мамандық бойынша уақыттарын және қаражат кетіріп диплом алғанымен алған мамандық бойынша түлектер жұмыс жасап жатқан жоқ[4]. Осы осырайда білім беру мен қоғамдық талаптар мен сұраныстарды қалай қамтамасыз ету, қажетті білімді оңтайлы жақтарын қалай қарастырамыз деген сияқты сұрақтарға жауаптарды шешу жолдарын қарастырамыз сынайлымыз. Дуалды оқытудың шешуші шарты ретінде көбінесе олардың әрекеттерін механикалық түрде қайталау, оқыту және танымдық еліктеу болып табылды. Кәсіби дамытушылық ойлау қажеттілігінен шектелмейді, алдағы оқу міндеттерін түсініп, іс-әрекеттің танымдық- психикалық схемасын құрастыра алады, болашақта қолданылатын оқу әдістері қандай принциптерге негізделуі керек аңғара алады[5].

Бүгінгі күннің шындығы еңбек нарығында бәсекеге қабілетті, өз мамандығы бойынша тиімді жұмыс істей алатын, үнемі кәсіби өсуге дайын білікті мамандарды, әлеуметтік оңтайлы кадрларды дайындауды талап етеді. Осыған байланысты мемлекеттік құрылымдардың күшін біріктіру, жұмыс берушілер мен оқу орындарын өңірлік кәсіпорындар мен салаларды білікті мамандармен қамтамасыз ету мәселесіне жұмылдыру – басты міндет.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы;
2. «Техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың жолдары» , Білім беру мекемесі басшыларының анықтамалылығы N°4(14)2007ж;
3. «Қазіргі білім беру технологияларының әдіснамалыш негіздері»,Білім беру мекемесі басшыларының анықтамалығы N°8(20)2008ж;
4. «Әлеуметтік әріптестік жағдайында техникалық және кәсіптік білім беру», Білім беру мекемесі басшыларының анықтамалығы N°2(26)2009ж;
5. Педагогика. Педагогикалық жоғары оқу орындары мен педагогикалық колледж студенттеріне арналған оқу құралы / Под. Ред. П.И. Пидкасисто. - М: Мұғалім. Қоғам, 1998. – 640 б.

ӘОЖ 004.77:373

ШЕТ ТІЛІН ОҚЫТУ ПРОЦЕСІНЕ АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ЕНГІЗУ НЕГІЗІ РЕТІНДЕ БІЛІМ БЕРУДІ АҚПАРАТТАНДЫРУ

Ж.П.Койшыкулова
Байгелді Кейкиев атындағы орта мектеп
ағылшын тілі пәні мұғалімі, koishykulova83@mail.ru
Жамбыл ауданы, Жамбыл облысы

Аңдатпа: Осы мақала ақпараттық технологияларды қолдана отырып, шет тілін оқыту проблемасына арналады және проблемаларды шешу мен шет тілі мұғалімдерінің компьютерлік сауаттылығын арттыру маңыздылығын қарастырады. Мақаланың мақсаты - ақпараттық-коммуникациялық құралдарды пайдалану шет тілін оқыту үдерісіндегі дәстүрлі әдістермен қол жеткізу мүмкін емес екенін дәлелдейді. Бірақ бұл орайда компьютер тек база болып табылады, сондықтанда кез келген басқа деректерге қол жеткізу мүмкіндігі тек мұғалімнің құзырлығында.

Кілтті сөздер: ақпараттық технологиялар; құзыреттілік; танымдық; бәсекеге қабілеттілік.

Аннотация: Данная статья будет посвящена проблеме обучения иностранному языку с использованием информационных технологий и рассмотрит важность решения проблем и повышения компьютерной грамотности учителей иностранного языка. Цель статьи-доказать, что использование информационно-коммуникационных средств не может быть достигнуто традиционными методами в процессе обучения иностранному языку. Но при этом компьютер является лишь базой, поэтому доступ к любым другим данным находится только в компетенции учителя.

Ключевые слова: информационные технологии; компетентность; познавательная; конкурентоспособность.

Annotation: This article will be devoted to the problem of teaching a foreign language using information technology and will consider the importance of solving problems and improving the computer literacy of foreign language teachers. The purpose of the article is to prove that the use of information and communication means cannot be achieved by traditional methods in the process of teaching a foreign language. But at the same time, the computer is only a base, so access to any other data is only in the competence of the teacher.

Keywords: information technology; competence; cognitive; competitiveness.

Бүгінгі таңда инновациялық педагогикалық іс-әрекет оқу-тәрбие процесінің маңызды құрамдас бөліктерінің бірі болып табылады. Бұл институттың білім беру қызметтері нарығындағы бәсекеге қабілеттілігінің негізі болып табылатындығын айқын сеніммен айта аламыз.

Инновациялық іс-әрекеттің дәстүрлі білім беру жүйесінен айырмашылығы, ол оқушы тұлғасының сапалы өзгеруіне ықпал етеді және кең ауқымды қамтиды. Оқытудың интерактивті әдістерін қолдану - болашақ мамандарды, шет тілі мұғалімдерін дайындау ерекшеліктеріне ықпал етеді.

Елбасы 2007 жылғы Қазақстан халқына Жолдауында «Қазақстан тілдрінің үштұғырлығы» кезеңдік мәдени жобасының басталғаны туралы айтылады, оған сәйкес келесі тілдер: мемлекеттік тіл мәртебесінде қазақ тілі, ұлтаралық қатынас тілі ретінде орыс тілі және әлемге табысты интеграция тілі ретінде ағылшын тілі әлемдік экономикаға енудің кілті деп танылды. Осы орайда, Н. Назарбаев бұл өтпелі кезеңнің нәтижесі «Қазақстан бүкіл әлемде халқы үш тілде сөйлейтін жоғары білімді ел ретінде қабылдануы тиіс» деп үлкен сенімділікпен атап өтті[1].

Сондықтан қазіргі уақытта елімізде ағылшын тілін оқуды белсендіру үшін барлық қажетті шаралар қабылдануда, оның бір әдісі – оқыту стандарттарын арттыру және соның нәтижесінде мұғалімдердің біліктілігі де, оқыту әдістемесі де жетілдіру бірінші орынға қойылады[2].

Ақпараттандыру дегеніміз (А.П. Ершовтың ойынша) - бұл - электрондық құралдармен сақтау, өңдеу және беру үшін қолжетімді нысандағы барлық маңызды ақпаратты бөлу және таныстыру үшін - ақпараттық; - қоғамға жеке қызметтен бастап жалпы адамзаттық институттардың жұмыс істеуіне дейінгі барлық деңгейлерде өз дамуын серпінді реттеуді жүзеге асыруға мүмкіндік беретін әлемнің толық ақпараттық моделін қалыптастыру және сақтау үшін - танымдық; -

ақпаратты сақтау, өңдеу және берудің электрондық құралдарының жалпыға бірдей жүйесін құру үшін - материалдық сияқты бір-бірімен өзара байланысты процестердің жүйесі [3, 84].

М.А. Бовтенко шет тілін оқытуда ақпараттық-коммуникациялық технологияларды зерттей отырып, тілді оқытуда ең тиімді келесі электрондық ресурстарды анықтайды:

- электрондық сөздіктер (оның ішінде білім беру);
- оқытылатын тілдегі түпнұсқалық материалдар;
- арнайы оқу ресурстары;
- электрондық байланыс құралдары: синхронды (чат, жедел хабар алмасу бағдарламалары, бейнеконференциялар) және асинхронды (электрондық пошта, пікірталас топтары, форумдар, хабарландыру тақталары) [4].

Біздің ойымызша, қазіргі таңда ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалануды қарастыру болашақ кәсіби тұлғаларды даярлаудың негізгі құралы болып табылады. Яғни, ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану шет тілін үйрену сапасын арттырады, сайып келгенде, шет тілін оқытумен қатар, кәсіби маман және ақпараттық дағдыларды игерген білікті тұлға бола алады.

Ақпараттық-коммуникациялық құралдарды пайдалану шет тілін оқыту үдерісіндегі дәстүрлі әдістермен қол жеткізу мүмкін емес мүмкіндіктерге жетудің бірден бір жолы. Бірақ бұл орайда компьютер тек база болып табылады, сондықтанда кез келген басқа деректерге қол жеткізу мүмкіндігі тек мұғалімнің құзырлығында.

Шетел тілін оқытуда АКТ құралдарын пайдалану мүмкіндігі өте кең. Оқушыларды оқу іс-әрекетіне қосу жүйелік-белсенділік тәсілі негізінде жүзеге асырылады, ол студенттерді ынталандыру процестерін ұйымдастыруға, фронтальды, топтық және жеке жұмыс жағдайында әрекет әдістерін құруға және түзетуге, рефлексияны, өзіндік -бақылау, өзін-өзі бағалау және коммуникативті өзара әрекеттесу.

Жаңа тақырыпты «ашу» сабағы. Практикада қысқа мәтінді, негізгі тілдік формулаларды, диаграммаларды, сызбаларды, анимацияларды қамтитын, жұмыстың практикалық бөлігін орындау үшін компьютерде жиі бір уақытта қайталанатын әрекеттер тізбегін көрсететін нақты сабақтар үшін арнайы жасалған мультимедиялық презентация жазбалары қолданылады. студенттердің жұмыс орындарындағы әрекеттері. Жаңа тақырыпты түсіндіру процесінде мультимедиялық презентацияларды пайдалану кезінде тақырыптың ең тиімді сәттерін көрсетуге болатын кадрлардың сызықтық тізбегі жеткілікті. Оқушылар дәптерге жазып алатын анықтамалар мен диаграммалар экранда да пайда болуы мүмкін (егер техникалық мүмкіндіктер болса, презентация мазмұнының қысқаша мазмұны әрбір студент үшін басып шығарылады), бұл қайталау кезеңінде тапсырмалардың әзірленетін түрлерін пайдалануға мүмкіндік береді.Интерактивтілік, компьютерлік презентациялар сияқты мүмкіндіктерге ие бола отырып, оқу материалын студенттердің ерекшеліктеріне тиімді бейімдеуге мүмкіндік береді.

Білімді бекіту сабағы. Қазіргі уақытта ағылшын тілі курсын компьютерлік қолдау әзірленді. Оқулықты немесе басқа оқу құралдарын алмастырмай, электронды басылымдардың өзіндік дидактикалық функциялары бар. Негізгі рөлді әр түрлі материал ойнайды, оны пайдалану мұғаліммен әр түрлі болады. Бағдарламалық құралға оқыту және бақылау бағдарламалары, электронды оқулықтар кіреді. Жұмыс тәжірибесінде материалды көрнекі түрде бейнелейтін, жылдам кері байланысты қамтамасыз ететін мультимедиялық оқулықтар қолданылады (материалдың игерілуін лезде бақылау). Интерактивті режим студенттерге оқу материалын өту жылдамдығын бақылауға мүмкіндік береді; гиперсілтемелердің тармақталған құрылымы түсініктеме, қосымша ақпарат алуға мүмкіндік береді). Оқытушы өз ойынша, материалды ұсынудың қолайлы формасы мен реттілігін белгілейді. Айта кету керек, қазіргі уақытта қолжетімді мультимедиялық оқулықтардың барлығында жоғарыда аталған артықшылықтар жоқ.

Ағылшын тілін үйренуге арналған компьютерлік бағдарламалардың саны «қарапайым» мектеп оқулықтарының санынан асып түседі, бірақ олардың сапасы әлі де қанағаттанарлықсыз. Осы оқу «нұсқауларының» материалы ағылшын тілінде білім берудің міндетті минимум мазмұнына кіретін әртүрлі аспектілер бойынша теориялық және практикалық бөлімдерден тұратын интерактивті жаттығулар түрінде қолданылады [5, б. 58].

Ағылшын тілінде сөйлейтін елдердің шындығын сипаттайтын бейнелер, әндер және веб-сайттар шетел мәдениетін білуге көмектеседі. Мысалы, патшайым Елизавета II және оның отбасы туралы веб-сайт немесе Америка Құрама Штаттарының штаттарын сипаттайтын бейнелер «Зерттелетін тіл елдері» тақырыбы бойынша жаттығуларды орындауға көмектеседі. Бұл АКТ

құралдары сабақта ойын жағдаяттарын құруға көмектеседі және сонымен бірге сабақта фонетикалық, лексикалық, грамматикалық дағдыларды тезірек меңгеруге ықпал етеді.

Дамуын бақылау сабағы. Компьютерлік тестілеуді қолдану оқу үдерісінің тиімділігін арттырады, мектеп оқушыларының танымдық белсенділігін белсендіреді. Бақылау жұмысы – оқушы жауаптарын дәптерге немесе арнайы жауап парағына жазып қоятын, мұғалімнің қалауы бойынша слайдтардың ауысуын автоматты түрде ауыстыруды орнатуға болатын сұрақтары бар карточкалардың нұсқалары. Компьютерде жауаптардың таңдауы бар тест құру кезінде реакцияның нәтижесі жасалған таңдаудың дұрыстығы (дұрыс емес) туралы немесе жасалған таңдаудың дұрыстығын көрсетпей көрсетіледі. Жауапты қайта таңдау мүмкіндігін қамтамасыз ете аласыз. Осындай сынақтардың нәтижелері бойынша студенттердің осы бөлімді оқуға дайындығы мен ниетінің дәрежесін бағалауға болады.

Мультимедиялық презентациялар мен жұмыс дәптерлерін ортақ пайдалану мәселесіне ерекше назар аударылады. Менің ойымша, компьютердің мүмкіндіктеріне ғана сенбеу керек, бірақ ол зерттелетін тақырып бойынша ақпаратты көрнекі және түрлі-түсті көрсету үшін тамаша құралдарды қамтамасыз етеді, негізгі анықтамалардың мәтіндері және басқа да іргелі ақпарат әлі де студенттерде қалуы керек. «қағаз көшірмесі» түрінде (және, әрине, монитор экранынан оларды қолмен қайта жазудың қажеті жоқ).[6; 83].

Мектептегі цифрлық ортамен жұмыс істеудің тиімді формаларын және бұл үшін қолдануға болатын цифрлық құралдарды анықтау үшін біз екі әлеуметтік топ: оқушылар мен мұғалімдер арасында сауалнама жүргіздік. Екі топқа бірдей дерлік бірнеше сұрақтарға жауап беру ұсынылды (мұғалімдерге арналған 15 сұрақ және студенттерге арналған 8 сұрақ), мысалы, қазіргі заманғы мектепке «Цифрлық білім беру ортасын» енгізу пайдалы ма, оны мектептерде енгізудің оң және теріс жақтары және т.б.

Сауалнамаға барлығы 60 адам қатысты. Сауалнамаға қатысушылардың 50-і 13 мен 17 жас аралығындағы оқушылары. Зерттеу нәтижелері келесідей болды: респонденттердің екі тобы да «Цифрлық білім беру ортаны» енгізумен келісті.

Заманауи мектепке қажетті (50 оқушы – 93,3%; 10 мұғалім – 96,7%); сондай-ақ екі топтағы респонденттердің көпшілігі «Цифрлық білім беру орта» ең үлкен артықшылығы оқу мүмкіндіктерінің кеңеюі (31 оқушы – 70,5%; 10 мұғалім – 100%) екеніне сенімді, ал бұл процестің негізгі кемшіліктерінің бірі – теріс. адам ағзасына әсері (15 оқушы – 77,8%; 8мұғалім – 80%) және оқу үдерісінің кейбір қатысушылары үшін «Цифрлық білім беру орта» қолжетімсіздігі (19 оқушы – 42,2%; 7 мұғалім – 70%).

Бізді ерекше қызықтыратын мәселе - «Цифрлық білім беру орта» шеңберінде шет тілін оқытудың ең тиімді құралы туралы мәселе. Студенттер ең тиімді құралдар интернетке қолжетімділік (60%), компьютер (42,2%) және электронды кітаптар немесе кітапханалар (42,2%) екеніне сенімді. Оқытушының айтуынша, шет тілін оқытуға арналған «Цифрлық білім беру ортаны»ең тиімді құралдары: әртүрлі мультимедиялық (76,6%), EER (20 адам - 66,7%) және электронды кітаптар немесе кітапханалар (56,7%) және қолжетімділік, интернетке (56,7%). Сонымен қатар, олардың көпшілігі осы оқу құралдарын пайдаланумен қатар, әртүрлі білім беру платформаларында жұмыс істейді, олардың ең танымалдары мыналар: Open School, Uchi.ru, Google Classroom, Goethe Institute, Quizlet.

Теориялық зерттеу мәселелерін зерттеу және АКТ ресурстарын талдау және осы ресурстарды ағылшын тілі сабақтарында практикалық қолдану тәжірибесі негізінде сабақта ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдаланатын мұғалімдерге арналған бірқатар ұсыныстарды бөліп көрсетуге болады:

1. Мұғалім мен студенттер компьютерлік тапсырмаларды орындауға қажетті деңгейде компьютермен жұмыс істей білуі керек;

2. Мұғалім сабақтың осы кезеңінде АКТ-ның қандай формаларын қолдану керектігін және бұл пайдаланудың негізділігін нақты түсінуі керек;

3. Оқытушы АКТ-ны тарта отырып, пән бойынша студенттердің өзіндік жұмысын жоспарлап, ұйымдастыруы керек;

Қорыта айтқанда, ақпараттандыру құралдарын пайдалану басқа да пәндерді оқып-үйрену және оқыту мүмкіндіктерін айтарлықтай кеңейтеді. Оқытушы дайын электрондық ресурстарды пайдалана алады, сонымен қатар материалды көрнекі түрде көрсетуге және оны студенттердің тез және тиімді меңгеруіне мүмкіндік бере отырып, өзінің оқу электрондық басылымдары мен интерактивті оқу тапсырмаларын жасай алады. Тілді оқыту үдерісінде блог, вики-технологиялар

мен веб-квесттерді қолдану күндізгі бөлімде білім алу мүмкіндіктерін кеңейтіп, мүмкіндігі шектеулі оқушыларға жобаларды қашықтықтан орындауға мүмкіндік береді. Оқу процесіне ақпараттық технологияларды енгізу сөйлеу әрекетінің барлық түрлерінің дағдыларын дамытуға ықпал етеді, оқушы тұлғасының қалыптасуын ынталандырады және мұғалімнің уақытын үнемдейді.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Назарбаев Н.Ә. Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан: Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаев Қазақстан халқына жолдауы. – Астана, 2007.
2. Alexander R. J. 2008 Towards Dialogic Teaching: rethinking classroom talk (4th edition)
3. Роберт И.В. (ред.) Білім берудегі ақпараттық және коммуникациялық технологиялар. Оқуәдістемелік құрал/- М. Дрофа, 2008. - 312 б.
4. Итинсон К.С., Рубцова Е.В. Университетте шетелдік студенттерді филологиялық пәндерді оқытуда ақпараттық технологияларды қолдану. // Іргелі зерттеулер. - 2015. - No 2-25. – S. 5666-5669
5. Беспалько В.П. Компьютердің қатысуымен білім беру және оқыту (үшінші мыңжылдық педагогикасы). - М .: Воронеж: «MODEK» NPO баспасы, 2002.
6. Бовтенко М.А. Компьютерная лингводидактика: Учебное пособие. – М.: Флинта: Наука, 2005.

ӘОЖ 371.315.3

ҚАШЫҚТЫҚТАН БІЛІМ БЕРУ ЖАҒДАЙЫНДА ҚАЗАҚ ТІЛІ БОЙЫНША ӨЗІНДІК ЖҰМЫСТЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Л.К.Омаркулова
М.Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті
филология магистрі, аға оқытушы omarkulova.lyazzat@mail.ru
Тараз қ., Қазақстан

Аннотация: Мақалада қашықтан білім беру жағдайында қазақ тілін өзге ұлт өкілдеріне оқытуды ұйымдастырудың ерекшеліктері туралы сөз қозғап, ондағы өзіндік жұмыстың маңызы туралы баяндайды. Мақаланың мақсаты қашықтан білім беру жағдайында студенттердің өзіндік жұмысын ұйымдастыру. Белсенді өзіндік жұмыс тыңдаушылардың тілдік және сөйлеу құзыреттіліктерін қалыптастыруға ықпал етеді, сабақта алған білімдерін сөйлеу іс-әрекетінде қолдануға мүмкіндік береді, білім алушылардың шығармашылық қабілеттерін ашады. Зерттеу нәтижесі: сабақта зерттелген лексика компьютерлік тренажер сабақтарының көмегімен белсендіріледі, елтану саласындағы біліміңізді көрсету мүмкіндігі виртуалды турларды құруға мүмкіндік береді және т. б.

Кілтті сөздер: студенттің өзіндік жұмысы, қашықтан білім беру, құзіреттілік, компьютерлік тренажер, білім алушы, тіл, сөйлеу.

Аннотация: В статье речь идет об особенностях организации обучения казахскому языку для представителей других национальностей в условиях дистанционного образования, кроме того в ней идет речь о значимости самостоятельной работы. Цель статьи организация самостоятельной работы студентов в условиях дистанционного образования.Активная самостоятельная работа способствует формированию у слушателей языковых и речевых компетенций, позволяет применять полученные на занятиях знания в процессе речевой деятельности, раскрывает творческие способности обучающихся. Результат исследования:изучаемая на уроке лексика активизируется посредством занятий компьютерного тренажера, возможность демонстрировать свои знания в области страноведения позволяет создавать виртуальные туры и т.д.

Ключевые слова: самостоятельная работа студента, дистанционное образование, компетентность, компьютерный тренажер, обучающийся, язык, речь.

Abstract: The article discusses the features of the organization of teaching the Kazakh language to people of other nationalities in the context of distance education and tells about the importance of independent work in it. The purpose of the article is the organization of independent work of students in the conditions of distance education.Active independent work contributes to the formation of language and speech competencies of students, allows you to apply the knowledge gained in the lesson in speech activities, reveals the creative abilities of students. Result of investigation: the vocabulary studied in the lesson is activated with the help of computer simulator lessons, the ability to demonstrate your knowledge in the field of country studies allows you to create virtual tours, etc.

Key words: student's independent work, distance education, competence, computer simulator, student, language, speech.

Білім алушылардың тиімді дербес танымдық жаңалықтарын ұйымдастыру үшін оқытушы мен білім алушы арасындағы педагогикалық өзара іс-қимылды өзгерту қажет. "Оқытушы хабардар етеді, білім алушы жаттайды - оқытушы бақылайды" схемасы ынтымақтастықтың сенімді қарым-қатынасын орнатуға ықпал етпейді. Керісінше, оқытудың демократиялық стиліне қатысты "Студент оқытушымен байланыста оқытылатын пән бойынша өзінің дағдылары мен қабілеттерді меңгереді және көрсетеді" схемасы білім алушылардың танымдық қабілеттерін барынша іске асыру үшін жағдай жасайды.

Өздік жұмыстың бес деңгейі бар:

1) ақпаратты сөзбе-сөз және түрлендіре отырып жаңғырту. Бұл деңгей өздік жұмысқа дайындық болып табылады, осы уақытта мен өздік жұмысты ұйымдастырудың мазмұндық жағын өзгертуге үйретемін, бақылау нысандары мен бағалау құралдарының өзгеруіне әкелмейді. В.Сенашенко білім алушылардың атқарған жұмысын бағалау жүргізілетін критерийлер ретінде мыналарды бөліп көрсетеді: дербестік және шығармашылық белсенділік дәрежесі; тапсырмаларды орындау кезіндегі іс-әрекет сипаты: өзін-өзі бағалау және өзін-өзі бақылау жүйесі.

«С.Н.Костромина және Т.А.Дворникова 2 бақылаудың төрт түрін атап өтеді:

1. оқытушы жеке жұмыс кезінде сұхбат немесе шығармашылық тексеру түрінде жүзеге асыратын түзету;
2. пәнді оқытудың алдын ала жасалған жеке жоспарлары бойынша жүзеге асырылатын мәлімдеуші;
3. өзіндік жұмысты орындау шамасына қарай оқушылардың өздері жүзеге асыратын өзін-өзі бақылау;
4. жұмыс аяқталғаннан кейін жүргізілетін қорытынды.

Біз өзге тілді аудиторияда өзіндік жұмысты ұйымдастырудың келесі кемшіліктерін атап өттік:

- жұмыс уақытын ұйымдастыру, оқу еңбегін ұтымды ету дағдыларының болмауы:
- оқу процесіне қатысатын кейбір психологиялық механизмдерді түсінбеу (қабылдау, есте сақтау, ұмыту процесі), нәтижесінде қызметті дұрыс ұйымдастыра алмау:
- тапсырмаларды, дидактикалық материалдарды құрастыру кезінде оқытушылардың жеке бастамасы жеткіліксіз. Жеке тәсіл қолданылмайды:
- өзіндік жұмысты әлсіз әдістемелік және аспаптық қамтамасыз ету:
- өзіндік жұмыстың нақты белгіленген мақсаты жоқ. Осыған байланысты танымдық іс-әрекет практикалық маңыздылығын жоғалтады, бұл мотивация деңгейінің төмендеуіне әкеледі және оқу мен есте сақтау процесіне теріс әсер етеді:
- өзіндік жұмыс оқытушының сабақта істей алмағанын зерттеуді қамтиды»[1.54б.].

Жоғарыда айтылғандай, оқытушының бақылауынсыз білім алушы алған білімдерін кеңейте алады. Тым жеңіл және тым қиын тапсырмалардың әдістемелік құндылығы жоқ екендігі дәлелденді, өйткені білім алушылар бірдей теріс қабылдайды.

Өзге ұлтты білім алушылардың өзіндік жұмысын ұйымдастыруды білім алушылар теріс қабылдамас үшін осы кемшіліктерді ескеру керек.

Қазақ тілі (оның ішінде өзге ұлт өкілдері үшін) бойынша білім алушылардың өзіндік жұмысын ұйымдастырудың бірқатар ерекшеліктері бар. Қазақ тілін оқыту тәжірибесінде заманауи технологиялар өз бетінше жұмыс жасауда сәтті қолданылады:

- проблемалық-іздестіру технологиялары (білім алушылар тарапынан белсенді-іздестіру іс-қимылдарын болжайтын жағдайлар жасау);
- ойын технологиялары, соның ішінде компьютерлік технологиялар. Ойын әрқашан оқытудың тиімді әдісі болды. Ойын қызметінің заманауи технологияларын пайдалану білім алушының кейс-талдауларының мүмкіндіктерін барынша ашуға мүмкіндік береді (нақты жағдайдағы танымдық міндеттерді шешу);
- оқытылатын тілді функционалды қолдану мен байланысты Жобалау технологиясы:
  1. алған білімдерін іс жүзінде іске асыруға мүмкіндік беретін веб-беттерді құру;
  2. оқу фильмдерін қарау және оларды талдау бойынша келесі тапсырмаларды орындау.

Әңгімелесушілердің болуын білдіретін коммуникативтілік принципі қазақ тілін шет тілі ретінде қашықтықтан оқытуда негізгі болып табылатынына қарамастан, тыңдаушының тілдік ортаға енбеуіне байланысты өзіндік жұмыстың әртүрлі түрлерін қолданған жөн. Мұндай жұмыстың негізгі мақсаты-сабақта алған білімдерін бекіту, жаңа материалды зерттеу, сонымен қатар мотивацияны сақтау. Қазақ тілін қашықтан оқитын тыңдаушылардың көпшілігі қазақ тілін үйренуге, оны күнделікті немесе кәсіби салада сөйлеуге үйренуге деген ұмтылысты негізгі мотив деп атайды. «Оқытушымен қашықтықтан жұмыс істеу сағаттарының шектеулі саны және тірі қарым-қатынастың болмауы жағдайында оқу жүктемесін қайта бөлу қажет. Өзіндік жұмыс ерекше өзектілікке ие болады. Тыңдаушы сабақта алған білімдерін бекітіп қана қоймай, жаңа ақпарат алады, жаңа дағдыларды пысықтайды. Бұл жағдайда білім беру және ойын-сауық сипаттағы тапсырмалар ерекше маңызға ие. Жеке үй тапсырмасын тыңдаушылар жиі теріс қабылдайды. Тапсырмалардың дәстүрлі емес түрі, тыңдаушылар күнделікті айналысатын заманауи техникалық құралдарды қолдану оқу процесіне теріс әсер ететін психологиялық шиеленісті жеңілдетуге көмектеседі» [2.28б.].

Белсенді өзіндік жұмыс тыңдаушылардың тілдік және сөйлеу құзыреттіліктерін қалыптастыруға ықпал етеді, сабақта алған білімдерін сөйлеу іс-әрекетінде қолдануға мүмкіндік береді, тыңдаушылардың шығармашылық қабілеттерін ашады. Мысалы, сабақта зерттелген лексика компьютерлік тренажер сабақтарының көмегімен белсендіріледі, елтану саласындағы біліміңізді көрсету мүмкіндігі виртуалды турларды құруға мүмкіндік береді және т. б.

Осылайша, интенсивті тәсіл қағидаттарына негізделген қашықтықтан оқыту жағдайында қазақ тілі бойынша өз бетінше жұмыс жасауға мүмкіндік береді:

- ақпараттың максималды мөлшерін игеру, бұл әсіресе тілдік ортаға енбеушілік жағдайында өзекті болып табылады;
- шығармашылық, зерттеу қабілеттерін дамыту;
- оқу мотивациясын қолдау;
- психологиялық жүктемеден арылыңыз.

Негізгі әдістемелік принциптерді ескере отырып құрылған өзіндік жұмыстың әртүрлі түрлері қашықтықтан оқыту жағдайында қазақ тілі сабақтарында шеттілі ретінде қолданылады. Олар материалды қайталауға және белсендіруге ғана емес, соны мен қатар тыңдаушылардың зерттелетін пәнге деген қызығушылығын сақтауға мүмкіндік береді.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Загашев И. О., Заир-Бек С. И.Сынитұрғыданойлау: даму технологиясы.—СПб., 2003.
2. Лебедева М.Б.Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар саласындағы болашақ мұғалімдерді модульдік кәсіби даярлау жүйесі. — СПб., 2006.

ӘОЖ: 371.3

ЗАМАНАУИ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ЖАҺАНДЫҚ ТРЕНДТЕР

П.А. Санатбай
«Әлеуметтік педагогика және өзін-өзі тану» білім беру бағдарламасының 1-курс PhD докторанты
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті sanatbayperizat@mail.ru

Қ.Р.Калкеева
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, «Педагогика» кафедрасының п.ғ.д., профессоры kalkeevatamara@mail.ru
Астана қ., Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Мақалада авторлар қазіргі таңдағы білім беру жүйесіндегі жаһандық трендтер мәселесін талдаған. Авторлар «тренд», «білімберу трендтері» ұғымына анықтама беріп, білім беру жүйесінде трендертің пайда болу себептерін айқындаған, білім беру трендтерінің салдарын анықтады. Ұлыбританиядағы ашық университеттің білім беру технологиялары институтының ғалымдар тобы мен Испанияның Каталония ашық университетінің зерттеушілерінің білім беру жүйесіндегі жаһандық трендтерге: 1) Гибридті модельдер; 2)Қосарлы оқыту сценарийлері; 3)Автономды педагогика; 4) Беделді адамдардың жетекшілігімен оқыту; 5)Үй педагогикасы; 6)Қолайсыздық/жайсыздық педагогикасы; 7)Жайлылық саласындағы білім талдама жасаған. Мақалада авторлар әрбір трендттердің ерекшеліктері мен сын-қатерлерін анықтады.

Кілтті сөздер: трендтер, жаһандану, білім беру жүйесі, цифлендіру, цифрлік технологиялар.

Аннотация: В статье авторы проанализировали проблему глобальных тенденций в современной системе образования. Авторы дали определение понятию» тренд«,» образовательные тренды", определили причины появления трендера в системе образования, определили последствия образовательных трендов. Глобальными тенденциями в системе образования группы ученых из Института образовательных технологий открытого университета в Великобритании и исследователей из Открытого университета Каталонии, Испания, являются: 1) гибридные модели; 2) сценарии двойного обучения; 3) автономная педагогика; 4) обучение под руководством авторитетных людей; 5) домашняя педагогика; 6) педагогика дискомфорта/дискомфорта; 7) образование в области комфорта. В статье авторы определили особенности и вызовы каждого из трендов.

Ключевые слова: тенденции, глобализация, система образования, цифровизация, цифровые технологии.

Annotation: In the article, the authors analyzed the problem of global trends in the education system today. The authors defined the concept of" trend"," educational trends", identified the reasons for the emergence of a trend in the education system, identified the consequences of educational trends. A team of scientists from the Institute of educational technologies of the Open University in the UK and researchers from the Open University of Catalonia, Spain, focused on global trends in the Education System: 1) hybrid models; 2) dual learning scenarios; 3) autonomous pedagogy; 4) training under the guidance of authoritative people; 5) home pedagogy; 6) pedagogy of discomfort/discomfort; 7) knowledge in the field of comfort. In the article, the authors identified the features and challenges of each of the trends.

Key words: trends, globalization, education system, digitalization, digital technologies.

Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев өз жолдауларында дамыған мемлекеттің кілті ретінде сапалы білім беру жүйесінде және де отандық білім беру жүйесі жаңа шындыққа тез бейімделуді қажет етеді деп атап өтті. Осы орайда білім беру жүйесінде сын-қатерлерді, трендтерді болжай алу аса маңызды.

Э.Тоффлер, Ю.Хабермас өз зерттеулерінде осыдан он бес жыл бұрын жаппай цифлендіру дәуірінің әсерінен білім беру кеңістігінде көптеген жаһандық өзгерістерді болжаған еді. Соңғы жылдары әлемдегі эпидемиологиялық жағдай, яғни COVID-19 пандемиясы да қоғамдық үдерістерге, соның ішінде білім беру жүйесіне де едәуір әсер етіп, бұл жүйеде көптеген өзгерістердің енуіне әкелді:

- цифрлық технологияларды жетілдіру, оларды тарату, білім беру қызметіне қатысушылардың цифрлық құзыреттіліктерін арттыру тұрғысынан технологиялық серпіліске итермеледі[1];

- коллаборация және әртүрлі субъектілердің желілік өзара әрекеттесу мүмкіндіктері кеңейді. Қазіргі таңда аумақтық шектеулер әрбір адамның әлемдік білім беру кеңістігіне қосылуына кедергі емес, тек интернеттің шектеулі техникалық мүмкіндіктері ғана кедергі келтіруі мүмкін [2].

Осы орайда білім беру жүйесіндегі өзгерістерге, цифрлық дәуірдің сын-қатерлеріне жауаптар ретінде адамзат өркениетінің ұмтылыстарының векторын анықтайтын трендтер орын алады.

«Тренд» ұғымы бейімділік, тенденция, дамудың басым бағыты дегенді білдіреді [3]. Білім берудегі трендтер – бұл оның өзгеру тенденциялары[4].Біріншіден, білім беру парадигмасының негізі болып табылатын оқытудың жаңа жағдайлары мен белсенді әдістерін жасау. Ал екіншіден, қоғам тарапынан сыни тұрғыдан ойлайтын және функционалды сауатты тұлғаны даярлауға, өз білімін үздіксіз жаңартуға, тез қайта даярлауға және тез өзгеретін әлемде табысты өмір сүру үшін өз қабілеттерін қолдану саласын өзгертуге қойылатын талаптардың артуы.

Демек, білім беру қызметінің нәтижесі адамның болашақта болатын жағдайларын анықтайды. Осылайша, білім беру осы болашақты құрудың факторы болып табылады және жаңа цифрлық білім беру кеңістігін болып жатқан жаһандық өзгерістер контекстінде түсіну аса маңызды.

Көріп отырғанымыздай, білім беру кеңістігінде болып жатқан процестер тез өзгермелі және себеп-салдарлық байланыстарды болжау мүмкін емес, сондықтан ақпараттың жеткіліксіздігі мен сенімсіздігін ескере отырып, қоғамдық құбылыстардың өзгеруіне икемді жауап беру үшін жағдай жасау өте маңызды. Қазіргі заманғы білім беру трендтері адам-қоғам-табиғат жүйесіндегі қарым-қатынастарды ретке келтіретін сын-қатерлер және сонымен бірге қоғам түбегейлі жаңа ойлаумен қалыптасатын цифрлық дәуірдің шындықтарына жауаптар болып табылады.

Заманауи білім беру жүйесіндегі жаһндық трендтерді анықтаудың маңыздылығы арта түсуде. Осы орайда Ұлыбританиядағы ашық университеттің білім беру технологиялары институтының ғалымдар тобы мен Испанияның Каталония ашық университетінің зерттеушілерімен ынтымақтастықта білім беру тәжірибесінде елеулі өзгерістер тудыруы мүмкін педагогикалық инновациялардың, трендтердің тізімі ұсынылды[5]. Соларға тоқтала кетсек:

1) Гибридті модельдер.

Гибридті тұрғы да бұл орын алған жаһандық эпидемиологиялық сын-қатерлерге жауап ретінде туындаған модель, оның негізгі мәні бетпе-бет сабақтарды онлайн оқу материалдарымен және іс-шаралармен біріктіретін тұтас оқу процесін құру. Пандемия кезінде коммерциялық бейнеконференция платформалары білім алушыларғақашықтықтан оқытуға көшуге мүмкіндік берді. Бұл білім алушылардың қол жетімділікті арттырған болуы мүмкін, бірақ педагогтарғаоқытатын пәндерінің оқу дизайнын жақсарту үшін қолдау қажет болды. Гибридті модельдердің жаңа түрлері зерттелуде, онда білім алушыларға сабаққа кезекпен қатысу немесе синхронды/асинхронды түрде онлайн қатысу мүмкіндігі беріледі.

2)Қосарлы оқыту сценарийлері.

Қосарланған оқыту сыныптағы оқыту мен өнеркәсіптегі кәсіби тәжірибе арасындағы тығыз синхрондаудың құндылығын көреді. Еңбек әлемі COVID-19 пандемиясына байланысты жеделдетілген желілік технологияның арқасында өзгерді. Дуальды оқыту тәжірибесі көрсеткендей, білім беру мекемесінде берілетін білімдер мен кәсіби тәжірибеде күтілетін практикалық дағдылар арасында сәйкессіздік бар. Мұны жеңу үшін оқытушылар өндірістік процестер, жұмыс процедуралары және өнеркәсіпте қолданылатын технологиялар туралы білімдерін жаңартуы керек, ал салалық серіктестер аудиторияға нақты практикалық сабақтарды ұсынуға уақыт пен ресурстарды бөліп, университеттер мен басқа да білім беру орталықтарын

қолдау үшін құрылымдар құруға қаражат салуы керек. Академиялық және салалық әріптестерге тиесілі оқу жоспарын әзірлеудің неғұрлым жан-жақты тәсілдері студенттерге болашақта жұмысқа орналасу кезінде кездесетін қиындықтар туралы түсінік беру және саланы неғұрлым дайын түлектермен қамтамасыз ету үшін қосарлы оқыту сценарийлерін пайдалануға мүмкіндік береді. Студенттердің қашықтықтан жұмыс істеу кезіндегі үлгерімін бақылау және бағалау проблемалары бар, бірақ желілік технологияның жетістіктері, әсіресе олар жұмыс тәжірибесіне енген кезде, жаңа шешімдерді ұсынады.

4)Автономды педагогика

COVID-19 пандемиясы кезінде қашықтықтан оқытуға көшу автономды оқытудың байланысты саласына деген қызығушылықты арттырды. Бұл оқушылардың автономиясының өсуіне ықпал ететін білім беру жүйелері мен ресурстарын дамытуды қамтиды. Автономды педагогика екі идеямен байланысты, яғни оқыту – бұл мамандық және білім алушылар – кәсіпқойлар. Адамдар өздерінің жай ғана пассивті оқу алушылары емес екенін түсінуі керек: олар оқу процесіне белсенді қатысады. Олар міндетті талаптарды ескеретін, сонымен қатар өздерінің оқу мақсаттары мен оларға жету жолдары туралы өз шешімдерін қабылдайтын мамандар ретінде әрекет ете отырып, өздерінің оқу жолдарын құруға мүмкіндік беретін дағдыларды дамыта алады. Осы кәсіби дағдыларды дамыту үшін студенттерге автономия педагогикасын жеңілдететін және енгізетін мұғалімдер қажет. Мұғалімдер оларға өз оқуын басқаруға және реттеуге мүмкіндік беретін тиімді оқу әдеттері мен әдістерін дамытуға көмектесе алады. Оқушылар өздерінің мінез-құлқын және айналасында болып жатқан оқиғаларға реакцияларын түсінуге және басқаруға көмектесу үшін қабылдай алатын және тәжірибе жасай алатын өзін-өзі реттейтін бірқатар оқыту стратегиялары бар. Сонымен қатар, цифрлық құралдар оқушыларға автономды болуға және өз оқуын жақсы басқаруға көмектеседі.

5) Беделді адамдардың жетекшілігімен оқыту

«Әлеуметтік желілердегібеделді адамдар» -бұл әлеуметтік медиа платформаларында өте үлкен оқырмандар базасын құрған онлайн тұлғалар. Бұл беделді адамдар ақпаратты ұсынып, өнімдерге, қызметтерге және әлеуметтік тенденцияларға өз көзқарастарымен мультисенсорлық тәсілмен бөліседі. «Edu-беделді тұлғалар» (education influencers) өз оқырмандарына білім беру мекемелерінен тыс жерлерде жұмыс жасап, еркін, қол жетімді бейнелер арқылы белгілі бір контент жолдайды. Бұл орайда туындайтын аса маңызды мәселелердің бірі – бұл беделді тұлғалардың өз оқырмандарына кездейсоқ немесе тіпті мақсатты түрде жалған ақпарат беруі мүмкін. Дегенмен, оқытушылар әлеуметтік желілердегі беделді тұлғалардың танымалдылығы мен тәжірибелерін пайдаланып, онлайн білім берудің ресми және сапаға кепілдік берілген әдістерін жақсартуды және қолжетімділік пен қатысудағы кедергілерді азайту үшін қолдануды көздейді.

6)Үй педагогикасы

COVID-19 пандемиясы «үйді» оқу ортасы ретінде және үйдің кең білім беру және мәдени маңыздылығы қырларына назар аудартты. «Үй педагогикасы» тұжырымдамасы «үйде оқытудан» ерекшеленеді, өйткені ол үй жағдайында болатын бейресми оқыту түрлері мен оқу тәжірибелерін, сондай-ақ жергілікті қоғамдастық арқылы мәдени тұрғыдан нақты оқыту әдістерін зерттеуге бағытталған. Оны ресми оқытуда қолдану өте сирек кездеседі. Үйде де, кеңірек қауымдастықтарда да алынған әртүрлі білім көздерін пайдалана отырып, білім алушылар қай жерде пайда болса да, мәселелерді шешуге жақсырақ дайындала алады. Үй педагогикасын түсіну, сонымен қатар үй шаруашылығының білімін бағалайтын және оған сүйенетін білім беру саясаты мен тәжірибесін жасауға мүмкіндік береді.

7)Қолайсыздық/жайсыздық педагогикасы

«Қолайсыздық педагогикасы» - бұл білім алушылардың нәсілшілдік, қысымшылық және әлеуметтік әділетсіздік сияқты мәселелер бойынша өздерінің идеологиялық дәстүрлері мен ойлау тәсілдеріне сыни көзқарасты талап ететін интроспекция процесі. Студенттердің бұл рефлексия процесі көптеген эмоцияларды, соның ішінде ыңғайсыздықты тудыратын эмоцияларды тудыруы мүмкін. Бұл процесс тудыратын эмоциялар тақырыпты түсінудің дәстүрлі тәсілдеріне және ол туралы жасалған болжамдарға қарсы тұруы мүмкін және бұл процесс өзгерістердің катализаторы бола алады. Эмоциялар бұрыннан бар біржақты идеяларға күмән келтірудің және жоюдың күшті құралы болып табылады, ал білім алушылар мен оқытушылар арасындағы осы эмоциялар туралы ұжымдық пікірталас пен рефлексия жаңа мінез-құлықты қалыптастыру арқылы жаңа түсінікке әкелуі мүмкін.

8)Жайлылық саласындағы білім

Жайлылық саласындағы білім оқушылардың жақсы психикалық денсаулығын қолдап, қорғайды. Бұл тек оқу үлгеріміне ғана емес, сонымен қатар өзіндік тиімділік пен өзін-өзі құрметтеуге де оң әсер етуі мүмкін. Бұл мәселе өте маңызды, өйткені психикалық денсаулық проблемалары қазіргі уақытта бүкіл әлемдегі білім алушыларды алаңдатады, себебі соңғы уақытта мазасыздық, депрессия, өзіне зиян келтіру және тамақтанудың бұзылуы туралы көптеген хабарламалар жиі кездесуде. Студенттердің көпшілігі стигматизация мен кемсітушіліктен, білімнің жетіспеушілігінен және психикалық денсаулыққа теріс көзқарастан қорқып, психикалық денсаулық мәселелеріне тап болатынын айтпайды. Бұл проблемалар жақында болған пандемия кезінде күшейе түсті. Жайлылыққа оқыту білім беру мекемесінің барлық аспектілері әл-ауқатқа ықпал ететін және психикалық денсаулықты жақсартатын біртұтас мектеп/ университет тәсілі болып ұсынылу керек. Бұл студенттерге өздерінің психикалық денсаулығын қалай басқаруға, ықтимал бұзылуларды тануға және қалай, қайда және қашан көмек сұрау керектігін білуге үйрету арқылы психикалық денсаулықтың «сауаттылығын» дамытуға көмектеседі. Жайлылық саласындағы білім берудің негізгі аспектісі білім алушыларды мен педагогикалық қызметкерлерді мектеп/ университеттің біртұтас тәсілін әзірлеуге белсенді тарту болып табылады. «Теңдік» қағидаты бойынша оқыту да тиімді деп танылды. Бақытты және өз өміріне қанағаттанған студенттер білім беруде жоғары нәтижелерге қол жеткізеді.

Қорытындылай келе, білім берудегі трендтерді зерттеу саласы жоғарыда аталған педагогикалық инновациялармен шектелмейді. Адамдардың өмір сүруінің жаңа жағдайлары әлеуметтік шындықтың құрылымы ретінде білім беру трендтерін сапалы тұжырымдамалық түсінуді талап етеді.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Пашенцев Д.А., Залоило М.В. Влияние цифровых технологий на развитие образования и его правовое регулирование // Право и образование. 2020. № 8. 29-34 бб.
2. Фокина Л.В. Тренды современного образования: философское осмысление // Образование и право. 2021. №4. 456-462 бб.
3. Педагогическая энциклопедия. Тренд./ [Электронды ресурс]:URL: https://didacts.ru/termin/trend.html
2. Мировые тренды в современном образовании. / [Электронды ресурс]: URL:http://loft.imc-nev.ru/obrazovatelnye-trendy.html
3. Кукулска-Халм, А., Боссу, К., Харитонос, К., Кофлан, Т., Фергюсон, Р., Фицджеральд, Э., Гавед, М., Гитерт, М., Геродоту, К., Майна, М., Прието-Бласкес, Дж., Риентис, Б., Сангра, А., Сарджент, Дж., Сканлон Э., Уайтлок Д. инновациялық педагогика 2022: ашық университеттің инновациялар туралы есебі
4. Милтон Кейнс: ашық университет. - 57 б.

ӘОЖ 37.018.4.

ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУ – ЗАМАН ТАЛАБЫ

Г.Е.Сагымбаева
Н.Киікбаев атындағы мектеп-гимназия gulvira.sagymbaeva@bk.ru
Байзақ ауданы, Жамбыл облысы

Аңдатпа: Қашықтықтан оқытудың мақсаты-оқушыларға өзгермелі әлеуметтік-экономикалық жағдайларға тиімді бейімделуге және қазіргі қоғамға сәтті интеграциялануға мүмкіндік беретін әмбебап білім беру элементтерін ұсыну. Оқытудың бұл түрі озық ақпараттық технологияларға негізделген, оларды қолдану оқушының өзгеретін қажеттіліктеріне тез және икемді бейімделуді қамтамасыз етеді.

Кілтті сөздер: электронды оқулық, қашықтықтан оқыту, технология, инновация т.б

Аннотация: Цель дистанционного обучения-предоставить учащимся универсальные образовательные элементы, которые позволят им эффективно адаптироваться к меняющимся социально-экономическим условиям и успешно интегрироваться в современное общество. Этот тип обучения основан на передовых информационных технологиях, применение которых обеспечивает быструю и гибкую адаптацию к меняющимся потребностям учащегося.

Ключевые слова: электронный учебник, дистанционное обучение, технологии, инновации и т. д

Annotation: The purpose of distance learning is to provide students with Universal educational elements that allow them to effectively adapt to changing socio-economic conditions and successfully integrate into modern society. This type of training is based on advanced information technologies, the use of which ensures quick and flexible adaptation to the changing needs of the student.

Keywords: electronic textbook, distance learning, technology, innovation, etc

Қарқынды дамып келе жатқан ақпараттық технологиялар дәуірінде қашықтықтан оқыту сияқты білім беру бағдарламаларын жүзеге асырудың ең өзекті мәселесі болып табылады.

Электрондық оқыту дегеніміз-мәліметтер базасында қамтылған және білім беру бағдарламаларын іске асыруда қолданылатын және оны өңдеуді қамтамасыз ететін ақпаратты қолдана отырып, білім беру қызметін ұйымдастыру. ақпараттық технологиялар, техникалық құралдар, сондай-ақ ақпараттық-телекоммуникациялық желілер, аталған ақпараттың байланыс желілері арқылы берілуін, білім алушылардың өзара әрекеттесуін және педагогикалық қызметкерлер. Қашықтықтан білім беру технологиялары деп негізінен білім алушылар мен педагог қызметкерлердің делдалдық (қашықтықта) өзара іс-қимылы кезінде ақпараттық-телекоммуникациялық желілерді қолдана отырып іске асырылатын білім беру технологиялары түсініледі.»[1].

Яғни, бұлмұғалім мен оқушының интернет-технологиялар арқылы байланысы. Оқушы бейне-сабақтарға, әдістемелік материалдарға қол жеткізе алады, мұғаліммен онлайн – қарым - қатынас жасайалады. Сабақтан өткеннен кейін оқушы үй тапсырмасын орындайды. Оқу кезеңінің қорытындысы бойынша оқушы аттестаттауды онлайн-режимде тапсырады. Кейбір оқу орындары аттестаттау кезінде оқушының физикалық қатысуын талап етеді.

Әрине, білім беру қызметін жүзеге асыратын ұйымда тек электрондық оқытуды, қашықтықтан білім беру технологияларын қолдана отырып, білім беру бағдарламаларын іске асыру кезінде электрондық ақпараттық-білім беру ортасының жұмыс істеуі үшін жағдайлар жасалуы керек.

Қашықтықтан оқыту қазіргі уақытта мұғалім-тьютордың бақылауы мен интернет арқылы білім алуға мүмкіндік беретін оқытудың инновациялық түрі ретінде қарастырылуы мүмкін[2].

Орта мектепте қашықтықтан оқыту дегеніміз-компьютерлік телекоммуникацияларды қолдану және заманауи ақпараттық және педагогикалық технологияларды қолдану арқылы құрылған білім беру жүйесі.

Қашықтықтан оқытудың басты ерекшелігі-оқу орнына бармай-ақ білім беру қызметтерін алу мүмкіндігі, өйткені пәндерді зерделеу және оқытушылар мен қарым-қатынас Интернет және электрондық хат алмасу арқылы жүзеге асырылады.

Оқытудың осы әдісін қолдану қажеттілігі туралы келесі факторлар айтады:

- жиі ауыратын балалар мен және мүгедек балалар мен жұмысты ұйымдастыру мүмкіндігі;
- дарынды балалар мен қосымша сабақтар өткізу;
- әртүрлі стандарты емес тапсырмаларды (ребустар, кроссвордтаржәне т. б.) қосу арқылы оқыту жүйесіне әртүрлілік енгізу мүмкіндігі;
- еркін оқу кестесін қамтамасыз ету.

Қашықтықтан оқытудың көмегімен педагогикалық міндеттерді шешуге болады:

- оқушылардың танымдық тәуелсіздігі мен белсенділігін қалыптастыру;
- тиімді білім беру кеңістігінқұру;
- балалардағы сыни ойлауды дамыту және әртүрлі көзқарастарды сындарлы түрде талқылау мүмкіндігі.

Жалпы білім беру жүйесіне электрондық қашықтықтан оқытуды енгізудің мынадай негізгі бағыттары бөлінеді:

- мүгедек балаларға және мінез-құлық проблемалары бар балаларға білім берудің қолжетімділігін қамтамасыз ету;
- шағын жинақталған мектептерде білім беру сапасын арттыру;
- қандай да бір себептермен мектепке уақытша бара алмайтын балаларға білім берудің қолжетімділігін қамтамасыз ету;
- мектепте карантин енгізу кезінде оқуды жалғастыру мүмкіндігі;
- қосымша білім алу мүмкіндігін қамтамасыз ету;
- дистанциялық технологияларды қолданаотырып, жекелеген пәндер бойынша оқыту мүмкіндігі;
- балаларға бірыңғай мемлекеттік емтиханға сәтті дайындалуға мүмкіндік беретін кең мәліметтер базасына қолжеткізу[3].

Қашықтықтан оқыту мұғалімдерге өз біліктілігін арттырудың бірегей мүмкіндіктерін ұсынады, өйткені әртүрлі әдістемелік бірлестіктер арқылы әріптестері мен тәжірибе алмасуға, сондай-ақ онлайн іс-шараларға қатысуға болады.

Білім беруді дамытудың бағдарламасында ақпараттық білім беру технологиялары мен оқыту әдістерін әзірлеу және енгізу үйлесімді дамыған, әлеуметтік белсенді және шығармашылық тұлғаны қалыптастыруға ықпал ететін негізгі бағыттардың бірі болып табылады. Сонымен қатар, қашықтықтан білім беру технологияларын белсенді тарату ресейлік білім беру жүйесіне халықаралық ақпараттық және коммуникациялық кеңістікте лайықты орыналуға мүмкіндік береді деп саналады[4].

Қашықтықтан білім беру технологиялары-оқушылар мен педагогтардың қашықтықтан өз ара іс-қимылы кезінде ақпараттық-телекоммуникациялық желілерді қолдану арқылы жүзеге асырылатын технологиялар.

Білім беру технологиясы-бұл мыналарды қамтитын кешен:

- диагностика құралдары;
- оқу нәтижелерін жоспарлау;
- белгілі бір шарттар үшін оңтайлы модельді таңдау критерийлері;
- оқыту модельдерінің жиынтығы.

Қашықтықтан білім беру технологияларын қолдана отырып оқыту электрондық оқытудың бір түрі болып саналады, онда:

Оқушы:

- оқу өзі үшін оқу уақыты мен формасын дербес анықтайды;
- тақырып материалды зерттеу ретін дербес таңдайды.

Бұл жағдайда оқушы керек:

- жоспарланған оқу нәтижелеріне қол жеткізу;
- білім беру бағдарламасына сәйкес барлық материалды зерттеу.

Мұғалімнің міндеттері:

- қашықтықтан білім беру технологияларын қолдана отырып білім беру процесін ұйымдастыру;

МЖӘ жүйені әзірлеу және оқушының қорытынды бағасын жүргізу;

- консультациялық қолдау көрсету.

Сонымен қатар, мұғалімоқушылардың жоспарланған оқу нәтижелеріне қол жеткізуіне жауапты.

Қашықтықтан білім беру технологияларын қолдану бүкіл оқу курсын немесе жеке бөлімдерді зерттеу үшін ұйымдастырылуы мүмкін. Курстың жеке тақырыптарын зерттеуді "әлсіз" және "күшті" оқушылар үшін бөлек жүргізу ұсынылады.

Қашықтықтан оқытудың маңызды аспектісі-оқу процесіне қатысушылар арасындағы байланысты сақтау. Бұл міндетті қамтамасыз ету үшін заманауи телекоммуникациялық технологиялар қолданылады. Егер синхронды қашықтықтан оқыту әдісі қолданылса, онда мұғалім мен оның оқушылары желіде байланысады. Егер асинхронды қашықтықтан оқыту әдісі қолданылса, онда оқушы мен оқытушы арасындағы байланыс офлайн режимінде, яғни электрондық хаттарды жіберу арқылы жүзеге асырылады.

Синхронды және асинхронды әдістеме оқу процесінің барлық қатысушыларына әртүрлі жүктемені ұсынатынын ескеру қажет. СинхрондыӘдістемедеоқушыМен мұғалімүнемібелсендіөзараәрекеттеседі, сондықтан мұғалім оқушыны өзіне тартатын "Локомотив" рөлін атқарады.

Оқытудың асинхронды әдістемесі білім алушының қорытынды нәтиже үшін үлкен жауапкершілігін болжайды. Өзін-өзі оқыту және жаңа материалды зерттеу қарқынын тәуелсіз анықтау алдыңғы қатарға шығады. Бұл жағдайда мұғалім кеңесшінің рөліне ие.

Алайда, ең үлкен білім беру әсеріне екі әдісті бір уақытта қолдану арқылы қол жеткізуге болады.

Пайдаланушы мазмұнды тез түсінуі үшін ыңғайлы басқару жүйесі де қамтамасыз етілуі керек. Сонымен бірге мұғалім материалды ұсынудың кез-келген формасын және оны ұсынудың кезектілігін көрсете алады, нәтижесінде әртүрлі деңгейдегі білім алушылар үшін бірдей материалды пайдалану мүмкіндігі қамтамасыз етіледі. Өз кезегінде оқушы оқу материалының кезкелген бетін басып шығара алуы керек[5].

Гипермәтінге, егер бұл әдістемелік тұрғыдан негізделген болса, дыбыс, графикалық кірістірулер, анимациялар, бейнелер қатары қосылуы мүмкін. Алайда, шамадан тыс көрнекілік материалды игеру сапасын айтарлықтай төмендететінін есте ұстаған жөн.

Қашықтықтан оқытуға арналған оқу материалын жасау кезінде материалды студенттерге тек Интернетте ғана емес, сонымен қатар қатты ортада да қолжетімді етіп жасаған жөн.

Материалдың құрылымына келесі мазмұндық компоненттер енгізілуі керек:

- материалды игеру бойынша нұсқаулық;
- оқу материалы, оның ішінде барлық қажетті иллюстрациялар;
- алған білімдерін бекіту үшін сұрақтар мен тапсырмалар;
- түсіндірмелері бар бақылау тапсырмалары.

Қашықтықтан оқытуға арналған материалды әзірлеу кезінде оқу ақпаратын мультимедиялық ұсыну ең тиімді болып табылады, өйткені мультимедиялық элементтер материалды жақсы қабылдауға және есте сақтауға ықпал етеді. Сонымен қатар, оқушының подсознание реакцияларын қолдану мүмкіндігі де қамтамасыз етіледі. Материалды берудің мультимедиялық формасын көп функциялы түрде қолдануға болады, яғни бөлімнің немесе дәрістің бөлігі сабақтың тәуелсіз бөлігі болуымүмкін, мысалы, білімді қайталау немесе бақылау.

Қазір 3D технологиялары белсенді қолданылады, олар енді кітап бетінің жетілдірілген моделі емес, мысалы, бүкіл бөлме немесе мұражай залы. 3D нысандарын құрудың арқасында жаңа материалды игеру процесіне оң әсер ететін қатысу әсерін жасауға болады.

Ұсынылған шарттар қашықтықтан оқытуды іске асыру кезінде іргелі және қажетті болып табылады. Әр бір шартты жеке орындау табысты оқытуға кепілдік бермейді, бірақ тұтастай алғанда олар мектепте өнімді оқытуды құрудың негізін құрайды.

Осылайша, мектепте қашықтықтан оқыту, қашықтағы пайдаланушыларға уақыт шектеулеріне қарамастан білім беру қызметтерін ұсына отырып, интерактивтілікті, икемділікті және формалардың алуан түрлілігін көрсете отырып, оның жаңашылдығы мен өзектілігін көрсететін маңызды рөлге ие болады.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Андреев А.А. Интернет желісінде оқыту / отв. редактор В.И. Солдаткин, С.Л. Каплан, Г. А. Краснова және т. б. – М.: Жоғары Мектеп, 2003.
2. Кондакова М.Л. Білім беру мекемелері мен ұйымдарының желілік өзара әрекеттесуі жағдайында қашықтықтан білім беру технологияларын қолдана отырып оқу процесін ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсыныстар / М. Л. Кондакова, Е. Я. Подгорная; білім беру федералды агенттігі; Ресей білім академиясы. - М.: Sportacadempress, 2005.
3. Коротенков Ю.Г. Білім беру жүйесіндегі қашықтықтан оқыту / Ю.Г. Коротенков / / мектеп технологиялары. – 2005. – № 3.
4. Полат Е. С. Қашықтықтан оқыту: мәселелері мен болашағы / Е. С. Полат / / Ашық мектеп. – 2009. – № 1.
5. Шукшина Е.Е. Интернет-технологияларды қолданатын қашықтықтан білім беру жүйесі: мақала // Красноярск мемлекеттік университеті. - Красноярск, Ресей 2008.

ӘОЖ 371.11

ЖАРАТЫЛЫСТАНУ САБАҚТАРЫНДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ ТАНЫМДЫҚ БЕЛСЕНДІЛІГІН ДАМЫТУ

Э.А.Сугурова
Берікқара орта мектебі
физика пәні мұғалімі

Г.Б.Темиртаева
география пәні мұғалімі
Байзақ ауданы, Жамбыл облысы

Аннотация: Жаратылыстану бағытындағы пәндерді оқыту тәсілдерінің дидактикалық мазмұнын зерттеуге арналған және оқушылардың педагогикалық ойлауын, дидактикалық дағдыларын, шығармашылық қабілеттерін қалыптастыруға бағытталған. Тәрбие міндеттерін қорытындылауға сәйкестендіреді. Пәнді меңгеруді, жетістікке жетуге ықпал етеді.

Аннотация: Предметы с естественным уклоном приводит к исследованию дидактических смыслов, способы исследования педагогического мышления, дидактических умений, креативного расклада передметов естественного уклона, обязонностям воспитания и образования. Освоение предмета станет содействовать удачному уроку и приводит к достижению.

Annotation: The short instruction direction is dedicated to the study of didactic soils of ways of studying natural subjects and is focused on the formation of students of pedagogical thinking, didactic skills, creative alignment to the conclusion of educational tasks. Mastering the discipline will contribute to a successful lesson

Жаратылыстану сабақтарында оқушылардың танымдық белсенділігін дамыту.

Оқушының сабақтағы белсенділігі – білім беру мектебіндегі өзекті мәселелердің бірі.

Оқытудың белсенді әдістері тиімді – бұл оқушыларды белсенді ойлауға, жаттығуға ынталандыратын әдістер. Белсенді әдістердің пайда болуы және дамуы оқытудың жаңа міндеттерінің туындауына байланысты: оқушыларға білім беру ғана емес, сонымен қатар танымдық қызығушылықтары мен қабілеттерін, шығармашылық ойлауын, өз бетінше психикалық дағдылар мен дағдыларды қалыптастыру мен дамытуды қамтамасыз ету. жұмыс.

Мен өз жұмысымда мотивацияның әртүрлі әдістерін қолданамын:

Мен проблемалық жағдайлар жасаймын. Психологиялық қиындық туғызу жағдайында оқушылар ойлау процесін бастайды. Оқушылардың санасында олардың өз бетінше танымдық әрекетке итермелейтін проблемалық жағдай туындайды.

Талқылауды ұйымдастыру. Талқылау – ұжымдық ойлау. Талқылаудың бір шарты – оған барлық тыңдаушыларды алдын ала дайындау. Олар проблемаларды және талқылауға арналған негізгі тақырыптарды, ең қолайлы шешімдерді іздеуді алдын ала көрсетуі керек.

Сабақта оқушылармен топтық ,жұптық,жеке жұмыстарын қолданамын: оқытылатын материалды бекіту кезеңінде әр топқа дайындық деңгейі төмен , орташа және жоғары оқушылар кіреді. Жеке,жұптық,топтық тапсырманы алады. А деңгейіндегі оқушылар орындап, С деңгейіндегі оқушыларға оны қалай орындағанын түсіндіреді. Бұл оқушылар арасында өзара қарым-қатынасты дамытады.

Жаратылыстану сабақтарында ақпаратты қабылдау бір уақытта бірнеше дағдылар арқылы қамтамасыз етілетін мультимедиялық технологияларды қолданамын. Сонымен бірге қазіргі ақпарат адамға ең таныс формаларда пайда болады; аудио ақпарат (дыбыс), бейне ақпарат, анимация (анимация, анимация).

Мұғалім тақырыпқа кіріспе жасау мақсатында кинометафора немесе үнсіз фильм әдіс-тәсілі арқылы оқушыларға ұсынады. Мұғалім ұсынған оқу материалының мазмұнына зейінін айтарлықтай белсендіреді және жаңа тақырыпқа қызығушылығын арттырады.

Оқушылардың ағымдағы білімін тексерудің тиімді әдістерінің бірі – физикалық диктант болып табылады.

Есептерді шешу кезінде мен алгоритмді қолданамын - психикалық әрекетті ұйымдастырудың логикалық формаларының бірі ретінде. Алгоритм нәтижені қалай және қандай ретпен алу керектігін көрсетеді. Олар оқушыда нақты ойлау стилін қалыптастырады, білімнің объективтілігіне, дұрыстығына, анықтығына талаптарды тәрбиелейді.

Жаратылыстану оқудың түсіндірмелі және иллюстративті тәсілі.

Ол көрнекі құралдарды енгізу арқылы білімді меңгеру мазмұнына білдіретін мұғалімнің оқу ақпаратын беруіне мамандандырылған. Бұл әдістің мұғалімнің қолдауымен сапалы білім қоры қаланады, оның негізінде кейінірек оқушылардың өзіндік жұмысын жүргізуге болады. Мұғалім білімді жеткізеді, оқушылар оны дайын түрде игереді. Бұл әдіс теориялық білімді енгізу кезінде қажет, оны игеру нысандарды білумен қамтамасыз етіледі (мысалы, атмосфералық циркуляция туралы ақпарат, литосфералық тақталардың қозғалысы, урбанизацияның сыртқы түрі мен формалары және т.б.). Бұл әдіс-білімді берудің неғұрлым үнемді әдістерінің бірі: қысқа мерзімде білімнің үлкен көлемін беруге болады. Білім беру ақпаратын сонымен қатар озық техникалық әдістерді – компьютердің, магнитофонның, телешоулардың, бейнероликтердің қолдауымен таратуға болады. Дегенмен, оқушылардың жұмысы тек бірінші деңгейде өтеді, олар дайын ақпаратты игеріп, қайта шығарады. Оқу жұмысындағы студенттердің дербестік деңгейі айтарлықтай төмен.

Географияны оқудың ішінара ізденіс әдісі

Бұл әдістің міндеті – оқушыларды біртіндеп шығармашылық жұмысқа баулу. Ішінара іздеу әдісін қолдану оқушыларды оқу білімінің біртұтас процесінде жеке қадамдарды дербес орындауға үйретеді. Мұғалім оқушыларды өз бетінше меңгеру үшін оқу материалын бөлісуге шақырады. Мысалы, оқу суретіне, мұғалім ұсынған материалға сұрақ қою, карталарды салыстыру және қорытынды жасау, объектілерді салыстыру және т.б. Зерттелген нысандарға негізделген күдік білдіруге шақырады. Мысалы, әртүрлі ендіктердегі Анд тауларындағы табиғи белдеулердің ауыстырылуын зерттеу негізінде «тік аймақтық» пікірінің анықтамасын құрастырыңыз. Бұл нұсқауға жауап ретінде 7-сынып оқушылары өздерінің математикалық мүмкіндіктерін көрсете отырып, «Тік аймақтық таулардың биіктігі мен географиялық ендіктің туындысы» деп анықтама берді. Іші

Ішінара іздеу әдісін пайдаланудағы менің проблемам - оқушыларды алған білімді өздігінен пайдалануға, жаңа интеллект шығаруға жаттықтыру. Бұл әдіс оқушыларды алдыңғы сыныптарда, тақырыптарда және басқа пәндерде алған білімдері мен дағдыларына сүйенген кезде қолданылады. Көбінесе әдіс проблемалық, шығармашылық тапсырмаларды қолдау арқылы жүзеге асырылады, орындау әдісі оқушыларға басында ұнамайды. Бұл әдісте өзара байланысты сұрақтар тізбегінен туындайтын эвристикалық әңгіме үлкен рөл атқарады. Оның мазмұны мен сұрақтардың реті оқушыларға түсінікті болу үшін мұғалімнің мұқият ойластырылған болуы керек. олар ұсынатын когнитивті тапсырмалардың бір бөлігін автономды түрде орындау мүмкіндігі. Кездейсоқ сыртқы және ішкі процестердің әсерінен жазықтарды өзгерту туралы әңгіме жұмыс істеуге мүмкіндік алады, оның барысында оқушылар мұғалімнің сұрақтарына жауап береді,

Табиғи тарих (немесе жаратылыстану) пәндерінде және өткен «Таулардың өзгеруі» тақырыбын оқу барысында алған ауа райы процестері, ағынды сулардың жұмысы, жел, теңіз туралы білімдерін атап көрсету.

Карталарды, кестелерді пайдалана отырып, практикалық тапсырмалардың нәтижелері бойынша оқулықтағы сөзбен дайындықпен танысу, оқу видеосын көру және т.б. негізінде эвристикалық әңгіме құруға болады.

Географияны зерттеудің барлау әдісі

Бұл әдістің мәні оқушылар өздері үшін жаңа терминдерді автономды түрде тексеріп шығарылады. Мұғалімнің нұсқауы оларды «ғалымның жолымен жүру», жалпы білім беру және географиялық жұмыс әдістерін кезектесіп және саналы түрде қолдану қажеттілігімен бетпе-бет келеді. Бұл әдістің негізгі мақсаты оқушыларды шығармашылық жұмысқа тарту, нысандарды зерделеу, себеп-салдарлық байланыстардың бар екендігін болжау, олардың дұрыстығын тексеру және дәлелдеу арқылы қалыптасатын шығармашылық мүмкіндіктерді қалыптастыру болып табылады. Нақты оқу процесінде бұл әдіс өте сирек қолданылады, шын мәнінде, негіздердің жанында түсіндірілетін нәрсе: немен салыстырғанда үлкен уақыт шығыны, бұл

мәселе бойынша дайын білімді меңгеру үшін қажет. Сонымен қатар, оқушылар күрделі тапсырмаларды орындау арқылы зерттеу жұмыстарына дайындалуы керек. Зерттеу әдісін қолдану үшін арнайы оқу жабдықтары қажет - анықтамалықтар, карталар сериясы, оқушыларға арналған географиялық көркем әдебиет және т.б. Бұл әдіспен зерттеу әдісі әлі де нашар дамыған, оны оқу процесіне енгізу бойынша жеткілікті толық кеңестер жоқ.

Оқушыларға географиялық «зерттеу» үшін қолайлы қабілеттер объектілер, процестер, жерлер курстардың аймақтық бөлімдерін оқудың соңында, білім мен дағдыларды жалпылау сабақтарында жинақталған шолулардың соңында болады. Мысалы, Ресей Федерациясының қаржылық және әлеуметтік географиясын оқу кезінде оқушыларға прогрессивті тамақ өнеркәсібінің географиясын немесе мемлекеттік көлік түрлерінің бірін, оның қалыптасу мүмкіндіктерін автономды түрде білуге мақсатты түрде шақырылады.

Қорытындылай келе, біз жаратылыстану пәндерінің өмірде маңызы зор екенін білеміз. Заманауи мектептегі әр ұстаздың алдына қойған мақсаты –бұл өзінің кәсіби шеберлігін заман талабына сай арттырып отыру. Оқушылардың қызығушылығын нығайту жолында әртүрлі әдіс –тәсілдерді пайдаланып, сабақтың тиімділігін байқаймыз. Жаңа Қазақстанның дамуына білімді, болашағы жарқын оқушылардың қалыптасуына еңбек етеміз.

1-сурет

2-сурет

УДК: 371

ЭКСЛИБРИС-ПРОИЗВЕДЕНИЕ ИСКУССТВ

З.Д.Тулегенова
Таразский региональный университет им.М.Х.Дулати.
старший преподаватель кафедрыы КРЯ
zulfi-tulegenova.65@mail.ru
г.Тараз, Республика Казахстан

Аңдатпа: Экслибрис – ценный информационный историко-культурный ресурс. Он помогает установить принадлежность книги той или иной коллекции, позволяет понять историю бытования экземпляра, имевшего несколько владельцев, уточнить степень его уникальности.

Кілтті сөздер: экслибрис, тарих, өнер, белгі, кітап, кітап тақтайшалары, эстетика, жанр, графика.

Аннотация: Экслибрис – құнды тарихи-мәдени ақпараттық ресурс, ол кітаптың белгілі бір жинаққа меншік құқығын орнатуға көмектеседі. Бірнеше иесі болған көшірменің болу тарихын түсінуге, оның бірегейлік дәрежесін нақтылауға мүмкіндік береді. Көшірменің болу тарихын түсінуге, оның бірегейлік дәрежесін нақтылауға мүмкіндік береді.

Ключевые слова: Экслибрис, история, искусство, знак, книга, экслибрисы, эстетика, жанр, графика.

Annotation: Ex-libris - құndy tarihi-madeni akparattyқ resource, ol kitaptyң belgili bir zhinaққa menshik құққғын ornatuғa komektesedi. Birneshe yesi bolgan kөshirmenin bolu tarikhyn tүsinuge, onyn biregeylik darezhesin naқtylauғa mүmkindik beredi. Koshirmenin bolu tarikhyn tusinuge, onyn biregeylik darezhesin naқtylauғa mүmkindik beredi.

Key words: Bookplate, history, art, sign, book, bookplates, aesthetics, genre, graphics.

Если тебя одолжил друг,
добро пожаловать,
пусть он читает, изучает,
не одалживает, а возвращает мне...
— Абрахам Галл –

Экслибрис это книжный знак, который указывает на принадлежность какому либо лицу. Выражение ex libris пришло из латинского языка, смысл слова экслибрис означает "из книг", "из библиотеки кого-либо" или "из книг кого-либо".

Первые книги на земле появились пять тысяч лет назад в Месопотамии. Книги были выполнены на глиняных табличках, затем обжигались на огне и приобретали прочность камня. Эти глиняные таблички собирались в единую глиняную книгу, которая состояла из десятка и даже сотен глиняных страниц, из которых можно было черпать интересную информацию. Все это собрание укладывалось в деревянный ящик, который и был переплетом книги. Книги были из глины, древесной коры, металлических листов. Затем придумали бумагу и печатные станки.

Из книг узнавали обо всем; кто, когда и для кого ее написал. Ни все книги могли рассказать кому она принадлежит. В древности лишь состоятельные и влиятельные люди могли позволить себе иметь книги, рукописные книги. Это было равносильно собственной драгоценности владельца. Чтобы заявить право на собственность придумали экслибрис, с помощью которого владельцы частных библиотек обрели защиту собственных книг. Экслибрис указывал конкретного владельца книжного экземпляра на момент ее создания, отображал его фамилию и имя, профессиональную деятельность, могло быть изображение рода и даже тематика библиотеки.

Со временем, из технического элемента экслибрис превратился в украшение книги, в декоративный элемент. Экслибрис выполнялся на металле, дереве, меди, коже постепенно превращаясь в красивый знак, графическую миниатюру с эстетической ценностью и зашифрованной информацией. Экслибрис можно оценивать как самостоятельное произведение искусства вызывающий большой интерес у коллекционеров и просто любителей.

На территории России в начале 19 века личный библиотечный фонд уже был не только у родовитых сословий а и у писателей, ученых, просветителей того времени. Это повлияло на массовое распространение экслибриса. Теперь он выполнялся просто, как ярлык, выполненный типографским способом. Экслибрис указывал владельца книги и ее место на книжной полке.

XX в. породил изящную как произведение искусства книгу, т.е. произошел настоящий ренессанс экслибриса, он стал восприниматься как жанр графического искусств, все больше становился отражением личности, духовного мира и печатью вкуса своего владельца. Началась эпоха коллекционирования. Такой вид собирательства стал называться экслибристика.

Иногда экслибрис представляет большую ценность, чем сама книга. Экслибрисам уделяется больший интерес, потому что они имеют историческую ценность - это образцы искусства конкретного временного периода, "персональной истории", если они принадлежали знаменитостям. Исторические личности и знаменитости, известные фигуры истории - все использовали экслибрисы. Некоторые старинные экслибрисы заполнены необычным количеством художественных деталей, что отличает их от рисунков и гравюр того времени.

Отмечают три основных вида экслибриса: гербовые, вензелевые, сюжетные.

Французский король Кару V, в исторических источниках упоминается как выдающийся библиофил, в 1367 году лично составил инвентарную опись своих манускриптов и на каждой своей книге собственноручно написал: "Эта книга моя. Карл”....

Экслибрис XVI века оставил большое количество интересных историю для читателей и коллекционеров. Жан Барт противник Мартина Лютерана в своем экслибрисе записал двустишье – посыл:

"Каждый, кто вернет утерянную или украденную книгу, получит стакан доброго вина."

XVI век стал началом традиция обращения на экслибрисе к читателям – в виде призыва, просьбы, обещания, и даже угрозы. Средствами графического искусства были применены приемы графического красноречия, четко характеризующие авторов таких обращений.

Экслибрис это жанр декоративно-прикладной графики. Его содержание и художественные формы надо воспринимать как переплетение утилитарного и эстетического. Эстетика экслибриса выражается в системе образов, в композиции и сюжете, в мастерстве и талантливости исполнения и идейно-тематической основе.

В 21 веке искусство экслибриса живёт, и надеемся, не исчезнет.

Ежегодные конгрессы экслибриса проводятся в Германии, в Чехии, Италии, Финляндии... Кроме того, по всему миру проходят выставки-конкурсы ради популяризации этого вида искусства, ради того чтобы экслибрис был больше известен широким массам. Надо понимать, что это особый вид графики, который можно долго и внимательно рассматривать — не надоест.

Экслибрис - это история. Экслибрис - это искусство.

Список использованной литературы:

1. https://zviazda.by/ru/news/20201103/1604424664-iskusstvo-sovreme
2. https://infourok.ru/issledovatelskaya-rabota-chudesnyj-mir-ekslibrisa-
3. https://www.genon.ru/GetAnswer.aspx?qid=4baf04d6-0a20-47ed-856

ӘОЖ 378:004

АҚПАРАТТЫ ӘЛЕМДЕГІ ЖОҒАРЫ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕ ҚАШЫҚТЫҚТАН ЭЛЕКТРОНДЫҚ ОҚЫТУДЫҢ ДАМУЫ

А.Б.Тансыкова
М.Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті
педагогика ғылымдарының магистрі 82_aigulya_82@mail.ru
Тараз қ., Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Қазақстан Республикасының білім беру жүйесінің стратегиялық мақсаты - жоғары білімді, бәсекелесуге қабілетті шығармашылық тұлғаның қалыптасуына қажетті оң жағдайларды жасау. Қазіргі оқытудың белгілі бір әдістемелік дәстүрлері қалыптасуына қарамастан, оқытудың жаңаша әдістерін іздестіру, ойлау қабілетін дамыту жолдарын іздестіру әрекеттері жүріп жатыр. Осы орайда, ең алдымен, «Информатика» пәнін оқытудың алатын орны ерекше.Қазақстанның қазіргі даму кезеңі мемлекетті әлемнің бәсекеге барынша қабілетті елдерінің қоғамдастығына жедел ілгерілетуге бағдарланған.

Кілтті сөздер: оқыту технология, қашықтықтан білім беру ақпараттық, жоғары білім, шет елдер

Аннотация: Стратегической целью системы образования Республики Казахстан является создание положительных условий, необходимых для формирования высокообразованной, творческой, конкурентоспособной личности. Несмотря на формирование определенных методологических традиций современного обучения, предпринимаются усилия по поиску новых методов обучения, способов развития мыслительных способностей. В связи с этим, в первую очередь, особое место занимает образование предмета «Информатика».Современный этап развития Казахстана ориентирован на стремительное продвижение государства в сообщество наиболее конкурентоспособных стран мира.

Ключевые слова: технология обучения, дистанционное образование, высшее образование, зарубежные страны

Annotation: The strategic goal of the education system of the Republic of Kazakhstan is to create positive conditions necessary for the formation of a highly educated, creative, competitive personality. Despite the formation of certain methodological traditions of modern education, efforts are being made to find new teaching methods, ways to develop mental abilities. In this regard, first of all, the education of the

subject "Informatics" occupies a special place. The current stage of development of Kazakhstan is focused on the rapid advancement of the state into the community of the most competitive countries in the world.

Keywords: teaching technology, distance education information, higher education, foreign countries

Ғылыми-техникалық прогрестің қарқынды қарқыны және қазіргі уақытта әлемде болып жатқан ақпараттық революцияның түрі білім беру жүйесін қайта құрылымдау мен жетілдірудің нақты алғышарттары болып табылады. Қуатты компьютерлердің пайда болуы ақпаратты жылдам өңдеуге ғана емес, сонымен қатар ақпаратты әртүрлі тәсілдермен (мәтін, графика, аудио, видео) қамтамасыз етеді, бұл оқыту технологиясына айналуға және компьютерді дидактикалық құрал ретінде пайдалануға мүмкіндік береді. Жаһандық трансұлттық компьютерлік және спутниктік желілердің пайда болуы мен таралуы бізге осы дидактикалық құралдарды қашықтықтан пайдалануға мүмкіндік берді, Шекарасыз біртұтас жаһандық білім беру кеңістігін құруға ықпал етті және жаһандық кеңістіктік және экономикалық кедергілерді азайтты ақпараттық кеңістік бізді білім мен ғылымды дамыту, жұмыспен қамту, жұмысқа орналасу, ұтқырлық мәселелерін шешуді қоса алғанда, әр ел үшін ең маңызды әлеуметтік мәселелерді шешуге жақындатады халық саны және т. б. [3].

Білім беру қазіргі қоғамның мәселелерін шешудегі басты және қажетті шарттардың біріне айналуда. Бұл адамға өзін, айналасын зерттеуге және түсінуге және қоғамдағы рөлін орындауға үлес қосуға мүмкіндік береді.

"Білім беру Қоғамына" көшу қажеттілігі барған сайын өткір бола түсуде. Бұл білім берудің белгілі бір талаптарын - әртүрлілікті, икемділікті, уақыт пен кеңістіктегі қол жетімділікті бірінші орынға қояды, сонымен бірге үздіксіз білім беру тұжырымдамасын өмір бойы оқуды жаңа тәсілдермен түсінуге және кеңейтуге мәжбүр етеді. Үздіксіз білім беру білім беру мен кадрларды қайта даярлау аспектілерінің бірі болып табылмайды, бұл білім беру жүйесінің негізгі қағидаты және адамның оған білім беру қызметінің үздіксіз барысында қатысуы болып табылады.

"Оқушылар - оқушылар" білім беру тізбегінде орталық орынды "білім алушы" ала бастайды, ал оқу құрылымдары білім алуға үйретуге арналған. Олар білім беру және адам білімін бақылау процесінде іс-әрекеттің үйлестірушісі ретінде әрекет етеді. Жаңа білім беру моделінің мәні- "өмір бойы оқыту" тұжырымдамасы.

ЮНЕСКО-ның қашықтықтан білім беру департаментінің басшысы Луис Розеллоның жақында сөйлеген сөзінде 21 ғасырдың бірінші онжылдығында қашықтықтан білім беруді дамытудың негізгі сәттері анықталды. Бұл әртүрлі елдер арасында білім беру ресурстарымен алмасу арқылы білімді тарату мақсатында оқушылардың бір елден екінші елге физикалық қозғалысының шектеулі тұжырымдамасынан мобильді білім беру тұжырымдамасына көшуді жүзеге асыру. ЮНЕСКО сарапшылары Қашықтықтан оқытудың ұзақ мерзімді мақсатын қойды: кез келген бакалавриат бағдарламасын кез келген жерде кез келген адамға қолжетімді ету. Сондықтан қашықтықтан оқыту адамдардың ақпарат пен білімге тең қол жеткізу құқығын қамтамасыз етуі керек[4].

Алайда, Қашықтықтан оқытуға қатысты келіспеушіліктер мен даулар мүлдем қарама-қайшы ұстанымдарға әкеледі: оны жалпыға бірдей білім берудің жаңа түрі ретінде танудан бастап, білім беру орталары мен ақпаратты осы форманың табиғатына жеткізу әдістерінің үйлесіміне дейін. Білім берудің бұл түрі түпкілікті бекітілуі үшін оны әртүрлі зерттеушілер, мұғалімдер, философтар тұрғысынан негіздеу қажет. Қашықтықтан оқыту жүйесін ұйымдастырудың әлемдік тәжірибесін талдау қашықтықтан оқыту ондаған жылдар бойы адамзат өркениетінің көптеген жинақталуын қамтығанын көрсетеді.

Қашықтықтан жоғары білім алу мүмкіндігі 1836 жылы Англияда Лондон университеті құрылған кезде пайда болды. Аккредиттелген оқу орындарында оқитын студенттерге университет өткізетін емтихандарды тапсыруға рұқсат етіледі. Мұндай емтихандар әлемнің түкпір-түкпірінен келген үміткерлер үшін қайда және қалай дайындалғанына қарамастан ашық болды. Бұл бакалавриат бағдарламасы аясында қашықтықтан оқыту курстарын ұсынатын бірнеше колледждердің пайда болуына әкелді.

1840 жылы Исаак Питман Англияда қысқартылған студенттерді пошта арқылы оқыта бастады, осылайша қашықтықтан білім берудің бірінші курсының негізін қалаушы болды. Германияда Густав Лангеншейдт өзінің "оқу хаттарын" ересектерге арналған тіл үйренуге арналған оқулық ретінде жариялады.

XIX ғасырдың 70-ші жылдарында Америка Құрама Штаттарында қашықтықтан оқытуды ұйымдастырудың бірнеше қадамдары жасалды. Сонымен, 1873 жылы Анна Элиот Тикнор "үйде оқыту қауымдастығы" бағдарламасын құра отырып, ағылшын тілінде "үйде оқыту қауымдастығы"деп аталатын әйелдерді пошта арқылы оқыту жүйесін құрды. 1874 жылы Иллинойс университеті пошта арқылы оқу бағдарламасын ұсынды.

Пенсильванияда the daily Newspaper Көмір компаниясының қызметкері тау-кен жабдықтарын жақсартуға және шахтадағы жазатайым оқиғалардың алдын алуға бағытталған оқу материалдарын жариялай бастады. Бұл басылымдардың сәтті болғаны соншалық, 1891 жылы әртүрлі пәндер бойынша жазу бағдарламаларының үлгісі ретінде тәуелсіз курс жасалды. Уильям Рэйни Харпер, Америка Құрама Штаттарында "жазуды үйренудің әкесі" болып саналады, 1892 жылы Чикаго университетінде алғашқы қашықтықтан оқыту кафедрасын құрды. 1906 жылы Висконсин университетінде жазу бойынша оқыту енгізілді.

Қашықтықтан оқыту технологиясының элементтері Ресейде Находкин теңіз мектебінде (1907) және Мәскеу халық университетінде көрінеді. Осыдан кейін Австралияда қашықтықтан оқыту пайда болды. 1911 жылы Квинсленд Университетінде университет деңгейіндегі курстар басталды. 1914 жылы қарапайым мектептерден алыс тұратын балалар үшін бастауыш мектеп бағдарламасы бойынша пошта арқылы білім беру ұйымдастырылды. Мельбурн педагогикалық колледжінің студенттері сабақтарын пошта арқылы өткізді. Бұл тәжірибе көп ұзамай жоғары мектептер мен инженерияға таралды. Студенттерге арналған ұқсас жүйелер Канада мен Жаңа Зеландияда қолданыла бастады. халықаралық білім беру кеңесінің мың тоғыз жүз отыз сегізінші Бірінші Конгресі Викторияда (Британдық Колумбия, Канада) өтеді.

1939 жылы Францияда мектепке пошта арқылы баруға мүмкіндігі жоқ балаларды оқыту үшін CNED Мемлекеттік қашықтықтан оқыту орталығы құрылды. Қазіргі уақытта бұл Орталық Еуропадағы ең ірі қашықтықтан білім беру мекемесі.

Қашықтықтан білім беру жүйесіне 1969 жылы Ұлыбританияның ашық университетінің (UKOU) құрылуы үлкен әсер етті. Бүгінгі таңда бұл университеттің көлемі әсерлі: әр түрлі елдерден 200 мың студент бизнес, өнер, гуманитарлық және техникалық ғылымдар, ақпараттық технологияларды оқиды.

Қашықтықтан білім беру мекемелері негізінен Еуропа мен Азияның бірнеше елдерінде пайда болды. Олардың ішінде Испания (1972 жылы ашылған), Пәкістан (1974), Таиланд (1978), Корея (1982), Индонезия (1984), Үндістан (1985), Нидерланды (1985) университеттері бар.

Жазуды және қашықтықтан білім беруді зерттеу тарихы оқытудың осы түрінің кейбір тұрақты сипаттамаларының болуын айқын көрсетеді. Қашықтықтан оқыту бастауыштан жоғары білімге дейінгі дайындық деңгейлерінің толық спектрін ұсынады. Ол әр түрлі жастағы адамдарға бағытталған: кішкентай балалардан бастап егде жастағы адамдарға дейін. Оқытылатын пәндердің ауқымы аббревиатурадан немесе пайдаланудан бастап жалпы білімге дейін өте кең. Қолданылатын әдістер әртүрлі және хат алмасуды, баспа материалдарын, радио мен теледидарды пайдалануды, практикалық семинарларды және ашық емтихандарды қамтиды. Қашықтықтан білім беру жүйесі дамыған елдерде де, дамушы елдерде де, үлкен және кіші мемлекеттерде де ұйымдастырылған.

1960 жылдардың басында Ұлыбританияда жоғары білікті қызметкерлер жетіспей бастады. 1961 жылы ірі кәсіпорындар мен ұйымдардың жоғары және орта буын басшыларының 87% -. жоғары білім болмаған. Білім деңгейі жоғары мамандарды даярлау шоғырланған университеттер өздерінің әдеттегі академиялық қызметі нәтижесінде қалыптасқан жағдайға жауап бере алмайды. Ол кезде Ұлыбританияда жалпы саны 103 мың студент болатын 23 университет болды.

1963 жылы әлеуметтік-экономикалық дамудың кешігуі мен парламенттік комитеттің жоғары білім беру жүйесінің жеткіліксіздігі арасындағы тікелей байланыс анықталды. 60-жылдардың басында 21 жасқа дейінгі жастардың тек 6% - ы ғана университеттерге түсті. Сондықтан министрлік жоғары білім беру саласын кеңейтуді мақсат етіп қойды. Яғни, бұл элиталық білім беру жүйесінің бұқаралық жүйеге айналуы [5].

Сондықтан жауапты тұлғалардың назары білім беруді демократиялық және кәсіби ету мүмкіндіктерін іздеуге бағытталған. Қашықтықтан білім беру-көптеген оқығысы келетіндерге білім беру қызметтерін ұсыну құралы, бірақ олардың дәстүрлі оқытуға уақыт бөлуге мүмкіндігі немесе ниеті жоқ. Жоғары білім беру платформасы студенттер жоғары оқу орындарының бақылауымен дербес оқитын білім беруге қосудың баламаларын енгізу есебінен едәуір кеңейтілуі мүмкін.

Нәтижесінде, жоғары білім беру траекториясына көбірек адамдарды тарту саясаты қашықтықтан білім беруді күшейтуден басталады деп айта аламыз. Нәтижесінде Ұлыбританияның ашық университеті құрылды.

Қашықтықтан білім беру әлеуметтік тапсырысты өте сәтті жүзеге асырды. Бірақ, соған қарамастан, білім берудегі теңсіздік жойылмайды, бұл негізгі экономикалық кедергіге байланысты. Білім берудегі теңсіздік онша байқалмайды, бірақ ол толығымен жойылмайды.

Кез-келген елдің көптеген азаматтарының білім беру процесіне қатысуы қашықтықтан білім беру технологияларына әлеуметтік тапсырыстың құрамдас бөліктерінің бірі ғана. Интернационализация процестерін талдау кезінде басқа компоненттер де байқалады.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. «Ақпараттық қоғам-2030» Қазақстан Республикасында білім беруді дамыту саясаты. Талқылауға арналған жоба. - Алматы: 2010. - 244 б.
2. Трайнев В.А., Гуркин в. ф., Трайнев О.В. Қашықтықтан оқыту және оның дамуы. – М.: Дашков және К, 2011. – 293 б.
3. Ибрагимов И. М. Ақпараттық технологиялар және қашықтықтан оқыту құралдары. – М.: «Академия» баспа орталығы, 2008. - 336 б.
2. ЮНЕСКО және Барлығына арналған ақпараттық қоғам. Тұжырымдамалық құжат. Білім, ғылым және мәдениет мәселелері жөніндегі Біріккен Ұлттар Ұйымы. – 2015. - мамыр.
3. Білім берудегі жаңа ақпараттық – коммуникациялық технологиялар / Трайнев В. А., Теплышев В. Ю., Трайнев И.В. - М.: Дашков И. К., 2012. – 321 б.
4. Трайнев В.А., Гуркин В.Ф., Трайнев О. В. Қашықтықтан оқыту және оның дамуы. – М.: Дашков және К, 2011. – 295 б.
5. Қашықтықтан оқыту технологиялары білім беру сапасын арттыру ресурсы ретінде / / Халықаралық студенттік ғылыми хабаршы. – 2017. – № 6.

ӘОЖ 159.9:37.032

ЗАМАНАУИ ТӘРБИЕНІҢ ЖЕКЕ ТҰЛҒАНЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУҒА ЫҚПАЛЫ

Ж.С.Таджибаева
М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті
Педагогика кафедрасының аға оқытушысы, педагогика ғылымдарының магистрі
zhanna.tadzhibaeva.84@mail.ru
Тараз қ., Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Мақалада қазіргі таңда ата-аналардың балаларды тәрбиелеу тәсілдері, балалардың бойына рухани құндылықтарымызды сіңіріп қана қоймай, еліміздің мәдениетін, болмысын танытып тәрбиелеудің жолдары қарастырылады. Жеке тұлғаның дамуы мен қалыптасуының жемісті болуының шарты ретінде тарихи анықталған және әрдайым өзгеріп отыратын үш фактор: тума қасиеттері, орта және тәрбие мәселелері талқыланады.

Аға ұрпақтың жас ұрпақты тәрбиелеуде жастайынан имандылық пен ұлттық қасиеттерді бойына сіңіре отырса, ұлттық құндылықтардың мәнін ұғынатын, жанашыр, адамгершілік қасиеттері жоғары жастардың пайда болатыны заңды. Сондықтан ұлттық тағылымда тәрбиелеу дәстүрін жалпы білім берудің ажырамас бөлігі ретінде қарастыру қажетпіз. Қорытындылай келгенде батыс пен шығыстың озық технологиясы мен дамыған өркениетінен үлгі алып өз халқымызға тән тәрбиенің сара жолын қалыптастыру керекпіз.

Кілтті сөздер: жеке тұлға, тәрбие, психологиялық-педагогикалық теория, рухани байлық, дамыған өркениет, қазақ тәлім-тәрбиесі

Аннотация: В статье рассматриваются подходы родителей к воспитанию детей, пути не только усвоения детьми наших духовных ценностей, но и воспитания культуры, самобытности нашей страны. Как условие плодотворности развития и становления личности обсуждаются три

исторически обусловленных и постоянно меняющихся фактора: качества рождения, среды и воспитания.

Правомерно, что в воспитании подрастающего поколения старшее поколение с раннего возраста прививает нравственность и национальные качества, появляется молодежь, понимающая сущность национальных ценностей, чуткая, с высокими нравственными качествами. Поэтому необходимо рассматривать традиции воспитания на национальном уровне как неотъемлемую часть общего образования. В заключение, мы должны сформировать путь воспитания, свойственный нашему народу, следуя примеру передовых технологий и развитой цивилизации Запада и Востока.

Ключевые слова: личность, воспитание, психолого-педагогическая теория, духовное богатство, развитая цивилизация, казахское воспитание

Annotation: The article discusses the ways of raising children by parents today, ways to instill in children not only our spiritual values, but also to show the culture and identity of our country. As a condition for the fruitful development and formation of the individual, three historically determined and constantly changing factors are discussed: the properties of birth, the environment and upbringing.

It is natural that when the older generation instills morality and national qualities in the education of the younger generation, young people appear who understand the essence of national values, empathize and have high moral qualities. Therefore, it is necessary to consider the traditions of national education as an integral part of general education. In conclusion, we should follow the example of advanced technologies and advanced civilizations of the West and East, and form the path of Education inherent in our people.

Key words: personality, upbringing, psychological and pedagogical theory, spiritual wealth, developed civilization, Kazakh education

Жеке тұлға - бұл адамның психологиялық, рухани мәнімен әр түрлі жинақталған қасиеттер жүйесіне тән. Әрбір адам өзінше жеке тұлға. Адам тұлға болып, өзіндік ерекшеліктерімен бірден дүниеге келмейді. Қоғам мүшелерінің бәріне ортақ біркелкі мінез-құлықтық қасиеттің болуы мүмкін емес. Адам баласын біз қашан жеке тұлға деп айта аламыз. Адам баласы табиғаттың ерекше кемелденіп жетілген өнімі. Ол – белгілі бір қоғамның мүшесі, ол қандайда бір іспен шұғылданады, оның өз тәжірибесі, білімі, түйген ойы мен көзқарасы, өзіне ғана тән өзіндік ерекшеліктері болады. Әрбір жеке тұлғаны қалыптастырып, тәрбиелеп оны жетілдіру қажет. Жеке тұлға өзіне тән мінез – құлықтарымен, іс – әрекетімен, өзіндік көзқарасымен ерекшеленеді.

Қоғамдық тұлғаларға ортақ этикалық бірыңғай талаптардың болуына қарамастан, қоршаған орта жөнінде әр адамның қалыптасқан өзіндік ой-пікірінің, көзқарасының болуы, олардың өзі көріп білген құбылысқа деген көзқарасын, ой-пікірін білдіруі заңды құбылыс. Мысалы, біреулер айналасындағы құбылысқа таңдана қараса, енді біреулер сын көзімен қарап, сыныйы пікірлер айтуы мүмкін. Әрбір адамның қоршаған ортадағы құбылыстарды түсініп қабылдауы да әр түрлі. Бұл әр адамның жеке басына тән физиологиялық, психологиялық, биологиялық ерекшеліктеріне байланысты. Жеке тұлғаның бұл ерекшеліктері адамдардың басқалармен ұжымдық қарым-қатынасында байқалады.

Жеке тұлғаның өзіндік әрекетінің нәтижесінде оның бойында мынандай қасиеттер қалыптасады:

- Өз бетінше ойлау біліктері мен іздемпаздығы.
- Оқуға деген қабілетінің артуы.
- Берілген білімді игеру ғана емес, оны жаңалап және тиімді игеру жолдарын түсіне білу ниеті.
- Басқа адамдардың пікіріне сын көзбен қарау.
- Өз ойының дербестігі.
- Жеке тұлғаның өз бетінше дамуы.

Тәрбие – қоғамның негізі қызметтерінің бірі. Жеке адамды, мақсатты қалыптасыру процессі, аға ұрпақтың тәжірбиесін кейіңгі ұрпаққа меңгертіп, оларыдң сана – сезімін, жағымды мінез – құлқын дамытушы. Мағжан Жұмабаев айтқандай «тәрбие, кең мағынасымен алғанда, қандай да болса бір жан иесіне тиісті азық беріп, сол жан иесінің дұрыс өсуіне көмек көрсету деген сөз». Тәрбиенің мақсаты адам бойында ізгілік, инабаттылық қасиеттерін және тіршілікке қажетті дағдылар қалыптастыру болып табылады. Тәрбие процесінде бала өзінің дамуына қажетті жағдайларды пайдалануға тиіс. Баланың көзқарасын табиғи және әлеуметтік орта қалыптастырады.

Бала дүниеге келген сәттен бастап ата-бабамыз бала тәрбиесіне үлкен мән берген. Бесік тәрбиесі, балдырған тәрбиесі, өрен тәрбиесі, жасөспірім тәрбиесі, жастар тәрбиесі қазіргі таңдағы

үлкен мәселелердің бірі. М.Жұмабаев «Көркем денелі, түзу ойлайтын, дәл пішетін, дәл табатын ақылды болса, сұлу сөз, сиқырлы үн, әдемі түрден ләззат алып, жаны толқынарлық болса, баланың дұрыс тәрбие алып, шын адам болғандығы», – деп жазды. Жалпы бала тәрбиесінде баланың өзін өзі ұстауы, оның жалпы қоғамға деген көзқарасы үлкен рөл ойнайды. Бұрындары көптеген ата-аналар бала тәрбиесіне қатты көңіл бөлген. Баланың бойына ұлттық құндылықтарымызды сіңіріп, оларды барынша жақсы тәрбиелеуге тырысқан. Бірақ бала тәрбиесінде балалар өз ойын еркін жеткізе алмаған. Себебі ата-аналар балаларына көп шектеу қойған. Егер балаға көп шектеу қойылса онда ол жақсымен жаманды ажыратудан қалады. Ондай отбасыда өскен бала тиым салынған заттарға деген қызығушылығы арта түседі және оны істеп көруге тырысады. Ал қазіргі таңда ата-аналар балаларына көп шектеу қоймайды. Сол себепті балалар өз ойын еркін жеткізуден еш қысылмайды. Қазір балалар жаңашылдыққа ұмтылады және оны игеруге тырысады. Қазіргі таңда ата-аналар балаларының бойына рухани құндылықтарымызды сіңіріп қана қоймай, еліміздің мәдениетін, болмысын танытып тәрбиелеуде.

Тұңғыш президент Н.Ә Назарбаев: «Болашақ ұрпағымызды тәрбиелегенде, оларға жастайынан имандылық пен ұлттық қасиеттерді сіңіре білсек, сонда ғана біз ұлттық рухы дамыған, Отанының гүлденуіне өз үлесін қоса алатын азамат өсіре аламыз» деген болатын.

Тәрбие мен білім беруде адамның табиғи қасиеттерін ескеру қажет, оның нышандары мен қабілеттілігін анықтай отырып, олардың ары қарай дамуының амал-тәсілдерін, формалары мен әдістерін айқындау керек.

Тәрбие жеке тұлғаның тәрбиелілігі нәтижесінің белгілі бір эталонының болуын талап етеді. Тәрбие мен оқыту адамның қоғамдық қажетті білім, білік, дағдылардың белгілі бір жиынтығымен қаруланууын, оның қоғам өмірі мен еңбегіне дайындығын, осы қоғамдағы нормалар мен мінез-құлық ережелерін сақтауын, адамдармен қарым-қатынасын, оның әлеуметтік институттармен ара қатынасын алдын-ала болжайды Тек тәрбие ғана жеке тұлғаның дамуының әлеуметтік бағдарламасын жүзеге асыратын, оның нышандары мен қабілеттілігін жетілдіретін шешуші құрал.

Педагогиканың ұлы классигі К.Д. Ушинский жеке тұлғаның қалыптасуындағы тәрбиешінің ерекше орны туралы былай деген: «Тәрбиеші тұлғасының жас жанға әсері оқулықтармен де, моральдық нұсқаулармен де, жазалау мен мадақтау жүйесімен де алмастыруға болмайтын тәрбиелік күшті құрайды».

Осылайша жеке тұлғаның дамуы мен қалыптасуының жемісті болуының шарты тарихи анықталған және әрдайым өзгеріп отыратын үш фактор: тума қасиеттері, орта және тәрбие болып табылады. Жеке тұлғаның қалыптасуында тәрбиеге шешуші мән бере отырып, өзара күрделі байланыста болып отырған мақсатты тәрбие мен баланың дамуының ара қатынасының мәнін дұрыс түсіне білу керек.

Психологиялық-педагогикалық теорияда бұл мәселеге қатысты әр түрлі көзқарастар бар. Олардың бірі баланың дамуы, тәрбие мен оқытудың тәуелсіз, яғни тез түрде жүзеге асады дейді (Э.Мейман. А.Ф.Лазурский, Ж.Пиаже). Бұл орайда тәрбие мен оқыту дамуға бейімделеді, «баланың дамуының соңында бірге жүреді» (Л.С.Выготский). Келесі бір көзқарас бойынша даму іс-әрекеттің тарихи қалыптасқан формаларын меңгеруі арқылы жүзеге асырылады яғни, оқыту мен тәрбие көмегімен, бұл орайда оқыту мен тәрбие баланың дамуының қол жеткізген деңгейінде ғана тоқтап қоймай, сонымен қатар алдағы міндетін шешу (К.ДУшинский, П.П.Блонский, Л.С.Выготский). Л.С.Выготский оқыту мен дамудың ара қатынасын зерттей отырып, оқытуды ұйымдастыруда баланың «дамудың ең жақын аймағына» сүйену керектігін айтқан. Ол былай деп жазған: «Дамудың алдында болған оқыту ғана жақсы болып табылады». Сондықтан, тәрбиенің ең маңызды құралы — табиғи нышандар жиынтығын мұқият айқындау, сол арқылы оларға және қоршаған орта жағдайларына сүйене отырып, баланың соған сай іс-әрекетін арнайы ұйымдастыру.

Тәрбие мақсаты қазақ тәлім-тәрбие тағылымына да қойылды. Ұлы ұстаз Әбу Насыр әл-Фараби «Адамға ең әуелі білім емес, тәрбие берілуі керек. Онсыз берілген білім - адамзаттың қас жауы. Ол келешекте оның барлық өміріне апат әкеледі» - деді.

Ы.Алтынсарин «өмірдің негізгі мәні — еңбек, ол адамның адамгершілік қасиетін мәртебелендіреді, өмірдің шын қадірін тек еңбексүйгіш адам ғана түсіне алады. Мәнсіз еңбек, мағынасыз бейнетқорлық адамның жігерін мұқалтады, өз еңбегінің қызығын, рақат-ләззатын көре білу - кісіліктің басты белгісі» - деген.

Абай Құнанбаев талап, еңбек, терең ой, қанағат, рақым сынды жеке тұлғалық жақсы сапаларды қалыптастыру мақсатын қойып, өсек, өтірік, маңтаншақтың, еріншектік, бекер мал шашпақ сияқты зиянды әдеттерді жоюға шақырады.

Тәрбиенің қоғамның әлеуметтік-экономикалық жағдайына, демократиялық принципті іске асыруына, адам құқығын қорғау мәселелеріне тығыз байланыстылығы.

Жас ұрпақты іс-әрекет пен қарым-қатынас арқылы тәрбиелеу - балаларды ақыл-ой әрекетімен қатар іскерлік пен пысықтыққа машықтандыру, өнімді еңбек етуге бейімдеу, ата-ана мен бала, тәрбиеші мен тәрбиеленуші, үлкен мен кіші арасынғы қарым-қатынасты өзара сенімге, қайырымдылыққа, имандылыкқа, бір-біріне сый-құрметпен қарауға негіздеу, тәрбие барысында психологиялық жайдарылық, үйлесімділік ахуал туғызу, жас азаматтың өзіне сенімін арттыру, қамқоршылық сезімін дамыту.

Тәрбиелік ықпалдардық тізбектестігі, жүйелілігі, үздіксіздігі. Тәрбие тәжірибесі балаларға қойылатын талап пен педагогикалық ықпал бірлігі қажет екенін дәлелдеді. Ұрпақ тәрбиесінің нәтижелілігі - тәрбие мекемелеріндегі талаптың бірлігі, іс-әрекеттің сабақтастығы.

Қазақ халқының ата-тегі текті, көрегенді, дала заңдарымен үндесіп, табиғатпен табысқан. Ертедегі ата-бабаларымыз жас ұрпақ тәрбиесіндегі көптеген маңызды факторларды ешқандай ғылым-білімді меңгермей-ақ адаспай тани білген. Мысалы: Баланды жеті жасқа дейін – ханындай көтер, он төрт жасқа дейін – құлындай жұмса, он төрт жасқа дейін досындай сырлас деген аталы сөз күні бүгінге дейін өзінің маңыздылығын жоғалтқан жоқ. Тәрбие әр заманда да аға ұрпақтың өзінің тәжірибесін жас буынға беру болып келеді. Адамзат баласы барлық жинақтаған білімі мен тәрбиесін, өмірлік ұстанымдары мен көзқарастарын кейінгі ұрпағына беріп отырады. Дегенмен, заманауи тәрбиеде аға ұрпақтың тәрбиесін ескі деп қажетсінбейтін жастардың бар екендігі анық. Оған себеп өте жылдам өзгеріп жатқан ғалам, ақпараттың көптігі және батыс пен шығыстың қажетсіз тәрбиесін жастардың қабылдауы. Хеллоуин мерекесін тойлау, денелеріне түрлі сурет салу, дұрыс емес өмір салтын ұстану секілді батыстың өз менталитетімізге сай емес түрлі әрекеттерін жасап жүрген жастардың саны көбеюде. Бұл әрекеттер біздің қоғамымыздың фиаско көрінісін тудырмақ. Сол батыстық жастардың шамадан тыс еркіндігіне еліктеген жастар кішкене өздерінің табиғи қалпын бұзып жатқандығын әрине түсініңкірмейді.

Ең бірінші жастарға дұрыс бағыт-бағдар беретін ол әрине ата-анасы және білім беретін ұстаздары. Қазіргі аға буын өкілдеріне дұрыс пен бұрысты ажыратып, алдағы уақытта қателік жібермеудің маңызын түсінуі керек. Уақыттың тапшылығы қазіргі уақыттың ең бірінші проблемасы десек болады. Соған қарамастан, балаларына сапалы уақыт арнап, әрқашанда олармен сөйлесу, жас дүниесінде болып жатқан құбылыстарға мән берудің ертеңгі күні беретін нәтижесі мол болмақ.

Сонымен қатар, заманауи көштен қалмай білім алуға, бәсекеге қабілетті болуға, тозығы жеткен салт-дәстүрлерді ұстанбай, ұлттық құндылықтардың мән-мағынасын дұрыстап ұғындыру керек. Рухани байлықты жоғары қойып, адами қасиеттерді әрдайым бағалауды, үлкенге ізет, кішіге құрмет жасауды, ұлттық мінезімізге тән қонақжайлық пен кісіге жағымды қарым-қатынасты ұстануды үйрету керек. Еркін даланы игерген, рухы азат, намысы биік ата-бабаларымыздың көреген көзі ашық, оң мен терісті ажырата білетін қасиеттерін жастардың бойына сіңіруіміз керек.

Батыс пен шығыстың озық технологиясы мен дамыған өркениетінен үлгі алып өз халқымызға тән тәрбиенің сара жолын қалыптастыру керекпіз. Дамыған, білімді, тәрбиелі, заман талабына сай, техника тілін меңгерген, салт-дәстүрі мен туған тілін қастерлей білетін жастарды қалыптастыру – бүгінгі аға буын өкілдерінің міндеті деп білер едім.

Дат ғалымы Вульвсон өзінің «Қазақтар» атты очеркінде қазақтың ұлттық ойындары туралы айта келіп, қазақтың балалары кішкентайынан инабаттылыққа, ізеттілікке тәрбиелейтініне сүйсінген ғалым: қазақ өз баласына «Егер қарттарды сыйласаң құдай сені сыйлайды» деген нақылды жас кезінен миына құйып өсіреді. Егер үйге ақсақал кіріп келсе, барлық жас түрегеліп бас иеді және әзіл-қалжың кілт тиылады» деп жазды.

Иман арабша «сенім» деген ұғымды білдіреді. Дінге сенуге байланысты бұл ұғым халық арасында әдептілікті, адамгершілік мәнін беретін, әлеуметтілік әдептілікті ккрсететін мәнге ие болды. Иманы кәміл адам мейірімді болады. Мейірімділік-адам бойындағы қасиетті сезім, халқымыз ұрпағын мейірімділікке тәрбиелеген. «Үлкен адамның сөзін тыңдай біл» деген өсиет айтқан ата-бабамыз мейірімділік негізі сенім екенін көрсетті.

Қазақтың болмысын көрсететін әрбір салт-дәстүрде жас ұрпаққа әсерін тигізетін тәрбие тағылымдары жатыр. Қазақтың айтулы қоғам қайраткері Мұстафа Шоқай былай дейді: «Ұлттық мәдениеттен жұрдай рухта тәрбиеленген ұрпақтан халқымыздың қажеті мен мүддесін жоқтайтын пайдалы азамат шықпайды».

Сонымен қорытындай келе, осындай халқымыздың маңдайына біткен ұлттық құндылықтарымызды, сонау өткен ғасырлардан өшпес мұра болып қалыптасып келе жатқан дархан халқымыздың таратқан үлгі насихаты асыл мұраларымызды дарынды да тәрбиелі жастардың бойына сіңіріп, ұлттық мәдениетімізді әлемдік деңгейдегі мәдениетке жеткізіп сақтауға деген патриоттық сезімді қалыптастыруға бір кісідей атсалысайық!

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Қалиев С., Майғаранова Ш., Нысанбаева Г., Бейсенбаева А. Оқушылардың тұлғалық қасиеттерін дамытудық педагогикалық негіздері. - Алматы, 2001.
2. Әбішқызы С., Сарманов Ж. Ұлттық тәрбие – құндылығы мол дүние. - 2008.
3. Жарықбаев Қ. Психология негіздері. – Алматы, 2005.
4. Қоянбаев Р. Тәрбие теориясы. - Алматы, 1991.

УДК 81-1752

ҚАЗАҚ ЖӘНЕ ОРЫС ТІЛДЕРІНІҢ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСЫ

З.Д.Тулегенова
М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті,
«Қазақ және орыс тілдері» кафедрасының аға оқытушысы
zulfi-tulegenova.65@mail.ru

Аңдатпа: Тіл- ұлттың тірегі, қазынасы. Қазіргі таңда Қазақстанда, басқа елдерде де орыс тілінің таралуы жоғары көрсеткіште. Қазақ жерінде 100-ден астам қолданыстағы тілдер де бар. Әрқайсысы өзіндік ерекшеліктерімен мәлім. Алайда, өзге тілдің бәрін біл, өз тіліңді құрметте. Ана тілді бірінші сатыға қойып,дәріптеуіміз керек, жоғалтпауымыз керек.
Кілтті сөздер: қазақ тілі, ұлт, орыс тілі, қарым-қатынас**.**

Аннотация: Язык – опора и достояние нации. Сегодня распространение русского языка в Казахстане и других странах идет высокими темпами. На территории Казахстана используется более 100 языков, каждый из них имеет свои особенности. Однако изучайте все остальные языки и уважайте свой родной язык. Мы должны ставить родной язык на первое место и прославлять его, а не терять.
Ключевые слова: казахский язык, нация, русский язык, родство.

Annotation: Language is the pillar and treasure of the nation. Today, the spread of the Russian language in Kazakhstan and other countries is at a high rate. There are more than 100 languages in use in the Kazakh territory. Each of them has its own characteristics. However, learn all other languages and respect your own language. We should put the mother tongue first and glorify it, not lose it.
Keywords: kazakh language, nationality, Russian language, relations.

Тіл – ұлттың тарихымен қатар сақталған баға жетпес құнды қазынасы. Еліміз өз тәуелсіздігін алғаннан бері қазақ тілі - мемлекеттік тіл болса, орыс тілі – ресми тіл мәртебесіне ие. ҚР Президенті 2022 жылдың 1 қыркүйегі болып өткен жолдауындағы өз сөзінде де, «Орыс тілі ресми тәл мәртебесіне ие. Заңымыз бойынша, оның қолданылыс аясын шектеуге болмайды. Қазақстан мен Ресей арасындағы шекара әлемдегі ең ұзын шекара. Орыс тілі – БҰҰ-дағы ресми алты тілдің бірі. Сондықтан бұл мәселеге парасатпен қарауымыз керек»,- деп, орыс тілінің маңыздылығын атап көрсетті.

Жалпы алғанда, КСРО кезеңдерінде орыс тілі тек орыс ұлтының ғана тілі болған жоқ. Жоғарыда аталған Кеңес үкіметінің құрамына енген барша ұлттардың ортақ тілі деп есептелді. Алайда, КСРО заңнамаларында тіл мәрттебесі дәл бүгінгі қоғамдағыдай «Орыс тілі – ұлтаралық қарым-қатынас тілі» деп көрсетілген.

1989 жылы «Қазақ КССР-дегі тілдер туралы» заң қабылданып, ол қазақ және орыс тілдерінің мәртебесін анықтады. Атап айтқанда, онда «Қазақ КСР-нің мемлекеттік тілі - Қазақ тілі», ал орыс тілі - ұлтаралық қатынас тілі» делінген. 1995 жылы Қазақстан Республикасының жаңа

Конституциясы қабылданды. Конституцияның 7-бабында тілдердің құқықтық мәртебесі жаңаша айқындалған. Қазақ тілі Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі болып табылады. Орыс тілі мемлекеттік ұйымдарда және жергілікті өзін-өзі басқару органдарында қазақ тілімен тең дәрежеде қолдануға мүмкіндігі бар ресми мәртебеге ие болды. 1997 жылы "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" заң қабылданды, онда орыс тілі мемлекеттік – қазақ тілімен тең іс жүргізуде, есепке алу – статистикалық, қаржылық құжаттамада, Қарулы Күштерде, құқық қорғау органдарында, сот ісін жүргізуде қолданылуы мүмкін екендігі атап өтілді.

Ұлтжанды жандардың неге қазақ тілімен қатар орыс тілі қолданылу керек деген көкейдегі сұрағына Президентіміз Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаевтың жолдауында айтқан сөздері мен КСРО заңнамаларындағы ақпарат нақтылы жауап болды деп ойлаймыз. Әр ұлт үшін әрине, ана тілі жоғары тұрары түсінікті. Бірақ, ілгері дамушы мемлекет болғандықтан таралымы кең қолданысқа ие бір ортақ тілдің ұлтаралық қарым-қатынас тілі болып табылуы қалыпты жағдай. Еліміз осы орыс тілді оң мақсатта пайдалана отырып, түрлі мемлекеттермен келісім шарттар жасауға, шет мемелекттермен байланыс орнатуға мүмкіндік алып отыр. Одан бөлек тұлғалық жеке дамуды алып қарастырар болсақ та, біз үшін ұтымды тұсы табылады. Әр жаңа тілді меңгеру арқылы адам өзіне жаңа мүмкіндіктер, жарқын болашаққа бағыттар мен жаңа есіктер аша алады. Сол ұлттың әдебиеті мен мәдениетіне қызығушылық тудыру арқылы тағы бір саланы меңгере алады. Сол елдің мәдениетінен өзіне қажетін тауып, даму бағытына бір үлесін қоса алады.

Республикамызда қазақ орыс тілдерінен бөлек 100-ден аса тілдер қолданыста бар. Алайда, жоғарыда атап өткеніміздей ана тіліміз бен ұлтаралық қарым-қатынас тілінің алар орны бөлек. Бүгінде Қазақстанның жоғары оқу орындары мен арнаулы орта білім беру мекемелерінде екі тілде де білім беру мүмкіндіктері қарастырылған. Ал, жалпы білім беретін мектептерде орыс тілі міндетті пәндер қатарына кіреді. Сонымен қатар, Қазақстанның барлық оқушыларының 40 пайыздан астамы тек орыс тілінде оқытатын мектептерде білім алады.

Елімізде орыс тілінде жүздеген басылым газет-журналдар басылып шығып, соған сәйкес ақпараттық және әлеуметтік сайттар да қазақ тілімен қатар, орыс тілінде ақпарат беріп отырады.

Қазақстандағы орыс тілінің ресми тіл екендігінің тағы бір дәлелі - құжаттардың екі тілде қатар жүргізілуі. Мемлекеттік ұйымдар мен жергілікті өзін-өзі басқару органдарында қазақ және орыс тілдері қатар қолданылады. Құжаттаманы жүргізу мемлекеттік тілде және орыс тілінде жүзеге асырылады; азаматтардың құқықтарына тілдік негізде қысым жасауға жол берілмейді; оқу орындарында орыс тілі міндетті оқу пәні болып табылады және білім туралы құжатқа енгізілетін пәндер тізбесіне кіреді.

Жұмыс барысында орыс тілінің қолдану көрсеткіші: респонденттердің 50% – ы орыс тілінде, орыс және қазақ тілдерінде – 33% (2002 жылы – 25,3%), тек титулдық тілде - 16% (2002 жылы-27,3%)байланысады. Сараптамалық бақылау 2002 және 2007 жылдарды салыстыра қарап шыққан. Бүгінде ол анализден кейін 20 жылға жуық уақыт өтті. 2007 және 2002 жылдардағы сандарды салыстыратын болсақ, онда бес жыл ішінде өндіріс саласында орыс тілінің таралуы мен ондағы қарым – қатынастың үлесі 2,6% – ға, екі тілді-орыс және титулды қолдану пайызы 7,7% - ға, ал тек қазақ тілінде 11,3% - ға төмендегенін көруге болады.

"Еуразия мұрасы" қоры зерттеушілерінің қорытындысы бойынша орыс тілін еркін меңгерген халықтың үлесі 2007 жылдың аяғында Қазақстанда 63%–., ал отбасында, қарым-қатынаста және өндірістік салада орыс тілін қолдану дәрежесін бағалау-46% -. құрайды. Осы сауалнамаға сәйкес респонденттердің 42% - ы 2030 жылға қарай Қазақстан азаматтарының басым көпшілігі, ұлтына қарамастан, мемлекеттік тілді меңгереді және оны барлық жерде қолданады деп есептейді, бірақ сонымен бірге 37% мұндай жағдайды екіталай немесе мүлдем мүмкін емес деп санайды. Қазақстандағы барлық салалардағы қарым-қатынастың басым тілі Орыс тілі болғандықтан, жоғарыда келтірілген деректер қазақ және орыс тілдерінің мәртебесіне қатысты пікірлердің поляризацияланғанын көрсетеді.

Орыс тілінің Қазақстанда таралуы жоғары деңгейде деп көрсетсек те, ендігі мәселе сол тілді жетік білушілердің шоғырланған аймағы болып табылады. Себебі, орыс тілінде таза және сауатты сөйлеп, жаза алатын жастар өте сирек кездеседі. Бұл тұста, тілді білу бөлек және жетік меңгеру дегеннің бөлек екендігінің дәлелін көрсете аламыз. Жұмыспен қамту не құжаттамалық мәсеелер кезінде ана тілден бөлек, орыс тілін білу деңгейі де қатар сұралады. Осы тұста туындайтын ой тілді білу деңгейін неге қажет? Себебі, құжаттамалық ақпараттар мен келісім шарттар қай тілде болмасын өзіндік талаптары мен сауаттылықты қажет етеді. Талаптан бөлек сауаттылықтан кеткен қателіктің өзі, сапалы маман көзіне бірден түсері анық.

Ендігі кезекте бұл мәселені шешу жолына назар аударсақ, тілді оқыту бағытына келеміз. Бүгінде еліміздегі даярлық тобына дейінгі балабақшалардан бастап, бастауыш және орта

мектептерде, кәсіптік және техникалық колледждерде, жоғары оқу орындарында орыс тілі міндетті пән ретінде оқытылады. Алайда, жоғарыда атап көрсеткеніміздей орыс тілін білушілер саны біршама болғанымен де, сауатты орыс тілін меңгергендер саны өте аз. Бұл мәселенің шешімі, білім беру бағдарламалары негізінде орыс тіліндегі грамматика мен өзге де орфография, орфоэпиялық талаптарға назар аудару қажет етіледі. Оқушы орыс тілін өзара сөйлесу тілі емес, қосымша, ресми тіл ретінде заман талаптары мен тілдік нормаларға сай меңгеруді мақсат етуі тиіс. Оқушылардың тіл меңгеру процесіне орыс классиктерінің шығармаларын қосу арқылы біз сабақтық ресми көркемдігін арттыра аламыз.

Орыс тілінің қолданылыс аясы кеңейген сайын талаптары да арта түсуде. Соған сәйкес, тілді жетік меңгерген мамандарды даярлауымыз қажет. ақпараттық қоғамда даму ағымына ілесу үшін ана тілімізбен қатар ресми тілдің де алатын орнын ескере отырып, екі тілдің де сапалы бағытта дамуына аса назар аударымыз қажет. Дамушы қоғамның негізгі ақпарат көзі ақпарат таратушы қосымшалар мен ғаламторлар болып отыр. Еліміздегі ақпараттық газет-журналдар қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде жарияланып, өз оқырмандарын тауып отыр.

Әр өңірде басылып шығатын үш тілді гезет-журналдарға сараптама жасап, қарастырар болсақ, нәтижесінде төмендегідей ақпаратты ала аламыз:

Қала	Қазақ тілді газет	Орыс тілді газет	Екі тілді газет	Үш тілді газет	Жалпы
Астана	3	6	4	1	14
Алматы	65	78	21	16	180
Қарағанды		2			2
Актобе	1		1		2
Тараз	5				5
Петропавл		1			1
Шымкент	8		3		11
Атырау	1	1			2

Осы ақпараттық сараптамаға назар аудару арқылы еліміздің газет-журнал басып шығару саласында орыс тілі қарқынды дамып келе жатқанын байқай аламыз.

Орыс тілін ресми тіл ретінде ерекше қолға алуды жоспарға алғанымызбен де, әр елін сүйген азамат пен азаматша үшн өз ана тіліне деген құрмет шексіз болары сөзсіз. Осы себепті де қай елдің тілін меңгергенде не ізденіс кезінде өз ана тіліне деген құрметті бірінші орынға қоя білуі қажет. Қазақ тілі - сан ғасырдан бүгінге дейін сақталған еліміздің қазынасы. Оны дәріптеу, тазалығын сақтау зор маңыздылыққа ие. Тіл жоғалса - ұлт та өз құндылығынан айырылады. Ана тілін ұлықтап, ресми тіл мен халықаралық тілдерді жетік меңгеру арқылы дамушы елдер қатарынан әлемдік аренаға бағыт алуға әрекет етуіміз қажет.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. https://www.mykaz.kz/adebiet/tilderdi
2. https://5.dancepeople.es/?u=uuuyu
3. https://tilalemi.kz/article/31

УДК 811.161.1

РУССКИЙ ЯЗЫК-ЯЗЫК МЕЖНАЦИОНАЛЬНОГО ОБЩЕНИЯ

З.Д.Тулегенова
Таразский региональный университет им.М.Х.Дулати.
старший преподаватель кафедры КРЯ zulfi-tulegenova.65@mail.ru
г.Тараз, Казахстан

Аннотация: Русский язык является межнациональным языком.Язык межнационального общения язык-посредник,используемый народами многонационального государство для взаимного общения.В статье особое внимание уделяется значению и роли русского языка. На протяжении

всей своей истории русский язык совершентвовался, расширял словарный запас.Все это богатсво,нажитое русским языком превратило его в один из самых развитых языков мира,который стоит на втором месте после английского.

Ключевые слова: русский язык,межнациональный язык,цивилизация, ценность,мировой язык.

Аңдатпа: Орыс тілі ең бай, үлкен және ең керемет сөздікке ие. Орыс тілі Ресей Федерациясының ана тілі және мемлекеттік тілі болып саналады. Сондай-ақ орыс тілінің рөлі ағылшын тілінен кейін 2 орын алады. Ол дүние жүзінің коммуникация жүйесінде кеңінен таралған және НАТО, ЮНЕСКО және басқа да халықаралық ұйымдардың ресми тілі болып табылады.

Кілтті сөздер: орыс тілі, халықаралық тіл, өркениет, құндылық, әлем тілі.

Annotation: Russian is an international language.The language of interethnic communication is an intermediary language used by the peoples of a multinational state for mutual communication.The article pays special attention to the meaning and role of the Russian language. Throughout its history, the Russian language has been improving, expanding its vocabulary.All this wealth acquired by the Russian language has turned it into one of the most developed languages in the world, which is in second place after English.

Keywords: russian language,international language,civilization, value,world language.

Русский язык-великий и могучий,правдивый и свободный. Русский язык считается родным языком русского народа,государственным языком РФ.Русским языком владеют разные народы. Русский язык являясь одним из мировых языков охватывает многие сферы,такие как дипломатия,туризм, мировая торговля и медицинская деятельность.Мировое значение русского языка известно тем,что это один из богатейших языков мира,он родственный многим славянским языкам,например украинский,беларусский и тд.Также, является широко распространенным языком в мире и заслуживает место среди так называемых мировых языков. Точно так же, как английский и другие языки, используемые за пределами страны, для которой они являются государственными или официальными, который широко распространен за пределами России. Международный и межгосударственный его охват очень разнообразен. Таким образом, он уже давно выступает в качестве "языка науки" - средства общения между учеными из разных стран, а также кодирования и хранения универсальных знаний. На сегодняшний момент некоторые страны СНГ признали русский язык вторым государственным языком.Ярким примером является наша страна.В Казахстане государственным языком является казахский,а русский-официально принят языком межнационального общения.А ООН принял русский язык в качестве официального и рабочего языка. Несмотря на сложностьрусский язык находится на 5 месте и на нем говорят около 250 млн. человек.

Изучение русского языка значительно увеличивает шансы на успех на рынке труда, который занимается этими экономиками. Русский язык является официальным языком многих мировых организаций, таких как Организация Объединенных Наций, НАТО, ЮНЕСКО, Международная ассоциация Красного Креста и многие другие международные комитеты и организации. Важность русского языка может открыть двери для трудоустройства в различных профессиях, таких как нефтяная, учебная, письменная и переводческая сфера. Русский язык широко распространен в мировых системах связи. К примеру:радиопередачи, связь воздушного и космического базирования и т. д.

Роль русского языка в мире в последнее время резко возросла, что связано с развитием интернета. Русский язык стоит на втором месте после английского языка в поисковике.То есть большая часть населения ищут информацию, как на английском, так и на русском.Это означает большинство информаций дано именно на этих языках. Большая часть контента, создаваемого в интернете, написана на английском и на русском языках. Таким образом, знание русского языка позволит получить доступ к большому количеству информации, которая в противном случае может быть недоступна!

Когда-то компьютеры и мобильные телефоны были предметами, которые могли получить только люди из определенной социальной группы. Теперь этонеобходимые вещи. То же самое можно сказать и о русском языке. Его изучают во многих странах Азии. Кроме того, в эпоху цифровых технологий любой человек может выучить русский язык онлайн, не выходя из дома. Однако это не так уж и легко сделать. Изучение любого языкаэто длительный процесс, который

требует определенных интеллектуальных и финансовых затрат. Реальность такова, что добиться успеха в современном мире просто невозможно, не зная языка межнационального общения. А зная его, можно чувствовать себя свободно в любой точке мира.

Помимо всего вышеперечисленного, русский язык красив, мелодичен и легок в изучении. Международный язык должен быть простым и понятным для всех. Возможно, нам очень повезло, что именно такой простой язык объединил мир.

Для средней Азии знание русского языка имеет огромный смысл.В прошлые века Казахстан был частью СССР.Из за правления русских на территорий Казахстана было больше русских чем самих казахов.Опираясь на сведения ,в 1959 году в СССР проводилась перепись населения, и по ней в КазССР казахов было на 29% меньше чем треть всего населения, приемущество имело русское население.

Необходимость знания и владения русским языком- неоспоримо.Даже элементарно, устроиться на работу требуется знание языка.Образованность человека-это его познание других языков в совершенстве. Человек имеет возможность свободно общаться,изучать культуруи традицию данного языка.Кроме этого надо знать лексику чтобы иметь большой словарный запас.Например ,многие заседания которые состоялись в этом и прошлых годах в РК , проходили на русском языке. Так как русский язык как и английский является мировым языком для общения и понимания людей со всех концов мира,что делает язык более могущественным и богатым. Однако, что является более важным это не забывать родной язык.Поскольку,это приведёт к утере своего языка и культуры.

Русский язык-это история цивилизации ,которая раскрывает нам все достижения великой культуры.К примеру ,современный русский язык в широком смысле слова начался с А.С.Пушкина.После Пушкина многие русские писатели такие как Л.Толстой, М.Лермантов,С.Есенин продолжили деятельность и написали великие произведения которые стали классикой.

Список использованной литературы:

1. https://kopilkaurokov.ru/russkiyYazik/meropriyatia/issliedovatiel_skaia_rabota_
2. https://maktime.ru/fashion-trends/sochinenie-na-temu-russkii-yazyk-kakoi-on-
3. https://infourok.ru/rol-russkogo-yazyka-v-sovremennom-obshestve-

ӘОЖ 371.3:519.683

БІЛІМ БЕРУДЕГІ ВИРТУАЛДЫ ШЫНДЫҚ

Г.А. Тургунтаева
М.Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті,
«Білім берудегі шетел тілдері» кафедрасының аға оқытушысы

Б.М.Қонақбаев
М.Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті
7М01503(z) - «Информатика педагогтерді даярлау» магистранты bkonakbaj@gmail.com

Аңдатпа: Соңғы жылдары қарқынды дамып келе жатқан виртуалды шындық біздің әлемде оның ойын қолданбаларынан бастап білім беру жүйесіне үлкен ықпалын тигізуде. Білім беруде виртуалды шындықты қолдану танымал бола бастады. Виртуалды шындық нақты өмір сценарийлерін модельдеу және виртуалды орталарды зерттеу үшін пайдаланылуы мүмкін. Ол сонымен қатар интерактивті оқытуды жеңілдетіп, студенттер мен мектеп оқушылары үшін білім алушыларға тартымды платформаны қамтамасыз ете алады. Тиісті технология мен оқыту әдістерді пайдалана отырып виртуалды шындық көмегімен білім алушыларға оқу ортасын зерттеудің және өзара әрекеттесудің қызықты жаңа тәсілдерін ұсына алады.Бұл мақала білім берудегі виртуалды шындық әлеуетін, шешуді қажет ететін ағымдағы қиындықтарды және осы технологияның болашақтағы әлеуетті қолданбаларын қарастырады.

Кілтті сөздер: компьютерлік технология, оқу процесі, ақпараттық технология, виртуалды шындық.

Аннотация: Виртуальная реальность, бурно развивающаяся в последние годы, оказывает огромное влияние на наш мир, начиная с игровых приложений и образовательной системы.Использование виртуальной реальности в образовании становится все более популярным. Виртуальную реальность можно использовать для имитации сценариев реальной жизни и исследования виртуальных сред. Она также может способствовать интерактивному обучению и обеспечивать привлекательную учебную платформу для студентов и школьников.Используя правильные технологии и методы обучения, виртуальная реальность может предложить учащимся новые захватывающие способы изучения и взаимодействия с учебной средой. В этой статье рассматривается потенциал виртуальной реальности в образовании, текущие проблемы, которые необходимо решить, и возможные будущие применения этой технологии.

Ключевые слова: компьютерные технологии, учебный процесс, информационные технологии, виртуальная реальность.

Annotation: Virtual reality, booming in recent years, is having a huge impact on our world, starting with gaming applications and the educational system. The use of virtual reality in education is becoming increasingly popular. Virtual reality can be used to simulate real life scenarios and explore virtual environments. It can also facilitate interactive learning and provide an attractive learning platform for students and schoolchildren. Using the right technologies and teaching methods, virtual reality can offer students exciting new ways to explore and interact with the learning environment. This article discusses the potential of virtual reality in education, current challenges that need to be addressed, and possible future applications of this technology.

Keywords: computer technology, educational process, information technology, virtual reality.

Қазақстандық білім және ғылым жүйесін жаңғыртудың заманауи кезеңі әрбір бала үшін сапалы мектеп білімінің қолжетімділігіне, колледж бен университетте жаңа кәсіби дағдыларды алуға, зерттеу және шығармашылық қасиеттерін дамытуға, өмір бойы оқуға мүмкіндік береді. Ал виртуалды шындық немесе толықтырылған шындық технологиясының көмегімен білім беру процесі толығымен өзгереді. [1]

Виртуалды шындық - бұл компьютерлік технологияның көмегімен жасалған нақты әлемді модельдеу. Бұл пайдаланушыларға виртуалды кеңістікке енуге және онымен нақты өмірде жасағандай деңгейде өзара әрекеттесуге мүмкіндік береді. Толықтырып айтатын болсақ виртуалды шындық пәнді оқытудың тиімді құралы болып табылады, өйткені ол білім алушыларға шынайы және қызықты тәжірибе бере алады. Сонымен қатар, виртуалды шындықты нақты сценарийлерді модельдеу үшін қолдануға болады, бұл білім алушыларға проблемаларды шешу және сыни ойлау дағдыларын қолдануға мүмкіндік береді.Оқушыларды жаңа ортаға көшіру қабілетінің арқасында виртуалды шындық күрделі ұғымдарды көңілді және тартымды түрде оқытудың бұрын-соңды болмаған әдісін ұсынады. Мысалы, медицина студенттері хирургияны шынайы модельдеумен айналыса алады немесе тарих сабақтары ежелгі өркениеттерге өз парталарынан шықпай-ақ экскурсия жасай алады! Білім беру мақсаттарына арналған әлеуетті қосымшалардың көптігімен, көптеген мекемелер осы революциялық технологияны өздерінің оқу құралдарының бөлігі ретінде қолдана бастағаны таңқаларлық емес.

Виртуалды шындық біздің үйрену жолымызда төңкеріс жасайды. Қызықты және интерактивті тәжірибе ұсына отырып, ол білім алушыларға проблемаларды шешу, ынтымақтастық және шығармашылық сияқты дағдыларды дамытуға көмектеседі. Бұл ғана емес, сонымен қатар виртуалды шындық оқу әрекеттеріне қатысуды арттыратыны дәлелденді, бұл оны дәстүрлі әдістерге қарағанда көңілді және тартымды етеді. Виртуалды экскурсиялардан 3D модельдеуге дейін оқытушылар бұл технологияны өз сабақтарына қалай енгізе алатыны туралы шексіз мүмкіндіктер бар!

Виртуалды шындық керемет нәрсе - бұл барлық жастағы білім алушыларға өз үйінің ыңғайлылығында жаңа орталарды зерттеуге мүмкіндік береді. Оқушыларды мүлдем жаңа әлемдерге көшіру қабілетінің арқасында виртуалды шындық күрделі ұғымдарды көңілді және тартымды түрде оқытудың қызықты әдісін ұсынады. Сіз оны медициналық оқыту немесе ежелгі өркениеттерді зерттеу үшін пайдалансаңыз да — бұл революциялық технология көптеген жылдар бойы сыныпта баға жетпес құрал болып қала беретініне күмән жоқ!

Зерттеу мағұлматтарына сай адам ақпараттаың 50% көзбен көру арқылы ал қалған 30% есту, 10% иіс сезу және дәммен алады.Виртуалды шындық технологиялары білім беру процесінің тиімділігін арттыру үшін қабылдаудың осы ерекшеліктерін пайдалануға мүмкіндік береді. Осылайша, бұл технология мектептер мен университеттерде өте тиімді әдістемелік үй бола алады. [2]

Білім берудегі виртуалды шындық құзырлеттілігі.

Виртуалды шындықты қолдана отырып оқытуды иммерсивті технологияларға негізделе отырып айналадағы шындықты жақсы қабылдауға және түсінуге мүмкіндік беретіндігіосы технологияның қарқынды түрде дамып келе жатқандығын білдіреді.

Виртуалды шындық технолгисын қолдану тәсілің бірнеше артықшылықтары бар оларға

- Көрнекілік- нақты әлемде байқауға болмайтын немесе өте қиын объектілер мен процестерді егжей-тегжейлі қарастыруға мүмкіндік береді.
- Жинақылық - білім алушы сыртқы тітіркендіргіш көңіл аудармай. Толығымен материалға шоғырланып, оны жақсы сіңіре алады.
- Қызығушылық – Виртуалды шындықта оқушылар химиялық эксперименттер жүргізе алады, көрнекті тарихи оқиғаларды көре алады және күрделі мәселелерді неғұрлым қызықты және түсінікті түрде шеше алады.
- Қауіпсіздік - виртуалды шындық көмегімен күрделі операцияларды, көлікті басқару дағдыларын жетілдіруге , тәжірибе жасауға және т.б. Сценарийдің күрделілігіне қарамастан, білім алушы өзіне және басқаларға зиян тигізбейді.

Тиімділік - қазірдің өзінде әлем бойынша жүргізілген эксперименттерге сүйене отырып, виртуалды шындық көмегімен оқытудың тиімділін байқаға болады. [3]

Виртуалды шындықты қолдану кезіндегі өзекті мәселелер.

Оның әлеуетіне қарамастан, ол білім беруде кеңінен қабылданбас бұрын шешілуі керек кейбір мәселелер әлі де бар. Бұл сұрақтарға мыналар кіреді:

- Құны: виртуалды шындық жүйелері қымбат болуы мүмкін, бұл оларды көптеген мектептер мен студенттерге қол жетімді етпейді.
- Қол жетімділік: кейбір студенттер технологияға қол жеткізе алады, ал басқалары жоқ соған байланысты бәріне бірдей тең оқу ортасын құра алмайды.

Денсаулыққа қатысты мәселелер: кез-келген технология сияқты, виртуалды шындықты қолданумен байланысты денсаулыққа қауіптлігі бар, мысалы, қозғалыс ауруының даму қаупі, көздің нашар көре бастауы. [4]

Виртуалды шындық қашықтықта оқытудағы әсері.

Виртуалды шындық технологиясы мектептердегі дәстүрлі сабақтарды толықтыра алады және қашықтықтан оқытуды тиімді жүзеге асыруға көмектеседі.Виртуалды шындық пайда болуымен оқушылар мен студенттерге оқу орындарына келудің қажеті жоқ. Қашықтықтан басқа оқушылармен бірге сабаққа қатысуға болады. Мұғалім мүмкін сабаққа келген оқушыларды белгілеу, сондай-ақ олардың үлгерімі туралы сұрау және жеткізуақпарат неғұрлым ыңғайлы және түсінікті түрдеболады. Практикалық сабақтар сапалы болады, өйткені мұғалім бір уақытта бірнеше оқушыны бақылай алады. Сонымен қатар, виртуалды шындық өзін-өзі дамытуме айналысқысы келетіндер үшін үлкен мүмкіндіктер ашады, "интернетте көптеген виртуалды дәрістер, интерактивті дәрістер табуға болады.

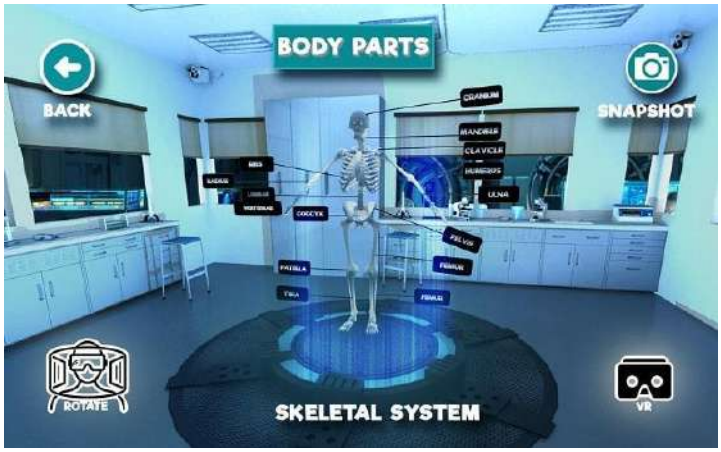

Сурет 1. Виртуалды дәріс

Көріп отқарыныздай Сурет (1) виртуалды шындық көмегімен биология пәнінен адам қаңқасын толығымен және түбегейлі зерттеуге болады бұл мындаған мысадын бір ғана бөлігі. Тек қана биология ғана мемес тарих, химия, физика, информатика және технолония сияқте ен керекті пәндерті оқушымен бірге зерттер зерделеп түсіндіруге болады. [5]

Виртуалды шындық білім беру жүйесінің қалай өзгертеді

Ағымдағы тенденцияларды бақылай отырып, уақыт өте келе витруалды шындық жабдықтары қол жетімді болады деп айтуға болады. Технологияны таратудың негізгі факторларының бірі қол жетімділігі және виртуалды шындықтың мазмұнын арттыруға болады. Тек мектептер үшін ғана емес, сонымен қатар университеттер мен басқа да мекемелер үшін. Сонымен қатар, виртуалды шындықты кез – келген жаста қолдануға болады-бастауыш сынып оқушылары үшін де, жаңа мамандықты игеруге немесе бар дағдыларды жетілдіруге шешім қабылдаған адамдар үшін де.

Бірақ егер виртуалды шындық технологиялары бүгінде соншалықты дамыған болса, неге олар жаппай сипатқа ие болмады? Біз айтқан бірінші себеп – бұл баға. Смартфон құрылғыларын есептемегенде, аппараттық құрал жаппай сатып алушы үшін әлі де қымбат. Сонымен қатар, барлығы дәл қазір ақша салуға дайын емес, өйткені олар алты айдан кейін-бір жылдан кейін технологияның дамуында жаңа жылдам секіріс болуы мүмкін және сатып алынған жабдық ескіреді деген қорқыныш бар.

Бағадан бөлек басқа бірнеше маңызды факторлар бар.

1. Виртуалды шындық бағдарламаларынәзірлеу өте қымбат. Бұл процесс көп уақытты, күш пен инвестицияны қажет етеді.
2. Виртуалды шындыққа бейімделудің мүмкін қиындықтары. Барлық адамдар виртуалды шындықты бірдей қабылдай бермейді. Кейбіреулерде бірнеше минуттан кейін бас айналу, жүрек айну және бағдарсыздық пайда болады. Бұл дененің жеке ерекшеліктері, олардан құтылу мүмкін емес. Бірақ қазіргі заманғы құрылғылардың көпшілігінде бұл мәселе іс жүзінде шешілді және жақын арада оны толығымен жеңуге болады.
3. Мемлекеттік деңгейде оқу бағдарламасын айтарлықтай өзгерту қажеттілігі. Әзірге виртуалды шындық эксперимент деңгейінде енгізілуде. Технологияны оқу процесінің толыққанды бөлігіне айналдыру үшін мектептер мен университеттерде оқыту бағдарламаларында түбегейлі жұмыс істеу керек. Бірақ бюрократиялық қиындықтарға байланысты бұл жылдарға созылуы мүмкін.

Сөзімді толықтайтын болсам виртуалды шындық-бұл оқушыларға интерактивті және танымдық кеңістікке енуге мүмкіндік беретін қуатты білім беру құралы. Ол студенттерге зейінін шоғырландыруға және пән туралы түсініктерін жақсартуға көмектесетін инновациялық интерактивті зерттеулер мен оқу кеңістіктерін ұсынады. Виртуалды шындық сонымен қатар мұғалімдерге оқушыларына интерактивті және қызықты білім беруге көмектеседі. Қорытындылай келе, виртуалды шындық білім берудің тиімділігін арттырудың және студенттерге қызықты және интерактивті зерттеулерді қамтамасыз етудің қуатты құралы болып табылады.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы// http://www.akorda.kz/kz/official_documents/constitution
2. Мектептер мен университеттер виртуалды және кеңейтілген шындық арқылы қалай оқытылады //https://skillbox.ru/
3. Иванко А.Ф. Білім берудегі толықтырылған және Виртуалды шындық /А.Ф. Иванко, М.А. Иванко, М. Б. Бурцева. - Мәтін: тікелей / / Жас ғалым. — 2018. — № 37 (223). — 11-17 б.
4. Виртуалды шындық қолдану преспективалары //https://cyberleninka.ru/
5. Сурет (1) //https://www.hi-fi.ru/

ӘОЖ 371.32:53+37.016

ФИЗИКА ПӘНІН ОҚЫТУДАҒЫ ИНТЕРАКТИВТІ ӘДІСТЕРДІТИІМДІ ПАЙДАЛАНУ

Қ.Е Набиева.
М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті,
6В01502 - Физика мұғалімдерін даярлау білім беру бағдарламасының студенті,
Nabievak4@gmail.com

Р.Б. Ордабаева
ф.ғ.к., доцент м.а. М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті
Тараз қ. Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Бұл мақалада болашақ физика пәні мұғалімдеріне заман талабына сай интерактивті әдістерді тиімді пайдалану жолдары туралы сөз қозғалады. Сонымен қатар, сабақ берудегі заман талабына сай білім беру туралы сөз қозғалады.

Кілтті сөздер: жаратылыстану, тест, педагогтар, технология.

Аннотация: В этой статье речь пойдет о способах эффективного использования современных интерактивных методов для будущих учителей физики. Кроме того, речь идет об образовании, отвечающем современным требованиям преподавания.

Ключевые слова: естественные науки, тесты, педагоги, технологии.

Annotation: This article will focus on ways to effectively use modern interactive methods for future physics teachers. In addition, we are talking about education that meets modern teaching requirements.

Keywords: natural sciences, tests, teachers, technologies.

Тұғыры биік тәуелсіз еліміздің болашақ мамандары үшін қазіргі таңда жаратылыстану бағытындағы пәндерге, әсіресе физика пәнінің мектеп қабырғасынан бастап оқытылуына көңіл бөлу өте маңызды болып табылады. Қазақстанда 300-ге жуық мамандық бар десек, соның 80 пайызынан астамы түрлі сала инженерлері, ауылшаруашылық мамандары. Сондықтан бұл пәнді мектеп қабырғасынан терең меңгермеген адамның болашақта нашар маман болатыны еш күман туғызбайды.

Мұғалім ол басты тұлға, шәкіртке бағыт беруші бағдаршам деп айтсақ, оқушы өз бетімен еңбек ету арқылы, талпынып, жеткен жетістігінің жемісін көруші, мұғалім мен оқушы үнемі өзара тығыз байланыста болуы қажет. Сонда ғана еліміздің келешекте өз ісінің маманы бола алатын жастарға толы болатыны анық.

Қазіргі таңда оқушылардың шығармашылық қабілеттерін оята білу олардың болашақта өз ісінің шебері болуына көптеген мүмкіндіктер ашады. Осыған орай қазіргі таңда цифрлық технологиялардың дамыған кезеңінде, берілген мүмкіндіктерді дұрыс пайдалану арқылы оқушылардың физика пәніне деген қызығушылықтарын арттырып, сол пәнді одан әрі жақсы көріп оқуларына жағдай жасауымыз керек.

Жыл сайын Ел Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты жолдауында білім саласына байланысты өзекті мәселелерді көтеріп, нақты шешімдерді айтады. Осыған орай мамандықтар арасында жаратылыстану пәні өте маңызды екенін, ғылымдарымен тығыз байланысты, оның ішінде физика пәнінің алатын орны ерекше екені баршамызға мәлім. Цифрлық заманда, технологиялардың дамып тұрған мезетінде неге сабақты заман талабына сай қызықты әрі сапалы өтпеске?

Жаңа технологиялар дамып, кең өріс алуына қарай оқыту процессінде «интерактивті әдістер», «интерактивті оқыту» терминдерін жиі кездестіре аламыз. Интерактивті әдістер – оқушылардың өзара әрекет жасауына жағдай жасайтын әдістердің бірі, ал интерактивті оқытуды өзара әрекет жасауға негізделген құрылғыға оқыту деп түсінуге болады. Интерактивті оқыту әдістері өте тиімді, неге десеңіздер? Оқушылар өз өмір тәжірибесіне, біліміне сүйенулеріне негізделген әдіс. Сол үшін де олар сабақта ынтымақтастық педагогикасының жүзеге асуына, бірігіп әрекет жасауға, сабақта кезінде оқушы ға жайлы да жағымды психологиялық жағдайдың орнауына мүмкіндік береміз.

Бағдарламалық – ақпараттық жиынтық «интерактивтік тақта» дегеніміз бұл дәстүрлі мектеп тақтасының барлық сапасына ие және төмендегідей кең, ауқымды мүмкіндіктері бар тақта:

- экрандағы берілген проекцияны графикалық түрде түсініктеме берді;
- бір уақыт мезетінде сыныптағы оқушылардың жасаған жұмыстарына сипаттама жүргізіп, тексеруге мүмкіндік берді;
- табиғи әдіспен, яғни ұсынылатын ақпарат ағынын арттыру есебінен сыныптағы оқушылардың оқу жүктемесі артады;
- оқуға жаңа құлшыныстың бастапқы шарттарын даярлайды;
- сұхбатқа, яғни әігімелесуге негізделген оқытуды жүргізеді;
- басқа да әдістерді пайдалану арқылы, қарқынды түрде оқиды.

Физика пәнін оқытудағы интерактивті тақтаның көмегі:

- электронды форматта сақталып тұрған пайдалы мәліметтерді оқушылардың білімдерін қорытындылау сәтінде пайдаланамыз;
- сыныптағы оқушылардың сабақ барысында тапсырған тест жұмыстарының нәтижелерін шығарып, олардың білімдерінің диаграммалық түрінде көре аламыз;
- оқушыларға қызық kahhot, quizizz, wordwallжәне т.б. сайттары арқылы онлайн форматта, оқыған сабақтарын жетілдіру үшін ойын ойната аламыз;
- оқыған сабаққа байланысты интернет желісінен керекті ақпараттардың қажеттісін жеке папкаға жинақтап қояды;

Интерактивті тақтаны пайдалану арқылы сабақты жаңа әдіспен түсіндірумен оқушылардың назарын аударуға болады, жалпы физика пәніне қызығушылығын артады. Оқушылар сабақ барысына дайындалуға белсенді түрде қатысады, жоғарыда айтылған әдістер оқу – зерттеу жұмыстарын жасау шығармашылықпен жұмыс жасауға ойлау қабілетін дамытады, тек физика пәнімен қатар, информатика және мультимедиялық білім беру пәндерінде жақсы жетістіктерге жетуге мүмкіндік береді.

Оқытудың жаңа әдістерін қолдану өте маңызды, үйлесімді тәжірибе арқылы мұғалімді табысқа жетелеп теориялық білімі шыңдай түседі. Ең қиыны оқытудың бүкіл әдістерін белгілі бір ізге сала отырып, сабақтың құрылымын қазіргі заман талабына сай қайта құру. Адамгершілігі мол сауатты, білімді мұғалім өзінің әрбір сөзіне, сөйлеміне, сыртқы келбетіне талғаммен сынай қарап, шәкірттерге де талап қойа біліп, үйретуден жалықпайтын, түсінбей қалса, оларды кінәламай, сабырлықпен сөйлеп, қателескен жерінде өз кінәсін мойындап оқумен бірге тәрбие беріп отыру негізінде мақсатқа жете алады.

Оқытудың әдістерінің, сабақ түрлерінің молдығы, оқушылардың оқу процесінің элементтеріне ретімен, жүйелі араласып отыруы, оларды шебер пайдалану - әрбір пәнді оқыту процесінің тиімді болуының аса маңызды шарттарының бірі. Сабақтың алдында мынандай міндеттер тұрады:

- оқушыларға терең білім беріп қана қоймай, іскерліктері мен дағдыларын жетілдіріп, қалыптастыру;
- өз бетінше оқуға үйрету, шығармашылық қабілетін дамыту, оқуына талдау жасау, алған білімді практикада қолдана білуге баулу, ойын дамыту, оқуға, білімге деген көзқарасын қалыптастыру, жүйелі оқытудың қажеттілігін ұғындыру.

Шығармашылық есептерді шығару оқушылардан шығармашылық іс-әрекеттерді қажет етеді. Шығармашылық іс-әрекеттердің анықталған нақты бір операциялар жүйесінің болмауы физиканы оқыту процесінде педагогикалық маңызды қиыншылықтарды туындатады. Біз шығармашылық есептерге оқушының есептің шарты қоятын мақсаттарды шешу жолында есептің идеясын, ондағы жаңа нәрсені, белгісіз амалдар тәсілін табуға, есепті шығаруға төмендегідей іс-әрекеттерді пайдалануға болатын есептерді жатқызамыз. Оларкелесііс-әрекеттер:

- физикалық құбылысты, объектіні өз бетінше көре білуі, көріп бақылаған құбылыс пен объект туралы өз ойларын, фактілерді іздеу тәсілдерін тұжырымдай білуі;
- бір физикалық объектіні нақты бақылай білуі, оныңбелгілері мен сапаларын танып, ажырата және ортақ белгілерді топтай білуі;
- қарастырып отырған физикалық құбылыстың және объектінің сипатын, олардың белгілері арасындағы байланысты таба білуі;
- фактілер туралы сұрақтарды тұжырымдау;

- қойылған сұрақтар бойынша проблеманы, есепті тұжырымдай білуі;
- қажет болған жағдайда проблеманың эксперименттік қойылуы.

Қорыта айтқанда, болашақ физика пәні мұғалімінің басты қызметі ұсынылған жаңа қолжетімді технологияларды дұрыс пайдаланып, жаңа қоғамға сай білімді, көкірегі ояу, тәрбиелі, әр уақытта еліне қызмет ете алатын, оңды-солын білетін жақсы азамат қалыптастыру.

Ал, мұғалімнің негізгі міндеті қазіргі кездегі жаңа оқыту мен тәрбиелеу технологияларын меңгеріп, өз кәсібін әрі қарай дамыту, білім мен біліктілік шыңын бағындыру.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. С.А.Мухина, А.А.Соловьева. Нетрадиционные педагогические технологии в обучении Ростов –на-Дону 2004. 348с., Беспалько В.П. Педагогика и прогрессивные технологии обучения. – М. Высшая школа. 1995. - 336с.
2. Тантыбаева Б. С. Кредиттік оқыту жүйесі жағдайында оқытудың белсенді әдістерін қолдану тиімділігі. http://www.group-global.org/

ӘОЖ 14.29.29

СӨЙЛЕУ ТІЛІНІҢ ЖАЛПЫ ДАМЫМАУЫ БАР МЕКТЕП ЖАСЫНДАҒЫ БАЛАЛАРДАҒЫ СӨЗДІҢ БУЫНДЫҚ ҚҰРЫЛЫМЫН ДАМЫТУ ЖҰМЫСЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Ә.Қ.Нұрпапа
Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университетінің
7М01902 – Арнайы педагогика мамандығының 2 – курс магистранты, asem.nurpapa@mail.ru

Б.М.Сайдаева
Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университетінің
8D01901 – Арнайы педагогика мамандығының докторанты, b.saidayeva@gmail.com
Алматы қ., Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Бұл мақалада сөйлеу тілінің жалпы дамымауы бар 2 – деңгейдегі 2 – 3 сынып оқушыларының сөздің буындық құрылымын игеру жағдайы мен оны дамыту жұмысының ерекшеліктері зерттелді. Зерттеу мақсаты – сөйлеу тілінің жалпы дамымауы бар бастауыш сынып оқушыларының сөздің буындық құрылымын дамыту жұмысының ерекшеліктерін анықтау. Аталған мақсатты жүзеге асыру үшін теориялық талдау жүргізу, сөздің буындық құрылымының бастапқы даму деңгейін анықтау және буындық құрылымды дамыту жұмысының мазмұнын жасақтау сияқты міндеттер қарастырылды. Зерттеу нәтижесінде СТЖД балалардағы буындық құрылымының қалыптасуының төмен деңгейі анықталып, оларды дамыту бойынша жұмыс мазмұны ұсынылды. Ұсынылған әдістердің тиімділігі эксперимент арқылы тексеріліп, нәтижелері салыстырмалы түрде талданды.

Кілтті сөздер: сөйлеу тілінің жалпы дамымауы, буындық құрылым, ашық буын, бітеу буын, тұйық буын.

Аннотация: В данной статье исследовано состояние усвоения слоговой структуры речи учащимися 2 – 3 классов 2 – го уровня с общим недоразвитием речи и особенности работы по ее развитию. Цель исследования-выявить особенности работы младших школьников с общим недоразвитием речи по развитию слоговой структуры слова. Для реализации данной цели были рассмотрены такие задачи, как проведение теоретического анализа, определение начального уровня развития слоговой структуры слова и разработка содержания работы по развитию слоговой структуры. В результате исследования выявлен низкий уровень сформированности суставной структуры у детей с ЗППП и представлено содержание работы по их развитию. Эффективность предложенных методов проверялась экспериментально,а результаты анализировались относительно.

Ключевые слова: общее недоразвитие речи, слоговая структура, открытый слог, закрытый слог, прикрытый слог.

Annotation: This article examines the state of assimilation of the syllabic structure of speech by students of grades 2 – 3 of the 2nd level with general underdevelopment of speech and the features of work on its development. The purpose of the study is to identify the features of the work of younger schoolchildren with general underdevelopment of speech on the development of the syllabic structure of the word. To achieve this goal, such tasks as conducting a theoretical analysis, determining the initial level of development of the syllabic structure of the word and developing the content of the work on the development of the syllabic structure were considered. The study revealed a low level of articular structure formation in children with STDs and presented the content of work on their development. The effectiveness of the proposed methods was tested experimentally, and the results were analyzed relatively.

Keywords: general underdevelopment of speech, syllabic structure, open syllable, closed syllable, covered syllable.

Сөздің буындық құрамының бұрмалануы сөйлеу патологиясы бар балаларға ғана емес, сонымен қатар сөйлеу қабілеті қалыпты мектеп жасына дейінгі балаларға да тән. Айта кету керек, сөйлеу патологиясы жоқ бала сөйлеу диагнозы бар балаларға қол жетімді емес сөздерді бұрмалайды: тек айтылу ғана емес, сонымен қатар көптеген сөздер мен құрылымдарды түсіну де қол жетімді емес [1].

Сөйлеу бұзылыстарында, атап айтқанда СТЖД кезінде байқалатын буындарды қосу және ауыстыру әдетте жалғыз болады. Бородич А.Н. сөздерді жеңілдетудегі қателіктердің ішінде әдетте дауыссыз дыбыстардың жинақталуының көптеген ұқсастықтары мен қысқартулары бар екенін айтады. Бастауыш сынып жасындағы балалардағы буын санының азаюы ең көп кездесетін бұзылыс емес. Сонымен қатар, қалыпты және патологиядағы буындар санының азаюы таралу дәрежесімен ғана емес, сонымен қатар басқа ерекшеліктерімен де ерекшеленеді. Мектеп жасына дейінгі балалардың сөзінің буындық құрылымының қалыптасуын зерттей отырып, А.К. Маркова сөздің қысқаруымен мектеп жасына дейінгі бала, әдетте, екпінді буынды сақтайды деген қорытындыға келді. Алалик балаларының күрделі сөздерді қысқартуының ерекшелігі-қысқартылған нұсқада бұл екпінді буын әрдайым сақталмайды, ал үш буынды сөзде екпінді және алғашқы екпінге дейінгі буындар әрдайым сақталмайды, сондықтан жиырылу нәтижесінде буын емес, дыбыс жиі қалады [2].

Жоғарыда талдап өткендей, сөйлеу тілінің жалпы дамымауы бар балалардың басым бөлігінде буындық құрылымның бұзылыстары кездеседі. Оларды түзету бойынша логопедиялық жұмыс бүгінгі күнде қазақ тілді сөйлеу тілінің жалпы дамымауы бар балалар үшін жеткіліксіз деп саналады. Сол себепті, сөздің буындық құрылымын түзету әдістемесін қарастырамыз.

Сөйлеу патологиясы бар балалардағы сөздің буындық құрылымын түзетудің әртүрлі ғылыми-әдістемелік тәсілдерін Ляпидевский С.С., Селиверстов В.И., Леонтьев А.Н., Букатов В.М. және басқалар [3; 4; 5].

Сөздің буындық құрылымын қалыптастыру үшін бірқатар авторлар әртүрлі әдістемелер жасады. Зерттеу жұмысын өткізу арқылы шағын эксперименттік жұмыс ұйымдастырылды. эксперименттік жұмыс аясында сөйлеу тілінің жалпы дамымауы бар 2 – 3 сынып оқитын 2 деңгейдегі 30 бала қатысты. Балалардың буындық құрылымындағы бұзылыстардың болуы мен олардың деңгейін анықтау үшін мына әдістер қарастырылды:

1. «Сөздерді қайтала» А комплексі
2. «Сөздерді қайтала» Б комплексі
3. «Сөздерді қайтала» В комплексі

Ұсынылған әдістер бойынша балалардың бастапқы нәтижелері төмендегідей болды.

Кесте 1

Зерттеу әдістерінің бастапқы нәтижелері:

Әдіс атауы	Жоғары	Орташа	Төмен
«Сөздерді қайтала» А комплексі	0	40	60
«Сөздерді қайтала» Б комплексі	0	33	67
«Сөздерді қайтала» В комплексі	0	33	67

Анықталған сандық көрсеткіштер бойынша мына диаграмма ұсынылады.

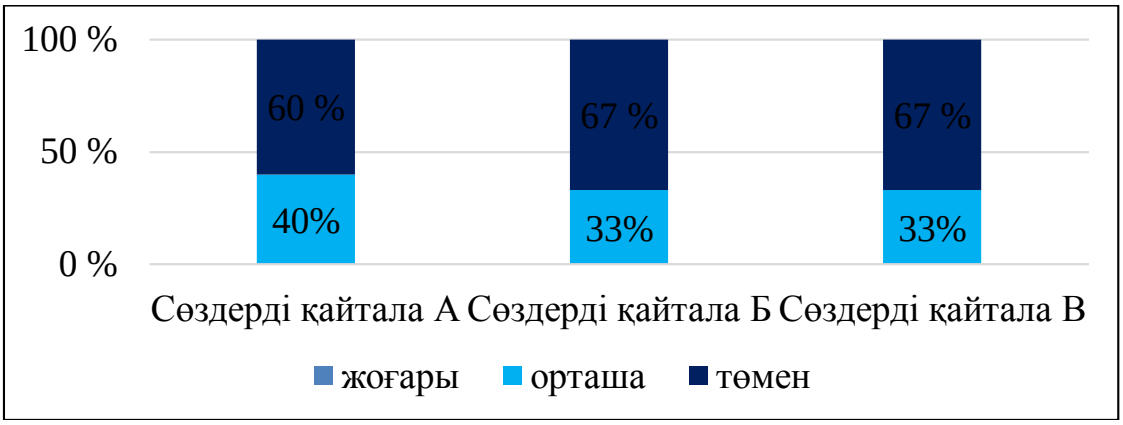

Сурет 1. Зерттеу нәтижелері (бастапқы)

Алынған нәтижелерді ескере отырып, дамыту жұмысы ұйымдастырылды.

Сөздің буындық құрылымын қалыптастыру кезінде Д.Б. Эльконин маңызды шарттардың бірі ретінде есту, көру және кинестетикалық функцияларға сүйенеді, сондықтан сөздің буындық құрылымын қалыптастыру бойынша жұмыстың бастапқы, негізгі кезеңінде дауысты және дауыссыз дыбыстардың визуалды және жест – ишара белгілерін көмекші құрал ретінде қолдануды ұсынады. Автор бұл тәсіл сөздің құрылымдық құрамындағы сөйлеудің жалпы дамымауы бар балаларға бағдарлауды айтарлықтай жеңілдетеді деп санайды. Сондай – ақ, автор балалардың лексикалық дамуына көп көңіл бөледі, сирек қолданылатын, мағынасы күрделі сөздерді белсенді қолдануды ұсынады. Нақтылауды қажет ететін мағынадан басқа, олардың күрделі буындық толықтығы бар, сондықтан оларды айтуға үйрету сөздің буындық контурын да, баланың сөздік қорын да жақсартуға көмектеседі [6].

Г.В. Чиркина ұсынған сөздің буындық құрылымының бұзылуын түзету әдістемесі төрт кезеңнен тұрады: дайындық кезеңі (фонетикалық-фонематикалық базаны құру), сөздің буындық құрылымын қалыптастыру кезеңі, сөздің буындық құрылымын дәл көбейту дағдыларын бекіту кезеңі (рифмаларды, өлеңдерді, дұрыс айтылатын дыбыстармен тіл бұрылыстарын жаттау) және соңғы қорытынды кезең (алынған дағдыларды дәл қолдану) [7].

С.П. Цуканова балалардың сөйлеуінің жалпы дамымауын түзетуде, соның ішінде сөздің буындық құрылымының бұзылуын түзетуде визуалды модельдеу әдісін қолдана отырып, бірқатар дидактикалық ойындар мен жаттығулар жасады [8].

Т.А. Ткаченконың әдістемелерін ескере отырып, сөйлеудің жалпы дамымауы бар балалардағы сөздің буындық құрылымының бұзылуын жеңу бойынша жұмыс жүйесін жасады. Жұмыс бірнеше кезеңдерде жүзеге асырылады: дайындық, түзету, қорытынды, олардың әрқайсысы белгілі бір мақсат пен міндеттері бар ішкі кезеңдерге бөлінеді [9].

Бабина Г.В. және Сафонкина Н.Ю. сөздердің буындық құрылымын түзету бойынша өздерінің жұмыс жүйесін ұсынады. Жұмыс белгілі бір ретпен жүзеге асырылады. Бастапқыда кеңістіктік көріністер мен оптикалық – кеңістіктік бағдарлар қалыптасады (өз денесінде, үш өлшемді кеңістікте, екі өлшемді кеңістікте бағдарлау). Содан кейін мотор функцияларын дамыту бойынша жұмыс жүргізіледі: жалпы қозғалыстар мен әрекеттер жетілдіріледі (қарқын мен ырғақ пысықталады), қолдың ұсақ моторикасы, бірлескен қимылдарды орындау кезінде саусақтар мен артикуляция мүшелерін үйлестіру. Келесі кезең-сөздің буындық құрылымын қалыптастыру (лексикалық бірліктерді – дауысты дыбыстарды, буындар мен сөздерді қабылдау және айту) [10].

Н.В. Курдвановская мен Л.С. Ванюкованың «Сөздің буындық құрылымын қалыптастыру: логопедиялық тапсырмалар» атты оқу – әдістемелік құралында сөйлеу тілінің жалпы дамымауы бар балаларда сөздің буындық құрылымын қалыптастыру бойынша түзету жұмыстарының ерекшеліктері көрсетілген. Авторлар материалды бір дыбысты автоматтандыру бойынша жұмыс істеген кезде сөздерде басқа дыбыстардың болуы мүмкін емес етіп таңдайды. Берілген иллюстрациялық материал ұсақ моториканы дамытуға бағытталған (суреттерді бояуға немесе көлеңкелеуге болады) және оның орналасу тәртібі дыбысқа еліктеу кезеңінде буындық құрылымды қалыптастыруға көмектеседі [11].

Сонымен қатар, сөйлеу тілінің жалпы дамымауы бар балалардың буындық құрылымды игеру дағдыларын дамыту кезінде цифрлық технологияларды да қолдану мүмкіндігі бар. Ол үшін логопед түзету сабақтары кезінде әртүрлі интерактивті ойындарды, бағдарламаларды және тренажерларды қолдана алады. Мәселен, сөздің буындық құрылымын дамыту кезінде «Дэльфа – 142» құралын қолдануға да болады.

Аталған әдістемелерге сүйеніп жүргізілген зерттеу жұмысының нәтижелерін бағалау үшін қорытынды эксперимент өткізілді. Қорытынды эксперимент нәтижелері мынадай болды.

Кесте 2

Зерттеу әдістерінің қорытынды нәтижелері:

Әдіс атауы	Жоғары	Орташа	Төмен
«Сөздерді қайтала» А комплексі	7	60	33
«Сөздерді қайтала» Б комплексі	7	60	33
«Сөздерді қайтала» В комплексі	0	60	40

Анықталған сандық көрсеткіштер бойынша мына диаграмма ұсынылады.

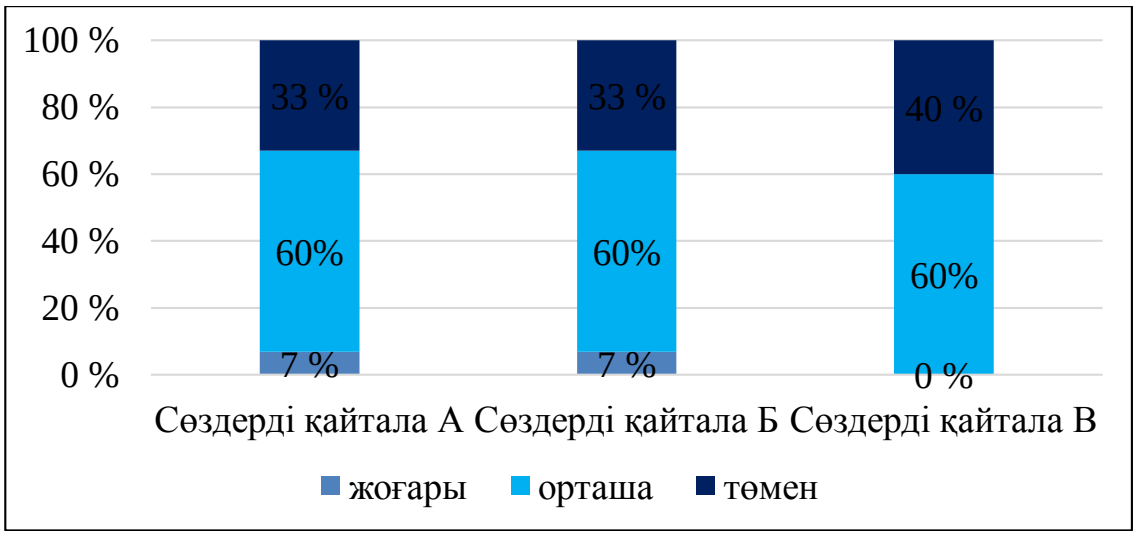

Сурет 2. Зерттеу нәтижелері (қорытынды)

Зерттеу жұмысын қорытындылай келе, балалардың сөздің буындық құрылымын дамыту жұмысының тиімді екендігін дәлелдей алдық. Сөздің буындық құрылымының дамуына байланысты балалардың ауызша сөйлеу тілінің дамуында динамика орын алады деп бағалауға болады.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Бондаренко А.К. Дидактические игры в детских садах. – М.: Просвещение, 1991-160 б.
2. Бородич А.Н. Методика развития речи детей дошкольного возраста. – М.: Профессиональное образование, 1984-202 б.
3. Воспитание и обучение детей с расстройствами речи. / Под ред.С. С. Ляпидевского, В.И. Селиверстова. – М.: Просвещение, 1968. – 248 б.
4. Леонтьев А.Н. Слово в речевой деятельности. – М.: Мысль, 1975.- 193 б.
5. Букатов В.М. Педагогические таинства дидактических игр- М.: Московский психолого-социальный институт Флинта, 1997-97 б.
6. Эльконин, Д.Б. Психическое развитие в детских возрастах [Текст] / Д.Б. Эльконин. - М.: МПСИ, 2001. - 414 бб.
7. Чиркина, Г.В. Основы логопедической работы с детьми [Текст] / Г.В. Чиркина. - М.: Аркти, 2002. - 240 бб.

8. Цуканова, С. П. Учим ребенка говорить и читать. 3 период / С.П. Цуканова, Л.Л. Бетц. - М.: ГНОМ и Д, 2007. - 112 бб.
9. Ткаченко Т. А. Если ребенок плохо говорит. - СПб.: Детство-пресс, 2000. - 112 бб.
10. Бабина Г.В., Сафонкина Н.Ю. Слоговая структура слова: Обследование и формирование у детей с недоразвитием речи: Учебно – методическое пособие. М. 2005. – 356 бб.
11. Курдвановская, Н.В., Ванюкова Л.С. Формирование слоговой структуры слова: логопедические задания. – М.: ТЦ Сфера, 2007. – 96 б.

ӘОЖ: 371

СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ КҮРЕС – ЖАРҚЫН БОЛАШАҚ КЕПІЛІ

А.Н. Нұрлан
М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті
6В01707-Шетел тілдері мұғалімдерін даярлау 2 курс студенті @jhanysbaeva8282@mail.ru

Ж.С.Таджибаева
М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті
Педагогика кафедрасының аға оқытушысы, педагогика магистрі
Тараз қ., Қазақстан

Аңдатпа: Мақалада қазіргі заманда, әрі ғаламда көп таралған жемқорлық мәселесі ашып айтылған.Қазіргі уақытта да қоғамда көп белең алып жатқан неше түрлі жайттарды, тылсым оқиғаларды көрсетеді,- десемде болады.Әр қазақ азаматы адал жолмен,адамдық жүйеде жұмыс жасағанда, әрі жұмыс жасауға ерінбеген кезде бұндай арзан пайдасыз заттарға тап болмас еді.Яғни, бұл мәселелердің барлығы осы мақалада айқын көрсетілген.
Кілтті сөздер: жемқорлық, пара, заң, жұмыс

Аннотация: В статье раскрывается проблема коррупции,широко распространненная в мире в современное время. Показаны различные события и загодочные ситуации,происходящие в обществе в настоящее время. Если бы каждый казахстанец работал честно и по гуманному строю,он бы не сталкивался с такими дешевыми и безполезными вещами,как взяточничество и дача взяток, когда он не желает работать. То есть весь этот вопрос раскрывается и показывается в качестве доказательства в этой статье.
Ключевые слова: коррупции,закон,взяточничество,проблемы на работе

Abctract: In the article, the problem of corruption, which is widespread in the world in modern times, isrebvealed. Various things and mysterious situations are shown in this article. That is,all this issue is revealed and shown as evidence in this article. If every Kazakh citizen worked honestly and in a humane system, he would not have encountered such cheap and useless things, such as taking bribes and giving bribes, when he was not willing to work.
Keywords: corruption, law, work problems, bribery

Біз қазіргі таңда жаңа қоғамда өмір сүріп жатырмыз.Сондықтан қоғамда неше түрлі құқық бұзушылықтар белең алады.

«Сыбайлас жемқорлық» - заман ағысымен бірге өсіп өркенделіп, мол қаражат және қоғамдық бәсекелестік пайда болған жерлерде тамырын жойып, бүгінгі күнге дейін жойылмай отырған мәселелердің бірі. Бұл кесел дамушы елдердегідей біздің жас мемлекетімізге де орасан зор нұсқасын нақтылап келтіріп отыр.

«Сыбайлас жемқорлыққа күрес туралы», - заң талабының аясында жемқорлыққа қарсы іс-әрекеттер әр салада жүзеге асырылуда. Әсіресе,халық парақорлық дертімен жиі бетпе-бет келеді. Сондықтан, кез келген ортада пара беру мен пара алудың жағдайын қолға алып , белсенділік таныту керек деп білемін.

«Билік берсең сатады,байлық берсең жемқор болады»,-деп халық мақаласында да бекерден бекер айтылмаған. Менің түсінігім бойынша әр адам баласы жемқорлыққа

амалсыздан барады. Бұл тұрғыда жемқорлық деген сөздің астында да терең мағына жатыр. Жемқорлықтың түп мағынасы «ыдырау» дегенді білдіреді. Біздің елімізде басқа адамға жақсылық жасағаннан емес, адамдарды тонап, сол жүйені бұзу арқылы байып отырған адамдар қаншама. Өйткені ол адамдар қиындығынан шығу үшін қиын жолды емес, оңай жолды іздейді,еңбектенгісі келмейді.

«Алла тағала әрекетіне берекетін береді»-дейді. Осы жемқорлық арқылы өздерінің қиындығынан шығу үшін біреуден пара алады немесе біреуге пара береді. Осылайша сыбайлас жемқорлыққа тәуелді болып қалады. Біз халық болып «Сыбайлас жемқорлықты» жоя аламыз.

Ол үшін біз ортадан, дәл осы сәттен бастаумыз қажет. Яғни, өсіп келе жатқан өскелең ұрпаққа тәлім-тәрбие беруден бастаймыз. Олар бізден көргенін,үйренгенін әрі білгенін істейді.

«Алдыңғы арба қайда жүрсе,соңғы арба сонда жүреді емес па?»

Егер біз осы сәттен, ешқандай сыбайлас жемқорлыққа жол бермесек, өскелең ұрпақ біздің істегенімізді қайталайды. Оларда өзінен кішілерге жол көрсетіп, бұндай зиян әрі арзан заттарға жоламау керектігін үйретеді. Осылай халық болып, ел болып өзімізден кейінгі кішілерді тәрбиелесек «Сыбайлас жемқорлықты» жоя аламыз.

«Адалдық жүрген жерде әрқашанда адамдық жүреді», - деп мақала жүйесінде сөйлегім келіп отыр.

«Кім өзінің ризыхынан қалсада,оның өлімі оның артынан қуып жүреді деген».Яғни,келе жатқан несібені әр адам арам жолға түсу арқылы өзінің миын,ойын арам нәрселермен ұлап жатады. Сондықтан әрқашанда жаман жолға түсуден сақтанайық!

Атам қазақ: «сақтансаң сақтайды»-деген. Яғни, әр адам баласы жұмыс істеп, өзінің жеген нанын адалынан тапса, қазіргі таңда елімізде бұндай жемқорлықтар белең алмас еді. Сондықтанда мемлекетіміздің әрбір азаматы Қазақстан Республикасының заңдарын сақтауға,басқа адамдардың құқықтарын, бостандықтарын абыройы мен қадір-қасиетін құрметтеуге міндетті.

Қазіргі таңда осы жемқорлық бойынша алда қалған әрі артта қалып бара жатқан елдерде қаншама.Соның қатарына біз Сингапурды мысал ретінде келтірсек болады. Яғни,2017 жылы Сингапур сыбайлас жемқорлықпен табысты күрескен 10 елдің ішінде 7-ші орынға ие болды және Азиядағы алғашқы ондыққа кірген жалғыз мемлекет.Сингапур Малазиядан бөлінген кезде оның тұрғындарының көпшілігі кедей және жемқор болды.Сингапурда жемқорлықпен айналысқан адамдарды жазалып,барлығын түрмеге қамап отырды.Бұл мәселелердің барлығы заңда айқын және анық түрде айтылған. Әділдік жоқ жерде пара беру белең алады.

Елбасымыздың жолдауында: «Заңды бұзған екенсің, оның баптарына сәйкес жауапқа тартыласың» дейтін нақты ереже бар.Олай болмаған күннің өзінде біз кеңестік кездегі «Заң қалауымен бұрсақ,солай бұралатын жүйесін кері әсерін қайталайтын боламыз» -деп атап көрсеткен.Ендеше,жемқорлықты жоюды мақсат етіп,сот жүйесіндегі берілген тапсырмаларды шындыққа айналдырып, заңнамалардың мүдделік танытуында міндетті нақты басуымыз керек.

«Дүние байлық не керек, деңсаулығың болмаса, Төрелігің не керек халықтың көңілі толмаса»- деген нақыл сөздер сот саласында еңбек етіп жүрген қызметкерлеріміздің де бағдары іспеттес. Шынында да біз әділ болсақ,жемқорлықтан жоғары тұрған жағдайда ғана халық сенімін ақтай аламыз.

Сондықтан біз жемқорлықпен күресуіміз керек,жаман жолға түсуден сақтануымыз керек.

Мен жастарға сенемін!

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы ҚР Заңы 2015 жылғы 18 қарашада
2. Ахметов Ж. Балаларды мәдениеттілікке тәрбиелеу жолдары. - 2004.
3. Беспаева А.Үлкен жауапкершілікті жүктейді. – 2010.
4. Кузнецова В.В. Введение в профессионально-педагогическую деятельность. - 2011.

ӘОЖ 37.013

БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНЕ ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУДЫ ЕНГІЗУ ЗАМАН ТАЛАБЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

Н.Г.Урпекова
Қаратай Тұрысов атындағы №53 мектеп-гимназия мұғалімі, nurpekova@mail.ru
Тараз қ. Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Мақалада қәзіргі уақытта елімізде білім беру жүйесіне қашықтықтан оқытуды енгізу заман талабы және оның маңыздылығы жайлы келтірілген. Онда қашықтықтан білім беруде қолданылатын түрлі платформалар жайлы келтірілген. Білім берудегі қашықтықтан оқытудың маңызыдылығы ол уақытты тиімді пайдалану, білімді барынша онлайн форматта алу, оқушының уақытты тиімді пайдалануына үйрету және тағы да басқада көрсеткіштер жататындығы анықталып отыр. Қашықтықтан білім беруде қолданылатын түрлі форматтардың тиімділігі артып келеді және олардың қәзіргі уақытта әртүрлері шығарылуда. Олардың ішінде тиімді форматын таңдау әрбір білім ошағының үлесінде екендігін атап өту керек.

Кілт сөздер: қашықтықтан оқыту, білім беру жүйесі, платформа, бағдарлама, электронды ресурс, кітап, цифрландыру.

Аннотация: В статье приведены о требованиях времени и важности внедрения дистанционного обучения в систему образования в нашей стране в настоящее время. В нем рассказывается о различных платформах, используемых в дистанционном образовании. Установлено, что значение дистанционного обучения в образовании заключается в эффективном использовании времени, получении знаний в онлайн формате, обучении учащихся эффективному использованию времени и других показателях. Растет читаемость различных форматов, используемых в дистанционном образовании, и в настоящее время выпускаются различные. Среди них следует отметить, что выбор эффективного формата лежит на доле каждого образовательного учреждения.

Ключевые слова: дистанционное обучение, система образования, платформа, программа, электронный ресурс, книга, цифролизация.

Annotation: The article describes the requirements of the time and the importance of introducing distance learning into the education system in our country at the present time. It tells about the various platforms used in distance education. It is established that the importance of distance learning in education lies in the effective use of time, obtaining knowledge in an online format, teaching students the effective use of time and other indicators. The readability of various formats used in distance education is growing, and various are currently being produced. Among them, it should be noted that the choice of an effective format lies with the share of each educational institution.

Keywords: distance learning, education system, platform, program, electronic resource, book, digitalization.

Қәзіргі уақытта білім беру жүйесі түрлі бағыттарда заманауи талаптарға сай дамып келеді. Заман талабы цифрландыруды талап етуде. Әлемде пандемия орын алған уақытта білім жүйесі үлкен проблемаға кезікті. Осы орайда, білім алудың үздіксіздігін, елдің денсаулығын сақтау және басқа да себептерге байланысты білім саласында қашықтықтықтан оқыту жүйесі енгізілді. Кез-келген форматта білім беруде білім алушыға берілетін білімнің сапасы жоғары болуын қамтамасыз ету керек.

Білім саласында қашықтықтан оқыту жүйесі біздің елімізде ғана емес, бұл оқыту жүйесі әлемде кеңінен қолданылып келеді. Қашықтықтан оқытудың маңыздылығы қәзіргі таңда жоғары деуге де болады. Қашықтықтан оқытуды бірі қолдаса, бірі қарсы болғандығы жасырын емес. Оның да өзіндік артықшылығы мен кемшіліктерінің бар екендігі белгілі. Алайда, осындай көрсеткіштерге қарамастан бұл оқыту жүйесі енгізілуде. Осы орайда, сұрақ туындайды, оқушылар яғни, білім алушылардың біліміне олардың психологиясына және олардың ораторлық, адаммен сөйлесу, араласу жағдайларына әсері қандай деген сұрақтардың туындағандығы жасырын емес. Десекте, қашықтықтан оқытудың тиімділігі де бар болып отыр.

Қашықтықтан білім беруде отандық және шетелдік тәжірибелерде көптеген арнайы бағдарламалар қолданылады. Ондай бағдарламалардың саны және сапасы қазіргі уақытта сын көтерлік және олар талаптарға да жауап беріп келеді.

Қашықтықтан оқыту жүйесі соңғы жылдары танымал бола бастады, бұл адамдарға әлемнің кез келген нүктесінен білім алуға мүмкіндік береді. Технологияның дамуымен қашықтан оқыту мүмкіндіктері кеңейді, бұл оны дәстүрлі сыныптық оқытуға бара алмайтындар үшін икемді және ыңғайлы нұсқаға айналдырды. Бұл мақалада қашықтықтан оқытудың заманауи тенденциялары мен мүмкіндіктерін қарастырамыз.

Қашықтықтан оқытудың тиімділігін оның кемшіліктерін анықтауда түрлі зерттеу, статистикалық зерттеулер, сауалнамалық жұмыстар атқарылды. Бұл жүйенің онлайн форматта білім алудағы артықшылықтар мен кемшіліктер анықталды. Бұл жүйемен білім алуда білім алушының дағдылығы, оның жауапкершілігінің маңыздылығы жоғары орын алып отыр.

Білім алушыларға білімді қашықтықтан беруде қолданылатын материалдардың сапасына үлкен көңіл бөлу қажет. Онда қолданылатын материалдар сапасы жоғары, ойға қонымды және түсінікті болуы міндетті. Білім алушылар материалмен танысу барысында оның өзіне алатын білімінің сапасы қысқа уақытта қабылданғандығын қамтамасыз етуге бағытталады.(3)

Қашықтықтан білім берудегі ең маңызды тенденциялардың бірі - онлайн білім беруге көшу. Онлайн оқыту икемділігі мен ыңғайлылығының арқасында танымал бола бастады, бұл оқушы интернет қосылымы бар кез келген жерден оқу материалдарына қол жеткізуге және сабақ талқылауларына қатысуға мүмкіндік береді. Бұл икемділік адамдарға оқуды жұмыс, отбасы және басқа міндеттемелер сияқты басқа жауапкершіліктермен теңестіруге мүмкіндік береді.

Қашықтықтан оқытудың тағы бір тенденциясы цифрлық ресурстарды пайдаланудың артуы болып табылады.(1) Электрондық кітаптардың, мультимедиялық презентациялардың және онлайн дерекқорлардың өсуі оқушыларға оқу тәжірибесін жақсартатын сандық ресурстардың кең ауқымына қол жеткізуге мүмкіндік берді. Бұған қоса, виртуалды сыныптар, бейнеконференциялар және сөйлесу бөлмелері сияқты онлайн құралдар оқушыға нақты уақыт режимінде оқытушыларымен және сыныптастарымен өзара әрекеттесуге мүмкіндік береді, бұл қашықтықтан оқытуды интерактивті және тартымды тәжірибе етеді. Электронды кітаптар қоры қазіргі уақытта әлемде өте жоғары болып келеді, тіпті елімізде де электронды оқулықтар саны жоғары. Электронды кітаптарды, ресурстарды қолдану әрбір оқу орындарында қол жетімді. Арнайы кітапханалар, оқу орындарындағы кітапханалар да электронды оқу құралдарымен, кітаптармен, контенттермен жақсы қамтамасыз етілген. Бұл жағдай білім алушы үшін жасалған тағы да бір жағдайдың қамтамасыз етілгендігін атап өту керек. Мұндай қорларда өзіңізге қажетті кез-келген кітапты, электронды ресурсты табуға болады яғни, қол жетімді.(2)

Сонымен қатар ҚББ жеке адамдарға оқу тәжірибесін өзгертуге мүмкіндік береді. Онлайн сабақ көмегімен оқушылар өздерінің қызығушылықтары мен мақсаттарына бейімделген курстарды таңдай алады, бұл олардың құмарлықтарын қудалауға және арнайы дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Бұл икемділік жоспарлауға да таралады, өйткені оқушылар жылдың кез келген уақытында курстарға жазыла алады, бұл оларға өз қарқынымен және өз кестесі бойынша оқуға мүмкіндік береді.

Онлайн форматта өткізілетін түрлі білім алу дәрістері, тәжірибелік сабақтар Daryn.Online, Online Mektep, ZOOM платформасында кеңінен өткізіліп келеді. Аталған платформаның тиімділігі және оның қамтамасыздығы, бағдарламаның түрлі операциялары жеңіл әрі ыңғайлы болып келген. Онда тек сабақ оқып қана қоймай, онда бірден жазып отырып сабақ өтуге, сұрақ-жауаптар алуға, суреттер мен сызбалар жасауға мүмкіндіктер бар.

Қашықтықтан оқытудың тағы бір маңызды мүмкіндігі - әлемнің үздік университеттерінің курстарының болуы. Coursera және edX сияқты онлайн платформалар арқылы оқушылар Гарвард, MIT және Стэнфорд сияқты оқу орындарының курстарына жазыла алады, бұл жоғары сапалы білімге қол жеткізуге мүмкіндік береді. Бұл мүмкіндік жеке тұлғалардың білім алу мүмкіндіктерін кеңейтіп қана қоймай, білім беруді демократияландыруға ықпал етеді.

Қашықтықтан оқыту да мансаптық өсуге мүмкіндік береді. Онлайн дәрежелі бағдарламалар мен сертификаттар адамдарға мансапта көтерілу үшін қажетті дағдылар мен білім береді. Мысалы, маркетинг саласында жұмыс істейтін адам көшбасшылық қабілеттерін дамыту және мансаптық мүмкіндіктерін кеңейту үшін онлайн MBA бағдарламасын таңдауы мүмкін.

Осы үрдістер мен мүмкіндіктерден басқа, қашықтықтан оқыту да COVID-19 пандемиясына байланысты айтарлықтай өзгерістерге ұшырады. Дүние жүзіндегі мектептер мен университеттердің

жабылуымен қашықтықтан оқыту көптеген оқушылар мен студенттер үшін негізгі білім беру әдісіне айналды. Нәтижесінде мектептер мен университеттер өзгермелі ландшафтқа бейімделіп, оқушылар мен студенттердің сапалы білім алуын қамтамасыз ету үшін жаңа технологиялар мен оқыту әдістерін енгізуге мәжбүр болды. Осы орайда, қәзіргі уақытта елімізде және әлемде қашықтықтан білім беруде қолданылатын бағдарламалар мен платформалар бар және оларды игеру үшін арнайы семинарлар өткізіліп келеді. Кез-келген бағдарламаны алу және оны оқу үдерісіне енгізу ол әрбір оқу орынының құзыреттілігінде болып табылады.

Қашықтықтан оқытудың пайдасы көп болғанымен, оның қиындықтары да жоқ емес. Ең маңызды қиындықтардың бірі - оқушылардың әлеуметтік байланыстарын дамыту және бірлескен оқуға қатысуды қиындатуы мүмкін, бетпе-бет өзара әрекеттестіктің болмауы тағы бар. Сонымен қатар, онлайн оқыту оқушылардың технологияға қол жеткізуді талап етеді, бұл кейбір адамдар үшін кедергі болуы мүмкін.

Қорытындылай келе, қашықтықтан оқыту жеке тұлғаларға әлемнің кез- келген нүктесінен жоғары сапалы білім алуға мүмкіндік беретін білім берудегі заманауи трендке айналды. Қашықтықтан оқыту ұсынатын икемділік, теңшеу және мансаптық өсу мүмкіндіктері оны өз дағдылары мен білімін арттыруға ұмтылатын адамдар үшін танымал таңдау жасайды. Қашықтықтан оқытуда қиындықтар болғанымен, технологиялар мен оқыту әдістерінің жетістіктері бүкіл әлем бойынша оқушылардың қашықтықтан оқыту тәжірибесін жақсартуды жалғастырады.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. https://www.open.ac.uk/courses/what-is-distance-learning
2. https://online.edhec.edu/en/blog/whats-new-in-distance-learning/
3. https://www.uopeople.edu/blog/what-is-distance-learning/

ӘОЖ: 371

«ЭЛЕКТРОНДЫ ПОРТФОЛИОНЫҢ ЖАСАЛУ ЖОЛДАРЫ»

Б.А.Чолбаева
№ 15 мектеп-гимназиясы
информатика пәні мұғалімі, магистр, модератор, Bahit_Sholbaeva_85@mail.ru
Тараз қ., Қазақстан Республикасы

Аңдатпа: Мұғалім портфолиосы – мұғалімнің кәсіби іс-әрекеті заман ағымына сай: оқу, әдістемелік, шығармашылық, зерттеушілік түрлерінде жұмысының тиімділігін бақылау үшін қажет. Бұл мақалада сіз портфолио құрастыру бойынша ұсыныстарды, құжаттардың мысалдарын, үлгілерді, дизайн бойынша кеңестерді табасыз.

Кілттік сөздер: электронды портфолио, сайт, Google sites, мұғалім, мектеп

Аннотация: Портфолио учителя необходимо для контроля эффективности профессиональной деятельности учителя в соответствии с современными направлениями: преподавательской, методической, творческой, исследовательской. В этой статье вы найдете предложения по созданию портфолио, примеры документов, шаблоны и советы по дизайну.

Ключевые слова: электронное портфолио, сайт, Google sites, учитель, школа

Annotation: The teacher's portfolio is necessary to control the effectiveness of the teacher's professional activities in accordance with modern trends: teaching, methodological, creative, research. In this article, you'll find portfolio suggestions, document examples, templates, and design tips.

Keywords: electronic portfolio, site, Google sites, teacher, school

Қазіргі таңда үздіксіз білім беру жүйесінде білім саласын ақпараттандыру ерекше іргелі мәнге ие. Осыған орай, XXI ғасыр – ақпараттық технологияның және ғылымның дамыған заманы. Заман кез келген адамнан әмбебеп болуды талап етеді. Оның ішінде мұғалімдер де заман ағымымен бірге өзгеруі керек.

Әр мұғалімнің кәсіби іс-әрекеті заман ағымына сай: оқу, әдістемелік, шығармашылық, зерттеушілік түрлерінде өзін елестете алуы үшін «құжаттар бар папка» - портфолио болуы қажет. Мұндай портфолио құру дәстүрі өмірлік қажеттіліктен туындайды, өйткені білім сапасына қойылатын талаптар үнемі өсіп отырады: бір жағынан, мұғалімнің портфолиосы білім беру мекемесінің әкімшілігіне оның жұмысының тиімділігін бақылау үшін қажет. Екінші жағынан, мұғалімді біліктілік санатына табысты аттестациялау үшін, үшіншіден, мұғалімнің өзін-өзі бақылауы және өзін-өзі жетілдіруі үшін мүмкіндік береді.

Портфолио (портфолио – портфолио, маңызды істер немесе құжаттарға арналған папка) – бұл адамның белгілі бір саладағы жетістігін, оның оқудағы жетістіктерін, әртүрлі конкурстарға қатысуын растайтын құжаттар жиынтығы.

Мұғалімнің портфолиосы – мұғалімнің кәсіби шеберлігінің деңгейін және өзінің кәсіби іс-әрекетінің мәселелерін шешу қабілетін көрсететін материалдарды бекіту, жинақтау тәсілі.

Портфолиоларды қолдану тәжірибесі алғаш рет Париж көркем студияларында – ательелерде пайда болды. Магистрмен бірге оқығысы келетін студент папка – портфолиоға ұқыпты түрде бүктелген өз жұмыстарының таңдауын өз пікіріне ұсынып, бұл дәстүр күні бүгінге дейін сақталған.

Қазіргі уақытта бизнес саласында портфолио компанияның жетістіктерін көрсету үшін, ал фотографтар мен фотомодельдер арасында фотосуреттері бар альбом ретінде қолданылады. XXI ғасырдың басына қарай білім беру саласында портфолионы пайдалану идеясы бүкіл әлемде, соның ішінде Ресейде де танымал бола бастады, мұнда олар алдымен студент портфолиосы туралы, кейінірек мұғалім портфолиосы туралы айтады. Портфолионың негізгі мақсаты кәсіби жетістіктерді жинақтау және жариялау.

Алғашқыда портфолио тек қағаз қалта нұсқасында болған, бірақ бүгінде компьютерде құжаттар (файлдар) түріндегі материалдарды ұсынудың электрондық нысаны (бұл презентациялар, мәтіндік құжаттар, құжаттардың сканерленген көшірмелері және т.б.) немесе Интернетте орналастырылған веб-сайттарда жасауға болады.

Портфолио мазмұны және құрылымы

Жалпы қабылданған портфолио моделі жоқ және оны құру тәсілдері әр түрлі болуы мүмкін, ол әр мұғалім үшін өте жеке және оның кәсіби қызметінің ерекшелігіне, сонымен қатар оқытушы үшін ол құрылатын оқытылатын оқу пәніне байланысты. Мұғалім өз жұмысын, өз жетістіктерін талдап, педагогикалық жетістіктерді жалпылау және жүйелеу, оның мүмкіндіктерін объективті бағалау, қиындықтарды жеңу жолдарын және жақсы нәтижеге жету жолдарын көруі қажет.

Мұғалім портфолиосын құрудың негізгі принциптері:

- жүйелілік;
- мәліметтердің нақтылығы мен ауқымдылығы;
- ақпараттың объективтілігі;
- көрнекілік.

Портфолио жасаудың көптеген нұсқалары бар, олардың кейбірін ұсынамын.

Ресурс атауы және оған сілтеме

Coz веб-сайт құрастырушысы (http://www.ucoz.ru/)

Google сайттары Google (https://sites.google.com/)

Google Blogger блогы (https://www.blogger.com)

Website BuilderJimDo (http://ru.jimdo.com/)

Multilesson – мұғалімдерге арналған ақысыз веб-сайт құрастырушы http://multiurok.ru/)

Берілген сайттардың ішіндегі қарапайым, функционалды және ең бастысы, толығымен тегін веб-сайт құрастырушысын іздесеңіз, Google Sites өте қолайлы сайттардың бірі.

Google Sites пайдаланушыға ыңғайлы веб-сайт құрастырушы мен хостинг сайтын біріктіреді. Функционалды жеке веб-сайтты немесе корпоративтік веб-сайтты жасау үшін сізге тінтуірдің бірнеше қозғалысы қажет. Динамикалық веб-беттерді жасау кәдімгі құжаттарды жасау сияқты оңай. Сонымен қатар, Google Sites сервисінің басқа ұқсас қызметтермен салыстырғанда ерекшелігі бар. Мысалы, Google Sites функционалдығы негізгі мәтіндік пішімдерден бастап күрделі графикаға дейін кез келген дерлік ақпарат түрін сақтауға және өңдеуге мүмкіндік береді. Ыңғайлы болу үшін Google әзірлеушілері функционалдылыққа үлгілердің үлкен жинағын қосты.

- Google сайттары ақпараттың кез келген түрін сақтауға және бейнелеуге мүмкіндік береді:
- мәтіндік құжаттар, электрондық кестелер мен пішіндер, Google Docs презентациялары
- Youtube және Google Video сайттарынан бейне

- Google күнтізбелері
- тізімдердің барлық түрлері, соның ішінде тапсырмалар тізімдері
- кез келген форматтағы файлдар бетке қосымшалар ретінде және т.б

«Google Sites» қызметі веб-дизайнды түсінбейтіндерге де өз веб-сайтыңызды жылдам жасауға мүмкіндік береді. Жай орналасуды таңдап, мәтінді, бейнелерді, презентацияларды, күнтізбелерді және т.б. қосыңыз. Қажет болса, сайтыңыздағы кез келген мазмұнға кіруді оңай шектей аласыз.

- Сіз кез келген уақытта және Интернетке кіру мүмкіндігі бар кез келген компьютерде портфолиоңызды толықтыра аласыз, өзгертулер енгізе аласыз және барлық осы толықтырулар барлық мүдделі тұлғаларға бірден қол жетімді болады;
- Сізге портфолиоға сілтемені бір рет беру жеткілікті және ол тұрақты қол жетімді болады, портфолио қай жерде қажет болса, оны сілтеме арқылы әрқашан аша аласыз;
- Бір ресурсты қадағалау әлдеқайда оңай;
- Портфолионың мәні өзін-өзі таныстыруда немесе есеп беруде ғана емес, сонымен қатар тәжірибе алмасуда, білім беру үдерісіне қатысушылармен өзара әрекеттесуде және Интернетте орналастырылған портфолио ғана бұл мақсатты орындай алады.

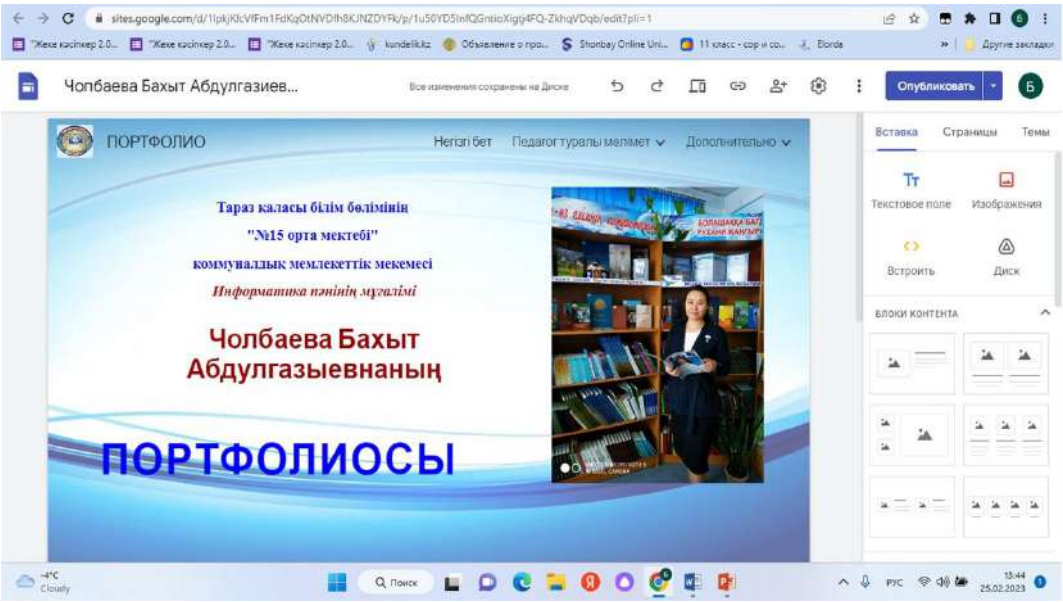

Сурет 2. Портфолионың бірінші беті

Осы портфолионың бірінші бетінде оқытушының тегі, аты және әкесінің аты, оның лауазымы, санаты көрсетіледі. Келесі бетте портфолио мазмұны болады. «Мұғалім туралы жалпы ақпарат» бөлімінде білімі (жоғары оқу орны), біліктілігі, жалпы жұмыс өтілі және мамандық бойынша жұмыс өтілі, портфолио толтыру уақыты көрсетіледі; біліктілігі берілген жоғары оқу орнын бітіру туралы диплом бетінің қысқар тылған данасы қойылады; қайта даярлау курсынан өткені, марапатталғаны, түрлі конкурстарға қатысқаны туралы құжаттардың көшірмелері.

Педагогикалық іс-әрекеттің нәтижелерін сипаттау үшін мұғалімде тоқсандық, жарты жылдық және бір жылдағы жүйелі талдау нәтижесінде алуға болатын бірнеше жыл бойына тиісті деректер болуы қажет. Мұнда біз дайындық деңгейін, % сапамен динамикадағы орташа баллды көрсетеміз.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Персональный сайт учителя технологии МБОУ Шахунской СОШ №1 им.Д.Комарова Киренской Галины Юрьевны
2. http://texnologiya.sha school1.edusite.ru/p73aa1.html
3. https://sites.google.com/site/poznavajsnami/

МАЗМҰНЫ/СОДЕРЖАНИЕ

М.Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университетінің Басқарма Төрағасы-Ректор Байжұманов Мұхтар Қазбекұлының ҚҰТТЫҚТАУ СӨЗІ 3

Бузаубакова К.Д.
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ҚАШЫҚТЫҚТАН БІЛІМ БЕРУ ЖАҒДАЙЫНДА БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТЕРДІҢ ЦИФРЛЫ ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЖОЛДАРЫ ДУЛАТИ УНИВЕРСИТЕТІНІҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ІС-ТӘЖІРИБЕСІ 4

Пономарева Л.И., Скоробогатова Н.В
УПРАВЛЕНЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ ПРОЦЕССА СТАНОВЛЕНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ МОЛОДОГО ПЕДАГОГА 14

Сулайманова Р.Т.
ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА ПОДГОТОВКИ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КАДРОВ С СОВРЕМЕННОМ КЫРГЫЗСТАНЕ 18

Ela Ayşe Köksal
CONTRIBUTION OF VIRTUAL MUSEUM TO NATURE OF SCIENCE VIEWS OF TEACHER CANDIDATES 24

Калимжанова Р.Л.
РАЗВИТИЕ МЕТАКОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ 27

Байджанов Б.Х.
ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ 32

Байназарова Т.Б.
РОЛЬ ДИСЦИПЛИНЫ «АРТПЕДАГОГИКА» В РАЗВИТИИ ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ КАК ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ НАУКА 36

Юлдашева Д.М., Холматова Ё.Б.
ИННОВАЦИОННЫЙ МЕТОД ИСПОЛЬЗОВАНИЯ КРЕОЛИЗОВАННОГО ТЕКСТА В РЕЧЕВОМ РАЗВИТИИ ДОШКОЛЬНИКОВ 39

Ауезова А.А.
СОВРЕМЕННЫЙ ПОДХОД К ИСПОЛЬЗОВАНИЮ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИИ В ДОШКОЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ 41

СЕКЦИЯ 1
ЦИФРЛЫ ҚОҒАМ: ЦИФРЛЫ ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ ЖӘНЕ МҰҒАЛІМ ТҰЛҒАСЫ
ЦИФРОВОЕ ОБЩЕСТВО: ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ И ЛИЧНОСТЬ УЧИТЕЛЯ.
DIGITAL SOCIETY: DIGITAL LEARNING TECHNOLOGIES AND THE PERSONALITY OF THE TEACHER.

Аутаева А.Н., Айдарқұлова А.Ж.
ҚҰМДЫ ОЙЫН ТЕРАПИЯСЫНЫҢ ЕСТУ ҚАБІЛЕТІ НАШАР БАЛАЛАРҒА ҰСАҚ МОТОРИКАСЫН ДАМЫТУДЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ 45

Абдикадирова Ж.Е.
ЦИФРЛЫ ҚОҒАМ: ЦИФРЛЫ ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ ЖӘНЕ МҰҒАЛІМ ТҰЛҒАСЫ ... 48

Амержанова Д.С.
LEGO ҚҰРАСТЫРУ ЖӘНЕ ОНЫҢ БАЛАНЫҢ ДАМУЫНДАҒЫ РӨЛІ 50

Әлімбекова А.Т.
АҒЫЛШЫН ТІЛІ ПӘНІН ОҚЫТУДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ МЕҢГЕРУІ 53

Ақанқызы А.
ЫБЫРАЙ ҰРПАҒЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫН ӨЛЕҢДЕРІМЕН БОЛЖАП КЕТКЕН АҚЫН 55

Бузаубакова К.Д., Кудабаева П.А.
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ҚАШЫҚТАН БІЛІМ БЕРУ ЖАҒДАЙЫНДА БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТЕРДІҢ ЦИФРЛЫҚ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ БОЙЫНША ЖҮРГІЗІЛГЕН ТӘЖІРИБЕЛІК-ЭКСПЕРИМЕНТТІК ЖҰМЫСТАР 59

Берметова К.А.
ЦИФРЛЫҚ ҚОҒАМ 62

Баймуратова Д.Б.
ПӘНГЕ ДЕГЕН ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҒЫ ТӨМЕН ОҚУШЫЛАРДЫҢ АЙТЫЛЫМ ДАҒДЫЛАРЫН АКТ АРҚЫЛЫ ЖЕТІЛДІРУ 64

Болатова С.Б.
БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУДА САБАҚТЫ ЗЕРТТЕУДІҢ РОЛІ 67
Джолдасова Д.А., Калыгулова Ж.А.
МЕДИА БІЛІМ БЕРУДІҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖАҺАНДАНУ ЖАҒДАЙЫНДА 71
Дәнекұлова А.А., Таджибаева Ж.Ж.
ЖЕКЕ ТҰЛҒА ТӘРБИЕСІНДЕГІ ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫҢ РОЛІ 75
Джунусова С.А.
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИИ НА УРОКАХ ИСТОРИИ 78
Дауылбаева П.С.
QR-КОДТЫ БІЛІМ САЛАСЫНДА ҚОЛДАНУДЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ 82
Дузенова Л.М., Мадибаева Д.Р.
НОВШЕСТВА В АТТЕСТАЦИИ ПЕДАГОГОВ 84
Жамашева Ж.Р.
ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ И ТЕХНОЛОГИИ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ 87
Елубаева М.С.
ВЕБ-КВЕСТ ТЕХНОЛОГИЯНЫҢ ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСТІКТІҢ ЖАҢАШЫЛДЫҚ ФОРМАСЫ РЕТІНДЕГІ РӨЛІ 90
Есентаева Г.А.
САНДЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ ЖӘНЕ МҰҒАЛІМ 93
Ержанқызы Б., Бекбаева З.Н.
ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ ЖАҒДАЙЫНДА ПДТ БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ АУЫЗША СӨЙЛЕУ ТІЛІНІҢ ДАМУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ 96
Исмакулова А.Т.
ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯНЫҢ МУЗЫКА ПӘНІН ОҚЫТУДАҒЫ МАҢЫЗЫ ЖӘНЕ МҰҒАЛІМ ТҰЛҒАСЫ 99
Солиев И.С.
МЕТОД ПРОЕКТОВ КАК ИННОВАЦИОННАЯ ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ТЕХНОЛОГИЯ В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ 102
Сарсенбекова А.Ж., Абдрахманова Р.Б.
БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЗАМАНАУИ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР 105
Сейділда М.Б.
САНДЫҚ САБАҚТЫҢ ЖОСПАРЛАУ ТӘЖІРИБЕСІ 109
Сейсебаева А.Б., Болатова С.Б.
«БІЛІМ ЖҮЙЕСІН ДАМЫТУДЫҢ ӘДІСНАМАЛЫҚ НЕГІЗІ» ТАРИХ ЖӘНЕ ГЕОГРАФИЯ САБАҒЫНДА ҮЛГЕРІМІ ТӨМЕН ОҚУШЫЛАРДЫҢ БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУ ЖОЛДАРЫ 112
Назаров И.Б.
ПРЕИМУЩЕСТВА ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ В СОВРЕМЕННОМ ОБРАЗОВАНИИ 115
Мажинова Ф.К., Асетилдаева А.Б.
ЦИФРЛЫ БІЛІМ БЕРУДІҢ ТИІМДІЛІГІ 116
Мадибаева Д.Р., Мерцалова Е.П.
ФОРМИРОВАНИЕ ПРАВОВОГО ВОСПИТАНИЯ НА УРОКЕ ЛИТЕРАТУРЫ (НА ПРИМЕРЕ РОМАНА Ф.М.ДОСТОЕВСКОГО «ПРЕСТУПЛЕНИЕ И НАКАЗАНИЕ») 119
Молдабаева М.С.
САНДЫҚ БІЛІМ БЕРУ РЕСУРСТАРЫ ХХІ ҒАСЫРДАҒЫ БІЛІМ БЕРУДІҢ НЕГІЗІ 122
Молдабаева А.А.
ЦИФРЛЫ ТЕХНОЛОГИЯНЫ ОҚЫТУДЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ 124
Калиева Ж.Б., Абдыкалыкова Н.Г.
САБАҚТЫ ЗЕРТТЕУ - САПАЛЫ БІЛІМ НЕГІЗІ 128
Кожагулова Ж.К.
ЦИФРЛЫ ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ 132
Тилеубаева Т.А.
ЗАМАНАУИ БІЛІМ БЕРУ ҮДІРІСІНДЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУ 134
Сулейменов О., Талғатова А.
ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРНЫНДАҒЫ СТУДЕНТТЕРДІҢ ДЕНЕ ТӘРБИЕСІ 137
Рысқұлбеков Қ.Р.
ЖАҢА БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕ ПРОГРАММАЛАУДЫ ОЙЫН ТҮРІНДЕ ОҚЫТУДЫҢ НЕГІЗГІ РӨЛІ 140

Райымкулова А.Е.
САБАҚТЫ ЗЕРТТЕУ – БІЛІМНІҢ ҚАЙНАР БҰЛАҒЫ 142
Керимбекова Г., Аязбеков Б.Б.
ӘЛЕУМЕТТІК-МӘДЕНИ МӘСЕЛЕЛЕР: САЛАУАТТЫ ӨМІР САЛТЫ 146
Кошкимбаева А.Б.
БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЦИФРЛАНДЫРУ ЖӘНЕ ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР 149
Касенова А.Н.
ЖАҢА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР: САБАҚТА АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ 152
Кенжебаева А.Т.
БАСТАУЫШ СЫНЫП МҰҒАЛІМІНІҢ ОҚЫТУДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТІНІҢ КЕЙБІР ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ 154
Пернебай А.Ә., Байтурсынова А.А.
СӨЙЛЕУ ТІЛІНІҢ ЖАЛПЫ ДАМЫМАУЫ БАР (ІІІ ДЕҢГЕЙ) 5 - 6 ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ СӨЗДІК-ЛОГИКАЛЫҚ ОЙЛАУЫН ЦИФРЛЫҚ ОРТАДА ДАМЫТУ ЖОЛДАРЫ 158
Шайкыбекова Б.К.
ЦИФРЛІ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕ БАСТАУЫШ СЫНЫПТАРДА ОҚУШЫ БОЙЫНДА ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫЛЫҚТАРДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ 161
Шайжанова А.К., Абылханова А.Н.
«ТӨҢКЕРІЛГЕН СЫНЫП» ТЕХНОЛОГИЯСЫ АРҚЫЛЫ ОҚУШЫЛАРДЫҢ ӨЗ БЕТІМЕН ОҚУЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ 164
Үсенқұлов Е.Е., Есенов Қ.А.
ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ САБАҒЫНДА ЖАҢА БІЛІМ БЕРУ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ПАЙДАЛАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ 167
Утилова А.М., Жанғазы Г. С.
БІЛІМ БЕРУДІ ТРАНСФОРМАЦИЯЛАУ ЖАҒДАЙЫНДА ЗАМАНАУИ МЕКТЕПТІ БАСҚАРУ 170
Юлдашева Д.М., Эралиева З.Р.
ВОСТОЧНАЯ МЕТОДИКА ШЕЙХА МУХАММАДА САДИКА МУХАММАДА ЮСУФА РАННЕГО РАЗВИТИЯ ДЕТЕЙ 173

СЕКЦИЯ 1
ҚАШЫҚТАН БІЛІМ БЕРУ: ЗАМАНАУИ ТРЕНДТЕР ЖӘНЕ ЖАҢА МҮМКІНДІКТЕР
ДИСТАНЦИОННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ: СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И НОВЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ
DISTANCE EDUCATION: MODERN TRENDS AND NEW OPPORTUNITIES

Абитова К.Ш.
ҚАШЫҚТАН ОҚЫТУ – ОҚУ ҮДЕРІСІН ҰЙЫМДАСТЫРУДЫҢ ЗАМАНАУИ ФОРМАСЫ 175
Абылова А.К.
МЕНІҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ИДЕЯМ 177
Апаев К.Е., Атыгаева Ж.Е.
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЭЛЕКТРОННОГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО РЕСУРСА НА ЗАНЯТИЯХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА 182
Абилова А. Ж.
ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУ – ЗАМАН ТАЛАБЫ 186
Абилова А.Ж.
ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУДЫҢ ЗАМАНАУИ ӘДІСТЕРІ МЕН ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ 189
Айнаддинова Т.Н.
ҚАЗІРГІ БІЛІМ БЕРУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ПЕДАГОГТЕРДІҢ МУЛЬТИМЕДИА ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ҚОЛДАНУҒА ДАЯРЛЫҒЫ 192
Байболов Е.Т.
АҚПАРАТТЫҚ ҚОҒАМДАҒЫ ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУ: АШЫҚ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІ . 195
Бузаубакова К.Д.
БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТЕРГЕ АРНАЛҒАН «ҚАШЫҚТАН ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ» ОНЛАЙН КУРСЫ 199
Байгашева В.Т.
ДИСТАНЦИОННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ КАК НОВЫЙ ВЫЗОВ 208
Бейсеитова Ф.Е., Наршабекова Н.Ш.
САБАҚТЫ ЗЕРТТЕУ – БІРЛЕСКЕН ОҚУ ТӘЖІРИБЕСІ 211
Дуйсадилова А.С. 215

ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ .....
Жаманкулова Г.Д.
ҚАШЫҚТЫҚТАН БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯНЫ ҚОЛДАНУ 217
Ертуганова Б.Ю.
ҚАШЫҚТАН БІЛІМ БЕРУДІҢ ЖАЛПЫ ОРТА МЕКТЕПТЕРДЕГІ ЗАМАНАУИ ЖАҢА МҮМКІНДІКТЕРІ 220
Имамбекова А.С., Алпысбаева Н.У.
ҚАШЫҚТАН БІЛІМ БЕРУ: ЗАМАНАУИ ТРЕНДТЕР ЖӘНЕ ЖАҢА МҮМКІНДІКТЕР 223
Рахметкулқызы М.
ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ – БОЛАШАҚҚА НАҚТЫ ҚАДАМ 226
Камалова Д.Д.
АКТИВНЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ КАК СПОСОБ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА 229
Капанова Ж.Т.
ЦИФРЛЫҚ ПЕДАГОГИКАДАҒЫ СТУДЕНТТІҢ ӨЗІНДІК ЖҰМЫСЫ 232
Кудебаева Д.Ж.
FEATURES AND FORMATION OF STUDENT COMMUNICATION CULTURE IN DISTANCE LEARNING PROCESS 234
Конакбаева Т.Е.
ҚАШЫҚТЫҚТАН БІЛІМ БЕРУДЕ АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ЗАМАНАУИ МҮМКІНДІКТЕРІ 238
Кенжебаева А.Т., Алиева П.С.
БІЛІМ ЖҮЙЕСІН ДАМЫТУДА ДУАЛДЫ ОҚЫТУДЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ 241
Койшыкулова Ж.П.
ШЕТ ТІЛІН ОҚЫТУ ПРОЦЕСІНЕ АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ЕНГІЗУ НЕГІЗІ РЕТІНДЕ БІЛІМ БЕРУДІ АҚПАРАТТАНДЫРУ 244
Омаркулова Л.К.
ҚАШЫҚТЫҚТАН БІЛІМ БЕРУ ЖАҒДАЙЫНДА ҚАЗАҚ ТІЛІ БОЙЫНША ӨЗІНДІК ЖҰМЫСТЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ 247
Санатбай П.А., Калкеева К.Р.
ЗАМАНАУИ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ЖАҺАНДЫҚ ТРЕНДТЕР 250
САГЫМБАЕВА Г.Е.
ҚАШЫҚТАН ОҚЫТУ – ЗАМАН ТАЛАБЫ 253
Сугурова Э.А., Темиртаева Г.Б.
ЖАРАТЫЛЫСТАНУ САБАҚТАРЫНДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ ТАНЫМДЫҚ БЕЛСЕНДІЛІГІН ДАМЫТУ 257
Тулегенова З.Д.
ЭКСЛИБРИСЫ – ПРОИЗВЕДЕНИЕ ИСКУССТВ 259
Тансыкова А.Б.
АҚПАРАТТЫ ӘЛЕМДЕГІ ЖОҒАРЫ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕ ҚАШЫҚТЫҚТАН ЭЛЕКТРОНДЫҚ ОҚЫТУДЫҢ ДАМУЫ 261
Таджибаева Ж.С.
ЗАМАНАУИ ТӘРБИЕНІҢ ЖЕКЕ ТҰЛҒАНЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУҒА ЫҚПАЛЫ 264
Тулегенова З.Д.
ҚАЗАҚ ЖӘНЕ ОРЫС ТІЛДЕРІНІҢ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСЫ 268
Тулегенова З.Д.
РУССКИЙ ЯЗЫК – ЯЗЫК МЕЖНАЦИОНАЛЬНОГО ОБЩЕНИЯ 270
Тургунтаева Г.А., Қонақбаев Б.М.
БІЛІМ БЕРУДЕГІ ВИРТУАЛДЫ ШЫНДЫҚ 272
Набиева Қ.Е., Ордабаева Р.Б.
ФИЗИКА ПӘНІН ОҚЫТУДАҒЫ ИНТЕРАКТИВТІ ӘДІСТЕРДІ ТИІМДІ ПАЙДАЛАНУ 276
Нұрпапа Ә.Қ., Сайдаева Б.М.
СӨЙЛЕУ ТІЛІ ЖАЛПЫ ДАМЫМАУЫ БАР МЕКТЕП ЖАСЫНДАҒЫ БАЛАЛАРДАҒЫ СӨЗДІК БУЫНДЫҚ ҚҰРЫЛЫМЫН ДАМЫТУ ЖҰМЫСЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ 278
Нұрлан А.Н., Таджибаева Ж.С.
СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ КҮРЕС – ЖАРҚЫН БОЛАШАҚТЫҢ КЕПІЛІ .....
Урпекова Н.Г.
БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНЕ ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУДЫ ЕНГІЗУ ЗАМАН ТАЛАБЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ 284
Чолбаева Б.А.
ЭЛЕКТРОНДЫ ПОРТФОЛИОНЫҢ ЖАСАЛУ ЖОЛДАРЫ 286

«Қашықтан білім беру: сын-қатерлер, заманауи трендтер және стратегиялар» атты Халықаралық Конгрес
МАТЕРИАЛДАРЫ

МАТЕРИАЛЫ
Международного Конгреса «Дистанционное образование: вызовы, современные тренды и стратегии»

MATERIALS
International Congress «DISTANCE EDUCATION: CHALLENGES

Жауапты редактор:	К.Д. Бузаубакова
Техникалық редактор:	А.И.Абдрасилов
Редакциялық сектор жетекшісі:	М.М. Саменов
Компьютерлік беттеу:	Г.М. Алдыкеева

Баспаға 13.03.2023 ж. қол қойылды.
Пішімі 60/80 1/16. Есепті беті 20,0; шартты беті 18,2
Таралымы: 50. Тапсырыс: 820

М.Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті
«Dulaty university» баспасы
080012, Тараз қаласы, Сулейменова көшесі, 11